
ÆT.
XI
STEPH. BLANCARDUS.
Ph. & Med. Doct. &c.
C. Boutesteyn et J. Luchtmans Excudit

STEPH. BLANCARDI

LEXICON NOVUM MEDICUM GRÆCO-LATINUM,

Cæteris editionibus longè perfectissimum.

In hoc enim totius artis medicæ termini, in ANATOMIA, CHIRURGIA, PHARMACIA, CHYMIA Secundum Neotericorum placita dilucidè & verè exponuntur & definiuntur.

GRÆCÆ *quoque voces ex origine sua deducuntur; hisce præterea adjungitur* BELGICA, GERMANICA, GALLICA & ANGLICA *interpretatio, cum* INDICIBUS *eorum locupletissimis, opus sanè omnibus philiatris, philologis & Philosophis commodissimum, utilissimum.*

Lugduni Batavorum.

Apud { CORNELIUM BOUTESTEYN. / JORDAANUM LUCHTMANS. } 1690.

Cum Gratia & Privilegio Sacræ Cæs. Majest.

SENECA.

Nulla res consummata est dum incipit.

Et

Etiamsi omnia à veteribus inventa sunt, hoc semper novum erit, usus & inventorum ab aliis scientia & dispositio.

LECTORIBUS

SALUTEM.

Vetus opinio est, jam inde ab Heroicis ducta temporibus, nihil hodie dici, quod non dictum sit prius. Hujus scilicet auctores minime præsagiebant, venturum tempus, quo ista quæ tunc latebant, clarescerent; venturos dies, quibus nos tam aperta nescisse majores miraremur. Cunctis enim rebus inest quidam velut orbis, ut sicuti cœlestia sydera, ita scientiarum

vertantur: nec omnia apud antiquos optima; nec apud omnes statim gratiam, fidem, auctoritatem inveniunt, quæ sola ratione & observationibus ponderantur. Si hanc sapientes viam tenuissent, ut semper majorum intra terminos subsisterent; demersa adhuc tenebris lateret veritas: nova artium lumina minime lucerent. ARCHIMEDEM mirata est antiquitas, quum illius ingenio Syracusæ defenderentur. Nec DEMETRIUS, ob repertam machinam, minore glo-

gloria fuit, & famam in posteros præmium transmisit. Nostra verò ætas ut ista magnifice exornavit, sic & artes novas eduxit, ad quas priorum nunquam industria penetraverat. Quis tormenta nescit bellica; quanto vel ballistis concitatiore, vel catapultis rapidiore impetu feruntur? Quis nescit navigandi petitia, cum Belgæ in arma truderentur, contabulatum classibus mare? repertas Insulas? reserata Indiæ claustra? maximam Occidui orbis partem, priscis igno-

ratam, nostris ingenti commodo cognitam fuisse? Quid artem loquar Typographicam, divinarum humanarumque rerum propagatricem? Quid Medicinam? quæ per diversos temporum orbes, velut gradibus processibusque aucta, dum priorum inventis nova adjicit posteritas, aut fluxas rationes cautè ludificatur, robusta maturitate in eam qua hodie est magnitudinem enavigavit. Multa adhuc sacro involucro tecta jacent, & fas est mortalibus omnia, rationi congrua,

grua,

grua, inquirere; multa admirare imo & Venerare debemus, nam arcanis proxima, investiganda non sunt. Mansimus inter Æsculapii limites; singulæ artes sua habent addenda, & quæ late spatiari videntur, à superfluis mundandæ. Atque ista de nostris hausta fontibus, ac mox ubivis derivata, haud leve compendium humano generi attulerunt. Quisquis mentis valens acumine, blanditiis voluptatum socordiave non ireetitur, sed ad artis medicæ contemplationem tempus sumet, poterit

terit eandem cum veteribus orbitam terere, eorumque opibus adjutus, amplissima arti conferre incrementa, & abstrusarum rerum addere proventum. Quocirca abhinc annis variis, quum adducto per meditationem animo, deprehendissem plurima in Medicis turbide adeo tradita, ut quid sequendum declinandumve ambigerem; id negotii credidi mihi dari, quodcunque vel alii repererant, vel ipse observaveram, in commune breviter conferrem. Hinc prodierunt Praxeos,

Ana-

LECTORIBUS.

Anatomes Chirurgiæ & Institutionum libelli novi, à veterum placitis immensum discrepantes. Quæ provincia licet perardua, spretis tamen malorum obtrectationibus, eam subire generosum duxi. Ex hoc genere videtis esse Lexicon, recens, ceu clavem artis, ex inventis præcipuè juniorum comportatum. Nam quæ EROTIANUS, GALENUS, & inter recentes GORRÆUS, FOESIUS, CASTELLUS, tractaverunt, ea suis auctoribus sic addicta, ut vix latum

unguem discedere erubescant. Id privatis usibus serviit aliquamdiu, donec suasu an imperio aliorum publicatur. Si summum in eo perfectionem non assecutus, si operarum in Græcis αροσφάλματαΠ, *hæc humanæ fragilitati vel incuriæ donate. Satis amplum præmium feram, si Lectoribus haud ingratum accidat; quod in vestros sinus, deterso vanæ adulationis fuco, ingenua devotione confertur. Valete.*

Amstelædami.
MDCLXXXX.

IN LEXICON MEDICUM

Vere Novum,

à Doctiss. ac Nobiliss. viro

D. STEPH. BLANCARDO Ph. & M. D.

Adornatum.

Ad CANDIDUM LECTOREM.

IMpavidos cantare *Duces*, *duo fulmina* Belli
  Auriacum Batavis; *Nassaviumque* suis.
Materies præcelsa nimis, nec *Viribus* æqua est
  Debilibus, quales constat & esse meas.
Principe digna loqui, *res momentosa*, placere
  Ægrius hic minimum flectere, crimen habet.
Majores hæc *celsa* canant; mihi sufficit intra
  Fortunam, qualis me decet, esse meam.
Me Potuis *Blancarde* tuos narrare *Labores*;
  Inque tuas *laudes* ire, redire juvat.
Hic *Scopulus* metuendus abest, furibunda *Carybdis*
  Nulla, *Timendorum* dum procul omne *genus*.
Heic impune licet *quocunque* vagarier, & *queis*
  Mens addicta velit *Vocibus* esse, licet.
Ergo lubet *Blancarde* tuos narrare *Labores*
  Inque tuas *Laudes* ire, redire lubet.
Ingenium quoties *Studium*, *Geniumque* pererro,
  Doctus ad invidiam *Tu* mihi semper eris.
Nam quecumque sapit *Medicus*, tibi cognita, quicquid
  Vel *Chymicus* summus callet in *Arte*, sapis.
Felices *Nos* ergo reor, *queis* vivere *Tecum*
  Contigit, & felix posterus *Orbis* erit.
Uberius *monumenta* dabunt, meliusque docebunt
  Ingenium, quam me reddere posse putem.
Lexicon hoc quodcumque vides, brevitate superbit
  Docta, & inexhausta *dexteritate* nitet.
Utile cum *Pulchro* pulchrè glomeratur in unum:
  Utrum horum præstat, dicere crimen habet.
Invenies heic quosque suos, cum Nomine, *Morbos*

Unde

Unde horum doctè quis sit *Origo*, docet
Quid sint, definit, vel circumscribit eosdem,
Additur interdum *Causa*, vel *Ansa Mali*,
Heic est quo *Juvenes*, & quo recreatur abunde
Ipse *Senex*, & quod *Gens studiosa* vovet.
Si *Blancarde* tuum possem describere *Librum*
Pro merito, meritò *Gloria*, major erit.
Cætera præctereo properans; *Punctum omme* tulisse
Te, *Palmam* & Cunctis præripuisse reor.
Pene stupens addam verbum non amplius ullum:
Gratulor *Ingenium* non latuisse tuum.

Dabam olim Leovardiæ desultorie

Johannes van Dueren
Med. Doctor & Practic. Roterodamensis.

Toîs

Τοῖς τοῦ

Λ Ε Ξ Ι Κ Ο Υ

Ἀναγνώσοις τοῦ ὑπὸ διδακτωτάτου

ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΒΛΑΓΚΑΡΔΟΥ

ἀρτιζομένου.

Εἴ τις ΒΛΑΓΚΑΡΔΟΝ θελέεις πολυαίνον ἰητρὸν
  Ἤδειν ἢ εἰδεῖν οἷος ἂν ἐστιν Ἀνήρ.
Λεξικὸν αὐτοτάτου πολυποίκιλον ἀδιαλείπτως
  Ἐστὶ δέον γινώσκειν. ἐνθάδε πεῖραν ἔχεις.
Αὐτὸς γὰρ λαμπρῶς νουσήματα πάντα διδάσκει
  Ὄφρα τε γιγνώσκης τ' ἄλγεα αὐτομαθῶς.
Τοὔνομα τῶν νούσων ἴδιον, φύσιν τε διδάσκει
  Αἰτίαν ἐκπλύουσι πολλάκι καὶ τε ῥίζαν.
Τὴν σὴν πανσοφίαν, πεῖραν, τέχνην τ' ἐπιδείγνυς
  Ἡμῖν: ἐν θανάτοις ἀθάνατος δοκέεις.
Ὦ μεγάθυμε σὲ ἱμερόεντα μετέρχεο ἔργα
  Τῶν Μώμων ἀμέλει, βροτολόγων τε κακῶν.
Τῶν νῦν οὔτιν' ἐγὼ ἰδέειν δύναμ' οὐδὲ νοῆσαι
  Οὓς καὶ μὴ φοβέου κάλλιστε φιλόπονε
Αἰσχρὸν ζῆν σίγῃ: καλὸν εἶν' ἀντάξιον ἄλλων,
  Καὶ σοῦς διφραινέειν γράμμασίν, ἐστι καλόν.

JOHANNES van DUEREN.

S. S. Theol. Cand. Med. & Philos. Doctor.

AD

AD LECTOREM,

Pro librorum hactenus ab autore editorum, & specialiter præsentis Lexici Græci commendatione.

J. VAN DYK, J. U. Doct,

MEDENBLICENSIS CARMEN.

Surge, veni, propera, quicunque insignis amator,
Sermonis verè Græci, quicunque Latine,
Qui cupis ex placito solidè cognoscere linguam
Ac querulus reperire tua de Gente Batava
Græcè cum Græcis quod non sit copia fandi.
Si quis adhuc etiam, quem non adspexit Apollo
Quem Musæ inscitiæ dediderunt, quemque negarunt
Annumerare suis, adeas, mihi credito, uterque
BLANCARDUM *hunc nostrum, solatia præstat utrique.*
Nec multum inter erit, studium tibi quale, Medendi,
An juris, studiumve tibi sit littera totum:
Ille quid Hippocrates: Galenus *quidque* Avicenna
Quidque alii Medici scripserunt, explicat omne;
Justinianeis Græcè dat legibus aptum,
Ac qui conveniat, sensum, docet ille quid unquam
Græca præceptum lingua: Quid singula dicam,
Singula testantur, minimumque quod hactenus Autor
Edidit in lucem, summum jam præstat honorem.
Et tu, mi lector, si perscruteris eosdem
Autoris nostri libros, si Lexica *Græca,*
Græcarum, curæ Medicis, præsentia vocum,
Comperies multum fructus captarier inde.
Ergo, qui medicæ studeas immittier arti
Dilige BLANCARDUM *tibi sint hæc* Lexica *curæ.*
Et de illo verè præclarus dicet Homerus.
Ἰατρὸς γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων.

STEPH.

S. Blancardi

LEXICON MEDICUM,

In quo exhibentur termini artis in Anatomia, Chirurgia, Pharmacia Chymia, vulgo usitati. &c.

A.

A Sive ā, vide *Ana.*

A, āā vide *Ana.*

Abaptiston, videatur *Modiolus*, derivatur ab α Priv. & βαπτίζω immergo, quia immergi non potest.

Abdomen, *Juvenali*, *Sumen*, *Aqualiculus*. Est venter infimus, Hepar, Lienem, Renes, Ventriculum, Intestina, Vesicam &c. continens. Intus membranâ peritonæum dictâ succingitur: anterius in Epigastrium, Hypochondrium dextrum & sinistrum, Umbilicumque dividitur: inferior regio Hypogastrii nomine venit, nomen accepisse videtur quod abdit, seu abscondit viscera. Græcis ὑπογάστριον, ἦτρον, ὑπήτριον, ἐπίσχιον, λαπάρα, ὑποκοίλιον. B. *Onderbuik*. German. der unterbauch.

Schmeerbauch. Gall. *Le bas ventre. Ventre inferieur.* Angl. The belly, paunch.

ABARTICULATIO, seu *Dearticulatio*, idem quod *diarthrosis*.

ABDUCTORES MUSCULI, sunt illi qui brachium, crus, oculos &c. abducunt, quorum oppositi, *Adductores* dicuntur. B. afhalende spieren. Germ. Hin weg fürende Mauß. Gall. *Les muscles abductoires*. Angl. The retiring brauwns.

ABLACTATIO dicitur quando infans, annum agens unum aut alterum, à lactatione arcetur. B. Speeninge / spenen. Germ. Von der Milch stossung / entwehnung. Gall. *Sevrement*. Angl. a weaning.

ABLUTIO. Chymicis est, cum Medicamenta impura, mediante aquæ affusione abluuntur. B. Een wassinge. Germ. Abwäschung. Gall. *Lavement, Ablution*. Angl. Wassing, rinsing.

ABOMASUS. In ruminantibus quatuor numerantur ventriculi: Primus dicitur, *Venter*, deinde *Reticulum*, *Omasus* & *abomasus*. B. De agterpens. Germ. Ein Feister-darm / Feist eingeweydt. Gall. *Pancee*, *Le gras boyau*. Angl. A Chitterling.

ABORTUS, ABORSUS, ABORTIO & ABORTIVUM indiscriminatim accipitur. Estque fœtus immaturi ante debitum gestationis tempus, in lucem editio: quod fit ex succo nutritio abundante, deficiente, vel depravato; item casu, ictu, subito terrore, gaudio effuso, diureticis, &c. Fœtus abortivus *Sueton.* Abortus *Cic.* exterricinius *Festo*, hujus generis est, quasi matre exterrita ante tempus natus. ἠλιτόμηνον Græci dicunt. ἔκτρωμα, ἔκβολον *Eurip.* κύημα ἀνεμιαῖον, ἄμβλωμα, ἄμβλωσις, ἀμβλυωσμὸς *Hipp.* ἀποφθορὰ *Esd.* ἀμβλωθρίδιον, ἔκτρωσις, ἐκτρωσμὸς *Aristot.* ἐξάμβλωμα. B.

Mis-

Misval / Misdragt / Misbaaring / Misdraam. Germ. **Ein unzeytige Geburte / Mißgeburt.** Gall. *Avortement, Faux germe.* Angl. Untymelje birth, Abortive.

Abscessus, vide *Apostema.*

Absorbentia, Medicamenta alcalica sunt, quæ acida temperant, & quasi absorbent. Dicuntur & *Temperantia*, *Concentrantia* & *Saturantia.* B. **Suur brekende middelen.** Germ. **Saur brechende mittlen.** Gall. *Remede qui tempere l'Aigre.* Angl. The sowre tempering remedie.

Abstemius est, qui cibis & potubus à Medico interdictis, se abstinet. Compositum ex abs & temetum. gr. ἄοινος. B. **die zig onthoud.** Germ. **Der sich enthält.** Gall. *Qui ne boit point de vin.* Angl. Sober, Temperat.

Abstergentia sunt, quæ asperis, durius-culis, acutis seu pectinatis ac scopalibus particulis, sordes ex superficie & meatibus corporum, (in quibus diversimodè moventur) abradendo auferunt; dicuntur *abluentia.* Gr. ῥύπτοντα, & ἀποπλύνοντα. B. **Afvagende middelen.** Germ. **Abstreichungde mittlen.** Gall. *Remedes abstergentes.* Angl. Remedie to wipe away.

Acacia, Dioscoridi frutex lignosus ac spinosus est, ex cujus semine maturo, ejusdem nominis succus exprimitur nigricans, ex immaturo rubescens seu subfulvus. Alia adhuc est *Acacia nostras*, sive *Prunus Sylvestris*, B. **Sleepruimen.** Germ. **Schlehendorn.** Gall. *Prunier savage.* Angl. Sloe-Tree, Thorn-tree. Ex ipsius arboris prunis succus colligitur, qui in consistentiam spissam evaporatus, *Rob Acaciæ* officinis dicitur.

Acamatos est optima corporis humani consti-

ſtitutio & figuratio. Item non laborans, indefeſſus. ex α priv. & κάμνω laboro, Laceſſo.

ACANTABOLUS eſt inſtrumentum Chirurgicum *Volſella* dictum, quo ſpinæ œſophago inhærentes, eximuntur. ex Ἄκανθα ſpina, & βάλλω jacio. B. **Een graat-tang.** Germ. Grät-Zenglin. Gall. *Pincête pour tirér l'Epine.* Angl. a thorne pincer.

ACANTHA ſeu ῥάχις eſt vertebrarum protuberantia, vulgo *Spina Dorſi* appellata. B. **Rugge-graat.** Germ. Ruck-Grath. Gal. *l'Epine* vel *l'Echine du dós.* Angl. Spine, hinder proceſſes, the knuckles of the back bone. *Acantha* item eſt arborum aut plantarum pars acuta *ſpina* dicta. Derivatur ex ἀκὴ cuſpis & ἀνθίςημι appono, inſurgo. B. **Doorn.** Germ. Thörn / Dörn. Gall. *l'Epine.* Angl. a thorne.

ACCESSIO, idem quod *Paroxyſmus.*

ACCIDENS, idem quod *Sympţoma.*

ACETABULUM eſt illa cavitas aut ſinus in oſſe coxæ ſeu iſchio qui etiam *pyxis & cotyle* appellatur, capiti oſſis femoris recipiendo dicatus. B. **Een holligheyt des heupen-beens.** Germ. Die Schüſſel / vel Pfänlein der beinen. Gall. *Le creux d'un os* vel *s'emboite un autre os.* Angl. The cavity in the huckle-bone. Item glandulæ quædam in Chorio, Acetabula vocantur de quibus vide *Cotyledones.* Græcis κολυληδόνες & πλεκτάναι κεραῖαι. *Acetabulum Celſo*, *Plinio* lib. 25. cap. 19. *Athen.* libr. 2. *Dipn.* Barbaris, ut Guil. de Salicit. *Acceptabolis. Iſidoro Orig.* lib. 16. c. 25. *Accitabulus.* traducta voce à menſis ad menſuras, imitatione græca ab aceto, ſeu æmula quantitate vaſculorum quibus acetum embarumatis loco apponitur. Græcis eaſdem ob cauſas ὀξύβαφον & ὀξύβαφος, ſic enim *Heſychio*

ὀξύβα-

ὀξύβαφον τὸ σκεῦος. Hinc *Pannio* Oxybaphus. *Isidoro* l. d. ineptè *Oxifalus**, qui ab acetabulo diversum ponit. Mensura tam liquidorum quam aridorum, est quarta Heminæ pars, Marc. Empirico, sive sesquicyathus, *hoc est*, Unc. ij. & Drachm. ij. observatione communi. Aliis Unc. ij. ß. græco *Nicandri* interpreti τὸ ὀξύβαφον ἔχει ὀγγίας β. al. δύο. Atticis tantum XV. olei drachmam continet ℥j. & ʒvij. Mercurial. d. l. c. 2. græcis ita signatur, ξ. ΞΟ. *Isid.* l. d.

ACETUM, in genere liquorem quemcunque acidum notare potest, unde nonnullis spiritus salis, nitri, vitrioli & similes, *acetum* dicuntur. Verum tamen in officinis liquorem solum acidum denotat, ex potulentis succis factum & κατ' ἐξοχὴν ex vino seu uvis: & hoc recipiendum est, quoties *aceti* simpliciter fit mentio. Aliud est *Simplex*, aliud *Destillatum*, cum vel sine Medicamentis; aliud est *Compositum* ut Acetum calendulæ, Rosarum, Sambuci, Scilliticum. B. Azijn/ Edik. Germ. Essig. Gall. *Vin aigre*. Angl. Viniger.

ACETUM RADICATUM, est liquor acerrimus aceti, abstracto phlegmate.

ACHLYS est oculi quoddam vitium caliginosum: recensetur inter species *Amblyopiæ*. ab ἀχλύω obtenebror.

ACHOR est crustrosa scabies, in capitis superficie pruritum fœtoremque excitans, à materia salsa, acida, viscosa & acri, quæ cutis glandulas obstruit, ortum trahens ex α priv. & χῶρος locus, quia parvum locum occupat. Differentia Achoris & Favi hæc est, quod in Achoribus foramina sint minora & visum quandoque effugientia: in Favis vero majora & manifesta. Dic. etiam, *Lactumia* & *Tinea* recens. Græcis ἀχῶρες. *saphati* arabibus. Belgis, schurftheit

des hoofts. Germ. Raude des Haupt. Gall. *Gale de tête*. Angl. Scabbinesse in ones head.

ACHROI sunt homines decolores, ut Melancholici, Cachectici & Chlorosi vel Ictero laborantes. ex α priv. & χρόα color. B. Wankoleurig. Germ. Entferbt / übel gefertt. Gall. *Un Mauvaise coleur*. Angl. The Lost of colour in the Face.

ACIA *Celsi* idem quod *Fibula Chirurgorum*.

ACIDA *Dyspepsia*, vide *Dyspepsia*.

ACIDULÆ, vide *Balanæum*.

ACINESIA est corporis aut partis alicujus immobilitas, ut in Paralysi, Apoplexia, Syncope &c. ex α priv. & κινέω moveo. B. Onbeweeglijkheid. Germ. Unbeweglichkeit. Gall. *Immobilite*. Anglic. Immobility.

ACINI sunt granula minutiora sive per se crescant, ut acini, id est, baccæ sambuci, sive aliis inclusa, ut acini uvarum, quin & ipsas uvas integras sonant. *Acinus* Græcis ῥὰξ B. Korrel. Germ. Körnlin. Gall. *Un Grain*. Angl. Grein, a kerneill.

ACINIFORMIS TUNICA, idem quod oculi *Tunica uvea*.

ACMASTICA FEBRIS, idem quod *Synochus*. ab ἀκμάζω invalesco, vigeo.

ACME est morborum vigor, seu status & summa: morbi plerique quatuor tempora habent: primum dicitur Ἀρχὴ, id est, *Principium*, seu Invasio, sive cum morbus primo invadit. 2. Ἀνάβασις, sive *Augmentum*, estque tempus inter principium & vigorem. 3. Ἀκμὴ, seu morbi *Vigor*, cum morbi symptomata maxime urgent; in quo æger, si vires deficiant, moritur. 4. Παρακμὴ seu *Declinatio*, quando morbus deferbuit & æger extra noxam judicatur, nemo enim in declinatione moritur. ab ἀκμάζω vigeo. B. Het hoogste der ziekte of gezontheit / stilstand/

stand / top / 't hoogst. Germ. Oberste höhe von dem Kranckheit. Gall. *La hauteur de maladie.* Angl. The height of a disease. Est & Athletarum supremus vigor.

Acopum, est medicamentum quod Lassitudinem è vehementiore motu corporis contractam, illitu sopit, & dolores levat: è calefacientibus, mollientibusque conflatum. ex α priv. & κοπιάζω lasso. B. Zalve voor vermoitheit / verfris-salf. Germ. Ein salb vor müdigkeit. Gall. *Oignement pour la lassitude.* Angl. Ointment for wearinesse.

Acosmia, est status sanitatis perversus cum faciei decoloratione. ex α priv. & κοσμέω orno. B. Verkleurtheit. Germ. Entferbt / übel geferbt. Gall. *Un mauvaise coleur.* Angl. The lost of colour.

Acoustica sunt medicamenta auditum juvantia. ab ἀκέω audio. B. Gehoor-middelen. Germ. Gehör-mitteln. Gall. *Remede contre la sourdesse.* Angl. Remedie against the deafnesse.

Acrasia, est *intemperies* sive qualitatum in mixtione excessus. ex α priv. & κεράγνυμι tempero. B. Ongetempertheit / onmatigheit. Germ. Unmassigheid. Gall. *Intemperance.* Angl. Intemperate.

Acrisia est turbulentus morborum status, adeo ut rectum judicium sumi vix possit. ex α priv. & κρίνω judico. B. De ziekens stilstant wanneer men naulix vonnis geven kan. Germ. Unruhigkeit im Kranckeit. Gall. *Troublement dans la maladie.* Angl. Trouble in the disease.

Acrochordum, est verrucarum species, vertici chordæ resectæ secundum extremitatem suam similis. ex ἄκρη summa & χορδὴ fides. Belg. Een wratte / werde. Germ. Wartz. Gall. *Verrue, cor.* Angl. a wart.

Acromium, eſt ſcapulæ proceſſus ſuperior, ſive humeri ſummitas, ubi cum ſcapulis jugula committuntur. ex ἄκρος ſummus, & ὦμος humerus. ἀκρώμιον *Rufo.* ἐπωμίς *Eurip.* ὤμου κεφαλή. B. **Het Schouder-beens hooft / uitſteekſel / ſchouder top.** Germ. Auſzeigung der ſchultern bein. Gall. *Eminence l'épaule.* Angl. The top of the ſchoulder.

Acromphalum, eſt umbilici medium, ſive umbo, cui funiculus umbilicalis ante partum adhærebat. dicitur & Μεσομφάλιον. ex ἄκρος ſummus & ὀμφαλός umbilicus. B. **Het midden des navels.** Germ. **Das mittelſt von der nabel.** Gall. *Le milieu de nombril.* Angl. The middle of the navel.

Acros eſt athletarum & morborum vigor. Item oſſium prominentiæ. Digitorum extremitates & herbarum ſummitates. ab ἀκρίζω excelſa perambulo.

Actio eſt operatio ſive Functio, quæ ab homine vel ſolo corpore, vel corpore & mente peragitur. eſtque vel *voluntarius*, vel *ſpontaneus. Voluntarius* eſt, quæ ſub voluntate noſtra eſt, ut ſunt videre, curere, ſedere &c. Spontaneus vero, quæ à voluntate non deſpendet, ut ſanguinis periodus, cordis & arteriarum pulſatio &c. B. **Werkinge / bedieninge des Lighaems.** Germ. Handlung. Gall. *Action.* Angl. Doing, action, operation, function.

Acuere, eſt quando liquor aliquis, ab alio fortiori, ad diſſolvendum penetrantior redditur. Sic ſp. ſalis acuit ſuccum citri, ſpiritus nitri acetum deſtill. ad ſolutionem pro conficiendis magiſteriis. Sic ſuppoſitoria acuuntur ſcammonio, aliiſve rebus. B. **Verſcherpen.** Germ. **ſchärffen.** Gal. *Aiguiſer.* Angl. To ſcharpen.

Acutus Morbus eſt, qui cum magno periculo, brevi tempore finitur: eſtque vel *perperacutus* ſive

five *peracutiſſimus*, qui tertio vel quarto die terminatur: vel *peracutus*, qui uſque ad ſeptimum diem extenditur: vel *Acutus* ſimpliciter, qui ad decimum quartum vel vigeſimum diem ad ſummum durat: vel *acutus ex decidentia*, qui quadrageſimum diem pro ſummo termino habet. *Præcipitem* non malè cum *Scribonio* dicas; aut *celerem* cum *Aureliano*; pernicialis *Livio* dicitur, qui *celeriter* necat aut liberat hominem. Græcis ὀξὺ νόσημα ᾗ πάθος. B. Een ſcherpe ſiekte / haeſtige ſiekte. Germ. Scharffe Kranckeit. Gall. *Maladie aigue.* Angl. An acute diſeaſe.

ADDUCTORES MUSCULI, ſunt illi qui Brachium, crus, pollicem, indicem digitum, oculos &c. adducunt, quorum Antagoniſtæ *Abductores* nuncupantur. B. De nahalende ſpieren. Germ. Herzuführunte mauß. Gall. *Muſcles adductoire.* Angl. The bring to Brauwne.

ADEN, idem quod *glandula.*

ADEPHAGIA, eſt puerorum voracitas, qui ſubinde alios cibos, prioribus nondum concoctis aſſumunt. Græcis componitur ex ἄδδην largiter & φάγω comedo. B. Gulſig eten / gulſigheit. Germ. Fräſſigkeit. Gall. *Voracité, guloſité.* Angl. Greedineſs.

ADEPS, Gr. ςέαρ, ſive pinguedo, eſt pars ſanguinis oleoſa, pinguedine magis conſiſtens, quæ tempore inediæ vel adverſæ valetudinis in Alimentum faceſſit. Palpebræ, labia, penis, ſcrotum, teſtium membranæ, cerebrum, tendines, nervi, oſſa &c. adipe & pinguedine deſtituuntur. Adeps & Pinguedo differunt in eo, quod adeps ſit pinguedine craſſior, durior, & terreſtrior. Adeps ex ſanguine per vaſa peculiaria, in ſacculos ſive veſiculas appropriatas fluit, quemadmodum ex obſervatione

Malphigij conſtat. Belg. **Smeer / vet / ongel.** Germ. **Feiſtel fett/ ſchmeer.** Gall. *Graiſſe, ſein.* Angl. Greaſſeneſſe, fatneſſe.

ADEPTI, dicuntur à Chymicis, qui artem Chymicam bene norunt, & inter Chymicorum Philoſophos relati ſunt. B. **Aangenomene.** Germ. **annemlung.** Gall. *Adopté.* Angl. An adopted.

ADIAPNEUSTIA eſt præpedita, per inſenſibiles corporis poros, perſpiratio. ex α priv. & διαπνέω perſpiro B. **Belette doorwaaſeming.** Germ. **Verhinderte durch dampff.** Gall. *Perſpiration empêché.* Angl. Hindred perſpiration.

ADIPOSI DUCTUS, vide *ſacculi adipoſi.*

ADNATA TUNICA, eſt membrana oculo communis, *conjunctiva* dicta, originem habet à pericranio, tunicæ corneæ adnaſcitur exterius, & ut lumen ab objectis corneam tranſeant, anterius foramen rotundum relinquit, cui annexa eſt altera *Innominata*, ex tendinibus muſculorum oculum moventium conflata. Propter colorem album, *Albuginea* appellatur. B. **Het aangewaſſen oog-vlies.** Germ. **Das angewachſchenen hautlein.** Gall. *La membrane ſurnée.* Angl. The native Fleece.

AD PONDUS OMNIUM, ſignigficat, quod ultimum præſcriptum medicamentum tantum debeat pendere, quantum omnia illa ſuperius præſcripta ſimul. Ex. gr.

℞ Pul. ocul. cancri.
Antimonii diaphor. ā ā drach. ſem. ſacch. ad pondus omnium, hoc eſt drachmam.
M.

ADSTRICTORIA, vide *aſtringentia.*

AEGILOPS, *Angilops & Anchylops*, ſic dicitur, quia caprarum in modum intuentur; eſtque proprie tuberculum, ut plurimum cum inflammatione, carun-

runculam majorem oculi obsidens. sæpe *Anchylops* & *Ægilops* confunduntur; quidam tamen distinctionis gratia dicunt, quod *Anchylops* sit tuberculum, inter angulum oculi majorem & nasum, nondum apertum. *Ægilops* vero dicitur tuberculum inter nasum & oculi angulum, quod si tempestive non aperiatur, os subjectum cariem contrahit. B. **Een geiten oog.** Germ. **Geiß-aug.** Gall. *Oeil de chévre*. Angl. A goates eye. Sumitur quandóque pro *Lachrymali Fistula*. B. **Oog-fistel.** Germ. aug fluß. Gall. *Fistule de l'Oeil*. Angl. Fistle of the eye. Item est species graminis hordeum enecans. ex αἴξ caper, & ὤψ oculus, facies, vultus. B. **Dravig / gebaerde evene.** Germ. Dravich / wilder haber / halen brer. Gall. *Coquiole, auron*. Angl. Poure otes, wild otes, dravich.

AER INGENITUS sive *innatus*, est ille qui intra membranam tympani & ipsum tympanum concluditur. B. **Ingeboze logt.** Germ. Das eingewaschener Lufft. Gall. *l'Air né dans*. Angl. The aire native.

AEROMELI, ex ἀὴρ aër, & μέλι mel, vide *Manna*.

ÆRUGINOSA BILIS, vide *Bilis*.

ÆSTUARIUM; idem quod *Vaporarium*.

AETAS est pars durationis vitæ, in qua ex perenni actione & fermentatione particularum minimarum, temperies corporis humani sensibilem mutationem suscipit. Estque sextuplex, *Pueritia* nempe ad annum quintum, quæ distinguitur in tempus ante, in, & post dentitionem. 2. *Adolescentia* ad annum decimum octavum, & adolescentia propriè dicta ad vigesimum quintum. 3. *Juventus*, à vigesimo quinto ad trigesimum quintum. 4. *Virilis ætas* à trigesimo quinto ad quinquagesimum. 5. *Senectus* à quin-

à quinquagesimo ad sexagesimum. 6. Hanc sequitur *Decrepita ætas*, quæ tandem in mortem terminatur. Gr. ἡλικία. B. **Ouderdom.** Germ. **Alter / Alterthum.** Gall. *Age.* Angl. Age.

ÆTIOLOGIA est causa seu ratio de rebus medicam artem spectantibus. Unde *Ætiologica* pars Medicinæ est, quæ causas morborum & sanitatis exponit. ex αἰτία causa, & λόγος ratio.

ÆTIOLOGICA, est pars Medicinæ, causas explicans. Idem *quod Ætiologia.*

ÆTITES, lapis est veluti prægnans cum quatitur, alio in utero sonante: hujus genera pro diversitate superficiei, (scabræ sc. vel. lævis,) colorum, tum materiæ inibi contentæ, constituuntur quatuor. Primum est exterius, scabrum colore vario, plerumque nigricante: continet in se lapidem *Collimum* dictum. Secundum cinerei coloris est, ac in se argillam vel margam continet. Tertium terram in se concludit. Quartum præter hos addit *Plinius* nomine *Taphusium*, qui nostratibus incognitus. Primus orientalis est, raroque pruni magnitudinem superat. Secundus & Tertius etiam in Germania juxta suueinfurtum reperiuntur, pugnique magnitudinem sæpe æquant. Dicitur & *Lapis Aquilæ*, quod in Aquilæ nido reperiatur, ad promovendum, ut fabulantur, partum ab aquila eo deportatus. B. **Arent-steen / Adelaer steen.** Germ. **Adler stein / Klapper stein.** Gall. *Pierre d'Aigle.* Angl. Eaglestone.

AFFECTIO HYPOCHONDRIACA, videatur *Hypochondriacus affectus.*

AFFECTIO NEPHRITICA, vide *Nephritis.*

AFFECTIO COLICA, vide *Colica passio.*

AFFECTIO HYSTERICA, vide *Hysterica passio.*

AF-

AFFECTIO COELIACA, vide *Cœliaca passio.*

AFFECTUS, idem quod *pathema.*

AGALACTIA, est lactis defectus, ex α priv. & γαλα lac. B. Gebrek van Zog. Germ. Mangel von Milch. Gall. *Faute du lait.* Angl. Fault of the milke.

AGALLOCHUM, five lignum aloes, Gr. Ξυλοαλοη: est lignum cujus frusta raro magna ad nos adferuntur, ut plurimum enim in fragmentis nobis transmittitur, quæ optima cressunt nigro-purpurea, venis cinerei coloris intersecta, amara, ponderosa, liquorem, si prunis, candentive ferro imponantur, exudantia, aromaticum & suavem fumum, si incendantur, præbentia, bullulasque simul post se relinquentia, haud ita facile disparentes: his adde; haud postremum bonitatis signum, si aquæ supernatarint. Dicitur & *Lignum Paradisi.* B. Aloe hout / ob colorem forte & non à vera *Aloë*, item Paradijs-hout. Germ. Paradieß vel Aloes Holtz. Gall. *Bois de perroquet.* Angl. Wood of Aloës. De *Agallocho* vide quoque *Rhodium lignum.*

AGARICUS vel *Agaricum*, est fungus albicans, trunco laricis adnascens. Dicitur & *Mas & Fœmina.* Mas rotundus est undique sibi similis, crispior, amariorque: sed sic reprobatur. Præfertur autem *Fœmina*, quæ rectas intus habet pectinum modo venas & divisuras. Fœmina solutior est, initio dulcis, mox in amaritudinem transit. Debet esse albus, levis, valde rarus, velociter friabilis; lignosus, durus & gravis rejiciendus. Venit ex Italia. B. Lorken-swamme. Germ. Lerchenschwamm. Gall. & Angl. Agarick. Græc. Ἀγαρικόν.

AGERAZIA, est insenescentia. ex α priv. & γῆρας, senectus. B. Jeugtigheid in oude jaeren. Germ. Grunend alter. Gall. *Fleurissante vieilesse.* Angl.

Angl. A youthfullage, a growing old.

AGNATA TUNICA, idem quod *Adnata*.

AGONIA est timor & animi contristatio. ab ἀγωνιάω anxius sum. Belg. **Droefheid.** German. Traurigkeit / unmuth. Gallicè. *Tristesse*. Anglicè. Fear.

AGONIA, est sterilitas, sive impotentia seminis, aut membri genitalis, unius vel utriusque sexus. ex α priv. & γίνομαι fio. B. **Onbebrugtheid / Zadeloosheidt.** Germ. **Unfrugtbarkeit.** Gall. *Sterilite*. Angl. Barennes, unfruitfulnesse.

AGRESTA, vide *Omphacium*.

AGRIPPA, quasi *Ægrippa*, ab ægro partu dicuntur, quorum nascendo non caput, sed pedes primi exierunt. Fuerunt autem multi sic appellati, quorum unus fuit Menius Romanus cognomento Lanatus. Alter Sylvius Agrippa duodecimus Latinorum rex. Item Marcus Agrippa, Augusti gener. Item Herodes Agrippa, Herodis primi Judæorum regis filius. Belg. **Een kind dat in 't bazen met de voeten voor komt.** Germ. **Ein Kind daß mit dem Füssen vor außkomt.** Gallicè. *Qui nait les pieds devant*. Angl. A boy that is with the feets for out borne.

AGRYPNIA, sive *Pervigilium*, aut *Vigiliæ nimiæ*, est, cum somnus diu interrumpitur, per aliquot nempe dies, vel ut quidam referunt, per aliquot menses, & (quod incredibile) annos sine somno vixerint. Alii ex somno irrequieto sæpius evigilant, & per aliquot temporis spatium redormire non possunt, unde virium lapsus, Ardores, Sitis, Dolores, Lassitudo; Oculi sqallidi, rubri, palpebræ instabiles &c. Sunt quoque sani qui parumper dormiunt, diu vigiles: at in omni pæne dolore vigiliæ urgent, & in plerisque febribus & morbis aut pervigilium

gilium est, aut irrequietus somnus; senes item sæpe molestis vigiliis fatigantur, quas etiam efficiunt ira, tristitia, sollicitudo, gaudium, meditatio, metus, lusus &c. B. Waken / Waking / Slapeloosheid. Germ. Wachung. Gall. *Veille perpetuelle*. Angl. Watching, Waking. Componitur vox Græca ex *α* priv. & ὕπνος somnus.

AGRYPNOCOMA, idem quod *coma vigil.*

AGYRTA, *Circulator*, sive *circumforaneus*, qui medicamentis empiricis vendendis, populum in foro congregat. ab ἀγυρέω populum congrego. Belgicè, Een Quak-Zalver / een Beun-haas / een Jan-Potagie / &c. Germ. abentheurisch. Gall. *Le charletan*, *Le basteleur*. Angl. A quak-salver, a mountebanke.

AHENUM, est vas cupreum, medicamentis coquendis destinatum, dicitur & *cucuma*. B. Een Ketel. Germ. Kessel. Gall. *Coquermard*, *poëlon*. Angl. A braskettle.

AIPATHIA, vide *Aeipathia.*

AISTHESIS, sive sensus, estque *externus* ut visus, auditus, odoratus, gustus & tactus, hisce addunt sitim, famem, & coeundi appetitum. Vel *internus* ut vulgò sensus communis, phantasia, æstimativa, memoria: verum duo sufficiunt phantasia nempe & memoria. *Aisthesis* sive sensus est receptio, qua motus à corpore aliquo objecto, fibrillis nervorum impressus, sensorio communi seu animæ, mediantibus spiritibus animalibus in nervis existentibus, communicatur. ab αἰσθάνομαι sentio. B. De zin / bevat. German. Sin / empfindelichkeit. Gallic. *Sens*, *apprehension.* Anglicè. The sense, perceiving.

AISTHETERIUM, est sensorium commune. ab *Aristotele* dicitur τὸ πρῶτον αἰσθητήριον, quod *Car-*

Cartesius, aliique hujus asseclæ glandulam pinealem esse volunt: verum sensorium commune debet esse ubi sensuum externorum nervi terminantur, qui non in glandulam pinealem, sed (ut ingeniosiss. *Th. Willisius* demonstravit) circa initium medullæ oblongatæ in corpore striato, suum terminum consequuntur & si rectius Philosophari velimus, erit anima nostra ipse sensuum terminus. Græc. ab αἰσθάνομαι, sentio. B. **De gemeene sin-plaets.** Germ. **Der gemeine sin-platz.** Gall. *Lieu commûn pour le sens.* Angl. The common sensori.

Alabastri, sunt folia illa viridia herbacea, quæ flores, nondum explicitos, sepiunt. B. **Knoppen.** Germ. **Knöpfflin.** Gall. *Bouton.* Angl. Button. In mineralogia *Alabaster* seu *Alabastrites* lapidem certum denotat, qui & unguento Alabastritidi ingreditur. Vide *Alabastrites.*

Alabastrites, est species marmoris, verum ipso mollior, proinde marmor incoctum & imperfectum, si ita vis, appellare poteris. Hic si ita mollis sit, ut cultro scindi possit, gypsum rectius dixeris, & est id lapidis genus, è quo varia torno finguntur vasa. Unguento ingreditur Alabastrino. Gr. Ἀλαβαστρίτης, Alabastrum. B. **Alabaster.** Germ. **Alabaster stein.** Gall. *Albâtre.* Angl. Alabaster.

Alæ, dicuntur nasi Latera. B. **De Neusvleugels.** Germ. **Flügel der Nasen.** Gall. *Aile de la nez.* Angl. Winge of the nose. Item Nympharum pinnulæ, seu labia pudendi muliebris, πτερυγώματα, μυρτόχειλα, κρημνοί. B. **De Vrouwelijkheids lippen.** Germ. **Flügeln der Frawen scham.** Gall. *Aile des parties honteuse de la femme.* Angl. The wing of the privie parts of a woman. Item, superior auris pars elata. B. **Het opperste des oors.** Germ. **Ohrnerpel / fleügel des ohre.** Gall. *l'Aile d'oreille.* Angl.

Angl. The wing of the eare. Item axillæ. Græc. μοσχάλα & μάλη. B. De oxel. Germ. die achsel. Gall. *Aiselle*. Angl. A wing. Item processus ossis sphænoidis. B. De vleugels wijse uitsteekssels. Germ. Die Fleugeln von der keilbein. Gall. *Ailes d'os sphenoide*. Angl. The winges of the wedge bone. Item alæ vespertiliorum alis similes, vide vespertilionum alæ. Item Mystaces, vide *Mystax*.

ALARES MUSCULI, vide *Pterygoides*.

ALANTOIDES, vide *Allantoides*.

ALBADARA est arabica vox, significatque ossiculum majus pollicis articulo ad metatarsi ossis caput appositum.

ALBARAS NIGRA, vide *lepra græcorum*. *Albaras alba*, vide *leuce*.

ALBUGINEA oculi, est tunica oculi alba, à pericranio oriunda, quæ corneæ tunicæ accrescit & foramen anterius pro pupillæ apertione relinquit. Idem quod *Adnata tunica*. Item membrana testem immediate involvens, ob colorem quoque Albugineæ nomen accepit. B. 't Witte vlies. Germ. das weißen hautlein. Gall. *Membrane blanche*. Anglicè. The white tunic.

ALBUGO oculi, idem quod album oculi. Item macula alba in tunica cornea, vel àb humoribus, vel à cicatrice aut exulceratione, excitata. Græcis λεύκωμα, & αἰγίς. B. Eenen witte oog-vlek. Germ. das weiße augen fell. Gall. *Un taye blanche en l'œil*. Angl. White spots in the eyes.

ALBUM OCULI, dicitur ubi tunica adnata seu albuginea scleroti tunicæ adnascitur. B. Het wit van 't oog. Germ. Augen weiß. Gall. *Le blanc des yeux*. Angl. The white of an eye.

ALBUMEN OCULI, vel *albugo*. λογὰς, σφενδόνη, κυκλώπιον. Idem quod *album oculi*.

ALCAHEST, vel *Alkahest*, ac si diceres *alcali est*. Describunt esse generale resolvens, perenne & immutabile, quod reducit omne corpus visibile in liquorem sui concreti, servata seminum potestate, forma essentiali & nativa integra. Magni nominis, si modo paris effectus, quem quisque suo processui tribuit. Nonnulli pro mercurio præparato accipiunt, alii tamen pro tartaro: sed an unquam talis liquor & universale Menstruum fuerit, nec ne, dubito. B. Een algemein schei-vogt. Germ. Ein algemein scheidfeucht. Gall. *Un universel dissolvent.* Angl. A generall dissolvent.

ALCALI, dicitur sal omne purum absque acido, quod extrahitur è cineribus, vel calce cujusdam materiæ per lixivium elixatum, proprium omnibus rebus, liquidis & solidis. Sal illud, alcali nomen ab herba *kali* accepisse affirmatur, cujus sale *Ægyptii* ut & nostrates vitrum conficiunt. Facillimè cum acido fermentatur & effervescit; sunt enim omnium motuum intestinorum causa; nihil crescit, aut vegetatur, sine illis duobus. Alcali triplex accipitur. Nempe *Alcali Volatile*, uti conficiuntur ex animalibus, sal sc. cornu cervi, urinæ &c. *Fixum*, quod ex cineribus plantarum elicitur, uti sal absinthii, tartari &c. *Metallicum & Petrosum*, metalla enim & lapides cum acidis menstruis effervescunt, & dissolvuntur. Hisce addunt Alcalia mixta, ut sunt nitrum, alumen, vitrioli genera, sal fossile & marinum &c. Quæ ex acido & alcali participant. Belg. Suyver sout. Germ. Sauber saltz. Gall. *Sel pur.* Angl. The pure salt.

ALCHEMIA & ALCHYMIA, vide *Chymia*.

ALCOHOL, vox origine arabica, est purior substantia rei segregata ab impuritate sua. *Alcohol* signi-

significat pulverem subtilissimum & impalpabilem, interdum spiritum rectificatissimum, ita ut accensus ardeat, donec totus consumatur, nihilque fæcum, aut phlegmatis in fundo remaneat. B. 't Subtylste, en 't pit van yts. Germ. das feinste von ein ding. Gall. *Le plus subtil de quelque chose*. Angl. The purer substance of ony thing.

ALCOL idem quod *Alcohol.*

ALCOOL idem quod *Alcohol.*

ALEMBICUS, seu *Alembicum*, vel *Capitellum*. est instrumentum chymicum, quod cucurbitis & vesicis destillatoriis super imponitur: habet formam galeæ, intus concavum, extus convexum circa infimam partem rostrum habet cubitale, per quod vapores descendunt. Si sine rostro fuerint usum potius in vasis circulatoriis obtinent, & *alembici cæci* vocantur. Conficiuntur ex ære, stanno, vel vitro. Belgis, Een helm, een alembek. Germ. Alembick, Helm, Rosenhut. Gall. *Alembic.* Angl. Alembick stil.

ALEXIPHARMACUM est medicamentum, quod venena arcet, ne corpus humanum lædatur; sunt ut plurimum ea quæ sanguinem attenuant, ne à veneno coaguletur, ut volatilia omnia & acidum concentrantia. ab ἀλέξω arceo; & φάρμακον venenum. Belg. Een tegen-gift. dic. etiam *Antidotus & Alexiterium.* Germ. Artzney wider gift. Gall. *Preservatif, contrepoison, antidote.* Anglicè. Antidote.

ALEXIPYRETICUM, idem quod *Antipyreticum.*

ALEXITERIUM est remedium, ne venenum suscipiatur, corpus conservans. ab ἀλέξω arceo, & τηρέω conservo. Belg. Een tegen-gift. Germ. artzney wider gifft. Gall. *Preservatif, contrepoison, antidote.* Angl. Antidote.

Algema, & *Algematodes*, ab ἀλγέω doleo; Idem quod *dolor*.

Alhandal vide *Colocynthis*.

Alhasef, idem quod *Hydroa*.

Aliformes Musculi, seu *Alares*, oriuntur ab ossibus & processibus pterygoidibus, initio partim nervoso, partim carnoso. In maxillæ inferioris cervicem desinunt, nec non in ipsius capitis internam sedem. B. De vleugel-spieren. German. Der Flügeln Mauß. Gall. *Muscle pterygoide*. Angl. The winged brawns.

Aliformes Processus, vide *Pterygoides*.

Alimentum dicitur *potus & cibus*. Estque talis materia, cujus particulæ minimæ facile canaliculos nostri corporis subire & permeare possunt, totumque corpus nutrire. Respectu graduum, ab *Hippocrate* tripliciter accipitur; unum *Futurum* alimentum, quod ab ore in ventriculum delabitur: aliud *quasi* alimentum, nimirum sanguis arteriosus & succi cerebrales seu nervosi. Tertium, *verè* alimentum, quod appositum partibus agglutinatur, & tandem assimilatur. Gr. Τροφή. B. Spijze / voedsel. Germ. Nahrung / erhaltung / ernehrung. Gall. *Nourriture*, *Aliment*. Angl. Meate, nourishment.

Alindesis, est corporis exercitatio, qua oleo uncti se in pulvere olim volutabant. ab ἀλινδέω volvo, vel ab ἀλίω voluto.

Alipasma, est pulvisculus, qui oleo commistus, ad cohibendos sudores inungitur. ab ἀλείφω inungo.

Alitura est actio corporis vivi, qua perpetuus, sanguinis, spiritus, substantiæque defluxus, ope succi alimentarii novi, præparati sive fermentati & in partes alendas impulsi, continuo instauratur.

Græ-

Græcis θρέψις. B. **Voeding.** Germ. **Ernehrung.** Gall. *Nourriture.* Angl. Nourishment.

ALKAHEST, vide *Alcahest.*

ALCALI, vide *Alcali.*

ALLANTOIDES est tunica urinaria, *Farciminalis dicta*, inter amnion & chorion collocata, quæ per umbilicum & Urachum, è vesica fortè urinam accipit. ab ἀλλᾶς farcimen, & εἶδος forma: nam in plerisque brutis farciminis instar figuratur; in homine vero aliisque animalibus paucis rotunda, & figuram amnii adipiscitur. Latinis *farciminalis tunica.* B. **Pis-blies / worst-blies.** Germ. **Harn hautlein / Wurst hautlein /** Gall. *Membrane Alantoide.* Angl. The urinary tunic.

ALLIOTICUM est medicamentum Galenicum sanguinem alterans & purificans; coctum ut plurimum ex *rad. taraxici, cichorei, fœniculi, passulis, Herb. endiv. bellid. Lactuc. acetos. fumar. &c.* ab ἀλλοιόω altero, vario. Lat. *Decoctum alterans.* Belg. **Een verander drank / een mei-drank / bloet-zuiverende drank.** Germ. **Verändern tranck.** Gallicè. *Potion alterante.* Angl. The altered potion.

ALLOGOTROPHIA, est improportionata nutritio, ita ut una pars corporis majus incrementum accipiat, quam altera, ut in *Rachitide.* ab ἄλογος rationis expers, & τρέφω nutrio. Belg. **Een ongelijke voeding.** Germ. **ungleiche ernehrung.** Gallicè. *Nourriture inegale.* Angl. Unequall nourishment.

ALOE est succus alicujus plantæ, cujus sunt variæ species, uti, Indica, Americana, Arabica, Ægyptiaca &c. Folia habet oblonga, & admodum crassa, instar semper vivi: Flores producit albos & semen Asphodelo similes. Succus sapore amarissimus est, qui condensatus ex Arabia & Ægypto ad nos pellibus involutus, deportatur. Ejus species

B 3 hodie

hodie in officinis quatuor in usu sunt, quæ tamen non nisi puritate & impuritate ab invicem discrepant. Nam Aloes crassamentum sive pars magis arenosa, sordibus conspurcata & idcirco nigricans *Aloë* dicitur *Caballina*, pars vero purior, colorem hepatis referens, *Hepatica*: adhuc purior, *succotrina*, quasi succo citrina, vocatur; quod pulvis ejus citrini coloris sit; sed potius ab insula *Socotora*, ubi copiosè crescit, nomen accepisse videtur: pars purissima, si adeo depurata ut transparens sit, *Lucida* dicitur, quod sc. radiis solaribus objecta pellucida instar vitri appareat: quo lucidior est quoque melior. Leniter purgat. Græc. ἀλόη. B. Germ. Gall. & Angl. *Aloë*.

A L O P E C I A est *Plin. capillorum defluvium*, à lue venerea vel aliunde excitatum. ex ἀλώπηξ vulpis, & πίπτω cado; a vulpe cujus lotium effæta dicitur reddere loca in annum, ut *Callimachi* scholiastes annotat: vel à malo, vulpi peculiari. Vocatur etiam ὀφίασις à figura, quod partes glabræ & pilis destitutæ tortuosæ instar serpentum videntur. Utrique huic affectui commune est, quod areatim pili decidunt; unde etiam in genere hoc malum *area* vocatur. Belg. Uitvallen des hairs / Hoofd-fugt / Hairloosheid. Germ. Außfallen des haars. Gall. *Pelade*. Angl. The falling out of ones haire.

A L P H U S, Lat. *Vitiligo*, ita describitur *à Celso*. ἄλφος *dicitur* ubi color albus est ferè subasper, & non continuus, ut quædam quasi guttæ dispersæ esse videantur. Interdum etiam latius, & cum quibusdam intermissionibus serpit. *Alphus* etiam appellatur *Morphæa*, procul dubio à Μορφὴ, quod scilicet cutis color in album, vel nigrum (& tunc vocatur μέλας) mutetur. ἄλφος dicitur ab ἀλφαίνω muto, differt à leuce quod Alphus non tam altè penetrat.

Belg.

Belg. Een witte Lazeri. Germ. Das weiße Maltzey. Gall. *Lepre blanche.* Angl. The white leprosie.

ALTERANTIA, idem quod *Alliotica.*

ALTERATIO SANGUINIS, significat sæpè sanguinis per medicamenta depurationem. Vide *Alliotica.* B. Bloedsuivering. Germ. Das bluthsauberung. Gall. *Purification du sang.* Angl. A purifying of the blood.

ALUDEL, vel ALUDELLI, sunt vitra sublimatoria, & ollæ fundo carentes, & sibi invicem impositæ, quæ ollæ, suppositæ, adaptentur: ex que sublimationibus inserviunt. Belg. Sublimeer-glasen of potten. Germ. ein sublimir geschirr. Gallic. *Un vitre sublimatoire.* Anglic. Subliming glase.

ALVEARIUM, est cavitas auris internæ, sive meatus auditorius, ubi sordes flavæ & amaræ gignuntur, & Soni inferuntur. Belg. Het oor-gat. Germ. der gang des ohrs. Gall. *Le trou de l'oreille.* Angl. The cavitie of the inward ear.

ALVEOLI DENTIUM, utriusque Maxillæ cavitates sunt, quibus dentes per gomphosin inseruntur. B. Kassen der tanden. Germ. Zanhölen. Gall. *Le caverne de dents.* Angl. The hollownesse of teeths.

ALUMEN. Aluminis species usitatiores in officinis, quinque nobis exhibent. Primum locum tenet *Alumen Rupeum*, Gall. *Alun de Roche*, Belg. Klip-aluin. Alterum, est *Plumeum*, seu *Plumosum*, de quo videatur *Amianthus.* Tertium, *Scissile*, quod glebarum instar est & plumosum oblongum vocatur. Quartum est *Zuccarinum*, sive *Saccharinum*, ex Alumine rupeo, albumine ovorum & aqua rosacea. Quintum, dicitur *Alumen catinum.* Si

 sim-

simpliciter præscribatur ; *Rupeum* semper accipiendum est : Constat ex salsugine terræ mineralis saturninæ. Invenitur vel in venis per se ; vel excoquitur ex aquis mineralibus ; vel ex terra & lapidibus aliisve mineralibus extrahitur. Dicitur autem *Rupeum*, quia ex rupe seu saxis confici solet. Item *Glaciale*, quia glaciei conforme est. *Alumen Catinum*, propriè alumen non est, sed sal ex cineribus lignorum quorundam extractum, optimeque reverberatum. B. **Potasch.** Est & aliud *Alumen*, *Romanum* dictum, rupeo simile, sed pallide rubens. Gr. Στυπτηρία. Arab. *Seeb.* sive *Seb.* Belgic. **Aluin / Rotz-Aluin.** Germ. **Alaun / alat.** Gall. *Alum*: Anglicè. Alume, Roch-Alume.

ALUMEN PLUMOSUM, vide *Amianthus.*

ALVIDUCA, Medicamenta sunt, quibus alvus liquida & leniter fluida fit. B. **Buik-weik makende middelen.** Germ. **Laxierende mitteln.** Gall. *Remedie laxative.* Angl. The laxatyf Remedie.

ALVUS, Gr. Κοιλία & Γαστήρ. Est abdominis cavitas, qua ventriculus, intestina, Hepar, Lien, renes, vesica &c. continentur. B. **Buik.** Germ. **Der Bauch.** Gall. *Le Ventre.* Angl. The belly, Pauch.

ALVUS ASTRICTA, dicitur, cum quis raro per secessum intestina deponit. B. **Hard-lyvigheid.** Germ. **Hartleibig.** Gall. *Dureté de Ventre ; le ventre constipe & paresseux.* Angl. Bound in body, vel belly. Idem quod *Coprostasia.*

ALVUS FLUIDA, est, cum quis liquida stercora, idque facillimè deponit. B. **Weekbuikigheid.** Germ. **Weich-bauchig.** Gall. *Le ventre libre.* Angl. Weacknesse af the belly.

ALVI FLUXUS, Idem quod *Diarhœa.*

AMALGAMA unde AMALGAMATIO, est ali-

alicujus metalli cum mercurio commixtio. B. **Metaal-menging met quik.** Germ. Zernagung des Metals mit Queck-silber. Gall. *Corrosion de Metals avec le Mercure.* Angl. The corrosion of Metal by Mercury.

AMAUROSIS, est in rebus eminùs, & cominùs positis, videndi obscuritas, ita tamen ut nullum vitium externum in oculo vel accuratè inspicienti appareat: Idemque ejus vitium in nervi optici obstructione consistit: vocatur etiam *Gutta serena.* ab ἀμαυρόω obscuro. B. **Een verdonkertheit des gezigts / steke blind / heldere drop.** Germanic. Heiter-tropff. Gall. *Goûte serêne.* Angl. Cleare drop.

AMBE, est eminentia ossium superficiosa. Item, instrumentum Chirurgicum, quo brachia dearticulata restituuntur.

AMBLOSIS, idem quod *Abortus.*

AMBLOTICA sunt medicamenta abortum facientia, ut sunt diuretica omnia. ab ἀμβλώσκω abortio. unde ἄμβλωσις & ἄμβλωμα, abortus. Belg. **Middelen die een Miskraam maken.** Germanic. Mitten wie ein Mißgeburt machen. Gallic. *Remede Avortive.* Anglicè. Remedie wich make abortive.

AMBLYOPIA est visus obscuritas: quæ est quadruplex: *Myopia, Presbytia, Nyctalopia & Amaurosis* de quibus suo loco. ex ἀμβλὺς obtusus, hebes, & ὄπτομαι video. B. **Een donker gezigt / oogen schemering.** Germ. Dunckelheit der augen. Gall. *La Veüe obscure.* Angl. Dulnesus of sight.

AMBONÆ, idem quod *Ambe.*

AMBRA GRYSEA bituminis quædam species est, ex fontibus ac alveis maris ad littus eructatum. Rectè censetur ex destillatione, Ambram recenseri inter vegetabilia, licet etiam in cetis reperiatur, qui

fortè illam devorarunt, eaque delectantur. Invenitur in japonia, insulis Moluccanis, Mauritii, Neicotarres, in Sumatra ad Occidentem, in Borneo, & Caap commoriis prope Malabar sitis. Optima censetur Grysea, seu coloris cinerei, à sordibus purgata & odorata, lævis quæque acu perfossa succum pinguem resudat. Improbatur nigra, candida valde, utpote dubio procul adulterata. Belg. **Amber-grys.** Germ. Ambet. Gallic. *Ambre gris.* Anglic. Amber Greece.

Ambrosia est medicamentum solidum, sed ea qua fieri potest gratitudine præparatum: à Deorum cibo denominari videtur, quia solis Diis, *Ambrosia* in cibum facescit, ut *Nectar* in potum, ex *α* priv. & *βροτὸς mortalis.* B. **Godespys / een aengenaam geneesmiddel.** German. Der Gotten speise. Gall. *Viande des Dieux.* Angl. The meat af the Gods.

Ambulatio, Chirurgis dicitur, quando pars quædam gangræna aut sphacelo corripitur, & in ambitu, plagæ malum ulterius proserpit. Belg. **Het ambuleert / 't quaad kruipt voort.** Germanic. das spazieret im runde. Gallic. *Gangréne Ambulante.* Angl. Gangreene witth walking.

Ambustio, est continui solutio, à materia externa adurente causata, cuticulam semper, cutim plerumque, nonnunquam etiam musculos, venas, arterias, nervos atque tendines lædens. B. **Gebrantheit.** Germ. Brand. Gallic. *Brûleure, Echauduere.* Angl. Burning.

Amentum, Idem quod *Alumen plumeum.*

Amethodicum, est quod sine methodica & dogmatica ratione fit, ut solent Empirici, ex *α* priv. & *μέθοδος* recta ratio ad invenienda auxilia.

Ami-

AMIANTHUS, est Alumen plumosum, sive lapis aluminí scissili non absimilis, adeo ut nonnullis inter se confundantur. Differt ab Alumine scissili, quod hoc combustibile sit, illud non item. Græcis Ἄσβεστος. B. Pluim-aluin. Germ. Federweiß/ stein-flachs/ schiefer-weiß / stein-dacht / quod Elychnia ex eodem fiant incombustibilia. Gall. *Alum de Plume*. Angl. Earth-flax, salamanders-hairs, Feathered-allum.

AMMA, sive *Bracherium* est vinculum Herniosis utile, quo inguina, ne intestina foras ruant, arctè cum abdomine, costis, lumbisque connectuntur. ab ἄπτω connecto. *Bracherium* nomen accepisse videtur à cingulis quæ lumbis & renibus adaptantur, ab *Isidoro* Brachiale Monachorum vocatum, succinatorium; Brachile seu Brachiale dicitur, quamvis non Brachiorum sed renum sit cingulum. Rebrachiatorium *Cassiano*, unde dubio procul natum *Bracherium* Chirurgorum, cingulum nempe herniam intestinalem substringens. Belg. Een breuk-band. Germ. Bruch-band. Gallicè. *Un brayer, des estreintes, une braeyer*. Angl. Girdle for the ruptures.

AMMONIACUM GUMMI, seu *Hammoniacum*, est Lachryma ex Ferula Africana juxta delubrum Hammonis nascente, unde & nomen. Instar Thuris grumosum est, subalbicans cui semina, Angelicæ instar, interspersa sunt; odor est ferè castoreus, & gravis saporque aromaticus & amarescens. Belg. Gom Ammoniak. Germ. Ammoniac. Gall. *Gomme Ammoniac*. Angl. Gum Ammoniak.

AMNION, est membrana fœtum in utero proximè ambiens, quæ etiam cum reliquis secundinis post partum expellitur chorio longe albicantior atque tenuior est. Continet non tantum fœtum sed & humorem nutritium, quo fœtus per os & gulam alimentum

tum sibi fugit. Exterius membranâ urinariâ, & chorio investitur, quæ sibi invicem adeo tenaciter quandoque adhærent, ut vix avelli queant. ab ἀμνὸς agnus, sic ab ejus teneritudine dicta & mollitie. alii à μένος animus, & quasi, ἀμένιον id est ἀνδ. μένυς ἢ αἵματος. vel tanquam ἄμνιον vas inter sacrificandum, sanguinem excipiens. Belg. Het binnenste vlies van de na-geboorte / 't Lam-vlies. Germ. Schaafen hautlein. Gallicè. *Membrane de Brebis*. Angl. The Scheepe-Fleece.

Amolyntum, est Medicamentum, quo tractato, manus non inquinantur. ab ἀμολύνω non inquino.

Amomum, Veterum quod nam sit, adhuc sub judice lis est. Sunt enim qui Rosam Hierochontis esse velint: Alii aliud quid esse contendunt. Officinæ duplex semen sub Amomi nomine monstrant, quorum alterum majus nigrum, rotundumque est instar granorum piperis rotundi vel cubebarum gustu minime acre, quod videtur veterum esse *Sison*, *Sinon* &c. Alterum minutum semen & pallidum, utrumque raro in usum venit, locoque Amomi veterum recipitur Acorus. Ingreditur Theriacæ.

Amoris Dulcedo, Idem quod *Clitoris*.

Amphemerinus est morbus quotidianus unde πυρετὸς ἀμφήμερος febris quotidiana. ex ἀμφὶ circum, & ἡμέρα dies.

Amphiblestroides, sive *tunica retina* oculi mollis est, alba mucosaque substantia, cui nomen inditum quod projecta in aquas reticulum æmuletur. Protenditur ab ipso nervi optici centro, supraque vitreum humorem expansa, ad ligamentum ciliare porrigitur: hæc tunica siquidem albida & medullaris, ab ipsa nervi optici substantiâ medullo-

dullosâ, ac fibrosâ procedit; ut sit fibrarum nervearum, quæ illic in unam fasciam colliguntur, quasi in velum retiforme expansio. Revera si integer oculus pro flore, qui cerebro per nervum opticum, velut caudicem accrescit, sumatur, tunica retina erit flos ipse, ac duæ priores tantum calycis vicem præstabunt. Habent se intra oculi thalamum velut paries albatus, qui species visibiles, per foramen cameræ atratæ admissas excipit repræsentatque, cui species sensibiles imprimuntur, & à quo eadem πρώτῳ αἰσθητηρίῳ communicantur. ex ἀμφίβληστρον rete, & εἶδος forma. Belg. Het net-vlies des oogs. Germ. Spinnewebs netzlein. Gall. *La Retine.* Angl. The nets Fleece.

AMPHIBRANCHIA sunt loca circa tonsillas. ex ἀμφὶ circum, & βράγχος raucedo.

AMPHIDÆUM, est caput oris uteri, labris cucurbitarum simile. Græcis ἀμφίδαιον, ὄχιον, λέγνα. Gal. in gloss. ἡ περὶ τὸ στόμα τῆς μήτρας ἑλικοειδὴς ἐπανάστασις.

AMPHISMELA, est cultellus anceps Anatomicus utrinque acie præditus, secandisque cadaveribus utilis. ex ἀμφὶ utrinque & μελίζω membranatim concido. μίλα est specillum. B. Een Mes aan beide syden snydend. Germ. Ein Messer das an beyden seitten schneidet. Gall. *Couteau trenchant de deux costé.* Anglicè. A knife That cut on both sides.

AMPHORA, est mensura liquidorum apud veteres. Italis continet libras septuaginta duas. Attica vero dimidium amphoræ circiter supra Italicam Amphoram continebat.

AMPULLA, est vitrum rotundum, cui collum in summitate est. Belg. Kinderglas / Katroll / Fiovlglas. German. Krug. Gall. *Petite Bouteille.* Angl.

Angl. A viol, Glas-bottle.

AMULETUM, idem quod *periamma*.

AMYGDALÆ, idem quod *Antias & Paristhmia*.

AMYGDALATUM, est lac artificiale, seu *Emulsio* ex amygdalis aliisque parata. ab ἀμυγδάλη amygdalæ fructus. Belgis Een Amandel-melk. Germ. Ein mandel-milch. Gall. *Laît d'Amande*. Angl. Almond-milke.

ANA, est æqualis variorum Medicamentorum, una formulâ præsciptorum, portio. Ex. gratia

♃. Olei Cinamomi
Caryophyllorum ana guttas tres.

Vulgo simplici ā vel duplici āā brevitatis gratia scribitur. B. Eheldeel Gewicht. Germ. Gleichtheil. Gallicè. *Equal Portion*. Anglic. Equall Portion.

ANABASIS, est morborum invalescentia. Vide *Acme*. ab ἀναβαίνω ascendo.

ANABATICA, videatur *Synochus*. ab ἀναβαίνω ascendo.

ANABROCHISMUS, est, cum immissis vinculis aliquid supervacanei tabefactum tollitur. Item modus extrahendi pilos palpebrarum inversos, oculumque pungentes, immisso per foramen acus tenuissimo bysso: per cujus duplicatam ansam pilus trajectus vellitur.

ANABROSIS est partis alicujus in corpore, ab humoribus acribus, erosio. idem quod *Diabrosis*. ab ἀναβρώσκω peredo, corrodo. Belg. Een door-eting. German. Zernagung. Gallic. *Corrosion, Rongement*. Angl. Corrosion, Knawing through.

ANACARDIUM, est fructus alicujus exoticæ arboris, obscure rubens, vel potius ex nigredine splendens, cor humanum repræsentans. Magna est ejus

ejus in Cananor copia, tum in Calecut, & aliis Indiæ locis, veluti in Cambaya & Decan. Græcis Ἀνακάρδιον, veteribus incognitum fuit. Arab. *Balador*; Indis Bybo. Lusit. *Facca de Malaqua*, quod viridis & in arbore pendens similis sit nostrati majori fabæ, major tamen. Belg. Anacardien. German. Elephanten-Lauß. Gallic. *Anacardes.* Anglicè. Anacards.

ANACATHARCTICA, Medicamenta vomitoria, quæ per superiora purgant. ex ἄνω supra, & καθαίρω purgo.

ANACATHARSIS est Medicamentum per superiora purgans; ut Vomitorium, Sternutatorium, Errhinum, Masticatorium, Salivatio, &c. ab ἀνακαθαίρω per superiora purgo.

ANACOLLEMA, est linimentum aut aliud Medicamentum siccum, quod fronti & naribus ad Hæmorrhagiam sistendam, admovetur. Item Remedium incarnans & conglutinans. ab ἀνακολλάω conglutino; unde κόλλα gluten.

ANADIPLOSIS est frequens febrium reduplicatio. ab ἀναδιπλόω reduplico.

ANADOSIS, est omne quod in corpore sursum tendit, ut chyli distributio, vel vomitus. ex ἄνω supra, & δίδωμι do.

ANAISTHESIA est defectus sensationis, ut paralyticis & sphacelo laborantibus contingit. ex α priv. & αἰσθάνομαι, sentio. Belgicè. Ongevoeligheit. Germ. Unempfindlich. Gall. *Insensibilité.* Anglicè. Unsensibly.

ANALEPTICA sunt Medicamenta quæ vires refocillant. Item pars hygieinæ qua valetudinarii reficiuntur. ab ἀναλαμβάνω iterum refocillo.

ANALGESIA, est indolentia sive doloris defectus. ab ἀναλγέω non doleo.

ANA-

reficiuntur. ab ἀναλαμβάνω iterum refocillo.

Analgesia, est indolentia sive doloris defectus. ab ἀναλγέω non doleo.

Analogia, vide *Analogismus*.

Analogismus, est comparatio & perceptio causarum juvantium per similitudines. ab ἀναλογίζομαι comparo : *Analogia* est Comparatio.

Analysis est alicujus corporis, in sua principia, reductio. Item partium corporis humani demonstratio Anatomica ; quæ per partes instituitur. Ab ἀναλύω dissolvo. B. **Een ontdoeninge / ontleding / ontbinding.**

Anamnestica, Remedia quæ memoriam restaurant, ut sunt spirituosa omnia. ab ἀναμνάομαι reminiscor.

Anaplerosis, est Chirurgiæ pars, qua ea quæ in corpore deficiunt vel casu perierunt, arte restituuntur. ab ἀναπληρόω impleo. Unde *pleroticá Medicamenta*, quæ partes restituunt.

Anarrhopus, idem quod *Anadosis*. ab ἄνω supra, & ῥέπω *vergo*, serpo.

Anasarca est totius corporis exterioris ; aut quarundam ejus partium tumor, albus, mollis, tactui cedens, & foveam à compressione relinquens. Causa est lympha nimis incrassata, & sanguis viscidus ; qua vasorum extremitates obstruuntur ; hinc fit quod major lymphæ copia in corpore aggeritur ; quam per vascula reducentia ablegatur. Si humores nimis viscidi fuerint, *Leucophlegmatia* apellatur. Item, ὑποσαρκίδιος, κατὰ σάρκα. *Heraclidæ*, σαρκίτης ; intercus, aqua inter cutem &c. ex ἀνὰ per, & σὰρξ caro. Belg. **'t Vlijswater / tusschen vel en vleis leggende water / leden-sugt.** Germ. **Leibwasser.** Gall. *Hydropisie anasarce.* Angl. The dropsie anasarce.

ANASTOICHIASIS, est corporum Chymica resolutio. ab ἀναςοιχίω in sua principia redigo. unde ςοιχεῖον elementum.

ANASTOMOSIS, est sanguinis, lymphæ, aut chyli, per oscula vasorum hiantia effluxus. Belgicè. **Ontsluiting der vaten.** Germ. Aufschliessung der gefässen. Gall. *Rupture des vais Seaux.* Angl. Opening of Vessels. Item venarum & arteriarum (ut quidam vigilantes olim somniarunt) mutua inosculatio, hoc enim esset circulationis legi vim inferre, tamen impossibile non est cum venæ venis & arteriæ arteriis inosculantur: exempla habemus in vasis spermaticis, plexu choroidis, reti mirabili, &c. ex ἀνὰ per, & ςόμα os. Belg. **Inmondig der vaten.** Germ. Einmundung der gefässen. Gall. *Abouchement* vel *inosculation de Vaisseaux*, vel *Anastomose.* Anglic. Mutual opening of vessels in to one another.

ANASTOMOTICA, sunt Medicamenta poros & meatus aperientia, ut sunt catharctica, sudorifera, diuretica &c. ex ἀνὰ per, & ςόμα os. Belgic. **Openende dingen.** Germ. Offnende mitteln. Gall. *Remedie aperiente*, vel *ouvertante*. Angl. Opened Midicine.

ANATASIS est corporis extensio versus superiora. ab ἀναλείνω sursum tendo. Belg. **Uitrekking.** Germ. Aufstreckung. Gall. *Estendue.*

ANATICA PORTIO, vide *ana.*

ANATOMIA, est animalis, præsertim hominis, concinna dissectio, qua partes singulatim, ad usum Medicum & Physicum, demonstrantur. ab ἀναλέμνω disseco. Belg. **Anatomie / sny-konst / ontleding.** Germ. Anatomey / außschneidung. Gal. *Anatomie*, *Dissection.* Angl. Anatomie.

ANATOMICUS, est Medicus, dissecandis cadaveribus, peritus. ab ἀνατέμνω perseco. Belgicè.

Een ontleeder / ontleedkundige. German. Anatomist. Gall. *Un Anatomiste.* Angl. Anatomist.

Anatripsis, est contritio calculi aut ossis comminutio. ab ἀνατρίβω contero. Belg. Verbryselinge / vermorselinge. Germanic. Verbrechung. Gall. *Contrition, Ruption.* Angl. Bruising, Comminution.

Anchoralis processus, vide *Ancyroides.*

Anchyle, est articuli contractio. Item, genu posterior pars. ab ἀγχυλόομαι contractione articulorum laboro. Vide *Contractura.*

Anchylops, idem quod *Ægilops.*

Anchylosis, idem quod *Anchyle.*

Anchyroides, vide *Ancyroides.*

Ancon, sive cubiti caput, strictius sumitur pro posteriore ulnæ processu majori: Unde *Anconæus musculus*, Cubiti extensor. ἀπὸ τοῦ ἀγκεῖσθαι εἰς ἕτερον τὸ ὀστέον, quod superiaceat unum os alteri. Belg. Elleboog. Germ. Elnbogen. Gall. *Coude.* Angl. The Elbowe.

Anconæus, Vide in *Ancon.*

Ancoralis, vide *Ancyroides.*

Ancyle, est poplitis contractio vide *Anchyle.*

Ancyloblepharum, est palpebræ, cum tunica alba vel cornea, concretio, vel cum interdum utræque palpebræ sibi invicem concrescunt: Ea concretio aliquando ante partum contingit, & tunc vitium nativitatis existit. ex ἀγκύλη hamus, & βλέφαρον palpebra. Belg. Aanwas der oog-schelen. Germ. Anwaschung der augliedern. Gall. *Accretion des Paupieres.* Anglic. The to growing of the eyelid.

Ancyloglossum, est frænuli sub lingua, connexionis strictioris vitium, locutionem difficilem cau-

causans, & μογιλάλος recte vocabitur. ab ἀγκύλη hamus, & γλῶσσα lingua. Belg. **Congriems aanwas/ spanader.** Germ. Zung-riems anwasch. Gall. *Accretion de nerf sous la langue.* Anglic. A growing of the sinuwe under the tongue.

Ancyloglossus, est, qui Frænulum prælongum habet, & ab eo nonnunquam sectus fuerit. ex ἀγκύλη hamus, & γλῶσσα lingua. Belg. **Een die met de tongriem belemmert is.** Germ. Dem die zung nicht freÿ ist. Gall. *Qui a le Filet.* Anglicè. Wich had difficulty of utterance.

Ancylosis, idem quod *Ancyloglossum.*

Ancylotomus, est scalpellus, quo linguæ frænulum rescinditur. B. **Een Mes om de tongriem te snyden.** Germ. Ein Zungriems Messerlein. Gall. *Coûtelét pour le Filet.* Angl. A small knife for the sinuw under the tongue.

Ancyroides est scapulæ processus rostriformis, qui *Ceracoides*, *Anchoralis*, & cornicularis vocatur. ab ἄγκυρα anchora, ῥύγχος rostrum, & εἶδος forma. Belg. **Het anker gelyke uitsteeksel.** Germ. Daß ancker gleiche auswasch. Gall. *l'Eminence ancorale.* Angl. The shooting forth of the shoulder bone.

Androgynus, sive *Hermaphroditus*, est qui membra virilia & muliebria simul habet. Item, quibus excisa sunt membra virilia; Item effœminatus. ex ἀνὴρ vir, & γυνὴ mulier sive fæmina. Belgicè. **Een Man-wyf.** Germ. Ein Mann-weib. Gallicè. *Hermaphrodite.* Angl. Hermaphrodite.

Aneurisma, est arteriarum dilatatio vel ruptio, semper pulsans, ad ovi magnitudinem sæpè intumescens, digitis facile cedens, ast ilico rediens. ab ἀνευρύνω dilato. Belgis. **Een slag-ader-breuk.** Germ. der puls-adren zerspannung. Gall. *Dilatation*

 d'Ar-

l'Artere. Anglic. Dilatation of the Arterie.

Angeiotomia, est vasorum dissectio, ut in venæ sectione, & arteriotomia. Gr. ab ἀγγεῖον vas, & τέμνω seco. Belg. **Opening der baten.** Germ. **daß offnen der gefassen.** Gall. *Ouverture des Vaisseaux.* Angl. Opening of the vessels.

Angiglossi, sunt qui difficulter pronunciant L. R. K. atque in loquendo restitantes loquelam præcipitant. ab ἀγκύλη Hamus & γλῶσσα lingua. B. **Belemmert van taal.** Germ. **den die schwerlich reden.** Gall. *Difficulte de parler*. Angl. Labour into Speake.

Angina, Lat. ab agendo, quia guttur vel fauces anguntur, sic & Gr. ab ἄγχειν strangulare angere: Vel ut alii ab ἀγχόνη laqueus: vel à χυνέχειν quod spiritum cohibendo respirationem inhibeat, uti Aurelianus vult. Estque faucium vel gutturis inflammatio cum febri continua, respiratione aut deglutitione, aut utraque læsa. Estque *externa* seu *spuria* vel *nota* vulgo dicta, quæ ab externis causis venit à frigore externo, potu frigido, spinis & osciculis œsophago inhærentibus. Sed ea lævis est, nisi ab interna ortum sumat, hoc est, quæ in cute ad collum exterius micat, atque hæc sæpe subito oritur post internam, eamque tollit & ægrum liberat ab insigni molestia vitæque discrimine: huc accedit *Volans*, quæ subito, disparet, & mox oritur de novo, aut per Metastasin, ut vocant, cum à faucibus abit vel ad pulmones vel ad cerebri meninges. Vel *Interna* est, quæ ab interna causa ortum habet, hoc est à febri præcedanea, quæ à loco diverso, juxta ac inflammatio propior est œsophago, tonsillis, Epiglottidi, laryngi, cervici, varia sortitur nomina, uti *Synanche*, fortè à suspendii similitudine cum laqueo. *Parasynanche*, *Cynanche*, seu Λυκάγχη quod ca-

canes aut lupos frequenter afficiat : & *Paracynanche*. De quibus suo loco. Belg. **Een quade keel / worg-gesweel / onsteking der keel /** quinancie. Germanicè **Hals und Kelen geschwulst / bräune.** Gall. *Squinancie*. Angl. The quinsey.

Anglicus Sudor, vide *Sudor Anglicus*.

Anhelatio, est respiratio difficilis, parva, sed concitata, quæ sanis, sed maximè debilibus evenit, in omni vehementi exercitio, præcipuè cum in altum ascendunt, aut cum currunt, vel saltant, qua plerumque laborant obesi, & viscera abdominis tam magna, tam pinguedine onusta habent, ut venter sit tumidus & protuberans : alias etiam à repletione stomachi, cibis præsertim crudioribus, & flatulentis copiosè sumptis mox anhelatio, vel sedentibus vel decumbentibus, & magis adhuc currentibus, aut ascendentibus, & gravissimè, si æstas fuerit, oboritur. At in Febribus, Hydrope, Tumoribus viscerum in ventre, in Pleuritide, Cardialgia, & Asthmate semper urget quædam Anhelatio : Est igitur Anhelatio convulsivi motus species. Gr. Ἀσθμαλικὸς, Πνευμάτωσις. B. **Hyging na den adem / Ambor-stig.** Germ. **Keichen schwär athem.** Gall. *Anhelation*. Angl. Schortwindish.

Ani Procidentia, vide *Procidentia ani*.

Animæ Gummi seu *Resina*, quæ est pellucida ex albo citrinescens, in nova Hispaniola ex arboribus quibusdam proceris incisis extillans, Thuri simillima, quo tamen majora grana refert. Putatur & ex Æthiopia & India orientali ad nos deferri.

Anisculptoris Musculi par, vocatur & *Latissimus dorsi*. Brachium retro deorsum trahit. Oritur principio membranoso & latissimo, à vertebrarum spinæ apicibus, ab osse sacro ilioque usque sextam thoracis vertebram : inseritur inter pectora-

lem & rotundum valido, brevi & lato tendine. Figura est triangulari. Belg. **Den aars-krabber.** Germ. **Arß-kratzer.** Gall. *Grateur de Fesses.* Anglicè A scratcher af the arse.

ANNULARIS CARTILAGO, vide *Cricoides.*

ANIMALIS FACULTAS est actio qua homo, sensum, motum, & principes animi functiones exercet. suntque tres: Imaginatio, ratiocinatio, & memoria. Belg. **De lighamelyke Ziel-werking.** Germ. **Thierige würckung.** Gall. *La Faculte animale.* Angl. The animall faculty.

ANIMI DEFECTUS, vide *Deliquium Animi* vel *Lipothymia.*

ANIMI DELIQUIUM, vide *Deliquium Animi*, vel *Lipothymia.*

ANNULARIS CARTILAGO, vide *Cricoides Cartilago.*

ANNULARIS DIGITUS, vide *Digitus.*

ANNULARIS PROTUBERANTIA, est quædam pars cerebri intra cerebellum & testes cerebri. Belg. **Ringwys uitsteeksel.** Germ. **der ringe gleiche aufswasch.** Gall. *Prominence en Façon d'Anneau.* Angl. Procefs after the fashion of a circle.

ANNUS CLIMACTERICUS, est annus 63. 81. in quibus annis vana opinio est, quod nempe homines tunc temporis mori necesse sit. Illi anni semper incidunt in nonum annum, ut septies novem constituunt, tria & sexaginta. Ita novies novem efficiunt octoginta & unum. Nulla ratio, nec ulla experientia nobis persuadere potest, cur homines in illis annis magis essent morte abnoxii, quam in aliis; Imo tantus mortuorum sexagenariorum effertur numerus, quam eorum qui obierint sexagesimo, tertio aut octogesimo primo. Ergo ejusmodi nugæ ad

ad cæteros errores remittendæ. Vide *Climactericus annus*. B. **Moord-jaar.** Germ. **mord jahr**. Gallic. *Année Climaterique*. Angl. A murdering yeare.

ANO PURGARE, hoc est, per superia, ut in vomitu &c. cui opponitur κάτω per inferiora.

ANODYNUM est Medicamentum dolorem leniens & sopiens, ex α priv. & ὀδύνη doleo. Gr. ἀνώδυνον παρηγορικὸν, λυσιπόνον, πραυντικὸν, πόνε παυςήριον, παυσίπονον. Belg. **Een pijn-stillend middel.** Germ. **daß schmertzen sanfft middel.** Gall. *Anodin*. Angl. Medicine that allays pain.

ANOEA, est amentia sive imaginationis & Judicii abolitio. ex ἀ pr. & νοέω cogito. Belg. **Verstandeloosheit / onsinnigheit.** Germ. **Unsinnigkeit.** Gall. *Forcenement*. Anglic. Madnesse, woodnesse.

ANOMEOMERES, idem quod *Heterogeneum*, sive id quod ex aliis atque aliis & inter se diversis particulis constat. ex α priv. ὅμοιον simile, & μέρος pars. B. **Meerdaantigheit / veeldeelig.** German. **Viel gestaltig.** Gallicè. *Matiere de Plusieurs parties*. Angl. Matter of severals particles.

ANOREXIA est cibi fastidium, à prava succorum ventriculi dispositione. ex α priv. & ὀρέγω cupio. B. **Spijswalging / hongerloosheit / onlust tot eten.** Germ. **Eckel.** Gall. *Degout*. Angl. Loathing.

ANTACIDA, alcalia, vel oleosa quibus acidum domatur. Est vox mixta, origine Græca & Latina. B. **Middelen tegen 't suur.** Germ. **mittlen gegen das saur.** Gall. *Remede contre l'Acidite*. Angl. Remedie against the sawrenesse.

ANTAGONISTA, est situs musculorum oppositus, ut est inter adductorem & abductorem brachii. ex ἀντὶ contra, & ἀγωνίζω appono. Belg. **Tegen-stan-**

ſtander. Germ. Gegen-ſtänder. Gall. *Antagoniſte.* Angl. Oppoſer.

ANTAPHRODITICA, ſunt Medicamenta quæ adverſus nimiam veneris libidinem: Imo contra luem veneream utuntur. ex ἀντὶ & ἀφρὸς ſpuma, orta mari venus ſpumoſo.

ANTARTHRITICUM eſt Medicamentum adverſus Arthritim. ex ἀντὶ ante, & ἀρθρῖτις morbus articularis.

ANTASTHMATICA, ſunt Medicamenta quæ ab aſthmaticis uſurpantur ex ἀντὶ ante, & ἀσθμάζω anhelo.

ANTECEDENS CAUSA vide *Proegumena.*

ANTECEDENTIA ſigna ſunt, quæ ante morbum obſervantur, ut prava ſanguinis diſpoſitio, infinitis morbis cauſa antecedens exiſtit.

ANTEMETICA, ſunt, quæ vomitum nimium impediunt & inhibent. ex ἀντὶ contra & ἐμέω vomo.

ANTENDEIXIS, eſt *contra indicatio*, ſive indicationum contradictio, quæ impedit, quod à prima indicatione ſuggeritur: ut, pleuritis venæ ſectionem indicat, cui contraindicant vires debiles. ex ἀντὶ contra, & ἐνδείκνυμι oſtendo.

ANTEPILEPTICA ſunt Medicamenta contra morbum caducum. ex ἀντὶ contra, & ἐπιλαμβάνω invado.

ANTHELIX ſeu *Scapha*, eſt auris protuberantia, ſive externæ auris ora interna. ex ἀντὶ ante, & ἕλιξ volumen. Belg. Tegen Slangetrek der ooren. Germ. Der gegen Kraiß am ohr. G. *Le Contre bout de l'Oreille.* Angl. The inmoſt ring oft the eare.

ANTHELMINTICA, ſunt Remedia inteſtinorum vermes enecantia. ex ἀντὶ & ἕλμινς vermis.

ANTHERUM, omne floridum in corpore noſtro.

ſtro. *Anthera* etiam dicuntur ſummitates ſeu cacuminula in florum medietate capillamentis incumbentia. ab ἄνθος flos.

ANTHOPHYLLI, ſunt grandes Caryophylli, qui ad maturitatem pervenerunt, nucleo intus duro bifidoque; ſapore non tam acres ut garyophylli, præterquam in ſuperficie. Belgicè. Moernagelen. Germ. Mutter nägelein. Gallicè. *Grandes Girofles.* Angl. Mother cloves.

ANTHRACOSIS OCULI eſt cruſtoſa & corroſiva oculi ulceratio, cum tumore totius corporis, præſertim circa oculos. Cauſa quandoque eſt inflammatio oculi. Belg. Een verbrand oog. Germ. Gebrent aug. Gall. *l'Oeil brulé.* Angl. Burned eye.

ANTHRAX, eſt inflammatio valde ardens, & acrem ſuſcitans dolorem, cum tumore elevato ſed non latè diffuſo, cum puſtulis igneis circum ſe acerrimis, variis in corporis locis abſque ſuppuratione emergens; Caro quaſi cruſta inuritur. Color ex rubro ad lividum, nigrumque, id eſt inflammatio ad gangrænam vergit. Jam quia vel peſtis adeſt, vel non, Anthracis duas conſtituunt ſpecies, quarum altera *peſtilentialis*, altera non. Dicitur & *Carbo*, *Carbunculus*, *pruna*, *ignis perſicus &c.* Belg. Een peſt-kool/ negen-oog/ Quia novem aliquando puſtulæ conſpiciuntur, ſed hoc caſu fit. Germ. Carfunkel/ ein kohlen. Gall. *Anthrac*, *Charbon.* Angl. A Coale.

ANTHROPOLOGIA, eſt de homine doctrina: quæ à *Bartholino* in geminas diſpeſcitur partes: *Anatomiam* nempe; quæ de corpore, ejuſque partibus agit: & ψυχολογίαν quæ de anima. Belg. Een Mensch-beschrijvinge. ex ἄνθρωπος Homo, & γράφω ſcribo. Germ. Der Mensch beschreibung. Gallic. *Deſcription de l'Homme.* Angl. Writing of the man.

ANTHYPNOTICA, seu Medicamenta somnum abigentia. ex ἀντὶ contra, & ὑπνόω dormio.

ANTHYPOCHONDRIACA, Remedia adversus mala, circa Hypochondri contingentia.

ANTHYSTERICA, sunt Medicamenta contra Hystericam passionem. Ex ἀντὶ adversus, & ὑστέρα uterus, matrix.

ANTIARTHRITICA, sunt, quibus arthritis curatur. ex ἀντὶ & ἀρθρῖτις dolor articularis.

ANTIAS, pl. *Antiades*, *Tonsilla*, *Cic. Plin.* glandulæ colli, quas *Amygdalas* Chirurgorum vulgus nuncupat, quas tamen non adeo accuratè referunt. ἀντιάδες, μῆλα, à malorum figura, παρίσθμια, σπογγοὶ Hipp. quod spongiorum in modum humores imbibant. Sunt glandulæ duæ, quæ revera unum corpus constituunt, ad latera uvulæ consitæ. *Substantia*, glandulosæ, colore subflavo; tactui molles: sinum habet utrinque unum communem amplum & ovalem in os apertum, intra cujus fimbriam duos majores & plures minores sinulos obtinet. *Usus* est, materiam mucosam colligere, eaque vicinas partes humectare. Item tonsillarum inflammationes: vide *Paristhmia*. ab ἀντιάω occurro, quia sibi ex adverso in oris termino utrinque respondent. Belg. **d'Amandelen.** Germ. **Mandlein.** Gall. *Des Amandes.* Angl. Almonds.

ANTIBALLOMENA, sive *Succedanea*, sunt Medicamenta viribus similia, quæ alterius defectu quandoque substituuntur: à Pharmacopæis dicuntur quid pro quo. Ex ἀντὶ contra, & βάλλω jacio.

ANTICACHECTICA, Remedia malos sanguinis succos corrigentia. ex ἀντὶ contra, κακὸν malum, & ἕξις Habitus.

ANTICARDIUM, est cavitas in pectore supra cordis regionem. ex ἀντὶ ante, & καρδία cor. Belg. Het herte putjen. Germ. Grublein auff der brust. Gall. *Le Creux de la Poîtrme.* Angl. The cavity in the breast.

ANTICNEMIUM, est anterior tibiæ pars. ex ἀντὶ ante, & κνήμη tibia.

ANTICOLIA, sunt Medicamenta, adversus dolorem colicum.

ANTIDINICA: Remedia, quibus vertigines medentur. ex ἀντὶ adversus, & δῖνος gyrus.

ANTIDOTUM, est Medicamentum, contra lethale venenum, hoc est, quod adversus venena epota datur. Ex ἀντὶ contra, & δίδωμι do. Belg. Een tegengift / tegen vergift. Germ. artzney wider gifft. Gall. *Preservatyf, contrepoison, antidote.* Angl. Antidote.

ANTIDYSENTERICA, Remedia adversus dysenteriam.

ANTIFEBRILE, vide *Antipyreticum.*

ANTIHECTICA, Remedia adversus tabem.

ANTILOIMICA, Remedia pestem *Arcentia.* λοιμὸς enim pestis est.

ANTIMONIUM, est minerale, metallis finitimum; constans primo ex sulphure minerali, partim purissimo & solari, eoque in rubedine fundato, partim combustibili, instar alterius sulphuris. Secundo ex copioso Mercurio metallico indigesto, fuliginoso, (coagulato tamen, magisque cocto, quam est Hydrargyrum,) participante de saturno. Tertio, ex substantia quadam terrestri & salina perpauca. Quod in officinis prostat, liquefactione ex minera est fusum, inque formas pyramidales ut plurimum effusum. Minera in Officinis raro prostat. In-

Invenitur in Germania, Ungaria, & Transsylvania. Strias habet splendentes & longas. Belg. Antimonie / Spiesglas / Spitsglas. Germ. Spiesglas. Gall. *Antimonie.* Angl. Antimony. Hebræis *Zaddah.* Græc. σίμμι, σίϐι. Arab. *Aitmad & Antimad.* Latinis quoque *stibium* appellant. A Chymicis etiam varia sortitur nomina.

ANTINEPHRITICA, sunt Medicamenta morbos renum medentia. Ex ἀντὶ contra, adversus, & νεφρὸς ren.

ANTIPATHIA, est contrarietas & repugnantia in corpore per se, vel Medicamentis. Item fastidium & abhorrentia alicujus rei sine manifesta causa. Ex ἀντὶ contra, & πάθος affectus. Belg. Tegenstrydigheid. German. Widerwertigkeit gegen eines dings. Gall. *Antipathie.* Angl. Antipathie.

ANTIPERISTASIS, est aëris circumsistentia, quemadmodum in fæno, madidè nimis in metam aggesto, ita aër frigidus corpora nostra ambit, & effluvia decedentia intus tenet. ex ἀντὶ contra, & περίστημι circumstatuo. Belg. Een ront-om-besetting / tegen-dzang. Germ. Umbsitzung. Gallicè. *Antiperistase.* Angl. The Surrounding of the air.

ANTIPHARMACUM, est Remedium venenis adversum. Significat quoque Remedium contra quemvis morbum: ex ἀντὶ contra, & φάρμακον venenum, Remedium. Belgic. Een tegen-gifte. German. Widergifft. Gall. *Contrepoisson, Anditote.* Angl. Antidote.

ANTIPHTHISICA, Medicamenta Pthisi seu tabi adversantia.

ANTIPLEURITICUM, est Medicamentum Pleuriticum seu adversus morbum Lateralem. ex ἀντὶ ante, & πλευρῖτις morbus Lateralis.

ANTIPODOGRICA, Idem quod *Antiarthritica.*

AN-

ANTIPYREUTICUM, seu *Antipyreticum*, est Medicamentum febrim temperans & profligens. Ex ἀντὶ contra, & πυρόω incendo. Belgicè. **Een tegen-koorsig middel.** Germ. **Fieber kraut.** Gallic. *Febrifuge*. Angl. Feverwort.

ANTIQUARTANARIUM & ANTIQUARTIUM Medicamentum, est adversus febrim quartanam.

ANTIQUARTIUM, Idem quod *Antiquartanarium*.

ANTIQUI MORBI sunt, qui, ultra quadragesimum diem ad annos sæpe plurimos extenduntur, ideoque & inveterati dicuntur. Belg. **Verouderde Ziekte.** Germ. **Verälterte Kranckeit.** Gall. *Maladie Anciène*. Angl. Old Diseases.

ANTISCOLICA, sive *Anthelmintica*, sunt Remedia vermes necantia. Ex ἀντὶ adversus, & σκώληξ vermis.

ANTISCORBUTICA, sunt Remedia, quibus scorbutus medetur.

ANTISPASIS veteribus dicebatur *sanguinis revulsio*, & hæc (ut putabant) fiebat, quando Humores in partem aliquam ruentes, in contrarium, per venam, in parte opposita vel satis remota, incisam, avertebantur. Sed jam inventâ sanguinis circulatione, ejusmodi artis termini deridentur. Alio tamen modo accipi potest revulsio, in inæquali nempe sanguinis periodo, cum in capitis dolore nimium ruat ad caput, & per supplantalia avertatur. ab ἀντισπάω in contrarium traho. Belg. **Afstrekkinge.** Germ. **Abreissung.** Gall. & Angl. *Revulsion*.

ANTISPASMODICUM, est Medicamentum contractiones & spasmos inhibens. ab ἀντισπάω contraho.

ANTISPASTICUM, idem quod *Antispasis*.

Antitasis, est partium in corpore opposita locatio, ut est inter Hepar & Lienem. ab ἀντιτάσσω ex adverso ordino.

Antithenar, est unus ex musculis pollicem extendentibus. ex ἀντὶ contra, & Θέναρ vola.

Antitragus, est pars auris externa trago opposita. Belg. **De tegen bok.** Germ. **Der gegen bock.** Gallic. *Le Contrebouc.* Anglic. The opposed goat.

Antivenerea, Medicamenta ad Luem veneream.

Antrum Buccinosum, Idem quod *Cochlea.*

Anus, *Podex & Culus* est intestini recti extrema pars, constat ex tribus musculis, duobus nempe levatoribus, anum tempore necessitatis relaxantibus; & uno sphinctere sive constrictore, qui anum claudit & occlusum servat. *Item* cavitas in cerebro, ex contactu quatuor truncorum spinalis medullæ, orta. Item cutis superans umbilicum, cujus rugæ senii indicium faciunt. *Corrugata vetula* à barbaris. Græcis γερεῖα. Belg. **ars / der hinder.** Gall. *Le Cul.* Anglicè. The arse.

Aorta sive *Arteria magna*, est vas à sinistro cordis antro originem ducens, & tunicis quatuor constans, *Nervea* nempe, *Glandulosa*, *Musculari*, *& Membranacea* seu *Interna*; Continuo pulsans, & sanguinem à corde in totum corpus distribuens. Rami qui à corde versus cerebrum repunt *Carotides* appellantur: qui ad latera excurrunt, versus brachia *Humerarii* nomine veniunt: Inferius per truncum descendens, visceribus ramificationibus ejus prospicit: Ulterius deinde facta descensione ad femora & pedes terminum consequitur. Tota arteria nihil aliud est quam fistula musculosa, quod ex ejus tex-

textura liquet. Consule Anatomiam meam. ab ἀὴρ aër, & τηρέω servo, quia antiquis persuasum erat, in ea aërem contineri. Belg. De groote slag-ader. Germ. Grossen puls-ader. Gallic. *Le Grand artère.* Angl. Great artere, vel pulse veine.

ἈPAGMA est ossis vel alterius partis, de loco proprio abductio. ex α priv. & πηγνύω compingo.

APANTHISMUS, est obliteratio alicujus partis in corpore, ita ut prius vestigium amplius reperiri non potest; quod Canaliculo arterioso circa cor sæpè contingit. ab ἀπανθέω defloreo. Belgicè. Vertwasschinge. Germ. Verwachschung. Gall. & Anglice. *Obliteration.*

APATHIA, est affectuum vacuitas. ex α priv. & πάσχω patior.

APELLA vel *Recutitus*, est is, cujus præputium est recutitum; qualis mos Hebræis, Turcis, Ægyptiis &c. familiaris est. Belgicè. Besneden. Germ. Beschnitten. Gall. *Circoncis.* Angl. Circumcised.

APEPSIA est denegata ventriculi coctio. ex α priv. & πέπτω coquo. Belg. Onvertering / verteerloosheid. German. Verlohren kochung. Gallicè. *Coction perdue.* Angl. Last cooking.

ΑΠΕΠΤΑ ΦΥΜΑΤΑ, sunt tubera cruda, nondum in pus conversa.

APERIENTIA sunt, quæ acutis tenuibusque particulis profunda penetrando, crassaque attenuando & expellendo, vasorum & corporis poros atque meatus aperiunt. Belg. Openende dingen. Germ. Offnende mitlen. Gallicè. *Remede Aperitif.* Anglicè. Opening things.

APERISTATOS est ulcus cavum, ex α. priv. & περιΐστημι circumsisto. Unde *Galenus* Ἀπερίστατα

ἕλκη

ἕλκη ulcera cava. Belg. Holle zweeren. Germanic. Hôle geschwâr. Gall. *Ulcére Cave.* Anglic. Hollow Ulcer.

Aphæresis, est Chirurgiæ pars, superflua auferens. ab ἀφαιρέω tollo.

Aphonia, sive *Loquela abolita*, unde *muti*; quales primo sunt qui surdi, & ideo quoque *Muti* nascuntur. Secundo infantes, qui etsi non in lucem prodeunt surdi, ad tempus tamen muti sunt, donec fari & loqui didicerunt. Sed Tertio, si linguas varias, quæ homines, quos una conjunxerat ratio, diversa oratione distinxit, spectemus, nemo, etiamsi vel loquacissimus, non erit mutus. Jam Quarto, senes, qui solent bis pueri esse, inter alia muti ex parte fiunt. Sed Quinto, qui Apoplexia, somno qualicunque, Epilepsia, Paraplegia, Hemiplegia, Syncope, Suffocatione Hypochondriaca & aliis morbis laborant, ad tempus muti sunt, aut si placet, obmutescentes, uti etiam, si graviter consternuntur, contristantur, metuunt, irascuntur, sæpe abmutessere solent, denique qui moriuntur in articulo saltem mortis muti sunt; Sed alius quoque casus reperitur, si quis cœteroquin non admodum æger, mutus evadit, aut aliquandiu aut semper manet: Atque ex his constat mutum quem esse, aut abmutescere in morbis soporosis, paralysi spinalis medullæ, in lingua obstructa, in angentibus faucibus &c. Ex α priv. & φωνὴ vox. Belg. Spraekeloosheid / Stemmeloosheid. Germ. Sprachlosigkeit. Gallice. *Muet.* Angl. Speechlesse, want af voice.

Aphorismus, est brevis locutio & rei determinatio. ab ἀφορίζω determino. Belg. Scheiregel / kortbondige spreuk. Germ. Kurtze Spruch. Gallic. *Aphorisme, Sentence.* Anglic. Short Sentence.

Aphro-

APHRODISIA PHRENITIS ab Aphrodita five venere dictus est in sanus & ardens amor in puellam. Belg. **Dolle verliefstheid.** German. **Wütende liebe.** Gall. *Amour furieux.* Angl. Rasing love.

APHRODISIUS MORBUS, idem quod *lues venerea* & *Aphrodisia.*

APHRONITRUM, est Nitri Spuma. ab ἀφρὸς spuma, & νίτρον nitrum. Belg. **Salpeter-schuim.** German. **Salpeter-schaum.** Gall. *Ecume de Nitre.* Angl.. Scumme of the Niter.

APHTHA est tenacis, viscidæ & albæ totius oris, & potissimum linguæ, materiæ obductio: Imo œsophagus, ventriculus & intestina, eadem incrustantur: Accedit etiam febris. Alii ex neotericis sic describunt, sed male; quod nempe sint pustulæ, quæ interiores oris partes etiam Ventriculum & intestina &c. obsideant & maturitatem adeptæ, frustillatim decidant, quas in adultis sæpe febris comitatur: Causam oriri existimant (sed falsum) ab impuritatibus, quas sanguinis massa in utero materno contraxit. *Celsi* Aphthæ aliter ab ipso describuntur: verum, inquit, longè periculosissima sunt ulcera, quas ἄφθας Græci appellant, in pueris: hos enim sæpe consumunt. In viris & mulieribus idem periculum non est. Hæc ulcera à gingivis incipiunt; deinde palatum, totumque os occupant; tum ad uvam faucesque descendunt. Quibus obsessis, non facile fit, ut puer convalescat. Oscedo *Sereno & Isidoro.* Alcola *Arabibus.* Item Bothor. ab ἀφθάνειν locum occupare: aliis ab ἅπτειν incendi. Belg. **De Spruw.** Germ. **Saar.** Gall. *La Pepie.* Angl. The Pipp.

APICES, Idem quod *Anthera.*

APNEA est respiratio ad sensum vel in totum abolita. ex α priv. & πνέω respiro.

Apochylisma, *Succago, Robub & Rob* est succi cujuscunque cum saccharo aut melle, in duriusculam sapæ consistentiam coctio & inspissatio. ab ἀποχυλίζω succum extraho. Belg. Conserve / een gelei. German. Conserf. Gall. *Conserve.* Anglicè. Conserve.

Apoclasma, est partis cujusvis in corpore abruptio. ab ἀποκλάω abrumpo, defringo.

Apocope, est partis abscissio. ab ἀποκόπτω abscindo. Vide *extirpatio.* Belg. Een Extirpatie / afsettinge. Germ. Außscheidung. Gall. *Extirpation.* Angl. Cutting off, Extirpation.

Apocrisis & Apocrisia, est id quod ex abundantia quasi è corpore eliminatur. ab ἀπὸ ab, & κρίνω judico.

Apocrusticum, est auxilium, constringendi (& secundum veteres & non ad neotericorum mentem) repellendi vim obtinens. Nulli repelluntur succi, ob sanguinis periodum. ab ἀποκρούω repello. Belg. Een te samen en te rug trekkent middel. Germ. Zurück treibend mittel. Gall. *Remede Repellente.* Angl. Repelling Remedie.

Apodacryticum, est Medicamentum lachrymas exitans. ab ἀποδακρύω lachrymas excito.

Apolepsia & Apolepsis, est spirituum animalium & sanguinis interceptio. Vel est medius status inter Apoplexiam & Paralysin. ab ἀπολαμβάνω intercipio.

Apomeli est oxymel, seu decoctum ex aceto & melle, ab ἀπὸ de, & μέλι mel.

Aponeurosis, est finis, cauda seu chorda musculorum; dicitur etiam tendo. ex ἀπὸ de, & νεῦρον tendo. Malè sumitur à Chirurgis pro nervo. Belg. Een Peeze. Germ. Spann-ader. Gallic. & Angl. *Tendon.*

Apo-

Apophlegmatica, videatur *Apophlegmatismus.*

Apophlegmatismus, *Commansum*, *διαμάσσημα.* Medicorum Barbaries *Masticatorium* vocitat. Est Medicamentum quod ore detentum sæpè etiam masticatum, pituitosos humores per os excernendos, elicit. ex *Rad. Pyrethri*, *sale*, *sem staphid: Agriæ*, *Mastiche*, *Cera*, paratur, &c. Formâ hâc solidâ cum hæc usurpantur, *Masticatorium* dicitur: Usurpatur & forma liquida, & gargarismatis conditionem refert, ex cephalicis & attenuantibus decoctis paratis. ab ἀποφλέγω æstuare desino: Unde ἀποφλεγματικὰ φάρμακα Medicamenta pituitam educentia. Belgic. Een slym-zuiverent middel / mondspoelsel / quyl-middel. German. Schleim-mittel. Gall. *Masticatoire.* Angl. Knawe mittel.

Apophthora, est abortus, sive fœtus immaturi in lucem editio. ab ἀποφθέω corrumpo. Vide *Abortus.*

Apophysis, *Probole*, *Ecphysis*, *Processus*, *Productio*, *Projectura & Protuberantia*, est pars ossis non contigua ut Epiphysis, sed cum osse continua, & ultra planam superficiem protuberans. Ut processus Pterygoides, Mammiformis, Styloides &c. ab ἀποφύω produco. Belg. Uitwassen / uitsteeksels. Germ. Außwachs. Gall. *Apophyse.* Angl. Process.

Apoplecticæ Venæ, sunt venæ jugulares, malè ab antiquis *Soporales* dictæ.

Apoplectica, sunt Medicamenta adversus Apoplexiam.

Apoplexia, *Attonitus Stupor*, *morbus attonitus & sideratio* dicitur. Est sopor in quo ægri subito concidunt, & jam prostrati, neque movere, neque loqui, neque si punguntur, quod sentiant,

 te-

testari possunt, jacentes supini flaxidis membris ut in paralysi, cum respiratione parva ac difficili sive anhelatione, stertentes ac si dormirent vel moverentur, palpebris clausis aut contractis; sed pulsus & faciei color remanent, nisi gravis sit Apoplexia, jam deliquiis & morti manum porrigens, sed ore etiam patulo & hiante ex quo humor & spuma effluunt, aëris subsidium quasi petunt; denique urina, alvi fæces & semen solent exire, atque nisi in Paralysin mutetur Apoplexia, aut aliter solvatur, mors brevi instat quando cum respiratione pulsus magis magisque deficit, & extrema frigere incipiant, facies quoque ruborem cum pallore mutare, & stertor qui ab initio adest primum major fieri, deinde minui & cessare, atque ita actum est. Oritur à viscido humore, poros τȣ̃ ἐγκεφάλȣ minimos obstruente; cujus subjectum est corpus callosum: vel à sanguine effuso, circa cerebri basin, arterias carotides vel cerebrum premente & angustante. ab ἀποπλήπἰω percutio. Belg. **De Popelsye / geraaktheit / beroertheit / de hand Gods.** Germ. **Der Schlag / Tropff / Gottes hand.** Gall. *Apoplexie.* Angl. The Palsey.

APORRHOÆ, sunt effluvia sulphurea & vaporosa, per corporis poros & spiracula cætera, exhalantia ab ἀποῤῥέω defluo. Belg. **Uitbloisels.** Germ. **außdampffung.** Gallic. *Exhalation.* Anglic. Exhalation.

APOSITIA, est alimentorum fastidium. ex ἀπὸ de, & σῖτ☉ cibus, frumentum. Belg. **Een spijswalg / hongerloosheit.** Germ. **Maßleidigkeit.** Gall. *Degoutement.* Angl. Disdaine.

APOSPASMA, nominatur, si partium organicarum & compositarum unitas solvatur & quæ diversi generis contra communem ordinem inter se compacta sint, atque coaluerint, disjungantur, divisis & abru-

& abruptis ligamentis, filamentisque illis fibrosis, quibus conjungebantur: Ut cum cutis à membrana, membrana à musculis, musculus à musculo, atque omnino partes, quæ prorsus inter se cohærebant disjungantur. Ἀποσπασμάτιον est particula avulsa. ab ἀποσπάω detraho. Belg. **Van een scheuring.** Ger. **Abreissung.** Gall. *Solution.* Angl. Dissolution of the parts.

Apostasis, vide *Apostema.*

Apostema *Plinio*, *Apostasis*, *Hippocr. Metastasis*, & *Abscessus Celso.* Est exulceratio sæpe post crisin relicta: verum *Apostasis* & *Metastasis* in eo quandoque differunt, quod *Apostasis* de accurata crisi: (Ut vocant,) *Metastasis* vero de translatione ab una parte in aliam dicitur. ab ἀφίστημι vel μεθίστημι, sejungo, absistere facio. Belg. **Een Aposteumie / een verswéringe / etter-geswel.** Germ. **Abtreunung / ein geschwär / apostem.** Gall. *Apostume*, *Separtion*, *Apostume.* Angl. Apostume, an impostume.

Aposurma, est ossis vel cutis abrasio. ab ἀποσύρω detraho, abrado.

Apotherapia, est curatio seu medela: Item exercitatio, quæ & excrementa purgat & à lassitudine tutum reddit. ab ἀποθεραπεύω medeor.

Apothermus, ab ἀποθερμαίνω ferveo, idem quod *Apochylisma.*

Apozema, decoctum *plin.* ἀφέψημα. decoctus *plin.* Pharmacopæi *decoctionem* nominant. Est decoctio ex *Radicibus*, *Lignis*, *Corticibus*, *Herbis*, *Floribus*, *Fructibus*, *Seminibus* &c. Quæ coquuntur ad remanentiam ut plurimum unciarum duodecim, quindecim, vel viginti. Estque purgans, laxans, alterans, exsiccans, cephalicum, stomachicum, diureticum, splenicum, hepaticum &c.

ab ἀποζέω deferveo. Belg. **Een Aposema / een dzank / afziertsel / kooksel.** Germ. Ein afgesottener tranck. Gall. *Aposéme*, *Decoction*. Angl. Potion, Cooking.

APPARATUS MAJOR & MINOR. Lithotomis loquendi formula est; duas enim calculum extrahendi methodos habent: Una fit apparatu plurimorum instrumentorum, eaque tantum in adultis instituitur: & *Apparatus Major* ideo vocatur. Altera vero minori cum apparatu fit, & in puerulis, & nonnunquam in adultis adhibetur. Belg. **'t Groot en 't klein beslag.** Germ. Das groß und klein zurüstung. Gall. *Le Grand & petit appareil.* Angl. Great & liltle preparation.

APPENDICULA VERMIFORMIS, vide *Cæcum intestinum.*

APPENDIX & APPENDICULA. Vide *Epiphysis.*

APPETITUS ALIMENTARIUS, est phantasiæ quædam constitutio, ex motu nervi paris vagi & intercostalis, ob defectum alimenti, inordinatius in ventriculo moti, orta; per quam impellimur, ob spiritus animales, in certo modo, ad motus membrorum, alimento prosequendo idoneas. Cietur in quantum spiritus animales quovismodo circa cerebri meditullium conciti, illinc exterius versus systema nervosum tendunt. Vel sic, appetitus alimentarius, est stimulus alimenta petendi ab existente acido, in ventriculo, fermento ortus, quo nervi vellicantur, per quos cerebro communicatur defectus alimentarius, quorum defectum supplendum dijudicat vicissim cerebrum. Belg. **Spyg-lust / appetyt.** Germ. Essen lust. Gall. *Apetit.* Angl. Hunger.

APPETITUS CANINUS, idem quod *Cynodes orexis.*

APHY-

Apsychia, est summum animi deliquium. Vide *deliquium animi.* ex α priv. & Ψυχὴ anima.

Aptystus, est salivæ defectus, ita ut quis spuere nequeat. ex α priv. & πτύω spuo.

Apyrexia, est febrium intermissio, sive deflagratio; ejus causa est, quod omnis materia morbifica uno paroxysmo ferè difflatur, & eousque extenditur earum intermissio, donec reliquiæ de novo ad plenitudinem aggestæ sint, & incalescere incipiant: Latinis *Integritas.* Græcis ἀπυρεξία. ex α priv. & πυρέσσω febricito. Belg. Tusschen-tijt der koortsen / vrye tijd / buiten koorsigheid. Germ. ablaßung. Gall. *Intermission, Discontinuation.* Anglicè. Intermission.

Aqua, Arabis, Idem est ac *Suffusio.*

Aqua Destillata, seu *Stillatitia*, est lympha seu liquor destillatione elicitus; estque vel per se simpliciter, vel cum Herbis, aliisve rebus prolectus. B. Gedistilleert water. Germ. Distilliert wasser. Gallicè. *l'Eau destillée.* Anglicè. Distilled water.

Aquæ Ductus, est anterior Tympani meatus osseus, qui ab aure ad palatum tendit; sic dicitur non tantum ob formam, quæ canalem refert, sed & quod transitum sæpe præbere possit limo, vel aliis humoribus exteraneis, qui sæpe in hac tympani cavitate colliguntur. Belg. De waterloop. Ger. Dole / ablauff des wassers. Gallicè. *Aqueduc, Conduit, d'Eau.*

Aqua Inter Cutim, Idem quod *Anasarca.*

Aqua Pericardii, est iste humor, qui in cordis sacculo colligitur, hoc enim modo cor facilius movetur: à glandulis basi cordis incumbentibus is humor delabitur, ac per vasa lymphatica in ductum

Chyliferum relegatur, dicitur & *urina cordis & Hydrocardia.* Belg. **Herte water.** Germ. **Hertz wasser.** Gall. *Eau dans le pericarde.* Angl. The water in the pericarde.

AQUALICULUS seu *infimus venter*, idem quod *Hypogastrium & Abdomen.*

AQUEUS HUMOR vide *Humores oculi.*

AQUILÆ LAPIS, vide *Ætites.*

AQUULA, idem quod *Hydatis.*

ARABICUM GUMMI officinarum, Galeno *Thebaicum*, nonnullis *Babylonicum* dicitur; alii arbusculam esse Acaciæ dicunt. Duas constituunt species prior recta assurgens virgulta profert lignosa, spinis exertis & duris hinc inde stipata: Folia longa, quasi ex multis foliolis cohærentia composita, flores albidos odores, siliquas breves, planas lupinorum more; semen glabrum & splendens Altera Acacia in Cappadocia & ponto provenit, priore minor, tenerior, humilior, folia habens rutæ. Istud gummi pellucidum est & glutinosum, facile in aqua solvitur, rotundum est, & externe quasi à vermiculis sæpe exesum: ob copiam quam hic habemus adfertur non tantum ex Arabia sed & ex America. Belg. **Arabische Gom.** Germ. **Arabischer Gum.** Gall. *Gomme d'Arabe.* Angl. Gum of Arabie.

ARACHNOIDES TUNICA, dicitur tertia & tenuissima medullæ spinalis membrana; Item tunica oculi crystallina, à similitudine araneæ telæ dicta. ex ἀράχνη aranea, & εἶδος forma. Belgicè. **Het Spinne-webs-vlies.** Germ. **Spinneweb's häutlein/ daß netz häutlein.** Gall. *l'Aranée.* Angl. The spiders fleece.

ARÆOTICA vide *Rarefacientia.* ab ἀραιόω rarefacio.

ARA-

ARANEA TUNICA sive *Crystallina* est, quæ humorem Crystallinum in oculo ambit, ob levitatem tenuem araneæ textum, araneæ nomen conservat ; Græc. Ἀραχνοειδής. Belg. **Het krystallyn-vlies / des oogs / het spinne-webs vlies.** Germ. **Spinnewebs häutlein / daß netz häutlein.** Gallic. *l'Aranée.* Angl. The Spiders Fleece.

ARCANUM THEOPHRASTI, est Quinta rei essentia summè exaltata, sed ut ait idem, est virtus rei millecupla exaltatione emendata. Quatuor imprimis arcana jactitat. 1. Arcanum primæ materiæ. 2. Lapidis Philosophorum. 3. Mercurii vitæ. 4. Tincturæ. Aliis est extractum in specie sic dictum. Belg. **Een Geheim.** German. **Geheim.** Gall. & Angl. *Secret*, *Mystere.*

ARCENICUM, fuligo sive succus est, mineralis, pinguis, inflammabilis ; estque vel *album* in specie sic dictum, sive crystallinum : *Citrinum* seu *Flavum*, alias *Risigallum*, aut *Auripigmentum* dictum ; & Tertio *Rubeum*, sive *Græcorum Sandaracha.* Omnia corrodunt, & deleteriam vim præstant, ideoque inter venena recensentur. Belg. **Rottekruid** / quia mures gliriumque soboles, hoc commesto, moriuntur. Germanicè. **Ratten Pulver / Hütten rauch.** Gallicè. *Arcenic.* Anglicè. Arsenick, Orpment, Rattenbread.

ARCHE est morbi initium. ab ἄρχω incipio. Vide *Acme.*

ARCHEUS, est (ut Chymici loquuntur) summus, exaltatus, & invisibilis spiritus, qui separatur à corporibus, exaltatur & ascendit, occulta rerum virtus generalis omnibus, Artifex, & Medicus. *Item* Archiatros supremus rerum Medicus, qui rei cuique suum *archeum* peculiarem, & membro cuilibet

occultè per *Arem* diſtribuit. *Item Archeus* primus in rebus, vis eſt occultiſſima res omnes producens ex *Iliaſte*, divina virtute nimirum ſuffulta duntaxat. Belgic. **Kracht / elementſcheider / geeſt.** Gallicè. *Eſprit, vertu, qui ſepare les elements.* Angl. Spirit, Goſt, vertue, which ſeparate the Elements.

Archiater, eſt medicus ſupremus; vel qui caput & dux aliorum Medicorum eſt: Ideoque primarius vel ſenior dicitur. Ita Principum & magnatum Medici καθ' ἐξοχὴν Archiatri vocantur. ex ἀρχὴ & ἰατρὸς Medicus. B. **Een oppergeneesheer.** Germ. **Statt-artzt / fürnemſter artzt.** Gall. *Archiatre, le premier Medicin.* Angl. The Chiefeſt Phyſician.

Arcuatio, à quibuſdam dicitur *Gibboſitas anterior*, quando accidit cum oſſium communitate. Belg. **Gebogtheid.** Germ. **Gebrechelt.** Gall. *Courbe.* Angl. Bending.

Arcuatus Morbus, vide *Icterus.*

Ardentes Febres, ſunt, in quibus præter alia ſymptomata magnus æſtus, ardor & ſitis deprehenduntur, ut in *Cauſo & Lipyriis.* Vide *Cauſus.*

Ardor, ſeu *Æſtus*, eſt calor in corpore noſtro, intenſè acutus. Belg. **Hitte** / Germ. **Hitze.** Gall. *Ferveur, Ardeur.* Angl. Burning.

Ardor Ventriculi, doloris ventriculi peculiaris ſpecies eſt, quæ tamen ſimul etiam œſophagum moleſtat, quam τοῦ ςομάχου καῦσωνα, *ardorem ſtomachi* & nonnulli ebullitionem ardoremque ſtomachi ebullientem nominant, quibuſdam *ſoda.* Quando ardens quidam dolor in ventriculo & gula percipitur, qui urendo quaſi moleſtat, malum hoc ſanis etiam ſæpe familiare eſt, tum cibum ſumentibus, tum jejunis; Imprimis cum eructant, intus in-

inclufo quafi flatu igneo & erumpere non valente. Nonnunquam tamen & in febribus accidit. *Caufa* mali eft effervefcentia quædam particularum valde acrium cum particulis oleofis aut biliofis unde ebullitio five ardor ventriculi ebulliens perfentitur. Belgic. De fode. German. Hitze der magen / fode. Gallic. *l'Ardeur d'Eftomac*. Anglic. Zeething of the mawe.

ARDOR URINÆ, vide *Dyfuria*.

AREA. *Celfo* arearum duo genera funt. Commune utrique eft, quod, emortua fumma pellicula, pili primum extenuantur; deinde excidunt: ac, fi ictus is locus fuerit, fanguis exit liquidus, & mali odoris: increffitque utrumque in aliis celeriter, in aliis tardè. Peius eft, quod denfam cutim, & fubpinguem, & ex toto glabram fecit. Sed ea, quæ ἀλωπεκία nominatur, fub qualibet figurâ dilatatur. Fit & in capillo, & in barba. Id vero, à ferpentis fimilitudine ὀφίασις appellatur, incipit ab occipitio: duorum digitorum latitudinem non excedit: ad aures duobus capitibus ferpit; quibufdam etiam ad frontem, donec fe duo capita in priorem partem committant. Illud vitium in qualibet ætate eft: hoc ferè in infantibus. Illud vix unquam fine curatione: hoc perfe fæpe finitur. Belg. Hair uitvalling / haireloosheid. German. Außfallen des haars. Gallic. *Pelade*. Angl. The falling out of ones haire.

ARENA, in corpore humano, res eft toto genere aliena, ex plurimo fale & terra, genita: ex qua fæpe calculi concrefcunt. Gr. Ψάμμος & Ἄμμος. Belg. Gravelige fandigheid. Latinis etiam *Sabulum* dicitur. Germ. Sand / das grieß. Gall. *Sable, Arene, Sablon, Grave*. Angl. Sand, Gravell.

ARENATIO, eft fpecies Balnei ficci, cum æger pedibus arenæ calidæ infedent: ut in Hydrope fit. Belg.

Belg. Sand-bad. Germ. Sand-bad. Gall. *Bain de Sable*. Angl. Bathe & baine of the sand.

AREOLA PAPILLARIS, vocatur circulus papillam ambiens. Belg. De Mamschyf. Germ. Der Zepfflen kreiß. Gall. *Cercle de Tetin*. Angl. The Circle of the teat.

ARGEMON, est ulcusculum oculi album in iridis circulo, comprehendens partem albi & nigri. ex *ἀργὸς* albus, & *ἔχω* habeo.

ARGENTUM VIVUM, Idem quod *Mercurius*.

ARIDURA, *Tabes* est seu *atrophia* particularis, qua corpus vel membrum aliquod plane consumitur. Belg. Uitteringe.

ARILLI, Idem quod *Acini*.

ARMENUS LAPIS, est lapis maculis viridibus, cæruleis & subnigris relucens, sicut *Lapis Lazuli* punctis aureis, adeoque non differt inter se, nisi sola maturitate; Uterque enim in unis iisdemque Scaptesulis reperitur. Lazuli tamen lapis ceu maturior, crebrius invenitur in fodinis aureis: Armenus in argenteis. Dicitur *Lapis Armenus* seu *Armenius*, Gr. Ἀρμένιος λίθος, quod olim ex Armenia solum ad nos translata sit, hodie tamen & in Germania producitur, verbi gratia, in comitatu Tyrolensi sub nomine Melochites. Præfertur colorato cæruleus. Inter purgantia recensetur ad drachmam & scrupulos quatuor. Belg. Armeni-steen. German. Armenier-stein / Bergblauw. Gall. *La Pierre d'Armenie*. Angl. Armenian-stone.

ARMILLA MEMBRANOSA, est ligamentum circulare, tendines multiplices universæ manus circulo aliquo comprehendens, in regione carpi; in varia alia facile divisibile. Duplicia constituunt;

tuunt; Unum ſinum carpi ſuccingens, revera unicum, ſed latum robuſtumque, ſimul omnes tendines flectentium muſculorum continens: alterum quod eſt in dorſo carpi, ex ſex inter ſe connexis, & ſingulis annuli inſtar obvolutis circa extendentium tendines. Belgic. **d'Armband.** German. **Armband.** Gall. *Ligament du bras.* Angl. Ligament of the arme, aſcarſe, a bracelet.

Armoniacum Sal *Nativum* à majoribus deſcriptum, ſub arenis Libycis concreſcebat: Verum noſtratibus non niſi *Artificiale* cognitum eſt. Quod nihil aliud eſt, quam ſal amarum factitium, compoſitum, volatile, coctum ex urina, fuligine & ſale communi vel ſale gemmæ & ſimilibus. Eligatur candidum ac purum, vel niſi ſatis nitidum fuerit, purificari poteſt. Præſtantius habetur Antverpianum, & Venetianum. Dicitur *Sal Solare*, *Aquila Cæleſtis*, *Alba Mercurialis Fuligo*, *Sal Mercurialis Philoſophorum*, *Lapis Adir*, *Audix*, *Anacab*, *Alacab*, *Aliocab*, *Alocaph*, *Alcob*, *Alſol*, *Alſatide*, *Alinziadir*, *Aliſtiles*, *Alumonodig*, *Amizadir*, *Anoxadic*, *Azanec*, *Butrum*, *Hiſazium*, *Lixandram*, *Miſatis*, *Meſtudar*, *Nuſiadal*, *Nyſæ*, *Obac*, *Raal*, *Salmiax*, *Turſies*. B. **Salarmoniak.** Germ. **Salmiax.** Gall. *Sel armoniac.* Angl. Salt Armoniak.

Aroma eſt odoramentum quodvis, ut Caryophylli, Cinamomum, Galanga &c. ex ἀρ particula intenſiva, & ὄζω oleo. Belg. **Rieckende ſpecerie.** Germ. **gewürtz ſpezery.** Gall. *Drogue Epice*, *Epicerie.* Angl. Swet-ſnelling, fragant ſpices.

Aromatopola, eſt is, qui aromata divendit, *Aromatarius* dictus. Belg. **Kruidenier / Drooguiſt.** Germ. **Ein Würtz-krämer / ein Pulver-krämer.** Gall. *Eſpicier.* Angl. A ſeller of ſpices.

Arteria Aorta ſeu *Magna*, eſt vas con-

continuò pulsans, cordis sinistro ventriculo adhærens: constat ex quatuor tunicis, sanguinem in pulmonibus, vi aëris nitrosi elaboratum & è corde protrusum excipiens, ac in universum corpus nutrimenti gratia distribuens atque propellens. Vide ulterius *aorta arteria*. ab ἀὴρ aër, & τηρέω servo; à servando aëre, ut antiqui credebant. alii ab ἀλλεσθαι.

ARTERIA COELIACA, vide *Cœliaca Arteria*.

ARTERIA MAGNA, Idem quod *Arteria aorta*.

ARTERIACA Medicamenta sunt, quæ ad vocis Læsionem & Tracheæ vitia solemus uti.

ARTERIA TRACHEA, vide *Aspera Arteria*.

ARTERIOTOMIA, est arteriarum sectio artificialis, ad sanguinem in Cephalæa, Mania, Epilepsia, oculorum, auriumque dolore & inflammatione evacuandum. *Sectio* illa fit in fronte, temporibus vel pone aures: *Modus* incidendi hic est, post ligaturas nempe Brachiis aut collo injectas, arteria inciditur ut vena, facta deinde sanguinis evacuatione, emplastrum potenter astringens cum lamina plumbea vulneri applicetur, & fasciis commodis firmetur, *curatio* septem vel novem dierum spatio, absolvetur. ex ἀρτηρία arteria, & τέμνω seco. Belg. **Een slag-aders snijding / of opening.** Germ. **Offnung der puls-adren.** Gallicè. *Arteriotomie*, *Section d'Artère*. Angl. Arteriotomie, opening of an arterie.

ARTHETICA, idem quod *Arthritica*.

ARTHRITICA vide in *Arthritis*.

ARTHRITIS sive *morbus articularis*, circa duos, tres, pluresve articulos sive ossium internodia, suas tragædias exercet. Estque dolor circa articulos, ab effervescentia acidi & alcali, quæ in succis circa arti-

articulos ſubſiſtentibus, abundant, unde nervi, tendines, ligamenta, perioſtea corrugantur, doloreque miſerrimo cruciantur, unde tumor, rubedo, tophi, aliaque ſymptomata concomitantia. Eſtque quadruplex : *Chiragra* in manibus ; *Iſchias* in aut circa os Ilium : *Gonagra* in genubus & *Podagra* in pedibus habet & alia varia nomina pro parte affecta, ut *dentagra*, *omogra*, &c. Morbus ferè incurabilis eſt : hinc cecinit poëta *Ovidius* Lib. 1. Eleg. IV. tritum illud.

Tollere nodoſam neſcit Medicina podagram.

Plutarchus in Comment. περὶ τῆς εὐθυμίας refert hujuſmodi ſententiam ceu vulgo jactatam : οὔτε ποδάγρας ἀπαλλάττει καλτίκιος : id eſt, *Nec podagra liberat calceolus.* Extat alibi Epigramma Græcum eleganter podagræ originem deſcribens :

Λυσιμελοῦς βάκχου, καὶ λυσιμελοῦς ἀφροδίτης
Γινᾶνται θυγατὴρ λυσιμελὴς ποδάγρα.

Id eſt :

Solvere membra ſolet Bacchus, ſolet & Venus ipſa
Solvere & ex illis nata podagra ſolet.

Lucianus integram Comœdiam de Podagra finxit, qua varias podagræ vices recenſet. Vox *arthritis* derivatur ab ἄρθρον articulis. Unde *Arthritica Medicamenta*, quæ arthricis doloribus ſubveniunt. Belg. Het fleercyn / den artyk / de pootjes / voetevel / leden zugt / leden kraukheid / jigt / gigt. Germ. Zipperle / flüß / gicht / gliederweſe. Gall. *La Goute.* Angl. The goute vel gowt in the feete. Barb. *Gutta.*

ARI

Arthritis Planetica, Idem quod *arthritis vaga*. à πλανάω vagor.

Arthritis Vaga, est morbus articularis, quo dolor nunc in uno membro est, nunc in altero: *Causa* à duplici seminio dependet, nempe ab alcali & acido, cujus particulæ nunc in uno membro nunc in alio invicem effervescunt, proindeque ex mutua effervescentia, membranæ, fibræque nerveæ insigniter vellicatæ in corrugationes dolorificas aguntur. *Vaga* dicitur *arthritis*, ex eo quod constanter uno loco non contineatur ut *arthritis*, sed nunc in hac nunc in illa parte sentiatur. Belg. Vliegende jigt / ongeduurige gigt. Germ. Baren. Gall. *Goute volante*. Angl. Wandering gout.

Arthrodia, est ossium articulatio, cum nempe cavitas excipiens est in superficie, & capitulum quod excipitur, depressum est: Ut in Maxilla inferiore cum osse temporum. ab ἄρθρον articulus, & δέχομαι recipio. Belg. Een t'samenvoegting der beenderen. Germ. gliederung der beinen. Gall. *Articulation*. Angl. The joyning of bones.

Arthron, Græcis etiam μέλη est articulus, seu ossium connexio, motibus obeundis, accommodata. B. Een lid / gewrigt. *Articuli* etiam dicuntur digitorum internodia, σκυλακίδες Galeno, φάλαγγες Aristoph. Belgic. De litten / leden / ledematen. Germ. glieder. Gall. *Membre*. Angl. Member, Limm.

Arthrosis, idem quod *articulatio*.

Articularis Morbus, vide *arthritis*.

Articulatio, est conjunctio artuum, ad motum peragendum: Estque duplex, *Diarthrosis* sive Articulatio laxior: & *Synarthrosis*, sive Articulatio strictior. Græcis ἄρθρωσις. Belgic. Wrig-ting / geleding. Germ. gliederung der beinen. Gall.

Articulation. Angl. Conjonction of limbs, jointing.

Articulus, vide *Arthron.*

Artomeli, est cataplasmatis species, quod ex pane & melle paratur. ex ἄρτος panis, & μέλι mel. Belg. **Een gehonigde brood-pap.** Germ. Gehonigte brood-pappe. Gall. *Cataplasme du miel & pain.* Angl. Cataplasme of the honey and bread.

Artus, sunt membra, ventribus adnata & articulis distincta. Vide *Arthron.*

Arytænoides, seu *Guttales*, & *gutturniiformes*, sunt cartilagines duæ, quæ laryngis caput, una cum aliis cartilaginibus constituunt. Sumitur quoque pro musculis quibusdam laryngis. ab ἀρύω haurio, ἀνοίγω aperio, quia inspirando aperiuntur, & εἶδος forma. Belgicè. **Sleet-maliende krakebeenen / tuitige / oft tregters wyfige krakebeenen** vel **Spieren.** Germ. Daß gießfaßgleiche Knorpeln / vel Mauß. Gall. *Muscle*, vel *Cartilage bassineux.* Anglic. The laverlike cartilage vel Brawne.

Arythmus, est pulsus ad sensum abolitus. ex α priv. & ῥυθμὸς modulus. Belg. **Een pols sonder order / ongeregelde pols.** Germ. Unempffindige puls. Gall. *Le poulx insensible.* Angl. A pulse lost to sense.

As sive Assis, ut ex *Varrone & Plinio* colligere est, ab ære dicta. *Balbus* ad *Celsum* de asse ejusque partibus, quicquid unum est, & quod ex integrorum divisione remanet, Assem rationatorem vocare scribit. Apud nos idem denotat ac pondo, seu unciarum duodecim libra. Quidam pro duabus drachmis sumunt.

Asa Dulcis Idem quod *Benzoin.*

Asa Foetida est gummi, ex cujus plantæ radice *Assa* sive *Asa* exprimitur. Magna quantitate crescit in imperio Persico, inter Laram & Gamaron civitates. Estque duorum generum, prima sarmentosa est, fermè ut salix aquatica, ex cujus foliis & stolonibus incisis *Assa Fœtida* exprimitur, quæ, ut reliqui succi, sole indurata in consistentiam evadit, qualis est aloes. Secunda species longè fœcundior est, estque succus expressus ex radicibus hujus plantæ, quæ crassissimos raphanos referunt, folia autem Tithymalli foliis similia; Cujus radicis exsiccatæ odor totas ædes implet: putant quoque esse succum sive lachrymam Laseris sive Sylphii in Media, Lybia ac Syria crescentis. Gravem naribus spirat odorem, quem vulgus nominat fœtidum, instar allii: Hinc belgis dicitur **Duivels-dreck.** Germ. **Teuffels-dreck.** Gall. & Angl. Idem ac Latinis nomen.

Asaphatum, est *Impetigo.* Vide *Saphatum.*

Asaphia, est vocis obscuritas, ex laxa aut mala organorum constitutione aut contemperatione. ex α priv. & σαφὴς manifestus.

Ascaris seu *Ascarides*, sunt exigui vermes, qui in intestino recto producuntur, cui titillationem & molestiam inferunt. ab ἀσκέω moveo, exerceo, quia suo motu molestant. Belg. **Aars-mayen / aars-wormties.** Germ. **Ars-würmlein.** Gall. *Ascaride, vers petits.* Angl. Ascaride, little worms.

Ascíticus, qui Hydrope ascite laborat.

Ascites est hydrops sive tumor abdominis & per consequens scroti, crurum & pedum, ab humore seroso & nonnunquam lymphatico aut chyloso, loturæ carnis instar, in earum partium cavitate, collecto. ab ἀσκὸς uter, quia utris in modum venter distenditur. Belg. **De waterzugt / 't water / buik-**

wa-

water. Germ. Bauch wasser sucht. Gall. *Hydropisie dans le ventre*. Angl. Dropsie in the belly.

ASEF, Idem quod *Hydroa*.

ASEMA, est crisis (ut dicitur) seu morbi præter spem mutatio, sine signis indicantibus eveniens. Ex α priv. & σῆμα seu σημεῖον signum, à σημειόω signo.

ASITIA sive *Anorexia & Apositia* est alimentorum Fastidium. ex α priv. & σῖτος alimentum, frumentum. Belg. **Een walg van eten / onlust tot eten.** Germ. Maßleidigkeit / unlust / der speiß unwillen. Gall. *Degout*. Angl. Loathing.

ASODES, vide *Assodes*.

ASPALATHUM LIGNUM. Florum magna est suavitas, suntque multi & parvi; Ipsa planta frutex est densis ramis, spinis albis, duris, horridis, cortice caudicis albo, ad trium cubitorum & plus altitudinem in altum assurgens. Verum Doctores qui ante nos fuerunt, Aspalathum nescientes *Citrinum* substituerunt *Santalum*, vel *Meum*, & si ignorantibus concedere fas sit, non ineptum.

ASPERA ARTERIA seu *Trachea*, est fistula oblonga ex cartilaginibus variis & membranis constans, quæ à gutture, sive faucium imo incipiens, gulæque incumbens, inque pulmones descendens, per totas eorum compages ramificatione multiplici dispergitur. Superior pars *Larynx*, inferior vero *Bronchus* appellatur: quibus & tertia sive infima à *Malpighio, Vesicularis* dicta additur; inservit voci & respirationi. Belgic. **De Longe-pyp / de gorgelpyp / lugt-ader.** German. Die Lufftrohr. Gall. *La Trachée artére*. Angl. Windpipe.

ASPHALATUS, vide *Rhodium*.

ASPHALTOS, est bitumen, sevum, aut resina Macrocosmi, picis instar durum &c. supernatare pri-

primum aquis conſpicitur, ſeu lacubus, hinc ad littora propulſum concreſcit, denſatur, tenaciſſimumque redditur. Præfertur reliquis *Judaicum bitumen*, quod Mortui maris (Ἀσφαλτίτες propterea dicti,) genitura. Præſtat ut purpuræ modo ſplendeat (ſc. in nigrore) ſitque ponderoſum, & validum odorem vibret; nigrum autem & ſordidum vitioſum eſt. Belg. Joden-lym. Germ. Jüdenpech. Gall. *Bitume judaique.* Angl. Jews pitch.

Asphyxia, eſt pulſus ſenſibiliter deficiens. Sumitur etiam pro *Lipothymia & Syncope*. ex α priv. & σφύζω ſalio, pulſo. Belg. Een ongevoelige pols/ een pols die allenkskens vermindert. Germ. Ein tödliche ohnmacht. Gall. *Le poulx manquant.* Anglic. A pulſe that is ſenſibly decayed.

Assa Foetida & Dulcis, vide *Aſa.*

Assodes, eſt febris continua, in qua exteriora moderate calida ſunt, intus vero ardor adeſt, ſitis inſatiabilis, perpetua corporis jactatio, vigilia, delirium, &c. ab ἀσάομαι nauſeo, & εἶδος forma. B. Een walghoorts / een heet-koude-koorts. Germ. Ein unwillende Fieber. Gall. *Fievre vomante.* Angl. A Loathing feaver.

Asthma, eſt reſpiratio difficilis, parva, & crebra, cum ſtertore & ſibilo. Atque hæc duo phænomena ab Aſthmate abeſſe nequeunt, tuſſis tamen primo ſicca, paulo poſt humida raro non adeſt, ſi unquam abſit: Præterea Anxietate laborant & incedere ſæpe etiam ſtare & nunquam abſque incommodo in lecto decumbere, præſertim molli, nequeunt, ſed à loci anguſtia valde etiam læduntur, unde feneſtras apertas volunt & libero aëre frui. Nonnullis adeſt Cachexia, vel Febris, Pleuritis, Hæmoptoë, ventris Diſtenſiones, Colica, Calculus, Palpitatio cordis, Animi deliquium &c. Aliquando Periodicum

cum est, & sæpe ingruit suppressa evacuatione, qua durante non aderat, & hoc difficilius est, quo minus Tussi Phlegmata ejiciuntur. ab ἀσθμάζω anhelo. B. Aamborstig / dampige borst / kort - ademig / kort-borstig / de king. Germ. Engbrüstig / kürtzen athem. Gall. *Asthmatique*, *Courte haleine*, *poussif*. A. Pursey.

Asthmaticus, est is qui *Asthmate* laborat. Vide quid sit Asthma. B. Die engborstig is. Germ. Engbrüstig. Gall. *Asthmatique*, *pulmonique*. Anglic. A Pursie-man.

Astragalus, sive *Os Balistæ* est primum & principalissimum os, tarsum una cum aliis ossiculis in pede, constituens. ab ἀστραγαλίζω talis ludo, unde ἀστεία talus à Græci nominis, ἀστράγαλος terminatione ultima, γάλος recisa, talum ab ore Romano formatum existimo, quum inter se Γ & Τ sæpius sint permutata pari valore & pronunciationis sono. Belg. De enkelen / de enklauw / de koot. Germ. Knoden / Item, das ferssenbein / die knockel der enckel. Gall. *Talon*, *Garignon*. Angl. The Huckle bone, the ankle.

Astricta Alvus, vide *Alvus Astricta & Coprostasia*.

Astringentia, sunt quæ particularum suarum crassitie & figuratione prædita, ut corporis partes inter se cogant & constringant, qualem habent ex. gr. cunei, lamellæ complicatæ & dissilientes, nec non fides ex contortis intestinis factæ. Græcis συπτικά. Belg. T'samen-trekkende middelen. Ger. Zusammenziehende artznen. Gall. *Medicine astringente*. Angl. The binding things.

Astrologia, est ratiocinatio de astris, Medicis non admodum necessaria, ut veteres censebant. ex ἀστὴρ stella, & λέγω dico. Belg. Kennis der

der sterren / sterre-kyk-kunde. Germ. Sterndeut-kunst. Gall. *Astrologie*. Angl. Astrologie.

ASTRONOMIA, est stellarum denominatio, sive scientia legis Astrorum, vel scientia de astris vel circa astra. ex ἀςὴρ stella, & ὀνομάζω nomino: vel ex νόμ☉ lex, & ἀςὴρ stella. Belg. **Benaminge der sterren / sterre loop kunde / hemels loop kunde.** Germ. gestirnkunst. Gall. *Astronomie*. Angl. Astronomie.

ATAXIA, est inordinatio dierum criticarum, secundum veterum Hypothesin. ex α priv. & τάσσω ordino.

ATECNIA, idem quod *Agonia*.

ATHANOR, est furnus Chymicus. Aliis habetur Fornax sublimatorius, lapidi Philosophorum elaborando inservit. Dicitur & *fornax acida & niger Henricus, vel piger Henricus*. B. **Leupe Hendrik.** Germ. Fauler Heintz. Gall. *Four à distiller pour les Philosophes*. Angl. Slow Henry.

ATHEROMA, est tumor propria tunica materiam pultaceam continens, indolens, digitis non facile cedens, nec pressus, cavitatem relinquens. ab ἀθάρα pultis genus; Unde ἀθὴρ puls. Belg. **Een pap-gestwel / bry-puist.** Germ. Ein brey geschwulst. Gall. *Atherome*. Angl. A pappy swelling.

ATHYMIA, est animi defectio & anxietas. ex α priv. & θυμὸς animus. Belg. **Een qualykte.** Ger. Unmacht. Gallicè. *Pasmoison*. Anglicè. Defect of mind.

ATLAS, est vetebra prima capiti subjecta; sic dicitur quia caput sustentare videtur, spina caret. ab ἀτλάω sustineo, persero. Belg. **Het hoofstdragende werbel-been / den atlas.** Germ. Dem atlas-wirbel. Gall. *La vertebre d'Atlas*. Angl. The atlas whirle-bone.

ATO-

ATOCIA, sterilitas est. ex α priv. & τίκτω pario. Vide *Agonia*.

ATOMUS, dicitur esse corpusculum adeo parvum, ut ulterius secari non possit, quemadmodum sunt particulæ spirituosæ, salinæ, sulphureæ, aquosæ, terrestres &c. Sed revera tales particulæ non dantur, cum minina particula corpus sit, habens trinam dimensionem, ergo habet medietatem, dextrum & sinistrum, altum & profundum &c. ex α priv. & τέμνω seco. Belg. **Ondeel.** Germ. **Ein unzertrenlich stücklein.** Gall. & Angl. *Atome*.

ATONIA, est languor, infirmitas & remissio virium. ex α priv. & τείνω tendo. Belg. **Slapheit / magteloosheit.** Germ. **Unmacht.** Gall. *Pasmoison.* Angl. Defect.

ATRA BILIS, vide *Melancholia*.

ATRETUS, est cui anus aut genitalia non sunt perforata. ex α priv. & τιτράω perforo. Belg. **Een toegroeijinge van den aars of andere deelen.** Germ. **Zugewachsen.** Gall. *Non Perforé au quelque partie.* Angl. No perforated in one parts.

ATRICI, dicuntur vulnera occulta in extremitate recti intestini, ita tamen, ut aliquando concavitas horum non ita tangat intestinum, ut ipsum perforet.

ATROPHIA sive Tabes, φθόη, φθίσις, φθινὰς νόσος *Plut.* τηκεδὼν πύη *Aretæo.* Est cum totum corpus vel aliqua pars ab alimentis non reficitur, sed sensim emarcescit. *Tabes* sæpe tantum sumitur, pro ulcere pulmonum, quo corpus universum sensim colliquescit. ex α priv. & τρέφω nutrio. Belg. **Een teringe / voedens gebrek.** Germ. **Das abnemen.** Gall. *Chartre.* Angl. Consumption.

ATTA *Festo*, qui propter vitium pedum terram attingit potius quam calcat. Belgic. **Die de aarde**

 schroomt

schroomt te raken. Germ. Schurpffer / Lurtscher / schurper. Gall. *Trainepieds.*

Attenuantia, seu *incidentia* sunt, quæ acutis suis particulis, poros aperiendo crassos & viscidos humores incidere & discindere possunt. Græcis λεπ7υν7ικὰ & 7μη7ικὰ. Belg. **Verdunnende middelen.** Germ. Dünn machende mitlen. Gall. ***Remedes attenuantes.*** Angl. Thinning remedie.

Attonitus Morbus, idem quod Apoplexia. *Celso*, propriè cui casus fulminis vicini aut tonitru sonitus stuporem afflavit. Græcis ἀπόπληκ7ος, ἐμβρόντη7ος.

Attrahentia sunt, quæ tenuibus suis particulis, poros aperiendo, humoresque contentos dilatando, ac foras, ubi minor est resistentia, propellendo, non tantum partes in tumorem attollunt & rubore suffundunt; sed sæpe etiam plures vapores & humores, quam per densam cuticulam erumpere possunt è cute & carne expellendo, sub cuticula colligunt, eamque in vesiculas attollunt: Imo non raro etiam festucas & aculeos infixos educunt. Græc. ἑλκ7ικὰ, ἐπισπαστικὰ, ἐξιπωτικὰ. ab ἕλκω traho. Belg. **Uit-trekkende middelen.** Germ. Hinaußzeugende artzney. ***Remede attrahante.*** Angl. Remedie attrahente.

Auctio est nutritio, qua plus restauratur, quam fuit dissipatum. Græc. ἄυξησις. Belg. **vermeerdering.** Germ. **Vermehrung.** Gall. ***Accretion.*** Angl. Augmentation.

Auditus est sensus, quo ex vario aëris circumstantis motu tremulo, tympanum verberante, soni per nervum auditorium, sensorio communi communicantur, ibique percipiuntur. Græc. Ἀκοὴ, ἀκρόασις. Belg. **Het gehoor.** Germ. **Anhörung / gehör.** Gall. *l'Ouye.* Angl. Hearing.

Aug-

Augmentum Febrium, seu *incrementum*, est computatio, à quo tempore, febris continuæ incendium totam sanguinis massam occupavit, usque dum pervenerit ad statum. Græc. Ἀνάβασις, ab ἀναβαίνω ascendo. Vocatur item ἐπίδοσις, ἐπίτασις, αὔξησις. Belgicè. Opklimminge der koorts. Germ. Auffwachsung von Fieber. Gall. *Accroissement de Fievre*. Angl. The Increase of Feaver.

Aureus Arabum seu *Denarius Romanus*, septima unciæ pars est; Pendet enim drachmam unam & insuper septimam ejus partem. Tres denarii seu aurei tetradrachmam constituunt.

Auricularis Digitus, minimus digitus est. Vide *Digitus*.

Auricula Infima, Idem quod *lobus auris*.

Auricula Cordis, numero duæ sunt, dextra & sinistra: Dextra ex vena cava cruorem accipit, qui in ventriculum dextrum portatur, & à pulmonibus recipitur: Sinistra vero est, cui sanguis benè præparatus & à nitro aëreo rite fermentatus à pulmonibus de novo traditur: Ut per sinistrum ventriculum in arteriam magnam exoneretur, & in universum corpus distribuatur. Belg. De oozen van 't hert. Germ. Ohrlin des hertz. Gall. *Oreille du cœur*. Angl. The eare of the heart.

Aurigo, Idem quod *Icterus*.

Auris est organum auditus, quæ *externa*, cujus pars superior *pinna* seu *ala*; inferior *lobus* seu *auricula* infima appellatur: Ejus ambitus exterior *Helix*; interior *Anthelix* dicitur. Vel *interna* in qua consideratur *tympanum*, quatuor *officula* cum *musculis* exiguis, *concha*, *foramen ovale*, *Labyrinthus &c.* Gr. οὖς. Belg. Het ooz. Germ. Ein ohr. Gall. *Oreille*. Angl. The eare.

Automatωs, est id quod sua sponte movetur, ut est cordis motus, coctiones & fermentationes (ut vocantur) in ventriculo & intestinis.

Autopsia, ocularis alicujus rei inspectio est. ex αὐτὸς ipse, & ὄψις visus.

Autopyros est panis, ex frumento integro, hoc est, cui nil furfuris adjectum vel ablatum fuerit; hujusmodi panis aliis præfertur, quia furfures habent vim abstergendi. ex αὐτὸς ipse, & πυρὸς triticum.

Auxilium seu *Remedium* est, quicquid contraria agendi vi, morbum impugnare est aptum. Estque triplex, *Diæta*, *Pharmacia & Chirurgia.* Vide *Medicamentum.* Belg. **Geneesmiddel.** Germanicè. **Beystand / hülff.** Gall. *Aide*, *secours*, *assistance.* Angl. Helpe, assistance, ayde.

Axilla, est cavitas illa sub initio Brachii, in adultis pilis conserta. Latinis *ala.* Græcis μασχάλη & μάλη. Belgic. **De oxel.** Germ. **Achsel.** Gallicè. *l'Aiselle.* Angl. An arme-hole.

Axillares Venæ & Arteriæ, sunt illa vasa sanguifera, quæ à trunci summitate venæ cavæ & arteriæ magnæ supra cor ad axillas & brachium excurrunt. Belg. **De oxels bloed-vaten.** German. **Der achsel gefässen.** Gall. *Vaisseau d'Aiselle.* Anglic. Vessels of the arm-holle.

Axioma, est propositio ex *Hippocrate* vel *Galeno* Authoritatem habens, verum hoc tempore cum Medicina ratione nititur & experientia, Authoritas exigitur. At senectas nihil contribuere potest ad sapientiam, nam ferè omnes senes, paucis exceptis, delirant. Quoad Medicam facultatem, illa est ars; inventores, vel potius observatores, istius artis fuerunt planè rudes, hoc est, nihil aliud faciebant, quam observare; observationibus postea ratiocinia addebant; verum, quia malè rationabantur, ex malis prin-

principiis, Ars Medica veterum nobis imposuit. Ideoque alia via investiganda; inter primos fuit *F. Sylvius*, *T. Willis*, illos ego secutus, post me incomparabilis Vir *C. Bontekoe*, cui multum debeo. Atque hisce suffragiis ad calculum examinatis, verior jam triumphat Medicina. ab ἀξιόω dignum censeo. Belg. **Een aansienelyk voorstel.** Germ. Ein vollkommener spruch. Gall. *Dignité, Authorité*. Anglic. A principle vel generall rule of any art.

AXIS, est vertebra tertia cranio subjecta. Græcis ἄξων. Belg. **De axe.** Germ. Achse. Gallicè. *Essieu*. Angl. The axell.

AXUNGIA, στέαρ ὕειον *Diosc.* ὀξύγγειον *Ægin.* pinguedo vel sebum porci, sebo mollior. Quia vero hujus unguinis præcipuus usus fuit in axibus curruum inungendis, hinc illi nomen creatum, & grammatici omnes pro unguine vehiculari exponunt. Belgicè. **Reusel / reutsel.** Germ. Schmeer / schmaltz. Gall. *Axonge, graisse*. Angl. Fat, grease.

AZOTH, modo Mercurium cujuscunque corporis metallici denotat, modo Medicinam quorundam universalem putatam ex Mercurio, auro & argento paratam; ante aliquot annos per magnates, imo & vulgum celeberrimam, varii coloris pro diversitate præparationis, sæpe nimis sollicitæ, unde mox pretio & fama vilescere incepit. B. **Quiksilver.** Germ. Quecksilber. Gall. *Mercure*. Angl. Mercury, Quicksilver.

AZYGOS, est vena in sinistro latere circa cor insignis. *Sine pari* aut *jugo* dicta, ad vertebras porrecta, ortum ducens à vena cava. ex α priv. & ζυγὸς jugum. B. **Ader sonder paar of weerga.** Germ. Der ader ohne paar. Gallic. *Veine sans pair*. Anglicè. Veine without paire.

AZY-

AZYMUS, eſt panis non fermentatus, & inſalubris. ex *α* priv. & ζυμόω fermento, unde ζύμη fermentum. B. **Ongeſuurt brood.** Germ. **Ungeheffelt / ungeſeurt.** Gall. *Sans Levain.* Angl. Without leaven.

B.

BACCA, BACCÆ dicuntur fructus, quicunque parvi ſunt & rotundi, ut ribes, fraga, baccæ lauri, juniperi &c. Belg. **Bezie.** Germ. **Beeren.** Gall. *Baye.* Angl. A berry.

BACILLI, nomen imponitur Medicamentis figurâ bacillorum oblongâ, ſeu tereti, ut bacilli, ſeu candelæ odoriferæ. Itidem & bacilli ex glycyrrhiza, in fine ſive ab una extremitate contuſi ſunt, qui linctui inſerviunt: Ut vulgo in affectibus pulmonum & tuſſi vel aſthmate à Galenica & Arabica Medicorum turba præſcribitur. Belg. **Stokjes / lik en ſiroopſtokjes.** Idem vocantur Candelæ illæ, quæ uſui veniunt, ſi cadaver aliquod fœtidum diſſectionibus anatomicis vacet. Belg. **Ruikende kaarsjes.** Germ. **Welriechende kertzlein.** Gall. *Chandèlle odoriferante.* Angl. Sweet-ſmelling candle.

BALANÆUM ſive *Balneum* eſt proprie totius corporis lotio, non raro tamen & pro lotione partium ſolummodo inferiorum ſumitur, quas *inſeſſus & ſemicupia* vulgo vocant. Eſtque vel *ſiccum* vel *humidum*; ſicca parantur ex cineribus, ſale vulgari, arena, chalybe limato &c. *Humida* ſunt vel *vaporoſa*, vel *aquoſa*. *Vaporoſa* fiunt ex coctione Radicum, Herbarum, florum, ſeminum, &c. cujus vapor tan-

tantum suscipitur. *Aquosa* sunt vel *artificialia* quæ parantur ex decoctis Medicamentosis. Vel *mineralia* quæ *Therma* vocantur quorum aquæ sunt aluminosæ, ferreæ, cupreæ, nitrosæ, sulphureæ, Bituminosæ, vitriolicæ, &c. quæ omnes *Acidularum* nomine veniunt. ex βάλλω pello, & ἀνία tristitia, seu morbus. Belgicè. **Een bad-stove / water-bad / bad.** Germ. **Bad.** Gall. *Un bain.* Angl. Baine.

BALANUS, seu *glans*, est penis suprema pars, præputio tecta. βάλανος, κύτλαρος *Suida & Hesichio.* Belg. **Het hooft der mannelyke roede.** Ger. **der kopff / vel kolff am schwantz.** Gall. *La teste du gland.* Angl. Head of the yard. Item *Clitoris Muliebris*, vide *Clitoris* sic etiam bulbosi fructus & radices appellantur, ut Juglans quasi Jovis glans; item glans quercus, Bulbocastanum &c. Belg. **Eekels / bollen.** Germ. **ein eichel / eschlauch.** Gall. *Gland, eschalotte.* Angl. A korns vel maste, scalion. Item *Suppositorium*, vide suo loco.

BALANUS MYREPSICA, sive *Nux unguentaria.* Venit ex Ægyptia, Arabia, Æthiopia, Syria & Barbaria. Fructus est arboris Tamarisco similis, magnitudine avellanæ nucis, intus nucleum continens pinguem & oleosum, veluti amygdalæ. Plinio dicitur *Myrobalanum.* Arab. *Habel Ben.* vel *Ban*, ab aliis *granum Ben.* in officinis *Ben.* Turcis *Hebelben.*

BALATRO sive *Bambalio*, est vitium linguæ in laxitate consistens musculorum aut vinculi, cui adest nimia oris saliva. Belg. **Brepen /** loquuntur enim, ac si bucca pulte esset repleta. Sic Germ. **Breven.** Gallicè. *Parler Comme la bouche plein de bouillie.*

BALBUTIES, Gr. Τραυλότης, τραυλισμὸς, ψελλότης, & ψελλισμὸς. Huc pertinet *Blæsitas & Blæsa lingua*;

gua; *Balatro*, *&* *Bambalio*. Est vitium in musculis & Organis loquelæ. Estque vox tarda & interrupta, variè flexa, & in quibusdam literarum pronuntiationibus admodum difficilis, hinc cum eas efferre non possunt, alium sonum & inarticulatum sive sibilum, & aspirationem eo conatu, quo difficultati mederi volunt adspergunt, subinde silent, mox contentiore voce excutiunt incondita, quædam, incongrua oris & linguæ contorsione: Porro tremulo sono certa vocabula loquuntur & os habere solent humore nimium madens, quem sæpe cohibere non possunt, quia effluat, aut in adstantes expuatur. Tandem hoc habet Balbuties quod alio tempore major sit, alio minor: hinc sani & qui bene loquuntur, nimium si festinent, sæpe balbutiunt. Belg. **Stameling.** Germ. **Daß stammeln.** Gall. *Beguayement.* Angl. A stuttering, a stammering.

BALISTÆ OS, vide *Astragalus*.

BALNEUM, Chymicis dicitur vario modo, Nempe arenosum, Cinereum, Martiale, Mariæ, Maris, vaporosum &c. *Arenosum Balneum* est, cum retorta vel cucurbita in arena collocatur vel in cineribus vel chalybis limaturæ. *Balneum Mariæ* seu maris, quod hoc signo notatur B. M. & M. B. est cum eodem instrumenta aquæ calidæ imponuntur; & cum vaporosum dicitur, instrumenta tantum vaporem aqueum excipiunt vel corpora sudationi exponuntur. Belg. **In 't bad distilleren.** Germ. **In bad distillieren.** Gall. *Distiller en bain*. Angl. Distillation in the baine. De cæteris balneis vide *Balaneum.*

BALSAMUM, ejus planta frutex est, seu arbuscula, tres cubitos ad summum alta, folia alens, Rutæ foliis similia. *Syriacum* dicitur Rutæ folio. *Ægyptiacum* Lentisci folio. Nascitur sponte in Ara-

Arabia Felici, unde olim in Judæam, & hodie in Ægyptum translata, loco quodam occluso, Cayro vicino, quem *Matercam* vocant, colitur. Ejus fructus dicitur *Carpobalsamus*; Ramusculi *Xylobalsamum*; Succus, *Opobalsamum*. Fructus eligatur recens, plenus, ponderosus, gustu mordax. Ramusculi probantur recentes, tenues & odorati. Ægypti *Balassan* nominant. Belg. **Balsem.** Germ. **Balsam.** Gall. *Baume.* Angl. Balsam Tree.

Balsamus vel *Balsamum*. Balsami vocabulum pluribus in officina usurpatur significationibus. 1. Denotat genus quoddam *odoramenti* crassiusculi instar unguenti, vel linimenti, & hæc significatio usitatissima est. e. g. Balsamus rosarum, apoplecticus & similes. 2. Solent quoque ex gummi resinisve cum spiritu vini liquores destillari, qui extrinsecus illinuntur, balsamique nomine veniunt; ut balsamus nervinus, sciaticus & similes. 3. *Inunctorium* liquorem significat, eumque oleo crassiorem, linimento liquidiorem. 4. Balsami nomine sibi vindicarunt *salia fusa & liquata*, ut balsamus salis gemmæ. 5. Sunt *singulares* quædam *præparationes*, quibus balsami nomen imponunt; ut balsamum sulphuris, &c. 6. Tandem etiam lachrymæ quædam arboreæ balsami vocantur; ut balsamus copayvæ. 7. Balsamus est, quo cadavera condiuntur. Belgicè. **Balsem.** Germ. **Balsam.** Gallic. *Baume.* Anglicè. Balme.

Bambalio, Idem quod *Balatro*.

Bamma, est tinctura seu liquor, in quo aliquid tingitur, aut madefit, ut panis jusculo immersus. à βάπτω immergo. Belgic. **Een indoopsel.** Germ. **eintünckung.** Gall. *Plongement dedans.* Angl. A dipping.

Baras, Arab. Idem quod *Alphus*.

BAR-

Barba, est Labiorum & menti pars pilosa. Belg. De baard. Germ. der bart. Gall. *La barbe.* Angl. A beard.

Barycoia, est audiendi gravitas ex βαρὺ grave, & ἀκύω audio. Belg. Zwaarhoorigheit. Germ. Hart hörund. Gall. *Sourdâtre.* Angl. Heavinefs of hearing.

Baryphonia, loquendi gravitas, à βαρὺ grave & φωνὴ vox. Belg. Een moeyelykheit van spreken. Germ. Schwer besprecht. Gall. *Difficulte en parlant.* Angl. Heavenefs of fpeaking.

Basilare Os, Idem quod fphenoides, & palati os. Significat quoque occipitis os, quod & *os proræ*, *os memoriæ*, vel *os pyxidis* dicitur. Græc. ἴνιον.

Basilica eft vena brachii interna, *Hepatica* dicta. à βασιλεύω rego. Belg. Lever-ader. Germ. die leber ader. Gall. *La veine bafilique.* Angl. The bafilic veine.

Basilicum eft Medicamentum viribus prætiofum, & cæteris excellens. à βασιλεύω rego. Belg. Een koninklyk genees-middel. Germ. Königlicher mitel. Gall. *Remede Roale.* Angl. Kinglike Medicine.

Basioglossum, eft par mufculorum linguam deprimens. ex βάσις fulcimentum & γλῶσσα. Belg. Des tongs neerdrukkende fpieren. Germanicè. der zungs niederdruckunde mauß. Gall. *Mufcle la langue ravalemante.* Angl. Mufcles that deprefs the tongue.

Basis, eft cordis fuperior pars mucroni oppofita. Item fuftentaculum offis Hyoidis pro lingua: & occipitis os pro fuftendendo cerebro &c. Item in formulis præfcribendis præcipuum ingrediens. à βαίνω incedo. Unde os Bafilare. Belg. Onderfteun-
fel,

fel / grond / boet. Germ. der fuß einer thing. Gall. *Base.* Angl. The ground, foundation.

Bathmis est sinus in osse Brachii seu humeri, utrimque singuli, in quo cum extenditur flectiturque tota manus, ulnæ ipsius coronæ, sive processus ingrediuntur. à βαίνω ingredior. Belg. Een inhoeck van 't schouder-been. Germ. Busem von der arm bein. Gall. *Sein de l'os de bras.* Angl. Cavity in the bone of the arm.

Batrachus, *Rana & Ranula*, est tumor sub lingua, unde coaxando vox producitur. à βατραχίζω ranas coaxando imitor. comp. ex βοὴ vox, τραχεῖα aspera, & ἔχω habeo. B. Een kickvorsch gezwel. Germ. ein frosch geschwulst. Gall. *Tumeur de grenouille.* Angl. A frogge swelling.

Bdellium est gummi aut lachryma Myrrhæ gustu & colore proxima, sed cujus arboris incertum est. Si bonum gustu erit subamarum, translucidum cum frangitur, pingue cum fricatur, odoratum, facile mollescens: Gummi quidam arboris esse spinosæ in Arabia, India, Media &c. esse putant.

Bechica, sunt Medicamenta tussim inhibentia, vide *Pectoralia* à βήττω tussio; Unde βὴξ tussis.

Behen, officinæ nostrates monstrant radices nomine *Behen*: Unam *Behen rubram* appellant, alteram *albam*. De utraque controvertitur cujus sint speciei. Arabibus (ut Serapioni) sunt *Behen* radices, pastinacæ radicibus similes. Hinc scribit Hali Albas, *Behen & pastinaca silvestris radices* nullum inter se discrimen habere. E modernis *Behen album* aliqui *Polemonii*, sive *Lychnidis sylvestris* speciem esse autumant, quam Tabernamontanus vocat *Herbam articularem*: *Behen rubrum*, alii *Limonii maritimi*, alii *Valerianæ rubræ*, alii *Bistortæ* speciem esse putant:

 ali-

aliqui vero, Garziâ & monente & reprehendente, *Zerumbeth* esse statuunt. Hinc est, quod aliqui in descriptionibus Arabum substituunt *Eryngium*, alii *Tormentillam*, alii *Angelicam*, alii denique *Caryophyllatam*. Auctuarius & Myrepsus *Behen Hermodactylos* esse volunt, forsan avellanas purgatrices.

BELENOIDES, est processus styloides, cranii basi infixus. à βάλλω jacio, unde βέλος sagitta, & εἶδος forma. Belg. **Priem-tops uytsteeksel.** Germ. **Der griffel außwachs.** Gall. *Apophyse styloide.* Angl. A bodkinlike process.

BENIGNUS MORBUS est, qui nulla vehementia & sævа, supra ordinarium cursum habet symptomata. Belg. **Een goetaardige siekte.** German. **Gute kranckeit.** Gall. *Maladie beninge.* Angl. A favourable disease.

BENZOIN, gummi est, ut dicunt, arboris proceræ; Verum *Bontius*, dicit reperiri in java planta ex pluribus sarmentis coalita, qualis est smilax aspera; seu salsa parilla, nisi quod sarmenta ibi brachii crassitiem æquent, vel etiam superent, ita ut hæc in medio sæpe truncus arboris continuus satis crassus appareat: ex hujus cortice inciso colligitur gummi bezoin. *Doctiss. H. N. Grimm*, notat esse arborem egregiæ formæ, recti caudicis, & mediocris magnitudine, habens viri plerumque crassitiem; Crescit ad occidentem Sumatræ. Fructus fert rotundos sed compressos, magnitudine parvæ nucis avellanæ, & inclusus est tunicæ, instar nucum juglandium, quæ tamen aliquantulum pilosa est. Folia profert tenera & mollia, inferius pallido-viridia, superius vero saturatè viridia. Nucleus hujus fructus saporem habet ingratum & amarum. Arbor quinquennis vel sexennis usque ad lignum secundum longitudinem vulneratur, unde liquor albus, tenuis, vi-

viscosus, glutinosus & pellucidus exstillat, qui solari calore induratur unde duplex gummi, album & citrinum, vel crassius, & obscuri coloris: Estque valde odoratum, & si bonum pellucidum, globulis candidis refertum, thuris æmulum, citrinescens est. Vocatur & *Asa dulcis.*

BERIBERI, *Bontio* aliisque vox familiaris apud Indos; Vox est Barbarica significans paralysis speciem, cum quis nictitando genibus & elevando ovium instar incedat. Belg. Schaaps lammigheit.

BES, alias *Bessis*, *Bissis*, *Bissa*, vel *Bise*, quasi bis triens, quia $\frac{2}{3}$ sive duo Assis Trientes, seu quod dempto libræ Triente superest. *Hoc est*, Unciæ VIII. Priscian. p. 8. vulgo *Marca.* vox præter *Celsum*, *Galeno* usitata. Olim *Des*, veluti dempto triente. Alias Libra numularia & octonaria.

BEZOARDICUM, est Medicamentum venena & malignitates expellens. Derivatur nomen à Lapide bezoar. Belg. Een tegengift. German. Widergifft. Gall. *Contrepoison.* Angl. Antidote.

BIBITORIUS MUSCULUS, sive *oculum adducens*, positus in majori angulo oculi, sic dictus, quod introrsum nasum versus oculum ducat, bibentesque cantharum inspicere cogat. Belg. De drinkspier. Germ. Der sauffer mauß. Gall. *Muscle bibitoire.* Angl. Drink brawne.

BICEPS MUSCULUS, est primus cubiti & femoris. B. De tweehoofdige. Germ. Zweenköpffig mauß. Gall. *Muscle avec deux teste.* Anglicè. The brawne with two heades.

BICONGIUS est mensura duodecim sextarios continens.

BILIS est excrementum sulphureum & salinum ipsius liquoris sanguinei, in hepate mediantibus glandulis exiguis segregatum, quod vel in vesiculam fel-

leam, vel per ductum hepaticum in intestinum duodenum exantlatur, ut ibi ciborum ulteriori perfectioni inserviat, & fæces à secretione chyli relictas foras convehat. *Bilis* constat ex sulphure, sale volatili & pauca aqua: Ordinario flava est: *Præter* ordinem vero Vitellina, Porracea, Æruginosa, vel Glastea, quæ colorum diversitates solummodo ex intensionis caloris & fermentationis gradu expullulant. *Franc. Sylvius* bilis ascensionem per ductum Hepaticum ad cor asseruit, verum hæc sententia, ut nec rationi; nec experientiæ ita nec veritati congruit. Bilis non dicitur nisi quando à sanguine segregata fuerit; Ideoque veterum sententia de humore bilioso, inventa circulatione sanguinis prorsus corruit, vide *Humores sanguinei*. *Celso* Fel. χολὴ ξανθὴ, aut προχοειδής, γλυκὺ, quasi dulce, à contrario sensu, cum sit amarissimum, testibus *Plinio & Aureliano*. Belg. Gal. Germ. Gall. Gall. *Fiel, bile, cholere*. Angl. Choler, anger, the Gall.

Biliosus dicitur, præsertim veteribus, qui multa bile abundat, sed qui nostra inspiciat fundamenta, aliter videbit, bilem quidem deficere, sed bonam nunquam abundare. Belg. Galagtig. Germ. Giftgallig. Gall. *Bilieux, colere*. Angl. Colerike, angrie, gallish.

Bilis Atra, Idem quod *Melancholia*.

Biolychnion est calor nativus, qui à parentibus fætum comitatur, verum postea cum in lucem editus est, calor sensim perit, postquam pueri spiritus & sanguis ab alimentis & aëre nitroso, alterantur fermentantur & accenduntur. Nugæ sunt eorum, qui affirmant calidum hoc perennare; Nam si calidum sit, in continuò motu erit, ergo ut cæteri ignes & calores dispellitur. ex βίος vita, & λύχνος lumen. Belg. De ingeboren warmte. Germ. Eingebo-

gebohren hitz. Gall. *Le Chaleur ne dans.* Angl. Natif heat.

BISMUTHUM, Idem quod *Marcaseta.*

BITUMEN JUDAICUM, vide *Asphaltos.*

BLÆSITAS est depravata locutio, à vitio linguæ, in conformatione aut obstructione peccantis. B. Lispen. Germ. Lispeln. Gall. *Begayant.* Anglic. Lispe. Vide *Balbuties.*

BLÆSUS, est vitium in verborum prolatione. Item is cui pedes sive crura extrorsum vertuntur: Vel cui dorsi spina anterius vel posterius incurvata est. Paralyticum quoque significat. à βλαισόω distorqueo. Belg. Lisper. Germ. Ein Lisper. Gall. *Begue.* Angl. That stutteth in speaking.

BLAS est nomen à phantastico *Helmontio* confictum, significans generaliter astrorum motum localem & alterativum, sed quid ipse per illud vocabulum significat, forte nescivit.

BLATTA BIZANZIA, sive *unguis odoratus*, est alicujus conchilii integumentum: Odore suavi, colore fusco, figura oblonga.

BLENNA est mucus crassus per palati foramina & nares destillans, qui provenit, (ut dicunt,) ex cerebri ventriculis per processus mammiformes. Belg. Snot. Germ. Butze / schnudder kengel / rotz. Gall. *Morue, morueau.* Angl. Snevel, snot.

BLEPHARIDES, Idem quod *Cilia.*

BLEPHARON, vide *Palpebra.*

BLEPHAROXYSTUM, instrumentum est, quo palpebræ concinnantur. ex βλέφαρον, palpebra, & ξυρῶ tondeo.

BOA, papularum morbus est, cum maculis rubentibus corpus rubet. Idem quod *Papula.* Belg. Roodhont / roodjong / roodhonk. Germ. Hitzblätterlein.

Bochetum, est alicujus decoctionis secunda decoctio.

Bocia est vas vitreum ventricosum cucurbitæ instar. Belg. **Een buik-glas.** Germ. **Bauchglas.** Gall. *Verre ventru.* Angl. Bellied glasse.

Bocium, Idem quod *Broncboeele.*

Boletus Cervi, *Fungus cervinus*, *Tuber cervinum.* Crescit in sylvis, ubi cervorum copia est. Sunt rotundi, magnitudine ferè pilæ palmariæ, & aliquando minores; cortice obducuntur subnigro, intus continent materiam pulverulentam nigerrimam. Belg. **Herts-wannen / hertsspongie.** Ger. **Hirschbrunst / hirsch-schwamm.** Angl. The Mushroom spawn.

Bolus est Medicamentum internum, habens consistentiam, melle paulo crassiorem; & quantitas, quæ unica dosi præscripta, buccâ commode excipi potest. B. **Een brok.** Germ. **Bissen / mund-voll / brocken.** Gall. *Morceau, une bouche.* Angl. A Morsel, gobbet, lumpe.

Borborygmus est murmur in intestinis amplis cum sonitu. à βορβορύζω strepitum edo. Belgicè **Besloten winden.** Germ. **Ein gemummel.** Gallicè. *Murmure.* Angl. Murmur.

Borozail aut *Zail* Æthiopum; in viris *Asab*, in fœminis vero *Assabatas* dicitur. In utraque ora fluvii *Senega* multa sunt regna, præsertim in ea quæ meridiem spectat, Regnum *Mely*, in ea quæ septentrionem regnum *Tombotu.* Ibi grassatur morbus, partes genitales potissimum infestans, diversus ab eo qui vulgo Gallicus dicitur, qui ex immodica venere, cui multum obnoxii sunt, ortum habet.

Botanica, est scientia de Herbis; inde *Botanicus*, qui herbas novit. Belg. **Kruid-kenning.** Germ.

Germ. Krautkundung. Gall. *Science d'Herbe.* Angl. Knowledge of the hearbe.

BOTHOR, sunt pustulæ oris non serpentes, sed tales quæ facile suppurantur & delentur, etsi nonnunquam leviter eas suppurare contingat. Estque *Bothor* generalis appellatio etiam pustularum faciei, pulmonis & aliarum partium. Variolæ ac morbilli etiam *Bothor* ab Arabibus nominantur & pro vesiculis pustulisque oculis adventantibus sumuntur.

BOVINA FAMES, idem quod *Bulimia.*

BRACHERIUM, idem quod *Amma.*

BRACHIALE, idem quod *Carpus.*

BRACHIÆUS, vide *Brachium.*

BRACHIUM, sive *Lacertus* est membrum constans brachio propriè dicto, cubito & manu. Fortè à βραχίον sive βραχύτερ☉ τῶ λοιπῶ τῶ χειρῶν, brevissimus reliquæ partis manuum. Unde *Brachiæus musculus.* Belg. **Den arm.** Germ. Arm. Gall. *Le bras.* Angl. The arme.

BRACHYLOGIA, Idem quod *Brachylogus.*

BRACHYLOGUS, est qui suas sententias breviter determinat. *Brachylogia* est brevis locutio. Ut sunt *Aphorismi Hippocratis.* ex βραχὺ breve, & λέγω dico.

BRADYPEPSIA, est tarda ventriculi concoctio seu fermentatio : à mala dispositione fermenti acidi, & respiratione imminuta. ex βραδὺ tardum, & πέπλω coquo. Belg. **Een langsame koking der mage.**

BRANCHUS est raucedo faucium, & asperæ arteriæ. Raucitas *plin.* Ravis *plaute.* à βρέχω sorbeo. Vide *Raucedo.*

BREGMA sive *Pregma*, est os sincipitis. à βρέχω madefacio, quia illa ossa infantibus, & sæpe adultis humida & tenera sunt. Vide *Sinciput.*

Breve Vas, dicitur vas à ventriculo venosum in ramum venosum lienare transiens. Belg. **Het korte vat.** Germ. **Das kurtz gefäß.** Gall. *Vaisseau bref.* Angl. Shorts vessels.

Brevis Cubiti Musculus, est musculorum cubiti extensor secundus dictus & Brevis. Oritur ab humeri cervice, posterius miscetur cum Longo & humeri os occupat, desinit vero in illam Olecrani partem, cui innitimur. Belg. **De korte elleboogs spier.** Germ. **Der kurtzen ellenbogen mauß.** Gallicè. *Le Bref muscle de coude.* Anglic. Shorts brawne of the elbow.

Brochi, sunt labiones, sive qui magna & inordinata labia habent: Item Laquei Chirurgici genus.

Brodium, est liquor in quo Medicamenta vel asservantur vel diluuntur.

Bronchia, sunt arteriæ seu fistulæ respiratoriæ ramificationes; à βρόγχος, guttur.

Bronchocele, est tumor in larynge aut Broncho apparens. à βρόγχος media pars asperæ arteriæ, & κήλη tumor. Belg. **Gorgel-gezwel / keel-scheur.** Germ. **Gurgel geschwulst.** Gallic. *Le Goustron*, vel *Le gros gosier.* A. Tumor in the throte.

Bronchotomia, est asperæ arteriæ, in membranosa ejus parte, quæ est intra duos annulos, sectio; usus est in anginosis, ad suffocationem inhibendam. ex βρόγχος media pars asperæ arteriæ, & τέμνω seco. Belg. **Een openinge in de longe-pyp / strot-snee.** Germ. **Zerschneidung von die gurgel.** Gallicè. *Section de gosier.* Angl. Section of the wind-pipe.

Bronchus est asperæ arteriæ portio media fistulosa ex annulis anterius constructa; superior pars larynx; inferior vesicularis dicitur: inservit voci & respirationi. à βρέχω vel βρόχω sorbeo, jugiter enim ad san-

sanguinis accensionem aër absorbetur. Belg. **Het middelste deel der lucht-ader/ longe-pyp.** Germ. gurgel. Gall. *Gosier.* Angl. The wind-pipe.

Bubo, est inguen sive locus à flexu femoris ad pubem. Item tumor p. ſan. in inguinibus, à lue venerea vel pestilentiali excitatus. à βϐωνιάω bubone laboro. Belg. **Een pest-buil / een venus buil / klap-oor.** Germ. **Knuttel** in collo si fuerit. **Ein schlier.** Gallicè. *Un Bubon.* Angl. A Boile.

Bubonocele, est *Hernia* sive *Ramex inguinalis*, hoc est quando intestina per processum peritonæi dilatatum, in inguina & scrotum delabuntur & subsidunt: Nonnunquam pro bubone sive tumore in inguine sumitur. ex βϐϐὼν inguen, & κήλη tumor. Belgic. **Een zwelling in de lies / breuk / darm-scheursel / lies-breuk.** Germ. **Bruch in den gemächen.** Gall. *Hergnie à l'Aine.*

Bucca, Gr. σόμα, γνάθ⊙, κόῤῥη. Dicitur oris pars laxior, quæ inflando tumet, uti apparet in Tubicinibus. Belg. **De mond / het hol der kaken.** Germ. **Die höle des munds die man auffblasen kan.** Gall. *Bouche.* Angl. The cheeke.

Buccinator, est musculus buccarum rotundus, circuli instar, tenuis & membranosus, variis fibris intertextus, oris tunica inseparabiliter succinctus. In hujus centro observavit *Casserius* robustum quoddam vinculum exterius enatum, & os genarum perreptans, ubi in musculum quendam parvum & gracilem buccæ directè oppositum terminetur. *Oritur* à superiori maxilla, inseritur in inferiorem ad gingivarum radices. *Usus* est buccas cum labiis movere: Estque dentibus instar manus, dum huc illud ad dentes cibos propellit, quo exactius comminuantur. Belgicè. **De kaak-spier.** German. **Der mund-mauß.** Gallicè.

Muscle de la bouche. Anglicè. Muscle of the cheeks.

Buccula, est carnosa sub mento pars. Belgis. De onder-kin. Germ. Mündlein. Gall. *Petite bouche.* Angl. The under chin.

Bulimia, idem quod *Bulimus.*

Bulimiasis, idem quod *Bulimus.*

Bulimus Aurel. *Phagadana*, *Edacitas præter consuetudinem* Horatiano. βύλιμος Plut. in Symp. Galeni, βυλιμία, βύβρωσις Plut. Hom. φαγέδαινα. Estque fames aucta nimis; cui sæpè lipothymiæ comitantur, *Bovina* dicta: oritur aliquando à ventriculi fermento nimium acri, unde tunicæ membraneæ & nervi irritati animal in remedium, alimentum, sibi appetit: ex βοῦς bos, sive ut aliis placet ex particula βοῦ, significationem augente & intendente; & λιμὸς fames. Belg. Koe-honger / een onverzadelyke honger / rasende honger / eet-zucht. Germ. Kuh hunger. Gall. *Faim de vache.* Angl. The Cowe hunger.

Bursa, vide *Scrotum.*

Bursalis Musculus, est *obturator* femoris internus, sic dictus quia tendines quadruplices junctos intra carnosum veluti marsupium, à tertio & quarto quadrigemino, eleganter formatum abscondit. Belg. De beurs-spier. Germ. Beutel mauß. Gall. *Le Muscle boursale.* Angl. The Purse brawne.

Caca-

C.

CACABUS seu LEBES, est vas terreum vel cupreum majus, stanno intus obductum, quod climactere supra ignem suspendi solet, in quo Medicamenta coquuntur. Belg. **Een Ketel.** Germanicè. **Aehren Kessel.** Gall. *Marmite*, *Chaudron*. Anglicè. Kettle, Cauldron.

CACATORIA FEBRIS, est febris intermittens, (sic clarissimo *Sylvio de le Boe* dicta) cum alvi dejectione multa vel frequenti, & quandoque simul torminosa, diverso accessus tempore ægros valde affligens, ac debilitans: etiam *Catarctica & Dejectoria* vocari potest. Belg. **De kak-koorts.** Germ. **Scheis kaltwee.** Gall. *Fievre Chiante.* Anglic. The purging fever.

CACHECTICUS, est qui cachexia laborat. B. **Zugtig / die in een quaat vel steekt / wangedaantig.**

CACHEXIA, est malus corporis habitus, ex humorum vitiosorum dispositione prava ortus, unde febres lentæ, tabes, hydrops &c. contrahuntur: in cachexia facies sæpe pallida & mali coloris est, corpus tumidum & inflatum: Cachexia latè sumpta cum εὐεξία opponitur, ac ut bonus habitus omnibus partibus sanis communis est, ita malus habitus ab omnibus malis propagatur. Strictè *cachexia* tantum sumitur pro mala dispositione in habitu corporis; *Euexia* vero pro humorum sive sanguinis pariter & corporis dispositione bona accipitur. Ex κακὸς malus, & ἕξις habitus. Belgicè. **Ongedaantheit / groene ziekte / wanstal / wangedaante.** Germ. **Ungestaltich.** Gall. *Cachexie.* Angl. An ill habit of body.

CACOA, est fructus arboris, magnitudine amygdali, colore fuscus, tenui membrana conclusus. Tota autem siliqua in qua concluduntur magnitudinem habet cucurbitæ oblongæ mediocris fortis, desinit in acumen, uti inter *κειμήλια* mea videre est. Venit ex variis Americanis locis ex Guatimala &c. adhibiturque loco monetæ, pauperibusque eleemosyna datur, parant ex hoc tum potum Indis vulgarem, tum massam hanc *Chocolatam* dictam, (& potius hoc nomine venit) quæ fit ex dictis granis tostis & tusis ac aromatibus mixtis. Vide *Chocolata*.

CACOCHYMIA, est humorum in sanguine vitiosorum, abundantia: Veteribus dicitur pro varia dispositione, *ulcerosa*, *biliosa*, *pituitosa*, *melancholica*, *acida*, *salsa*, *pontica &c.* Sed vocabula hæc ob inutilitatem à veris neotericis irridentur. ex κακὸς pravus, & χυμὸς succus, humor, à χύω vel χύνω, fundo. B. **Kwaat zapigheit / quade voedsaamheit / quaadvogtigheit / quaadbloedigheit.** Ger. **Ungestalt von feuchten.** Gall. *Cacochymie.* Angl. Cacochymie.

CACOCHOLIA, est bilis malè disposita. ex κακὴ mala, & χολὴ bilis. B. **Quade gesteltheit der gal.** Germ. **Ungestaltheit der gallen.** Gall. *Indisposition du fiel.* Angl. Indisposition of the gall.

CACOCHYLIA, est depravata Chylificatio. Ex Κακὸς malus, & χυλὸς, Chylus, succus. Belg. **Quade gylmakinge.** German. **Ubele gulmachung.** Gall. *Mauvaise chilification.* A. Evil chilification.

CACOËTHES, *Chironium ulcus* sive *Telephium.* est morbus vel ulcus curationem respuens, quod ulcus malignum vocatur, hoc fit cum ulcus fuerit callosum vel sinuosum, cui nonnunquam ossicula decedentia & cariosa subjacent. ex κακὸν malum, & ἦθος mos, consuetudo. B. **Een quaad-aardige sweer.** German. **Ein böse geschwär.** Gallic. *Mau-*

vaise ulcere. Angl. An evill ulcer, Boile, vel sore.

CACOPATHIA, est mala passio. ex κακὸς malus, & πάθος passio. Belg. **Quade drift.**

CACOPHONIA, est mala vocis prolatio, ex organorum vitiositate proveniens. ex κακῶς malè, & φωνέω voco. Belg. **Quade uitspraak der woorden.** Germ. **Schwer besprachet.** Gall. *Difficulte en parlant.* Angl. Ill voice.

CACORYTHMUS, pulsus est arteriarum, nullum ordinem servans. Dicitur etiam *Arythmus.* ex κακὸς malus, & ῥυθμὸς, ordo. Belg. **Een ongelyke pols.** Germ. **unempfindige pulß.** Gallicè. *Le Poulx inegal.* Angl. A pulse inegale.

CACOSPHYXIA, est pulsus vitiosus. ex κακὸν malum & σφύζω pulso, salio. Belg. **Een quade pols.** Germ. **übel pulß.** Gall. *Le Poulx mauvais.* Angl. A evill pulse.

CACOTROPHIA est nutritio depravata ex sanguinis vitio: Ut in Lepra, Impetigine &c. ex κακὸν malum & τροφέω nutrio. Belgic. **Quade voeding.** Germ. **übel nahrung.** Gallicè. *Mauvaise nutrition.* Angl. Ill nutriment.

CACUMINA, idem quod *Summitates.*

CADUCUS MORBUS, vide *Epilepsia.*

COECUM INTESTINUM, est in ordine à pyloro quartum, sic dicitur, quia instar sacci propendens, ab una parte impervium sit. Belg. **De blinde darm.** Germ. **daß blind darm.** Gall. *Entraille aveugle.* Angl. Blinde gut.

COEMENTUM, & COEMENTATIO, vide *Cementum.*

CÆSAREA SECTIO, idem quod *Hysterotomotocia.*

CÆSAREUS PARTUS, vide *Partus Cæsareus.*

CALAMINARIS LAPIS, reperitur sæpius in metallorum fodinis; est lapis fossilis, subflavus, non admodũ durus, luteus dum accenditur fumũ eructans.

Dici-

Dicitur & *Cadmia*. Belg. **Kalamint-steen / Kalmyn-steen.** Germ. galmey / galmey-stein. Gallicè. *Cadmie*. Anglicè. Calaminaris-stone, Stony Cadmia.

CALAMUS AROMATICUS, quid sit, dubitatur. Alii *Acorum* volunt, alii *Galangam*. Garzias dicit esse Aromaticum quidem, non vero odoratum, imo & juncum esse duntaxat. Seritur per universam Indiam: Neque odoratus est nisi è terra evulsus: quantoque viridior, tanto tetriori odore tetrior, teste eodem Garzia. Dicitur & Calamus odoratus, Indicus, Alexandrinus, &c.

CALAMUS SCRIPTORIUS est dilatatio quædam circa cerebri ventriculum quartum, quæ deinde in mucronem exacuitur, & ab hac figura nomen obtinuisse videtur. Belg. **De schryf-pen.** German. **Schreibfeder.** Gallic. *Un Plume*. Anglic. Writing pen.

CALCANEUM, idem est quod *Calx*.

CALCHOIDEA, sunt in pede officula tria, tarsum una cum aliis constituentia, & à *Fallopio* Cuneiformia dicta. Belg. **Wigge-beentjes.** Germ. **Keilbeinlein.** Gallicè. *l'Os Chalcoide*. Anglicè. Wedges bone.

CALCINATIO est misti per ignem, aut res corrodentes, (per Mercurium, aquam fortem, aquam regiam &c.) in calcem solutio. Belg. **Kalkmaking.** Germ. **Kalckmachung.** Gallic. & Anglic. *Calcination*.

CALCINATIO PHILOSOPHICA seu SPAGIRICA, est, cum cornua, ossa aut ungulæ, super aquam ferventem per aliquot horas suspendantur, donec facile in pulverem tundi queant. Belgicè. **Philosoophse Calcinatie.** Germ. **Der Philosophischer brennung.** Gall. & Angl. *Calcination Philosophicale*.

CAL-

Calcoidea Ossa, Idem quod *Cuneiformia*.

Calculus est præter sanitatem in corpore humano lapidosa concretio, quæ sæpe in renibus, testiculis aliisque in partibus, ex particulis salinis & terrestribus concretis generatur. Belg. **Steen.** Germ. **Blasenstein.** Gall. *Pierre dans la vesie.* Angl. Stone in the bladder.

Caldarium, Idem quod *Laconicum.*

Calidum Innatum, vide *Emphytum thermum*, aut *Biolychnium.*

Callicreas sive *Pancreas*, est Glandula conglomerata, sub ventriculi parte posteriore collocata; longitudinem habet trium aut quatuor digitorum in homine; tenui membrana à peritonæo investitur: terminatur in homine juxta ductum communem bilarium in intestinum duodenum ex cujus ductu lympha volatilis & insipida effunditur: Verum *Sylvius de le Boe* cum Discipulo suo *de Graaf* succum acidum & subacidum, quandoque austerum & dulcem invenisse se dicunt, inde quoque originem ferè omnium morborum deducunt: Sed sciendum hoc fortasse fuisse observatum cum vix unus ex centum hominibus exacte sanus reperiatur. De hac quæstione vide Anat. nostr. Ref. Usus est succo suo volatili chylum subacidum & bilis amarorem temperare, fermentare & volatilizare, ut tandem dulci sapore venas lacteas subbeat & ascendat. Componitur. ex καλὸν pulchrum, & κρέας quasi diceres carnem formosam. Belg. **Alvleis / groote klier / heel-vleis / Buik-klierbedde.** Germ. **Das gekrößgdrüse.** Gall. *Le Pancreas.* Angl. The sweet taste, all flesh, sweet-bread, the pancreas.

Calix, *Calices* sunt oculi sive gemmæ, florum prodromi, ut oculi populi arboris: Vel est folli-

folliculus, quo flos primum, mox seminis fœtus clauditur. Vide *Alabastri.*

CALLUS, est species tumoris sine dolore, cuti similis, ex nimio labore contractus. Græcis, τύλος. Belg. **Een weere / eelt.** Germ. Verhartung. Gall. *Cal, Durillon.* Angl. A hardnesse.

CALOR NATIVUS, vide *Biolychnium.*

CALVA, *Plin.* Calvaria. *Celso*, cranium, κρανίον, quod cerebrum integat quasi κράνος id est Galea, πόλος, κόγχος *Lycochr.* σκάφον *Aristoph.* κύτος. est integumentum capitis osseum. Vide *Cranium.* Belg. **Het hooft-scheel / pan van 't hooft / bekkeneel / hooft-schotel / herzen-bekken.** German. Ein hauptschedel / hirnschale. Gall. *Crane.* Anglicè. The Sculb. Item pars capitis capillata superior, quæ à morbo vel senectute primo calvescit. Belgicè. **De kruine / bles.** Germanic. das oberst des haupts. Gallic. *Le Sommet de tête.* Anglic. The upper hairy part of the head.

CALVARIA, Idem quod *Calva.*

CALVITIUM & CALVITIES, apud Græcos vocatum est φαλάκρωσις, & μαδάρωσις, quod quidem vitium nihil aliud est, nisi depilatio capitis ætate hominibus adveniens. Belg. **Kaal-hoofdigheit.** German. Kalheit des haupts. Gallic. *Chauvete.* Angl. Baldnesse.

CALX, Plauto. *Calcaneum* Virg. item πτέρνα, σκελὶς est secundum os tarsi in pede, reliquis magnitudine & robore præstantius, oblongum & versus posteriora protensum, ut ei firmius homo insistat, nec lapsu facili retrorsum concidat. Belg. **De versenen / de hiel.** Germ. die verse und ferse. Gall. *Le Talon.* Angl. The Heele bone.

CALX, Chymicis quoque dicitur, quod calcinando, vel in Alcool convertitur ut Calx saturni, vel sal-

ſaltem friabile factum eſt. Ut, cornu cervi uſtum. Belg. **Kalk.** Germ. **Kalck.** Gall. *La Chaux.* Angl. Chalke, Lime.

Camarium, vide *Fornix.* ex καμάρα fornix, teſtudo.

Camarosis, eſt cranii ictus, in quo oſſis portio aliqua, in teſtitudinis formam, ſuſpenſa relinquitur. à καμάρα teſtudo. B. **Verwelffel-breuk.** Germ. **Gewelb-bruch.** Gall. *Rompure de voute*, Angl. An arch breaking.

Cambium, eſt humor ſecundarius ſecundum *Avicennam* qui inter Arabum humores recenſetur, cujus uſus erat, partes nutrire: primus dicebatur humor *Ros* ſive *Innominatus*: Secundus, *Gluten*; & tertius, qui proximè in alimentum convertebatur, *Cambii* nomine veniebat: Sed ea figmenta, inventâ à nobis circulatione ſanguinis per tubulos, planè concidunt. Niſi per *Rorem* intelligas Chylum, per *Gluten* particularum quietem, & per *Cambium* Chyli aſſimilationem.

Cameratio, Idem quod *Camaroſis.*

Camphora & Caphora, gummi eſt alicujus Arboris in Sumatra propè Baros. Procera arbor eſt & denſa, ædificiis ſtruendis perutilis; Caudex rectè aſcendit: Ramos ordinatè explicat: folia ſunt magna, carnoſa, anterius acuta, camphoramque ſpirantia. Fructus formoſi ſunt avellanæ nucis magnitudine, oblongè rotundi, tenui tunicâ cincti, quæ rurſus, inſtar nucum avellanarum, alteri tunicæ eleganti forma includitur, colore rubro, purpureo, flavo & viridi, integrum fructum contegit, & tulupæ inſtar ſuperius ſeſe aperit. Poſtquam arbor iſta fuerit caphora dives, à foliis, cortice, & externo ligno ſpoliatur, uſque ad medullam, quæ finditur, in qua caphora eleganti forma, coagulata & cryſtallina

reperitur. In *Japonia* alia colitur arbor, quæ camphoram præbet, folio tenuiori, molliori, diutiſſimeque odorem camphoræ ſpirante. Ex radicibus quoque cinamomi caphora elicitur, quod habeo ex viris fide dignis. Non nego tamen aliam hujus gummi eſſe arborem, fruticem aut plantam, nam ex ipſa ſalvia prolectam vidi. Eſt gummi ex albo pellucidum, graveolens ex china, japan aliiſque locis ad nos delatum: Omnium optimum dicitur, quod ex Borneo venit, ſed ob pretium nimium forte huc non adfertur. Facile accenditur, & ſi conſervetur in thecis apertis diſparet. Belg. **Campher.** Germanic. **Kampffer.** Gall. *Camfre.* Angl. Camphire.

Canales, ſunt ductus, per quos liquores tranſeunt: Ut ſunt ductus Salivales, Bilarius, Hepaticus, Pancreaticus, &c. Græc. πόροι ductus. Belg. **Riolen/ buiſen.** Germ. **Kanalé.** Gallic. *Canals, conduits, tuyaux.* Angl. Channels.

Canaliculus Arteriosus, eſt vas inter arteriam pulmonalem & arteriam magnam in fœtibus, quod in adultis obliteratur: Uſus in fœtibus eſt ut ex arteria pulmonali per canaliculum hunc ſanguis in arteriam magnam exoneretur, ex eo quod ſanguis, (quia fœtus in utero non reſpirat) in pulmonibus non accenditur. B. **De ſlag-aderlyke buis.** Germ. **Der puls-adren kanal.** Gall. *Canalicule arterioſe.* Angl. Arterious veſſel.

Cancamum, Quidam laccam eſſe putant, alii animæ gummi. Dioſcoridi eſt Arabicæ arboris lachryma, Myrrhæ quodammodo ſimilis, viroſi guſtus: quod ad ſuffimenta uſurpant.

Cancer, vide *Carcinoma.*

Candisatio, ſoli competit ſaccharo, quod in aqua ſolutum, purificatum, atque quadantenus inſpiſſatum, in cryſtallos concreſcit, idque candiſari vo-

vocant. Imponunt autem solutioni nonnunquam res Medicamentales solidas, ut crystallis illis saccharatis obducantur, easque confectionibus adnumerant. B. **Candelisering.** Germ. **Kandeluzirung.** Gall. & Angl. *Candelisation.*

CANDUM, saccharum dicitur in crystallos redactum, vulgo *Saccharum candi* sive *candum*, *cantum*, *candium*, *crystallinum*, *lucidum.* Estque saccharum depuratum, candisando in crystallinam formam sec. art. redactum, ad modum quo salia crystallisantur: Est pro viliori vel depuratiori saccharo vel rubrum, vel album. Belg. **Kandy suiker / stoksuiker /** quia bacillos ollis imponunt, ut nempe crystalli ex syrupo spissiori iis adhæreant. Germ. **Zucker candi.** Gall. *Sucre de Candée.* Angl. Sugar-Candy.

CANELLA, vide *Cinamomum.*

CANINA APPETENTIA, vide *Cynodes Orexis.*

CANINI DENTES, vide *Dentes & Cynodontes.*

CANINA RABIES, idem quod *Hydrophobia.*

CANITIES, est mutatio capillorum ad colorem album ante legitimam ætatem. Canities vero duplex adhuc est: altera quæ secundum ætatis cursum obvenit: altera vero quæ vitiosa, & morbosa ab *Aristotele* nuncupata est. Belg. **Grysheit.** Germ. **grawe** vel **weisse.** Gall. *Blanchissure de cheveux.* Angl. Whitnesse of haire.

CANNA MAJOR, idem quod *tibia.*

CANNA MINOR, idem quod *fibulæ os.*

CANON, est instrumentum Chirurgicum, quo, mediante acu, vulnera hiantia consarciuntur: Est rectum vel curvum, pro varia vulnerum φάσει. Belg. **Een Kanon** / ob similitudinem. Item, **Een gebenstert naeypypjen.**

Canthus sive *Hircus* est angulus oculi, qui vel major sive internus, vel minor sive externus. Græc. κανθοί. Quorum qui ad nasum sunt, ῥαντῆρες & πηγαὶ appellantur, quod inde lachrymæ effluunt: & qui ad tempora, παρόπτιαι *Poll. Nicandro.* Belgic. De oog-hoek / oog-winkel. Germ. Augen-winckel. Gallic. *Coin de l'œil.* Anglicè. The corner of the eye.

Cantum Saccharum, vide *Candum.*

Capella, Idem quod *Cupella.*

Caphora, Idem quod *Camphora.*

Capillamenta, sunt filamenta illa tenuia, in florum medietate surgentia. Belg. De draadjes. German. Zäserleins. Gallic. *Filets.* Anglic. Filets, Sprouts.

Capillaria Vasa, sunt vascula minima capilli speciem referentia. Belg. Hairige vaatjes. Germ. Haarig gefäßleins. Gall. *Le Vaisseaux capillaire.* Angl. The capillare vessels.

Capillorum Defluvium, idem quod *Alopecia.*

Capillus, ac si diceres capitis pilus. Belgicè. Hoofd-hair. German. Hauptaar. Gall. *Cheveux.* Angl. The Haire of the Head.

Capistrum, est fascia quædam Chirurgica, quæ capiti accommodatur. Belg. Een Hoofd-swagtel. Germ. Haupt windlen. Gallic. *Bandette de tête.* Angl. Head-swadling-band.

Capita, circa herbas denotat rotunda illa seminum, aut florum receptacula. Vide *Codia.*

Capitellum, vide *Alembicus.*

Capitiluvium, est liquor quo caput lavatur. Comp. ex *Caput & Lavare.* Belg. Een Hooft-wassinge. Germ. Hauptwaschung. Gall. *Lavement de tête.* Angl. Washing of the head.

Capitis Dolor, Idem quod *Cephalalgia.*

Capreolaria Vasa dicuntur ea, quæ in modum Capreoli incedunt, ut sunt vasa sanguinea testiculis & ovariis dicata. B. **Wyngranks vaatjes.** Germ. **Säbeleingleiche gefäßlein.** Gall. *Vaisseaux capreolaire.* Angl. The Capreolare vessels.

Capreoli, sunt ligamenta contorta, quibus plantæ nonnullæ dotatæ sunt, ut aliis sese annectant, uti est in vite, clematum, smilacum &c. speciebus. B. **Klauwieren.** Germ. **Säbelein.** Gall. *Les tenons.* Angl. A Claspe.

Capreolus *auris.* Vide *Helix.*

Capsulæ Atrabilariæ, sive *Renes Succenturiati*, aut *glandulæ renales*, sunt corpora glandulosa, renibus super imposita. *Usus* eorum est ut lympham in suas cavitates suscipiant, ut sanguis crassius à renibus refluus, & sero maxima ex parte, destitutus, diluatur, & ad cursum circularem fluidior reddatur. Belg. **De nier-doosjes / nier-klieren /** malè **swarte-gal doosjes.** Germ. **Der nier-klieren.** Gall. *Glandules des reins.* Angl. The Reins glanduls.

Capsula Cordis, idem quod *Pericardium.*

Capsula Communis *Glissonii* in Hepate, nihil aliud est quam membrana à peritonæo producta, cui porus bilarius & vena portæ in hepate simul includuntur. Belg. **De gemeine doos van Glissonius.** Germ. **Der gemeiner kistlein van Glisson.** Gall. *Capsule commune de Glissone.* Angl. The commons boxes of Glisson.

Capsulæ Seminales sunt extremæ, vasorum semen deferentium, capsularum instar, dilatatæ, cavitates, quæ per duo foramina, semen à te-

stibus

ſtibus receptum, in veſiculas ſeminales emittunt, ut in iis ad coitus tempus aſſervetur, vel per vaſa lymphatica in maſſam ſanguineam reducatur. Belgicè. Zaat-doosjes. Germ. Der ſaamen kiſtlein. Gallic. *Capſules ſeminales*. Angl. The ſeed boxes.

CAPULUM, eſt palprebrarum, aliarumque partium contorſio. à καμπτω contorqueo.

CAPUT, eſt tertius ſive ſupremus venter, cerebri & cerebelli in quo anima habitare videtur, domicilium præcipuum. Quod in ſummo poſitum eſt, oculorum gratia. Extus oſſibus tegitur & cute cum muſculis. Laterales partes ſinciput; poſterior occiput, & anterior frons dicitur. Infra frontem ſequuntur oculi, naſus, os, mala, mentum &c. B. 't Hooft. Germ. Ein kopff / ein haupt. Gallicè. *La Teſte*. Angl. The heade.

CAPUT MORTUUM, eſt reſidua illa materia, craſſa & ſicca, quæ in deſtillationibus præcipue mineralium remanet: communiſſime autem remanentiam vitrioli notat. Belg. De doode kop / doode overſchot. Germ. Der todten kopff. Gallic. *Tête mort*. Angl. Dead head.

CAPUT-PURGIUM, idem quod *Errhinum*.

CARANNA, eſt reſina duriuſcula, tenax non admodum glutinoſa, Tacamahacæ ſimilis, niſi quod ſit paulo odoratior, ſplendidior, liquidior & denſior. Adfertur ex Carthagine Indiæ occidentalis ſeu novæ Hiſpaniæ provincia, ubi ex vulnerata arbore elicitur, atque illinc foliis latis ac nervoſis inſtar arundinaceorum foliorum involuta ad nos pervenit. Sæpe iſtud gummi in cucurbitis excavatis quoque colligitur.

CARBO, vide *Anthrax*.

CARBUNCULUS, idem quod *Anthrax*.

CAR-

CARCINODES est tumor Cancro similis. ex καρκίνος cancer, & εἶδος forma. Belg. **Een kanker-zwel / de wolf / de bret.** Germ. Krebs geschwulst. Gall. *Ecrevice, chancre.* Angl. A crab, canker.

CARCINOMA, *Carcinus* sive *Cancer*, est tumor semper in glandulis productus, ab acribus & obstruentibus humoribus ortum ducens rotundus, durus, lividus, dolens, in principio pisi magnitudine, sed postea gaudet venis circum se turgidis, pedesque cancri referentibus, quamvis non semper. Ex καρκίνος cancer, & νέμω depasco. Belg. **Kreeft-gezwel.** Germ. **der krebs.** Gall. *Chancre.* Angl. Canker.

CARCINUS, idem quod *Carcinoma.*

CARDAMOMUM, habetur & *majus, medium & minus.* De majori duas species vide, *vulgare* nempe quod oblongis folliculis includebatur, magnitudine seminis, quod in minori sorte concluditur: Nigrum erat uti aloë succotrina; sapore cubebem fere æmulans. Vulgo *Grana Paradisi.* Belg. **Paradys greyn.** German. Paradießkörner. Gallic. *Grain de Parady.* Angl. Grains of Paradise, Greater Cardamom. Altera species concludebat semen in duobus folliculis, colore & magnitudine cannabis semini non cedens, sed sapor idem. Primo intuitu videbatur mihi esse nuces avellanæ, suis calicibus externis viridibus & exsiccatis, inclusæ. Sed unicus calyx duos folliculos comprehendebat. *Medium* necdum vidi. Sed *Cardamomum minus vulgare*, minoribus includitur folliculis, albis & tripartitis, non piperem sapore æmulans, sed magis Aromaticum veluti ex caryophyllis & caphura. Belg. **Kleine kardamom / Paradys-koorn.** Germ. Cardamömlein. Gallic. *Petit Cardamom.* Anglic. Cardamom the less, graines of paradys.

Cardia est Cor, sive musculus principalissimus, sanguini duntaxat circumferendo destinatus. Vide *Cor.* à κραδαίνω palpo, vibro. B. **Het hart.** Germ. **Das hertz.** Gall. *Cœur.* Anglic. The heart. Vocatur interdum *Stomachus*, sive sinistrum ventriculi orificium. Belg. **De krop van de maag.** Ger. **Kropff von der magen.** Gallicè. *Bouche de ventricule.* Angl. Mouth of the mawe.

Cardiaca Passio, *Cardiacus morbus*, *Cardiaca & Stomachica exolutio.* Idem quod *Cardialgia.* Item est suffocatio cordis ex polypo, vel sanguine coagulato &c. à καρδία Cor. Belg. **Een hartstikking.** Germ. **Hertz erstickung.** Gall. *Suffocation de cœur.* Angl. Suffocation of the heart.

Cardiacum seu *Cordiale*, est Medicamentum, cor (ut olim putabant) roborans: Sed potius blandam fermentationem sanguini inducens, qua spiritus exhausti reficiuntur, unde circulatio per consequens benignior & facilior redditur. ex καρδία cor, & καίω uro. Belg. **Een hart-sterking**, sed malim, **bloed-sterking.** Germ. **Hertz-stärckendes tränckleín.** Gall. *Cardiaque, potion cordiale.* Angl. Cordial Medicine.

Cardialgia & *Cardiogmos* Plinio *Rosio Stomachi*, est morsus, rosio aut contractio nervi paris vagi & intercostalis stomacho inserti, à materia vellicante in ventriculo contenta, ita ut cor, ob consensum, angustatum, & contractum, Lipothymiam patiatur. Vide *Cardiaca passio.* à καρδία cor, & ὀδύνω doleo. Belg. **Maag-pyn / herte-pyn / hertewee.** Germ. **Daß hertz-wehe.** Gall. *Doleur de stomac.* Angl. Sorowe of the Hearte.

Cardiogmos, Idem quod *Cardialgia.* ex καρδία cor, & ὀδύνω doleo.

Carebaria, est Cephalalgiæ species, seu gra-

gravitas capitis. ex κάρη caput, & βαρὺ grave. B. **Hoofts swaarheid.** Germ. Daß haupt wehe. Gall. *Doleur de tête.* Angl. Paines of the head.

CARIES, *Teredo, Teredum & Padarthrocace*, est ossis cancer seu corruptio & exesio, ab humoribus acribus, ibidemque subsistentibus. Belg. **Beenbzeter / opeten der beenen.** German. Beinfeule. Gall. *Pourriture & vermolissure des os.* Angl. Rottenesse, vel wormeating of bones.

CARMINANTIA seu CARMINATIVA, dicuntur flatus discutientia, ut sunt Anisum, Fœniculum, Levisticum &c. Belgic. **Wind-dzyvende middelen.** Germ. Wind-treibende mittel. Gall. *Remede Carminative.* Angl. A Carminative Medicine.

CARNEOLUS, vide *Sardius Lapis.*

CARO, est substantia muscularis, constans ex fistulis, sanguinem ex arteriis accipientibus, inque venas revehentibus. Veteribus dicitur quintuplex *Musculosa, Fistulosa* sive *Fibrosa*, ut in musculis & corde. *Parenchymatica*, ut pulmo, Hepar, lien. *Viscerosa*, ut intestina. *Glandulosa*, ut pancreas, glandulæ mammariæ, salivares &c. *Spuria* ut Gingivæ, labia, penis Glans, &c. Græc. σάρξ & κρέας, sed illa distinctio nullius est momenti, cum nulla caro sit, nisi musculosa, &

CARO, etiam significat substantiam istam molliorem fructuum succulentorum, quam alias pulpam vocamus, ut *Pulpa* vel *Caro Cassiæ, Cydoniorum.* Belg. **Vleis.** Germ. Fleisch. Gall. *Chair.* Angl. Flesh.

CARO QUADRATA, sive *Membrana*

CARNOSA, dicitur ea quæ contractam volam explicat. Belg. **Vierkant vlies.** Germ. Vierschrötige hautlein. Gall. *Membrane quarré.* A. Sqare fleece.

CAROTIDIS *Arteria*, est externa, vel interna: Externa quæ juxta cor assurgens, in duos ramos

 di-

dispescitur, quorum exterior ad fauces, faciem, capitis verticem, & retro aures variè distribuitur, alter vero ramus apparatu quodam velut mechanico, os cuneiforme pertransit, in eo enim peculiaris in utroque latere canalis insculpitur in quo arteria illa in majorem cautelam tunica insuper ascititia crassiore investitur, sic igitur ductu instar S duplicis: Canali osseo elapsa, tunicam ascititiam deponit, & τῷ ἐγκεφάλῳ suo sanguine prospicit, circa nervum igitur ophthalmicum ascendens, ad latera porrigitur, deinde ad anteriorem cerebri regionem intra ductum nervorum olfactoriorum: Ultimò ad posteriora protenditur & juxta medullam oblongatam & spinalem medullam cranio exiens eam suo liquore ad os sacrum usque irrigat. Olim arteriam illam vertebralem seu internam vocabant eo quod putarint eam ascendere & cranio immisso cum carotide conjungi, quod tamen juxta accuratiss. *Willisium*, secus experimur. *Soporales* seu *Carotides* vocantur, quia si vinculo constringantur, ilico affectus soporosos excitant: Veteres enim malè soporem ordinarium inde produci existimabant. *Carpo & Celso* σφαγίτες appellantur, id est jugulares. à καρόω soporem induco. Belgicè. **De kzop-slag-ader / de slaap-slag-ader.** German. **der kropffs puls adern.** Gall. *Arteres carotides.* Angl. The Arteres carotides.

Carpia, à Gallica voce *Charpie* originem ducit, volgò *Carpie.* Latinis *linteamentum carptum*, vulsumve è linteis concerptis: *Linamentum rasile.* Gr. τιλτὸς μοτὸς, διάσυρ℺ *Æginetæ*, τίλμα *Apsyrto.* *Delinamentum sanarium*, est concerptum linamentum, quo vulneri ulcerive immisso sanies inanitur. ἔμπυ℺ μολὸς *Hippocrati Linamentum rasile*, è lanugine linteorum crasa conficitur. ξυσὸς μολὸς, ξύσμα *Erotiano*, ἄχνη ὀθονίης *Hippocrati.* Belg. **Geschzabde**

wie-

wiecken. *Linamentum tortile* è materia contorta fit. σπειρτὸς μοτὸς Belg. Gedraide wiecken/ vulgo pluksel. Germ. Fluckfel. Gall. The Pluckings of linnen.

CARPOBALSAMUM, vide *Balsamum*.

CARPUS, vulgo *Brachiale*, prima palmæ pars *Celso* καρπός. κλεὶς *Hesich.* est pars brachii inter partem inferiorem cubiti & manus : Constat ex ossiculis octo, quibus cubitus manui connectitur. Belgicè. Voor-hant. Germ. Gewerff der hand. Gall. *Le carpe.* Angl. The wrist.

CARTILAGO, est pars alba, ligamento siccior, duriorque ; osse verò mollior, dicitur vulgo similaris & spermatica, sed falsò, quia non magis ex semine conficitur ac cæteræ partes ; articulationem faciliorem reddit, partesque varias ab injuriis externis defendit. Græcis χόνδρος & Belg. kraake-been / knor-been. German. Krospelbein / knorpel. Gallicè. *Cartilage.* Angl. Cartilage, gristle.

CARUNCULÆ LACHRYMALES idem quod *Carunculæ oculi.*

CARUNCULÆ MYRTIFORMES, sunt orificii vaginæ muliebris corrugationes, seu membranosæ inæqualitates nullo certo numero comprehendendæ, quæ in parturientibus, & post partum ita obliterantur, ut earum vestigium vel minimum non remaneat. Ut plurimum conspiciuntur quatuor. Belg. Vleisige heuveltjes. Germ. Mirtgleiche hubeleine. Gall. & Angl. *Caruncules mirtiformes.*

CARUNCULÆ OCULI, sunt glandulæ, utrique cantho majori appositæ, humiditatem pro oculis humectandis, secernentes, & lachrymarum nomine venit, quæ deinceps per puncta lachrymalia, ossi nasi insculpta, in nares exonerantur, externa *innominata* & interna *lachrymalis* dicitur. B. Oog-klieren. Germ. Der augen klieren. Gall. *Caruncules des yeux.* A. Caruncule of the eyes.

dispescitur, quorum exterior ad fauces, faciem, capitis verticem, & retro aures variè distribuitur, alter vero ramus apparatu quodam velut mechanico, os cuneiforme pertransit, in eo enim peculiaris in utroque latere canalis insculpitur in quo arteria illa in majorem cautelam tunica insuper ascititia crassiore investitur, sic igitur ductu instar S duplicis: Canali osseo elapsa, tunicam ascititiam deponit, & τῷ ἐγκεφάλῳ suo sanguine prospicit, circa nervum igitur ophthalmicum ascendens, ad latera porrigitur, deinde ad anteriorem cerebri regionem intra ductum nervorum olfactoriorum: Ultimò ad posteriora protenditur & juxta medullam oblongatam & spinalem medullam cranio exiens eam suo liquore ad os sacrum usque irrigat. Olim arteriam illam vertebralem seu internam vocabant eo quod putarint eam ascendere & cranio immisso cum carotide conjungi, quod tamen juxta accuratiss. *Willisium*, secus experimur. *Soporales* seu *Carotides* vocantur, quia si vinculo constringantur, ilico affectus soporosos excitant: Veteres enim malè soporem ordinarium inde produci existimabant. *Carpo & Celso* σφαγίτες appellantur, id est jugulares. à καρόω soporem induco. Belgicè. **De kzop-slag-ader / de slaap-slag-ader.** German. der kropffs puls adren. Gall. *Arteres carotides.* Angl. The Arteres carotides.

Carpia, à Gallica voce *Charpie* originem ducit, volgò *Carpie.* Latinis *linteamentum carptum*, vulsumve è linteis concerptis: *Linamentum rasile.* Gr. τιλτὸς μοτὸς, διάσυρ@ *Ægmetæ*, τίλμα *Apsyrto.* *Delinamentum sanarium*, est concerptum linamentum, quo vulneri ulcerive immisso sanies inanitur. ἔμμοτ@ μολὸς *Hippocrati Linamentum rasile*, è lanugine linteorum erasa conficitur. ξυςὸς μολὸς, ξύσμα *Erotiano*, ἄχνη ὀθονίε *Hippocrati.* Belg. **Geschzabde wie-**

wicken. *Linamentum tortile* è materia contorta fit. σπειρωτὸς μοτὸς Belg. Gedraide wicken/ vulgo plukfel. Germ. Fluckfel. Gall. The Pluckings of linnen.

Carpobalsamum, vide *Balsamum.*

Carpus, vulgo *Brachiale*, prima palmæ pars *Celso* καρπός. κλεὶς *Hesich.* est pars brachii inter partem inferiorem cubiti & manus: Constat ex ossiculis octo, quibus cubitus manui connectitur. Belgicè. Voor-hant. Germ. Gewerff der hand. Gall. *Le carpe.* Angl. The wrist.

Cartilago, est pars alba, ligamento siccior, duriorque; osse vero mollior, dicitur vulgo similaris & spermatica, sed falsò, quia non magis ex semine conficitur ac cæteræ partes; articulationem faciliorem reddit, partesque varias ab injuriis externis defendit. Græcis χόνδρος & Belg. kraake-been / knor-been. German. Kröspelbein / knorpel. Gallicè. *Cartilage.* Angl. Cartilage, gristle.

Carunculæ Lachrymales idem quod *Carunculæ oculi.*

Carunculæ Myrtiformes, sunt orificii vaginæ muliebris corrugationes, seu membranosæ inæqualitates nullo certo numero comprehendendæ, quæ in parturientibus, & post partum ita obliterantur, ut earum vestigium vel minimum non remaneat. Ut plurimum conspiciuntur quatuor: Belg. Vleisige heuveltjes. Germ. Mirtgleiche hübeleins. Gall. & Angl. *Caruncules mirtiformes.*

Carunculæ Oculi, sunt glandulæ, utrique cantho majori appositæ, humiditatem pro oculis humectandis, secernentes, & lachrymarum nomine venit, quæ deinceps per puncta lachrymalia, ossi nasi insculpta, in nares exonerantur, externa *innominata* & interna *lachrymalis* dicitur. B. Oog-klieren. Germ. Der augen klieren. Gall. *Caruncules des yeux.* A. Caruncule of the eyes. Ca-

Carunculæ Papillares, ſunt corpuſcula exigua in renibus, numero decem; propriè ſunt faſciculi à concentratione canaliculorum ex quibus renum ſubſtantia maxime conſtat orti, qui ſerum à canaliculis recipiunt & in pelvim deducunt. Belgic. Tepeltwpze klientjes. Germ. Tüttlein gleiche Nieren. Gall. *Caruncules papillaires*. Angl. Caruncules in the reins.

Carus eſt ſopor in quo ægri vellicati, compuncti aut vocati, vix ſenſionis notas oſtendunt, abſque febre, Lethargo major, & Apoplexia minor eſt. Cauſa eſt obſtructio vel compreſſio Pororum & Meatuum verſus cerebri meditullium euntium & in corporis calloſi, limbo ſaltem extimo, ſedem habentium. à *καρόω* ſoporem induco. Belg. Slaap-ʒugt/ ſlaap-ʒiekte. Germ. Schlaffſucht. Gall. *Grand Sommeil*. Angl. A Faſt ſleepe.

Caryophylli, ac ſi diceres *Nucifolium*, nomen, quod ipſi rei neutiquam reſpondet. *Caryophyllorum* arbores propagantur maturo ipſorum fructu, qui non eſt vulgare illud *Caryophyllum*, in tabernis notum, illud enim rudimentum ſaltem eſt fructuum. Ipſe fructus Aromaticus immaturus, non aliud videtur eſſe, quam quod verbi gratia, in roſa calicem, & quidem ſpeciatim ejus capitulum, tandem fructum cynoſbati conſtituit; hujus pars ſuperior in quatuor cuſpidulas diviſa cum roſarum illo cortice lacinioſo, Alabaſtri nomine noto, convenire videtur; ipſe flos ſummitati huic innaſcens exterius quatuor craſſioribus pelliculis involvitur, quæ invicem complicatæ globulum illum efformant, hiſque ſe pandentibus flos demum in conſpectum venit, itidem quatuor foliolis primo candidis, deinde vireſcentibus, ex umbilico ſive quadrato alveolo enatis conſtans, & multis ſtaminulis albis, antheræ in modum, quaſi toti-

totidem flosculis, prominulum ex umbilici medio apicem vel clavum ubique cingentibus, consitus. Baccæ quando è viridi aut pallido rubescere incipiunt capitulum aperiunt, floremque ostendunt, & earum vindemia instat, quæ cratibus imponuntur, & latis Ari foliis tectæ per aliquot dies fumo macerantur, deinde in sole exsiccantur, donec fulvum illum colorem acquisiverint, quali vulgo cernuntur. Arbores sunt quibusvis Lauris celsiores, non frutices. Folia Lauro quoque simillima sed angustiora. Belg. **Nagelen / kruidnagelen.** Germ. **Nelcken.** Gallic. *Clou des girofle.* Angl. Clouves. Fructus porro maturi, quadruplo ferè majores sunt & crassiores, vulgo *Antophylli* dicti: Nucleum continent durum majores sunt & magis ventricosi Belg. **Moeder nagelen.** Germ. **Mutter nelcken.** Gall. *Antophyl.* Angl. Great cloves; est & alia species admodum rara, minori forma, sed magis denticula, & vocatur nostratibus **kroon-nagelen** & **koninx-nagelen.** Omnes illas species apud me prostant. Est & cortex quædam ex America, nisi fallor, allata, quæ & odore & sapore caryophyllis neutiquam cedit, vocaturque cortex caryophyllorum; sed cujus sit arboris necdum mihi constat. Belg. **Nagelhout.** Sunt & Alii *Caryophylli Plinii* dicti, rotundi, magnitudine ribium, colore fusco, facile friabiles, racematim Botri instar succrescentes. Folia habent magna. Sapor seminis intus conclusi, imbecillem caryophyllorum saporem refert. Dicuntur & *Garyophylli.*

CARIOPHYLLI PLINII vide *Caryophylli.*

CASSIA FISTULA, *Nigra*, *Solutiva*, *Laxativa.* Istius fructus arbor est procera, instar juglandis, imo & folia ferè conveniunt, sed acutiora sunt,

sunt, instar Persici foliorum. Flores producit subflavos, gratissimi odoris, postea sequuntur siliquæ rotundæ lignosæ & oblongæ, non raro ulnam excedentes, colore nigro: Intus concluditur medulla nigra sive pulpa: Per plurima adsunt sepimenta, quibus & medulla & semina continentur. Nascitur in utraque India, imo & in Africa. Græc. *κασία μέλαινα* Belg. Pyp-kassie. German. Pfeiff-cassie. Gall. *La Casse en baton*, *Casse laxative*. Angl. Cassia in the pipe or cane.

Cassia Lignea, vide *Cinamomum*.

Castoreum, quid sit, ab extraneis nationibus vix sciri potest, quia Mercatores nostri illud emunt à nationibus, quæ illud iterum ab aliis habent. Alii testiculos, glandulas alii suspicantur. Anatomia detexit non esse testiculos, qui gallorum testes vix superant, sed vesiculas esse duas sive folliculos, qui tam in maribus quam in fæminis, utrinque in inguinibus, statim sub cute, ovorum gallinaceorum magnitudine, & sæpe majores conspiciuntur, ex quibus liquor oleosus & gravi odore emanat, quem animal lingua lambit. Vesiculæ exiccatæ verum sunt *Castoreum*. Illud utraque India præbet. Gr. Καςόριον. Belg. Bevers-steen / bevergeil. Germ. Bibergeyl. Gall. *Le Castorée*. Angl. The castore.

Castratio, est Testium excisio, seu privatio, ne quis coitui aliquid contribuere posset. Is qui castratus est, dicitur *castratus* seu *Eunuchus*. B. Lubbinge. Germ. Außhauwung / außschneydung des heimlichen glids. Gall. *Chastrement*. Angl. Gelding, or pluking away.

Casus Uvulæ, vide in *Cion*.

Catacleis, est costa prima, subclavicula dicta. ex *κάτω* infra, & *κλεὶς* clavis.

Ca-

Catagma est ossium fractura, sive separatio continui in duris corporis partibus, quæ externè duro quodam instrumento, vi partem affligente efficitur; cujus differentiæ à forma, à parte & accidentibus desumuntur. Belg. **Been-breuk.** Germ. **Ein bein-bruch.** Gall. *Fracture d'Os.* Angl. The breaking of bones.

Catagmatica, sunt Remedia ad fracturæ curationem necessaria. à καλάγω deduco.

Catalepsis, *Catochus*, *prehensio*, aut *congelatio* est, quando is qui corripitur, subito corripitur, & in quo situ positus erat immobilis manet, sive steterit sive sederit, sive aliter flexus fuerit, respiratione salva, salvo pulsu, apertis oculis sine motu, loquela aut sensu, nam rarum est si sermones aliorum intelligant, aut cibum vel potum, quem præbemus, deglutiant; Verum inter externas causas sunt fulminis ictus, & acre frigus. à καλαλαμβάνω prehendo, corripio. Belg. **Zin-bang / leden styving.** Germ. **Sinnehmung.** Gall. & Angl. *Catoche.*

Catalotica, idem quod *Cicatrizantia*. à καλλόω circatricem induco.

Catamenia, sunt menstrua muliebria, quæ singulis mensibus, ab intumescentia massæ sanguineæ inducta, turgescunt & foras prorumpunt; aliorum sententia est à semine in testibus generato & sanguini communicato. Quidam menstruorum causam lunæ motibus adscribunt, hoc autem concesso necessum foret, ut uno eodemque tempore, omnes simul menstruum fluxum paterentur. Menstrua incipiunt anno duodecimo, decimo tertio, vel decimo quarto: Desinunt vero, circa annum quinquagesimum, verum hoc exactè determinari vix potest. Supprimuntur in prægnantibus, & lactantibus: Regula tamen non est. ex κάτω infrà, & μλώ mensis.

Belg

Belgic. De stonden/ maant-stonden/ kardinaals mutß/ het goed/ onpasselykheid. Germ. Monatliche reinigung/ Monatszeit/ Frawenzeit. Gallicè. *Les menstrue*, *sang menstrual*. Angl. Moneth blood, womans courses.

CATAPASMA est pulvis fragrans, qui odoris sui causa vestibus inspargitur. Item pulvis fragrans qui post illinitionem, stomacho aut cordi applicatur. à καταπασσάω inspergo. Vide *Diapasma*.

CATAPHORA idem est quod *Coma*, verum in eo differunt, quod *Cataphora* tanquam genus omnium stuporum sine febri sumatur. à καταφέρω deorsum fero, quia ægrorum membra deorsum concidunt. Belg. Slaap-ziekte/ slaap-zugt. Germ. Schlaffzucht. Gall. *Grand Sommeil*. Angl. Fast sleepe.

CATAPHRACTICA est nomen alicujus fasciæ seu ligaturæ, quæ thoraci accommodatur. Belgicè. Een middelyfs band. Germ. Brustwindlen. Gall. *Bandelette de poitrine*. Angl. Breast swaddle.

CATAPLASMA, est Medicamentum topicum pultis consistentia. Præscribitur fere duobus modis, nempe vel per coctionem vel sine eâ. Illud fit frequentius, hoc sæpe majorum est virium. In illo jubentur assumere vegetabilia, scopo convenientia, ut radices, herbæ, semina, flores, fructus &c. additis farinis appropriatis, aut illis omissis, quæ omnia in s. q. liquoris, v. g. aquæ, cerevisiæ, lactis, vini, &c. coquuntur ad pultis consistentiam. Hoc paratur ferè ex vegetabilibus minutim concisis, affuso tantum liquore sufficienti, eâ solum quantitate, ut respondeat consistentiæ pultis. Possunt hic quoque addi farinæ, mica panis, olea, unguenta, sicuti quoque in prioris generis cataplasmatibus. à καταπλάσσω illino. Belg. Een pap/ brije/ cataplasme. Germ. Papp. Gall. *Cataplasme*. Angl. Cataplasme, pultise.

CA-

CATAPOTIUM vulgo *pilula*, est Medicamentum internum; quod deglutiendo ad alvum subducendam & purgandam, in forma pilularum assumitur. ex κάτω deorsum, & πίνω bibo. Belg. **Buikzuiverende pillen.** Germ. **Pillulen.** Gall. *Pillules.* Angl. Pilles.

CATAPTOSIS est Epilepsiæ symptoma cum homines derepente in terram concidunt. à καταπίπ̃ω deorsum cado.

CATARACTA, est duplex, *Incipiens* seu *Suffusio*, vel *Confirmata* seu *Cataracta*, propriè dicta: *Incipiens* est oculi suffusio, cum nempe nubeculæ, festucæ aut muscæ, ante oculos volare videntur. *Confirmata* vero est, quando à pellicula tenui, pupilla in totum vel ex parte occluditur. Ita ut radiis solaribus debitus ingressus *precluditur*. Cataractæ confirmatæ curantur acu per membranam albugineam & corneam ad Cataractam usque adacta, quæ acu deprimenda & si resiliat comminuenda, deinde oculus aqua rosarum & albumine ovi cum alumine conquassato obligandus. à καταῤῥάσσω confundo. Græc. ὑπόχυμα. Belg. **De staar / een val-vlies.** German. **Staar.** Gall. *Cataracte.* Angl. A Cataract.

CATARRHOPUS, seu *Catharrhus* dicitur vulgo, quando Humores, vapores aut flatus deorsum ex capite ruunt. Vide *Catharrus.* ex κάτω deorsum, & ῥέω fluo.

CATARRHUS, veteribus dicitur humorum à capite ad subjectas partes, ut nares, os, pulmones &c. defluxus; velut in coryza, & Brancho contingit. Catarrhi tamen non dantur, nam à capite nihil fluit, ad illas partes: Sed glandulæ narium, & quæ circa oris partes sunt, sæpe obstruuntur, & hinc illæ lachrymæ. Convenit sic dicere

Si fluat ad pectus, dicatur Rheuma Catarrhus.
Ad Fauces Branchus, ad Nares esto Coryza.

Ex κάτω deorsum, & ῥέω fluo. Belg. **Een sinkinge / katern.** Germ. Fluß des haupts. Gall. *Catharre, Rheume, Fluxion.* Angl. Rheume, Destillation.

Catarrhus Suffocatorius, est quando, (ut veteribus placet) humores excrementitii à capite ad organa respiratoria decidant, & suffocationem minentur. Sed potius dicerem esse glandularum, circa laryngem, intumescentia, qua respirandi difficultas & suffocatio inducitur. Belg. **Een smoorende sinkinge.** Germ. Ersteckende fluß. Gall. *Catharre Suffocative.* Anglic. A Smoothering Rheume.

Catarrhus Spinalis Medullæ, est, cum quædam vasa lymphatica, medullam spinalem ambientia, fuerint rupta, ex quibus latex si decidat, Catarrhus inducitur. Belg. **Een sinkinge des ruggen graats merg.** Germ. Fluß der ruckgrads marck. Gallic. *Catharre de Mouelle de l'Epine.* Anglicè. Rheume of the Marrow of the Chinebone.

Catasarca, idem quod *Anasarca.* ex κατὰ per, & σάρξ caro.

Cataschesis est dispositio bona, hecticæ opposita. ex κατὰ per, & σχέσις habitus, dispositio.

Catastasis est corporis humani, vel temporis dispositio. à καθίστημι constituo.

Catatasis est extensio corporis versus inferiora. ex κάτω infra, & τείνω tendo.

Catechu & inconvenienter *Terra Japonica,* succus est ex variis astringentibus fructibus expressus.

Ve-

Venit ex Pegu, Suratta, Magno Mogolis imperio, Malabaria, Bengala & Zeilon. Inter Pinang cum foliis Betel ut plurimum usurpatur. Verus fructus & basis est Acacia orientalis planta Tamarindo non absimilis. Si tantillum ori indatur, astringit primo deinde saporem dulcem & gratum relinquit, eodem modo ac folia Thee masticata.

CATHÆRETICA sunt *Caustica* sive Medicamenta, superfluam carnem, auferentia & perforantia. Ex καθαιρέω dejicio.

CATHARMA, idem quod *Catharticum.*

CATHARSIS, idem quod *Catharticum.*

CATHARTICUM est Medicamentum purgans, quod ventriculum, intestina & quicquid in sanguine heterogenæum & vitiosum fuerit, expurgat & in communem cloacam, seu intestina præcipitat. Vide *Purgatio & Vomitorium. Cathartica* dicuntur vulgo *Cholagoga*, ut *Rhabarbarum*, *Scammonium*, *Cassia fistula*, *Diaprunum solutivum*, *&c.* vel *Phlegmagoga & Hydragoga*, ut *Colocynthis*, *Jalappa*, *Mechoacanna*, *Diaphænicum*, *Diacarthamum &c.* vel *Melanagoga*, ut *Helleborus niger*, *Folia Sennæ*, *Confectio Hamech & Trochisci Albandali.* Sed illa divisio à neotericis jure rejicitur, cum purgantia ita specificè non operantur, ut creditum. Vocatur item *purgans Med. purgatio*, *Medicamentum ventrifluum* Aurel. quod alvum dejicit. κάθαρσις, καθαρτήριον ἢ καθαρτικὸν φάρμακον, ὑπήλατον *Hippocr.* ἐλατήριον *Eustath. & Poll.* κενόσιμον φάρμακον *Moschopulo.* à καθαίρω purgo. mundo. Belg. **Een buikzuiveringe/ purgatie.** Germ. Außführend/ außführende arzney mittel. Gall. *Purgatif.* Angl. Purgative, purging Medicine.

CATHEMERINA, idem quod *Quotidiana Febris.*

CATHETER, Est instrumentum fistulosum, quod per urethram vesicæ immittitur, ad urinam suppressam, evacuandam: Vel cujus cavitati instrumentum *Itinerarium* dictum intruditur, ad calculum vesicæ explorandum, ut hoc negotio Sphincterem vesicæ ostendat, ad incisionem in perinæo faciendam, Ænea Fistula *Celso* σίφων Æginetæ. à καθίημι immito. Belg. **Een Catheter / een pisloosende pyp.** Germ. **Der harn außlärende pfeiffe / Catether.** Gall. *Tuyau pour tirer l'Urine.* Anglicè. Fistulous instrument to provoke urine.

CATHETETRISMUS, est administratio, qua per catheterem, injectio in vesicam, mediante siphone, fiat. à καθαιρέω prehendo, & τρίζω frango. Belg. **Een inspeutinge in de blaas.** Germ. **Einspritzung in der blatter.** Gall. *Injection dans la Vesie.* Angl. Injection in the bladder.

CATHOLICUM, seu *Panacea*, dicitur Medicamentum universale seu commune, omnes vitiosos humores corrigens vel educens. Ex κατὰ per, & ὅλον totum. Belg. **Een algemeen geneesmiddel.** Germ. **Allgemein artzney.** Gall. *Medicine Universelle.* Angl. General Healing.

CATHYPNIA, est gravi & alto somno esse oppressum. ex κατὰ per, ad, & ὕπνος somnus. B. **Een sware slaperigheit.** Germ. **Schwäre schlafferickeit.** Gall. *Grand Sommeil.* Anglic. Great sleeping.

CATINUS, Idem quod *Cupella*.

ΚΑΤΩ PURGARE, hoc est per inferiora purgare.

CATOCATHARCTICA, sunt purgantia per inferiora. ex κάτω infra & καθάρτικον purgatio.

CATOCHE, Idem quód *Catalepsis.* ex κάτω deorsum, & ἔχω habeo.

Catochus, Idem quod *Catalepsis.*

Catopsis, Idem quod *Myopia.*

Catoretica Idem quod *Purgantia.* ex κάτω infra, & ῥέω fluo.

Catoterica, Idem quod *Purgantia.* à Positivo κάτω infra, deorsum.

Cava Vena, vide *vena.*

Cavitates sunt ventres majores, in quibus princeps aliquod viscus continetur; ut in capite, cerebrum; in thorace, pulmo, cor &c. in abdomine, hepar, lien, renes, ventriculus, intestina, vesica, &c. suntque tres, caput, thorax, & venter. Belg. **Holligheden.** Germ. **Höllickeiten.** Gall. *Cavités.* Angl. Cavites.

Cavitates minores sunt cerebri & cordis ventriculi de quibus suo loco. vide *Ventriculi.*

Cauledon, est fractura ossis transversim facta, fracti ossis partes ita separans, ut è directo non jaciant. à καυλὸς caulis, virga. Belg. **Een dwers-breuk.** Germ. **Zwerch bruch.** Gall. *Fracture de travers.* Angl. Breaking a crofs.

Causodes idem quod *Causus.* à καίω uro, & εἶδος forma.

Caustica sive *Escharotica*, sunt quæ cutim & carnem in duram crustam sive escharam exurunt. Ut sunt æs ustum, Calx viva, Mercurius sublimatus, Ruptorium, ferrum candens &c. à καίω uro.

Causus, seu *Febris ardens*, ea est, quæ cum majori æstu, quam in aliis continuis, siti fere intolerabili, aliisque symptomatibus insigniorem sanguinis phlogosin arguentibus, cursum suum peragit. à καίω uro. Belgic. **Brandende koors.** Germ. **Ein hitziges Fieber.** Gall. *Fievre chaude.* Angl. A Burning flaver.

Cauterisatio, est artificialis quædam ustio mediante cauterio. à καυληεϱάζω cauterio inuro. Belg. **Brandinge.** Germ. Brennung. Gallicè. *Cauterisation.* Angl. Cauterisation.

Cauterium, est instrumentum Chirurgicum ex ferro, auro, vel argento confectum, quod postquam incanduerit, actualem inurendi vim obtinet, cujus magnitudo & forma variat. Quandoque etiam pro cauterio potentiali sumitur ex lixiviis vel calce viva cum sapone paratum. à καίω uro. Cauterium actuale vocatur Belg. **Dadelyk brand-yser:** potentiale vero **vermogelyk.** Germ. Brendysen. Gall. *Cautere.* Angl. Cobiron.

Cedmata dicuntur defluxiones ad articulos, & præcipuè ad coxendicem, à σκεδάζω dissipo. Belg. **bloeyingen.** Germ. Fluss. Gall. & Angl. *Fluxion Rheume,*

Cele, est tumor Herniosus in quacunque corporis parte excitatus. à κηλόω intumesco. Vide *Hernia.*

Cellulæ Intestini Coli sunt cavitates, in quibus stercora aliquandiu morantur, ut adjacentes partes suo calore foveant, & quæcunque cruda sunt diutius in iis coquantur & fermententur. Ita in vesiculis seminalibus habentur cellulæ, ad seminis subitum effluxum retinendum. Belg. **Cellетjes.** Germ. Hölleine. Gall. *Cellules dans les entrailles.* Angl. Cavities in the guts.

Cementum est pulvis, cujus ope calcinatio cementatoria peragitur. Vel ut alii, est mineralis acuta materia & penetrans, cum qua metalla strata, ad cementandum reverberantur: estque vel simplex vel mista; Item in forma pulveris vel pastæ. Hinc *Cementare & Cementatio.* Belg. **verkalkinge met stof.** Germ. Kalckmachung durch staub. Gallic. *Cementation.*

tation. Anglicè. Cementatory Calcination.

Cenchrias est Herpetis species, à similitudine seminis milii, Herpes miliaris dicta. à κέγχρος milium. Vide *Herpes*.

Ceneangia, est vasorum sanguineorum evacuatio per venæ sectionem. à κενόω evacuo, & ἄγγος vas.

Cenosis, Idem quod *Evacuatio.*

Centrnm, est medium corporis non Mathematicè sed Physicè sumptum idque cor esse affirmant, à quo tanquam centro, sanguis in ambitum corporis propellitur & circulariter relegatur. à κεντέω pungo; punctum enim est medium cujusque centri. Belgicè. Het middel-punt. Germ. Mittelst tupfflein. Gall. *Centre du corps*. Angl. The middle of a body.

Cephalæa est dolor capitis pertinax & difficulter cedens. à κεφαλὴ caput, & ἄγω laboro, ago, Belg. Ingewortelde hooft-sweer. Germ. Stetze haupt weh. Gall. *Continuel douleur de tête.* Angl. A Continual paine of the head.

Cephalalgia; sive *Capitis dolor*, is appellatur, qui aut totum caput, aut aliquam calvariæ partem affligit, atque adeo frequens est iste dolor, ut rara invenias eum, cui per totam vitam nunquam caput doluerit, & certe capitis dolor, ex æquo omnes aggredi solet, atqui nemini fermè parcere, sive fuerit obesus, macer, torosus, jejunus, ventre plenus, sobrius, intemperans, æger, aut quoad cætera sanus; denique juvenis, senex, vir, fœmina aut quivis. Imo levis adsit ægritudo opotet, aut raro felicitas, quando non adest *capitis dolor*. Partes quæ in dolore capitis affici solent sunt vel *externæ*, uti cutis, musculi, pericranium. Vel *internæ*, uti meninges, nervi, cerebrum, periosteum &c. Distinguuntur quoque in *externum & internum*;

Particularem, partem hanc vel illam affligens, unde variæ denominationes. In *Accidentalem* à ſale, æſtu, ira, potu, febri &c. In *Habitualem*, *Levem*, *Vehementem*, *Acutum*, *Hebetem*, *Brevem*, *Diuturnum*, *Perpetuum*, *Intermittentem*, *fixum*, *vagum*, *moleſtiſſimum*, *frontis*, *à gravedine &c.* ex κεφαλὴ caput, & ἀλγέω doleo. Belgicè. **Hooft-ſweer / Hooftpyn.** Germ. **Hauptwehe /** ſi fuerit immanis dicitur **Haut-hauptwe.** Gall. *Douleur de Teſte*, *mal de teſte.* Angl. Headach vel paine of the Head.

Cephalartica ſunt Medicamenta quæ caput purgant; quæ dicuntur caputpurgia. ex κεφαλὴ caput, & ἀρτίζω perfectum reddo. Belgicè. **Hooft-middelen.** Germ. **Haupt-artzenyen.** Gallicè. *Remedes pour la tête.* Angl. Medicine which purge the head.

Cephalica, ſunt Medicamenta ſpirituoſa & volatilia, ad capitis mala pertinentia; Uti ſunt ſpiritus ſalis armoniaci, ſpiritus cornu cervi, caſtoreum, &c. Belgic. **Hooft-middelen.** Germ. **Haupt-artzenyen.** Gall. *Remedes pour la tête.* Angl. Medicine in the diſtempers of the head. Item vena externa in brachio *Cephalica* dicta, quia in capitis morbis ſecari ſolebat. à κεφαλὴ caput. Belg. **Hooft-ader.** Germ. **Haupt-ader.** Gall. *Veine Cephalique.* Anglic. Vein of the head.

Cephalopharyngæi, eſt primum muſculorum gulæ par, à capitis cerviciſque confinio demiſſum, & in tunicam œſophagi latius expanſum. ex κεφαλὴ caput, & φάρυγξ fauces. Belgic. **De ſlok-darms hooft-ſpieren.** Germ. **Der ſpeiß-röhr / haupt-mauß.** Gallic. *Muſcle cephalique de l'Oeſophage.* Anglicè. The head brawn's of the gullet.

Cepha-

CEPHALOPONIA, est gravitas aut dolor capitis. ex κεφαλή caput, & πόνος dolor, labor. Belg. **Swaarhoofdigheit.** Germ. **Schwer=hauptdick.** Gall. *Gravite de tête.* Angl. Heavenesſs in the head.

CERÆA, sunt uteri cornua in brutis, in quibus generatio fit. à κέρας cornu.

CERATIUM, idem quod *Siliqua.*

CERATOGLOSSUM, est proprium musculorum linguæ, par à cornibus ossis hyoidis prognatum, & linguæ lateribus junctum; usus est linguam recta deorsum anteriora versus movere, quando ambo agunt: si vero alteruter contrahitur, in latus movet dextrum vel sinistrum. ex κέρας cornu, & γλῶσσα lingua. Belg. **Des tong-beens / hoorn-spieren.** German. **Der Zungbeins hoorn-mauß.** Gall. *Muscle Cornuë de l'Os hyoide.* Angl. The horning brawne of the tongue's bone.

CERATODES, idem quod *Cornea tunica.* à κέρας cornu, & εἶδος forma.

CERATOMALAGMA, est compositio emolliens ex cera aliisque paratum. à κηρὸς cera, & μαλάσσω emollio. Belg. **Een sachte was-salf.** Germ. **Ein weich machende wachs-salbe.** Gallicè. *Mol unguent de Cire.* Anglicè. Softening wax ointment.

CERATUM, à cera sic dictum, Medicamentum, est externum, ex cera, oleis, & nonnunquam pulveribus compositum, unguento crassius, & emplastro mollius, Belgic. **Een Salf uit wasch/ waspleister.** Germ. **Ein Pflaster von wachs.** Gall. *Ceroine.* Angl. A Seare cloth.

CERAUNOCHRYSOS, idem quod *Chrysoceraunius* pulvis. ex κεραυνὸς fulmen, & χρυσὸς aurum.

Cerchnos, eſt Laryngis quædam aſperitas, quæ inſtar granorum Juniperi ſentitur, unde tuſſicula ſicca excitatur. à κέρχω raucedinem induco. Belg. **De kink-hoeſt.** Germ. **Der king-huſt.** Gall. *Toux Seiche.* Angl. Dry cough.

Cercis, eſt os cubiti ſecundum, quod *Radius* appellatur, ob radii rotarum æmulationem. à κερκίζω radio. Vide *Radius.*

Cercosis dicitur carnoſa quædam excreſcentia ab uteri oſculo prodiens, & pudendum muliebre replens, quod aliquando exterius progreſſum caudæ figuram refert. à κέρκος cauda. Belg. **Een uitwas des Moeders.** Germ. **Außwach der Mutter.** Gall. *Excreſcence de la matrice.* Angl. A waxe out of the womb.

Cerea, Idem quod *Achor.*

Cerebellum, ſive παρεγκεφαλὶς *Heroph.* ἐγκράνιον *Galeno* ἐπικρανὶς *Poll.* ὀπίσθιος ἐγκέφαλος. eſt poſterior τοῦ ἐγκεφάλου pars, itidem ut cerebrum ex ſubſtantia cinerea ſeu corticali, & alba ſeu medullari conſtituta in qua ſpiritus animales, actionibus involuntariis & mere ſpontaneis obeundis generantur. In homine, non item, in brutis, exterius ex plurimis lamellis, ſibi invicem incumbentibus conſtare videtur. Belg. **De agter-herſenen / of kleine herſen.** Germ. **Das hirnle / hirnlein / kleines hirn.** Gall. *Petit cerveau.* Angl. A litle braine.

Cerebrum, vitalia capitis, *Plin.* ἐγκέφαλος, λευκὸς μύελος *Sophocli* ſtricte ſumitur pro parte anteriore τοῦ ἐγκεφάλου, eſtque ſubſtantia ſui generis, exterius tegitur pia matre, plurimis gyris anfractibuſque dotatur, exterior ſubſtantia cinerea eſt, in qua ſpiritus animales generantur: Interior alba eſt, quæ ſpiritus animales ex corticali recipit, eoſque per corpus calloſum & medullam oblongatam in nervos exo-

exonerat, à quibus actiones voluntariæ maximè dependent. Item, cerebrum eſt imaginationis, judicii, memoriæ & reminiſcentiæ ſubjectum; Ideæ enim ſeu ſpecies rerum ab organis ſenſuum externorum receptis, deferuntur ad ſenſorium commune ſive initium medullæ oblongatæ, deinde per corpora ſtriata ac corpus calloſum ibi imaginatio & judicium fit, verum in corticali ſubſtantia memoriæ ſedes dicitur; ſi ideæ, poſt aliquot tempus ex memoriæ loco revocantur, reminiſcentiæ nomine veniunt. Somnus, item fit in cerebro, de quo vide ſuo loco. Belg. **De voor-herſenen / de groote herſenen / brein.** Germ. **Gehirn.** Gallicè. *Cerveille.* Anglicè. Braines.

Cerelæum; eſt linimentum ex cera & oleo compoſitum. à κηρὸς cera, & ἔλαιον oleum.

Cerevisia Medicata, eſt cereviſia cui Medicamenta, cuilibet morborum ſcopo, convenientia, infuſa fuerint. Belg. **Geneeſ-bier.** Germ. **Artzeny beer.** Gall. *Biére mecinale.* Anglic. Phyſick beere.

Ceria, Idem quod *Favus & Achor.*

Cerio, Idem quod *Favus & Achor.*

Ceroma, Idem quod *Ceratum.*

Cerotum, Idem quod *Ceratum.*

Cervix, Græc. αὐχὴν & ἐπωμὶς, eſt poſterior pars intra caput & dorſum, uti anterior *Collum* vocatur. Sic appellatur *Cervix uteri* ea pars quæ eſt intra fundum & os uteri. Ita oſſa dicuntur habere cervices, uti videre eſt in ſuperiori parte oſſis femoris, intra illam partem quæ in acetabulo reconditur & trochanterem majorem. à quibuſdam *Nucha* dicitur. Belg. **De nek.** Germ. **der nack / das genick.** Gall. *Chaignon du cou.* Angl. The Necke.

Ceru-

Cerumina, Græc. κύψελις sunt aurium sordes quæ in meatu auditorio ex cartilaginibus exudare videntur. Alii ex glandulis auri adjacentibus provenire existimant : Constant ex plurimo sale & sulphure adusto, unde amaritudo dependet : Utilia sunt ne pulvis, festucæ, animalcula &c. aurem internam subeant. Vide *Marmorata aurium.* Belgicè. **Oor-smeer / oor-seep.** Germ. Ohrenschmaltz. Gall. *La Crasse* vel *cire d'Oreille.* Angl. Ear-wax.

Chalastica, sunt Medicamenta quæ humectando & emolliendo, partes constrictas relaxant. à χαλάω relaxo, remitto.

Chalazia, item χαλάζωσις, grando; est tuberculum in palpebris grandinem referens. Belgic. **Een weg-scheetjen / een steentjen.** Germ. Hagel geschwulstlein. Gallic. *Tumeur grêle.* Angl. A Hoilstone swelling.

Chalazæ, binæ singulis ovis obtigerunt, altera in obtuso, altera in acuto angulo : Plus earum in albumine reperitur ; vitello tamen validius adhærent, ejusque membranæ appenduntur. Corpora sunt longiuscula, concreta magis quam albumen & albidiora, nodosa, luciditatis cujusdam non expertia, ut grando ; unde illis nomen : Constat enim quælibet Chalaza pluribus quasi grandinibus albumine ab invicem junctis : earum altera major est, & longius à vitello versus obtusum ovi cacumen protenditur : altera minor, à vitello inferius versus acutam ovi partem porrigitur. Major ex duobus vel tribus nodis, quasi grandinis granis, globulisve conflatur; qui modico intervallo à se invicem distant ; minor ordine majori succedit. à χάλαζα grando. Belgic. **De Haan.** German. Der Hahn. Gall. *Les Grêles des œufs.* Anglic. The eygs hail. Est etiam suum morbus, quando caro, ac si alicam hinc inde consper-

ſperſam contineret. Ideoque vocantur grandinoſi. Belgic. **Gortig.** German. Ungantz/ grieſig. Gallic. *Ladrerie de porc*, *ſurſemure*. Angl. The kernels of an ſwine.

CHALINOS, *Aureliano*, eſt ultimus angulus oris ac Compago, vel buccarum pars circa labiorum confinia.. χαλινὸς, quod ſit veluti frænum & retinaculum oris.

CHARACTER, eſt ſignum figuratum & Myſticum, quo apud Chymicos aliquid deſignatur. à χαράσσω ſculpo. Belgic. **Een teyken.** Germanic. Ein zeichen. Gall. *Charactere*, *marque*. Anglic. A Marke, ſigne.

CHARTA VIRGINEA, Idem quod *Amnios*.

CHEIMETLON, Idem quod *Pernio*. à. χειμεθλιάω pernionibus laboro.

CHEIRONIUM, idem quod *Cacoëthes*.

CHEMIA, idem quod *Chymia*. Olim ſignificabat artem χρυσοποιητικὴν & Μεταλλουργικὴν.

CHEMOSIS, ſeu *Chymoſis* eſt tunicæ albæ tumor, ita ut oculi nigrum, concavum videatur. à χαίνω hio, hiſco.

CHERMES GRANA, vide *Kermes*.

CHIMETLON, idem quod *Pernio*.

CHIMIA, idem quod *Chymia*.

CHIMIATRI, idem quod Chymia, ex χυμία Chymia, & ἰατρεία Medicina.

CHINA CHINÆ, vide *Cina Cina*.

CHINA RADIX, eſt *Orientalis* è China allata; & *Occidentalis* quæ ex Hiſpania nova & Peru nobis adfertur. Præfertur tamen orientalis: quæ exterius eſt colore rubente aut ſubnigro, interius candicante aut ſubrubente: & hæc, quo nigrior, eo melior. Occidentalis eſt colore interius magis ruffo. Smilacis in modum creſcit, folia ferè

ferè plantaginis magnitudine. In morbis podagricis, in lue venerea, aliisque curatu difficilibus maximi usus existit. Chinensibus dicitur *Lampatan*, *Lampacos & Bonti*. Persis *Chop China*. Belgicè. **China wortel.** Germ. Bockenwurtz. Gall. *Chine*. Angl. China root.

CHIRAGRA, est arthritidis species, sive articularis manuum dolor. Vide *Arthritis*. ex χεὶρ manus, & ἀγρέυω venor, quasi manibus captus. Belg. **Hand-vang/ hand-euvel/ hand-flerecijn / hand-jigt.** Germ. daß zipperle der händen. Gallicè. *Douleur & goutte aux mains*. Anglic. The goute in the handes.

CHIROMANTIA, est divinatio ex inspectione manuum, qua ex lineamentis futura prædicunt. Medicis scitu non necessaria, cum potius sit ars fallax. ex χεὶρ manus, & μάντις vates. Belg. **Hand-kykking.** Germ. Wahrsagung auß der händen. Gallicè. *Chiromantie*. Angl. Chiromancie.

CHIRONES, Idem quod *Sirones*.

CHIRONIA, est ulcus malignum, & curatu difficillimum. Belg. **Quaataardig-zeer.** German. Böß geschwär. Gall. *Ulcere maligne*. Angl. Ulcer difficult to cure.

CHIRURGIA, est ars, qua ope manuum vel instrumentorum, morbos auferre nitimur. *Vel* est pars Therapeutices, qua morbi incidendo, urendo, & membra dearticulata restituendo, curantur. *Vel* Chirurgia est scientia docens modum & qualitatem operandi in corpore humano vivente. *Vel* ut *Vigo* habet Chirurgia est scientia docens modum & qualitatem in carne, nervo & osse hominis laborantis propriis Chirurgicorum manibus. Estque quintuplex: quamvis alii quadripartita divisione gaudent. 1. *Synthesis* seu separata conjungens. 2. *Diæresis*, continua

rua ſolvens. 3. *Diorthoſis*, compreſſa & contorta corrigens. 4. *Exareſis*, ſuperflua extirpans. 5. & *Anapleroſis*, deficientia reſtituens. ex χεὶρ manus, & ἔργον opus. Belg. **De heel-konſt / Chirurgie.** Germ. Wundartzney. Gall. *Chirurgie*. Angl. Surgerie.

Chirurgus, eſt vir artis Chirurgicæ peritus. ex χεὶρ manus, & ἔργον opus, qui inſtrumentis & manibus ſuis in corpore humano operatur.

Gaudent ſæpè hoc *Oweni* Epigrammate:

Bella magis, pacemque precer? mihi ſervit utrumque:
Ambo Patroni Mars*que*, Venus*que mei*.

Belg. **Een heel-meeſter / wond-meeſter / Chirurgyn.** German. Ein Wund-artz. Gallic. *Chirurgien*. Angl. A Surgeon, a Chirurgion. Habentur, qui in genere omnia, quæ ſunt in arte Chirurgica, aggrediuntur, ut vulgares Chirurgi. Sed & ſunt, qui circa unicum ſolummodò accidens verſantur, ut *Lithotomi*, qui calculum ſecant. Alii qui oculos curant; alii lui venereæ medentur. Nonnulli dentes evellunt; quidam membra luxata, vel contracta reſtituunt &c.

Chlorosis, ſive *morbus virgineus*, vulgò *icterus albus*, quia ex albo virent. Videtur eſſe ſpecies Leucophlegmatiæ, ex ſanguine viſcido, qua ſanguinis periodus præpeditur, cum menſium obſtructione, & diaphoreſi denegata. Unde fibris muſcularibus obſtructis, ad quodvis opus peragendum tardæ & ſegnes evadunt. à χλωρίζω viridis ſum. Belg. **Maagde-ziekte / Bleyſter-ziekte.** German. Bleichſucht / berg-geſperr / farb-ſucht. Gall. *Chloroſe, maladie de vierge*. Angl. Greene ſickneſz.

Cho-

CHOANA, eſt infundibulum in baſi capitis repoſitum, per quod excrementa ſeroſa ex cerebri ventriculis, ad glandulam pituitariam deducuntur. Item pelvis renum, de qua ſuo loco. Græc. item πύελος, ληνὸς *Herophilo*. à χέω fundo. Belg. **Een trechter / tremelle.** Germ. **Einguß.** Gall. *Un entonnoir*. Angl. A Funnel, Tunnel.

CHOCOLATA, eſt compoſitio quædam ex fructibus *Cacoa* dictis, Baniliis, Cinamomo, Saccharo &c. quæ omnia in maſſam vel placentulas rediguntur. Dicitur & *Succholata*, & *Chucalata*; præparatur cum lacte vel aqua cocta & fervida, atque agitando Chocolata liqueſcit, & ſorbendo calide bibitur. Vide *Cacoa*.

CHOENICIS, idem quod *Modiolus*. à χοῖνιξ Menſuræ nomen.

CHOENIX, eſt Menſura attica aridorum, continens cotylas tres, ſive ſextarium unum & dimidium, ſive duas libras menſurales cum quadrante. Notatur ſigno X.

CHOERAS, idem quod *Scrophula*. à χοῖρος porcus: fortè quia porcis familiaris eſt.

CHOLAGOGA ſunt Medicamenta quæ dicuntur ſulphureos & bilioſos humores evacuare, ut *Rhabarbarum*, *Senna*, *el: diapruni &c.* à χολὴ bilis, & ἄγω duco. Vide porro *Catharticum*.

CHOLEDOCHUS eſt *ductus bilarius*, *communis* dictus, quo ex veſicula fellis & ductu hepatico, bilis ad inteſtinum duodenum propellitur. ex χολὴ bilis, & δέχομαι recipio. Belg. **De Gal-leider.** Germ. **Der gemein durchlauff.** Gall. *Le Commun conduit du fiel.* Angl. The Common paſſage of the gall.

CHOLERA, ſive *Paſſio Felliflua*, eſt Convulſivus motus ventriculi & inteſtinorum, in quo præcipuè bilis copioſè per os & anum ejicitur, imo aliquan-

quando omnis quæ in corpore exiſtit: Adſunt Anxietates magnæ, Gravis cardialgia, ſitis ardens, inquietudo & virium ſubita proſtratio, Diarrhæa quoque ſeu bilis, & aliorum humorum per inferiora effluxus magnus: Hinc pulſus in principio celer & frequens, Debilis fit, tardus & intermittens; animus deficit, exteriora frigent, & mors accedere incipit, quæ aliquando intra paucas horas ingruit. Huc referunt *Choleram ſiccam*, quæ eſt Eructatio magna multorum flatuum cum dolore & crepitu. ex χολὴ bilis. Belg. Galbraken/ boort/ bort/ buikwee/ braebeling. Germ. der gallen kranckeit. Gallicè. *Trouſſe galant*. Angl. The gall flixe, cholere.

CHOLERA SICCA, vide *Cholera*.

CHOLERICA PASSIO, idem quòd *Cholera*.

CHOLERICUS dicitur de eo qui plurima bile abundat. Belg. Galagtig. Gall. *Bilieux*.

CHONDROS, vide *Cartilago*.

CHONDROSYNDESMUS, eſt ligamentum cartilaginoſum, ſive unio oſſium, interveniente cartilagine. ex χόνδρος cartilago & συνδέω colligo. Belg. Een kraak-beenige band. Germ. Knorpelbeinige band. Gall. *Ligament Cartilagineux*. Anglic. Cartilaginous ligament.

CHORDA, idem quod tendo, nervus, vel inteſtinum, de quibus ſuo loco.

CHORDA, dicitur tenſio quædam penis verſus perinæum, cum dolore, ex Venere maligna contracta. Belg. Koord. German. Seiten. Gall. *Cordée*. Angl. A Cord.

CHORDA MEMBRANÆ TYMPANI, eſt nervus quidam à quinto pari oriundus, qui ſupra Tympani membranam porrigitur. Hoc ipſum eſt parvum illud nervi filamentum, quod olim Anatomici velut *Chordam membranæ* tympani arbitrati

I ſunt,

sunt, quod quæ crediderunt sonum aliquem excitari posse, communicando motum suum tremulum membranæ sicut fit in chorda, quæ super pellem tympani militaris intenditur. Belg. **De trommel-vlies koord.** Germ. **Seiten von der trummel häut-lein.** Gall. *Corde de membrane de le Tympan.* Anglic. The cord of the drumme fleece.

CHORDAPSUS sic *Celso* dicitur, à *Barbaris* Miserere mei; alii Iliacam passionem. Tormentum *Aurelianus* dixit, *Volvulus* etiam non inscitè appellatur, vulgo *Ileus*. Estque fæcum alvinarum per solum os ejectio, ab obstructione excrementorum, à flatibus, inflammatione, aut involutione & convulsione intestinorum, causata; cum nempe superior pars intestinorum in inferiorem, vel è contra sese insinuaverit, qua involutione velut nodi inde exoriuntur, unde quoque motus peristalticus inversus. Dicitur quoque chorda intestini coli, seu ligamentum latum, quod cellularum dissolutionem impedit. Vide *Iliaca passio.* ex χορδὴ intestinum, & ἅπτω nodum facio, necto. Belgic. **King / darm-king / ontfermt u mijner / lang eubel / darm-slinger / dreh-braken.** Germ. **die Franckheit des grimmens in den därmen / darm-gicht.** Gall. *Iliaque passion.* Angl. Torment vel griping of the guts.

CHORDATA GONORRHÆA, vide *Gonorrhæa Chordata*, & *Chorda*.

CHOREA SANCTI VITI, est insaniæ species, quæ aliquando diu grassata est, hominibus non decumbentibus, sed ὀρθοστάδην, ut *Hippocrates* appellat, discurrentibus & saltantibus, ac choreas ad extremum usque spiritum, nisi per vim inde abstracti fuerint, ducentibus. *Horstius* inquit se cum mulieribus quibusdam locutum, quæ quotannis Sacellum S. *Viti*, quod est in finibus *Ulmensium*, visitantes, ibi-

ibidem ſaltu cum perturbatione mentis, eouſque ſeſe nocte dieque exercent, donec eſtaticarum inſtar corruunt: qua ratione ſibi reſtitutæ videntur, ut parum vel nihil ſentiant per annum integrum, uſque ad Maji tempus ſubſequens, ubi membrorum inquietudine eouſque ſeſe torqueri referunt, ut viciſſim circa feſtum S. *Viti* ad prædictum locum, ſaltationis gratia, ſeſe conferre cogantur.

CHORION eſt membrana ſecundinarum externa, una cum cæteris membranis & humoribus fætum in utero comprehendens. In mulieribus figura orbiculari; ſuperiore ſua parte placentæ annexa, qua utero adhæret; dicitur forte ſic à χωρέω ſecedo, quod poſt fætum exnixum ſecedit: vel à χωρίον parvus locus, eo quod in ipſa membrana, tanquam in loco parvo, fœtus novem menſes habitat, ut volunt. *V. Fort Plempius* cum *R. de Graaf.* vel ἀπὸ τοῦ χοροῦ à choro, quia in eo vaſa, ut in choro ordinata ſunt. Belg. **Het buitenſte vlies der nageboorte / adervlies.** Germ. **Aderhautlein.** Gallic. *Membrane des Eaux.* Anglicè. The outward fleece contain the child.

CHOROIDES, eſt plexus arteriæ carotidis in cerebro, cui inhæret glandula pinealis. Item *Uvea tunica* pupillam conſtituens. ex χόρος chorus, eo quod vaſa velut in choro diſpoſita ſint, & εἶδος forma. Belg. **Een geblogten net / net-gelyk.** Germ. **Netzgleich.** Gall. *Rets d'Artere carotide.* Angl. The folding of the carotidal artere.

CHRISTI MANUS, vide *Manus Chriſti.*

CHROMATISMUS, eſt coloratio ſeu tinctura in ſana & morboſo ſtatu urinarum, ſalivæ, cruoris, vel ſtercoris. à χρωματίζω coloro.

CHRONICUS, eſt morbus diuturnus, ultra quadrageſimum diem extenſus, ut Febris quartana, Phthi-

Phthisis, Asthma, Hydrops &c. à χρόνος tempus. Belg. **Een langduurige siekte.** Germ. **Stete frankheit.** Gall. *Maladie continuelle.* Anglic. Inveterate distemper.

CHRONIUS, idem quod *Chronicus.*

CHRYSOCERAUNIUS PULVIS, est *Aurum Fulminans*, quod præparatur ex auro soluto, in menstruo sale armoniaco imprægnato; infuso oleo tartari, calx ad fundum præcipitatur, quæ edulcoratur & ad usum exsiccatur. ex χρυσὸς aurum, & κεραυνὸς fulmen. B. **Blixement gout / Donder-gout.** Germ. **Donner gold.** Gall. *Or tonnant.* Angl. The Thunder gold.

CHRYSOLITHOS (veterum) vel *Topasius* (gemmariorum modernorum) est gemma aurei coloris. Duo habentur genera, *orientale & Europæum*, ut illud colore, ita duritie Europæum superat : hoc enim instar crystalli molle est, & cum aureo colore vel multum vel parum nigricat. Inveniuntur in Bohemia passim. Græc. χρυσόλιθος. Belg. **Chrisolyt.** German. **Chrysolith.** Gall. *Chrysolite.* Anglicè. Chrysolite.

CHUS; Græc. χοῦς. dicitur & congius & choa. Liquidorum mensura Atticis fuit, sex sextarios continens, vel cotulas atticas duodecim. Libras quoque olei continet novem, vini vero decem, mellis, tredecim cum dimidia. *Lindenius* vini saltem tribuit libras octo cum unciis quatuor. *Rhodius* Congium denas libras pendere affirmat.

CHYLIFICATIO, est actio in ventriculo, qua cibi & potus, & digerendo & movendo in chylum mutantur. Vide *Chylus.*

CHYLOSIS, idem quod *Chylificatio.*

CHYLUS est succus albus, ex levi dissolutione & motione alimentorum, præcipuè sulphuris & salis, qui-

quibus esculenta abundè scatent, in ventriculo & intestinis, qui, interveniente ventriculi succo acido, albus redditur: si enim liquori cuilibet, sulphure, aut sale volatili impraegnato, humorem acetosum confundas, ilico lactescit; uti cernitur in praeparandis lacte sulphuris, aut extractis vegetabilium resinosis. Quin & spiritus cornu cervi, aut fuliginis, sale volatili plurimum refertus, si liquori acido vel aquae simplici confundatur, colorem lacteum acquirit. Tandem Chylus post commixtionem bilis pariter & succi pancreatici volatilis, intestinorum papillas & lacteas venas subiens, sanguini suffunditur. à χυλόω in succum redigo. Latinis etiam *Chymus*. Belg. **Gyl/ Chyl/ voedent sap/ maag-schap.** Germ. **Nahrung saft/ gyll.** Gall. *Le Chyle*. Angl. Chyle.

CHYMETLON idem quod *Pernio*.

CHYMIA vel *Chemia* est corporum sublunarium in sua elementa, resolutio; & vicissim elementorum in corpora priora coagulatio, ad medicamenta gratiora, salubriora & tutiora concinnanda; ejus partes duae sunt, Solutio nempe, & *Coagulatio*. Dicitur *Chymia*, vel *Chemia*, seu cum Arabico articulo *Alchymia* vel *Alkymia*: Unde hic deducta alii aliter sentiunt. Alii Chymiam à χύω vel χέω dictam existimant, quod scilicet metalla dura, visceribus terrae effossa, liquare & fundere primum docuerit. Alii χημίαν nominant, quasi ut quidam volunt, *Artem Aegyptiam*. Cum enim ut refert *Plutarchus* in libro *de Iside & Osiride*, Ægyptus à Sacerdotibus Sacrâ Linguâ Chemia appellaretur; aut ut est apud *Herodotum*, in *Aegypto*, oppidum quoddam vetustum, *Chemis* nominaretur, hinc *Chemiam*, quasi *Artem Aegyptiam*, in *Aegypto* scilicet primo seu inventam seu excultam, dictam putant. Alii à quodam *Alchymo* seu inventore seu cultore hujus artis, dictam

existimant : sed sine fundamento : Cum enim ab aliis ars hæc *Chemia & Chymia* appelletur : ex Arabica lingua articulum, AL, accessisse facile patet. Alii *Halchemiam*, quasi salis fusoriam dictam putant; sed etiam eâdem de causâ ineptè. *Cælius Rhodiginus*, antiq. lect. lib. 7. cap. 2. *Archymiam*, quasi ἀργύρου χυμείαν nominat verum cum nondum satis constet, an vox hæc græca vel Arabica aut Ægyptia sit, de ejus derivatione non multum laborandum. Differentiam hodie faciunt inter Chymiam & Alchymiam, nempe Chymiam referunt ad artem Medicam, verum Alchymiam ad artem χρυσοποιητικὴν. *Ægyptiis* ἰμοῦθ vocatur item *Spargiria*, *Hermetica ars*, *ars perfecti Magisterii*, *ars Segregatoria*, *Seperatoria*, *& Destillatoria*. Belg. **Chymie / Alchymie / schei-konst / stof-scheiding / metaal-konst.** German. Chimey / Gall. *Chimie*. Angl. Chimie, art of dissolving.

Chymiatria Idem quod *Chymia*, vide *Chymiatria*.

Chymica, seu *Chymicalia*, sunt Medicamenta, quæ Chymici præparant, ut gratiori & minori quantitate ab ægris assumantur.

Chymicalia idem quod *Chymica*.

Chymicus, est artis Chymicæ peritus, sive Chymicus est artis dissolvendi, & vicissim coagulandi peritus. Belgic. **Een stof-scheider / stof-uyt-eenbrenger / Chymist / brander / laborant / laborateur.** Germ. Artzt / Chymist / Distillierartz. Gall. *Un Chimist*. Angl. An Chymist, Skilful in the art of dissolving.

Chymosis seu *Chemosis* est palpebrarum ex inflammatione distorsio : Item tunicæ Corneæ in oculo inflammatio: à χαίνω hisco. Belg. **Ontstekinge in d'oogen.** German. Entzündung der augen. Gall. *Inflammation de yeux*. Angl. Inflammation of the eye.

Chy-

CHYMUS, idem est quod *Chylus.*

CICATRISANTIA sunt quæ acidum temperando, exiccando, astringendo, & Contrahendo ulcera Carne replent, & cicatrice obducunt. Belgic. **Vel makende Medicamenten.** Germ. **Haut machende artzney.** Gall. *Remede cicatrizante.* Anglicè. Remedie that with skin cover.

CICATRIX, Cicatrices sunt vestigia quædam & notæ, quæ relinquuntur post gravia vulnera & ulcera, quare cutis defœdatur. Aliæ sunt simplices, aliæ cum cavitate & diminutione partis, aut superexcrescentiæ. Græc. οὐλή. Belg. **Een lid-teiken / een wond-teiken.** Germ. **Ein wundmal / ein schramm.** Gall. *Cicatrice.* Angl. The scarre of a wounde.

CICONGIUS, est mensura duodecim sextarios continens.

CILIA, propriè sunt extrema palpebrarum Corpuscula duriora, & cartilaginosa, quæ Græci Ταρσοὺς vocant, Latini *Cilia*, quibus pili infiguntur, quos alii *Cilia* appellant, recti sunt, semper ferè eandem servantes magnitudinem, impedientes ne leviora oculo incidant, nam duplici palorum insignium serie constituti sunt. Græc. βλεφαρὶς, ὀφρύς. Belgicè. **d'Oog-hairen.** German. **daß härlein an den augenlieder.** Gall. *Le Poil des paupiere.* Angl. The haire on the eye lidds.

CINA CINÆ, seu *China Chinæ*, est cortex peruvianus, non absimilis cortici junioris quercus, saporis amari & paulum ingrati: Adversus febres maximè laudatur: Dicitur & *Kinkinna*, *Palo de Calenturas*, *Gannana peride &c.* Arborem repræsentat *T. Bartholinus*, sed descriptionem nullam.

CINAMOMUM est arbor altitudine citri aut mali aurantii; magna habens folia, lauri foliis similia, glabra: Vidi nuperrimè ramulum cui adhuc sex folia

insidebant, & integrum folium servo, referens figuram, quam edidit *Abr. Munting*; *A Costa* repraesentat etiam cinamomi folium, sed non convenit cum meo, sed potius ipsum Malabatrum refert. Fructus habet nigros, glandes referentes, magnitudine avellanae nucis. Cortex interior Cinamomum propriè est; inter rariora mea integrum baculum cinamomi habeo. Videtur differre à *Cassia lignea*, (cujus variae dantur species) cum Cinamomi cortex grandior sit & sapore penetrantior: Cassiae vero tenerior & manducata mucilaginem praebet: Cortices fortè unius quoque arboris sunt, & rami majores fortasse praebent Cinamomum, teneriores vero cassiam. Radix suppeditat *Caphoram*; lignum roseum spirat odorem; Folia juniperum olent; fructus vero expressi & cocti ceram aut adipem dant & Caryophyllos odore imitantur. Flores habet albidos ferè inodoros. Colitur in Zeilan, maximum est Aroma, & in Medicina quoque maximi usus. Dicitur & *Canella*. Belgicè. **Kaneel.** Germanicè Canel / Zimmetrinde / Zimmet. Gall. *Canelle.* Anglicè. Cinamom.

C I N E F A C T I O, est quando res per ignem comburantur, & in cinerem reducantur. Belg. **Aschmakinge.** Germ. Aschmachung. Gall. *Reduction en cendres.* Angl. Ashes making.

C I N I S, est pulvis ille Griseus ex combustione rerum combustibilium residuus, constatque ex sale (qui elixiviari potest) atque terra, ut dicitur mortui. Belg. **Assche.** Germ. Esch. Gall. *Cendre.* Angl. Ashes.

C I N N A B A R I S, alia est *Factitia*, & alia *Nativa* sive *mineralis*. *Factitia* conficitur ex sulphure & Mercurio, quibus mixtis fit sublimatio. *Nativa* est Terra mineralis lapidescens, rubicunda, constans etiam

etiam ex sulphure & mercurio vivo cum terrestri materia instar lapidis, compactis. Adfertur ex India orientali, Ungaria, Germaniæque locis variis; prope Alsheimium Palatinatus &c. Eligenda quæ gravida Mercurio & Sulphure præstantioribus, adeoque Ungarica, utpote quæ auro aliquantulum pollet. *Dioscoridi* dicitur *Minium*; quamvis diversum nobis à Cinnabari sit. B. **Vermilioen / Berg-rood. Cinober.** Germ. Zinober. Gall. *Vermillon.* Anglic. Cinnabar.

CION, ***Columella***, ***Gargareon***, γάργαρ *Gurgulio*, *uva*, *uvula*, *uvigena*, *uvigera*, *Epiglottis* Plin. *Sublinguium* Isidoro pensilis de palato *Isthmus*, sive *Gutturis Operculum* dicitur. Item κιονὶς, σαφυλοφόρον ex palato in ore penitius, juxta narium meatus, supra laryngis rimam inter *Amygdalas* dependet, estque processius ex substantia, ut videtur, glandulosâ, spongiosâ & rubra, quam putat *Columbus* oriri ex palati tunica, eo loci reduplicata: sed *Riolanus* à musculis ibi desinentibus. Figura est rotundè oblonga, superius crassior, & in acutum obtusè desinens. *Usus* est moderari aëris frigiditatem & impedire ne potus ad nares ruat. Belgic. **De Tell.** Interdum uvula nimis propendet ab humoribus obstruentibus, qui per vasa lymphica redire nequeunt, unde casus uvulæ oritur. Belgicè. **Den huig.** Germanicè. Dass schiessen des zäpfleins. Gallicè. *La Luette abatue.* Anglicè. The Falling of the roof.

CIONIS, idem quod *Cion.*

CIRCUITUS, idem quod *Periodus.*

CIRCULATIO sanguinis, vide *Periodus.*

CIRCULATIO CHYMICA est liquoris puri, per circularem destillationem in pelicano, vel alembico cæco, agente calore, exaltatio. Belgicè.

Weder-dryving. German. Chymischer umtreibung. Gall. *Circulation Chimicale.* Angl. A Circular exaltation.

CIRCULATOR, idem quod *Circumforaneus*, Vide *Agyrta.*

CIRCULATORIUM, est vas vitreum, ubi infusus liquor, ascendendo & descendendo, quasi in circulo rotatur. Varia sunt hujus generis vasa, sed duo præcipuè sunt majoris momenti & usus duntaxat, *pelicanus* nimirum, & *diota.* Belg. Omdryfglas / Circuleer-glas. Gall. *Circulatoire.* Anglic. A pelican, Ballon & egg-glas.

CIRCULUS, est instrumentum rotundum vitris abscindendis ex ferro factum; perfringuntur hoc modo: circulus candefactus vitro apponitur, illudque tamdiu stringit, donec fervescat & incalescat, cumque adhuc fervet frigida gutta immissa, aut frigidi halitus afflusu dissilit, atque dirumpitur. Belg. Een ring. Germ. Ring. Gall. *Anneau.* Angl. A Ring.

CIRCUMFORANEUS, idem quod *Agyrta.*

CIRSOCELE, est varicosa, vasorum ad testes euntium, dilatatio ita ut tertium testiculum quandoque mentiatur. ex κιρσὸς varix, & κήλη tumor. Belg. Swelling / of breuk der bloot-aders. Ger. Saamen adern bruch. Gall. *Hernie de Vaisseaux spermatiques.* Angl. Clefts oft the seedvessels.

CIRSOS sive *Varix* est nimia venarum dilatatio in tumorem elata, flexuosa, in una aut pluribus corporis partibus nascens; adeo ut Rupturam minentur. Invenitur apud Græcos duplex nomen: Alterum est frequentissimum κιρσὸς seu (ut est apud *Pollucem*) κιρξὸς alterum vero non ita frequens ἰξία, quod quidem postremum usurpatum invenitur ab *Hippocrate*. Latinis *varix*; ramex tamen apud *Plautum*

pro

pro varice pectoris aliquando sumitur: In Merc. I. II. *Tuâ causâ rupi ramices, jamdudum sputo sanguinem.* Belg. **Geborsten aderen / uitgerekte aderen.** Germ. Aufgebreiten adren. Gall. *Veine enflée, varices.* Angl. Broken veines.

CISTERNA CHYLI, idem quod *Sacculus Chyliferus.*

CITTA, sive *Pica*, est appetitus depravatus, quo ea appetuntur, quæ ab esu humano prorsus aliena sunt, ut Calx, fistulæ tabaceæ, carbones, testæ, panni, coria, arena, &c. Causa latet in depravato ventriculi succo. Belg. **Verdorven of ongeuere honger.** Germ. Verderben hunger. Gall. *Faim corrumpe.* Angl. Depraved appetite.

CLARETUM, est vinum, aromatum infusione impraegnatum ac cum saccharo dulcoratum, dicitur alias *Vinum Hippocraticum*: Item Vinum Medicatum. Sic nominatur, quod per manicam Hippocratis colatur & purificatur. Belg. **Klaret / klaretten-wijn / genees-wijn / kruid wijn / kandeelwijn / Hypocras / bruids-tranen.** German. Hippocras / gewürtz wein. Gall. *Vin Claret, vin d'Hippocrat.* Angl. An aromatic wine.

CLARIFICATIO, est modus, quo succi vel decocta crassa, clariora evadunt; fit triplici modo, subsidentia, fermentatione, vel additione aceti, albuminis ovi, aut lactis. Belg. **Een klaar-making.** Germ. heiter machung. Gall. *Clarification.* Anglicè. Cleare making.

CLAUDUS est qui altero pede minus æque incedit, altero breviore, aut aliter distorto vel contracto. Belg. **Mank.** Germ. hinckent. Gall. *Boiteux.* Angl. A Criple.

CLAVICULÆ sunt officula duo thoracem claudentia, scapulamque clavis instar, cum sterno firman-

mantia : ſic dicuntur à clavibus ædium antiquis, *Patavii* à *Spigelio* viſis. *Celſus* Jugula vocat à Jungendo, alii *Ligulas*, *Os furcale*, *Furculum ſuperiorem &c.* Gr. appellant κλεῖς, κληῖς *Hom.* κληΐθρον *Gal.* tranſverſim ſub imo collo ſitæ ſunt, in pectoris ſummo, utrinque una. *Figuram* habet oblongi S Latini. Belg. Het ſleutel-been / krop-been. German. Schüſſel bein. Gall. *Le Clavicule.* Angl. The Channel-bones.

Clavus, vide *Helos.*

Clavus juxta *Tornamiram* eſt paſſio in parva capitis parte : Communiter eſt ſupra oculum in ſupercilio, & videtur ægris ac ſi pars capitis clavo vel terebello perforetur.

Cleidion idem quod *Clavicula.*

Climactericus Annus, tales anni dicuntur, qui à nugivendulis, per certos gradus vel certam diſtantiam aut numerum ſeptenarium & nonarium diſtinguunt, & inter hos quadrageſimum nonum & ſexageſimum tertium præ aliis notatu digniſſimos habent : quod in his inſignes mutationes & pericula vitæ metuenda ſint. Vide *Annus Climactericus.* B. 't Moord-jaar. German. Mord-jahr. Gall. *Année Climacterique.* Angl. A Murbering yeare.

Clinicus, eſt Medicus vel Medicaſter qui diæta curat, aut Medicamentis. Sed hoc munere ſæpè à mulierculis, quæ lecto affixis ſubminiſtrant, fungitur, à κλίνη, Lectus, derivari debet.

Clitoris eſt velut penis muliebris, titillationi inſerviens : Conſtat ut penis virilis, ex duobus corporibus nervoſis, quæ ab inferiore parte oſſium pubis ortum ducunt, etiam in fine obtegitur glande & præputio; ejus ſubſtantia ſpongioſa eſt, adeo ut intendi & relaxari poſſit non tamen ut in viris perforata eſt. Dicitur à κλειτορίζω laſcivio. Belgic. Ge kitz

Kittelaar. Germ. Schaam zunglein. Gall. *Clitoris*. Angl. The yard of a woman.

CLYDON est fluctuatio in ventriculo. à κλύζω abluo, Lavo.

CLYPEALIS CARTILAGO, idem quod *Thyroides*.

CLYSMA, idem quod *Clyster*.

CLYSSUS, est, quod alicujus rei essentiam, apud Chymicos, contineat: Vide *Essentia quinta*.

CLYSTER & *Clysterium* seu *Enema* est Medicamentum internum, fluidum, quod per anum in intestina injicitur. Clysteres alii sunt mollientes & laxantes, alii detergentes, alii astringentes, alii anodyni, alii ad alias intentiones parati. à κλύζω abluo. Græc. κλυστήρ. Belg. Clysterie/ Clysteer/ Spuitsetting. *Clyster* sumitur aliquando latiori nomine, pro *Metrenchyta*, *Otenchyta*, *Risenchyta* &c. quæ suis vocabulis suo loco reperiuntur. Germ. Einsprizung/ Clistier. Gall. *Lavement*, *Clystere*. Angl. A Glister.

CLYSTERIUM, vide *Clyster*.

CNISMUS & CNESMUS, à κνάομαι scalpo, prurio. Vide *Pruritus*.

CNISSOREGMIA, sive *Soda*, est cibi & potus in ventriculo, quasi exustio & pruritus. à κνάομαι prurio, & ῥήγνυμι rumpo, quia calor cum aciditate erumpi videntur. Belg. De Sode/ Spys-verbrandinge. German. Hitze der magen/ sode. Gallicè. *l'Ardeur d'Estomac*. Anglic. Reething of the mawe.

COAGULATIO dicitur humoris à re aliqua vel vera privatio, vel saltem talis, quæ sensibus nostris n. apparet. Belg. Stremminge. Germ. Zusammen ung. Gall. *Coagulation*. Angl. Growing thick, curding.

COALE-

Coalescentia, est partium unio, quæ antea erant divisa. Belg. **Aan-een-groeyinge.** Ger. **Zusammen wachsung.** Gallic. *Coalescence.* Anglicè. Growing togither.

Coarticulatio, Idem quod *Diarthrosis.*

Cobaltum, *Cadmia nativa, Fossilis, Metallica,* est minerale terreum, colore fere nigrum, æris vel argenti particeps. Foditur copiose haud procul Goslariâ. Causticum & Erodens, adeoque inter venena habendum. Belg. **Kobalt.** Germanicè. **Kobalt / Muckenpulver /** quia Muscæ ejus gustu perimuntur. Gall. *De la Cadmia native.* Angl. Brasse ore, Metallin Cadmia.

Coccus Baphica, Idem quod *Kermes.*

Coccyx constituitur ex tribus ossiculis, rarius quatuor, quæ ossi Sacro subsunt, hæc faciliori sessioni inservit. Dicitur & *Orropygium, Uropygium, Sacra spina,* Isidoro. κόκκυξ, ὀῤῥοπύγιον, σπονδύλιον. Belgic. **Stiet-been / steut-been / steert-been.** Germ. **Daß guck guckß** vel **schwantz beinlein.** Gallicè. *L'Os de la queue.* Angl. Rump-bone.

Cochlea & Concha, est auris internæ cavitas, ob flexuosam circumgyrationem sic dicta. Habet enim gyros tres vel quatuor se mutuo excipientes, tenuissima ac mollissima membrana succingitur. κόγχη Ruso. ἀςακὸς *Poll.* B. **Het slek-been.** Germ. **Schnecken heussel bein.** Gall. *Os come un coquille.* Angl. The bones like as an snaile.

Cochleare maximum, pendet drachmas quatuor: Magnum sesqui drachmam: parvum drachmam unam, minimum drachmam semissem. Belg. **Een Lepel.** Germ. **Löffel.** Gallic. *Cueilliere.* Angl. A Spoone, a ladle.

Coc-

Coctio est minimarum particularum fermentatio & motus, ex quibus alimenta constant, ut ea temperiem & conformationem, corpori vivo idoneam, acquirant. *Prima* coctio fit in ventriculo, à fermento, partim ibidem à reliquiis ciborum remanente, partim ab arteriis cœliacis in ventriculum effluente & respirationis motu. *Secunda* fit in intestinis à bile & succo pancreatico. *Tertia* in glandulis mesentericis, à lympha cum Chylo sese miscente. *Quarta* in pulmonibus, à nitro aëreo inspirato; *Quinta* in vasis & visceribus, puta liene, Hepate, testibus virilibus &c. Malè coctionis nomine indigitatur, quia coquere igni proprium est: Si enim calor esset fermentationis causa, quid tunc dicendum de piscibus, aliisque in quibus calor sensibilis nullus inest. Belgicè. **kokinge / gestinge / verduwing.** German. Verdäuung. Gallicè. *Concoction, digestion.* Angl. Concoction, digesting. Pharmacopæi eodem coctionis vocabulo utuntur, in coquendis Medicamentis, quæ nihil aliud est quam particularum quarundam mediante liquore extractio. Belgic. **Kokinge.** Germ. Kochung. Gall. *Cuisson.* Anglic. A Coaking.

Cocculus Indi, fructus magnitudine & figura instar lauri baccæ: Racematim pediculis hærentes, hederæ corymborum modo ex Alexandria adferuntur. Quidam Solani Maniaci, alii tithymalli, alii clematis fructum censent. Dicuntur alias *Baccæ Levanticæ*, *Baccæ Orientales*, *Baccæ Cotylæ Elephantinæ*, *Cuculus indicus.* Belgicè. **Kockles.** contra pediculorum acies utitur vulgus. Germ. Dollkörner. Gall. *Coques.*

Codia sunt capita papaveris, ex quibus syrupus, conficitur. Belgic. **Man-koppen / slaap-bollen.** Germ. Mag-sot / mag-kopff. Gall. *Pavót.* Anglicè. Tops of poppies. Cor-

COECUM INTESTINUM est in ordine à ventriculo quartum, & crassorum intestinorum primum & sacculi instar propendet. Græc. τυφλός. Belg. **De blindedarm.** Germ. **Blinder darm.** Gall. *Le Boyau aveugle*. Angl. The blind gut.

COELIA est cavitas magna, ut venter infimus, medius & supremus. à κοῖλος cavus. Belg. **Een holligheit.** Germ. **Höllickeit.** Gall. *Cavité*. Anglic. Cavity.

COELIACA AFFECTIO, idem quod *Cœliaca passio*.

COELIACA ARTERIA, est quæ à trunco arteriæ magnæ oritur, ventriculo, & hepati suis ramificationibus prospicit. Belg. **De maags slag-ader.** German. **Der magen puls-ader.** Gall. *Artére Cœliaque*. Angl. The pulse veine vel arter of the mawe.

COELIACA PASSIO, sive affectio, est alvi fluxus, in quo cibus vel in totum, vel ex parte mutatus, absque chylificatione, per anum ejicitur. Estque duplex, *prima* in qua cibus in ventriculo solummodo coquitur; *altera*, quando in ventriculo, & intestinis coctio seu fermentatio simul peragitur, verum propter obliterationem papillarum intestinalium vel vasorum Lacteorum, ex longa nempe inedia vel dysenteria purulenta &c. non distribuitur. à κοιλία venter, alvus. Belg. **Spijs-loop / grauwe-loop / rauwe gyl-bloed.** German. **Fluß von speise.** Gall. *Flux d'Aliment*. Angl. The flixe of meat.

COELOMA, est ulcus cavum & rotundum, in cornea oculi tunica. à κοῖλος cavus. Belg. **Een rond hol in 't oog.**

COELUM est cavitas oculi versus canthum. *Cæli ἰατροί*, sunt aëris constitutiones. Cælum etiam dicitur *Palatum*.

COE-

COEMENTATIO & COEMENTUM, vide *Cementum.*

COFFE, Fabarum ſpecies eſt, in Arabia Felici naſcens; ex quibus toſtis & tritis aqua fervida tinctura extrahitur, quæ ſorbillando à Turcis; Ægyptiis, Perſis aliiſque nationibus ex vaſculis ebibitur. Arbor Euonomo ſimilis eſt, ſed folia craſſiora, durioraque habet, imo viridiora, & perpetuo virentia. Singulæ vel plures fabæ folliculis caſtanei coloris includuntur. Vocatur *Coffee*, *Coffi*, *Coava*, *Bon*, *Bunchum*, *Chaova.*

COHOB & COHOBIUM, idem quod *Cohobatio.*

COHOBATIO eſt, quando liquor deſtillatus, menſtruo ſuo reaffunditur, & deinceps deſtillationi exponitur. Belgic. **Vernieuwinge / herbattinge / weder-overhaling / weder-overtrekking.** Germ. **Wiederum diſtillierung.** Gallic. & Anglic. *Cohobation.*

COINDICANTIA ſunt ſigna quæ non per ſe, ſed per aliud indicant.

COL. ADD. eſt Colaturæ adde, quando decoctioni percolatæ aliquid inſuper admiſcetur.

COLATORIUM, eſt cribrum, pannus aut aliud quid, per quod aliquid colatur. Belg. **Een doorſyg-tuig.** Germ. **Seihtuch.** Gall. *Colatoire.* Angl. A Strainer, ſtraining cloth.

COLATIO & COLATURA, eſt id quod poſt coctionem aut infuſionem, per cribrum, aut pannum percolatur. Belg. **Doorzieghſel.** Germ. **Durchſeyhung.** Gall. & Angl. *Colation.*

COLCOTHAR eſt remanentia ſicca poſt deſtillationem, vulgò caput mortuum, & proprie intelligitur de vitriolo. Belg. **Doode hop.** Germ. **Der tóden kopff.** Gall. *Tête mort.* Angl. Dead head.

Coles, idem quod *Penis*.

Colica Passio, idem quod *Colicus dolor*.

Colicus Dolor, à colo inteſtino nomen habet, ſed immerito, quia in omni loco reperiri ſolet: eſt vero major aut minor, continuus aut intermittens, & ſæpe habens ſtatas periodos, murmura ventris, & punctiones vel vagas vel fixas; alvus plerumque ſuppreſſa eſt vel flatibus plena: Interdum eructatio & vomitus urgent, & febris vel inquietudines & urinæ quoque ſuppreſſio; quod ſi diuturnus, fixus & vehemens fuerit, ei ſolet denique remittenti paralyſis artuum ſupervenire. Definitur quod ſit vehemens abdominis dolor à ſuccis acribus in inteſtinis, meſenterii glandulis, pancreate aut alibi ſubſiſtentibus, ibique corroſionem & dolorem excitantibus: nomen rectius ſortitur à κοιλία alvus, qui non ſemper in colo, ut vulgò putant, verum maxima ex parte in media alvo ſeu Meſenterio contingit, unde *Calica Paſſio* potius appellari poſſit, quidam ἀπὸ τοῦ κολάζεσθαι à torquendo, quod in eo fiebant tormina colica. Belg. Colijk / darm-ſcheels ppn. Germ. Wehetages des leibes bolicke / bauch-grimmen / bauchwehe / Colick / darm-gicht / darmwinde / das grimmen. Gall. *Colique, tranchee de ventre*. Angl. The Colicke.

Colla, eſt Gluten. Belg. Lymm. Græce κόλλα.

Colletica ſunt Medicamenta conglutinantia, ut *Sarcotica*. à κολλάω glutino.

Colliciæ ſunt *Lachrymalium punctorum* in unum ductum in utroque latere concurſus, humorem palpebrarum in narium cava derivantes in homine ipſis ciliorum apicibus inſculpta foramina, breves demittunt canaliculos, demonſtratu difficiles, niſi cautè diffractis narium oſſibus, tunicæ relinquantur

inte-

integræ, mox enim ubi oſſa penetraverint (quo uſque tenui ſeparantur membrana) in ſuum ampliati narium continuantur tunicæ. In ove, lepore, vitulo, cuniculo, non in ipſis ciliis, ſed interius paulò eadem reperiuntur oſtia, quæ profundius in avibus quærenda, ubi quam in ullo alio genere longè majora, receptum majorem ſtylum per palati rimam emittunt; brevis hic admodnm, quæ foramina diſtinguit, membrana. Belgic. **Water-gooten / of traan-gooten.** Germ. **Waſſer runſen.** Gall. *Rayes, Foſſez.* Angl. Gutters.

Collum, eſt illa pars corporis, quæ intra caput & pectus media eſt: ſuſtentat caput. Conſtat ex ſex vertebris, muſculis, arteriis carotidibus, venis jugularibus &c. Anterior pars tantum dicitur *Collum*, poſterior vero *Cervix*. Belgic. **Den hals.** Germ. **der hals.** Gall. *Le Col.* Angl. The Necke. Sic *Collum Uteri*, eſt media pars intra fundum uteri & ejus os. Belg. **De hals des lyfmoeders.** Germ. **der Mutter hals.** Gall. *l'Orifice de Matrice, le Col de Matrice.* Angl. The Necke of the Wombe.

Collutio, eſt oris ablutio, qua dentes vacillantes, vel qua gingivas & ulcera detergemus. Belg. **Een af-waſſchinge / ſpoelinge / ſpoel-water / ſuiberinge.** German. **Waſchung.** Gallic. *Collution.* Angl. Washing.

Collyrium quondam erat Medicamentum oblongum, quod in oculorum affectibus ſumebatur in oblonga vero nunnunquam orbiculari forma paratur, & vehiculo convenienti pro oculis ſanandis diſſolvitur. à κολοβὴ mutila, & οὐρὰ cauda, quia habet velut mutilatam caudam; ſed potius à κωλύω inhibeo, & ῥοῦς fluxio, quia fluxiones oculorum inhibet. Belg. **Oog-water.** Germ. **Augen artzney.** Gallicè. *Collyre, Remede pour le Mal des yeux.*

Anglic. Collyre, Remedie for the eye.

Coloboma est vitium labiorum, palpebrarum, aurium, vel narium &c. quo partes partibus vel à nativitate, vel casu quodam accrescunt, quæ tamen antea vel solutæ fuerant, vel solutæ esse debuerant. à κολάω, amputo vel κολλάω agglutino de oculis dicitur. Belgicè. Dezrotte en aan een gewasse oogscheelen / oogen verminktheit.

Colocynthis, est citrulli species, amarissima: Advehitur nobis cortice denudato, (& tunc albidi sunt coloris) ex Italia, Hispania, Gallia &c. Estque major & minor: rotunda, quæ in usu est, oblonga, pyriformis, pomiformis: semina quoque continet amarissima. Vehementer purgat. Græc. Κολοκυνθὶς cucurbitam significans. Arab. *Alhandal*, *Chandel*, *Handel*, & *Handhal*. Belg. Koloquint. Germ. Coloquinth. Gall. *Coloquinte*. Angl. Coloquintida.

Colon, est crassorum intestinorum secundum; ejus situs sic se habet. In dextro Ilio à cæco intestino oritur & reni dextro adhæret; deinde sursum reflectitur sub hepate, ubi folliculo fellis nonnunquam annectitur, à quo luteo colore inficitur: ulterius pergit transversim sub fundo ventriculi, & à sinistris lieni jungitur, deinde reni sinistro alligatur, ubi gyros habet admodum obliquos, & inde in rectum rectà desinit. *Longum* est communiter palmas octo vel novem, latissimum vero & amplissimum omnium. *Cellulas* habet multas. Ligamentum quoddam, medii digiti latitudine per ejus medium parte superna intexitur, deinde ob amplitudinem duo ligamenta fortia habet, unum sursum, alterum vero deorsum, ut supernis & infernis partibus alligetur. Circa *initium* habet valvulam, sursum spectantem, ne sc: ex crassioribus intestinis in tenuia aliquid remeet.

Græc.

Græc. κῶλον, ἢ κοῖλα κοιλία *Rufo*, *Poll.* νειαίρη *Hom.* à κολάζεσθαι torquendo; quod in eo fiebant tormina colica. vel à κοιλότης cavitas apud *Athen.* Belg. **Kronkel-darm / Hartel-darm.** Germ. **Der grosse darm.** Gall. *l'Intestin* vel *boyau grand.* Anglic. The great gutt.

Colon, Gr. κῶλον. Vide *Membrum.*

Colophonia dicitur, quod ex Colophone urbe olim advehebatur, est substantia oleaginosa, flavescens, arida ac friabilis, residua ex resinis abietina, strobilinaque coctione dum purgantur vel destillantur, inspissatis ac frigore induratis. Vocatur & pix Græca. B. **Spiegelhars.** German. **Spiegelhartz.** Gall. *Pois, resine.* Angl. Rosin pitch.

Colpus, idem quod *Sinus.*

Colubrinum Lignum, sive *Serpentarium,* propriè radix est; admodum amarum, colore cinereo. Utuntur adversus colubri morbos, medetur & febricitantibus. Nascuntur in *Zeilan* tres species. Belg. **Slangenhout.** German. **Grieszholtz.** Gall. *Bois de Coluvrier* vel *Coluvre.* Angl. Serpentin-wood. Indis *Comexi.*

Colum, est omne illud, per quod, ad liquorum depurationem, aliquid colatur & transmittitur, ut cribrum, manica Hippocratis, linteum &c. Belg. **Een stramyn / kleins - doek.** Germ. **Ein seichten.** Gall. *Un Couloir.* Anglic. A Colander vel strayner.

Columella, idem quod *Cion.*

Columnæ Cordis, sunt illi musculi & tendines, quibus cordis ventriculi & auriculæ contrahuntur & dilatantur. Belg. **Hert peesjes.** Germ. **das hertz sennaderleins.** Gall. *Tendons de cœur.* Angl. Tendons of the heart.

COLUMMA NASI, eſt naſi pars carnoſa in medio prominens, labio ſuperiori vicina. Belgic. **Het neus-ſteunſel.** German. **der naſen ſäul.** Gall. *Colomme du nez.* Angl. Pilar of the noſe.

COLUMMA ORIS, idem quod *Cion.*

COLUMELLARES DENTES, vide *Dentes.*

COMA, vide *Summitates.*

COMA SOMNOLENTUM eſt ſopor lethargo minor, ſine febre, in quo æger excitatus ad interrogata reſpondet, & ſtatim in profundum ſomnum relabitur, ore hiante & maxillâ inferiori demiſsâ, mortuis ſimilior quam vivis decumbit: *Cauſa* eſt obſtructio cerebri cum nempe viſcida illuvies anfractuum ſive gyrorum cortices, una cum minoribus medullæ incluſæ rivulis invaſerit. Idem eſt quod *Cataphora.* ab inuſitato verbo κῶ id eſt cubo pro κεῖμαι jacio. Belg. **Slaap-ziekte.** Germ. **Schläff ſucht.** Gallic. *Grand Sommeil.* Angl. Faſt ſleepe.

COMA VIGIL, ſive *Agrypnia,* eſt morbus, in quo ægri continuo ad ſomnum proclives ſunt, attamen vix dormire poſſunt, cum immani capitis gravedine, ſenſuum & omnium motuum torpore, quibus non raro delirium accedit. Ob inſomnia imagines & velut ſpectra, quæ imaginationi indeſinenter objiciuntur, excitantur. Hinc ſi eos excitaveris, oculos attollunt, & torvè te aſpiciunt, ſæpe inſomnia ſua narrant, mox ad ſomnum ſe rurſus reponunt; ſubinde ſeſe jactant, erigunt, moxque relabuntur, adeo ut *Coma Vigil* ſit ſtatus medius inter lethargum & phrenitidem, ideoque *Typhomania* dicitur. Græc. Ἀγρυπνον κῶμα. Belg. **Wakende ſlaap-zugt.** Ger. **Wachende ſchläff ſugt.** Gall. *Sommeil Veillant.* Angl. Watching vel making ſleepe.

COMITIALIS MORBUS, idem quod *Epilepſia.*

COM-

Complexi Morbi sunt, quæ ita invicem comitantur ut unus absque altero esse non potest, ut Pleuritis & Febris. Belg. Aan een verknogte sieckten. German. zusammen gefügte kranckeiten. Gallic. *Maladies unies.* Angl. Joined sicknesses.

Complexi Musculi, pertinent ad occiput. Ortum habent à septimæ colli & quinque thoracis vertebrarum superiorum transversis processibus; qui variis occipiti tendinum radiis atque carneis vinculis affiguntur. Belg. Te samen gevoegde spieren. Germ. zusammen gefügte mauß. Gall. *Muscles unies.* Angl. Joined brawnes.

Complexio, vulgo pro temperamento habetur; alias dicitur de morbis complexis & complicatis, item de febribus diverso tempore invadentibus: Sic & pulsuum differentia & varia coitio inter complexiones recensentur. Belg. Complexie / getempertheid. Germ. Complexion / gestaltnüß. Gall. & Angl. Complexion.

Composita, sunt Medicamenta, quæ ex variis simplicibus Medicamentis parantur; ut sunt Aquæ quædam, Syrupi, Electuaria, Opiata, Trochisci, Unguenta, Emplastra, &c. quæ in vulgaribus officinis prostant: Sunt etiam quædam Chymica ut varii Spiritus, Salia volatilia oleosa, Tincturæ, Balsama, Essentiæ, Pulveres &c. Belg. Samen gestelde dingen. Germ. zusammen gesetzte artzeney. Gall. *Composition de Medicine.* Anglic. Joined Medicine, vel Composed.

Compositio, est, cum varia Medicamenta invicem miscentur, ut in Theriaca & Mithridatio. Belg. Samenstelling / Compositie. Germ. zusammen setzung. Gall. & Angl. Composition.

Compressiva Medicina, dicitur *Avicennæ* sicca, causans in membro siccitatem & coadu-

rationem ipsius ad se ipsam, unde obturatur transitus & meatus. Et ex fortitudine compressionis & coadunationis partium membri ad invicem coguntur, humiditates subtiles in ejus concavitatibus permanentes exprimi violenter ex motu ejus opposito.

CONARIUM sive *Glandula pinealis*, in cerebri plexu choroidis pendet, à coni seu turbinis forma sic dicta. Collocatur intra thalamos nervorum opticorum & natium prominentia? Hanc animæ sedem esse, aut principes facultates ab eadem, oriri vix credimus, quoniam animalia quæ imaginatione, memoria, aliisque superioribus animæ potentiis ferè in totum destitui videntur, hanc glandulam satis amplam atque augustam habent. Sensorium itaque constitui debet, ubi & nervi oriundi sunt, nempe circa medullæ oblongatæ initium. *Usus* est humores serosos, à sanguine arterioso depositos, excipere, & in se retinere; donec aut venæ depletiores factæ, eosdem resorbeant, aut lymphæductus (si qui adfuerint) eos extra convehant. Doctiss. *F. Bayle.* de usu tamen ejus dubitat: Cum dicit, quis sit verus illius glandulæ usus, non est ita facile statutu. Cum in variis cerebris hominum, boum, ovium, semper deprehenderim glandulam illam manifesta salsedine atque satis acri esse imbutam, suspicor in ea salem aliquem volatilem à sanguine separari, sali volatili armoniaco analogum qui in caudicem medullæ spinalis diffusus, vigorem addit spiritibus animalibus & eorum coagulationem impedit. à κῶνος meta, turbo. Belg. **'t Pyn-appeltjen / pyn-appel-klier.** Angl. The pine-nut, man's yard.

CONCAVATIO, idem quod *Arcuatio.*

CONCENTRATIO & CONCENTRANTIA MEDICAMENTA, sunt ea, quibus acidum ita moderatur, additione alcali, ut nemo eorum præ-

domi-

dominetur : ut in Tartaro vitriolato : Unde dicitur humores concentrare, quando acidum superfluum ab alcali subjugetur. Belgic. 't Samen punting van 't suur en 't sout : Vide *Absorbentia.*

Conceptus & Conceptio, est quando ovum ex ovariis à semine maris fœcundatum & in uterum maternum illapsum fuerit. Belg. Ontfanginge. German. Empfangung. Gallic. & Anglic. *Conception.*

Concha, idem quod *Cochlea.* Item in medio auris cavitas magna, & auris externæ præcipua pars. Belgic. De schulp des oirs. German. Daß hohle im ohr / Muschaln des ohrn / geschir der ohrn. Gallic. *Coquille d'Oreille.* Anglicè. Schell of the eare.

Concretio, est liquidæ alicujus coctionis aut succi in massam solidiorem condensatio, ut absinthii succus condensatus, succus glycyrhizæ, Acaciæ, Hypocystidis &c. Belgic. Verdikking. Germanicè dickmachung. Gallic. *Concretion, Condensation.* Angl. Idem.

Condensantia & Condensatio, vide *Incrassantia.*

Conditum & Conditura, est compositio, è Conservis, Pulveribus, Speciebus Aromaticis cum syrupo convenienti in Electuarii formam redactis. Sumitur etiam pro Medicamento simplici, saccharo vel melle condito : ut Zingiber, Helenium &c. conditum. Belgic. Conserf / suiker bewaarsel. Germ. Eingemachte sachen. Gall. *Confitures.* Angl. Confits.

Condyloma & Condylus est articulorum junctura ut in maxilla, sive nodus : aut ossium internodia. *Item* tumor quidam callosus

 in

dia. *Item* tumor quidam callosus in digitis manuum aut pedum, præsertim vero circa anum & pudenda muliebria; tuberculum nimirum durum & occallescens ex humoribus, ibidem restagnantibus sensim excrescens, & tædio potius plerumque, quam dolore molestum. Interdum quoque inflammationem conjunctam habet. à κόνδυλος digiti articulus. Belg. **knoop-swellen aan den aars.**

CONDYLI, sunt articuli seu nodi & digitorum tubercula, quæ circa articulationem crassiora sunt. Vide *Metacondyli*. Belg. **De knokelen.** Germ. **Die Knodens.** Gall. *Jointure.* Angl. Joynt, knuckbe.

CONFECTA, vocantur res (ut semina, amygdala, nuces pini, cinamomum, &c.) sacharo sicco obductæ, & incrustatæ. Belg. **Besuikerde saden.** Germ. **Sucker samen.** Gall. & Angl. *Confects.*

CONFECTIO est compositio ex pulveribus, gummis, saccharo, melle, syrupis &c. in unam massam conjuncta: estque duplex; arida ut trochisci, tabellæ: vel humida, ut Opiata, Condita, Conservæ, & omnis generis Antidota. Belgic. **Een mengmaalsel / doorsuikering.** Germ. **durch sucktung.** Gall. & Angl. Confection.

CONFORMATIO est pars essentialis sanitatis & morborum; ideoque apta vel prava, consistit enim in hisce sex, *numero*, *magnitudine*, *figura*, *cavitate*, *superficie & situ.* Belg. **Een gedaantheit / geschapentheit.** Germ. **Gestalt.** Gall. & Angl. *Conformation.*

CONFORTATIVUM & CONFORTANTIA, idem quod *Cardiacum.*

CONGELATIO est quando liquores in massam, glaciei similem, rediguntur, ut sunt omnes salium *Crystalli.* Belgic. **Krystal makinge.** Germ. **Krystal machung.** Gall. & Angl. *Congelation.* Ita vocatur etiam

etiam *Catalepsis*, quia homines quasi congelati sunt.

CONGELATUS est *Ecstaticus*, qui aliquando ex se quasi rapitur, & diabolos aut angelos se vidisse affirmant. Vide *Ecstasis*.

CONGIUS, idem quod *Chus*.

CONJUNCTIVA TUNICA, vide *Adnata*.

CONOIDES, vide *Conarium*.

CONSENSUS fit in morbo, ab alio morbo dependens, ut in pleuritide læditur ob consensum respiratio. Item, est *Correspondentia* variarum partium per connexiones communes, nervorum sc. & tendinum. Belgic. **Medelydentheit.** Germ. **Mitleiden.** Gall. *Sympathie, convenance, accord.* Angl. Consens.

CONSERVA est compositio, ex floribus, vel herbis tusis, quorum ficciorum singulis libris adduntur, sacchari libræ tres. *Humidiorum* vero singulis libris, sacchari libræ duæ, ut per unum vel plures annos conservari possint. Belg. **Konserve.** German. **Zuckery.** Gall. *Conserves.* Angl. Conserve.

CONSISTENTIA, dicitur, cum res aliquatenus ad certam crassitiem coquitur. Ut in syrupis coquendis & solidus evaporandis fieri solet: Belgicè **Consistentie / dikte / hoogten**; ad consistentiam coqui, **tot een sekere dikte / oft hoogte koken.** Germ. **Dickmachung.** Gallic. & Angl. *Inspissation, Incrassation.*

CONSOLIDANTIA sunt, quæ moderatè in vulneribus acidum temperant, sordesque detergendo, efficiunt, ut alimentum in partem solutam commodè impellatur.

CONSTITUTIO, idem quod *Catastasis*.

CON-

Constrictores Musculi, sunt qui partem constringunt & coarctant. Vide *Sphincter*.

Consummatum, est quando alicujus gallinæ minutim conscissæ succus, in vase bene obturato, sine additione, per B. M. extrahitur: demptis solummodo capite, pedibus & pinguedine. Belg. **Consumaat/ restauraat.** Germ. Idem. Gall. *Consommé.* Angl. Consummate.

Contagium est venenum quod ab uno subjecto propagatur in aliud: hoc dupliciter contingit, ad distans per aërem, vel simplici contactu. Belgicè. **Besmettelijkheit.** German. **Ansteckende Kranckheit.** Gallic. *Maladie Contagieuse.* Angl. Contagion.

Contemplabiles Dies, vide *Critici dies.*

Continens Causa, est causa morbi interna, cum materiâ aliunde ortâ, quæ ita morbo proximè adhæret, ut eâ positâ morbus ponatur, sublatâ tollatur: ut calculus qui ex cacochymiâ, ab intemperie cibi & potus ortâ, natus, uretherem obstruit.

Continens Febris est, quæ sine intermissionis aut remissionis tempore, assiduè affligit. Estque duplex; primaria, aut secundaria, *primaria* oritur ab elemento sulphureo nimis evecto & exaltato, ut in Causo, Pleuritide, Angina &c. *Secundaria* vero seu *Symptomatica*, producitur ex vulneribus, ulceribus, &c. ut in phthisi, vulneribus capitis, &c. Belg. **Een geduurige koorts sonder verminderinge.** Germ. **Stätt-bleibendes Fieber.** Gall. *Fievre Continente.* Angl. Continent feaver.

Continua Febris est, quæ continuo quidem affligit, sed cum remissionis & exacerbationis tempore: Estque *quotidiana*, *Tertiana*, *Quartana*, & *Erratica*. Belg. **Geduirige koorts met vermindering.**

dering. Germ. Stätt-bleibendes Fieber. Gall. *Fievre Continuelle*. Angl. Continuall Feaver.

Contorsio, est quando membrum aliquod separatur à junctura sua, separatione non completa. Ita in specie *contorsio* est luxatio vertebrarum dorsi in latus aliquod, & ita species gibbositatis est.

Contractura, sic vocatur alicujus partis, pedis, manus, cubiti, dorsi &c. contractio sensim facta, unde flexio impeditur, aut non nisi cum dolore & vi quadam peragitur. Habet sæpe contorsionem in malam figuram, ut in Gibbosis, & Pumilionibus; atque ad illam malam figuram non nisi lente pervenitur, sæpe Atrophia antecedit, inflammatio etiam, & abscessus vel vulnus, vel ulcus, imo Paralysis nonnunquam conjungitur, & dum in uno loco Contractura fit, cum eminenti tumore ac figura membri perversa. In alio fit depressio: Demum hæc Convulsio est, qua ossa non modo è sedibus suis dislocat, sed aliquando mirum in modum reflectit, incurvatque, unde in vicinis carnibus plerumque macies fit, seu Atrophia, uti hoc laborantes musculi, cum ad resistendum validi non sunt, efficiunt, quod Antagonistæ fortiores contrahantur, & contractæ remaneant. Belg. Trekking. Germ. Contract. Gall. & Angl. *Contraction*.

Coq. In S. Q. Aq. hoc est coque in sufficiente quantitate aquæ. Ex gr.

℞ Salf. parill.
Chinæ ãã. Unc. duas.
Glycyrrh. Unc. sem.

Coq. in s. q. aq. ad unc. quadraginta &c.

Coq. S. A. Est coque secundum artem. Ex gr.

℞. Lign. Saff. unc. unam, rorismarini Man. unum.

Coq. s. a. in s. q. aq. &c.

Coq. Ad Med. Consumpt. hoc est Coq. ad medietatis consumptionem.

Contra Fissura, est quando quis ceciderit in pavimentum lœva cranii parte, inque opposita fissura reperiatur. Belg. **Een tegen-scheur.** Germ. **Ein gegenbruch.** Gall. *Contrefissure.* Anglic. Idem.

Contraindicatio, vide *Antendeixis.*

Contrayerva, est radix Iridis vel cyperi radicibus non absimilis, quæ omnis abhinc aliquot ex provincia peruviana Charcas apportari cæpit. Aromaticum quiddam sapit, cum acrimonia conjunctum; datur adversus venena, & sudorem movet. Dicitur & *Radix yerva, Bezoartica, Cyperus odorus peruvianus, dracena &c.* Belg. **Gift-wortel.** Germ. **Gifft-wurtz.** Gallic. *Racine de Xerva* vel *Veninuse* Angl. Yerva.

Contusio Ossis est, cum instrumento quodam duro & obtuso os ita læditur, ut externè integrum videatur, cum tamen versus interiora à toto separatum sit. Græc. θλάσις & θλάσμα. Belg. **Een Contusie / kneusing.** Germanic. Zerstossung. Gall. *Contusion, Meurtrissure.* Angl. A Bruising, Contusion.

Convolvulus, idem quod *Volvulus.*

Convulsio, est contractio musculi, vel fibrarum versus principium, aliquandiu perseverans, unde eam accipere oportet, tam in Musculis majoribus quam minoribus, sive fibris. Dicitur quoque *Spasmus*: neque opus est cum scholis addere *Involuntariam* esse convulsionem, quia decet convulsionem

nem ad fibras contractas referre, in quibus nunquam *motus voluntarius* existit, adeoque etiam nullus præter aut contra voluntatem. Estque *Universalis*, quæ ad plures & præcipuos musculos, qui corporis machinam sustinent & movent, una vice extenditur; vel *Particularis*, quæ in uno tantum vel pluribus unius membri musculis contingit, & sæpe comitem habet paralysin. Græc. Σπασμός. Belg. Stuiptrekking / Kramptrekking. Germ. Krampff. Gallic. *Spasme*, *Convulsion*, *Pasme*. Anglic. Plucking up, Crampe.

Convulsivus Motus, vide *Motus Convulsivus*.

Copayvæ Balsamum, colligitur ex arbore, cujus caudex terebra perforatur, ex quo foramine instar terebinthinæ destillat. Arbor nascitur in Brasilia. Lignum habet rubrum; folia obrotunda, quatuor aut quinque digitos longa, duos vel tres cum semisse lata, florem fert mediocrem, quinque foliis obrotundis constantem. Fructus illi est siliqua obrotunda, vel ut Piso instar baccæ lauri, qui ab incolis comeditur.

Copal, resina est duriuscula, admodum candida, vel exalbo flavescens, pellucida, bene odorata, in massam redacta. Venit ex Hispania nova, ubi ex vulnerata arbore guttatim stillat: Aliquantulum odoris spirat. Sunt duo species, altera *Xoloth copalli* dicitur, altera *Copal Cahuitl*.

Copella, vide *Cupella*.

Cophosis, est aurium surditas. à κωφέω surdus sum. Belg. Doofheit. Germ. dumheit. Gallic. *Surdité*. Angl. Deafnesse.

Copos est corporis lassitudo, quando musculi vel potius eorum fibræ humoribus viscidis aggravantur & obstruuntur, ita ut motibus obeundis inepti &

pigri

pigri evadant. à κόπlω lasso. Belg. **Vermoeidheit.** German. **Müde.** Gallicè. *Lasseté.* Anglic. Wearinesse.

Coprocritica, sunt Medicamenta, quæ fæces alvinas subducunt & evacuant. ex κόπρος stercus; & κρίνω cerno.

Coprophoria, idem quod *Purgatio.* ex κόπρος stercus & φορέω fero, gesto.

Coprostasia, est alvi constrictio. ex κόπρος stercus, & ςάσις statio. Belgic. **Hard-lyvigheit.** Germ. **Hart-leibig.** Gall. *Constipation* vel *Dureté de ventre.* Angl. Bounding in belly.

Cor est substantia carnosa & fibrosa, ex variis musculis & tendinibus conflata; habet duas auriculas totidemque ventriculos; dextræ auriculæ vena cava, sinistræ vena pulmonaris adhæret; dextro ventriculo arteria pulmonaris, sinistro vero arteria magna connectitur. Investitur sacculo membranaceo *pericardium* dicto, quo mediastino & diaphragmati conjungitur; superius basin, inferius cuspidem habet, collocatur in medio thoracis intra pulmonis lobos. Sanguini recipiendo & circumvehendo tantummodo inservit: alii licet in ventriculis, flammulam, alii in iis fermentum, nescio quod constituant, omnia tamen sunt figmenta, & nulli rationi congrua, quam ὑπόθεσιν in tractatu nostro de circulatione sanguinis satis evidenter expugnavimus. *Cor* significat etiam medullam vegetabilium. Græc. καρδία & κῆρ. Belg. **Het herte.** Germ. **daß hertz.** Gallic. *Cœur.* Anglic. The heart.

Coracobrachiæus, idem quod *Coracoïdeus.*

Coracohyoides sunt musculi à scapulæ processu coracoïde orti, qui ad os hyoïdes procedunt: *Usus* est oblique deorsum movere. ex κόραξ corvus, & ὑοιδὴς

& εἶδος hyoides os. Belgic. **Des tong-beens Raben-bek uitsteeckzels-spieren.** Germ. Der Zungbeins Raben-schnabels mauß. Gall. *Muscles de Prominence de hyoide.* Angl. Brawnes of the procefs of hyoid's bone.

Coracoides est rostriformis scapulæ processus: vide *Ancyroides.* à κόραξ corvus, & εἶδος forma. Belg. **Het Raben-bek uitsteekzel.** German. Raben-schnabels auswachs. Gall. *Apophyse de Courbeau.* Angl. Ravenbecs procefs.

Coracoideus, sive *Coracobrachiæus*, est unus ex musculis brachium moventibus. Oritur à coracoide processu scapulæ, unde ei nomen: & inseritur in internum humerum circa medium, juxta tendinem Deltoidis. Principium habet nerveum & breve; oblongum ventrem satis corpulentum & robustum tendinem. Venter ejus perforatus est, unde etiam *Perforatus* dictus & transitum nervis largitur, qui ad cubiti musculos distribuitur. Hunc musculum alii saltem musculosam portionem Bicipitis vocarunt, utilem ad brachium scapulæ processui adducendum, sive antrorsum supra pectus attrahendum. ex κόραξ corvus, & εἶδος forma. Belgicè. **Rabenbeks spier.** Germ. Rabenschnabels mauß. Gall. *Muscles de bec de Courbeau.* Anglic. Brawnes of the bil of the roven.

Corallina, est muscus petrosus marinus, inhærens scopulis & piscium testis corallisque eo sane modo, quo muscus arboribus innascitur, optimaque est, quæ à corallis detrahitur; Color griseus est; sapor subsalsus. Belg. **Koral-mosch.** Germ. Meermoos/ Corallen-moos. Gall. *Coralline.* Angl. Corallin, sea sosm. Lumbricos enecare dicitur.

Corallum & Coralium, variæ Corallorum in utraque India, imo & in Europa & Asia

dantur species, colore quoque differenti. Est & rubrum, album, nigrum, cerulæum. Tunc differunt figura: aliæ instar arboris racematim se elevant; Aliæ glabris ramis, aliæ hispidis; nonnunquam fistulosæ species inveniuntur vel figuram tuberosam, vel lactucæ folia, aut lichenis terrestis, aut cornu cervinum &c. referunt. Coralla sub aquis mollia esse, sed in aëre indurari unanimiter dicunt. Exinde eliciuntur tincturæ, magisteria &c. sed in pulvere ad scrupulum intus sumpta, acidum in corpore nostro potenter domant. Gr. Κοράλλιον. Belg. **Koraal.** Germ. **Corall.** Gall. *Du Corall.* Anglicè. Corall.

Cordialia seu Cardiaca, sunt Medicamenta, quæ vulgò dicuntur roborare cor: Sed tantum benignam fermentationem sanguini inducunt, qua cor mediantibus succis nervosis, in motu facilitatur & corroboratur.

Cordis Palpitatio, vide *Palpitatio cordis.*

Cornea Oculi Tunica, quæ etiam *Sclerotes & Dura* vocatur, à dura meninge originem habet; anterius, ut species visibiles transmittat, pellucida est; à lateribus tunica albuginea obducitur; interius humorem aqueum continet. Belgicè. **Het hoornagtig vlies.** German. **Das hornformige häutlein.** Gall. *La Cornée.* Angl. Hoorn-fleece.

Cornicularis Processus, vide *Ancyroides.*

Cornua, dicuntur additiones acuminatæ unlares, nascentes super juncturas in extremitatibus propter operationis vehementiam.

Cornua Uteri, sunt duæ uteri partes laterales in quibusdam brutis, ut vaccis, cervis, ovibus, capris, &c. Cornua tamen ex horum imitatione tribue-

tribuerunt, etiam humano utero Authores; quia ad fundi latera, aliqua utrinque est protuberantia, ubi vasa deferentia inseruntur. Rarissime muliebris uterus bipartitur, sicut in brutis. B. De Moeder-hoorns. German. Horns von der mutter. Gallic. *Les Cornes de Matrice*. Angl. Hornes of the womb.

CORNUTA, idem quod *Retorta*.

CORONALIS SUTURA, Græc. στεφανίτης & στεφαναῖα. Est Fissura, quæ pectinatim, dentatæ serræ instar, coit; estque in superiore parte cranii ab uno tempore ad aliud, & circumscribitur ossibus frontis & bregmatis, in cujus medio sagittalis sutura terminatur. Belgic. De kroon-naad. German. die Krantz-naat. Gall. *La suture Coronale*. Anglic. The crown suture.

CORONARIA VASA, sunt venæ & arteriæ; cor, nutritionis gratia; cingentes. Belgice. De kroon-vaten. Germ. Kron gefässen. Gall. *Vaisseaux coronaires*. Angl. The crown vessels.

CORONE est processus ossis acutus inferioris maxillæ, à similitudine rostri cornicis, Rostriformis dictus. Belg. Het kraeye-bek uitsteeksel. Germ. Kranschnabels außwasch. Gall. *Apophyse de Corneille*. Angl. Procesś of the crown's bil.

CORPORA NERVOSA PENIS; sunt duo corpora longa & ex cellulis plurimis membranosis contexta, quæ maximum penis corpus constituunt. Si illa corpora expandantur; erectio istius instrumenti fit. Ex iisdem duobus corporibus etiam constat mulierum clitoris. Belg. De zenuwagtige Lighamen. Germ. der zenuwe leiben. Gall. *Les corps nerveuses*. Angl. The nervous body's.

CORPUS CALLOSUM, est medullosa seu potius fibrosa cerebri pars, ex cujus complicatione ventriculi cerebri anteriores constituuntur. Estque tota

medullosa, nulla membrana obtensa, medullæ oblongatæ apicibus utrobique affigitur: ab istis apicibus tanquam ortu suo, medullaris hæc substantia cerebrum obducens & concamerans versus posteriora expanditur, ac sensim minuitur, demum hujus expansi limbus exterior arctius contrahitur, ac inferius, medullæ oblongatæ caudici membranarum & vasorum nexu conjungitur. Porro firmioris connexionis gratia, ab anteriore ipsius parte, juxta ipsius apices, processus medullaris exoritur, qui cerebri fissuram subtendens, ad limbos, ejus pertingit; quibus velut brachiis utrinque reflexis unitur: quæ quidem brachia medullæ oblongatæ caudicem amplectuntur, adeoque istum cerebri limbum sibi firmius annectunt. Belgic. **Het weeragtig lighaam.** Germ. **Hart leib.** Gall. *Le corp calleux.* Angl. Hard body.

CORPUS GLANDULOSUM, idem quod *Prostata.*

CORPUS VARICOSUM, vide *Varicosum corpus.*

CORPUS PAMPINIFORME *vide Varicosum corpus.*

CORPUS PYRAMIDALE, idem quod *Varicosum corpus.*

CORRECTORIUM est, quo Medicamenta meliorantur, ne cuiquam noceant. Ut quando Sennis additur semen fæniculi &c. Belg. **Een verbeteringe.** Germ. **Verbesserung.** Gall. *Correction.* Angl. Idem.

CORROBORANTIA, idem quod *Cordialia.*

CORROSIO Chymica, est corporis misti, per res corrosivas, calcinatio. Belg. **Bytinge.** Germanic. **Zernagung.** Gall. & Angl. *Corrosion.*

COR-

CORROSIVUM est Medicamentum corrodendi vim habens, ut Ruptorium, Calx, Aqua fortis, &c. B. Corrosyf. Germ. Zernagund mittel. Gallic. *Un Corrosif.* Angl. A Corrosive.

CORRODENTIA sunt quæ acutis suis particulis carnem excrescentem edunt, & consumunt.

CORTEX, est exterius tegumentum, seu cutis vegetabilium. Græc. λέπισμα, φλοιός. Belgic. De bast. Germ. Rinden. Gall. *Escorce.* Anglic. The barke.

CORTICALIS SUBSTANTIA CEREBRI; est substantia ejus exterior plurimis Labyrinthis & mæandris exterius dotata; tenui meninge obducitur. Colore gryseo est, & glandulis minimis plena: ab interiori cerebri parte medullarem seu fibrosam substantiam sibi vicinam habet. Usus est spiritus animales segregare & è massa sanguinea excipere, ex qua per medullarem substantiam ad nervos distribuuntur & per universum corpus deferuntur. Secundo, memoriæ & somni sedes ibi collocatur. Belg. Bast-agtige substantie. Germ. Rindengleiche wesen. Gall. *Substance Corticeuse.* Angl. The Corticall substance.

CORYMBI, idem quod *Summitates.*

CORYPHE est vertex capitis; item digitorum extremitas interior juxta ungues. à κορυφέω in verticem attollo.

CORYSA, sive *Gravedo* est succorum nostri corporis, ab externo frigore, inspissatio, unde ex glandulis os & nares investientibus, liquoris acris & salsi defluxus; sic & glandulæ pulmonarem fistulam per reptantes ob acrem succum excitant tussim. Coryza, est vel sine vel cum febre. à κορυζάω gravedine laboro. Belg. Verkoutheit / de snuf / swaarhoofdigheit / druppinge uit de hersenen. Germ. Fluß. Gallice: *Rûme, & Rhûme.* Angl. Heavinesse, dissinesse.

Cos Vinum, est Vinum, quod Colore, odore & sapore pollet. Prior enim littera significat colorem; media odorem; & ultima saporem.

Cosmetica sunt Medicamenta cutim dealbantia, & mollientia, ut oleum tartari, lac virginis, dissolutio ex mercurio sublimato, sulphure, camphora, &c. à κοσμέω orno. Belgicè. **Blanketsel.** German. **Blanckefsel.** Gallic. *Du fard*, *Cosmetique.* Angl. Painting stuff.

Costæ, Græcis πλευραί, σπάθη Belg. **Ribben.** Sunt illa ossa, quæ una cum aliis partibus thoracem constituunt: Posterius connexionem cum vertebris dorsi, anterius vero cum sterni cartilaginibus habent: numero in quolibet latere duodecim sunt: septem superiores veræ seu potius longæ, quinque inferiores spuriæ seu breviores dicuntur. Item νόθοι πλευραί, μαλθακαὶ πλευραὶ, χονδρώδεις ἄκανθαι. Costarum pars latior *Palmula* dicitur, πλάτη *Poll.* angustior, quæ spinæ vertebras attingit, *Remulus* κώπιον *Polluci* μεσοπλεύρια costarum spatia intermedia dicuntur. Belg. **korte ribben / bastert ribben.** Germ. **Kurtze rippen.** Gallic. *Côstes briefs.* Anglic. The Spurious ribb's.

Cotyla Attica pendet uncias novem, ut Hemina Italica. *Cotyla Italica* vero est libra mensuralis unciarum xii.

Cotyle seu Cotyla est *Acetabulum* seu cavitas ossis coxendicis, quæ caput femoris ossis excipit. Græc. κοτύλη, γλήνη *Theor. interp.* B. **Het heupen-beens hol.** Germ. **Die schüssel / vel pfannlein der beinen.** Gall. *Le Creux d'un os*, vel *s'emboite un autre os.* Anglic. The Cavity in the hulckle-bone.

Cotyledon, idem quod *Cotyle.*

Coty-

Cotyledones seu *Acetabula* uterina vel πλεκ?άναι κεραῖαι. Sunt glandulæ per externam fætus membranam seu chorion dispersæ, quæ succum nutritium fætui alendo ex utero segregant : sed hoc locum tantum habet, in quibusdam animalibus : in mulieribus vero placenta uterina earum vicem gerit. Item venarum uteri hiantium oscula, quæ acetabulorum & cotyledonum nomine veniunt. A foliorum Cotyledonis herbæ similitudine nomen sortiuntur.

Courap, scabies quædam Indica est Impetiginem aut Herpetem referens.

Coxæ Os, Celso, aliis *Innominatum & Ilium. Coxendix.* Varoni ἰσχίον, κόχωνον *Hesich.* dicitur, eo quod ileum intestinum contineat ; lateribus ossis sacri annexum est ; in infantibus ex ossibus tribus constat ; Ilio nempe, Ischio, & osse pubis, per cartilagines invicem conjunguntur usque ad septimũ annum, tum triplici linea distinctum apparet : quod adultis in unum coalescit. Belg. **Het heupen-been / de joukken.** German. **Hufft.** Gallic. *La Hanche.* Anglic. The Hippe, vel Huckle bone, vel the haunch.

Coxendix, idem quod *Coxa & Ischium.*

Crama, *Croma, & Chrama*, est mixtio cujuscunque rei, sive Medicamenti, sive Elementorum. à κεράννυμι misceo. Belgicè. **Een mengsel.** German. **Vermischung.** Gallic. *Mixtion, meslange.* Angl. Mingling, Mixture.

Cranium, est compages ossium capitis, ad quod pertinent ossa frontis, sincipitis, occipitis, temporum, sphenoidis, & cribriforme : sese habet velut κράνος Galea, quia cerebrum ab externis injuriis defendit, superior ejus pars ex diplomate, sive duplici tabulâ constat. ab aliis Calva & Calvaria appellatur. vide *Calva.* forte à κείρω tondeo. B. **Het**

Bekke-neel / Herse-bekken / hooft-pan / her-sen-pan / hooft-schootel. Germanicè. Hirn-schale. Gallic. *Le Crane*. Anglic. The Schul, vel brain-pan.

CRAPULA, eſt capitis dolor, ex nimio vini uſu contractus. Crapulæ Medicina hæc eſt:

Si nocturna tibi noceat potatio vini,
Hoc tu mane bibas iterum, & fueris Medicina.

ex κάρα caput, & πάλλω vibro. Belg. **Braſſen / ſatheit / verbuiſtheit.** Germ. Das hauptweh von dem ſauffen. Gallic. *Yvrongnerie*. Anglic. Surfetting.

CRASIS, ſive *Temperamentum* eſt mixtio ex convenienti qualitatum conſtitutione. Temperamentum dicitur ſimplex vel compoſitum; *ſimplex* cum una tantum qualitas excedit, ut calidum, frigidum, humidum ſiccum, ſalſum, acre &c. *Compoſitum* cum plures qualitates eminent, ut calidum & ſiccum, calidum & amarum, ſalſum & acre, acidum & frigidum; acidum cum acrimonia &c. Item aliud eſt *Inſitum*, quod partibus inhæret; aliud *Influens* quod à ſpiritibus & ſanguine in partes influit: eſtque *Moderata* vel *Immoderata*: *Totalis* vel *Partialis*: *Nativa* vel *Adſcititia*: *Permanens* vel *Fugiens*, ad *Pondus* vel ad juſtitiam, & ſic finguntur plurimæ differentiæ, quæ vix ullius momenti ſunt. à κεράννυμι miſceo. Belg. **Getemperdtheit / temperament / gematigtheit.** Germ. Mäſſigkeit. Gall. *Temperement*. Angl. Temperance, moderation.

CRATICULA, eſt inſtrumentum Chymicum ex bacillis ferreis quadratis digitalis craſſitudinis, juxta ſe in acutum ita poſitis, ut ſemidigitale ſpatium inter illos interſit, factum focis conficiendis, carbonibus ſuſten-

sustentandis inserviens. B. **Een Rooster.** Germ. **Ein Rost.** Gall. *Un Gril.* Angl. A Gridiron.

CREMASTERES, sunt musculi duo testium suspensores dicti: membranæ vaginali externe adnascuntur, qui in hominibus ortum habent à ligamento quod in osse pubis est; atque inferiori testium parti validè adnectuntur. à κρεμάω suspendo. Belg. **De opschortende spieren.** Germ. **Der hoden hangmausz.** Gall. *Muscle Cremasteres.* Angl. Hangers.

CREPITUS LUPI, vide *Orbicularis.*

CRIBRATIO, est pulveris tusi per cribrum dimissio. Belg. **Siftinge / teemsinge.** Germanicè. **Siebung.** Gallicè. *Criblement*, *Cribaye.* Anglicè. Siffting.

CRIBROSUM OS, vide *Ethmoides.*

CRIBRUM BENEDICTUM ANTIQUORUM, veteres in renibus duas cavitates finxerunt secundum longitudinem sitas: unam supremam, in quam sanguis serosus ex vasis renalibus, effundebatur: alteram infimam, transversa quadam membrana distinguere putabatur instar cribri angustissimis foraminibus pervia: Unde *Colatorium* vocarunt, & *Benedictum cribrum*, per quod voluere percolari serum in uretheres, sanguinem vero probum remanere pro nutritione renum.

CRICOARYTÆNOIDES sunt musculi à cartilagine cricoide sive annuliformi profecti, qui arytænoidi inseruntur, quam, dum retrorsum atque exterius abducit, rimam quoque laryngis dilatat. ex κρίκος annulus, ἀρύτηρ vel ἀρυτήρ apud Hesich. haustrum vasis genus apud Lucret. lib. 5. ab ἀνοίγω aperio, & εἶδος forma. Belg. **Des rings spleet-spieren.** Germ. **Der ringes riß mausz.** Gall. *Muscles Cricoarytenoides.* Anglicè. The Cricoarytenodes brawnes.

CRI-

CRICOIDES, est laryngis cartilago annuliformis. ex κρικὸς annulus. & εἶδος forma. Belg. **Het ringswijs kraakbeen.** Germ. **Der ringgleiche knorpelbein.** Gall. *Cartilage Cricoide.* Angl. Ring Cartilage vel griftle.

CRICOTHYROIDES, est par musculorum ab annulari cartilagine ortum & in scutiformem terminatum, nonnihil oblique movendo, rimulam dilatat. ex κρίκος annulus, θυρεὸς scutum, & εἶδος forma. Belg. **Des rings schild-beens spieren.** Germ. **der ringes schildbeins mauß.** Gallic. *Cricothyroide.* Angl. Idem.

CRIMNOIDES seu *Crimnodes*, est urina, cui crassa & farinacea sedimenta insunt. à κρίμνον farina, & εἶδος forma. Belgic. **Meelachtige pis.** Germ. **Mählige harn.** Gall. *Urine Farineuse.* Angl. Mealie pisse.

CRINIS, seu pilus, per se notum: dividuntur in capillos, in crines & pilos. Belg. **Hair.** German. **Haar.** Gall. *Cheveux.* Angl. Haire.

CRINONES, sunt vermiculi cutanei, qui & *Dracunculi* vocantur.

CRISIMA sunt signa decernentia & judicantia. à κρίνω judico.

CRISIS veteribus erat subita & repentina mutatio in morbo, ad salutem vel ad mortem contingens. Aliquando significat humorum secretionem. Sed magis frequens & usitata est illius acceptio pro judicio super morbum habito. Crisis alia est *Perfecta*, alia *Imperfecta: Perfecta* est, quæ ægrum perfectè & integrè à morbo liberat: Estque vel *Salutaris*, vel *Lethalis.* 1. Ut sit optimis signis Judicata. 2. Manifesta. 3. Ut die critica contingat. 4. Fida. 5. Secura. 6. Conveniens morbo & ægrotanti. Crisis *Imperfecta* est, in qua morbus perfectè non judicatur,

sed

sed tantum secundum partem, & alteri crisi futuræ locum post se relinquit : eaque duplex est, *altera ad melius* ; *altera* vero ad *deterius*. Ad *melius* ea est, quæ non omnino tollit morbum, sed facit ut eum æger alacrius ferat. Ad *deterius* est, quæ morbum reddit vehementiorem, & periculosiorem. Crisis à Lunæ & siderum motu & influentiis dependere, eorumque aspectus quadratos, oppositos, aut συζυγίας sequi, verum non est : à materiæ utique majori vel minori maturatione crises videntur dependere ; sed in hisce regionibus non observantur. à κρίνω judico, secerno. Belg. **Oordeel / raming.** German. **Eine Crisis / kranckheit / wechsel.** Gall. *Une Crise*. Angl. The Crise.

CRISTÆ, sunt carnis excrescentiæ circa anum pullulantes ex præpostera Venere ortæ, ad quarum radices plerumque scissuræ seu Rhagades adsunt. Belg. **Hane-kams-topzige uitwassen.** Germ. **Hahnen kambs aufwaschen.** Gallicè. *Creste*. Anglicè. Coxecombe.

CRISTA GALLI est pars tertia ossis ethmoidis sive processus interior gallorum cristæ haud absimilis, inter olfactorios nervos, sive processus cerebri papillares assurgens : Cui infigitur extremitas sinus tertii duræ meningis. Belgic. **Een hane-kams been.** Germ. **Hahnen kambs bein.** Gall. *l'Os de creste de cocq*. Angl. Coxe-combe bone.

CRITERIUM, idem quod *Crisis*.

CRITHE vide *Hordeolum*, estque tuberculum parvum, oblongum, palpebræ cilio, qua pili sunt, adnascens; & sic ab hordei similitudine, dictum. Belgic. **Een strontje of scheetje der oog-scheelen.** Item pudendum virile.

CRITICI DIES sunt, in quibus subita morbi conversio fit. Eorum tres sunt *differentiæ* : alii *verè & per-*

& perfectè critici, dicuntur, alii *Indices*, alii *intercidentes*. *Perfectè critici*, Principes aut Radicales appellantur, quoniam, quæ his diebus contingunt crises, omnes perfectè criseos notas habent: ejusmodi sunt septenarii tres, nimirum septimus, decimus quartus, & vigesimus. *Indices*, qui contemplabiles, & internuncii nominantur, sunt, qui crisin septenario die futuram indicant: suntque numero tres: quartus, undecimus, decimus septimus. *Intercidentes*, qui & intercalares, seu irrepentes, vel provocatorii nominantur, sunt qui inter principes, & indices intercidunt, crisesque imperfectas moliuntur, suntque tertius, quintus, nonus, decimus tertius, & decimus nonus. Reliqui vero dies, qui neque principes sunt, neque indices, neque intercidentes, *vacui & Medicinales* appellantur: suntque sextus, octavus, decimus, duodecimus, decimus sextus & decimus octavus. Dierum criticorum computatio instituenda est ab ea hora, in qua æger percipit manifestam actionum suarum læsionem. Hoc obiter notandum quod dierum criticorum supputationes, in hisce regionibus Calculis Hippocraticis non exactè respondeant. Illi dies omnes dependent, à materiæ morbificæ citiori vel tardiori maturatione. à κρίνω. Belg. **Oordeel dagen.** German. **Urtheil tagen.** Gallic. *Les jours judiciaires*. Anglicè. The Judicatoires d y.

CRITICA SIGNA sunt, quæ ex crisi, vel ad salutem vel ad mortem, desumuntur: suntque alia *Antecedentia* quæ vel tempus crisium prænunciant, vel speciem criseos significant. Alia *Concomitantia*, quæ cum ipsa specie criseos simul apparent. Alia denique *Subsequentia* nominantur, quæ ostendunt an sanitas imperfecta sit expectanda, vel an metus sit recidivæ.

CRO-

Crocus, planta est bulbosa, florem gestans intensè flavum, sive croceum, cujus flammea stamina, (instar antheræ) officinarum *Crocus* est. Hujus variæ sunt species, vernalis enim & Autumnalis, quæ colore aliisque circumstantiis variant. Ex India, Gallia, Anglia aliisque locis nobis adfertur. Belg. Saffraan. Germ. Saffran / Zimet. Gallic. *Saffran.* Angl. Saffron.

Crocus, Chymicis est calx pulverea ad croceum vergens colorem, paratur, ex marte, venere, antimonio &c.

Crotaphites dicuntur musculi, venæ, & arteriæ temporales. κρόταφος tempus. fortè à κροτέω verbero, pulso, quia arteriæ in eodem loco continuo pulsant: quandoque etiam *Crotaphium* pro dolore capitis sumitur. Vide *Temporales musculi.*

Crotaphium, vide in *Crotaphites.*

Crucialis Incisio, vide *Incisio Crucialis.*

Crucibulum, est vas fusorium ex terra, igne Contumacissima, factum, acutiore basi, & fere in ampliorem capacitatem forma triangulari vel rotunda desinentem, fundenda & eliquanda mineralia & metalla formatum. Fit etiam crucibuli species, quæ vulgo testa appellatur, fundendis metallis adæquatum. Belg. Een smelt-kroes. Germ. Schmeltztiegel. Gall. *Un Creuset.* Angl. Crucibule.

Cruditas Morborum dicitur cum sanguis (ut in febribus continuis) fermentando & effervescendo necdum maturuerit & ad statum pervenerit.

Cruditas Ventriculi est, cum cibi ex defectu alimenti, aut alterius causa, non legitimè fermentantur & in Chylum transmutantur; estque triplex *Apepsia*, *Bradypepsia*, & *Dyspepsia*, de quibus suo loco specialiter. Cru-

CRUOR, Græc. αἷμα, ἰχὼρ. vide *Sanguis*. *Helmontius* Sanguinem à Cruore distinguit: Sanguinem contineri, dicit in arteriis; Cruorem verò in venis. Cruor à currendo, vel à corde dicitur, currit enim per venas ad cor. hic illud *Oweni* Epigramma convenit:

Sum crudus, vocor inde cruor: per corpora currò,
Volvor & in venas, sanguis ut anguis eo.

Belg. Aderlijk bloed. Germ. Blut. Gallic. *Sang*. Angl. The Bloode.

CRURÆUS MUSCULUS, subjacet musculis vastis, femoris ossis involucro ubique, extima præter, affixus, hujus quatuor tendineæ expansiones in unum quasi collectæ validum fingunt tendinem communem, ipsius officium est tibiam cum cæteris musculis extendere. Belg. De schenkel-spier. Germ. Der schenckel mauß. Gallic. *Muscle Crurée*. Anglic. Brawne of the greve.

CRUS, sive MAGNUS PES, Gr. Σκέλος, & Κνήμη, dicitur totum id, quod à natibus ad digitorum pedis extremitates extenditur, constans ex femore, tibia, & pede cum digitis propriè dictò. Belg. De schenkel. Germ. Der schenckel. Gallicè. *Focile, la greve, la jambe*. Angl. The greve.

CRUSTA LACTEA, est species Achoris, hac tamen distinctione, quod Achor tantum caput: Verum Crusta lactea obtingit infantibus in lactationis principio, atque non solum faciem occupat; ast universam fere corporis cutim inquinat. Crusta lactea albicat, Achores vero alium colorem obtinent.

CRUSTA VERMICULARIS, idem quod *Velamentum Bombycinum*.

CRUSTA ULCERIS, vide *Eschara*.

CRU-

Crustula, idem quod *Ecchymoma* in oculo, hoc est sanguis, qui ad conjunctivam tunicam à suis descendit arteriis, cum ipsæ crepuerint, à percussione, vulnere, ulcere &c.

Crymodes est febris algens, cui non raro partium internarum inflammatio adjungitur. ex κρυμὸς frigus, algor, & εἶδος forma.

Crysorchis, est testiculorum virilium in abdomine occultatio. Ex κρύπτω abscondo; & ὄρχις testiculus.

Crystalli, sunt pustulæ per universum corpus dispersæ lupini magnitudine albæ ac instar crystalli diaphanæ.

Crystallinus *humor oculi*, etiam glacialis dictus, ipse intra tunicæ uveæ aperturam, quasi vitrum foramini impositum, radios undique adventantes colligit, ac refringit: hujus substantia instar glutinis, aut gummi arboris, admodum pellucida est, ac consistentia instar ceræ colliquescentis prædita, licèt comprimi possit, haud tamen sponte diffluit. Figura ejus in homine, ad speciem lentis accedit, cujus nempe superficies extima planior, ac intima gibbosior. Crystallinus humor, licèt minùs diffluere aptus, tamen *membranulâ* propria ob levitatem *Araneâ* dicta includitur. à κρύος frigus, & συστέλλω concresco. Belgicè. Het kristalline voght. Germ. Krystalliner feuchtigkeit. Gall. *Humeur Crystalline*. Angl. The Crystalline humor.

Crystallisatio, est alicujus salis depurati in crystallos redactio. Proprium est salium, quibus & Tartarus & Saccharum addere licet. Videlicet hæc in liquore aqueo soluta, si in frigidum locum reposita fuerint, concrescunt in crystallos. Ubi nota, si nimium liquoris adsit antequam reponantur, aliquantulum exhalandum esse. Porro, postquam pri-

prima vice Cryſtalli exempti fuerint, quia reliquis in liquore ſc. reſtantibus cryſtallis liquor diſproportionatus eſt, exhalet nonnihil, hinc reponatur iterum. Belg. Kryſtalliſatie. Germ. Kryſtallizierung. Gall. & Angl. Cryſtalliſation.

Crystalloides Tunica, idem quod *Aranea tunica*.

Crystallus, lapis tranſparens eſt; aquam in glaciem congelatam omnino referens. Gemmam ſi vocare libet, licet, modo omnium molliſſimam dixeris, vel à ſimilitudine coloris; qua gemmas colorata Cryſtallus refert, pſeudo-gemmam verbi gratia, pſeudo-berillum, pſeudo-topazium, pſeudo-ſaphirum, pſeudo-ſmaragdum, quæ veris gemmis molliores ſunt. Sic & Iris vocata gemma à colore, quem fronti applicata exhibet, Cryſtalli ſpecies eſt. Invenitur variis in locis, etiam in Germania, Bohemia, Ungaria, Cypro & Luſitania, & nonnunquam in agris. Porro, quanquam coloratæ minimè negligendæ ſint, ac præcipue pſeudo-adamas, quæ aliis nobilior, attamen in præparationibus Chymicis recipitur Cryſtallus proprie ſic dicta, quæ eligenda eſt puriſſima, pellucidiſſima, ac eximiè intenſa. Dicitur Cryſtallus à κρύος, gelu, & στέλλω contraho. Belg. Kryſtal. Germ. Cryſtall. Gall. *Cryſtal.* Angl. Cryſtal.

Cubebe, fructus ſunt aromatici, piperis magnitudine ferè, unicum petiolum ſinguli habent. Sapor piperis inſtar eſt. Creſcit eodem ferè modo ac piper, hederæ modo per arbores repit. Fructus racematim cohæret. Flos eſt odoratus. Adfertur ex India orientali. Belg. Steert-peper. Germanicè: Schwantz-pfeffer. Gall. & Angl. *Cubebe.*

Cubiforme, vide *Cuboides.*

Cubi-

CUBITÆUS musculus *internus* est vel *externus*. Primus interno brachii processui, cubitoque affixus tendine robusto prope quarti vicinorum carpi ossium involucra terminatur. Alter externus, ab externa brachii apophysi emergens, juxta cubiti longitudinem stratus, auricularem infra digitum prope metatarsi os quartum tendine definit spectabili. B. **Elleboogs spier.** German. **Der ellebogen mauß.** Gallic. *Muscle Cubitée.* Angl. Brawne of the elbowe.

CUBITUS, *Plauto* gibber brachii. ὠλέκρανον *Atheniensibus*, ἀγκὼν *Rufo*. κύβιτον, κύβιτον. Est media pars inter humeri os & carpum; componitur ex duplici osse; ulna sc. & radio: quorum extrema quidem commissa sunt; intermedia autem ab invicem secedunt, quamvis membranoso ligamento copulata. Belg. **Elleboog / booz-arm.** Germ. **Elnbogen.** Gall. *Coude.* Angl. The Elbowe.

CUBOIDES seu CUBIFORME est quartum os tarsi in utroque pede, quod & os tesseræ, grandinosum, cubiforme & πολύμορφον vocatur. ex κύβος cubos; & εἶδος forma. Belg. **Het taerling-been.** Germ. **Würffel-bein.** Gall. *l'Os Cuboide.* Angl. Die-bone.

CUCULLARIS MUSCULUS, seu *trapezius*, est primus scapulæ musculus à figura *Cucullaris* dictus. Incipit ab occipite & colli vertebrarum spinis, & desinit in summum humerum. B. **De Monnikkaps spier.** Germ. **Gugel mauß.** Gall. *Muscle Coqueluche.* Angl. Monkes caps brawne.

CUCUPHA est integumentum capitis, fit ex cephalicis magis odoratis, quæ in pulverem redacta, cotone moschato excipiuntur, & inter pannum sericum interpunctantur, quod adversus catharros (ut dicunt) aliosque capitis morbos super caput geritur, vel pileo intus assuitur. Belg. **Een kruit-mutsjen.**

Germ. Krautermutzlein. Gall. *Bonnet odoreux*. Angl. Odorous cover.

CUCURBITA est vas Chymicum turbinatum ex terra vel vitro confectum, destillationibus per alembicum instituendis, aptum. Quandoque etiam pro cucurbitula sumitur. Belg. Een kolf / zyppglas. Germ. Ein kolb / cucurbit / kürbs. Gall. *Cucurbite*. Angl. A Cucurbite.

CUCURBITINI LUMBRICI, sunt vermes lati semini cucurbitæ similes. Belgicè. Kauwoerdezaat gelijke wormen. German. kurbs samen gleiche wurmen. Gall. *Vers Cucurbitines*. Anglic. Worms like seed of a gourd.

CUCURBITULA seu *Cucurbita* est vas ventricosum, ex vitro vel stanno conflatum; quod corpori cum scarificatione, vel sine eâ applicatur, ad sanguinem extrahendum; si sine scarificatione instituatur *Cucurbita caca & Ventosa* appellatur: Græc. σικύαν κώφην vocant. Belg. Een blinde kop. Cucurbitulæ apponuntur partibus maximè carnosis, ubi vasa magna & nervi lædi non possunt. *Tractio* illa quæ fit in cucurbitulis applicatis hoc modo peragitur: post cutis scarificationem, aër in cucurbitula contentus vi flammæ vel stupæ incensæ rarefit & dilatatur; postea vero frigefacto & condensato aëre interno minus spatium occupat, tum aër externus premens carnem, sanguinem in cavitatem cucurbitulæ propellit. Græc. σικύαν καὶ χασμὸ appellant. Cucurbitularum duo genera sunt, *inquit* Celsus, *aneum & corneum*. Ænea, altera parte patet, altera clausa est. Cornea, altera, parte æque patet, altera foramen habet exiguum. In æneum linamentum ardens conjicitur, ac sic os ejus corpori adaptatur, imprimiturque, donec inhæreat. Cornea, per se corpori imponitur; deinde ubi ea parte, qua exiguum foramen

tamen est, ore spiritus adductus est, superque cera cavum id clausum est; æque inhærescit. At si cætera defecerunt, casiculus quoque aut pultarius, oris compressioris, ei rei commodè aptatur. Ubi inhæsit, si concisa ante scalpello cutis est, sanguinem extrahit: si integra est, spiritum. Ergo ubi materia, quæ intus est, lædit, illo modo: Ubi inflatio, hoc imponi solet. *Corneis* hodie utuntur *Ægyptii* ut patet ex *Prosp. alpino*. Belg. **Koppen / laat-koppen / potten.** Germ. **Ein schrepff kopff / schrepff hörnlein.** Gall. *Ventose*. Angl. A Cupping-glass.

CUNEIFORME OS, dicitur à cuneo, cujus formam referri volunt: Antiquis πολύμορφον *multiforme*, ob varios, quibus asperatur intus & extra processus, in media cerebri basi situm habet, eique basis instar substernitur, ita ut omnia ferè capitis, maxillæque superioris ossa tangat. Hinc quoque *Basilare os* dicitur & *Sphenoides os*. Vide *Basis*. B. **Het wiggebeen.** Germ. **Daß kiel-bein.** Gall. *l'Os Cuneiforme*. Angl. Wedgebone.

CUNEIFORMIA OSSA sunt quæ quintum, sextum & septimum os tarsi constituunt. *Sphenoidea*, *Innominata* & *Calcoidea à Fallopio* dicta. Belg. **De wigge-beentjes.** Germ. **kielbeinlein.** Gall. *l'Osselet Cuneiforme*. Angl. Litle wedge bone.

CUNNUS, est pudendum muliebre, ex clitore, nymphis, labiis &c. constans à κύω pario, concipio. Vocatur etiam Natura *plin.* muliebria *Eid* Cunnus *Horatio. Virg.* Hortus *Ovid.* genitale arvum *Virg.* utrumque honesta metaphora. sic κῆπος *Laërtio*, νέμος *Hesich*, interfemineum *Apul.* volva, porcus *Varroni* ad imitationem Græcorum. φύσις *Artemidoro*, χοῖρος, κλεὶς *Rufo*. σάκανδρος, ἀπόρρητος μυχὸς *Suidæ*. δοελλος *Etymol.* βλῆχον, τρῆμα, ἀσκὸς, μύρτον μέλαθρον *Hesych.* κληδωνὶς, φορμίσιον

 Ari-

Aristoph. διασφὰξ *Eustathio*, γέῤῥον ἐπίσσειον, ἔχιας *Hippoc.* κένταυρος teste *Eustathio.* apud *Theopompum.* ὀρθαγόρας, & βυσσὸς *Aristoph.* γλωττοκομεῖον *Eubulo* comico, σινδικὸν teste *Stephano* παιδηπόρος γένεσις *Epigr.* δέλτα, σάροβος. Belg. **De Vrouwlykheit.** Germ. **Weiblichen schaam / daß weiberding.** Gall. *La Vulve, la partie Honteuse de Femme.* Angl. The Privie parts of a woman.

Cupella, Copella & *Capela* sive *Catinus* est catillus ex cineribus ossium aut aliis rebus compositum, in quibus aurum & argentum à bracteis suis depuratur. Belg. **Een kapel.** Germ. **kappell.** Gall. *Escuelle.* Angl. Ingot, Coppel.

Curatio, est recta ratio & ordo inveniendi per intentiones & indicationes, certa cuique morbo remedia, ut sanitas amissa restituatur. Græc. θεραπεῖα. Belg. **Genesinge.** Germ. **Genesung / Artzney / Cur / Heilung.** Gall. *Curation, guerison.* Angl. A Remedie.

Curculio, idem quod *Cion.*

Curcuma, sive *Crocus indicus*, est radix exotica, non tantum croceo colore apparens, sed & eodem alia tingens. Duplex communiter est, aliquando longa, aliquando radice rotunda: hæc multo acrior priori existit, atque cum zingibere sæpe affertur: Folia habet & flosculos cannæ Indicæ junioris simillimi qui plura desiderat consule Hortum Lugduno-batavum, ab *Hermanno* editum. Belg. **Geelsugt-wortel / Curcuma / Indiaanse saffraan.** Germ. **Gilbwurtz / geelsuchtwurtz.** Gallic. *Curcuma.* Angl. Turmerick.

Custos Oculi, est instrumentum, quo in operationibus quibusdam circa oculum, præcavetur, ne oculus lædatur. B. **Een ooghbewaarder.** Germ. **Augwächter.** Gall. *Gardien de yeux.* Angl. Preserver of the eyes.

Cuti-

Cuticula est operimentum cutis, sine sensu, membranæ modo, supra universam cutim foris extensa, innumeris porulis pervia, ad externarum injuriarum declinationem, vasorum cutaneorum occlusionem, & perfectiorem qualitatum tactilium perceptionem, sqammulis accommodata. Nutritur, nam amissa denuo restituitur, licet ejus vasa minus sint conspicua. Non condensatur frigore, quoniam in fœtibus abortivis, eam sæpe ostendi. Nec vaporibus oleosis condensatur, propterea quod vapores condensati, facillimo negotio eluuntur. Græc. ἐπιδερμίς. Belg. **Het velletjen / opperhuidjen.** Germ. **Häutlein / daß äusserste häutlein.** Gall. *Petite peau, l'Epiderme.* Angl. Little Skinn.

Cutis in vivo homine. Nam *pellis* est à carne jam diducta, quæ & *exuviæ*: Illa χρὼς, hæc vero δέρμα: παρὰ τὸ δέρειν, & δορὰ, & στέρφος *Lycophr.* παρὰ τὸ στέρφειν τὸ σῶμα ἀμφιεννύμενον, & ῥίνος *Homero*, ἀνθρωπηίη *Herodoto*, δέρβιστης. Estque velamentum totius corporis externum, sive membrana satis crassa, ex filamentis vasorum sanguineorum, nervorum, fibrarumque nervearum varie inter se complicatis contexta, quibus glandulæ numerosæ, & lymphæductus, sive sudoris & vaporum vasa exteriora densissime interponuntur; plurimis poris hinc inde pervia est variis in locis sensibiliter ad necessariorum introitum & exitum perforata, ut circa os, nares, oculos, aures, pudendum, anum, &c. in capite est crassissima; in cervice, dorso, &c. Mediocriter dura est; rarior in facie, pene & scroto, tenuis in lateribus, tenuissima in labiis in quibusdam locis ut in cubito fronte, plantis pedum &c. firmiter cohæret. Belgic. **De huid.** Germ. **Haut / vel Fell.** Gall. *Peau.* Angl. The Skin.

CYATHUS, Barbaris *Bickarium*, Esth. c. 1. §. 1. de form. med. forsan. à Germanico Becker. Arab. corruptè *Alcuatus & Alcuatum*, item Cuathum, mutatâ in tenuem asperâ, nomen duxit, παρὰ τὸ χύειν, à fundendo nempe, vel ut aliis placet, hauriendo vino in Græcorum conviviis, ubi simpulo sacrificiis relicto successit: Unde à Græco κυαθίζω, *Plauto* Cyathissare, idem quod *Propertio* ad cyathos, & *Juvenali* Sat. XIII. *Suetonio* ad Cyathum stare, *hoc est*, pocula miscere, seu ritu verum conviviis solenni, cyatho poscentibus convivis potum admetiri. De quo rei literariæ Dictator *Scaliger* de Caus. Ling. Lat. c. 123. *Suidæ* pressius cum *Phavorino* ἀντλητήριον, μέτρον ὑγροῦ. *Hesych.* μικρὸν μέτρον, ἢ ἀντλητήριον. Mensura est tam aridorum quam liquidorum, non, ut quibusdam visum, poculum vulgare, verum sextarii pars octava: sed ad drachmarum pondus decima, secundum Atticos, duodecima simlero & Menæ cap. 17. Quomodo *Plinius* lib. 21. accipit. Oribas. lib. 2. Syn. c. 58. Drach. XII. observatione communi, cui *Fernelius* subscribit, quibus addit *Ægineta* ℈ IV. quod *Angelocrat.* ℥ I ß. ʒ I. & ℈ I. expressit. *Nicandri* interpres περὶ μέτρων: ὁ κύαθος, inquit, ἔχει μνᾶς μικρὰς, ἤτοι μύστρα μικρὰ δύο. τὸ γὰρ μύστρον ἔχει σταθμὸν σταγίων, τελῶν, ἤτοι οὐγγίαν ἥμισυ. ἐν ἄλλοις δὲ φασὶν ὅτι ὁ κύαθος ἔχει σταθμὸν οὐγγίας μιᾶς ἡμισείας. *Hesychius* οὐγγιῶν β adstipulante *Phavorino & Fuchsio*, qui ad cap. 6. sect. 1. Antidotarii *Myreps.* notat *Nicolao* esse unc. ij. etsi veteribus Græcis pro diversa liquorum ratione variet.

CYCLISCI sunt scalpra semilunaria, operationibus Chirurgicis accommodata. à κύκλος circulus.

Cyclophoria Sanguinis, idem quod *Periodus sanguinis*. Ex κύκλος circulus & φέρω, fero.

Cyema, idem quod *Embryon*. à κύω pario.

Cylindrus, est emplastrum oblonga forma, Medicis *Magdaleo*, μαγδαλία. Belg. **Een salf-rolle/ rolle.**

Cyllosis vide in *Cyllum*.

Cyllum est crus exterius luxatum. Item claudus & curvus, à κυλλόω claudum reddo: Unde *Cyllosis* claudicatio.

Cyma; Cymæ sunt teneri cauliculi, juli dicti. Belg. **Spreute/ Scheute.** Germ. **Die sproſſen.** Gall. *Sommité, la Cyme, le Tendron des choux.* Angl. Little Schoots, Sprouts.

Cymbiforme Os, vide *Naviculare os*.

Cynanche & Λυκάγχη *Aurel.* quod canes ac lupos frequenter afficiat: est internorum musculorum laryngis, inflammatio, cum respiratione difficillimâ & febri continuâ. Ex κύων canis & ἄγχω ango. Vide *Angina*.

Cynantropia est rabies canina, quâ ægri lucem & quævis clara ac splendida fugiunt, aquam metuunt, ac ad ejus conspectum & commemorationem contremiscunt. Nascitur plerumque ex veneno rabidi animalis, ut Canis, Lupi, &c. homini per morsum vel quovis alio modo, communicato, ex κύων canis, ἄνθρωπος homo, & ὀπτομαι video. B. **Een dolle honts beet.** Germ. **Der von einem tollen hunde gebissen.** Gall. *Morsure de Chien.* Angl. Madness by a dog.

Cynicus Spasmus, vide *Spasmus Cynicus*.

Cynodes Orexis, est appetitus caninus, sive fames præter modum aucta, cum vomitu vel diar-

rhœa conjuncta. Oritur ex fermento ventriculi nimium aucto, vel acido. ex κύων canis, εἶδος forma, & ὀρέγνυμι cupio. B. **Honts honger.** Germ. **Hunds hunger.** Gall. *Faim de chien.* Angl. Canine appetite. Angl. dogg's hunger.

CYNODESMUS, est vinculum, quo membri genitalis cuticula cum glande colligatur. ex κύων canis, eo quod caninum vinculum nuncupatur. & δεσμὸς vinculum, à δέω vincio. B. **Honds-band.** Germ. **Hunds band.** Gallic. *Lien de chien.* Anglicè Band of the dog.

CYNODONTES, sunt dentes illi inter molares & incisores, canini, columellares & oculares dicti. ex κύων canis & ὀδὼς dens. Belg. **Honts-tanden / oog-tanden.** Germ. **Augen-zähnen.** Gallic. *Dents Ceilliers.* Angl. The eye Teeth.

CYNOREXIS, idem quod *Cynones Orexis.*

CYPERUS, duplex est, *Longus & Rotundus.* Adfertur ex Italia, Syria, Alexandria, India &c. Junci species est & juxta aquas facile succrescit, odorem radices gratum referunt. Belg. **Ciper wortel.** Germ. **Cyperwurtz.** Gall. *Souchet.* Angl. Cypres.

CYPHOMA, idem quod *Cyphosis.*

CYPHOS, idem quod *Cyphosis.*

CYPHOSIS, est spinæ dorsalis versus posteriora incurvatio. à κύπτω inclino. Belg. **Een bult / gebugchelt.** Germ. **Buckel.** Gall. *Bosse.* Anglicè. A Bunch.

CIRTOMA, est gibbus dorsi. Item tumor contra sanitatem in quacunque corporis parte excitatus. à κυρτόω incurvo.

CYRTOSIS, idem quod *Cyrtoma.*

CYSSAROS, est intestinum rectum; item podex κύρβος sive κύσος podex.

CY-

Cystica sunt Medicamenta adversus Vesicæ morbos. à κύστις vesica.

Cysticus Ductus, sive bilarius, idem quod *Porus Bilarius*.

Cystis est vesica urinaria, aut fellis. à κύω prægnans sum, quia aliquid continet.

Cystis Choledochus idem quod *Folliculus fellis*.

Cystotomia, est vesicæ sectio, sed per illam intelligitur, *Lithotomia*, vide suo loco.

Cystus Fellis, idem quod *ductus* seu *Porus bilarius*.

D.

Δ. Olim per hanc literam majusculam mysticè febrem quartanam denotabant.

Dacryodes, sive *Lacrymosus*, est ulcus continuo saniem aut ichorem effundens. Gr. Δακρυῶδες ἕλκος. à δακρύω Lacrymo.

Dacryon, idem quod *Lacryma*. à δακρύω Lacrymo.

Dactylios, podex est, sunt qui eo nomine rectum intestinum intelligunt, nonnunquam circulus est, pastillus sive orbiculus, quo in Medicina utimur. à δάκτυλος digitus.

Dactylus, est fructus palmæ, oblongo-rotundus, dulcis, intus durissimum continens nucleum. Arbor procera est, viginti passuum & amplius, crescit in Judæa, Syria, Ægypto, Africa, India &c. Folia ensibus similia ha-

habet, deorsum cannarum modo, decidentia. Vere floret. Ramus enim quodam involucro oblongo, vesicæ modo, ad ver usque clauso, & tunc aperto præditus, flores emittit parvos, albos, odoratos, racematim deorsum ab involucro residentes, ac pendentes. Autumno fructus maturantur. Cujus ramum una cum dactylis appendentibus hic loci vidisse memini. Dicitur & φοίνιξ, hinc compositio illa *Diaphanicum* dicta, inde nomen habet, recipit enim dactylorum pulpam. Belg. **Dadelen / daeppen / dalen.** Germanic. **Datteln.** Gallic. *Dattes.* Anglic. Dates.

D**ANICH**, idem quod *Lupinus.*

D**ARSIS**, est excoriatio cutis. à δέρω, excorio.

D**ARTUS**, est secunda, integumentorum communium viriles testes mediatè involventium, tunica: originem nanciscitur à membrana quadam carnosa, qua scrotum corrugatur & relaxatur. In fæminis vero peritonæi tunicâ testes immediate involvuntur. à δέρας pellis.

D**ASYMMA**, est palpebræ internæ inæqualitas superficiaria, cum rubore. à δασὺς hirsutus.

D**EALBATIO**, sive *Leucosis*, pertinet ad artem cosmeticam, qua facies, dentes, cicatrices, vel aliud quid dealbatur. Utuntur hac voce quoque Spagyrici. Belgic. **Witmakinge.** Germ. **Weißmachung.** Gall. *Blanchissage.* Anglicè. A Whiting, a Bleaching.

D**EARTICULATIO** sive *Abarticulatio*, idem quod *Diarthrosis.*

D**EAURATIO**, dicitur, quando pilulæ ob amaritiem evitandam auro foliato obducuntur. Item Tinctura fucata metallorum, monetarum &c. in colorem aureum. Gr. χρύσωσις. Belg. **Vergulding.** Ger-

Germanic. Vergüldung. Gall. *Deauration*, *dorure*. Angl. A Gilding.

DEBILITAS est quando quis viribus minus pollet, quod vel ex lipothymia vel syncope, vel ex inedia quoque vel ex morbo, vel alio quovis modo exoritur. Græc. ἀδυναμία. Belg. Swakheid. German. Schwachheit. Gallic. *Foiblesse*, *debilité*. Angl. Feeblenesse.

DECANTATIO, est liquoris materiæ supereminentis per inclinationem effusio. Belgic. Afgieting. Germ. Abgiessung. Gall. *Verser par inclination*. Angl. To pour off.

DECIDENTIA, idem quod *Cataptosis*. Dicitur quoque neutrum statum, qui ex statu optimo & temperato versus morbum inclinat. Inde vox *Morbus ex Decidentia*.

DECLINATIO morbi est, quando à statu & vigore recedit, & æger extra discrimen ponitur: nemo enim in declinatione, nisi accidentaliter, moritur. Vide *Acme*. *Per Declinationem* aliquid effundere, est, quando vas continens declinatur, ita ut liquor sensim effundatur, ne sedimentum moveatur, & liquorem turbet.

DECOCTIO & DECOCTUM, vide *Apozema*.

DECOMPOSITUM, auget significationem compositi, estque illud quod jam in compositione (ut dicunt) per corruptionem & generationem convenerit.

DECORTICATIO est, quando res ut radices, semina, Fructus &c. à suo cortice liberantur. Belg. Afschillinge / ontschorsinge. German. Schelung. Gall. *Decortication*, *Escorcement*. Angl. A Pilling vel Pulling away of the bark.

DE-

DECREPITATIO de sale communi & similibus dicitur, quæ cum ad ignem sine fusione calcinantur, strepitum seu crepitum edunt. Belg. **Krakinge.** German. **Krachung**. Gallic. & Anglic. *Decrepitation.*

DECUPELATIO, idem quod *Decantatio.*

DECUSSIS, idem quod *Denarius.*

DECUSSORIUM, est instrumentum Chirurgicum. Quo dura mater leniter pressa, accuratè cranio adjungitur, ut pus intra cranium & meningem crassam, collectum evacuetur, per foramen trepano factum. Belg. **Neerdruk-tuig.** Germ. **Niederdruck zeug.** Gall. & Angl. *Decussoire.*

DEFATIGATIO, denotat incommodum leve, quod ab exercitio, vel labore vehementiore, aut protractiore accidit, unde quietis appetentes minus alacres evadunt. Hæc imbecillibus, valetudinariis, ægris & reconvalescentibus facile supervenit, item iis qui non assueverunt laboribus & exercitiis, aut qui noctu vigilarunt, aut qui jejunium, alvi fluxum, vel alia passi sunt. Belg. **Vermoeytheid.** Germ. **Ermüdung**. Gallic. *Defatigation*, *lassement*, *lassete.* Angl. Wearinesse.

DEFECTIO ANIMI, vide *Lipothymia:*

DEFENSIVUM, est Medicamentum Chirurgicum vulgare, qua imminentia symptomata à parte affecta præcaveatur. Belg. **Een defensyf / verhoedmiddel.** Germ. **Beschirm mittel**. Gallic. & Angl. *Defensif.*

DEFLAGRATIO, est Operatio Chymica, qua Medicamenta deflagrantur, hoc est, per ignem subito purgantur, ut est nitri cum sulphure, Antimonii cum nitro, unde subito flamma exoritur. Belg. **In de vlam setten.** German. Brunst. Gall. *Deflagration*, *Brulement*, *Embrasement*. Anglic. A Burning. Item denotat Febrium intermissionem. Vide *Apyrexia*.

DEFLUVIUM, Capillorum, vide *Alopecia*.

DEFLUXUS, idem quod *Catarrhus*.

DEFRUTUM est mustum ad dimidias coctum, ut sapa ad tertias. Belg. **Gekookte most tot de helft.** Germ. Gesoffener wein/ trauben muß. Gall. *Vin Cuit jusque à la tierce partie*. Angl. Wine where of the third parte is sodden in.

DEGLUTITIO est actio animalis, quâ ex fibrarum ipsius gulæ contractione, alimentnm in ore masticatum, aut aliud liquidius *absorptum* in ventriculum per œsophagum descendit. Belg. **Door-swelging.**

DEJECTIO, est excrementorum alvi per anum depositio. Quæ varia est tum in statu sanitatis tum morbosa, liquida nempe, mediocris consistentiæ, versicolor, alba, flava, nigra, viridis &c. Belg. **Afgang.** German. Abgang. Gallic. & Angl. *Dejection*.

DEJECTORIA, vide *Catoretica*.

DE-

Delapsio, est quædam decidentia, ut delapsio uteri, ani, intestini &c. Belg. **Uitval / uitsinking.** Germ. **Außfall.** Gall. & Angl. *Delapsion.*

Deleterium, est quodvis venenosum. à δέλεαρ esca, qua animalibus exitus paratur. Vel δηλέω nocco.

Deligatio est pars *Chirurgiæ*, quæ vulnera, ulcera, ossa fracta &c. deligat. Estque vel simplex vel composita. Simplex est æqualis vel inæqualis. Æqualis est tantum rotunda, quæ membrum affectum circumquaque sine ulla in partem alterutram declinatione complectitur. Inæqualis in asciam & simam dividitur: tamen saltem ratione majoritatis & minoritatis differunt; ascia parum à rotunda declinat, sima vero multum. Variæ fasciationis sunt differentiæ, sumptæ à partium, quæ vinciuntur, vel quorundam animalium, vel aliarum rerum similitudine. Græc. ἐπίδεσις. Belg. **Verbinding.** Germ. **Verbindung.** Gall. & Angl. *Deligation.*

Deliquium Animi, sive *Subitus animi Casus*, suis non caret gradibus; dicitur enim *Eclysis*, *Lipothymia*, *Lipopsychia*, *Apopsychia*, *Syncope*, *Asphyxia* &c. quæ sunt totidem gradus. Observandum igitur primo, quod *Animi deliquium* hæc sæpe antecedunt; Cardialgia sc. Anxietas ex improviso, cordis quasi compressio, oscitatio, ventris murmur, gravitas vel dolor capitis, vertigo, tinnitus aurium, caligines, varii colores oculo obversantes, pandiculationes, horrores, frigus extremorum, pallor & pulsus mutatio. Secundo, his apparentibus & ingravescentibus, insequuntur lapsus si steterint vel sederint; major pallor & frigus intensius, pulsus rarus, parvus, tardus, debilis, unguium livor, respiratio minuta, denique motus ubique & sensus intercepti, at in *Syncope* pulsus plane cessat, ut

ut & respiratio & motus omnis, sudor frigidus & viscidus exprimitur, urina sæpe, alvi fæces aut semen effluunt. Tertio, quod soluto paroxysmo, qui brevior esse vel longior solet, suspiria fiunt, languor adest, imbecillitas, lassitudo, pigritia. Sed uti *Animi deliquium* gradum sternit ad *Syncopen*, ita *Syncope* prima mortis linea est. Quarto, hoc malum multis aliis morbis accidere solet, cum nempe vires prosternuntur, uti ex iis quæ de imbecillitate dicta sunt patet, ideo reperitur in febribus, in Asthmate, Hydrope, doloribus &c. Aliquando ab Hæreditate est, sed Valetudinarii, Cachectici, Hypochondriaci, reconvalescentes, pueri, senes, macilenti, obesi facile in id incidunt; Verum alii id patiuntur ab odoribus, à conspectu rerum, quæ offendunt, ab esu etiam inscio rerum, quarum fastidio laborant, ab exercitiis vehementioribus, à nimio & repentino gaudio, à purgatione, venæ sectione, sudore, æstu, puris magna effusione, à gravi dolore, à Venenis, aut ab ictibus vel morsubus animalium venenatorum. Dicitur & *Defectio*. *Defectio Virium*. *Languor Virium*, *Imbecillitas*, *Debilitas*, Græc. ἀτονία, ἀσθένεια, ἔκλυσις, ἀῤῥωστία τῆς δυνάμεως. Belg. Flauwte / magteloosheid / onmagt. Germ. Ohnmacht. Gall. *Defaillance*. Angl. Faintnesse, Feeblenesse.

DELIQUIUM CHYMICUM est destillatio per inferiora mediante igne; vel calcis in cellis humidis suspensæ deliquatio & in humorem lixiviosum resolutio.

DELIRIUM est Imaginationis & judicii depravatio à spiritibus animalibus, tumultuosè & ἀτάκτως motis, excitata, unde ægri multa absurda & incongrua proferunt. Græc. παραφροσύνη. *Hippocrates* & *Galenus* variis vocabulis utuntur. *Hippocrates* quidem

dem ad levem desipientiam significandam ferè vocabulo παραφρονῆσαι & ληρῶσαι sive παραληρῶσαι; *Galenus* vocabulo παραπαῖσαι παρακρῦσαι sicut ad gravem significandam ἐκστῆναι, μανῆναι & ἐκμανῆναι utitur παρακόψαι vero de utraque usurpant. Species variæ sunt, unde σιωπηροὶ qui pauca loquuntur: alii & sermone delirant, & ridicula, aliena, magnifica vel maledica non saltem cogitant, sed & proloquuntur: alii denique opere & factis cogitata exequuntur & hæc omnia præstant vel μετὰ γέλωτος, vel μετὰ σπουδῆς sed hi omnes delirantium ordines ad certas differentias redacti sunt. Sub delirio in genere dicto comprehenduntur παραφροσύνη, φρενίτης, μελαγχολία, μανία, & alii qui huc referuntur affectus. Delirium iterum est cum vel sine febre. Cum febre φρενῖτις vocatur, & quod simplex appellatur delirium, Græc. λῆρος vel παράφορος, vel παράληρος symptoma nimirum febrium ardentium. Belg. **Ylhoofdigheid / ligthoofdigheid.** Germ. **Aberwitz / Wahnwitz.** Gall. *Radotement, resverie, forcenement, forcenerie.*

DELTOIDES est musculus instar Δ Græcum, triangularis; oritur à clavicula, humero sive Acromio, & scapulæ processu spiniformi, atque à medio humeri robusto tendine infixus; à nobis & aliis in varios musculos dispescitur. Humerum attollit. à figura Δ & εἶδος forma. Belgicè. **De driehoofdige spier.** Germ. **Dreyhauptige mauß.** Gall. *Muscle deltoide.* Angl. The Deltoide Brauwne.

DEMENTIA, inter species delirii sortitur. Idem quod *Anœa.*

DEMERSIO sive *Immersio*, est quando Chymici metallum aliquod liquori solventi submergunt. Belg. **Indompeling.** Germ. **Underduckelung.** Gall. & Angl. *Demersion.*

DENA-

Denarius, est unciæ pars septima, uncia enim continet septem denarios. Vide *Aureus*.

Dentagra, vide *Forfex*.

Dentalium, est conchula parva, alba, glabra, dentatam rimam habens.

Dentarpaga, vide *Forfex*.

Dentes, Græcis ὀδόντες, sunt ossicula utriusque maxillæ per gomphosin infixa; viris plerumque triginta: fæminis vero viginti octo tribuuntur; foris sine periosteo conspiciuntur. Continuo crescunt, secus ex frequenti detritione comminuerentur, non tantum arteriis & venis sed & nervis prospiciuntur, quod dolor vehemens aliquando arguit. Quatuor anteriores *Primores*, *Incisores* Isidoro, *Tomici* Celso. Græc. τομεῖς, διχαστῆρες, κτένες, τομῆται, γελασινοί. Belg. **Voter-tanden / lag-tanden.** German. **Die vorderen zähn.** Gall. *Les dents de devant.* Angl. The fore teeth. Qui à lateribus insequuntur acuti magis sunt, vocanturque *Canini*, *Oculares & Columellares*; Græcis κυνόδοντες, μύλοι & γομφίοι. Belgicè **De honds-tanden / oog-tanden.** Germ. **Augen-zähn / spitz-zähn.** Gallic. *Les dents Oreillères.* Anglic. The doggs Teeth, The eye teeth. Posteriores qui tunc sequuntur *Molares* appellantur, & habent majores superficies, & duas, tres vel quatuor radices, cum priores unicam tantum accepere. Hisce cibi duriusculi à prioribus incisi mola quasi in pulmentum conteruntur. Belg. **Bak-tanden / maaltanden.** Germ. **Die stock-zähn / die backen-zähn / grosses zähn.** Gallic. *Les dents machelieres.* Angl. The jaw-tooth. Qui post annum trigesimum & quadragesimum interdum erumpunt, *Morum & sapientiæ dentes*, Item *genuini*, Cic. *intimi* Eid, κραντῆρες, ὀψίγονοι, σωφρονιστῆρες appellantur. Dentalis vertebræ secundæ prominentia, dentis quoque nomine venit. Omnes

dentes in genere vocari solent. Belg. **De tanden.** Germ. Zähn. Gall. *Dents.* Angl. The Tooths.

DENTIDUCUM, vide in *Forfex*.

DENTIFRICIUM est Medicamentum ad dealbandos, extergendos & stabiliendos dentes, gingivisque roborandis paratum. Græc. ὀδοντότριμμα, σμῆγμα ὀδόντων. Belg. **Tant-poeper.** Germanicè **Zahn-pulver.** Gall. *Poudre a frotter les dents.* Anglicè Pouder to rubb the teeth.

DENTIUM DOLOR, Idem quod *Odontalgia.*

DENTIO, Idem quod *Dentitio.*

DENTITIO est tempus illud, quo infantium dentes erumpere incipiunt, quod fit mense septimo vel serius; & citius *superiores*, nonnullis citius *inferiores* & in his anteriores prius: tempore dentitionis sæpè, febres, convulsiones, alvi profluvia, &c. Exoriuntur. Græc. ὀδοντοφυΐα *Ægin.* ὀδοντίασις à qua differt ὀδαξισμὸς *Galeno*, sive ἕλων ὀδαξισμὸς, ut ab *Hippocr.* vocatur, pruritus ille gingivarum, quem dentientes pueri sentiunt. Belg. **De tijd wanneer de tanden komen / tandinge.** Germ. Zähnen. Gallicè. *La venë de dents.* Anglicè. A breeding of tooth.

DENTO est is, qui dentes eminentiores, prominulos, & os productum habet.

DEOBSTRUENTIA sive DEOPPILANTIA, sunt Medicamenta, quæ obstructiones aperiunt.

DEOPPILANTIA, idem quod *Deobstruentia.*

DEPHLEGMATIO, est operatio, qua reiterata destillatione aqua superflua à spiritibus, vel puriori parte separetur. Belg. **Van sijn water - suiveren / dephlegmeren.** German. **Sauberung von dem wasser.** Gall. & Angl. *Dephlegmation.*

DEPI-

Depilatorium, idem quod *Psilothron*.

Deplumatio, idem est quod *Ptilosis*, ubi palpebræ una cum tumore calloso, pili quoque earundem decidunt; estque composita affectio ex *Madarosi & Sclerophthalmia*. Verum semper conjunctam non habet pilorum defluvium.

Depuratio, est rei alicujus puri ab impuro separatio, ut est despumatio, clarificatio. Belgicè **Suiveringe.** Germ. Säuberung. Gallic. & Angl. *Depuration*.

Derivatio est, qua humor, pus, urina, sanguis &c. qui in partem influxit & nondum impactus est, per locum vicinum educatur. Belg. **Verleiding.** Germ. Ableitung. Gall. *Derivation*. Angl. Idem.

Derma, idem quod *Cutis*. à δέρω cutim detraho.

Descensorium, est fornax Chymicis familiaris, destillationibus per descensum inserviens. B. **Een oven / daar men mede na om laage destilleert.**

Descensum, seu per descensum destillare, vide *Deliquium*.

Desiccatio, est superflui humoris vel humiditatis per calorem, evaporatio. Belg. **Uitdrooging.** German. außtröckung. Gallic. & Anglic. *Desiccation*.

Desipientia est delirii species. Idem quod *Paraphrosyne*.

Despumatio, est alicujus rei, ut syrupi, mellis &c. spumæ detractio. Belg. **Schuiminge.** German. abschaumung. Gallic. & Angl. *Despumation*.

Destillatio, eodem modo sumitur ut *Catarrhus*, vide suo loco.

Destillatio est partium humidarum vel oleosarum, in halitus fumosve vi ignis extenuatarum, atque elevatarum extractio: Destillatio, fit per vesicam, cucurbitam, retortam, deliquium, filtrum, descensum, &c. eaque in balneo mariæ, arena, vaporibus, fimo, sole, reverberio, &c. peragitur. Belg. **Neerdruppinge / distilleeringe.** Germ. **Distillierung / brennung / abtropffung.** Gall. *Distillation.* Angl. Idem.

Detergentia, vide *Abstergentia.*

Detonatio, est deflagrationis modus cum sonitu, ut in præparatione antimonii diaphoretici, & in accensione auri tonantis. Vide Deflagratio. Belg. **Ontploffinge.** Germ. **Verpüffung.** Gallicè. *Detonation.* Angl. Idem.

Deunx, sunt unciæ undecim, libra Medica sive Romana, continet uncias duodecim, ideoque *deunx* est quasi deesset uncia.

Deuteropathia, est morbus ab alio morbo originem ducens, ex gr. si caput ex alterius partis vitio laborat, vel communicatâ ad id materiâ morbificâ, relicto priore foco. ex δεύτερος secundus, & πάσχω patior.

Dextans est nomen ponderis pendens *uncias decem.* Belg. **Tien oncen.**

Dia, est præpositio, quæ sæpè additur præparationibus Medicamentosis, ut *Diaprunum,* hoc est compositio ex prunis, sic dicitur diasena, diaireos, diaphænicum &c.

Diabetes sic *Galeno* dicitur. Dipsacus *Æginetæ* ab immensa siti quam invehit. Vel ut alii à serpentis quodam genere, quod Dipsacus appellatur & in *Lybia* præsertim reperitur, quod morsu suo venenum quoddam in homines insinuet, à quo sitis inextinguibilis inducitur. διάῤῥοια εἰς ξηρὸν, ὕδρος εἰς ἀμίδα,

δα, quasi *Hydrops in matulam.* Hinc est quod hunc affectum *Matulam inter cutem*, alii *Urinæ profluvium & siphonem* nuncupant. Rarissimus est affectus, quem *Gal.* se bis tantum vidisse refert 6. de Loc. aff. Cap. 3. est urinæ fluxus valde copiosus cum siti intolerabili, & summo virium prolapsu, imo urina non tantum, sed potus, & is parum vel nihil immutatus. Quos affligit emaciantur, debilitantur, & præ siti, ardoreque viscerum vix se continent, & urinam cohibentes mox sentiunt lumbos, coxas & testes cum ardore & gravitate intumescere. à διαβαίνω pervado. Belgic. **Watersucht in de pis-pot / pis-vloed.** Germ. **harn fluß.** Gall. *Fluxion d'Urine.* Angl. The Pisse flixe.

DIABROSIS est solutio continui per exesionem. à διαβρώσκω peredo. Belg. **Door-eting.** German. **Durchfressung.** Gall. & Angl. *Corrosion.*

DIACHORESIS & DIACHOREMA, est excretio quorumvis excrementorum. ab ἀποχωρέω secedo. Belg. **Uitwerpsels / uitdrygsels.** Germanic. **Unflat.** Gall. *l'Ordure.* Angl. A Casting out.

DIACHYLON, dicitur emplastrum ex succis compositum, ut & de gummis. ex διὰ ex & χυλὸς succus. Belg. **Sap-pleister.** Germ. **Safftpflaster.** Gall. *Emplastre des sucs.* Angl. Sap-plaister.

DIACINEMA dicitur cum ossa de loco suo nonnihil recesserint. ex διὰ ex, & κινέω moveo.

DIACLYSMA est oris collutio, ad fœtorem abigendum vel dentes aut gingivas confirmandas. Vocantur ἐπὶ τὸ πολὺ collutiones oris; parantur ex astringentibus variis, ut *Bistorta*, *Tormentilla*, *fl. Balaustiorum*, *cort. granatorum*, *gallis*, *alumine*, *ung. Ægyptiaco*, *&c.* à διακλύζω colluo. Belgicè. **Mont-spoeling.** Vide *Collutio.*

Diacodion, est Medicamentum ex papaveris capitibus, siliquis dulc. rad. glycyrh. alth. & sacharo paratum, habetque syrupi consistentiam. Ex διὰ ex & κωδία papaveris caput. Belg. **Borst syroop / Slaapbolle syroop.** Germ. **Brust syroop.** Gall. *Sirup pectoral.* Angl. Breast syrup.

Diacope, præcisionem vel discissionem in aliqua parte significat, sive studio, sive casu. à διακόπλω præscindo.

Diacoprægia, est Medicamentum ex fimo caprino, adversus splenes & parotides. à διὰ ex, κόπρ☉ stercus, & αἶξ, capra.

Diacrisis, est distinctio & dijudicatio morborum & symptomatum, à διακρίνω distinguo, dijudico.

Diacritica, idem quod *Diacrisis.*

Diadoche, est successio per crisin. à διαδέχομαι suscipio.

Diadosis, est alimenti distributio, sive per omnes partes pervasio. ex διὰ per & δίδωμι do,

Diæresis est exesio vasorum, fit cum à causa erodente, vel incidente, via aliqua, quæ adesse non debebat, aperitur. Nam primo potest Διαίρεσις fieri ab humoribus acribus, qui erodendo unitatem solvunt, & viam patefaciunt; quod etiam Medicamenta acria præstare possunt: modò crassarum partium sint. Nam tenuium partium non rodunt; cum non hæreant diutius. Deinde humores crassi & acidi διαιρέσεως causa esse possunt, qui partem distendendo rumpunt. Tertio causæ plurimæ evidentes διαίρεσιν faciunt, omnes scilicet, quæ contundendo, & distendendo unitatem vasorum solvunt; qualia sunt motus vehemens, clamor, pondus grave, vulnerantia, contundentia, casus, saltus & similia inter quæ & flatus referri possunt, qui retenti tantâ vi inter-

interdum corporis partes distendunt, ut non solum corporis cavitates dilatent sed rumpendo etiam novas faciant, & ipsi quoque unitatem solvant. Item operatio Chirurgica, quæ continuo separat, & fit incisione, ustione, terebratione, rasione, limatione, serratione, excisione. à διαιρέω, divido. Vide *Diabrosis*.

Diæta est Methodus Sanis moderatè vivendi: at *Diata ægrorum* est remedium in recto rerum, vitæ necessariarum fructu consistens: eaque ratione consistentiæ est *crassa*, *mediocris & tenuis*. Crassa instituitur alimentis copiosis, firmis & solidis, multumque nutrire aptis, hæc *simpliciter plena* est, quæ fiebat olim per ptisanam hordeaceam integram. Vel est *plenior & crassior*; quæ fit per carnes pullorum & ova sorbilia. Vel est *plenissima*, quæ etiam carnes castratorum concedit. *Mediocris* est, quæ ex mediocris substantiæ & quantitatis alimentis constat. Hæc olim per panem jure tinctum, vel etiam per carnes pullorum fiebat. *Tenuis* est quæ & alimentis paucis, tenuibus & infirmis perficitur, quæ ut plurimum acutis morbis convenit: eaque triplex est, *tenuis simpliciter*, quæ olim per ptisanæ succum fiebat. Vel *tenuior*; in qua melicratum propinabatur; vel *tenuissima* in qua nihil cibi æger sumebat. Verum nunc temporis diætæ non ita strictè observantur quam olim, præsertim in hisce regionibus. à διαιτάω, nutrio. Belgic. **Levens wet / of Levens manier.** Germ. **Ordnung in essen und trincken.** Gall. *Diete*, *regime de vivre*. Angl. Diete.

Diæretica, sunt Medicamenta corrodentia & exedentia. à διαιρέω, divido.

Diætetica, est pars Medicinæ præscribens cognitionem & usum rerum sex à quibus vita nostra, ejusque regimine maxime constat. Et dicuntur *res*

non naturales à scholis : ut sunt aër, cibus & potus, Motus & quies, somnus & vigilia, Animi Pathemata, excreta & retenta : quæ si modum excedant, morbos pariunt ex διαιτάω alo, nutrio. Belg. **Levens wys.** Germ. **Ordnung von lieben.** Gall. *Diete, reglement de vivre.* Angl. Diete.

DIAGNOSIS, est signorum præsentium cognitio : sive cognitio, qua præsentem morbi conditionem dignoscimus. Estque triplex partis *affectæ*, ipsius *morbi*, ejusque *causæ* recta investigatio. ex διὰ per, & γινώσκω cognosco. Belg. **Kenteiken.** German. **Kenzeiken.** Gall. *Signe.* Angl. Signs.

DIAGRYDIUM, vide *Scammonium.*

DIALEIMMA, idem quod *Apyrexia.* ex διὰ in, & λείπω relinquo.

DIALEPSIS, est quædam interceptio : Item intermissio quædam in fractura cum vulnere vel ulcere, ubi intermedium spatium relinquitur, pro ulceris aut vulneris curatione, itaque est intermissio deligationis. à διαλείπω interrelinquo.

DIANOEA, est mens præmeditata. à διανοέω præmeditor.

DIAPASMA Plinio, Medicamentum aridum ex siccis pulveribus conflatum inspersile, quod aut vestibus ad gratiam odoris, aut ulceri, vulnerique varia ratione, aut potui etiam ad luxum inspergitur, διάπασμα, κατάπασμα, καταπαστὸν φάρμακον. *Oribasius* non male discrimen inter has voces ex *Antyllo* ponere mihi videtur : ut ἐμπάσματα sint, quæ sudoribus cohibendis, & commovendo prurituі adhibentur ; quæ *Sympasmata & aspergines Aurelianus* nominat : καταπάσματα sunt, quæ ulceribus superponuntur, ξήρια etiam dicta : διαπάσματα vero conciliandæ inventa fragrantiæ.

DIA-

Diapedesis, est sanguinis, per vasorum rarefactionem, eruptio. ex διὰ per, & πηδάω salio, salto. Belg. **Uitbersting.** Germ. außbrechung. Gall. & Angl. *Eruption.*

Diapegma, est instrumentum Chirurgicum, dictum & *Intercolumne*, sive pars transversaria, ad crurum laterumque compaginem firmandam. à πηγνύω compingo.

Diaphanum est omne quod pellucidum est, ut humores oculares; tunica cornea, septum lucidum &c. à διαφαίνω pelluceo.

Diaphænicum est compositio ex dactylis. Ex διὰ & φοῖνιξ Dactylus. Belgicè. **Conserf van Dalen.**

Diaphoresis vide *Transpiratio & Sudatio* est decedentia omnis generis effluviorum per invisibiles corporis poros. ex διὰ per, & φέρω fero.

Diaphragma, φρένες seu *septum transversum, & disseptum* ὑπόζωμα *Arist.* est sepimentum musculosum thoracem ab abdomine distinguens, in medio membranosum est; œsophagus, arteria magna, vena cava &c. per illud transeunt: respirationi una cum cæteris musculis inservit, & motu suo excrementa alvina premendo foris convehit. à διαφράσσω sepio, munio. Tribuitur non tantum huic parti illud nomen, sed & Mediastino, septo in naribus, septo cerebrum in duo hemisphæria secanti, auris Tympani membranæ, aliisque. à διαφράσσω, sepio, munio. Belg. **Middel-rift / middel-schot.** German. Zwerchfell / brustfell / gehäge. Gallic. *Diaphragme.* Angl. Midriff.

Diaphrattontes, sunt membranæ, pleura, dictæ, quæ thoracem intus succingunt, & in medio septum vulgo, *Mediastinum*, relinquunt à διαφράσσω sepio. Vide *Diaphragma*. Belg. **Middelschot / middelrift.** Germ. **Daß zwerchfell.** Gall. *Diaphragme*, & *Diafragme*. Anglicè. The Midriff.

Diaphthora est corruptio alicujus partis in corpore. à διαφθείω. corrumpo. Belg. **Bederving.** Germ. **Verderbung.** Gall. *Corruption*, *degast*. Angl. Corruption, marring, spilling.

Diaplasis, est membri luxati restitutio. à διαπλάσσω conformo.

Diaplasma, est unctio sive fomentum à διαπλάσσω illino.

Diapnoë, idem quod *Diaphoresis*, à διαπνέω perspiro. Belgic. **Uitwaseming.** Germ. **Außdampfung.** Gall. *Exhalation*. Angl. Idem.

Diapyema, idem quod *Empyema*. ex διὰ per & πύον pus.

Diapyetica, sunt Medicamenta pus maturantia. à διαπυόω suppuro.

Diaria Febris, idem quod *Ephemera*.

Diarrhoea, est copiosus alvi fluxus, in quo liquida egeruntur absque dolore, sanguine, pure. Diarrhœa in multis morbis evenit, præsertim in quibusdam febribus & habet suas species. I. *Gravis* est, ubi paucis intervallis, interdum fermè citra remissionem copiose per repetitos fluxus, nunc majores, nunc minores, excretis primo fœcibus, humores expelluntur viscidi, aquei, biliosi, flavi aut aliter constituti una cum muco quodam fundum matulæ occupante: adsunt Febris, Anxietas & virium Lapsus, neque dolor urget, sed murmur auditur subinde, cum dejectio fit, podex tamen nonnihil dolet, Nau-

sea

ſea vel vomitus ſæpe incidunt, & potus vel cibus ingeſtus una tranſit. II. *Seroſa*, ubi tantum aquea & fluida prodeunt, cum Murmure, Teneſmo & aliquo dolore: hæc Phthiſi, Hydropi, Scorbuto &c. familiaris eſt, ac ſubinde in iis, qui ſunt frigori ſuſtinendo minus validi, quæ vel à pedibus refrigeratis accidit. III. *Maligna*, quæ eſt in Peſte, Febribus malignis, variolis, Morbillis cum recedere putantur ad interiora, contingit. In hac vires ſubito dejiciuntur & Anxietates non leves oriuntur. Humores ſunt omnis generis, ſæpe fætentes, atque ſi à Variolis etiam cruſtæ & pelliculæ in Excretis, quaſi hac via exirent variolæ ipſæ apparent. IV. *Critica* dicta, quæ cum levamine evenit in morbis, vel etiam in ſanis, quos niſi ſubinde Diarrhæa juverit, male habent. V. *Hypercatharſis*, ſive *Superpurgatio*, id eſt Diarrhæa à Medicamento purgante aut Emetico excitata. à διαῤῥέω perfluo. Belgic. **De Loop.** Germ. Bauch-fluß/ durchlauff / die Ruhr. Gallicè *Flux de ventre*, *Cour de ventre*, *la Foire*, *diarrhee.* Angl. The Flixe of the belly.

DIARTHROSIS, ſive *Coarticulatio* eſt compoſitio oſſium, ad evidentem, validum, facilemque motum comparata: qualis eſt in brachio, manibus, femore, pede &c. Vide Articulatio. ex διὰ per, ex, & ἄρθρον membrum, articulus. Belg. **Inbziging der beenen/ losse leding.** Germ. Gliederung. Gall. *Articulation.* Angl. Conjunction of Limbs.

DIASTOLE, eſt cordis dilatatio, cum cruor à fronte accenſionis (pulmonibus nempe) in thalamos cordis influat. ex διὰ per, & στέλλω mitto. Belg. **Opening des herts.** Germ. Öffnung des hertz. Gall. *Ouverture du cœur.* Angl. Opening of the heart.

DIATERETICA, eſt pars Hygieinæ, qua ſanitas firma conſervatur; quæ pro ætate & conſtitutione

tione hominis varia est. ex δίαιτα victus ratio, & τηρέω servo. Vide *Diata.*

Diatessarum est Medicamentum ex quatuor ingredientibus compositum, ex Aristolochia nempe, Gentiana, Baccis lauri & Myrrha, quæ Melle excipiuntur. ex διὰ, ex & τέσσαρον quatuor. Belg. **Tonnekens Triakel/** & **paarde triakel.** Sed nomen nimis vile, pro tam egregio Medicamento.

Diathesis est dispositio corporis sani vel morbosi qua ad actiones peragendas benè vel male sumus dispositi. à διατίθημι dispono.

Diazoma, idem quod *Diaphragma* seu *septum transversum*, ex διὰ & ζῶμα cingula.

Dichalcum est pondus duorum æreolorum, continens tertiam oboli partem: Obolus enim habet æreola sex.

Dichophyia est capillorum vitium, quando in partes finduntur. ex δίχα dupliciter, & φύω cresco. Belg. **Splytinge des hairs.**

Dicrotus, est pulsus bis feriens. ex δὶς bis, & κρόω pulso. Belg. **Dubbelt slaande pols.**

Didymi, sunt gemelli, unico partu editi. Item testiculi. à δύω duo.

Dies critici, vide *Critici dies.*

Digastricus sive *Graphoides*, est musculus biventer, qui à processu mammiformi ortum adipiscitur, & in parte, menti interiori mediaque interius desinit, illamque deorsum trahit. ex δὶς bis, & γαστὴρ venter. Belg. **Tweebuikige spier.** German. **Zweybauchige mauß.** Gall. *Muscle biventre.* Anglicè. Twinnes-bellied brawne.

Digerentia seu præparantia sunt, quæ qualitates caloris fermentativi, actioni resistentes, mutant.

Dige-

DIGESTIO Chymica, est qua res calore digestivo, ad modum ciborum digestionis in ventriculo, coquuntur sive fermentantur. Belg. Digerering / doorwarmte uithaling. Germ. Digerirung. Gall. & Angl. *Digestion*.

DIGESTIVA vide *Digerentia*.

DIGITUS sive δάκτυλος. Singulis manibus, singulisque pedibus tribuuntur quinque. In Manu habemus *pollicem*, *indicem*, *medium*, *annularem*, & *auricularem*. In pedibus propriis nominibus non gaudent. Est item quædam mensuræ species, quibus rerum intervalla metiuntur. Belg. Den duim / de wyser / middelvinger / ring-vinger / pink. Germ. Der daume / der zeiger / der mittel-finger / der gold-finger / der klein finger. Gall. *Le pouce*, *indique*, *le milieu*, *le annulaire*, *le petit*. Anglicè. Thumbe, Fore finger, middle finger, ring-finger, little finger.

DILATATIO est cum meatus vel receptacula plus debito distenduntur, ut in Varice, Aneurismate &c. Græc. εὐρυσμός. Item, significat diastolen cordis. Belg. Een verwyderinge. German. aufsspreyzung. Gall. & Angl. *Dilatation*.

DILATATORIUM est instrumentum Chirurgicum, quo uterus vel os dilatatur & aperiatur; vocatur etiam *Speculum*, quia per id in os vel uterum introspicimus. Belg. Een verwyderende instrument. Germ. aufsspreyzend zeug. Gall. *Dilatatoire*. Angl. An instrument to stretch out, dilatore.

DILUENTIA sunt quæ sanguinem diluunt, potando nempe multum liquoris, v. g. Theé vel coffeè.

DILUTUM, idem quod *Infusio*.

DINI-

Dinica, sunt Medicamenta contra vertiginem. à δινέω circumago.

Dinus, idem quod vertigo. à δινέω circumago.

Diobolon sive *gramma* est obulorum duorum pondus, sive scrupuli unius. ex δὶς & ὀβωλὸς.

Dioptra est speculum matricis, sive dilatatorium, quo uterus, in fœtus mortui extractione ejusque ulcerationum inspectione, dilatando ampliatur. à διόπτομαι perspicio. Belgicè. Een Moeder-verwydérend instrument / een Moeder-spiegel. Germ. Mutter-spiegel. Gall. *Miroir pour la matrice.* Angl. Mirour of the womb.

Diorthosis, est operatio Chirurgica, qua membra aut corpora curva in debitum statum restituantur. Gr. à διορθόω corrigo, emendo.

Diota, est vas circulatorium à duabus auribus, utrumque brachium lateribus applicatum amplexantibus, dictum. Hujus inferior pars est in modum cucurbitæ, cui impositus est alembicus in summo canalem, qui liquori infundendo inserviet, habens, in loco autem conveniente duobus rostris incurvatis & in cucurbitam à capitello humorem condensatum revehentibus præditum. Gr. ex δὶς duo & οὖς auris. Belg. Een vat met twee ooren / een dubbelt vat. Germ. Geschirr mit zweyen handthaben. Gall. *Vaisseaux à deux anses.* Anglic. Vessel with two Handles. Item, est vasculum vel poculum, ex ligno odoro confectum & resina incrustatum. Belg. Een riekend bekerke. Germ. Ruch becherlein. Gallicè. *Coupe odorante.* Angl. Sweet smelling cup.

Diphryges, est genus recrementi metallici, quod subsidet, dum æs in fornace fusum aqua frigida perfunditur.

Diplasiasmus est morborum reduplicatio: Item duo musculi brachii circumductioni inservientes. à διπλόω duplico; διπλάσιος duplo major.

Diploe, est vas duplex, quod Chymicis usu venit, uti quando vas continens alio vasi arena, cineribus aut aqua repleto imponitur. Belg. **Dubbelt vat / een bad.** Germ. Zweyfach faß. Gall. *Vaisseau double.* Angl. A double fat. Item est inferiori cranii lamina, à διπλόω duplico. Belgic. **Een Tafelscheidsel.** Germ. Ein Tafel absonderung. Gallicè. *Separation du crane.* Angl. The Separation of the crane.

Diploma, idem quod *Diploë*. Sumitur aliquando pro linteo complicato πλύγμα *Æginetæ*, πλύγμα ἐρίων, δίπλωμα *Hesichio*, Plagella *Celso*, *Aurel.* B. **Compres / gevouwen band / een opgerolde band.** Germ. Truch tuch. Gall. *Compresse.* Anglic. Complicated linnen.

Discretorium est idem quod *Diaphragma.* Sic dictum quia Thoracem & ventrem, casu tamen, discernit.

Discutientia, sunt quæ humores impactos subtilitate Medicamentorum dissolvunt. Ideoque idem sunt ac *dissolventia.*

Dislocatio, Idem quod *Luxatio.*

Dispensatorium, dicitur *Liber Pharmaceuticus*, continens omnia Medicamenta tam simplicia quam composita, secundum mentem Doctorum, qui in hac vel illa urbe praxin exercent, uti est Amstelodamense, Londinense, Bruxellense &c. Dicitur quoque *Pharmacopæa.* Ex hisce Medicamentis secundum normam & dosin officina Pharmaceutica instruitur. Belg. **Een Apotekers Winkel-boek.** Germ. Der Apotecken Werckstäts-buch. Gall. & Angl. *Dispensatoire.*

Dispositio est habitus, qua ad actiones peragendas, bene, vel malè sumus dispositi. Vide *Diathesis.*

Disseptum, idem quod *Diaphragma.*

Dissimilares partes sunt, quæ in varias partes sibi dissimiles dividi possunt; ut, manus, vena, musculus, quibus opponuntur similares. Belg. **Deelen die malkander niet gelyk zyn.** Germ. **Ungleiche theilen.** Gall. *Parties dissimulaires.* Angl. Dissimilar parts.

Dissolventia, idem quod *Discutientia.*

Dissolutio est quando salia, resinæ, aut aliud quid in spiritu vini aliove liquore dissolvitur. Vel quando corpora arte Chymica, in sua elementa rediguntur. Belg. **Een ontdoeninge / dissolutie / ontbinding.** Germ. **aufflösung.** Gallic. *Dissolution*, & idem Anglis.

Distensio est, quando partes ab alio inflantur, dilatantur, & relaxantur, ut ex effervescentiis in intestinis concitatis, oriuntur flatus & non rarò pressiones doloresque. Belgicè. **Een uitrekkinge.** German. **außstreckung.** Gallic. *Estendue*, *Distension.* Angl. Distension.

Distichia, est duplex pilorum in palpebris ordo. ex δὶς malè, & ςείχω incedo.

Distorsio, est cum partes situ aut figura, peccant. Belg. **Verdraayinge.**

Distributio fit, cum chylus ex ventriculo & intestinis papillas intestinales (à Willisio *tunica glandulosa* dicta) subeat, & per venas lacteas, ductumque chyliferum, in venam subclaviam exantlatur, ut una cum sanguine circuletur & purpureo colore induatur. Vel quando sanguis ex corde & succus cerebralis ex nervis per totum corpus distribuatur. Et talis distributio vocatur ἀνάδοσις. Verum de

de excrementis, dicitur διαχώρησις. Belg. **Distributie / uitdeilinge.** German. **Außtheilung.** Gallic. *Distribution, partition, partage.* Anglicè. Distribution.

DISTRICHIA & DISTHRIACHISIS, est continuus lachrymarum defluxus, à pilorum in palpebris, ordinariis pilis subnascentibus, punctione. ex δὶς bis, & θρὶξ pilus. Belg. **Dubbelde hairkens der oog-schelen.**

DIURESIS est urinæ per renes secretio, quæ hoc modo peragitur: adjacent arteriis renalibus exiguæ glandulæ, quibus serum à sanguine secernitur, & per canaliculos exiguos; (ex quibus renum substantia maxima ex parte constat) ad carunculas papillares & deinde ad pelvim, ureteres, vesicamque foras deducitur. ex διὰ per, οὖρον urina, & ῥέω fluo. Belg. **pis-scheiding / pissen.**

DIURETICA, urinalia Medicamenta *Aurel.* sunt Medicamenta, quæ sanguinem, incidendo & dissolvendo, serum per renes, ad vesicam præcipitant. ex διὰ per, οὖρον urina, & ῥέω fluo. Belg. **Pisdrijvende middelen.**

DODECADACTYLUM, sive *Duodenum* est intestinorum tenuium primum, à ventriculi pyloro incipiens, & terminans ubi jejunum incipit. ex δώδεκα duodecim, & δάκτυλος digitus; ob longitudinem duodecim digitorum quod tamen in nostris hominibus nunquam observatur; forte veteres ex brutorum inspectione hallucinabantur, forte erunt digiti tantum transversi. Belg. **De twaalf vingerige darm.** Germ. **Der zwölff fingrunge darm.** Gall. *Duodene.* Angl. The Mawe gutt.

DODRANS Græcis σπιθάμη, est pondus unciarum novem. Item mensura duodecim digitorum.

DOGMATICA MEDICINA seu rationalis: hujus author fuit Hippocrates, & post eum Galenus; qui experientiæ rationem addidere. à δοκέω censeo. Belg. **Een regelmatige Medicyne.** German. **Ein regelmässige artzeny.** Gall. *Medicine dogmatique.* Angl. A Medicine dogmatike.

DOGMATICI sunt, qui experientiæ rationes inquisiverunt. Belgic. **Regtmatige Medicyns.**

DOLOR, Gr. Ἄλγημα, Ὀδύνη, πόνος. Quid sit, dici non debet, cum nemo sit, cui id persuadeas, nisi aut dolet, aut doluerit aliquando, quod animadverti debet adversus eos, qui putant, bene definivisse, cum dolorem dixerint esse vel continui solutionem, vel periculum ruptionis fibrarum, vel denique summam distensionem, à qua ruptionis periculum abesse nequit: Sed in iis non consistit dolor. Verum distensio in organo sensus cum maxima fit, adest ruptionis periculum, & sæpe accedit solutio continui, at dolor ad eam distensionem in mente subsequitur. Oriturque ex solutione sensibili aut insensibili. Pro varietate etiam variant nomina, ut *Algens*, si frigus adsit. *Gravativus*, si caput vel alia pars gravatur. *Pungens*, quando gladii instar pungit. *Ostocopus*, quando dolor circa ossa est. *Stupidus*, si vix sentiatur, aut saltem ferri possit. *Tensivus*, quando tensio adsit. Sic à parte affecta, etiam varia sortitur nomina. In capite *Cephalalgia*, *Cæphalæa*, *hemicrania*, *crapula &c.* Circa articulos, *Arthritis* dicitur. In renibus *Nephritis*, in alvo *Colicus* &c. Belg. **Pyn/ wee.** Germ. **Schmertze.** Gallicè. *Doleur.* Angl. Pain.

DORSUM seu *tergum*, pars thoracis posterior, dicitur. Græcis νῶτον. Dorsum manus vel pedis est exterior eorum facies. Ita gibba nasi, scapulæ & ilii ossis pars etiam dorsum appellatur. Belg. **De rug.** Ger-

Germanic. Rück. Gall. *Dos, Eschine.* Anglic. The Backe.

Dosis est Medicamenti determinata portio, sive quantum unica vice exhibetur vel propinatur. à *δίδωμι* do. Belg. Gifte. Germanic. Maaß einer artzney. Gall. & Angl. *Dose.*

Dothien, idem quod *Furunculus.*

Drachma est & pondus & mensura. *Ægyptiaca* fuit olim & *Attica.* Illa pendebat obolum, hæc vero scrupulos tres, vel obolos sex ut & hodie in officinis. Octo constituunt unciam. Signatur signo ʒ olim *ὁλκὴ* dicta fuit. Et signabatur cum Λ quod ab inferiore parte ο habebat. Belg. Een dragme / een vierendeel loots. Germ. Drachme / daß vierte theil eines loths / quintlein. Gallicè. *Drame, Drachme.* Angl. A Dramme.

Dracunculus, est ulcus quod nervum ipsum pervadit: Item lumbricus longus, planus non admodum latus, albus, qui cruribus Indorum frequenter innascitur. à *δράκων* draco. Belgicè. Draak-gestweer / Draak-worm. German. Drach-geschwär / drach-wurm. Gall. *Dracuncule.* Angl. A Dragen ulcer vel worm.

Drageta Idem quod *Tragea.*

Dragma Idem quod *Manipulus.*

Dragmis, Idem quod *Pugillus.*

Drastica sunt Medicamenta præsentissima. à *δράω* facio. Belg. Van stonden aan helpende middelen.

Dropacismus, est quo membra externa omnia extenuata, resoluta, frigida & humida, oblini solent. Estque vel simplex vel compositus. *Simplex* ex pice modica oleo liquata, constat. *Compositus* præter picem oleo liquatam, recipit etiam piper, pyrethum, bitumen, semen rorismarini: &

si opus sit siccare, *Sulphur vivum*, *salem*, *cinerem sarmentorum*; sin vellicare *Euphorbium*. Forma varia est, quidam enim emplastri referunt, alii cataplasmatis formam. Latinis *Picatio*. Belg. **Een pikpleister / salf om het hair uit te trekken.** Germ. **Pech-pflaster.** Gall. & Angl. *Dropacisme*.

DROPAX, Idem quod *Dropacismus*.

DROSOMELI, vide *Manna*.

DUCTUS ADIPOSI, vide *Sacculi adiposi*.

DUCTUS AQUOSI, vide venæ *Lymphaticæ*.

DUCTUS BILARIUS, vide *Porus Bilarius*.

DUCTUS CHYLIFERUS est vas, in cujus parte inferiore Lacteæ venæ omnes & plurimi lymphæ ductus teminantur; circa glandulam renalem sinistram ortum sortitur; & juxta arteriam magnam per thoracis longitudinem ascendens, in venam subclaviam sinistram terminum consequitur; plurimas habet valvulas, ne materia ascendens delabatur. Intra quartam & sextam thoracis vertebram, variè bifurcatur: Usus est Chylum & Lympham versus cor, ex partibus inferioribus vehere & adducere. Belg. **De gyl-leider / gyl voerder / dauw-voerder / borstbuis.** Germ. **Der gylfuhrer / der brust-kanal.** Gall. *Le conduit du Chyle*. Angl. The Thoracik duct.

DUCTUS HYGROBLPHARI, sunt quidam ductus, qui intra palpebras succum exonerant Lymphaticum, quo oculi continuo, ne arescant, irrigantur. ex ὑγρὸν, humidum & βλέφαρον, palpebra. Belg. **Oogledens bevogtigers.** Germ. **Auggliedren befeuchtigere.** Gall. *Les Conduits hygroblephares*. Angl. The Cannels of the eyes Moystures.

DUCTUS HYGROPHTHALMICI, Idem ductus ac *Hygroblephari*. ex ὑγρὸν humidum & ὀφθαλμὸς oculus.

DUC-

Ductus Lachrymales sunt, qui omnem lympham qua oculi irrigabantur suscipiunt, & per narium ossa incedentes sese in nares exonerant. Belg. **Traanbuisen.** Germ. Der zäher / vel trähne kanal. Gall. *Conduits de Larme.* Angl. The Cannels of the teares.

Ductus Pancreaticus, est canaliculus ex pancreate ortum ducens, qui juxta vel non procul à ductu bilario intestino inseritur; succum vehit Lymphaticum quem in intestinum duodenum mittit, ad cibum (à fermento acido ventriculi & bilis admixtione) volatilisandum & fermentandum: Doctiss. *de Graaf* succum subacidum ex ipso ductu emulgere novit, alii etiam Medici cordati, inter quos *Phil. Matthæus Junior, Dom. Paisenius, Dom. Michaël Behm &c.* de succo istoc acido non parum ambigunt, & de morbis quibusdam, quos ex effervescentiis acidi succi pancreatici cum bile in duodeno derivat *Excell. Dom. Sylvius*, hactenus valde dubitant. *Nos* autem interdum pr. sanitatem acidum inveniri affirmamus, sæpe etiam salsum, & austerum; frequentius tamen insipidum & volatile, vide Anat. nostram Reform. Belg. **De alvleis-buis / de groote kliers buis.** Germanic. Daß gekrößdrüse kanal. Gall. *Conduit de Pancreas.* Angl. The Cannel of the all flesh.

Ductus Roriferus sic à *Nobiliss. Bilsio.* Dictus, idem est quod *Duct. Chyliferus.*

Ductus Salivares sive salivarii sunt meatus qui à glandulis maxillaribus protensi, in maxillas & linguæ latera porriguntur, ibique succum salivalem effundunt, ad cibi solidioris masticationem, deglutionem, & nonnullam fermentationem. Belgicè. **Speeksel baten.** Germ. Geiffer Faßen. Gall. *Conduits salivaires.* Angl. Spet Canal.

Ductus Thoracicus, Idem quod *Ductus Chyliferus.*

Ductus Umbilicalis, vide *Funiculus.*

Ductus Urinarius, idem quod *Urether* & *Urethra.*

Ductus Virsungianus, Idem quod *Ductus Pancreaticus.*

Dulcedo Amoris, vide *Amoris dulcedo.*

Dulcoratio, Idem quod *Edulcoratio.*

Duella est tertia unciæ pars, octonis scrupulis terminata.

Duodenum Intestinum, Idem quod *Dodecadactylon.*

Dupondium, pendet Drachmas quatuor, seu semiunciam. Belg. **Een Loot.**

Dura Mater, vide *Mater dura.*

Dysæsthesia, est difficultas seu vitium sensuum. ex δὺς difficile, & αἰσθάνομαι sentio.

Dyscinesia, est movendi impotentia, sive sit imminuta, sive abolita. Belg. **Onmagt om te bewegen.**

Dyscrasia, est inæqualis particularum in sanguine, vel succo nervoso mixtura. ex δὺς difficile, & κεράγνυμι misceo, tempero. Belg. **Ongestalte onmatigheit.** Germ. **Unmaessigkeit.** Gall. *Indisposition.* Angl. Idem.

Dysecoia, est audiendi difficultas. ex δὺς difficile & ἀκούω audio. Belg. **Swaarhoorig.** Germ. **Hart hörund.** Gall. *Sourdâtre.* Angl. Heavinesss of hearing.

Dyselces, (qui opponitur *Euelces*, vide suo loco) est is, qui ulceribus curatu difficillimis laborat. ex δὺς difficile, & ἕλκος ulcus. Belgic. **Die quade zweeren heeft.**

Dysen-

Dysenteria, Lat. *Tormina*, est Diarrhæa cum Tenesmo leviore vel graviore, totiusque ventris torminibus ac sanguinis etiam puris excretione; hisce accedunt Anxietates magnæ, dejectiones frequentes, quæ sæpe habent brevia intervalla, deinde mucus & pelliculæ prodeunt, quando Dysenteria alba dici solet; siti adhæc, febri, inquietudine, viriumque imbecillitate laborant. Sed Dysenteriæ aliquando Epidemicæ sunt, aut cum peste, & in urbibus vel castris multos uno tempore affligit. Nonnunquam excreta halitum expirant qui adstantes inficit. à δὺς difficile, ἔντερον intestinum, & ῥέω fluo. Belgicè. **Roo-loop / rood melisoen / bloedgang.** Germanic. Die roth / ruhr / roht durchlauff / bluht-gang. Gallicè *Dysenterie*, *Trenchee de ventre*, *flux de sang*. Anglic. The bloodie flix.

Dysepulotica, sunt ulcera maligna, curationem respuentia. ex δὺς difficulter, ἐπὶ super & ὅλος integer. Sed potius ab ὄλλυμι perniciem infero, derivandum censeo. Belg. **Sweeren die niet willen toeheelen.**

Dysodes, δύσοσμος vel δύσοδμος. Est omne illud quod male olet; ut excrementa. Ei opponitur *Euodes*. ex δὺς difficile, & ὄζω oleo. Belg. **Stinkende dingen.**

Dysorexia, est appetitus diminutus, ex mala succorum in ventriculo dispositione. ex δὺς difficile, & ὀρέγω cupio. Belgic. **Traage eetlust.**

Dyspathia, est patiendi difficultas. ex δὺς difficile, & πάσχω patior. Belgicè. **Onpatientig.**

Dyspepsia, est difficultas cibos concoquendi seu fermentandi in ventriculo & intestinis, unde non raro in nidorem vel aciditatem convertuntur. ex δὺς

 ægrè,

ægrè, & πέπλω coquo. Belg. **Moeyelyke verdouwinge.**

DYSPHONIA est loquendi difficultas, ex mala organorum dispositione. ex δὺς difficile, & φωνέω voco. Belg. **Een swaere stem.**

DYSPHORIA, est tollerandi vel patiendi difficultas. ex δὺς ægrè, & φορέω patior, tollero.

DYSPNOEA, est respirandi difficultas, ab organis vitiatis, obsessis aut irritatis orta. Habetque duos gradus, nempe Asthma & Orthopnæam, de quibus suo loco. ex δὺς difficile & πνέω spiro. B. **Moeyelyke adem.** Germ. **Schwerer athem / engbrüstig.** Gall. *Difficulte d'Haleine.* Angl. Difficultie of breathing, pursenesse.

DYSTHERAPEUTA, sunt morbi curatu, difficiles. ex δὺς pervicaciter, & θεραπεύω curo. B. **Siekten die zwaar te genezen zyn.**

DYSTHYMIA, est animi ægritudo. ex δὺς ægrè, & θυμὸς animus. Belg. **Swaarhertig.** Germ. **Schwermutich.** Gall. *Melancolicq.* Anglic. Heavie-spirited, Heavie-minded.

DYSTOCIA est partus difficilis, sive præter ordinarium cursum fætus in lucem, editio. Hoc fit quando nempe obliquè, transversim vel pedibus primo egreditur, vel cum viæ ex inflammatione vel alias angustæ sint, vel cum fætus magnus, debilis, obesus, vel mortuus sit. ex δὺς difficile, & τίκτω pario. Belg. **Een Moeyelyke baring.** Germanicè. **Schwäre arbeit in der geburt.** Gall. *Le Travail difficile.* Angl. Laborious bearing.

DYSURIA est mingendi difficultas, ab organis, male dispositis, aut à calculo, arenis, vel viscidis humoribus, obstructis plerumque cum ardore urinæ, ex δὺς malè, οὖρον urina, & ῥέω fluo. Belg. **Een moeyelykheit in 't water maken.** Germanicè.

Harn-

Harnstrenge. Gall. *Difficulté de pisser.* Anglic. Difficultie in pissing.

E.

ECBOLICA sunt Medicamenta, quæ fætum in partu difficili expellunt. Item Medicamenta quæ abortum concitant. ab ἐκβάλλω dejicio.

ECCATHARTICA, vide *Catharticum.* ab ἐκκαθαίρω expurgo.

ECCHYLOMA, idem quod *Extractum.*

ECCHYMOMA, est cutis sugillatio, à sanguinis extravasatione. ab ἐκχύω effundo, & αἷμα sanguis. Belg. Blauwe blekken. Germ. Die kolschen streichmasen. Gall. *Noirceur d'un coup.* Anglic. Blewnesse with stripes.

ECCHYMOSIS, idem quod *Ecchymoma.*

ECCOPE, idem quod *Extirpatio.* ab ἐκκόπτω exscindo.

ECCOPROTICA, idem quod *Cathartica.* ab ἐκκοπρόω alvum depono.

ECCRIMOCRITICA, sunt judicia de excretis particularibus ab ἐκκρίνω secerno, & κρίνω judico.

ECCRISIS, est excrementorum secretio. ab ἐκκρίνω secerno.

ECHINUS, est quicquid numerosa congerie aculeorum stipatur, sive tegmen, sive caput, sive cacumen fuerit.

ECLEGMA sive *Linctus*, quem *Arabes Loch* & *Lohoch* appellant, aliis *Illinctus*, & ἐκλεικτὸν est Medicamentum internum, quod consistentia inter syrupum & opiatum media est, ex variis thoracicis

 adver-

adversus asperæ & pulmonum affectus ut lingatur, concinnatur. ab ἐκλείχω lingo, lambo. Belg. **Een likking/ slikking/ slik-markt.** German. **Ein latwerzen.** Gall. & Angl. *Eclegme.*

ECLIPSIS, est animi defectus: Idem quod *Eclysis.* ab ἐκλείπω deficio.

ECLYSIS, *Animi Defectus*, ab ἐκλύω delinquo. Vide *Deliquium animi.*

ECPHRACTICUM, est Medicamentum incidens & deobstruens. Vide *Incidentia.* ab ἐκφράσσω deobstruo.

ECPHRAXIS, est alicujus partis, per Medicamenta incidentia, deobstructio. ab ἐκφράσσω deobstruo.

ECPHYSESIS, est efflatio vel exspiratio confertim facta. ab ἐκφυσάω effluo.

ECPHYSIS, vide *Apophysis.* Item *Duodenum* significat. Vide *Dodecadactylon.* ab ἐκφύω excresco.

ECPIESMA est succus expressus. Item, fœces quæ ab expresso remanent. Item Calvariæ fractura, in qua partes cranii fractæ, meninges premunt. ab ἐκπιέζω exprimo.

EXPIESMUS est quædam expressio, sed maximè oculorum protuberantia. ab ἐκπιέζω exprimo. Belg. **Een uitdrukking der oogen.**

ECPLEXIS est perterrefactio seu stupor. ab ἐκπλήσσω perterrefacio. Belg. **Verbaastheit/ Verschrikking.** Germ. **Erschreckung.** Gall. *Epouvante.* Angl. Fright.

ECPNEUMATOSIS, vide *Exspiratio.*

ECPTOSIS, idem quod excidentia & luxatio. ab ἐκπίπτω excido:

ECPYCTICA sunt Medicamenta condensantia, Idem quod *Incrassantia.* ab ἐκπυκάζω condenso.

ECPYE-

Ecpyema, Idem quod *Empyema.* ab ἐκπύον ex, & pus.

Ecpyesis, vide *Ecpyema.*

Ecrhythmus, est pulsus, qui nullius ætatis rhythmum seu modulum observat. ab ἐκ ex, & ῥυθμὸς modulus. Belgicè. **Een ongeregelde pols.** Germ. **Ungeordnet pulsschlag.** Gall. *Le poulx déréglé.* Angl. Pulse disordinate.

Ecsarcoma, idem quod *Hypersarcosis.* ab ἐκ, ex, & σὰρξ caro.

Ecstasis est delirium sive mentis commotio, sive fuerit cum silentio, sive cum furore, interdum vigiliæ adsunt, interdum coma. ab ἐξίστημι, graviter deliro. Dicitur etiam is, qui quasi in cælum esset sublatus. Belg. **Buiten sijn selven sijn.** Germ. **Erstummung.** Gall. *Etonnement.* Anglic. A stonishment, a sowing.

Ectasis, cutis est quædam in longitudinem & latitudinem extensio. ab ἐκτείνω, extendo. Belgicè. **Uitrekking des huids.** Germ. **Aussspannung der haut.** Gall. *Extension de peau.* Angl. Stretching of the skin.

Ecthlimma, est ulceratio, à violenta compressione, in cutis superficie oborta. ab ἐκθλίβω exprimo.

Ecthymata, sunt pustulæ, sive cutis quædam efflorescentiæ, ut in variolis, &c. ab ἐκθυμιάω exhalo, vaporo. Belg. **Puisten.** German. **Blätterlein.** Gall. *Ampoulle.* Angl. Wheale.

Ectome, idem quod *Extirpatio.* ab ἐκτέμνω exscindo.

Ectillotica, sunt Medicamenta, quæ callos & clavos absumunt, crinesque evellunt. ab ἐκτίλλω evello. Belgicè. **Weer verdrijvende middelen.**

Ectro-

Ectropium, est increscentia palpebrarum; quando inferior palpebra brevior est superiore, item genæ &c. aut ejus inversio. ab ἐκτρέπω everto. B. Uytrekkinge der oogen of wangen.

Ectrotica, sunt Medicamenta quæ abortum inferunt. ab ἐκτιτρώσκω abortio. Belgicè. Misval makende dingen.

Eczemata, sunt pustulæ rubicundæ fervidæ, & flammeæ; quidam Hydroa pro eczemate, sed male sumunt. ab ἐκζέω effervesco. Belg. Vuurige puisten. Germ. Feurige blätterlein. Gall. *Ampoulle ardante.* Angl. Hot wheale.

Edulcoratio, dicitur quando calcinata sale gravida, dum aqua (ut plurimum calida) abluuntur, qua ablutione sal inibi contentum aquæ immiscetur. Vel dulcorare etiam dicitur quando potiones, addito saccharo aut syripis convenientibus gratiores redduntur. Belg. Afsoeting. German. Aussüssung. Gall. *Adoucement.* Anglicè. Mitigating, sweeting, edulcoration.

Effervescentia, est subitus & intestinus inter alcali & acidum, interveniente aqua, cum tendentia ad mutuam destructionem, motus, quem nonnunquam calor aut flamma subsequitur, ut in calce viva, fœno madide reposito, & miscellis Chymicis. Belg. Opgestinge/opbruising/opwelling/opsiedinge. Germ. Auffgehung. Gall. *Jettement la Lie, effervescence.* Angl. Upyesting.

Efforatio, sive *Efflorescentia*, idem quod *Exanthema*,

Effluvium, idem quod *Aporrhæa.*

Egestio, Idem quod *Dejectio.*

Ejectio, Idem quod *Dejectio.*

Eispnoe, Idem quod *Inspiratio.*

Elæo-

Elæosaccharum, oleum est stillatitium cum saccharo mixtum. Ex ἔλαιον, oleum, & saccharum. Belg. **Geolyde suiker.** German. **Oelicht Zucker.** Gallicè. *Sucre Huileuse.* Angl. Oylie Sugar.

Elastica Vis, *Willis* vox familiaris est; dicit esse spirituum animalium explosionem, ut in spasmis & in convulsionibus. ab ἐλαύνω, agito. Belg. **Ontploffing.** Germ. **Außschlagung.** Gallicè & Angl. *Elision.* Item aëris quædam renitentia. Belgicè. **Een twe'er ombuigende kragt des lochts.**

Elaterium, strictè est succus cucumerum sylvestrium, in spissam, duramque consistentiam redactus. Sed latè erit item omne Medicamentum forte quo alvus purgando subducitur. ab ἐλαύνω agito, expello. Belg. **Een sterk purgeermiddel van wilde komkommers.** Germ. **Ein starck reinigund mittel von wald Cucumern.** Gall. *Fort Purgation de Comcombre sauvage.* Angl. Strong Purgation of the wild Cucumbers.

Elctica vide *Attrahentia.* ab ἕλκω traho.

Elcus, vide *Helcus.*

Electuarium est confectio ex speciebus, pulpis, gummis, syrupo vel melle excepta, consistentiâ conservæ instar crassâ. Estque *simplex* vel *compositum.* *Simplex* tantum ex pulpa cassiæ, tamarindorum, vel prunorum constat: *Compositum* vero ut plurimum ex speciebus, pulpis, succis condensatis, gummis, &c. quæ melle vel syrupo excipiuntur. Electuaria sunt Digerentia, laxantia, purgantia, confortantia, alexipharmaca &c. Belg. **Electuarien / te samen gestelde conserven.** Germanic. **Außgesottener safft / eine lachtwerge.** Gall. *Un Electuarie.* Angl. An Electuarie.

ELEMENTA seu principia sunt corpora simplicissima, quæ nec ex se invicem sunt, neque ex aliis, ex quibus sunt omnia & in eadem resolvuntur. Elementa quibusdam dicuntur quinque, *Spiritus*, *sal*, *sulphur*, *aqua*, *&* *terra*, quorum postrema duo passiva, cætera activa dicuntur. *Alii* Enumerant tria *Salem* nempe, *Sulphur & Mercurium*, minus tamen rectè. *Peripateticorum* Schola quatuor existere docet, *Ignem* sc: *Aërem*, *aquam & terram*. Verum istæc elementa omnia sunt ex aliis composita, propterea ex eorum Elemento quippiam constare, idem est quasi diceres, arborem ex radice, trunco, ramis, foliis, floribus &c. esse compositam. Omnium simplicius incedit *Cartesius*, qui materiam constituit *Primam*, *Secundam & Tertiam*, hoc est lumen emittens, idem transmittens, & idem reflectens. Græc. Στοιχεῖον. Belgic. **De Elementen / hooft-stoffen.** Germ. **Die Element.** Gall. *Elemens*. Anglic. The Elementes.

ELEMI, gummi sive resina aut Lachryma pellucida, albicans, cum flavis particulis intermixta, in massam redacta, suavem accensa halans suffitum, venit ex Æthiopia, ubi ex arbore manat, quam oleum nonnulli volunt, alii cedrum, alii aliam arborem. Dicitur & *Elemni*.

ELEOSACCHARUM nihil aliud est quam oleum destillatum cum saccharo mixto. Vide *Elaosaccharum*.

ELEPHANTIASIS ARABUM, de quo morbo, ne verbum quidem fecerunt Græci, Arabes ejus mentionem passim faciunt, quæ varicibus cognata est; atque ex istis ortum habet, & tantum pedum tumor est. Agunt de hoc *Avicenna* ubi de varicibus tractat: Rhases dissentit tamen ab his, & Græcos sequitur *Haly Abbas* qui Elephantem dicit esse morbum

bum omnia corporis membra corrumpentem, & quasi cancrum universalem. Verum nec ipse sibi constat, cum scribit: Ulcera, quæ in pedibus & cruribus fiunt, Elephas vocantur. Et Elephanticus morbus apostema est melancholicum, quod in cruribus & pedibus: & ejus signum est, quod pedis figura elephantis figuræ similis sit. Reliqui omnes seorsim de lepra & elephantia agunt & elephantiam, pedum tumorem esse dicunt à sanguine melancholico & pituitoso & varicibus ortum, ob quem pedes ægri pedibus elephantis figura & crassitie similes fiunt. Atque tumoris hoc genus in mendicantibus sæpe conspicitur, qui in viis publicis stipem petendo victum quærunt. Belg. **Laseri melaatsheid / Elephants siekte.** German. **Ein Kranckheid wie der aussatz oder Malatzey.** Gall. *Ladrerie*, *Lepre*, *Mesellerie*. Angl. Leprie.

ELEPHANTIASIS GRÆCORUM quam *Arabes* lepram vocant. Appellatur autem *Elephas & Elephantiasis*, *& Elephantia* ab elephante, ob similitudinem quam hic morbus habet cum elephante nimirum, ut nonnulli putant, quod eo morbo laborantes, magni ut elephantes, fiant; quæ inepta est notatio, cum elephantiaci non majores fiant nisi quis non magnitudinem corporis elephantiasi laborantium, sed morbi magnitudinem respiciat, vel quod malum in cruribus serpens, efficiat ea elephantis ritu ferè rigida & æqualia: vel quod inter alios morbos vehemens ac validus sit veluti elephas. Vel quod membra & cutis tumida, scabra, rugosa, tuberosa, & inæqualis, ut elephantum reddatur. *Galenus* de tumoribus cap. 14. malum hoc cum incipit, etiam σαλυϱιασμὸν nominari scribit, eo quod facies similis Satyrorum faciei reddatur. Nam labia fiunt crassa, nasusque tumet atque ideo depressus apparet,

aures

aures tabescunt, maxillæ rubore perfunduntur, in fronte hinc inde tumores quasi quædam cornua apparent; quanquam alii ea etiam de causa Σαλυελασμὸς hoc malum nominari censeant, quod in ortu valde libidinosi sint, quoniam videlicet malæ faciei iisdem cum rubore attolluntur, & musculis maxillaribus veluti convulsionem patientibus, mentum ipsum dilatatur, quemadmodum etiam ridentibus evenire solet, similitudine quadam ad picturas Satyrorum, quos ἀπὸ τ̃ σεσηρέναι *Cæl. Rhodiginus* ita nominatos putat, quod ore hiante labiisque diductis instar ridentium cantent & ludant, vel ut nonnulli, quod Satyris in Venerem propensione & libidine similes sint. *Celsus* ita describit, totum, *inquit*, corpus afficitur, ita ut ossa quoque vitiari dicantur: summæ partes corporis, crebras maculas, crebrosque tumores habent. Rubor horum paulatim in atrum colorem convertitur: summa cutis inæqualiter crassa, tenuis, dura, mollisque quasi squamis quibusdam asperatur, corpus emarcessit, os, suræ, pedes intumescunt. Ubi vetus est morbus, digiti in manibus pedibusque sub tumore conduntur, febricula oritur, quæ facile tot malis obrutum hominem consumit. nobis sic observatur

ELEPHANTIASIS, sive *Lepra & Leprosis* ut plurimum morbus cutaneus est, primo constat ex tuberibus in facie, malis, fronte, pectore, brachiis & circa coxa. Colore sunt livido ut cancri, absque tamen dolore, mobiles sunt; cum ita adveniunt, hujus morbi certum signum est & præsagium, nam semper cum istis tuberibus incedit. *Secundo* in faucibus ad linguæ radicem tubercula sunt, ut in grandinosis porcis apparent; eorum color flavus est vel lividus, quæ sunt certa lepræ signa. *Tertio* desinunt in ulcerationes & planas & latas, raro cute profundiores,

res, cum labiis duris & tumidis, & quod mirum est, sine dolore, & serpunt, & si in uno loco sanentur, in alio denuo renascuntur, digitos manuum ac pedum vulgo occupant, internodia quoque & loca plana, item cubitum aliaque loca. Ulcerationes hæ certum præbent indicium, sed quia leprosi simulant, illam plagam ab adustione provenire, ad similia signa quoque attendendum est. Notatu denique dignum, huic ulcerum generi, imo & in tumoribus nullum adesse dolorem aut sensibilitatem, si acu pungantur. *Quarto*, ulcera quoque in ipsis naribus inveniuntur, quibus integer nasus cum ossibus sæpe depascitur: Denique ipsum palatum non intactum relinquunt tantum, verum & uvulam & asperam arteriam invadunt. Unde & tandem vitam deponunt. *Quinto*, circa narium & aurium & ciliorum extremitates intumescentia est, cum incrassatione & extensione. *Sexto*, Pellicula adest, qua tota obducitur oculi pupilla. *Septimo*, totius cutis scabrities conspicitur, quæ quasi intumescit, sicca redditur & scabra, rimas agit & fissuras patitur: Obducitur sqammis furfuribusque, caput præsertim & cilia; cutis porro pallida est, flava item, livida, & colore vivo orbata. *Octavo*, decidunt, capilli, barba, sive quod pili rarescant, sive quod pili ex ciliis enascentes consumantur. Ungues denique finduntur, intorquentur & ut brutorum ungulæ eodem modo excrescunt. Postea quidem musculi & præsertim respiratorii aliquatenus mutilantur, idque propter tubera & exulcerationes: Lingua fit rauca: ob pelliculam visus admittitur, nec non & sensus tactus ob tubera & exulcerationes: & si contingat, circa extremitates fit. Post aliquot tempus, postque plurimos intumescentias, vasa sanguinea ita coarctantur, ut si acus immittatur, nullus sanguis, sed sanies effluat.

Fæcundi sunt & ad coitum ardentiores, quia à coitu prohibentur. Atque hæc sunt φαινόμενα quæ nobis elucescunt. Belgicè. Lazeri / Oliphants siekte. Germ. Ein Kranckheid wie der aussatz oder Malatzey. Gallic. *Ladrerie*, *Lepre*, *Mesellerie*. Anglicè. Leprie.

Elevator, idem quod *Elevatorium*.

Elevatorium ab elevando dictum est instrumentum Chirurgicum quo crania depressa elevantur. Belgic. Een hef-boom / heen-hefter / hef-tuig. Germ. Auffheber. Gall. & Angl. *Elevatoire*.

Elixatio est, quando res coquendo emolliuntur. Belg. kokinge / opsiedinge. Germ. Aufsiedung. Gall. & Angl. *Elixation*.

Elixir dicitur ab Arabica voce *Elecschir*, sive *Eliescbir*, sive *Alescbis*, estque tinctura seu essentia alicujus rei per spiritum vini aut aliud simile, extracta; Idem est quod *Tinctura*. Belg. Uittreksel. Germ. Quintessentz / außtruckung. Gallic. *Extract*, *Elixir*, *quintessence*. Angl. Elixir, the quintessence.

Elminthes & Helminthes, sunt vermiculi parvi, in intestinis, præsertim recto, geniti. ab ἑλμινθιάομαι lumbricos patior. B. Maeyen. Germ. Wurmleins. Gallic. *Vermine*. Angl. Little Worms.

Elodes & *Helodes*, febris continuo affligens cum maximo sudore, ita ut ægri ob humiditatem in paludibus degere videntur, & exinde penè exsolvuntur. Fortè erit species *Sudoris Anglici*. ab ἕλος palus, & εἶδος forma. Belg. Sweet-koorts. Germ. Der schweyß kalte. Gallic. *Fievre Suëante*. Anglicè. Sweat-fever.

Elongatio, παρέρθρωμα, est luxationis imperfectæ species, quando ligamentum alicujus articuli tantum elongatur, ita ut os ex junctura non

pror-

prorsus exeat. Belgicè. **Verrekking / verlenging.** Germ. **Verlengung.** Gallic. *Alongement.* Anglic. A Prolongirung, vel a lengthing.

Eluxatio, Idem quod *Luxatio.*

Elythroides, vaginalis dicta, est tunica propriarum prima, darto connexa, virilemque testem vaginæ in modum includens. ab ἔλυθρον, vagina, involucrum, & εἶδος forma. Belg. **Scheede vlies.** German. **Daß scheiden fließ.** Gall. *Tunique Vaginale.* Angl. Sheath tunic.

Embaphium, sive acetabulum, aut vasculum, quo Medicamenta aut alimenta induntur vel mensurantur. Item vas in quod intingitur. ab ἐν, in, & βάπτω immergo, intingo. Belgicè. **Een Bakr=ken.**

Embasis est balnei species, in quo quis aqua calida lavatur. ab ἐμβαίνω ingredior. Belgicè. **Een Bad.** Germanic. **Bad.** Gallicè. *Bain.* Anglicè. A Baine.

Embrocacio, idem quod E*mbroche.*

Embrocha, Idem quod E*mbroche.*

Embroche, seu irrigatio, instillatio, stillicidium, fomentationis genus est quando humor ex alto, pluviæ instar, in partem aliquam destillatur, quæ fit vel prolutione ex vasculo proboscide inclinata, vel destillatione vel ex gutturnio. Adhibetur *primo* super futuram coronalem, in cerebri intemperiebus, sinitur que humor per sagittalem suturam decurrere. *Secundo* ad principium spinalis medullæ in nervorum morbis, siniturque humor per totam spinam defluere. *Tertio* ad calefaciendum vel exsiccandum ventriculum, siniturque materia per totum abdomen excurrere, si intestina quoque imbecillia sint, hepati ceratum santalinum applicatur, quum ejus incensio metuatur. Embrocharum materia est aqua

 com-

communis thermarum, decoctum, lac, oleum, prout partis affectus & necessitas requirat. ab ἐμβρέχω intingo.

Embryon est rudimentum fœtus in utero materno. ab ἐμβρύω pullulo. Belg. **Een onvolwasse vrugt.** Germ. **Unzeitige Frucht.** Gall. *Germe.* Angl. The rudiment of a child.

Embryothlastes, Chirurgicis instrumentum est usuale, ad contundenda ossa in extrahendo fœtu accommodatum. ab ἔμβρυον fœtus imperfectum & θλάω contundo. Belg. **Een instrument om een kind af te halen.** Germ. **Ein hagk.** Gall. *Un Crochet.* Angl. Crooke.

Embryulcus, uncus fereus, fœtui extrahendo destinatus. ab ἔμβρυον fœtus imperfectus & ἕλκω Traho. Idem quod *Embryothlastes.*

Embryotomia, est fœtus dissectio anatomica. ex ἔμβρυον fœtus rudimentum, & τέμνω seco. Belg. **De ontleding van een onvolwasse vrugt.**

Emeticum sive *Vomitorium* est Medicamentum, quod particulis suis irritativis ventriculi fibras versus superiora contrahit, & quicquid ventriculo molestum est, per os expellit. Conficitur ex decoctis, tincturis, infusionibus, &c. ideoque ut plurimum in liquida forma propinantur, licet in pilulis, pulveribus &c. etiam ægris porriguntur. ab ἐμέω vomo. Belgic. **Een braak-drank / braak-middel.** Germ. **Speytranck.** Gall. *Vomityf, Vomitoire.* Angl. A Vimiting drinke vel potion.

Emetologia, est descriptio de vomitoriis. ab ἐμέω vomo, & λόγος sermo. Belg. **Beschryving van de braak-middelen.** Germ. **Beschreibung von de speytrancken.** Gallic. *Une description de vomityfs.* Angl. A Description of the vomiting drinkes.

Emetos, vide *Vomitus.* ab ἐμέω, vomo.

Emme-

EMMENAGOGA sunt Medicamenta menses cientia ex ἐν, in, μλω̃, mensis, & ἄγω duco. Hoc est quod intra spatium unius mensis fit.

EMMENIA Idem quod *Catamenia & menses.* ex ἐν in, & μλω̃ mensis.

EMMOTON, Medicamentum liquidum, quod peniculis vulnerariis vel linteo concerpto exceptum, ulcerum sinibus injicitur. ab ἐν in & μότὸς linteum quod vulneribus inditur. Hinc μοτόω indo tale linamentum.

EMOLLIENTIA, seu μαλακτικὰ, sunt quæ calefaciendo, dissolvendo, dissipando & penetrando, partes molles reddunt. à Μαλάσσω emollio. Belgic. **Versagtende dingen.**

EMPASMA, Idem quod *Catapasma.*

EMPEIRIA seu *Empiria*, vide *Empirica*, est experientia in arte medica summè necessaria, cui si ratio accedat, erit medicina perfecta. ex ἐν in, & πεῖρα experientia. Belg. **Ervaring.** German. **Erfahrung.** Gall. *Experience.* Angl. Experience, practise.

EMPHRAXIS est obstructio in quacunque parte facta. ab ἐμφράσσω obstruo. Belgic. **Verstopping.** Germ. **Verstopfung.** Gall. *Bouchement.* Angl. A Stopping vel Schutting up.

EMPHRACTICA, Idem quod *Emplattomena.*

EMPHYSEMA est inflatio, ab effervescentiis vel alias concitata, sive in aliqua cavitate, ut in tympanitide; vel in parte aliqua particulari, ut in ventriculo, intestinis, sub cute &c. vocatur etiam Græc. ἐμπνεύματωσις. ab ἐμφυσάω inflo. Belg. **Opblasinge.** Germ. **Auffblehung.** Gall. *Bour souflure.* Angl. A Puffing up.

Emphyton Thermon, est calidum innatum, seu calor ex parentum semine primo in *fœtu seminatus*, qui postea, inchoata respiratione & fœtu per se subsistence, sensim *perit.* Calidum hoc, cum Philosophi tum Medici *Spiritum insitum & nativum* nominant & ex tribus constare partibus asserunt videlicet ex *Humido primogenio, insito spiritu, & calore.* Unde *Fernelius* definit *calidum innatum*, quod sit *humidum primogenium, insito spiritu, & calore undique perfusum.* Verum isthæc veterum nugamenta: nihil ad nos pertinent: calidum enim illud, locum duntaxat habet in recens natis. Quodque inspirando & alimenta sumendo perennatur. ab ἐμφύω innascor, & θερμαίνω calefacio. Belg. **De ingeboren warmte.** Germ. Eingeboren warme. Gall. *Chaleur né dedans.* Angl. The innate heat.

Empirica Medicina, vide *Empeiria.* Sed præter hoc secta olim fuit in Medicina. Cujus Author fuit *Acron Agrigentinus* alii *Serapion*; qui neglectis rationibus, posthabitaque rerum investigatione & Anatome, solis experimentis nitebatur, & in incognitis morbis ad similes affectus & similia remedia confugiebant. Floruit hæc secta potissimum apud *Ægyptios*, apud quos teste *Herodoto*, singuli morbi singulos ferè medicos habebant. Progressu autem temporis homines experientiæ rationem addere studebant, & ita paulatim ante *Hippocratem* apud *Cnidios, Rhodios & Coos* nova secta subnasci cæpit, quæ primo dicta fuit *Dogmatica* seu *Rationalis* ab ἐμπειρέω, tento. Belg. **Proefkundige Medicyne.** Germ. Probierkundige artzeney. Gall. *Medicine Empirique.* Angl. Quack Medicine.

Empirici, sunt qui experimentis solummodo contenti sunt, neglecta ratione. Vide *Empirica Medicina.* Belg. **Quaksalvers / Landloopers.** Gallic. *Charletans.* A. Mountebanks.

EMPLASTICA, Idem quod *Emplattomena.*

EMPLASTRUM, est Medicamentum externum, quod linteo vel pelli tenui, inductum, citi applicatur, eique tenacius adhæret. Componitur vulgo ex oleis, aut iis, quæ olei consistentiam ferè habent, qualia sunt axungiæ, medullæ, butyrum, mucilagines; Item ex pulveribus, & cera, aut iis, quæ ad ceræ consistentiam accedunt, ut resina, pix, gummi &c. cujus massa adhuc calida in teretes & longas figuras sive magdaleones cylindraceas formatur. ab ἐμπλάσσω illino. Belgicè. **Salf/ pleister.** Germ. **Pflaster.** Gall. *Emplastre.* Anglic. A Plaister.

EMPLATTOMENA, seu *Emplastica & ἐμφρακτικὰ*, sunt linimenta cutis poros ita constipantia & occludentia, ut vaporibus & effluviis sulphureis exitus denegetur. ab ἐμπλάσσω illino. Belg. **Medicyne die de zweet-gaten stopt.**

EMPNEUMATOSIS, sive *Inspiratio*, est thoracis alterna dilatatio, qua aër continuo inspiratur, & per asperam arteriam, ejusque partes vesiculares, sanguini, accensionis gratia communicatur. Si quis accuratius inspiciat, imo & videtur inspiratio principaliter à thorace dependere, à contractione membranæ asperam arteriam fauces & nares obtegentis; hisce enim sublatis tollitur motus thoracis, pulmonum & abdominis. ab ἐμπνέω inspiro. Belg. **Inademing.** Germ. **Der Inathemingung.** Gall. *Inspiration.* Angl. An Inspiration.

EMPROSTHOTONOS est convulsio cervicis & reliqui corporis versus anteriora, ita ut mentum pectori applicetur & femora ventri, cum rigore; qui aliquandiu hanc insolitam figuram retinet. ab ἔμπροσθεν anterius, & τείνω tendo. Belg. **Voor-over-trekking/ hals-spanning/ voor-waarts.** Germ.

Vorhinspannung. Gallicè. *l'Improsthotone*. Anglicè. Contraction towards the fore-parts.

EMPYEMA propriè dicitur, puris in thoracis cavitatem collectio, sed si latius sumatur etiam pro pure, in abdomine, aut alibi collecto accipi potest. ab ἐν intus, & πύον pus. Belg. **Een etter borst.** Germ. **Eyter-brust.** Gall. *Poitrine postumeuse*. Angl. Matterish breast.

EMPYREUMA, adustum quid significat. est crassamentum illud viscidum, quod in aquis destillatis ad fundum subsidet. Item olea adusta, *Empyreuma olere dicimus*. Item reliquiæ alicujus febris post paroxysmum. ab ἐμπυρόω accendo. Belg. **Verbrandheid.** Germ. **Verbrennung.** Gall. *Brulement*. Angl. Burning.

EMULGENTIA VASA sed melius *Renalia*, dicuntur venæ & arteriæ, quæ renes subeunt. Belg. **Nier-vaten.** Germ. **Aussaugenden fass / nierenfass.** Gall. *Vaisseaux renales*. Angl. The reins vessels, emulgent vessels.

EMULSIO est Medicamentum potulentum, ex seminum quorundam medullâ cum affuso commodo liquore educta, compositum cujus colaturæ syrupi, laudanum &c. adjiciuntur. Belgicè. **Een melkje.** German. **ein milchlein.** Gallicè. *Emulsion*. Anglicè. Idem.

EMUNCTORIA sunt cavitates in quibus aliquid excernitur, ut nares pituitam recipiunt: aures humorem flavum crassiusculum: alvus excrementa alvina: vesica urinam, &c. Belg. **Ontfang-huisen.** Germ. **Abbreche / liechtbutze.** Gallicè. *Des mouchetses*. Angl. Recept vessels.

ENÆMON est Medicamentum sanguinem sistens, vel quod astringendo, refrigerando & exsiccando meatus vasorum apertorum claudit, sanguinis flui-

fluiditatem, motumque vehementiorem imminuit, vel sistit. ex ἐν in, & αἷμα sanguis. Belg. **Een bloedstempend middel.** Germ. Blut stellung. Gall. *Etanchement du sang*. Angl. Bloud stopping.

ENÆOREMA, sive *Nubecula* aut *Nubes*. est crassamentum illud, quod in urinæ medio suspensum continetur. ab ἐναιρέω in sublime attollo. Belg. **De wolken in de pis.** Germ. ein wölckling in daß wasser. Gall. *Petite nuée dans l'urine*. Angl. A litle cloude unto urine, vel pisse.

ENARTHROSIS, est articulatio, cum cavitas excipiens profunda admodum, & caput quod in eam inseritur, oblongum. Atque hic conspicitur in femore & acetabulo, quod Ischio vulgo tribuitur: tum in astragalo cum osse cymbiformi. ab ἐν in, & ἄρθρον artus. Belg. **Inleding.** Germ. einglieederung. Gall. *Articulation dedans*. Angl. Injointing.

ENCANTHIS, est caruncula lachrymalis, sive excrescentia aut intumescentia angulorum oculi internorum. ex ἐν in, & κανθὸς hirquus.

ENCATHISMA Idem quod *Insessus*. ab ἐν in, κάτω infra, & ἕζομαι sedeo.

ENCAUMA, INUSTIO in aliqua parte non tantum significat. Sed etiam oculi ulcus, cum crusta fœda in nigro aut albo post febrem sæpe excitatum. In nigro profundius quam in albo, unde & humores sensim emanant, & visus extinguitur. ab ἐγκαίω inuro. Belg. **Inbzanding.** German. einbrennung. Gall. *Enbruslement*. Angl. A Inburning.

ENCEPHALOS est quodcunque cranii mœnis concluditur; ut cerebrum, cerebellum, medulla oblongata, corpus callosum, corpus striatum &c. ab ἐν in, & κεφαλὴ caput. Belg. **Het herzen gestel.** German. Daß hirn. Gall. *Cerveau* vel *Cervelle*. Angl. The braine.

Encharaxis, vide *Sacrificatio.* à χαράσσω scarifico.

Encheiresis Anatomica, est prompta & expedita, circa res secandas actio, qua *Anatomicus* summa agilitate cadavera incidendo eorum partes demonstrat. ab ἐγχειρέω manum admoveo. Belgic. **Veerdigheit in de ontleed-konst.**

Enchymoma, est sanguinis effusio, qua partes externæ lividæ & nigræ conspiciuntur, ut in scorbuto, & sugillationibus oculorum, aliorumque partium. Dicitur etiam *vibex.* Belg. **Striemen / blawigheid.** German. **Die strieme.** Gall. *Marque meurtri.* Angl. Blewe trace. Item sanguinis effusio, quando nimirum ejus motus citatior fit; ut in ira, & gaudio diffuso. ab ἐγχέω infundo, & χυμὸς humor.

Enchyta, seu *Infundibulum* est instrumentum quo liquida in oculos, nares vel aures instillantur. ab ἐγχύω infundo. Belg. **Een Tregter.** Germ. **Ein Trächter.** Gall. *Un Entonnoir.* Anglic. A Funnell.

Enclysma, idem quod *Clyster.* ab ἐν intus, & κλύω abluo.

Encope, est partis alicujus incisio, ut in Gangræna, &c. ab ἐγκόπτω incido. Belg. **Insnyding.** Germ. **Einschneidung.** Gall. *Incision.* Angl. A Cutting.

Encranium, idem quod cerebellum. ab ἐν in, & κρανίον calvaria.

Endeixis, est morborum indicatio, qua demonstratur, quid sit faciendum: ex gr. vulnus indicat deligationem. Alvi obstructio indicat purgationem sive ἄνω vel κάτω. Suntque *Conservatoriæ* vel *Curatoriæ.* ab ἐνδείκνυμι demonstro. Belg. **Insigt / intentie / aanwyng.** Germ. **anzeygung.** Gall. *Intention.* A. A scope. En-

ENDEMIUS, sive *Morbus vernaculus & communis*, est, qui omni tempore plurimos in una regione invadit, à causa, loco vel regioni propria, & inquilina proveniens. Ut Scorbutus Hollandis. ab ἐν in, & δῆμος populus Nostratibus. Belg. Lantziekte. Germ. Landübel. Gall. *Maladie endemique*. Angl. Land sicknesse.

ENDEMUS, idem quod *Endemius*.

ENEMA, idem quod *Clyster*. Ibidis Ægyptiæ inventum. ab ἐνίεμι immitto.

ENERGIA, est agitatio vel operatio spirituum animalium vel sanguinis. ab ἐνεργέω. operor. Belg. Werkinge. Germ. Wirckung / krafft. Gall. *Energie, efficace*. Angl. Efficacie.

ENERVATIO, est debilitas, circa tendines & nervos. Belg. Swakheid / krachteloosheid. Germ. Krafftloß. Gallic. *Effeminé debilité*. Anglicè. Weake.

ENGIZOMA, est calvæ ictus in quo offensum os, ad interiorem cerebri membranam descenderit, eamque premit. Item, instrumentum, quo in ejusmodi affectibus utimur. ab ἐγγίζω appropinquo.

ENGONIOS, est brachii, vel cruris flexura. ab ἐν in, & γωνία angulus.

ENSIFORMIS CARTILAGO Græcis ξιφοειδὴς. est infima ossis sterni pars, ensis instar mucronata. Belg. Herten delzel / zweertachtig kraekbeen. Germ. Daß hertzenblat. Gall. *La Fourcelle*. Angl. Sword-like cartilage.

ENIXUM SAL, per illud intelligunt sal quoddam ex acido & alcali participes, dicitur quoque sal *neutrum* quia nec Alcali verè est nec acidum, & hujusmodi sunt sal commune, fossile, nitrum, alumen, vitriolum &c. Belgicè. Suur-sout. Germanicè. Saur

Saur ſalt. Gallicè. *Sel acide.* Anglicè. Sowre-ſalt.

ENTALIUM, teſtaceum quoddam marinum eſt, fiſtulæ modo longum & concavum, album, foris ſtriatum, intus læve, raro longitudinem digiti ſuperans.

ENTERON, eſt fiſtula longa, membranacea, Meſenterio ne confundantur annexa, flexuris variis dotata: ſuntque numero ſex (niſi quis æſophagum, ventriculum, & veſicam, inteſtinis annumerari velit, perinde erit, ei non adverſabor, cum eandem habent tum ſubſtantiam, tum ferè actionem) Duodenum, Jejunum, Ileum, Cæcum, Colon, & rectum; ſuperiora tria *tenuia*, inferiora craſſa vel potius *anguſta & lata* appellantur. Hoc verſiculo complectuntur.

Sunt duodenum, jejunum, poſt il eon atque
Cæcum, quod colon ſequitur, tenet ultima rectum.

tunicas habent quatuor; externa *membranoſa* eſt, à peritonæo orta; ſecunda *fibroſa* ſeu carnoſa, cujus fibræ exteriores *longæ*, interiores vero *rotundæ* ſunt, ſibi invicem ad angulos rectos ſuperjacentes; tertia *nervoſa* eſt, & oſcula vaſorum tum lacteorum, tum ſanguineorum in ſe continet, cui intus & quarta *glanduloſa* ſeu potius papilloſa adhæret, qua mediante chylus abſorbetur veniſque lacteis communicatur. Inteſtinorum *Magnitudo* ſeu *Longitudo* ut plurimum ſexies plus minus ſuperat longitudinem hominis cujus ſunt. Dicit etiam PLAUTUS in Curcul. act. 2. ſcena 3. *Ita Cibi vacivitate venio laxis lactibus.* & PLINIUS putat tantummodo lactes in homine dici & ovibus inteſtina, in cæteris vero animalibus *ile* appellari inteſtina. Libr. XI. cap. 37.

Qui-

Quidam volunt *lactes* inteſtina tantum graciliora dici: quidam pro inteſtinis pinguibus ſumunt ut PERSIUS, *Emeris auriculas pulmone & lactibus unctis &c.* vocantur item inteſtina, ἐγκοίλια, ἔνδινα, χορδαὶ *Aureliano*, ἔγκολα. ab ἔντος intus, Belgicè. De darmen. Germ. Gedärme / daß eingeweyd. Gall. *Les entrailles*, *inteſtins*. Angl. The entrailles.

ENTERENCHYTA, eſt inſtrumentum, quo Clyſteres immituntur: vocatur & *Siphon*, *Syringa*, Belg. Clyſteer-ſpuit / Springe. Germ. eine röhre/ ſprüze. Gallic. *Siringues*. Angl. A conduite pipe.

ENTEROCELE, ſive Hernia inteſtinalis, eſt inteſtinorum præſertim ilei, per proceſſus peritonæi dilatatos, ad inguina vel ſcrotum prolapſus. ab ἔντερον inteſtinum, & κήλη tumor. Belg. Gebroken / geſcheurt / darm-breuk. Germ. ein bruch der gemächten / darm bruch. Gall. *Hargne*, *Rompeure*, *Greveure*. Angl. A burſting when the bowelles fal into the coddes.

ENTEROEPIPLOCELE, eſt ſpecies herniæ, quando omentum & inteſtina ſimul in ſcrotum devolvuntur & prolabuntur. ex ἔντερον inteſtinum, ἐπίπλοιον omentum & κήλη tumor. Belg. Uitbal des nets en darmen. Germ. Netz und darm-bruch. Gall. *Hernie de la coeffe* vel *entrailles*. A. Nets vel guts chap.

ENTEROMPHALOS, eſt *Hernia umbilicalis*, cum inteſtina ab umbilico protuberant, quod mulierculis gravidis non raro contingit, & poſt partum non raro remanet. ex ἔντερον inteſtinum, & ὀμφαλός. Idem quod *Exomphalos*. Belg. Navel-breuk. Germ. Nabel-bruch. G. *Hernie de nombril*. A. Navill chap.

ENTRICHOMATA dicuntur tarſi, ſive extremi palpebrarum ambitus, unde excreſcunt cilia.

ENTYPOSIS eſt humeri acetabulum. Articulatio humeri item eſt cum brachio diciturque ὠμοκοτύλη.

ENY-

Enypnion est insomnium. ab ἐν, & ὕπνος somnus. Belg. **Een droom.** German. **Ein traum.** Gall. *Songe.* Angl. A Dreame.

Epocme, idem quod *Anabasis.* ab ἐπακμάζω incresco.

Epacmastica, est febris continuo invalescens. ab ἐπακμάζω invalesco.

Epagogium, est membri genitalis præputium: & ut *Gorræo* placet, malè affectum, quod nec reduci facile potest. ab ἐπάγω adduco. Belgicè. **De Voorhuid.** Germ. **Die Vorhaut.** Gallicè. *Prepuce.* Angl. The force skin.

Epanadiplosis, *Reduplicatio*, vide *Anadiplosis.*

Epaphaeresis, est phlebotomia iterata. ab ἐπαφαιρέω demo.

Epar, vide *Hepar.*

Eparmata, sunt glandularum parotidum pone aures, tumores. ab ἐπαιρέω attollo, eo quod aures, hoc vitio, eriguntur.

Ephebæum est locus ab Hypogastrio ad pudum usque. Dicitur *Sumen*, *Pectes*, *Pubes*, *Aqualiculus* &c. ex ἐπὶ supra, & ἥβη pubes.

Ephelcis, est sanguinolentum illud, quod in Hæmoptysi expuitur. Item crusta ulceribus superinducta. ex ἐπὶ supra, & ἕλκος ulcus.

Ephelis sive *Lentigo*, est macula roscida, ab insolatione ut plurimum excitata, vere & æstate maximè increbrescit, idque potissimum in iis qui cutim rarissimam habent, verum circa hyemem rursus evanescit; figura est magnitudine morsus pulicaris: maculæ hæ non raro totam faciem defædant. ex ἐπὶ supra, & ἥλιος sol. Belg. **Sproeten.** Germanicè. **Sommerflecken.** Gall. *Des Lentiles.* Anglic. Freckles.

Ephe-

EPHEMERA five *Diaria* eſt febris continua quæ ultra diem non extenditur, ſi diem excedat, *Synochus* ſimplex appellatur. ex ἐπὶ ſupra, & ἡμέρα dies. Belgicè. **Eendaagſe koorts.** Germ. Eintägiges Fieber. Gall. *Fievre journaliere*, *Fievre d'un jour. Fievre Ephemere.* Angl. The Sphemer, The fiever of a day.

EPHIALTES, idem quod *Incubus.*

EPHIDROSIS, eſt ſudoris proventus. ab ἐπὶ ſupra, & ἱδρὼς ſudor.

EPHIPPIUM, Sive *Sella equina* ſeu *Turſica*, eſt pars oſſis ſphenoidis, cui glandula pituitaria inſidet. ex ἐπὶ ſupra, & ἵππος equus. Noſtratibus Belg. **Het zadelbeen.** Germ. Sattel-bein. Gallicè. *Os de Selle.* Angl. A bone of ſadle.

EPIALA five *Quercera*, eſt febris continua, in qua calor & frigus ſimul percipiuntur. ab ἤπιον mite, & ἀλεάζω caleo. Belg. **Een heet-koude koorts.**

EPIALTES, idem quod *Ephialtes.*

EPICARPIUM, eſt Medicamentum externum, emplaſtri vel cataplaſmatis inſtar, quod pulſibus ſeu carpis manuum, febribus intermittentibus depellendis, applicatur. ex ἐπὶ ſuper, & καρπὸς carpus. Belg. **Pols-pleiſters.** Germ. Pulß-pflaſters. Gall. *Epicarpies.* Angl. Pulſe plaiſters.

EPICAUMA, eſt ulceratie cruſtoſa oculorum nigredini obtingens. ex ἐπὶ ſupra, & καύω uro. Idem quod *Encauma.*

EPICERASTICA, ſunt Medicamenta quæ humores acres obtundunt & temperant. ex ἐπὶ ſupra, & κεράννυμι tempero.

EPICHEIRESIS, idem quod *Encheireſis.* ab ἐγχειρέω manum adhibeo.

EPICOLICÆ REGIONES, ſive *Laterales*, *Laurentius*, *Lumbares*, & *Bartholinus* ex *Ariſtotele*

λαγῶ-

Λαγῶνες nominat, quasi diceres *Libidinis partes*: sed à *Glissonio Epicolica* dicitur ea pars, quæ coli intestini partibus incumbit: Unde denominationem accepit.

EPICOPHOSIS, idem quod *Cophosis*.

EPICRASIS, evacuatio quædam est per vices instituta. ab ἐπικεράννυμι attempero. Belgicé. By Verposing.

EPICRISIS est morbi dijudicatio. ab ἐπικρίνω judico.

EPICRUSIS, est levibus ferulis, partium mollium, percussio, Japonensibus familiaris. ab ἐπικρούω percutio.

EPICYEMA, est Superfœtatio, sive superimprægnatio, quod rarissimè contingit. ab ἐπὶ super, & κύω gravida sum. Belgicè. Een dubbelde verzwangeringe / overbevrugting. Germanic. Uberempfangung. Gall. *Superfetation*. Angl. Idem.

EPIDEMIUS est morbus communis, à causa communi invectus, & vario tempore nunc in una, nunc in pluribus regionibus multos simul invadens: ut pestes, febres malignæ &c. Causa est, quod aëris nitrum una cum aliis particulis ascitis, arcenici vel sublimati vim acquirat, ut in conficiendo sublimato conspicitur; particulæ enim ex quibus illud conficitur, si seorsim dentur, non adeo exitiales sunt, verum junctæ venenum lethiferum evadunt. ex ἐπὶ supra, & δῆμος populus. Belgic. Een doorgaans in zwang-gaande ziekte. Germ. Volck Kranckheit. Gallic. *Maladie Epidemique*. Anglic. Common disease.

EPIDERMIS, videatur *Cuticula*. ex ἐπὶ supra, & δέρμα cutis.

EPIDESIS, seu *Deligatio*, est ligamenti injectio, ad cruoris fluxum sistendum. ex ἐπὶ super, & δέω vincio.

Epidesmus, est fasciarum subligatio. ab ἐπιδεσμέω subligo.

Epididymis, sive *Parastata*, Latinè *Supergeminalis*, estque vas tortuosum & variis flexibus velut varicosum corpus, quod testium dorso affixum est, idemque constituens. Majori suo globo testi annectitur, constat ex uno vase seu ductu longitudinem quinque ulnarum facile excedens, minori capit u globo vasi deferenti conjungitur. ex ἐπὶ supra, & δίδυμος testiculus. Belg. De opper-klootjes. Germ. Uber boden. Gall. *Epididymide.* Anglic. The upper Testicle.

Epigastrium est anterior pars infimi ventris, cujus pars superior *Hypochondrium*; Media *Regio Umbilicalis*; Inferior vero *Hypogastrium* vocatur. ex ἐπὶ super, & γαστὴρ venter. Belg. Middel boven-buik.

Epigennema, est id quod morbis, velut Symptoma supervenit. Item, ordo partium in generatione, qui per successum fit. à γίνομαι fio, nascor.

Epiginesis, Idem quod *Epiginema.*

Epiglottis, sive *Epiglottalis*, est quinta, laryngis cartilago, glottidis sive rimulæ operimentum. Vocatur item sublinguium *Ibid.* χόνδρος *Poll.* ex ἐπὶ supra, γλῶττα lingua, & τίθημι pono. Belg. Strot-lap / het tongsken. Germ. Athem zunglin / zäpfflin im halß. Gallic. *Languette*, *Luette.* Anglic. The wesen patck.

Epigonatis, est mola seu patella genu. ex ἐπὶ supra, γόνυ genu, & τίθημι pono.

Epilepsia, sive *Morbus Caducus*, à casu *Comitialis* dictus, quia ægri derepente in terram prosternuntur: vel *Herculeus*, quia difficulter curationem admittit: Item *Lunaticus* sive Σεληνιακὸς,

quod ad lunæ cursum paroxysmus eveniat. *Lues Sontica*, *Deifica*, *Morbus sacer &c.* appellatur. Estque interpellata totius corporis convulsio, omnes actiones totius corporis lædens. Adsunt subitus prolapsus, si æger steterit, Motus convulsivi totius fere corporis, oculi circumvolvuntur, abolitio sensus & memoriæ, spuma circa os, effluxus seminis, stercoris, urinæ, respiratio frequens, & inæqualis, sonitus incongruus: atque hæc phænomena nonnihil variant, juxta gradus: In universali omnia hæc fere sunt, non item in mitiori, vel in Epilepsia puerorum, quæ in dentitione, febri &c. eveniunt. Est porro vaga, vel certis temporibus rediens, hæreditaria, vel contingens, recens, vel inveterata &c. ab ἐπιλαμβάνω invado, prehendo. Belg. **De vallende ziekte / Sint Jans euvel / Maan-ziekte.** Germ. **Schwere noth / fallende vel böse kranckheit / die fraiß / böß-wehe / die hinfallende sucht.** Gall. & Angl. *Epilepsie*, the falling sicknesse.

EPILEPSIA INTESTINALIS, nihil aliud est, quam convulsio, quæ a rebus in intestinis irritantibus oritur, quod infantibus sæpe evenit.

EPILEPSIA PUERORUM, vide in *Epilepsia*.

EPILEPTICA, sunt Medicamenta adversus epilepsiam.

EPILOGISMUS est Medicorum suffragium. ab ἐπιλέγω dico post.

EPINYCTIDES, sunt pustulæ humorem emanantes, noctu præsertim sævientes & cruciantes. Sublivido colore vel subnigro, vel albo, si aperiantur sanies effluit, cum inflammatione. ab ἐπὶ supra, νὺξ nox, & τίθημι pono. Belg. **Nagt-geswellen.** Germ. **Nacht-geschwulst.** Gallicè. *Enflures de nuict.* Angl. Night swellings.

Epiparoxysmus, est quando ægri plures febrium exacerbationes, quam solent, patiuntur, quod in febribus inordinatis contingit. ab ἐπιπαροξύνω iterum exacerbo.

Epiphænomena sunt signa quæ morbis postea superveniunt. ab ἐπιφαίνω insuper appareo.

Epiphora, est impetus quidam, ut dicitur, humorum, sive sanguinis, sive alterius humoris inflammatorius, in totum corpus vel in aliquam partem. Per impetum, intelligenda potius est humorum quædam subsistentia, in qua alii humores, ab arteriis affluentes, morantesque, incalescunt & phlogosin constituunt. Est & inflammatio propriè oculorum, & latè dicitur de totius corporis inflammatione. ab ἐπιφέρω infero. Belg. **Oog-ontsteking.** Germ. **Anzünden der augen.** Gall. *Inflammation des yeux.* Anglicè. Inflammation of the eyes.

Epiphysis seu *Appendix*, *Adnascentia*, *additamentum*, est os ossi adnatum, per contiguitatem simplicem & immediatam, quamvis non adeo plana superficie, sed nonnihil mutuo capitum sinuumque ingressu instar ginglymi, licet absque motu. ab ἐπιφύω accresco. Belg. **Aanwassing.** Germ. **Anwachsung.** Gall. *Epiphyse.* Angl. Idem.

Epiplasma, in genere idem quod *Cataplasma.* Sed in specie dicitur de farina triticea in hydrelæo cocta & vulneribus imposita. Idem quod *Cataplasma.*

Epiplocele, est omenti *Ramex* sive *Hernia* in qua Omentum in scrotum prolabitur. ex ἐπίπλοον omentum, & κήλη tumor. Belgic. **Navel-breuk.** Germ. **Nabel-bruch.** Gall. *Hernie de nombril.* Angl. The Navell bursting, vel rupture.

Epiplocomistæ, sunt homines obesi & ventre tumidi, quibus est pingue, & magnæ molis omentum, idque in fœminis *Conceptioni* impedimentum quandoque fuisse, scriptorum monumenta testantur; idcirco & omenti gestatores appellantur. ab ἐπίπλοον omentum, & κομίζω gero, fero. Belgic. **Dikke buik.** German. **Dick bauch.** Gall. *Ventru.* Angl. Fat big-bellied.

Epiplomphalum est Hernia umbilicalis, quando ab omento tumido & prolapso nimis protuberat. ab ἐπίπλοον omentum, & ὀμφαλὸς umbilicus. Belg. **Nabel-breuk.** Germ. **Nabel-bruch.** Gallicè. *Hernie de nombril.* Angl. The Navel rupture, vel Bursting.

Epiploon, *Omentum*, seu *Reticulum*, est operimentum intestinis superstratum, originem à ventriculi fundo, & Intestini coli dorso ortum ducit, nempe à peritonæi duplicatura; figura est instar retis seu Aucupis marsupii, plurimis vasis sanguineis abundat; usus est intestina & ventriculum, pinguedine sua instar pulvinaris fovere, & pinguedinem recipere. ab ἐπιπλέω supernavigo. Belgic. **Het Net.** Germ. **Daß Netze.** Gall. *La Taye qui couvre les entrailles.* Angl. The Caule.

Epiporoma, callus dicitur vel tophus in articulis enatus & induratus. ab ἐπιπωρόω induro.

Episarcidium, vel *Hyposarcidium*, Idem quod Anasarca. ex ἐπὶ insuper, & σὰρξ caro.

Epischion, est os pubis, pecten. Os transversum & latum in imo ventre quod pubi subjacet & intestina munit. ex ἐπὶ super & ἰσχίον os coxæ. B. **Schaambeen.** Germ. **Scham-bein.** Gall. *l'Os de Honte.* Angl. The privie bonne.

Episcopales Valvulæ, à figura sic dictæ, vocantur & *Mitrales & Sigmoides*, tales duæ in

in vena pulmonari reperiuntur, ne sanguis è corde refluat. Belgic. **De Bisschops gelykenende miters klapbliesen.** Germ. Der Bischoffelicher fallen. Gall. *Valvules mitrales*. Angl. Bishops Valvules.

EPISEMASIA, est ipsa morborum invasio; sive illud tempus, quo morbus primo notatur, & propriè *Significatio* dicitur. ab ἐπισημαίνω insuper significo.

EPISION est pubis regio sive *Aqualiculus*.

EPISPHÆRIA, sunt gyri & anfractus, exteriori substantiæ cerebri insigniti, ut vasa sanguifera per cerebri substantiam distributa. ex ἐπὶ supra, & σφαῖρα globus.

EPISPASTICA, idem quod *Attrahentia*. ab ἐπισπάω attraho.

EPISTOMIA, sunt extrema vasorum oscula. ex ἐπὶ ad, & ςόμα os.

EPISTROPHEUS, dicitur à vertendo: Nam ex medio ejus corpore assurgit appendix instar dentis canini, circa quam caput cum prima vertebra vertitur. Olim prima eodem nomine veniebat. ab ἐπιστρέφω circumverto. Belg. **Den draeyer.** German. **Umtreiber.** Gall. *Entourneur*. Angl. Turning vertebre..

EPITHEMA est Medicamentum externum, quod partibus corporis nobilioribus, præsertim cordi & hepati, admovetur. ab ἐπιτίθημι impono. B. **Een betting / stoving.** Germ. **Bächung.** Gallicè. *Fotation*. Angl. Cherishing, vel keeping warme.

EPOMIS, est superior humeri pars, quæ & *Acromium* nominatur. ex ἐπὶ supra, & ὦμος humerus.

EPOMPHALUM, est Emplastrum vel aliud quid, quod extuberantiis umbilici applicatur. ex ἐπὶ supra, & ὀμφαλός umbilicus. Belg. **Navel-**

 plei:

pleister. Germ. Nabel-pflaster. Gall. *Emplastre pour le nombril.* Angl. Navell plaister.

Epsema est decoctio musti in defrutum. ab ἕψω coquo.

Epulis, est in gingivis excrescentia, ad intimos molares contingens, ita ut oris apertio impediatur. ex ἐπὶ supra, & οὖλον gingiva. Belg. Bastert tand-blies.

Epulotica, idem quod *Cicatrizantia.* ab ἐπουλόω cicatricem infero.

Erodentia sunt Medicamenta, quæ acutis suis particulis carnem erodunt.

Ericerum, ἐρίκηρον. Collyrii species est, cujus aliquot differentias *Aëtius* enumerat. Denominationem à fructu ericis accepisse videtur.

Erosio, idem quod *Corrosio.*

Erpes, vide *Herpes.*

Errhinum Barbaris *Nasale & Caputpurgium*, estque Medicamentum, quod metæ forma naribus inditum, sine sternutatione, humores & præsertim viscidos evacuat. Estque liquidum, molle vel solidum. *Liquidum* fit vel ex succis herbarum errhinarum & cephalicarum, ope vini, aut alterius liquoris, extractis, quibus aliquando spiritus vini admiscetur; *Vel* ex decocto simplicium idoneorum, additis nonnunquam succis, melle, syrupo, imo & pulvere. *Molle* fit, ex pulvere, melle, oleo, vel succis excepto, & ad unguenti formam decocto. *Solidum*, *vel* forma pulveris datur, & hoc in sternutatoriis maximè locum habet; *vel* turundæ & dicitur *Nasale*, paraturque ex pulveribus idoneis, mucilagine, cerâ, vel therebinthina exceptis. ab ἐν in, & ῥὶς nasus. Belg. Nies-water.

Eructatio, vide *Ructus.*

Ery-

ERYSIPELAS, Ignis sancti Antonii, ignis sacer *Columell.* ignis *Sammonico*, ἐρυθρόπελας *poll.* πῦρ ἄγριον *Hippocrati.* Est tumor præter sanitatem in cute aut quacunque parte carnea vel membranosa excitatus, rubicundus, latus, non altè ascendens, nec pulsans, sed cum dolore punctorio, ab humoribus subsistentibus & coagulatis productus. Aliquando elevatur in bullas, ac si cantharidum emplastris essent excitati, tuncque dicitur nobis **de bel-roos.** In genere tamen dicitur **de Roos / St. Anthonis buur.** ex ἐρυθρον rubrum, & πέλας propè, fermè. vel ab ἐρύω traho, & πέλας, ac si diceres *vicini traba*, aut *vicini rubra*, varias habet differentias, prout altius assurgit, vel depressius est, aut majori aut minori cum calore, ut Tumor *Erysipelatodes*, *Phegmonodes*, *Oedematodes*, *Scirrhodes &c.* Germ. **Die Rose / daß heylige feüer / Roth-lauff / Anthonius-feüer.** Gall. *Erysipèlle*, *le feu Saint* **Antoine**, *la Róse.* Si occupaverit faciem, *Rouséole au visagie* dicitur. Angl. The Rose, S. Anthonies sore.

ERYSIPELATODES, est tumor. Erysipelati similis, sive Erysipelas spurium. ex Ερυσίπελας inflammatio, & εἶδος forma. Belg. **Roos-agtig.**

ERYTHREMATA, sunt rubores pulicares, in febribus pestilentialibus frequentes. ab ἐρυθειάω rubesco. Belg. **Plekken als vlooye beten.**

ERYTHROIDES MEMBRANA, est post *Elythoidem* secunda, *Rubea* dicta, testem involvens, externè adhæret vaginali tunicæ, internè vero albugineæ. *Rubea* dicitur à colore, nam ἔρυθρον est rubrum, & εἶδος forma. Belg. **Het roode bal-vlies.**

ESCHARA, Gr. ἐσχάρα, est crusta, ulceribus, superinducta, vel cauterio aut ruptorio excitata. ab ἔχω habeo, & ἔρα terra; quia se habet instar terræ damnatæ. vel ab ἐσχαρόω crustam induco. Belg. **De korst.**

Korst. Germ. Ruffe/ raude. Gall. *Eschare, croûte d'ulcere.* Angl. The cruſt of a wound.

ESCHAROTICA, Idem quod *Cauſtica.* ab ἐσχαρόω cruſtam induco.

ESCURA, Idem quod *Eſchara.*

ESSENTIA, eſſentiæ vocabulum ſignificat accuratè loquendo balſamicam rei partem à craſſiori ſeparatam, quare cum exactiſſima rei ſeparatio beneficio extractionis peragatur, fit ut pars illa balſamica à craſſiore corpore extracta eſſentia κατ' ἐξοχὴν dicatur, alias à modo fiendi extractum, nonnunquam attribuitur eſſentiæ vocabulum ſuccis expreſſis ac ſpiſſatis. Verum præſtaret hos proprio ſuo nomine, quo minus confuſio oriatur, nominare. Sunt & qui eleoſachara eſſentias vocant, ſed abuſivè. Belg. **Weſentheit/ het pit.** Germ. Daß weſen/ weſentheit. Gall. *Eſſence.* Angl. Eſſence, The being of any Thyng.

ESSENTIA QUINTA, ſive *Clyſſus* eſt Medicamentum, ex integris ejus particulis energeticis ſive activis conſtans. Belgic. **De bypſte weſentheit/ de quinte eſſentie/ het pit of kragtigſte der Medicamenten.**

ESSERE, *Sora & Sare* etiam nominant: ſunt tubercula parva, ad rubrum vergentia, duriuſcula, cum inſigni pruritu ſubito univerſum corpus occupant, non ſecus ac ſi ab apibus, vel veſpis vel culicibus, homo demorſus, aut urticis percuſſus eſſet: Non ita tamen poſt longum tempus evaneſcunt, nulloque ichore vel alia humidatate affluente, cutis priſtinam levitatem & colorem recuperat. Differt ab *Epinyctide*, quod in hoc affectu ichor manat, in Eſſere non item.

ESTHIOMENOS, eſt herpes exedens, cauſa eſt, quod papulæ cutis humorem quendam acrem in ſe contineant, qui ob perſpirationem inhibitam corrum-

rumpitur, & acrimonia sua non tantum cutim sed etiam subjectas partes corrodit. ab ἐσθίω comedo, & ἕρπω repo. Belg. Haar-worm. Gall. *Estiomene.*

Ethmoides, est os cribriforme supra nasum internum, foraminibus (pro vasorum transitu) plurimis pervium. ab ἠθμὸς cribrum, & εἶδος forma. Belg. Het seef-been.

Evacuatio, κένωσις, est vel arte vel per se. *Arte* si sanguis evacuetur, aut purgando, vomendo &c. vitiosi humores ex ventriculo & intestinis evacuentur. *Per se* ut in hæmorrhagia, menstruorum evacuatione, mictione, fæcum alvinarum evacuatione &c. Belg. Uitleging. Germ. Aussführung.

Evaporatio, idem quod *Diaphoresis.* Item fit, quando succi, lixivia aliaque leni igne evaporando in spissiorem consistentiam rediguntur. Belgicè. Uitwaseming / uitdamping. Germ. Aussdempffung/ verriechung. Gall. *Evaporation.* Angl. A Breathing, vel Evaporation.

Euchroa est color & nitor bonus. ab εὖ benè, & χρόα color.

Euchylos, est qui succis bonis abundat. Ita alimenta, quæ bonum succum præbent, dicuntur, esse boni succi. ex εὖ bene, & χυλὸς succus. Belg. Goed-sappig. Germ. Gutsafftig. Gall. *De bon suc.* Angl. Good Sappie.

Euchymia, est optima succorum temperies & constitutio. ab εὖ bene, & χυμὸς succus. Belgic. Een wel gesteltheit der Sappen. German. Gutsafftig. Gall. *De bon suc.* Angl. Good Sappie.

Eucrasia, est *Temperamentum bonum*, omni ætati, & sexui conveniens. εὔκρατος bene temperatus. ab εὖ bene & κεράννυμι misceo. Belgicè. Een goede getempertheit. Germ. Gute mässigkeit. Gall. *Un bon temperament.* Angl. Good Temperatenesse.

Eudiapnustos, qui benè perspirat & optimam habet *Diaphoresin.* ex εὖ bene, διὰ per, & πνέω spiro. Belg. **Die wel doorwasemt.** Illi semper sani sunt.

Euectica, idem quod Gymnastica, sive Medicinæ pars, qua bonus habitus acquiritur. ab εὖ bene, & ἕξις habitus.

Euelces, Laborans ex ulceribus, curatu facillimis. ab εὖ bene, & ἕλκος ulcus. Cujus oppositum est *Dyselces.* Vide suo loco.

Euexia, est optima, & sana habitudo. ab εὖ bene, & ἕξις habitus. Cui opponitur *Cachexia*, malus habitus.

Eugeos est uterus, sic dicitur ob analogiam cum terra fertili: hoc nomine etiam *hymen* appellatur: ab εὖ benè, & γαῖα seu γῆ terra.

Euodes, est odor excrementorum suavis. ab εὖ bene, & ὄζω olfacio. Cui opponitur *Dysodes*, malè olens.

Euosma, idem quod *Euodes.*

Eupathia, est affectio, quæ facile fertur. ex εὖ bene, & πάθος affectus. Cui opponitur *Dyspathia*, vide suo loco.

Eupepsia, cui opponitur *Dyspepsia.* Est coctio ventriculi facilis, unde alimenta dicuntur *Eupepta*, quæ facile in ventriculo dissolvuntur. ex εὖ bene, & πέπτω coquo. Belg. **Een goede koking.** Germ. **Guter kochung.** Gall. *Un bone coction.* Angl. A good cooking.

Euphorbium est gummi concretum acerrimum, ex fauciata Herba ejusdem nominis extractum. Nascitur in modum ac si singula folia representarent aculeatos cucumeres; totum enim folium spinis albis obsitum est, ita ut manibus prehendi, absque læsura non possit: Plantam hanc hic Amstelodami viven-

tem

tem vidi. Gummi igitur ex incisis foliis emanans sole induratur, illud debet esse purum, aliquando & spinas aliasque festucas admixtum habet, flavescit aliquomodo, aliquando albescit. Admodum & naribus & linguæ acre est, & vehementer alvum ducit. Venit ex Lybia; Mauritania, Peru &c.

EUPHORIA, idem quod Eupathia. ab εὐφορέω facile tolero. Belg. **Een makkelyk verdrag.**

EUPNOEA, est respiratio probe Constituta sive respirandi facilitas. ab εὖ bene, & πνέω spiro. Belg. **Een makkelyk ademing.** German. Leichte athem. Gall. *Respiration facile.* Anglic. The Easily breathing.

EUPORIA est Medicamentorum præparandi facilitas, vel eorum operationis promptitudo. ex εὖ bene & πορέω gradior. Belg. **Waardige Medicyne.** Germ. Bewährte artzney. Gall. *Une Medicine eprouvée.* Angl. Easily Remedie.

EURHYTHMUS, est pulsus in homine sano, Rhythmum seu ordinem benè servans. ex εὖ benè, & ῥυθμὸς modulus. Belgicè. **Ordentelyke pols.** Germ. Ordentliche puls-schlag. Gall. *Le Puls ordinate.* Angl. Orderly Pulse.

EUSARCOS, εὔσαρκος, bene carnosus, seu torosus, sive quadratus. ab εὖ bene, & σάρξ caro. B. **Wel in 't vleesch.** Germ. Wol fleischig. Gall. *Bien Charnu.* Angl. Wil Fleschie.

EUSEMIA, est bonorum signorum præsentia. ab εὖ bene, & σῆμα signum. Belg. **Een goed teiken.** Germ. Gut zeichen. Gall. *Un bon Signe.* Anglic. A good marke.

EUSITIA, est bonus appetitus. ab εὖ bene, & σιτέω alo, nutrio, pasco, sagino. Belgic. **Goeden appetyt.** Germ. Gut begärung. Gallic. *Bon appetit.* Angl. Good appetite.

Eu-

EUSPLANCHNOS, est is qui optima & robusta habet viscera. ab εὖ bene, & σπλάγχνον viscus. B. **Die goede ingewanden heeft.**

EUSTOMACHUS, est bene constitutus stomachus: item cibus stomacho conveniens. ab εὖ bene, & στόμαχος sinistrum ventriculi orificium. Quod & pro toto ventriculo sæpe sumitur. Belg. **Een goede maag.** Germ. **Gute magen.** Gall. *Un bone estomac.* Angl. A good stomack.

EUTHANASIA, est facilis & levis sine convulsionibus dolorificis mors. ex εὖ bene, & θάνατος mors. Belg. **Een gemakkelyke dood.**

EUTHYPOROS est rectus incessus. ab εὐθὺς rectus, & πορίζω incedo.

EUTHROPHIA, est recta corporis nutritio. ab εὖ bene, & τροφὴ alimentum.

EUTOCOS, *Facunda*, quæ benè gerit, & facile parturit. ab εὖ bene, & τόκος, à τίκτω fœtus.

EUTONOS, qui firmus est, & debitum membrorum tenorem habet. ab εὖ bene, & τόνος tensio à τείνω tendo.

EUTROPHIA, est optima nutritio. ab εὖ bene, & τρέφω nutrio. Belg. **Een goede voeding.** Germ. **Gute ernehrung.** *Une bonne nutrition.* Angl. A good nourishment.

EXACERBATIO, idem quod *Paroxysmus.*

EXÆRESIS, extractio rerum è corpore nostra, quæ ei nocebant. ab ἐξ ex & αἱρέω, traho, damno. Belgic. **Uithalinge.** Germ. **Ausziehung.** Gallic. & Angl. *Extraction.*

EXALTATIO, μετεωρισμὸς seu *Sublimatio.* est operatio, qua res affectionibus mutata, ad altiorem substantiæ & virtutis dignitatem perducitur; vel est subtiliatio, res sensim dissolvendo, in puriorem & majo-

majorem virtutis suæ gradum transponens, & fit circulatione, ablutione, vel fermentatione. Belgicè. **Opheffing / verhooging.** Germ. **Erhöhung.** Gall. & Angl. *Exaltation.*

EXAMBLOSIS, idem quod *Abortus.* Græcis Ἐξάμβλωσις & ἐξάμβλωμα. ab ἐξ ex & ἄμβλωσις Abortus.

EXANASTOMOSIS, est osculorum, sive extremitatum vasorum apertio. ab ἐξ, & ἀναστομόω aperio, relaxo. Belgic. **Opening der monden der baten.**

EXANTHEMA, est efflorescentia quædam super cutem apparentes instar earum, quæ etiam in totius corporis cute, apparent, à *Senerto* dupliciter describitur; unum est quod colorem cutis saltem mutat, ut fit in febribus petechialibus, morbillis, maculis scorbuticis, hepaticis, lentigine &c. alterum in quo tubercula quædam in cute erumpunt quæ papillarum nomine venire solent, ut variolæ, papulæ, pustulæ &c. ab ἐξανθέω effloresco. Belgic. **Uitbottende blakke / puiste.** Germ. **Blattern / Pocken.** Gallic. & Angl. *Examthema*, *Efflorescence.*

EXARTHREMA, idem quod *Luxatio.* ab ἐξαρθρέω, ex artibus sum dimotus. Belg. **Ontlid.** Germ. **Verrenkung.** Gall. & Angl. *Luxation.*

EXARTICULATIO, Idem quod *Luxatio.*

EXCIDENTIA, sive *Ecptosis*, Idem quod *Luxatio.*

EXCEPTIO est incorporatio aut permixtio pulverum siccorum cum humiditate quapiam; hoc pacto *Electuaria* conficiuntur, cum melle aut syrupo veres & pulpæ excipiuntur: & pulveres pilularum cum syrupo, melle, vino, aut succo.

EXCI-

Excipulum Chymicum, vide *Receptaculum Chymicum*.

Excisio sive *Eccope*, idem quod *Extirpatio*.

Excipulum, idem quod *Recipiens*.

Excoriatio, idem quod *Darsis*.

Excorticatio, est Corticis exterioris denudatio, quod usitatum est circa radices, fructus, semina &c. Belg. **Een ontbasting.** German. abschelung der rinde. Gall. *l'Ecorcement.* Anglic. A peling away of the bark.

Excrementum, διαχώρημα, περίττωμα, notat omne quicquid ab alimentis post coctionem, separatum, è corpore est secernendum, Ut saliva, sputum, mucus, lac, bilis, sudor, aurium sordes, alvi & vesicæ excrementa &c. Belg. **Uitdyngzels/ dzek.** Germ. Unflat/ unracht. Gallic. *Excrement*, *l'Ordure du corps*. Angl. The Offall, The refuse any of thing sifted.

Excrescentia, Idem quod *Hypersarcosis*.

Excretio διαχώρησις, est actio excernendi. Vide *Excrementum*.

Exelcismus, est ossium a superficie in profunditatem deductio ab ἐξέλκω extraho. Belg. **Indrukkinge des beens.** Germanic. Eintruckung der beine. Gallic. *Impression de l'os.* Anglic. Bringing downward of the bones.

Exercitatio, est motus corporis humani vehemens & voluntarius, cum anhelitu alterato, vel sanitatis tuendæ, vel habitus boni comparandæ gratia factus; Gr. ἄσκησις, ἄσκημα, γυμνάσιον. Belg. **Oeffening.** Germ. Einübung. Gall. *Exercitation, Exercice.* Angl. Exercise.

Exercitium, est motus, quo corpus sanitatis gratia exercetur & movetur: estque *triplex*. 1. Quod

1. Quod tantum ab aliis fit, ut in equitatione, navigatione, & curru. 2. Partim ab aliis & semetipsis, ut in gladiatoribus & luxatoribus. 3. A semetipsis tantum, ut in ambulatione & pila, omnium optimè quod fit pila parva, vulgo *palletten* : *Exercitium* seu finis illius iterum triplex est; vel ad calorem vel ad sudorem, vel ad anhelitum, & hoc sufficit. Belgic. **Een oeffening.** Germ. **Ein übung.** Gall. *Exercice.* Angl. Exercise.

EXHALATIO Græc. Ἀναθυμίασις. Idem quod *Evaporatio.*

EXINANITIO, Gr. κένωσις, Idem quod *Evacuatio.*

EXISSCIOS, est, quando os femoris luxatum est. Unde & illi, quibus nates rotundæ exstant & coxa eminet, dicuntur ἐξίσχιοι. ab ἐξ ex, & ἴσχιον coxa. Belg. **Manck/ heup-ontwrigting.** German. **Verrenkung der hüfft.** Gallic. *Luxation de la hanche.* Angl. Luxation of the Huckle bone.

EXOMPHALOS est umbilici protuberantia, infantibus frequens. ab ἐξ ex, & ὀμφαλὸς umbilicus. Belg. **Uitbulting des navels.** Germ. **außtruckung der nabel.** Gall. *Protuberance de nombril.* Angl. Protuberance of the navel.

EXOPHTHALMIA, est oculi extra ordinarium situm protuberantia. ab ἐκ ex, & ὀφθαλμὸς oculus. Belg. **Een uitpuilinge der oogen.** Germ. **außtruckung der augen.** Gall. *Protuberance des yeux.* Anglic. Protuberance of the eyes.

EXOSTOSIS, est ossium extuberantia, seu ossium tubera & eminentiæ inordinariæ. ab ἐξ ex, & ὀστέον os. Belg. **Uitwassing des beens / knobbels.** Germ. **außwaschen der beinen.** Gall. *Extuberance de l'Os.* Angl. Extuberance of the bones.

EXPLORATORIUM, Idem quod *Specillum.*

EXPLO-

Explosio, est actio spirituum, qua nervi de subito contrahuntur: Causa est quando spiritibus animalibus particulæ heterogeneæ accrescunt, vel in confusionem aguntur. Item, operatio quædam Chymica, qua res accensæ subito inflammantur, ut fit, si cum nitro accendatur Antimonii pulvis. Belg. **Ontploffing.** Germ. untpfloffung. Gall. & Angl. *Explosion.*

Expulsio, Idem quod *Expultrix vis.*

Expultrix Vis, sive facultas, antiquis dicebatur illa actio seu facultas, qua excrementa excernebantur, sed non necesse est ad cæcas vires confugere, cum scimus ea omnia à spiritibus animalibus fieri, motu scilicet peristaltico.

Exsolutio, idem quod *Eclysis.*

Exspiratio, est thoracis alterna contractio qua aër per asperam arteriam, una cum vaporibus fuligineis ejicitur: causa videtur consistere in thoracis contractione, sed in relaxatione tunicæ faucium & asperæ arteriæ, qua etiam os & nares investiuntur, ejus enim motu sublato tollitur motus abdominis & thoracis. Belg. **Uitademing.** Germ. Außblasung / außathmung. Gall. *Expiration.* Anglic. A yeelding of the ghoste.

Exsuccatio, Idem quod *Ecchymoma.*

Exstasis, est judicii & imaginationis depravatio, maniacis & melancholicis familiaris. ab ἐξ ex, & ἵστημι statuo.

Exsudatio, Idem quod *Ephidrosis.*

Exsufflatio, Idem quod *Ecphysesis.*

Exta, Gr. σπλάγχνα, Idem quod *Viscera.*

Extasis, Idem quod *Exstasis.*

Extensio, Idem quod *Anatasis.*

Extenuatio, est totius corporis macritudo. Græc. λεπτυσμὸς, & λέπτυνσις. Belg. **Vermagering.** Germ.

Germ. Die mägere / vel magerheit. Gall. *Maigreté, Maigreur*. Angl. Leanenesse.

Extergentia, Idem quod *Abstergentia*.

Extirpatio, est partis propter sphacelum, cancrum &c. abscissio. Præstat, duorum, trium, pluriumve digitorum spatio ab articulo, excisionem fieri, nisi mortificatio se extenderit ad brachii aut femoris superiora, hic enim articulum ipsum eligere cogimur. Certior est ablatio in parte sana, majori licet cum dolore. Belg. **Extirpatie / afsettinge** German. **Abschneydung**. Gallic. *Extirpation*. Angl. An Extirpation.

Extractio, est resolutio, qua corporis mixti partes subtiliores à crassioribus segregantur: Ex gr. quando mediante spiritu vini vires ex quocunque Medicamento extrahuntur, tunc illud, quod post menstrui evaporationem relinquitur, vocatur *Extractum*. Belg. **Een uitrekkinge.** Germ. **auß-ziegung.** Gall. *Extraction*. Angl. An Extract. Sumitur quoque Chirurgicè pro *Extractione* rei è corpore humano, ex. gr. dentis, calculi, polypi, globuli plumbei &c. Græc. ἐκχύλωσις, ἐκχύλωμα.

Extractum, Gr. ὀπὸς, unde *Opium* & ἐκχύλωμα. est purum, sincerum & efficax illud, quod à partibus minus efficacioribus, mediante liquore, segregatum est. Belg. **Een uitreksel.** Germ. **Das außgezogen ist.** Gall. *Extract*. Angl. An Extraction.

Extuberatio, Idem quod *Apophysis*.

Exumbilicatio, est Hernia umbilicalis, seu umbilici procidentia. Idem quod *Exomphalos*.

Exulceratio, Gr. ἕλκωμα, ἕλκωσις. est solutio continui, à materia erodente originem trahens, in mollibus corporis partibus, cum imminuta magnitudine. Differt ab abscessu, quod abscessus producitur per se. Exulceratio item est magna, parva,

lata, brevis, angusta, recta, transversa, sinuosa, æqualis, inæqualis, profunda &c. Belg. **Een verzweeringe.** Germanic. **Verwundung / versehrung der haut.** Gall. *Exulceration*, *Blessure*, *Etameure de la peau.* Angl. An Exulceration.

EXUSTIO est quando quis ab igne læsus fuerit. Estque triplex, *prima* lædit cuticulam, & cum vesiculis aquosis elevatur. *Secunda* ipsam quoque cutim; tertia partes etiam cuti subjectas. Gr. Ἔγκαυσις. Illa *exustio* sæpe studio & arte Chirurgica fit, ope cauteriorum candentium. Belg. **Branding.** Germ. **Brand / brunst / außbrennung.** Gall. *Bruslement*, *brusture.* Angl. A Burning out.

F.

F. Significat in fine formularum *Fiat*, E. gr.

℞. Sp. sal. armon.
Tinct. aromat. āā Drachmam unam.
F. hoc est *Fiat*, mixtum.

F. L. A. Est Fiat Lege artis.

F. S. A. Est Fiat secundum artem.

FACIES, *Vultus*, Græc. πρόσωπον. Anterior capitis pars non capillata, continens oculos, nasum, os, labia, mentum, genas, frontem &c. Belgic **Het aangesigt.** Germ. **antlitz / das angesicht.** Gall. *La Face*, *La Visagie.* Angl. The Face, The Visage.

FACIES HIPPOCRATICA dicitur, quando nares acutæ sunt, oculi concavi, tempora collapsa auriculæ frigidæ & contractæ, auriumque lobi inversi,

versi, quin cutis, circa frontem dura, tum circumtenta & arida, color totius faciei pallidus, lividus, plumbeus aut niger. Belg. Een Hippocraats wesen. German. Daß angesicht von Hippocraat. Gallic. *La Face*, vel *la visagie d'Hippocrate*. Anglic. The Face; vel Visage of Hippocrates.

FACULTAS sive *δύναμις* aut *Vis* est actio quæ ab homine, vel solo corpore vel corpore & mente, peragitur. Facultates dicuntur vel *Naturales*, quæ à cerebello dependent: vel *Animales* quæ à cerebro ipso. à veteribus triplex constituitur facultas, *Naturalis*, *Vitalis*, & *animalis*. Vitalis enim pertinet ad naturalem. Sed quia natura non datur, etiam ei nulla attribuetur facultas. Belgic. Magt / Kragt. Germ. Macht / vermögen. Gall. *Faculté*, *pouvoir*, *puissance*. Angl. Facultie, power.

FÆCES, vide *Excrementa*.

FÆX, vel *Faces*, sunt reliquiæ, quæ post fermentationem deponuntur. Subsidentia item est liquorum, spissitudinem habentium, ex quorum species habentur fæculæ. Belg. Gist / ehel / droesem / grond-sop. Germ. Trusen / hesen. Gall. *Lie Fondrille*. Angl. The Dregges, Lies or groundes.

FALX est duræ meningis duplicatio, falcem referens, inferius sinui tertio annexam, qua cerebrum in dextram & sinistram hemisphæriam dividitur. B. De zikkel. German. Sichel. Gall. *Faux*, *faucille*. Angl. A Sickle.

FAMES dicitur *Ordinaria* sive *Sana*, quæ est alimentorum appetitus, quo animal à vellicatione nervi paris vagi & intercostalis in ventriculo, ab humore acido, per arterias cæliacas vel tunicam glandulosam delato, excitatum, cibum sibi ut ejus remedium appetit, & præter ordinem vel præter sanitatem, quæ est Depravata, ut *Pica*, *Malacia*, *Ca-*

nina, *Bovina*, *Abolita &c.* Græc. λιμὸς, πεῖνη. Belg. Honger. Germ. Hunger. Gall. *Faim*, *famine*. Angl. A Famine, Hunger.

FAMES CANINA, vide *Cynodes Orexis*.

FARCIMINALIS TUNICA, Idem quod *Allantoides*.

FARINA, eſt pulvis molendo contritus, uti ſunt Farina lini, althææ, iridis, orobi, hordei &c. quæ uſum in Medicina habent. Græc. ἄλφιτον, ἄλευρον. Germ. Mäl Gall. *Farine*. Angl. Meale.

FASCIA, *Faſcicula* Ciceroni, *Anadeſmos* apud *Herotianum*, τελαμὼν, περίζεμα *Thucydidi*, λαμπάδιον *Suida* ἀνάδεσμος, ἐπίδεσμον, σπειρίον, ὀθόνιον, τελαμὼν σινδωνίτης *Polluci*. Eſtque, vinculum longum, & mediocriter latum, ad uſus Chirurgicos idoneum: Faſciæ ſunt glomeratæ, longæ & æqualiter latæ; in orbem convolutæ: aliæ ſciſſæ, quæ uno quidem conſtant linteo, ſed eo vel extremis vel mediis partibus ſciſſo: aliæ aſſutæ, quæ ex faſciis & habenis in varia capita deſinentibus, & varias faſcias referentibus, conſtant. Longitudine etiam differunt, quod aliæ ſint longiores, aliæ breviores; ita & de latitudine ſe res habet. Belg. Een wintzel. Germ. Windlen. Gall. *Bandelête*. Angl. A Swadling-band.

FASCIA LATA & FASCIALIS MUSCULUS, vide *Membranoſus Muſculus*.

FASCIATIO, eſt quædam faſciarum, circa membrum curandum, circumductio & convolutio. Belg. Een windinge. Germ. Daß windung. Gall. *Bandement*. Angl. A Winding.

FASCICULUS, vide *Manipulus*.

FASTIDIUM CIBI, Idem quod *Anorexia*.

FAUCUS & FRUMEN, Idem quod *Pharynx*. Belg. De Katchen, kouwen.

FA-

Favus, vide in *Achor.* Græc. κηρία.

Febrifugum, Gr. Ἀντιπυρετικόν. Remedium adversus febris insultus. Belg. **Middelen tegens de koors.** Germ. artzney gegen das kalte. Gall. *Remêde contre la fievre.* Angl. A Remede against to Feaver.

Febris Græc. Πυρετός, est motus cordis, arteriarum & venarum convulsivus, cum aliarum partium variis symptomatis; esse convulsionem, docent omnia symptomata, ut rigor, horror, quibus accedunt frigus, vomitus, cordis tremor &c. plerumque cum frigore incipit & remittentibus omnibus in calorem & sæpe sudorem desinit. Variæ licet dentur febrium species, ut diaria, intermittentes quotidianæ, tertianæ, quartanæ, & ejusdem sortis remittentes, erraticæ, continuæ symptomaticæ, &c. Unica tamen est febris, cujus species prætensæ gradibus ut magis & minus ab invicem tantum differunt. Belgicè **De koors.** Germ. Daß Kalt-weh/ Fieber. Gallic. *La Fievre.* Angl. An Ague, A Feaver. Germanic. Febrem Erraticam vocant unbeständige Fieber. Febris intermittens, Belg. **Gaande en komende koors.** Germ. ablassendes Fieber. Gall. *Fievre intermittente.* Angl. Intermittent Feaver. Febris continua, Belg. **Een geduurige koors.** Germanic. Stätt-bleibenden Fieber. Gallic. *Fievre Continuelle.* Angl. Continual Feaver. Febris quotidiana, Belg. **Dagelyksche koors.** Germ. Tägliches Fieber. Gall. *Fievre quotidiene.* Tertiana Febris, Belg. **d'Anderendaagsche koors.** Germ. Dreytägiges Fieber. Gall. *Fievre tierce.* Anglic. Febris Quartana, Belgic. **Derdendaagsche koors.** Germ. Viertägiges Fieber. Gall. *Fievre quarte.* Angl. A Tertian feaver, vel quartan ague. Ephemera, Belgicè. **Eendaagsche koors.** German. Ein tägiges Fieber. Gall. *Fievre*

Journaliere. Angl. The Ephemere Feaver.

FEBRIS UNGARICA THERIODES, seu *Lues Pannonia*, vulgo *Cerebri vermis*. Iste morbus à *Schenkio* descriptus. Erat morbus castrensis: circa tertiam vel quartam à meridie horam invadebat, ejusque *ἐπισημασία* cum levi rigore, qui frigus potius vel superficiarium horrorem, quam rigorem præ se ferret, observabatur. Post horulæ dodrantem æstus illum excepit, qui noctes & dies sequentes adsidue excruciatos detinuit. Conquerebantur de capitis dolore, imo & molestia erat circa ensiformis cartilaginem & durities, & si summis digitis illum locum attigisset, præ dolore ejulabant. ab initio sitis adeo intensa ut vel urnis non offerat extinguilibus. Postridie vel ad summum tertio die deliria ingruebant, ita tamen, quod inter delirandum, dum sibimet non constarent, Sermones tamen incompositos quisque de sua arte, quæstu, aut genere vitæ plerunque haberent. Exacerbationes circa vesperum: Per noctem recrudescebat morbus; lingua torrida, labia fissa, quibusdam sputum sanguinis. Nonnulli diarrhæa laborabant, alii sanguinem coagulatum, alii loturæ carnis instar dijiciebant; quidam colici erant, vel lateralis dolor eos vexabat. Plurimis surditates oboriebantur, parotides frequentes. Erant qui paralysin passi, tuberculum, sed pessimum, in pedis dorso, adeo ut nonnulli crure tenus pedes sunt amputati. Vini potatores interiere. Papulæ sive puncturæ pulicum morsulis similes, omnibus, equidem fuerunt, latiores aliis, minores aliis, universum corpus quibusdam, majore tamen ex parte regionem thoracis, & dorsum circa spinalem medullam occupantes, quamvis frequentes juxta scapulas & in brachiis apparerent, coloris saturi plerumque, nisi in morituris, quibusdam in lividum & atrum tendebant,

bant. Belg. Ungerse Pest. Germ. Hertzbreun. Gall. *Pestilence de Hongerie*. Angl. Pestilence of Hongarie.

FECULA & FÆCULA, Græc. τρύξ, Fæcis species est, sed feculæ dicuntur esse pulveres in certis vegetabilium expressionibus subsidentes ut fecula bryoniæ, aronis &c. Species est amyli. Belgicè. Peersaksel. Germ. Trusen. Gall. *Les Lies*. Angl. The Lees.

FEL, Idem quod *Bilis*.

FEMEN, vide *Femur*.

FEMUR, FEMEN, & μηρὸς, est superior pars pedis à natibus usque ad genu, à ferendo dicitur, eo quod animal ferat & sustineat, unico osse, sed maximo constat & longissimo totius corporis, cujus pars antica & externa magis gibba, internâ & postica magis sima. *Femen* volunt grammatici interiorem, carnosioremque pulpam esse; *Femur* vero anteriorem & adverso homini propiorem. Belg. Het dyebeen. Germ. Die schenckel. Gall. *La Cuisse*. Angl. The Thigh. *Femen*, Belg. Het innerlyke deel der dye. Germ. Der innertheil des obeschenckels bey der scham. Gall. *Le dedans de la cuisse*. Angl. The inner part of the thigh.

FENESTRA, Gr. θυρὶς. in concha auris duo habentur foramina, statim post tympanum occurrentia, unum dicitur *Ovale*, alterum vero *Rotundum*. Belg. Een Venster. Germ. Ein Fenster. Gall. *Fenêstre*. Angl. A Window.

FERMENTATIO, definitur a M. *Kergero* quod sit actio, qua formæ subjugatæ, cessante specificæ dominio, in humido debito & spatio libero vitam nobiliorem affectant, cum mixti naturali resolutione. Melius definietur quod fermentatio sit intestinus particularum, seu principiorum cujusvis corporis,

cum tendentia ad perfectionem, vel ad mutationem in aliud, motus. Et ea fit vel *per se*, quæ sua sponte concitatur, ut in actionibus spontaneis, vel *arte*, quando rebus fermentandis aliquid additur, ut in pane, aliisque videre est. *Fermentatio*, non fit subito uti in effervescentiis, sed lentè, quia acidum & alcali ab aliis oleosis particulis detinetur, ideoque lente peragitur. Belgic. **gestinge / rijsinge.** Germ. Bergöhrung. Gallic. *Fermentation.* Anglice a fermentation.

FERULA, Herba est ex quo *sagapenum* colligitur. Sed ferulæ ad artem quoque chirurgicam pertinent, suntque assulæ leves, quæ ad locorum ingenium materiam nactæ fuerunt diversam, ex arborum nimirum corticibus, vel cortice herbæ Ferulæ unde nomen acceperunt, conficiuntur item ex ligno abietino, capsulis, papyro conglutinata vel corio, quæ ossibus solutis & luxatis, postquam restituta fuerunt, adaptari solent. Belgis **spalken.** Germ. Bein-schienen zum beinbruch. Germ. *Tablête du bois legêre.* A Tablet of light wood.

FIBRA AURIS, idem quod *Lobus auris.*

FIBRÆ, id est Filamenta, sive Villi. 1. Sunt veluti stamina rebus nonnullis intexta. v. g. arboribus, foliis &c. 2. Sunt capillamenta extrinsecus adnascentia. ex. gr. radicibus &c. Belg. **Veselen / haartjes / draadjes.** Germ. Die härlein. Gall. *Filets*, *cheveus*. Angl. smell sprouts, litle hairs.

FIBRÆ, sunt vascula teretia & tenuia: suntque musculosæ vel nervosæ, fibræ *nervosæ* sunt quæ nullis valvulis dotantur, per quas ex nervis ad partes commodè spiritus fluunt: *Musculosæ* vero fibræ san-

ſanguinem ab arteriis recipiunt, ſeſeque in venas exonerant: & valvulas plurimas habent. à ſitu dicuntur, longæ, rotundæ, vel obliquæ. ſtamina nonnulla arboribus foliisque intertexta fibrarum etiam nomine veniunt. Sic etiam filamenta radicibus adhærentia dicuntur. Græcis ἶν, ἰνὸς, λοβὸς. Belgis **veselen.** Germ. **zäserlein.** Gall. *Filaments.* Angl. ſprouts, filets.

FIBRILLÆ, ſunt minutiſſima ſtamina ex quibus Fibræ conſtant, & ſi tamen non videantur eſſe vaſcula, revera ſunt ſi microſcopio bene intuearis. Belg. **veseltjes.** Germ. **zäserlein.** Gall. *Filaments.* Angl. ſprouts, filets.

FIBULA, Græcis ἀγκτήρ. Fit & fibularum apud Antiquos mentio. Si enim in carne, ut *Celſus* ſcribit, vulnus eſt, hiatque, neque, in unum facile oræ attrahuntur, ſutura quidem aliena eſt, imponendæ vero fibulæ ſunt, ἀγκτῆρας Græci nominant, quæ oras paulum tantum contrahant, quo minus lata poſtea cicatrix fit. Et cum notiſſimus fuerit modus uniendi vulneris oras per fibulas, factum, ut fibularum nec materia nec forma ſatis ab antiquis deſcripta ſit. *Guido* factas fuiſſe fibulas ſcribit è ferreis quaſi circulis aut ſemicirculis ab utraque parte recurvis, quorum hami labris vulneris utrinque infixi ſibi ad amuſſim reſpondeant, verum cum hoc modo infigere & infixos tenere ejuſmodi hamos in carne ſentiente & cute nihil aliud fuiſſet, quam tot aculeos pungentes cum intollerabili dolore ibi ſervare: non eſt credibile antiquos per fibulas tale inſtrumentum ferreum cuti infixum ſummos dolores excitans intelligere. Probabilior eſt *G. Fallopii* opinio, quæ docet eſſe ſuturam actualem cum acu, quæ hodie eſt frequentiſſima, qua ambo labia vulneris acu filum duplicatum trahente

trajiciuntur, & ſuper vulnus tribus involutionibus ambo fili capita colliguntur, & in nodum nectuntur. Sequentia ſcribit *Sanctorius*: de fibulis non eſt multa dicamus, cum earum uſus fermè extinctus ſit, & licet hæ ab antiquis non deſcribantur, non ob id tamen quomodo his uti poſſimus tradere non deſiſtunt, ut falſo *Argenterius* arbitratur. Erat enim nota non tantum apud Medicos earum forma, ſed & apud quoſdam veteres, quandoquidem in vulneribus fibulæ ex acia molli non nimis torta, ut & ſuturæ conficiebantur, ut *Corn. Celſus* Conſcripſit. Siquidem Chirurgi illi ab uno latere vulneris ſemicirculum quendam ex acia, quem vulgò Aſola, hi vero fibulam nuncupabant; deinde utrumque acia alligabant, tum ut labia illa attracta ob vulneris latitudinem magnitudinemque fortius alligarentur, tum ut ſanies liberius percolari poſſet. Quibuſdam *Acia*, *vinculum*, *ligatura*, *colligatio*, *obligatio*, *ligamentum*, δεσμὸς &c. vocatur. qui plura deſiderat, adeat incomparabilem virum *J. Rhodium*, de Acia diſſertantem. Belg. **Gespe.** German. **Ein häfft / häfftlein.** Gall. *Boucle*, *Agraffe*. Angl. A Buckle vel Claſpe.

Fibula ſive os tibiæ minus, *Celſo* ſura: *Hippocratis & Galeni* temporibus uſque ad *J. Pollucis* ætatem περόνη nominabatur, à ſimilitudine ferramentorum, quibus trabes in ædificiis combinantur, etiam *Hippocrati* aliquoties brachii radius. Fibula in modum tibiæ muſculos conjungere videtur; eſt os poſterius inter femur & tarſum, tibia tenuius, eique extrinſecus attenſum, ut radius cubito. Parte ſuperiore caput ejus rotundum, genu non attingit, ſed infra ſubſiſtit. At parte inferiore, infra tibiam pergit, ideoque æque longum os eſt atque tibia in medio ab invicem dehiſcunt tibia & fibula, ob muſculos pedis ibi locatos, quo intervallo ligamentum tenue & latum,

latum, secundum longitudinem hæc ossa jungit. Committitur etiam tibiæ ligamento communi superius & inferius. Inferius caput in acutum tendens, appendicem habet, quæ crassescens, gignit processum, dictum *Malleolum externum*, protuberantem illum locum externum, excarnem ad pedem; interno humiliorem. Belg. **Het kuit-been.** Germ. **Waden-bein.** Gall. *l'Os de le gras de la jambe.* Anglicè. The bone of the calfe of the legge.

Ficus, Gr. σῦκον fructus est satis notus; verum à similitudine dicuntur quoque excrescentiæ circa anum aliasque partes, similitudinem ficuum habentes. Si thymi multum excrescant, ficus seu sycoses appellantur. Nominantur & *Marisca*, *Sycosis & Sycoma.* Belg. **Vyg-werten.** Germ. **feigwartz.** Gall. *Figue.* Angl. A Figg.

Figentia sunt, quæ volatilia domant, & acida concentrant. Vide *Fixatio*. Belg. **vastmakende dingen.**

Filtratio, Chymica vox est, & species dicitur *Destillationis per descensum*, quia guttatim cadendo decidunt. Modo quo filtratio fit, est triplex. *Primus* est per pannum expansum, ut fit in syrupis clarificandis. *Alter* per *Manicam Hippocratis*, hoc est per saccum, superius latum, sed in coni punctum inferius terminans; pro vinis aromaticis colendis, ut in festis nuptialibus, & variis Medicationibus pro delicatulis usui venit. *Tertius*, & Chymicis magis familiaris est colatio per chartam emporeticam, hoc est, si papyrus fuerit quadratæ figuræ, duplicatur, & illa Duplicatura reduplicatur, ad angulos rectos, hoc est tota papyrus sive charta quadruplicatur, post hæc iterum explicatur, instar cuculli Monachorum vel infundibuli & imponitur infundibulo, seu Tritorio, deinde liquor clarificandus infunditur, & clarus

gut-

guttatim decidit, relictis in filtro fæcibus. Belgic. **Filtreringe.** Germ. filtrierung. Gall. & Angl. *Filtration.*

FILTRUM, est pannus laneus vel charta bibula per quam liquores percoluntur ad clarificandum: ut fit per manicam *Hippocratis*. Belgic. **Filtreer-tuig / doorsyg-tuig / leck-tuig.** Germ. filtz. Gall. *Tamis.* Angl. a sift.

FISSURA, gr. ῥαγὴ est ossis quædam solutio continui, secundum præsertim longitudinem; quamvis & mollibus partibus quoque attribuitur, ut in fissuris labiorum, digitorum, manuum &c. Belgic. **Een spleet.** Germ. Ein spalt. Gall. *Fente.* Angl. A Clefte.

FISTULA, Gr. σύριγξ, sumitur pro Canna oblonga & cavata, ideoque haberi potest pro siphunculo, quo liquor aliquis intestinis, auri, utero, vulneri &c. immittitur. Sic *urethra*, fistula urinaria est. *Trachea*, fistula respiratoria, item sinus est angustus & longus, seu ulcus sinuosum, angustum, callosum, & curatu difficillimum, quod plerumque ex abscessu ortum habet. Fistulæ à sinuoso ulcere, in eo differunt; quod fistulæ callosæ & duræ sint, non item ulcus. Aliquando Fistula pro *Fontanella* sumitur, de qua suo loco. Belgic. **Een pijp / speut / fistel.** Germ. fluszloch / fontanelle. Gall. *Un fistule.* Angl. a fistle.

FISTULA LACHRYMALIS, fit cum ex ulcere carunculæ, oculi punctum lachrymale occalluerit, unde continuus lachrymarum effluxus. Belgic. **Traan-fistel / oog-fistel /** Germ. Trähne fontanelle / aug fontanelle. Gall. *Fistule de yeux.* Angl. fistle of the eye.

FISTULA PULMONIS idem quod *Aspera arteria.*

FISTU-

FISTULA SACRA, est spinæ pars perforata, quam Græci *ἱερὰν σύριγγα* vocant.

FISTULA URINARIA, idem quod *urethra*.

FIXA sunt, quæ vel magna ignis tortura non exaltantur, vel elevantur, ut *salia fixa*. Belgic. Vaste dingen.

FIXATIO, est materiæ fugacis quædam, ne avolet, retinentia. Gr. *πῆξις*, & *πηγίωσις*. Belgice. Vastmakinge. Germ. Festigerung. Gallic. & Angl. *fixation*.

FLAMMA & FLAMMULA, fictitium quid est; putaverunt quidam cordi inesse flammam quandam, sed illud esse falsum, inspiciant qui corda perscrutantur, ad me quod attinet, nec in hominibus, nec in brutis vivis unquam vidi vel minimam scintillæ flammam. gr. *βιολύχνιον* dicitur, ac si esset vitæ lampas. Sed si bene velimus Philosophari, in eo vita consistit, ut circulatio sanguinis celerrimè circumvehatur. Belgic. Een vlam. Germ. Flamm. Gall. *flamme*. Angl. Flame.

FLATUS, sunt qui in corporibus pituitosis ab alimentis vel medicamentis calorem efficientibus, pituitam exagitant, unde non tantum flatus, sed & *Bombi* & *Borborygmi*. Belg. Winden. Germ. Ein blaast/ wind. Gall. *Soufflement*. Angl. a blowing, wind.

FLORES CHYMICI, subtiliores corporis partes sunt per sublimationem à partibus crassioribus sub formâ sicca separatæ. Belgic. Bloem. Germ. Blumen. Gall. *fleurs*. Angl. a Floure, Flowers.

FLUOR ALBUS, sive *fluor uterinus*, est humorum corruptorum, ex utero vel lacunis, copiosa & con-

& continua evacuatio. Belgic. **Witte bloed.** Græc. ῥοῦς γυναικεῖος. Germ. Weisse fluß. Gall. *Fleurs blanches.* Angl. The white flixe.

Fluor Muliebris, vide *fluor albus.*

Fluor Uterinus, vide *fluor albus.*

Fluxio Idem quod *Catharrus.*

Fluxus Alvinus, Idem quod *Diarrhæa.*

Fluxus Chylosus, idem quod *Cœliaca passio.*

Fluxus Hepaticus, est Dysenteriæ species cum excreta sint instar loturæ carnium, copiosus plerumque est & nocturnus: Sed absque dolore, valde tamen vires demoliens, sæpe post dysenteriam contingit: Sic vocatur quia interdum sanguis coagulatus, splendens & niger, ac si essent hepatis frusta, adest. Belg. **Lever-bloed / Levers door-loop.** Germ. Leber-fliessung. Gall. *Fluxion de le foye.* Angl. The flixe of the liver.

Focile Majus, est ulna cubiti vel tibia pedis. *Focile minus*, est cubiti radius vel pedis fibula.

Focus, Gr. ἑστία dicitur esse locum in mesenterio, unde & febrium originem olim deducebant. Belg. **Een Nest.** Germ. Ein feurstatt. Gallic. *Le Fouyer.* Angl. An Hearth.

Fodina, est quidem *Fovea* seu *Cuniculus*, sed & mina quædam hujus vel hujus mineræ. Item minor labyrinthus in aurium osse.

Forcula, pulverem denotat, in certis vegetabilium expressionibus subsidentem: ex radicibus enim nonnullis paratur, viridibus, lotis, rasis, cum exiguæ aquæ quantitate contusis, hinc expressis, ut subsideat pulvis albus leniter exiccandus. Vide *Fecula.*

Foemina, Modiolus est, vide *Modiolus.*

Fo-

FOETOR ORIS, est putredo circa dentes & gingivas: aliquando oritur ex pulmonibus & sanguine pthisico vel scorbutico. Belg. Stinkende adem. German. Stinckend athem. Gallic. *Halaine puante.* Angl. A stinking breath.

FOETUS, Gr. *κύημα*, est conceptus, quando fœmina concepit. ab initio dicitur *Embryon*, postea cum formam adeptus fuerit, propriè fœtus dici potest. Belg. De vrugt. Germ. frucht. Gall. *Le fruit de ventre.* Angl. The young.

FOLIACEUM ORNAMENTUM, est fimbria in extremitate tubæ Fallopianæ, qua ovum ex ovario muliebri, quasi tot digitis excipitur, & per tubam in uterum defertur. Belg. het loof-werk. Germ. Blatt-zeug. Gall. *Ornement de Feuille.* Angl. Garnishing of the leafs.

FOLIUM INDICUM, Idem quod *Malabatrum.*

FOLLICULUS, est theca tenuis, quæ granum vel semen continet involutum.

FOLLICULUS FELLIS, est vesicula, quæ hepatis concavo annectitur in quam bilis colligitur, quæ suo tempore per ductum choledochum, in intestinum duodenum exantlatur. Græc. *κύστις χοληδόχ☉*. Belgic. De Gal-blaas. German. Gall-blase. Gall. *Vesie du fiel.* Angl. The gall bladder.

FOMENTUM *Celso*, Fomentatio *Ulp.* fotus *plin.* quod corpori admotum ipsum fovet & calefacit. *Θέρμασμα*, estque duplex, & aridum & humidum: illud *πυρία*, *πυρίασις* *Diosc.* & *πυρίαμα*: hoc *κατάντλημα* *Diosc.* & *κατάντλησις* dicitur, quod effuso humore adhibetur: Estque liquor aut decoctum variis partibus, beneficio lintei, filtri, spongiæ, vel vesicæ, fovendi causa applicandum. Belg. Stovinge / verwarminge. Germ. Bähung / brütung / Warm-

Warmhaltung. Gallicè. *Fomentation*, *Esluvement*. Angl. A Cherishing vel keeping warme.

FONTANELLA, dicitur illa, in fœtubus & recens natis, intra frontis os & duo fincipitis, apertura. Item ulcuſcula, arte Chirurgica, in ſanis corporis partibus excitata, ut per ea humores ſuperflui & corrupti evacuentur, morbi curentur, vel etiam anticipentur: Fontanellæ excitantur cauterio actuali vel potentiali, lanceola & forcipe: in Fonticulis excitandis notandum eſt, ſemper locum inter duos muſculos eligendum eſſe. Belg. Fontanellen / Etter-dzachten. Germ. fluß-loch / fontanelle. Gall. *Un Fistule*. Angl. A Fiſtle.

FONTICULI, idem quod *Fontanellæ*.

FORCEPS eſt inſtrumentum quo partes demortuæ & corruptæ item res quæ corpori ineſſe non debebant, apprehenduntur, abſcinduntur, vel evelluntur, Forcipes ſunt, figura varia, ut longæ, curvæ, dentatæ, roſtratæ, ſemilunares, ſpeculum oris, matricis &c. Quæ pro diverſa figura diverſum uſum obtinent. Varia nomina Belgica ſortiuntur, ut Trekitangen / Pellicanen / kranebekken / koren-tangen / Rabensbekken / Papegaysbekken / mont en moeder ſpiegels / &c. Germ. Zange. Gall. *Pincette*. Angl. A Niper.

FORFEX, eſt inſtrumentum evellendis dentibus aptum. vocatur item *Odontagra*, ὀδονταγωγὸν Eraſiſt. *Dentidudum*, *Dentarpaga'* Varroni. Belg. Een Tandtrekker. Germ. Zantſchär. Gall. *Forces* vel *Ciseaux*. Angl. Scheares.

FORMICA non tantum inſectum eſt, ſed & verrucæ ſpecies, Gr. μυρμηκία, id eſt *verruca formicaria*, tumens & calloſa, colore nigricans, baſi latâ & cute ſeſſili, in exciſione dolores adferens, morſiunculis formicæ ſimillimos, unde & ei nomen. *Wierus* teſta-

testatur esse morbum ab Hispanis nobis communicatum, veneatum, malignum ac contumacem serpiginem; sumit initium à verendis, progrediturque ab iis per universum corpus cum doloribus & intollerabili pruritu, Teutonicè Zitterschen / Flechten. Belg. Kruipende Mier. German. Omeyß. Gallic. *Fourmi*, Angl. an ant, emote, pismire.

FORMICANS *Pulsus*, est pulsus inæqualis, motui formicarum similis, vel potius vermiculans imminutus. Belgic. Een mier gelijke pols.

FORMICATIO, vide in *Formica*.

FORMIX, idem quod *Esthiomenos Herpes*, vel Noli me tangere aut lupus.

FORMULA, Barbaris *Receptum*: Græcis γραμματεῖον: est præscriptum medicum, quod à Medicis præscribitur, & à pharmacopæis in ægrorum emolumentum, præparatur. Vulg. *Receptum* Belg. Een recept / Doctors Ordinantie. Germ. Gestaltlein. Gall. *Formule*. Angl. formule.

FORNAX, Græcè. καμῖνος, dicitur & *furnus*. Vide *furnus*.

FORNIX, est substantia cerebri callosa, nomen sortita, quod ædificia testudinis instar, ita & sinus ventriculorum, ac molem deorsum inclinantis cerebri sustinere videtur. Subnixa est cruribus tribus, quorum duo posterius, versus cerebri basin deorsum porriguntur, & spinalis medullæ radicem, juxta latera complexa, singulari subjecta prominentia, recurvoque velut vallo, sinum inferiorem ventriculorum anteriorum utrinque designant. Græcis καμάρειον ψαλιδοειδὲς. *Galeno*. Het welfsel. Germ. Gewölf. Gallic. *Voute*. Angl. Vault.

FOSSA MAGNA, est pudendi muliebris interior cavitas, sive *rima magna*, quæ & ob figuram *Navicularis* dici potest. Belg. d'Opening der Vrouwelijkheid.

Fotus, idem quod *Fomentum*.

Fovea, idem quod *Fossa magna*.

Fovea cordis, idem quod *Anticardium*.

Fractura ossis, est continui in duris corporis partibus, solutio, quæ ab externo, & duro instrumento, vi partem frangens, efficitur, cujus differentiæ à forma, parte, & accidentibus desumuntur. Gr. κλάσις, κλάσμα, κάταγμα. Belg. **Een been breuk.** Germ. **Bein-bruch.** Gall. *Rupture d'os.* Anglic. Breaking vel rupture af the bones.

Frænulum, est ligamentum membranaceum sub lingua: hoc in recens natis quandoque totam linguam inferius occupat; ut divelli obstetricis ungue (quod tamen non admittendum) aut chirurgi scalpello soleat. Belg. **De span-ader / tong-riem.** Germ. **zungriem.** Gall. *Le filet. Nerf sous la langue.* Angl. A sinuwe under the tongue.

Frænulum, seu F*rænum penis*, est membrana, qua præputium glandi alligatur. Græc. *κυνοδέσμιον.* Alii *canem* vocant. Belg. **De band.** Germ. **Riem.** Gall. *Le filet, le nerf.* Angl. The ligament, vel bridle of the fore skin.

Fricatio, F*rictio*, τρῖψις, & ἀνάτριψις, *sicca* est vel *humida*. *Sicca* est, quando corpus vel membrum solis manibus aut linteis siccis fricatur, quæ & chirothecis peragi aliquando solebat. *Humida* fiebat vel aqua vel oleo, vel ambobis simul admixtis. Varia habentur genera, ut *Mollis*, *dura*, *intermedia*, *multa*, *pauca* &c. **Wryvinge.** Germ. **ſickung / relbung / kratzung.** Gall. F*rottement*, *friction.* Angl. Rubbing.

Frons, græcis μέτωπον, est superior faciei pars, quibusdam à terendo dicitur, quia præ se fert animæ signa. Belg. **Het voorhooft / de stern.** Germ. **Die stirn.** Gall. *Le front.* Angl. The Fore head, front.

FRON-

FRONTALE, eſt medicamentum externum, quod frequenter, ad capitis dolorem & fervorem, fronti applicatur. Conſtat ut plurimum ex herbis, floribus, ſeminibus, farinis, & aceto roſaceo madefactis. Gr. προμετωπίδιον. B. Voorhooft middel. Germ. Stirnen artzney. Gallic. *Fronteau*. Angl. A Frontlet.

FRUCTUS, ſunt grandiores illi ac ſucculenti plantarum fœtus, ſeminum receptacula. Ut poma, pyra, pruna &c. Belg. Vrugten. Germ. fruchten. Gall. *Fruicts*. Angl. Fruits.

FRUTEX, eſt planta inter Herbas & arbores media; ad ligneam tamen indolem proxime accedens. Belg. Heeſter. Germ. Staude. Gallic. *Arbriſſeau*. Angl. Shrub.

FULIGO, Idem quod *Aporrhaea*.

FULMINATIO, idem quod *Detonatio*.

FUMIGATIO Chymica, eſt eroſio metalli, per fumum vel vaporem. Belg. Rookinge. Germanicè Rauchung. Gall. & Angl. *Fumigation*.

FUNCTIO, Idem quod *Actio*.

FUNDA GALENI, eſt faſcia, in quatuor partes diviſa, in affectionibus maxillæ inferioris utilis. Belgic. Een vierhooſdige windel. German. Vierhäuptige windlen. Gallic. *Bandelête avec quatre têtes*. Angl. Swathe whit four heads.

FUNGUS, excreſcentia quædam eſt, arboribus, fruticibuſve quibuſdam adnaſcens, vel immediate è terra prodiens, ſub variâ forma & figura, de quo conſullendi botanici. Belgic. Paddeſtoelen / Duivels - brood / Kampernoelen / Padde - brood. Germ. Schwemme & Pfifferling. Gall. *Champignon*. Angl. Toad-ſtoole vel Mushrome.

FUNGUS, eſt caro mollis & ſpongioſa, quæ vulneribus ſuperincreſcit. Belg. Baſtert vleis. Germ.

Stulwartfje. Gall. *Excrescence spongieuse.* Anglicè A Tumour Spongie.

Funiculus Umbilicalis, sive *Intestinulum*, *laqueus*, seu ductus umbilicalis, est canalis, seu ductus membranaceus in fœtibus ab umbilico in placentam uterinam usque porrectus; continet arterias duas, venam unam, & urachum, Belg. **De Navel-streng.** Germ. Der schnur von der Navel. Gall. *Le Cordon d'Ombilic*, vel *Nombril.* Angl. Corde of the Navell.

Furcale Os, idem quod *Furcula.*

Furcula Superior, dicitur os sterni superius, alii etiam jugulum vocant; ita etiam claviculæ os appellatur.

Furcella, Idem quod *Furcula.*

Furfuratio, Gr. πιτυρίασις, Latinis etiam *porrigo*; affectus est cum scalpentibus furfuribus similia ex capitis cute decidunt, & quidem plerumque cute ea, quæ sub capillis est, item etiam è barba & superciliis. Belg. **Semelagtigheit.** German. Erbgrind. Gall. *Teinge.* Angl. Brannie Disease.

Furnus, est locus in quo ignis ad materiam Chymicè tranctandam, dextre & convenienter accommodatur: estque apertus vel tectus, rotundus, quadratus &c. De furnibus consule authores. Belg. **Een oven.** German. Brenn-öfen. Gallic. *Fourneau.* Angl. A Furnace.

Furor, Idem quod *Mania.*

Furor Uterinus, est in fœminis imo & in virginibus Salacitas & Satyriasis quædam, sed cum delirio, ita ut non modo venerem & viros appetant, sed prostituunt sese primum sermone obscæno, eoque delectantur, deinde ipsæ eum instituunt, tum absque pudore se denudant, & sine discrimine etiam obvios quosque invadunt, & sollicitant. Cum primum hic

mor-

morbus incipit, fœminæ tristiores sunt & taciturnæ, oculos jactant lascivos, rubet modo, modo pallet facies præcipue narratione rerum obscœnarum, rubor elucet cum pulsu & respiratione mutatis, adhæc vix pedibus consistunt tripudio deditæ. Inconstanter plerumque amant hunc vel illum, quo conspecto, aut de quo cogitantes ilico perturbantur: Deinceps rixantur, mærent, rident, garriunt, cantant, dubia loquuntur, demum delirant, & pudorem decoquunt, ita ut nonnunquam in lecto nudæ decumbant, ut per plateas vagabundæ quærant, quibuscum sese commisceant, quos non bene excipere solent. Ab hoc morbo hodie immune non est fermè sequioris sexus genus. Maxime autem meretrices. *Causa* videtur consistere in succo seminali, qui ad summum maturitatis gradum evectus, virgines in furorem agit; exemplum illud in brutis animalibus quotannis occurit, ut in felibus, tauris, damis & cervis. Est quidem & alius affectus huic cognatus, quem *uteri* vel *Matricis Fervorem* Antiqui appellarunt, quando nimirum universa uteri substantia & totum ejus corpus incalescit, cum dolore & lumborum gravitate *Horripilatione*, fastidio & urinæ ac excrementorum alvi suppressione; & fœmina coitum vehementer appetit, sed ob dolorem venere uti pertimescit. Græc. Ὑστερομανία. Belgicè. **Rasende moer / Kitsigheid.** Germ. **Aberwitz der Mutter.** Gall. *Fureur de la Matrice.* Angl. Fury of the Womb.

FURUNCULUS, sive *Dothien* est tuberculum acutum ovi columbini magnitudine cum inflammatione, & dolore; maximeque ubi jam in pus vergit. Qui ubi apertus est, & exiit pus, subter apparet pars carnis in pus versa, corrupta, subalbida, subrubra; quem ventriculum quidam furunculi nominant. In eo nullum periculum est, etiamsi nulla curatio adhibeatur:

beatur: Maturescit enim per se, atque erumpit. Sed dolor efficit, ut potior Medicina fit, quæ maturius liberet. Græc. δοθιλω. Belg. **Bloed-sweer / bloet-vin / spik / herte buile.** Germ. Blut geschwer. Gall. *Fronele Furuncle*. Angl. A Boile.

Fusio, est liquatio per calorem ignis sæpe vehementissimi, ut fit in liquandis metallis & mineralibus; huic operi non raro follis adhibetur. Belg. **Smeltinge.** Germ. Schmeltzung. Gall. *Fusion, Liquation.* Angl. A Milting, Founding.

G.

G Græcum Γ Medicis Græcis Uncia est.

Gala, Idem quod *Lac.*

Galactophori Ductus, propriè sunt *Vasa Lactea* sive quæ chylum versus cor ex intestinis per mesenterium & ductum thoracicum ducunt. Item dicuntur Ductus lactiferi, chylum (ut quidam neotericorum finxerunt) ab intestinis recta via ad glandulas mammarias ducentes: Rectius tamen hoc nomen arteriis imponitur, ex eo quod una cum cruore chylum mammis advehunt, in quibus lac, ad fætus usum sequestratur. ex γαλα lac, & φέρω porto, duco. Belg. **Melk-buisen.** German. Milch-gefäß. Gallic. *Vaisseax Lactiferes.* Anglic. The Milk-vessels.

Galactopojetice Facultas, Græc. δύναμις γαλακτοποιητική, nihil aliud est quam aptitudo ad sequestrandum lac: de lactis sequestratione vide in *Lac.*

Ga-

GALANGA, radix est Aromatica, colore saturo rubra, duplex est *Major & Minor*, sed minor majori melior est. Majoris radix crassior, minoris vero tenuior, nodosa, intus & extra rubescens sapore acris instar piperis, odore suavis. Ex India & China nobis adferuntur. Belg. **Galiga.** Germ. **Galgen.** Gall. *Souchet.* Angl. Galangal.

GALBANUM, est gummi, succus, aut lachryma Ferulæ Syriacæ, quam Metopium vocant (quo nomine aliis gummi idem venit) intensè flavum vel albidum, inflammabile; odore gravi Opopanacem referens, colore Tacamahacam. Optimum censetur cartilaginosum (alii granulatum volunt, sed rarissime ob mollitiem in granis invenitur) flavum, Syncerum pingue, non lignosum, quod in se retineat nonnihil ex suis seminibus, & ipsis ferulæ sarmentis, gravis & ingrati odoris, nec minus humidum, nec minus aridum, cum accenditur flammam nutriens. Dicitur & *Chalbanam.*

GALEA est dolor capitis, sic à loci similitudine dictus, quod totum caput in modum Galeæ comprehendat.

GALEA, pertinet quoque ad vasa Chymica, est enim vas cui retorta imponitur, ex terra aut alia materia confictum, ne retorta, nisi mediate, ab igne tangatur. Belg. **Een klapmuts.** Germ. **Cappeln.** Gall. *Calote.* Angl. Cappe.

GALEA, *Capitellum* seu *Alembicum* significat. Vide suo loco.

GALEA etiam dicitur quando caput fætus in lucem prodeuntis cum parte membranæ Amneos circumvestitur, cum Galea vulgo, **een helm** / dicitur prodiisse. Sed si infans ex sexu fæminino fuerit, *Vitta* dicitur, de qua obstetrices plurimas fabulas nugantur.

Galenica Medicina, est quæ nititur fundamentis *Galeni* ideoque *Galenici* sunt qui artis suæ fundamenta è *Galeno* & Philosophis petita, ratione probata, & experientia confirmata amplectuntur, & hoc duplici κριτηρίῳ verum à falso distinguunt. Nituntur præcipuè quatuor elementis peripateticis, hinc illorum temperamenta, humores &c. Belg. **De Galenische Medicine.** Germ. **Der Galenischer artzeney.** Gall. *Medicine Galenique*. Angl. The Physick of Galen.

Galiancones, sunt qui ob capitis humeri in alam prolapsum brachium justo brevius & gracilius habent, partes vero circa cubitum tumentiores, mustelæque cubito præditi sunt, ideoque *Mustelanci* vocantur. à γαλῆ mustela, & ἀγκὼν cubitus. B. **Kortarmig.** Germ. **Kurtz-armig.** Gall. *Brievete de bras*. Angl. Shortnesse of the Arme.

Galla, est tuberculum quoddam rotundum, foliis quercinis accrescens instar spurii fructus. Muscarum quædam species est, quæ ova sua intra folia recundunt, & una cum folio crescunt: ex ovis, deinde fiunt vermiculi, qui interiorem folii partem rodunt, & inde nascitur quasi folii scirrhus, qui intumescens *Gallam* representat. Si latè sumatur, tubercula quoque denotarent quæ in foliis salicis, cynosbati, Hederæ terrestris, viticis &c. conspiciuntur: quæ & eodem modo producuntur. Belg. **Galnoten.** Germ. **Eychapfel / galapfel.** Gallic. *Noix de Galle*. Angl. A Gall nutte.

Gallicus Morbus, vide *Lues venerea*.

Galreda, seu *Gelatina*, succus est inspissatus, viscosus, lucidus, fitque plerumque ex coctis partibus animalium cartilaginosis, v. g. ex pedibus vituli. Belgic.

Belgic. Galei / Lil. Germ. Galrey. Gallic. *Gelée.* Angl Jelley.

GANGLION, est tumor in partibus tendinosis & nervosis, à casu, ictu, vel alias excitatus, renitens, in latera pressus non divertitur, nec in orbem circumagitur. Belgic. **Een zenuw-knoop / pees-knoop.** German. sehne-knopff. Gall. *Neud de Nerf.* Angl. A Tendinous knot.

GANGRÆNA, dicitur & *ignis Persicus*, est cadaverosa alicujus partis corruptela, cum fætoris, nigredinis & mortificationis initio, conjuncta. à γράω comedo. Belg. **Heet vuur.** Germ. Das kalte brand. Gall. *Gangrene.* Angl. The Cold-fire.

GARGAREON, vide *Cion.* à γαργαρίζω os colluo.

GARGARISMA, est Medicamentum liquidum, fauces & adiacentes partes, gargarizando, sine deglutitione colluens. Estque *vel* decoctum in quo syrupi convenientes solvuntur; *vel* aquæ destillatæ quibus syrupi admixti, quandoque & spiritus minerales adduntur. Sed recentiores Medici, omnes syrupos imo & acidos spiritus ex Medicina exturbant. Dicitur & *Gargarismus*, *Collutio oris*, διάκλυσμα. à γαργαρίζω os colluo. Belg. **Een Gorgel-Drank / Gorgelwater / keelspoeling.** Germ. gurgel-wasser. Gall. *Gargarisme.* Angl. Gurgling-water.

GARGARISMUS, Idem quod *Gargarisma.*

GARYOPHYLLI, Idem quod *Caryophylli.*

GAS, *Helmontii* loquendi terminus est, & denotat spiritum non coagulabilem: vel spiritus vitæ nostræ, Lumen & Balsamus præservans à corruptione. *Gas pingue sulphureum*, quod enecat homines, præsertim in cryptis subterraneis: *Gas Silvestre*; *Gas Ventosum*, quod est aër. *Gas Siccum*,

est sublimatum : *Gas* cerevisiæ, est exhalans spiritus è doliis vel lacubus, quando fermentatur. *Gas Salium* est aqua, item uvæ. Derivatur fortè à Belgico idiomate Gist / vel Gest / aut Geest.

Gaster, Græc. γαστὴρ, *Venter*. Interdum totum abdomen denotat; non raro pro ventriculo tantum sumitur. Nonnunquam etiam pro utero habetur.

Gastrocnemium, est sura sive pars tibiæ posterior, unde ejus musculi à tumore ventricoso, *Gastrocnemii* dicti sunt. Sic tibia dicitur *Anticnemium*. à γαστὴρ venter, & κνήμη tibia, Belgicè. De kuit. Germ. Waden. Gall. *Le Gras*. Angl. Calfe.

Gastrocnemii Musculi, vide *Gastrocnemium*. Belg. Kuitspieren. German. Der Waden mauss. Gall. *Muscles de le gras*. Anglic. Brawne of the Calfe.

Gastroepiploica, est vena & arteria, quæ ad ventriculum & omentum porriguntur. Ex γαστὴρ venter, & ἐπίπλοον omentum. Belg. Net en Maagbaten. Germ. Netze und Magen-gefäss. Gall. *Vaisseau de la Taye & de l'Estomac*. Angl. The vessels of the cawl and ventricle.

Gastrorhaphia, est connexio sive sutura in vulneribus abdominis. ex γαστὴρ venter, & ῥαφὴ. Belg. Buik hegting. Germ. Der bauch naht. Gall. *Couture de ventre*. Angl. Suture of the bellye.

Gastrotomia, est sectio abdominis & uteri, uti in cæsarea sectione. ex γαστὴρ venter, & τέμνω seco. Belg. Buiksnyding. Germ. Der bauchschneidung. Gall. *Section de ventre*. Angl. Cutting of the bellie.

Gaudium est lætitia ex judicio boni acquisiti, vel acquirendi. Gr. χαρὰ, εὐθυμία, εὐφροσύνη. Belg. Blydschap. German. Freud. Gall. *Joye*. Anglic. Idem.

Gelatina, ferè idem est cum *Galreda* nisi quod generalius usurpetur, & pro quocunque succo pellucido, lento, glutinosoque sumatur, qui tamen inprimis fieri consuevit ex succis fructuum e. g. pomorum &c. ut galatina Cydoniorum. C. C. Arabibus Rob, Robub. Belg. Gelei/ Lil. Germanicè. Galrey. Gall. *Gelée.* Angl. Jelley.

Gemmæ, dicuntur lapides prætiosi. Item denotant, idem quod *Oculi.*

Gemmæ Sal, salis communis species est, & in fodinis lapidum frangitur, specieque Crystallorum splendens eruitur, unde Gemmeum, à gemmis ob colorem nuncupatur, dicitur alias *Sal Fossile.* In variis Germaniæ locis reperitur. Belg. Steen-sout. German. Stein-saltz. Gallic. *Sal Gem.* Anglic. Sal Gem.

Gemursa, est morbi species inter pedis digitos, quæ ita olim Antiquis dicebatur.

Gena, *Mala*, μῆλον, φαρειά, κύκλοι Hippocrati: est faciei pars à naso ad aures. Item, mentum & maxilla, quæ est vel superior vel inferior. Belgicè. Wange/ koon/ appel van de wange. Germanic. Die wangen. Gall. *Le haut de la Joue.* Angl. The upper part of the cheeke.

Generatio est actio, qua ex semine conveniente, animal sibi simile, secundum speciem, procreat. In generatione primum conspicimus punctum sanguineum, quod vesicula circumvestitur, deinde corculum, à quo venæ & arteriæ emittuntur, ad cujus extrema, viscera conspiciuntur, postea totus formatur fœtus & membranis circumtenditur, non quod partes accrescant, sed quod pedetentim conspiciantur. Ante generationem semen masculinum in uterum immissum, ejus poros subit & præparat, postea substantiam mucilaginosam exudat, albu-

Fotus, idem quod *Fomentum.*

Fovea, idem quod *Fossa magna.*

Fovea cordis, idem quod *Anticardium.*

Fractura ossis, est continui in duris corporis partibus, solutio, quæ ab externo, & duro instrumento, vi partem frangens, efficitur, cujus differentiæ à forma, parte, & accidentibus desumuntur. Gr. κλάσις, κλάσμα, κάταγμα. Belg. **Een been breuk.** Germ. Bein-bruch. Gall. *Rupture d'os.* Anglic. Breaking vel rupture af the bones.

Frænulum, est ligamentum membranaceum sub lingua: hoc in recens natis quandoque totam linguam inferius occupat; ut divelli obstetricis ungue (quod tamen non admittendum) aut chirurgi scalpello soleat. Belg. **De span-ader / tong-riem.** Germ. zung-riem. Gall. *Le filet. Nerf sous la langue.* Angl. A sinuwe under the tongue.

Frænulum, seu *Frænum penis*, est membrana, qua præputium glandi alligatur. Græc. κυνοδέσμιον. Alii *canem* vocant. Belg. **De band.** Germ. Riem. Gall. *Le filet, le nerf.* Angl. The ligament, vel bridle of the fore skin.

Fricatio, *Frictio*, τρίψις, & ἀνάτριψις, *sicca* est vel *humida*. *Sicca* est, quando corpus vel membrum solis manibus aut linteis siccis fricatur, quæ & chirothecis peragi aliquando solebat. *Humida* fiebat vel aqua vel oleo, vel ambobis simul admixtis. Varia habentur genera, ut *Mollis*, *dura*, *intermedia*, *multa*, *pauca* &c. **Wryvinge.** Germ. fickung / reibung / kratzung. Gall. *Frottement*, *friction.* Angl. Rubbing.

Frons, græcis μέτωπον, est superior faciei pars, quibusdam à terendo dicitur, quia præ se fert animæ signa. Belg. **Het voorhooft / de stern.** Germ. Die stirn. Gall. *Le front.* Angl. The Fore head, front.

FRON-

Frontale, est medicamentum externum, quod frequenter, ad capitis dolorem & fervorem, fronti applicatur. Constat ut plurimum ex herbis, floribus, seminibus, farinis, & aceto rosaceo madefactis. Gr. *προμελωπίδιον*. B. **Voorhooft middel.** Germ. **Stirnen artzney.** Gallic. F*ronteau*. Angl. A Frontlet.

Fructus, sunt grandiores illi ac succulenti plantarum fætus, seminum receptacula. Ut poma, pyra, pruna &c. Belg. **Vrugten.** Germ. **fruchten.** Gall. F*ruicts*. Angl. Fruits.

Frutex, est planta inter Herbas & arbores media; ad ligneam tamen indolem proxime accedens. Belg. **Heester.** Germ. **Staude.** Gallic. *Arbrisseau.* Angl. Shrub.

Fuligo, Idem quod *Aporrhæa*.

Fulminatio, idem quod *Detonatio*.

Fumigatio Chymica, est erosio metalli, per fumum vel vaporem. Belg. **Rookinge.** Germanicè **Rauchung.** Gall. & Angl. F*umigation*.

Functio, Idem quod *Actio*.

Funda Galeni, est fascia, in quatuor partes divisa, in affectionibus maxillæ inferioris utilis. Belgic. **Een vierhoofdige windel.** German. **Vierhäuptige windlen.** Gallic. B*andelête avec quatre têtes.* Angl. Swathe whit four heads.

Fungus, excrescentia quædam est, arboribus, fruticibusve quibusdam adnascens, vel immediate è terra prodiens, sub varià forma & figura, de quo consullendi botanici. Belgic. **Paddestoelen / Duivels - brood / Kampernoelien / Padde - brood.** Germ. **Schwemme** & **Pfifferling.** Gall. *Champignon*. Angl. Toad-stoole vel Mushrome.

Fungus, est caro molllis & spongiosa, quæ vulneribus superincrescit. Belg. **Bastert vleis.** Germ.

Stulwartfje. Gall. *Excrescence spongieuse*. Anglicè A Tumour Spongie.

FUNICULUS UMBILICALIS, sive *Intestinulum*, *laqueus*, seu ductus umbilicalis, est canalis, seu ductus membranaceus in fœtibus ab umbilico in placentam uterinam usque porrectus; continet arterias duas, venam unam, & urachum, Belg. De Navelstreng. Germ. Der schnur von der Nabel. Gall. *Le Cordon d'Ombilic*, vel *Nombril*. Angl. Corde of the Navell.

FURCALE OS, idem quod *Furcula*.

FURCULA SUPERIOR, dicitur os sterni superius, alii etiam jugulum vocant; ita etiam claviculæ os appellatur.

FURCELLA, Idem quod *Furcula*.

FURFURATIO, Gr. πιτυρίασις, Latinis etiam *porrigo*; affectus est cum scalpentibus furfuribus similia ex capitis cute decidunt, & quidem plerumque cute ea, quæ sub capillis est, item etiam è barba & superciliis. Belg. Semelagtigheit. German. Erbgrind. Gall. *Teinge*. Angl. Brannie Disease.

FURNUS, est locus in quo ignis ad materiam Chymicè tranctandam, dextre & convenienter accommodatur: estque apertus vel tectus, rotundus, quadratus &c. De furnibus consule authores. Belg. Een oben. German. Brenn-ofen. Gallic. *Fourneau*. Angl. A Furnace.

FUROR, Idem quod *Mania*.

FUROR UTERINUS, est in fœminis imo & in virginibus Salacitas & Satyriasis quædam, sed cum delirio, ita ut non modo venerem & viros appetant, sed prostituunt sese primum sermone obscæno, eoque delectantur, deinde ipsæ eum instituunt, tum absque pudore se denudant, & sine discrimine etiam obvios quosque invadunt, & sollicitant. Cum primum hic

mor-

morbus incipit, fæminæ tristiores sunt & taciturnæ, oculos jactant lascivos, rubet modo, modo pallet facies præcipue narratione rerum obscænarum, rubor elucet cum pulsu & respiratione mutatis, adhæc vix pedibus consistunt tripudio deditæ. Inconstanter plerumque amant hunc vel illum, quo conspecto, aut de quo cogitantes ilico perturbantur: Deinceps rixantur, mærent, rident, garriunt, cantant, dubia loquuntur, demum delirant, & pudorem decoquunt, ita ut nonnunquam in lecto nudæ decumbant, ut per plateas vagabundæ quærant, quibuscum sese commisceant, quos non bene excipere solent. Ab hoc morbo hodie immune non est fermè sequioris sexus genus. Maxime autem meretrices. *Causa* videtur consistere in succo seminali, qui ad summum maturitatis gradum evectus, virgines in furorem agit; exemplum illud in brutis animalibus quotannis occurit, ut in felibus, tauris, damis & cervis. Est quidem & alius affectus huic cognatus, quem *uteri* vel *Matricis Fervorem* Antiqui appellarunt, quando nimirum universa uteri substantia & totum ejus corpus incalescit, cum dolore & lumborum gravitate *Horripilatione*, fastidio & urinæ ac excrementorum alvi suppressione; & fœmina coitum vehementer appetit, sed ob dolorem venere uti pertimescit. Græc. Γσερομανία. Belgicè. **Rasende moer / Ritsigheid.** Germ. **Aberwitz der Mutter.** Gall. *Fureur de la Matrice*. Angl. Fury of the Womb.

FURUNCULUS, sive *Dothien* est tuberculum acutum ovi columbini magnitudine cum inflammatione, & dolore; maximeque ubi jam in pus vergit. Qui ubi apertus est, & exiit pus, subter apparet pars carnis in pus versa, corrupta, subalbida, subrubra; quem ventriculum quidam furunculi nominant. In eo nullum periculum est, etiamsi nulla curatio adhibeatur:

beatur: Maturescit enim per se, atque erumpit. Sed dolor efficit, ut potior Medicina fit, quæ maturius liberet. Græc. δοθιὴν. Belg. **Bloed-sweer / bloet-vin / spü / herte buile.** Germ. Blut geschwer. Gall. *Fronele Furuncle*. Angl. A Boile.

Fusio, est liquatio per calorem ignis sæpe vehementissimi, ut fit in liquandis metallis & mineralibus; huic operi non raro follis adhibetur. Belg. **Smeltinge.** Germ. Schmeltzung. Gall. *Fusion, Liquation.* Angl. A Milting, Founding.

G.

G Græcum Γ Medicis Græcis Uncia est.

Gala, Idem quod *Lac*.

Galactophori Ductus, propriè sunt *Vasa Lactea* sive quæ chylum versus cor ex intestinis per mesenterium & ductum thoracicum ducunt. Item dicuntur Ductus lactiferi, chylum (ut quidam neotericorum finxerunt) ab intestinis recta via ad glandulas mammarias ducentes: Rectius tamen hoc nomen arteriis imponitur, ex eo quod una cum cruore chylum mammis advehunt, in quibus lac, ad fætus usum sequestratur. ex γαλα lac, & φέρω porto, duco. Belg. **Melk-buisen.** German. Milch-gefäß. Gallic. *Vaisseax Lactiferes*. Anglic. The Milk-vessels.

Galactopojetice Facultas, Græc. δύναμις γαλακτοποιητική, nihil aliud est quam aptitudo ad sequestrandum lac: de lactis sequestratione vide in *Lac*.

Ga-

GALANGA, radix est Aromatica, colore saturo rubra, duplex est *Major & Minor*, sed minor majori melior est. Majoris radix crassior, minoris vero tenuior, nodosa, intus & extra rubescens sapore acris instar piperis, odore suavis. Ex India & China nobis adferuntur. Belg. Galiga. Germ. Galgen. Gall. *Souchet.* Angl. Galangal.

GALBANUM, est gummi, succus, aut lachryma Ferulæ Syriacæ, quam Metopium vocant (quo nomine aliis gummi idem venit) intensè flavum vel albidum, inflammabile; odore gravi Opopanacem referens, colore Tacamahacam. Optimum censetur cartilaginosum (alii granulatum volunt, sed rarissime ob mollitiem in granis invenitur) flavum, Syncerum pingue, non lignosum, quod in se retineat nonnihil ex suis seminibus, & ipsis ferulæ sarmentis, gravis & ingrati odoris, nec minus humidum, nec minus aridum, cum accenditur flammam nutriens. Dicitur & *Chalbanum.*

GALEA est dolor capitis, sic à loci similitudine dictus, quod totum caput in modum Galeæ comprehendat.

GALEA, pertinet quoque ad vasa Chymica, est enim vas cui retorta imponitur, ex terra aut alia materia confictum, ne retorta, nisi mediate, ab igne tangatur. Belg. Een klapmuts. Germ. Cappeln. Gall. *Calote.* Angl. Cappe.

GALEA, *Capitellum* seu *Alembicum* significat. Vide suo loco.

GALEA etiam dicitur quando caput fœtus in lucem prodeuntis cum parte membranæ Amneos circumvestitur, cum Galea vulgo, een helm / dicitur prodiisse. Sed si infans ex sexu fœminino fuerit, *Vitta* dicitur, de qua obstetrices plurimas fabulas nugantur.

Galenica Medicina, est quæ nititur fundamentis *Galeni* ideoque *Galenici* sunt qui artis suæ fundamenta è *Galeno* & Philosophis petita, ratione probata, & experientia confirmata amplectuntur, & hoc duplici κριτηρίῳ verum à falso distinguunt. Nituntur præcipuè quatuor elementis peripateticis, hinc illorum temperamenta, humores &c. Belg. **De Galenische Medicine.** Germ. **Der Galenischer artzeney.** Gall. *Medicine Galenique.* Angl. The Physick of Galen.

Galiancones, sunt qui ob capitis humeri in alam prolapsum brachium justo brevius & gracilius habent, partes vero circa cubitum tumentiores, mustelæque cubito præditi sunt, ideoque *Mustelanci* vocantur. à γαλῆ mustela, & ἀγκὼν cubitus. B. **Kortarmig.** Germ. **Kurtz-armig.** Gall. *Brievete de bras.* Angl. Shortnesse of the Arme.

Galla, est tuberculum quoddam rotundum, foliis quercinis accrescens instar spurii fructus. Muscarum quædam species est, quæ ova sua intra folia recundunt, & una cum folio crescunt: ex ovis, deinde fiunt vermiculi, qui interiorem folii partem rodunt, & inde nascitur quasi folii scirrhus, qui intumescens *Gallam* repræsentat. Si latè sumatur, tubercula quoque denotarent quæ in foliis salicis, cynosbati, Hederæ terrestris, viticis &c. conspiciuntur: quæ & eodem modo producuntur. Belg. **Galnoten.** Germ. **Eychapfel / galapfel.** Gallic. *Noix de Galle.* Angl. A Gall nutte.

Gallicus Morbus, vide *Lues venerea.*

Galreda, seu *Gelatina*, succus est inspissatus, viscosus, lucidus, fitque plerumque ex coctis partibus animalium cartilaginosis, v. g. ex pedibus vituli. Belgic.

Belgic. Galei / Lil. Germ. Galrey. Gallic. *Gelée.* Angl Jelley.

GANGLION, est tumor in partibus tendinosis & nervosis, à casu, ictu, vel alias excitatus, renitens, in latera pressus non divertitur, nec in orbem circumagitur. Belgic. **Een zenuw-knoop / peés-knoop.** German. sehne-knopff. Gall. *Neud de Nerf.* Angl. A Tendinous knot.

GANGRÆNA, dicitur & *ignis Persicus*, est cadaverosa alicujus partis corruptela, cum fætoris, nigredinis & mortificationis initio, conjuncta. à *γράω* comedo. Belg. **Heet buur.** Germ. **Dass kalte brand.** Gall. *Gangrene.* Angl. The Cold-fire.

GARGAREON, vide *Cion.* à *γαργαρίζω* os colluo.

GARGARISMA, est Medicamentum liquidum, fauces & adiacentes partes, gargarizando, sine deglutitione colluens. Estque *vel* decoctum in quo syrupi convenientes solvuntur; *vel* aquæ destillatæ quibus syrupi admixti, quandoque & spiritus minerales adduntur. Sed recentiores Medici, omnes syrupos imo & acidos spiritus ex Medicina exturbant. Dicitur & *Gargarismus*, *Collutio oris*, *διάκλυσμα*. à *γαργαρίζω* os colluo. Belg. **Een Gorgel-Dranck / Gorgelwater / keelspoeling.** Germ. gurgel-wasser. Gall. *Gargarisme.* Angl. Gurgling-water.

GARGARISMUS, Idem quod *Gargarisma.*

GARYOPHYLLI, Idem quod *Caryophylli.*

GAS, *Helmontii* loquendi terminus est, & denotat spiritum non coagulabilem: vel spiritus vitæ nostræ, Lumen & Balsamus præservans à corruptione. *Gas pingue sulphureum*, quod enecat homines, præsertim in cryptis subterraneis: *Gas Silvestre*; *Gas Ventosum*, quod est aër. *Gas Siccum*,

Gelatina, ferè idem est cum *Galreda* nisi quod generalius usurpetur, & pro quocunque succo pellucido, lento, glutinosoque sumatur, qui tamen inprimis fieri consuevit ex succis fructuum e. g. pomorum &c. ut galatina Cydoniorum. C. C. Arabibus Rob, Robub. Belg. **Gelei/ Lil.** Germanicè. Galrey. Gall. *Gelée.* Angl. Jelley.

Gemmæ, dicuntur lapides prætiosi. Item denotant, idem quod *Oculi.*

Gemmæ Sal, salis communis species est, & in fodinis lapidum frangitur, specieque Crystallorum splendens eruitur, unde Gemmeum, à gemmis ob colorem nuncupatur, dicitur alias *Sal Fossile.* In variis Germaniæ locis reperitur. Belg. **Steen-sout.** German. Stein-saltz. Gallic. *Sal Gem.* Anglic. Sal Gem.

Gemursa, est morbi species inter pedis digitos, quæ ita olim Antiquis dicebatur.

Gena, *Mala*, *μῆλον*, *φαρειά*, *χύκλοι* Hippocrati: est faciei pars à naso ad aures. Item, mentum & maxilla, quæ est vel superior vel inferior. Belgicè. **Wange/ koon/ appel van de wange.** Germanic. Die wangen. Gall. *Le haut de la Jouë.* Angl. The upper part of the cheeke.

Generatio est actio, qua ex semine conveniente, animal sibi simile, secundum speciem, procreat. In generatione primum conspicimus punctum sanguineum, quod vesicula circumvestitur, deinde corculum, à quo venæ & arteriæ emittuntur, ad cujus extrema, viscera conspiciuntur, postea totus formatur fœtus & membranis circumtenditur, non quod partes accrescant, sed quod pedetentim conspiciantur. Ante generationem semen masculinum in uterum immissum, ejus poros subit & præparat, postea substantiam mucilaginosam exudat, albu-

albumini similem, quæ ovum ex testibus & tubis comprehendit; ex aura enim seminali ova muliebria fæcundantur, à testibus emittuntur & à tubis Fallopianis recipiuntur. Belg. **Voort-teling.** Germanic. **gebärung.** Gall. *Generation*. Anglicè. Engendring, generation.

Geniculum, est internodatio quorundam plantarum. Græc. γόνυον. Belg. **Knoop.** German. **Knödle.** Gall. *Genouillet*. Angl. The Knott.

Genioglossum, sive *Mesoglossum* est par musculorum interius à mento sub geniohyoide pari proveniens, quod in basin ossis hyoidis desigitur. à γένυς mentum, & γλῶσσα lingua. Belgicè. **Des kins Tong-spieren.** German. **Der Kinnes Zung-mauß.** Gall. & Angl. *Genioglosse*.

Geniohyoides sunt musculi à menti interna & humiliore sede, ad basin ossis hyoidis extensi. ex γένυς mentum, ὑψιλὸν os hyoides, & εἶδος forma. Belg. **Des kins Tongbeens spieren.** Germ. **Der Kinnes Zungbeins mauß.** Gallic. & Angl. *Geniohyoide*.

Genu, est articulatio femoris cum osse tibiæ & suræ, superius tegitur osse *Patellâ* vel *Molâ* aut *Rotulâ* dicto. Græc. γόνυ. Belg. **De knye.** German. **Daß Knie.** Gall. *Genueil*. Angl. The Knee.

Gerocomia, est pars Hygieinæ, ad senum vivendi rationem pertinens. ex γέρων senex, & κομέω curam gero.

Gestatio, dicitur illud tempus quo fætus in utero materno moratur. Belgic. **De Dragt.** Germ. **Tragt.** Gall. *Gestation*, *grosse*. Angl. Bearing.

Gibbus est is, cui eminet dorsum. Belg. **Ge-hogchelt.** Germ. **Ein hofer.** Gall. *Un bosse en quelque partie du corps*. Angl. A Knoble, vel Knott in mannes bodie.

Gil-

Gilla & Grillus, est sal vitrioli Emeticum. Quidam sumunt pro vitriolo sponte sua in liquorem soluto, alii pro sale armoniaco liquato.

Gingibrachium, est scorbutus, non tantum gingivas invadens, sed & brachia, Comp. ex gingiva & brachium.

Gingipedium, est scorbuti symptoma gingivas non tantum depascens, verum & ipsos pedes. Derivatur à gingiva & pes.

Gingiva, Græc. ὖλον, & ἴνυλον est caro dura & spuria, dentes instar valli cingens, & in edentulis nonnihil etiam ad ciborum contritionem faciens; quâ vel exesa, relaxata vel nimis exiccatâ, dentes vacillant vel excidunt. Belg. **Het Tantvleesch.** Germ. **Bilderen/ Zahn-fleisch.** Gall. *Gencive.* Angl. The gumme vel jave wherein the teeth besette.

Ginglymus, est conjunctio ossium, qua unius ossis caput, in sinum alterius recundatur, vicissimque hujus caput in illius cavitatem excipiatur. à γιγγλυμοῦμαι per ginglymum jungo. Belg. **t'Samen inboeging.** Germ. **Zusammen fügung.** Gall. *Conjunction.* Angl. A Joyning together.

Glacialis Humor, vide *Humores Oculi.*

Glandula est substantia sui generis carnosa, alba seu grisea & friabilis. Constans maximè ex arteriolis variè invicem contortis, quarum tubuli hunc vel illum humorem ex sanguine accipiunt, cujus diversitas solummodo pendet à tubulorum majori vel minori angustia. Sic glandulæ salivales salivam recipiunt, aliæ succum cerebralem, aliæ iterum urinam, bilem &c. dividuntur in *Conglobatas*, quæ ex unico quasi globo constant. Quæ humorem sequestratum in venas able-

ablegant, ut glandula pituitaria, pinealis, mesenterii, inguinalis &c. & *Conglomeratas*, quæ ex variis glandulis conglomerantur & suum succum per proprios ductus in cavitates notabiles deponunt, ut pancreas, glandulæ mammariæ, salivales &c. Est etiam morbi species, quæ glandula dicitur, ut sunt strumæ, scrophulæ, Bronchocele &c. Gr. *ἀδὴν*. Germ. Truse / drüse. Gall. *Glandule*. Angl. Idem.

GLANDULA GUIDONIS, est tumor glandi similis, mollis, solus, mobilis, sine radicibus, & à circumjectis partibus, separatus: maximè in emunctoriis & juncturis proveniens. *Avicennæ* glandula videtur esse *Ganglion*.

GLANDULA PINEALIS, vide *Conarium*.

GLANDULA PITUITARIA est corpusculum in sella equina consitum, in plerisque brutis, non item in homine, reti mirabili investitum; superius ab infundibulo & fortè ex reti mirabili humorem serosum suscipit quem in venas jugulares vel vasa lymphica amandat. B. Slym-klier. Germ. schleim-cyrkel. Gall. *Glandule Pituitaire*. Anglic. The Slime glandule.

GLANDULOSUM CORPUS, idem quod *Prostata*.

GLANS, Idem quod *Balanus & Suppositorium*.

GLASTEA Bilis, vide *Bilis*.

GLAUCEDO, Idem quod *Glaucoma*.

GLAUCOMA, est oculi vitium, sive transmutatio crystallini humoris in glaucum. à *γλαυκὸς* cæsius. Belg. Grauwoogig. Germ. Grawblaw. Gall. *Verd*. Angl. Gray of Coulor.

GLAUCOSIS, Idem quod *Glaucoma*.

GLENE, Idem quod *Pupilla*. Item cavitas ossis, quæ aliud os in sinum suum recipit.

GLENOIDES sunt duæ cavitates, in inferiore parte vertebræ primæ colli. ex γλήνη pupilla, & εἶδος forma.

GLOBULUS NASI, est nasi inferior pars Cartilaginea & mobilis. Belg. 't Spits der Neus. Ger. Die spitz der Nasen. Gall. *Le bout du Nez.*

GLOSSOCOMIUM, est instrumentum Chirurgicum, fractis membris accommodatum, à figura arculæ mercatorum dictum, quod olim à tergo gerebatur. ex γλῶσσα vinculi genus, & κομίζω curam gero, porto.

GLOTTIS, est Laryngis rimula, quæ ab Epiglottide tegitur. à γλῶσσα lingua.

GLUTEN Græc. κόλλα, est humor *Avicennæ* secundarius dictus; & dicitur cum roridus ille humor partibus unitur & agglutinatur. Erant quatuor, Humor innominatus, Ros, Gluten, & Cambium, verum illa nomina nunc temporis evanuerunt. Liquor glutinosus reperitur inter juncturas, qui & Synovia dicitur. Belg. Lym-sap. German. Leimpass. Gall. *Colle, Glu.* Angl. Gluer, Paaste.

GLUTÆI, sunt musculi sex quibus nates moventur; in utroque latere tres. à γλουτὸς nates. Belg. De Aars-spieren. Germ. Der Arschmauss. Gall. *Muscle de la Fesses.* Anglic. The Buttocks brawne.

GLUTIA sunt prominentiæ duæ cerebri; nates dictæ. à γλουτὸς nates.

GLUTOS, est natis, clunis · Item Trochanter sive rotator ossis femoris major, fortè quia natium musculi ei inseruntur. Belg. De Bil. Germ. Arsch. Gall. *Fesses.* Angl. Buttoch.

GOMPHIASIS, vel potius *Agomphiasis.* Est morbus dentium, præsertim molarium, quando nempe vacillant. Gomphosi enim loculis ossium utri-

utriusque maxillæ inseruntur. à γομφόω clavum impingo. Belg. **Lossigheit der tanden.** German. Schwanckung der Zanden. Gall. *Relachement de dents.* Angl. Wagging of the teeths.

Gomphoma, idem quod *Gomphosis.*

Gomphos, est quando oculi pupilla, pelliculas uveæ excedens clavum refert. Item ossium conjunctio clavorum instar. à γομφόω clavum impingo.

Gomphosis sive conclavatio est, quando os ossi infigitur instar clavi, ut in dentibus videre licet. à γομφόω clavum impingo. Belg. **Inboeging / inschieting.** German. Einfügung. Gallic. *Injonction.* Angl. A Joyning one into another.

Gonagra est arthritis genua occupans. ex γόνυ genu & ἀγρέυω venor. Belgicè. **Knye-eubel.** German. Knie-übel / Knie-zipperlein. Gall. *Goute de genüoil.* Angl. The goute in the knee.

Gongrona, Græc. γογγρώνη, est omnis tumor nervosis partibus adveniens, cum duritie & rotunditate. Sic & in specie *Bronchocele* nominatur.

Gonorrhoea, est nimia seminis profusio: estque simplex in qua semen crudum, tenue, nec album emittitur, idque potius ex prostatis quam vesiculis seminariis: vel *Virulenta*, **Een druipert** nostratibus, in qua virus quoddam liquidum album, vel flavescens excernitur. ex γόνη genitura. & ῥέω fluo. Belg. **Zaad-loop / een druppert.** German. Außlauff oder Fluß des samen. Gallic. *Chaudepisse, Gonorrhée, flux de Semence, les Poulain.* Angl. Effusion of seed.

Gonorrhæa Chordata, est, quando una cum gonorrhæa utethra arcus instar tenditur, & ad inferiora cum dolore flectitur. Belg. **Spanning in de schagt.** Germ. Spannung der schwantz. Gall. *Cordée.* Angl. Extending of the yard.

Gra-

Gracilis Musculus est Tibiæ musculus, oritur ex commissura ossis pubis, & in tibiam inseritur. Belg. **De smalle scheen-spier.** Germanic. **Der dunne scheinbeins mauß.** Gallic. *Muscle mince de la Jambe.* Angl. Thinne brawne of the shin.

Gradus, olim dicebatur, de calore, frigore, siccitate & humiditate Medicamentorum; constituebant enim quatuor gradus, pro numero Elementorum peripateticorum; illi gradus adhuc sua extrema habebant, ut in initio, vel fine tertii aut quarti gradus. Chymici alios constituunt gradus, nempe circa calorem & regimen ignis, inter destillandum, digerendum &c. Sunt & qui alios tradiderunt, sed nugamenta sunt. Græc. Τάξις. Belg. **Een Graad.** Germ. **Ein grad.** Gall. & Angl. *Degrée.*

Gramma, idem quod *Scrupulus.*

Grana Paradisi, vide *Cardamomum.*

Granatus, est gemma pellucida, ex flavedine rubens, ignis instar, miniique nativi vel factitii colorem ferè referens. Sunt diversa genera gemmarum quæ colorem ignis æmulantur, adeoque sub carbunculis (quo nomine à carbonibus sumpto gemmas illas in genere vocant) comprehenduntur, uti *Granatus, Hyacynthus, Rubinus* &c. hinc sunt qui Granatum faciunt Rubinum obscuriore colore; expositus enim luci aut soli, carbonis imaginem ostendit dilucidius, quam ipsemet Rubinus. Sunt granati alii (vel aliæ) orientales, alii occidentales. Orientales, ut meliores ita & pretiosiores, proinde provinciam officinalem solis Occidentalibus linqunt. Ii sunt tunc Hispanici, tum Bohemici, tum Silesiaci: è quibus Bohemici reliquos antecellunt. Belg. **Granaat.** Germ. **Granat.** Gall. *Grenat.* Anglic. Granate.

Grandinosum Os, idem quod *Cuboides.*

GRANDO vide *Chalasia.*

GRANUM Græc. σιτάριον, minimum pondus est quo utimur. Ejus loco sumuntur aliquando grana piperis albi. viginti scrupulum constituunt. In nativis semina sonat minutiora, sive rotunda ea sint, sive alius alicujus figuræ, uti hordei, tritici, piperis &c. Belg. **Een Grein.** Germ. **Ein Korn.** Gall. *Un grain.* Angl. A grayne.

GRAPHOIDES, est processus styliformis, circa cranii basin ad posteriora vergens. ex γραφὶς stylus, & εἶδος forma. *Graphoides* etiam dicitur ille musculus *digastricus* dictus: Vide suo loco.

GRATIA DEI, Emplastri quoddam species est, ex cera, resina, sevo, terebinthina, mastiche, olibano, & aliquando ærugine. Sic fortè nominatur ob præstantissimas vires. Belg. **Gods gunste / groenwasch.** Germ. **grün wachs.** Gall. *Cire verde.* Angl. Greene waxe.

GRAVEDO idem quod *Coryza.*

GRUS, instrumentum Chirurgicum est, sive forceps, à figura rostri gruis sic dicta. Belg. **Een krane-bek.** Germ. **kranchs-schnabel.** Gallic. *Bec de grue.* Angl. The Crane bil.

GRYPHUS, species est forcipis apud Chirurgos. Belg. **Een Gierten bek.** German. **greyffen-schnabel.** Gall. *Bec de griffon.* Angl. The grypel bil.

GUAJACUM, sive *Lignum Sanctum.* Arbor est exotica, in America crescens, procera, quæ ex India occidentali ad nos transportatur. Sunt & variæ species. Lignum est ponderosum citrini coloris, venis nigris & resinosis variegatum, acris saporis. Lignum, cortex & resina in usu sunt, præsertim in lue venerea: Sudorem enim prolicit. Belg. **Pokhout.** Germanic. **Frantzosen-holtz / heilig holtz.** Gallic. *Guiac, bois saint.* Angl. Holy wood.

GULA,

GULA, idem quod *Pharynx*.

GUMMA GALLICUM, est ossis quædam excesio seu erosio, in lue venerea aliisque morbis.

GUMMI, liquor est concretus, ex arboribus aut herbis diffusus. Belg. **Gom.** Germ. **Gummi.** Gall. *Gomme*. Angl. Gumme.

GURGULIO, idem quod *Cion*.

GUSTUS est sensus, quo ex motu nervi gustatorii linguæ & palato inserti, anima sapores percipit. Belg. **De smaak.** Germ. **der geschmack.** Gall. *Le goust*. Angl. The Tasting.

GUTTA GAMANDRA, idem quod *Gutta Gamba*.

GUTTA GAMBA, gummi est, quod ante annos quinquaginta primum cæpit ex china portari. Est succus concretus sive gummi (ut mihi retulerunt) alicujus arboris excelsæ, sed cujus propriè tamen sit ignoramus: Adfertur nobis ex India orientali: Purgat ἄνω ϗ κάτω. Græcis & Arabibus incognitum fuit. Color est instar mali fere auriaci, ex rubro flavescens, sed si lingua madida contrectetur, flavescit. Sæpe in cannis ad nos vehitur. Sapor ferè insipidus, qui postea acrimoniam relinquit. Vocatur & *Gutta Gamandra*, *Gummi Gotta*, *Gutta Gemau*, *Catta gamma*, vel Gemu, *Gummi Peruvianum* sive *de Peru*, *de Jemu*, *de Gamandra*; aliis *Succus Cambici* vel *Cambrici*.

GUTTALIS CARTILAGO, idem quod *Arytænoides*.

GUTTA ROSACEA est rubedo maculosa, seu potius rubor cum tuberculis, quibus malæ, nasus & facies defædatur; ac si guttis roseis conspersa esset: sumunt ista tubercula interdum incrementum, unde facies inæqualis & horrida evadit, & nasus valde augetur. Belg. **Roose-drup / wyn-puisten.** German.

Wein-blattern. Gall. *Pustule de Vin.* Angl. Wheade of wine.

Gutta Serena, idem quod *Amaurosis.*

Guttur, idem quod *Larynx.*

Gutturis Os, idem quod *Hyoidis Os.*

Gutturniiformis Cartilago, Idem quod *Arytænoides.*

Gymnastica seu Exercitica *Medicina*, est pars Medicinæ, quæ tractat de conservanda sanitate, sive ὑγιεινῆς, ubi agitur de exercitiis modicis. à γυμνάζω exerceo.

Gynæcia, Græc. γυναικεῖα, in genere affectus mulierum denotat, sed strictius apud Hippocratem sumitur pro mulierum menstruis; Item pro lochiis habentur puerperii tempore. Dicuntur & ἐμμήνια & καταμήνια, sive *Menstrua.* à γυναικίζω fæminam ago. Vide *Menstrua.*

Gynæcomastum est mammarum nimium incrementum. ex γυνὴ mulier, & μαστὸς mamma, à μαστεύω quæro, quia infantes lactis gratia mammas quærunt.

Gynæcomystax, est Barbula pilosa in superiore pudendi muliebris parte; ex hac quidam de temperamento uteri & testiculorum judicium ferunt. ex γύναιξ fæmina, & μύσταξ barba.

Habe-

H.

HABENA, Græc. τελαμὼν, eſt vinculi Chirurgici ſpecies, quo vulnerum labia contrahuntur & ſuturæ vices ſuſtinet. Belg. **Een bind-tuig / tuigel-tuig.** Germ. zaum-zeug. Gall. *Bride.* Angl. A Bridle.

HABITUS, idem quod *Hexis*.

HÆMALOPS, oculus cruentus, ex caſu aut alias excitatus. ex αἷμα ſanguis, & ὢψ oculus. Belg. **Een bloedig oog.** Germ. Blutig aug. Gall. *l'Œil ſanguinolent.* Angl. Bloudyish eye.

HÆMATITES, eſt lapidis quædam ſpecies obſcurè rubeſcens. Fractus, inſtar ligni petrefacti fibras oblongas habet, & in modum acuum acutas. Reperitur nonnunquam inter ferri fodinas, rubricamque æmulatur. ex Bohemia, prope Uratiſlaviam adfertur; aliquando ex oſtracite naſcitur, uti prope Aſcalingium, ſive Hildeſium contingit. ad ferri indolem accedit; durus eſt & æqualis, abſque ſordibus, aut venis intermediis, habetque cinnabari ſimilem colorem, ſed ſaturatiorem, ſi optimus fuerit; Loci natalis ratione, Hiſpanicus præſtat. Pro ſanguine ſiſtendo, intus aſſumptus, Medicis in uſu eſt. Belg. **Bloedſteen.** Germ. Blutſtein. Gall. *Hematite.* Angl. Bloodt-ſtone. Arabibus, Scedenigi.

HÆMATOSIS, ſive *Sanguificatio*, quæ maximè à diſſolutione & unione particularum ſc: ſpirituum, ſulphuris, & ſalis dependet; præſertim ab inſpiratione ſalis aerei, à quo in pulmonibus cruor ſulphureus quaſi efferveſcit & accenditur. Sanguificatio fit in omnibus partibus corporis, non in peculiari parte, ut corde, hepate vel liene. ab αἱματόω

sanguifico. Belg. **Bloed-making.** Germ. **Blutmachung.** Gallic. *Sanguification.* Angl. Bloud-making, Sanguification.

Hæmodia, vulgo dentium dolorificus torpor aut stupor, ea est in dentibus aut potius membranis, dentes investientibus, imo multis modis in cavernulis dentium interius inter se implexis seu nervorum per substantiam dentium dispersorum ramulis, qui vellicantur, corruguntur & dolore afficiuntur. Stupor iste sæpe evenit post ingesta acida aut vomitu ejecta. ab αἱμωδιάω obstupesco, quod ex αἷμα sanguis & ὀδὼς dens. Antiqui fortè sanguinem esse in causa affirmarunt. Quidam per *Hæmodiam* omnem dentium dolorem intelligunt. Belg. **Boomigheid** vel **eggerigheid der tanden.** Germ. Herbe der zahnden unempfindlichkeit der zähnden. Gallic. *Hemodie*; *Agaçement de dents.* Anglicè. Edgenesse of the teeth.

Hæmophobus est, qui sanguinis missionem timet. ex αἷμα sanguis, & φοβέω timeo.

Hæmoptysis, est sanguinis per sputa è pulmonibus rejectio, quæ fit exudatione ex laryngis glandulis, quibus tunica intus vestitur: cum nempe arteriarum oscula relaxata fuerint: vel ex ruptis magnis vasis in ipsis pulmonibus: vel ex ipsis vesiculis pulmonariis. ex αἷμα sanguis, & πτύω spuo. Belg. **Bloed-spuwen.** Germ. **Blut-speyung.** Gall. *Crachement de sang.* Angl. Spitting of blood.

Hæmorhagia, in genere significat omnem sanguinis effluxum, uti ex pudendo muliebri, dentibus, vulneribus, oculis &c. verum in specie de narium stillicidio sanguineo dicitur. ex αἷμα sanguis, & ῥήγνυμι rumpo. Belg. **Bloeding / Neusbloeding.** German. **Naaß-blod / Blut-fluß.** Gallic. *Perte de sang, flux de sang.* Anglicè. A Fluxe of bloud.

Hæmor-

HÆMORRHOIS, dicitur, sanguinis profluvium ex venis quæ sunt in ano; sed non raro denotantur hoc vocabulo *Hæmorrhoides Cæca*, sive tumores aut varices absque sanguinis effluxu; nam si effundatur *Hæmorrhoides Aperta* dicuntur. *Interna*, si in ano lateant appellantur, & *externæ* si exterius conspiciantur, sæpe non sanguinem, sed & pus effundunt. Græc. ex αἷμα sanguis, ῥέω fluo, & εἶδος forma. Illud malum Belgis vocatur **Speenen / Ambeijen / Daamen.** Germ. **Feigwarthen / Rückader / Gülden-ader.** Gall. *Hemorrhoides.* Anglic. Piles or Emroads in the Foundament. Item *Hæmorrhoidis Vena* est ramus venæ portæ à trunco venæ portæ ad intestinum rectum & anum porrectus, vehens sanguinem in hepatis portam. Belg. **Speen-ader / gulde-ader /** quia veteres putavere ejus apertionem esse salutarem, & ex liene ejici. Germ. **Die guldne aders.** Gall. *Les Emroides.* Angl. Hemorrhoydes vel Pyles.

HÆMOSTATICUM, est illud quod sanguinem sistit. ex αἷμα sanguis, & ἵστημι sisto. B. **Bloed-stempsel.** Germ. **Blutstürtzende mittel / Blutstellund mittel.** Gall. *Remede qu'etanche le Sang.* Anglic. A bloud stopping.

HALO, est area rubra utrique papillæ in mammis circumfusa. *Halos* quoque dicitur. Græc. ἅλων.

ʽAMA cum Medicamenti dosis unica vice propinatur.

HAMMA, idem quod *Amma.*

HAMUS & HAMULUS, Græc. ἀγκιστρον, est Instrumentum Chirurgicum pro fœtu demortuo aut mola extrahenda accommodatum. Interdum & fasciæ nomen est. Belg. **Een haak.** Germ. **Ein angel.** Gall. *Crochet, un haim, Hamesson, croc.* Angl. An Hooke, a crooke, a caltrope.

Harmonia, est in genere convenientia quæ sive membrorum sive qualitatum, sive alicujus medicaminis mixturæ; sed in specie est ossium per simplicem lineam conjunctio, ut in ossibus nasi, & palati conspici licet. Ab ἄρω congruo, adapto. Belgicè. Overeenkomst. Germ. Züsammen stimmung. Gall. *Harmonie*. Angl. Harmonie.

Haustus, sive *Potio* est liquida medicamenti interni forma, in unicam dosin, ex variorum cum idoneo liquore, decoctione, infusione, aut dissolutione, ad purgandum, alterandum, vel sudandum &c. composita. Belgic. Een dranksjen. Germanic. Tranckléin. Gall. *Breuvasie*, *Potion*. Angl. Potion.

Hectica est febris continua, ex ipso corporis, ut dicitur, habitu orta, & longo tempore introducta, quæ adeo radices egit, ut vel ægerrimè expelli possit, cui plerumque adest ulcus pulmonum, macies & tussis. Ab ἕξις habitus, quia in habitu corporis adeo fixa est, ut omnes partes tententur & emacientur. Belg. Uitterende en uitdroogende koorts. Germ. Die schwindsucht. Gall. *Fievre Ectique*. Angl. Consomption, Pying.

Hedysma, est illud, quod suavem gratumque medicamentis odorem conciliat. Ab ἡδὺς suavis, jucundus. Belg. Een lieffelijke reuk. Germ. Lieblich geruch. Gall. *Odeur agreable*. Angl. Pleasing sent.

Hegemonicæ, sunt actiones principales in corpore humano, ut sunt actiones animales & vitales. Ab ἡγέομαι imperium habeo.

Helcoma, idem quod *exulceratio*, dicitur & *Helcysma* & *Helcosis*.

Helcos idem quod *ulcus*.

Helcydria, sunt ulcuscula quædam parva, densa & rubra in capitis cute apparentia papillis mammillarum similia, à quibus ichor defluit ab ἑλκόω ulcero.

Helctica vide *Attrahentia*,

Heliosis est insolatio sive apricatio. ab ἥλιος sol.

Helix seu *Capreolus*, est exterior auris crepido sic ob tortuosum flexum nuncupata. interior *scapha* dicitur ἕλιξ *Rufo*, κοχλία *Poll.* at Scapha ἀνθέλιξ *Rufo* σκάφος *Polluci*. ab εἰλέω involvo. Belg. De oor-rand. Germ. Ohr-rand Gall. *Le bord de l'Oreille*. Angl. The ring, or brim of the ear.

Helminthagoga, sunt Medicamenta vermes expellentia, ab ἕλμινθες vermis, & ἄγω duco. Idem quod *Helminthica*. Belg. Worm-middelen. Würm-mittlen. Gall. *Mort aux Vers*. Angl. Worm-seed.

Helminthes, vide *Elminthes*.

Helminthica, sunt Medicamenta vermes necantia. Vide *Lumbrici*. Belg. Worm-middelen. Würm-mittlen. Gall. *Mort aux vers*. Angl. Worm-seed.

Helodes, vide *Elodes*.

Helos, sive clavus, pedis est tuberculum rotundum, album, callosum, clavorum caput referens, & pedis cuti præduræ radicibus infixum. ab ἐλάω clavum figo. Græc. ἧλος. *Latinis* clavus. Belg. Ekster-dooren / ertetoogen. Germ. Aegerstenaug / ällsteraug / hugneraug / liddorn. Gallic. *Un cor vel cal au pied*. Angl. Corne.

Helosis, est inversio palpebræ reflexa, & in utroque oculi musculo convulsio. Ab εἰλύω everto. Belg. Omkrulling des oog-scheels. Germ. Umbkherung des augqliderен. Gallic. *Renversement de les Paupieres*. Angl. Turning contrari wise of the yelids.

Hemeralops & Hemeralopia, sive acies nocturna, est vitium visus eorum qui noctu melius quam

interdui vident. ex ἡμέρα dies, & ὤψ oculus. B. **katte-oogen / dag-blint.** Germ. Tag-blind. Gall. *Yeux de Chat*, *aveugle de jour*. Anglic. Cat-eyed, day-blind.

HEMICERAUNIUS Gr. ἡμικεραύνιος, fasciæ nomen olim fuit, dorsi & pectoris deligationi inserviens. ex ἡμὶ semi, & κεραυνὸς fulmen, forte quia fascia fuit scissa, uti & fulmen se scindit.

HEMICRANIA, est capitis dolor, alterutram cerebri partem obsidens. ex ἡμὶ semis, & κρανίον calvaria. Belg. **Scheel hooft-zweer.** Germ. Weha tag an einer seiten des haupts / oder des halben haupts. Gall. *Migraine*, *Hemicrane*. Angl. The halfe Head-ache.

HEMIDRACHMON, sive Semidrachma, est pondus dimidiæ drachmæ. Belg. **Een half vierendeel-loots.** Germanic. Half quintlein. Gall. *Demi drachme*. Angl. Halfe dragma.

HEMIECTON, quasi semisextam, mensuram significat dimidiati sextarii quatuor Chænices capientem, estque pars duodecima Medimni Attici. Videtur quoque sellam significare pro suffitu immittendo mulieri. Imo & ollam significare potest, quatuor Chænices capientem, cui velut sellæ insidere debet mulier ad capiendum suffitum diductis cruribus.

HEMINA ITALICA est dimidius Sextarius Atticus, & pendet uncias mensurales novem: tantundem pendet Cotyla Attica, Cotyla Italica est libra mensuralis, seu duodecim unciæ.

HEMIOBOLION, est duodecima pars drachmæ; Drachma enim continet sex obolos.

HEMIOLIUM, *Sesquiuncia*, *Sescuncia*, Drachmarum duodecim pondus est.

HEMIPAGIA, idem quod *Hemicrania*.

HEMI-

HEMIPLEGIA, est paralysis lateris infra caput, proveniens ab obstructione in alterutra medullæ spinalis parte; vel à plaga exterius immissa; unde nullus spirituum animalium fluxioni aditus patescit. ex ἡμὶ semi, & πλήσσω percutio. Belg. Lammigheit aan eene zyde. Germ. Der halbe schlag. Gall. *Paralisie d'un Costé.* Angl. Lammenesse of one side.

HEMIPLEXIA, idem quod *Hemiplegia.*

HEMITRITÆUS, sive *Febris Semitertiana*, an detur, litigant authores, & si detur, credo esse febrem erraticam.

HEMIUNCION, denotat dimidiam unciæ partem.

HEPAR, Iecur, ἧπαρ *Nicand.* est organum sive viscus in imo ventre, sub diaphragmatis latere dextro situm, ejus crassities & magnitudo in homine insignis est; membrana cingitur tenui, à peritonæo orta; connectitur per tria ligamenta valida. 1. Abdomini per venam umbilicalem. 2. Superius diaphragmati, per ligamentum latum membranosum & tenue, à parte dextra. 3. Superius etiam diaphragmati à sinistra per ligamentum teres & validissimum; dividitur in partem simam, cui vesicula fellis, & ductus hepaticus adhærescit. Color ejus rubicundus est. Hepatis substantia ex plurimis membranis & acinis sive glandulis, constat. Quod ex frequentibus lotionibus compertum habeo. In eo sanguis lienaris per venam portæ vectus cum arterioso per arteriam cæliacam suppeditatus, aliquo modo effervescit, (cum nempe nutritione peracta in venas regeritur) & sanguinis compagem dissolvit, unde ejus particulæ salinæ & sulphureæ quæ bilem constituunt, ab acinis glandulosis segregantur, & per ductum hepaticum & vesiculam felleam ad intestinum duodenum amandantur. In homine lobi nulli; ast in brutis plu-

brutis plures in partes dividitur, quos lobos, pinnas, iecinoris fibras & ἔλικες vocant. ab ἠπεω operor: credebant enim antiqui in eo sanguinem elaborari & confici, cum tamen sanguinis recrementa biliosa ibi separantur; unde ἔα sanguis, aut ver, quia viscus temperatum est. quidam ab ἠπανία inopia. alii ab ἤπιον benigne, mite. Belg. **Lever.** German. **Die leber.** Gall. *Le foye.* Anglicè. The liver.

HEPATICA, medicamenta sunt, quæ olim specificè contra hepatis morbos applicabantur. Sed quia specifica talia non dantur, illa vox apud veriores medicos plane evanuit. Belg. **Middelen tegens de Lever-siekten.** Germ. **Mittlen gegen die leber-sucht.** Gall. *Remede Hepatique.* Angl. Remedie againt the disease of the liver.

HEPATICA VENA, idem quod *Basilica.*

HEPATICUS FLUXUS, malè ita nominatus, quia Hepar non est in causa, sed vasa ad intestina excurrentia. Vide *Fluxus Hepaticus.* Belg. **Lever-bloed.** German. **leberfluß.** *Flux de sang, flux Hepatique.* Angl. The flixe of the liver.

HEPIALA, idem quod *Epiala.*

HERACLEUS MORBUS, idem quod *Epilepsia.*

HERBA, est planta frutice minor, seu id quod à radice foliatum, sine caudice provenit, sæpiusque semen in caule fert. In praxi tamen, pro foliis solis ut plurimum usurpatur. Belg. **Kruid.** German. **Kraut.** Gall. *Herbe.* Angl. Hearbe.

HERCULEUS MORBUS, idem quod *Epilepsia.*

HEREDITARII MORBI, dicuntur quos & parentes habuerunt, & jam filios invaserint, ut sunt Podagra, Phthisis, *Nephritis*, *&c.* Belgic. **Erf-siekten.** **Erbgebrechen / angeborne gebrechlichkeit.** Gall. *Maladie Hereditaire.* Anglic. An Hereditarie Sicknesse.

HER-

HERMAPHRODITUS, est homo utriusque sexus, id est, vir & fæmina simul. Verum muliebribus instrumentis duntaxat utuntur, rarissime viri sunt; conformatio istæc & abusus inde contingit, quod plus justo clitoris propendeat. ex Ἑρμῆς *Mercurius*, & Ἀφροδίτη *Venus*. Belgic. **Een Man-Vrouw.** Germanic. **Ein Manweib.** Gall. & Angl. *Hermaphrodite.*

HERMETICA MEDICINA, quam *Egyptii* falso à *Mercurio* deducunt. Hæc morborum causas ad sal, Sulphur & Mercurium refert, & generosissima remedia, non modo ex vegetabilibus & animalibus, verum etiam è mineralibus præparat. Belgic. **Hermetische Medicine.** Germ. **Hermetischer artzeney.** Gall. *Medicine Hermetique.* Angl. Medicine of Hermes.

HERMODACTYLUS, est radix bulbosa, sed cujus sit plantæ, non audeo dicere: dicunt esse colchici species, quod vix credibile est, cum omnes ejusmodi bulbi ad interius usque corculum tunicas habeant, quæ in Hermodactylis non reperiuntur: solidiorem esse radicem crediderim, uti est aristolochia rotunda, quæ etiam tota in farinam facile tunditur, uti & Hermodactyli, figuram repræsentat corculi, intus alba est, adfertur ad nos ex Syria: saporem habet insipidum, & leniter purgat. unde nomen habeat nescio, nisi ab ἑρμῆς *Mercurius*, & δάκτυλος, dactylus, palmæ fructus.

HERNIA *Ramex*: Græcis κήλη propriè est intestinorum, omenti &c. in inguina, per processus peritonæi dilatatos, prolapsus: item quando umbilicus protuberat. Impropriè dicitur, uteri prolapsus; Bronchocele; varices vasorum spermaticorum, item distensiones à flatibus, humoribus aquosis, vel tumoribus &c. Belg. **Een breuk / gescheurtheid.** Germ. **Bruch.**

Bruch/ Zerreissung. Gall. *Hargne*, *Rompeure*, *greveure*. Angl. A Chaf, a cleft, a bursting.

HERNIA SCROTALIS, est quando testiculi à venere nimium excrevere. Vocatur & *Hernia veneris*. Belg. Sand-kloot. Germ. Hodenbruch. Gall. *Hernie Veneriene*. Angl. A bursting of the stones.

HERNIA VENERIS, idem quod *Hernia Scrotalis*.

HERNIA UTERI, raro est, & maxima ex parte tunicæ internæ vaginæ relaxatio & prolapsus. Vide in procidentia uteri. Belg. Upsmoeder breuk. German. Mutter-bruch. Gall. *Hernie de la matrice*. Angl. Bursting of the mother.

HERPES, sive inflammatio serpiginosa, *Zona* Scribonio, *Serpens* Lucretio, ἕρπης Dioscoridi, ἑρπηδὼν Nicandro, ζωστήρ Plinio, ἑρπυστικὸν ἕλκος Polluci: quæ duplex est, *Miliaris* seu *Pustularis*. Græc. Κέγχριας. Celso *Ignis sacer*, Avicennæ *Formica Corrosiva*. Belg. Hair-worm. Quæ cum prurigine, cutim solummodo occupat. Germ. Die böse fressige raud. Gall. *Galle*, *Gratelle*, *seu volage*, *les dartres*. Anglic. A Ringe wormie, A Haire-worme. Altera, *Exedens*, sive ἕρπης ἐσθιόμενος, quæ non tantum cutim, sed & musculos subjectos obsidet. Causa est quando glandulæ cutaneæ nimis ubertim particulis salsis suffunduntur, quæ ab aliis viscidis continentur, ne effluant, pruritum & ulcuscula miliaria excitant, quæ aliquando, si materia peccans abundaverit, crustam excitant & subjectas partes exedunt. ab ἕρπω serpo, quia continuo serpit. Belg. Dauwworm / de Wolf. Germanic. Fressende Raud. Gall. *Gratelle Rongeante*. Angl. Dewe-worme.

HETEROCRANIA, sive *Hemicrania*, est dolor alterutram capitis partem obsidens. ab ἕτερον alterum, & κρανίον calva. Belgic. Hooft-pyn / die

een van beyde sijden des hoofts beset. German. Wehtag an einer seiten des haupts / oder des halben haupts. Gall. *Hemitrane.* Anglicè. The halfe head-ache.

HETEROGENEUM, est quando improportionatum quid sanguini & spiritibus ut in febribus, vertigine, motibus convulsivis, & apoplexia, accrescit. ex ἕτερον alterum, & γένος sexus, genus. Belg. **Meerdaantig / veeldaantig.** Germ. Vielformlich / vielstaltig. Gallicè. *Hétérogene.* Anglicè. Idem

HETERORHYTHMUS, est ætas alia, quam anni ferunt: Ex Gr. si juvenis senilem, & senex juvenilem ætatem degunt: Illa differentia etiam de pulsibus dicitur, cum in morbis diversus modulus pulsandi tenetur. ab ἕτερος alter, & ῥυθμός modulus.

HEXAGIUM, pendet quatuor scrupula, Latinis *sextula* est, alii drachmam unam cum dimidia esse dicunt.

HEXIS, est habitus seu habitudo corporis. ab ἔχω habeo. Belgicè. **Gesteltheit des Lighaams.** German. Gestaltnüs des Leibs. Gallic. *Disposition du Corps.* Angl. Habitude of body.

HIDROA, *Sudamina*, *Papulæ Sudorales & Sudorosæ*, sunt quædam tubercula lata & humida, pruriginosa granis milii similia, interdum sine pruritu, quæ cutim ἑλκώδως exasperant; fiunt hæc, quando sudor ob cutis densitatem erumpere impeditur, adeo ut materia ibi retenta, & tenuiori pueris per vasa lymphica revecta vel evaporata, cutis in tumorem elevetur. Affectus hic familiaris est pueris & juvenibus, præsertim temperamento calidioribus, qui æstatis tempore nimis moventur & exercentur, in collo, scapulis, pectore, brachiis & femoribus, fre-

frequentius tamen circa pudenda & anum accidens. Arab. *Asef & Albasef*. Latinis sudamina. Græcis ἱδρώματα ab ὕδωρ aqua, vel ἱδρόω sudo. Belgicè. Sweet-puistjes. Germ. Schweyß-blatter. Gallicè. *Vessie de sueur*. Angl. Sweating pushe.

Hidropyretos, Idem quod *Sudor Anglicus*.

Hidrocritica, sunt judicia, quæ à sudore desumuntur. ab ἱδρώς sudor, & κρίνω judico. Belg. Oordeel uit het sweeten. Germ. Urtheilung auß der schweyß. Gall. *Jugement selon la suëur*. Angl. Judgings of sweating.

Hidronosus, est febris, in qua plurimus sudor prodit, quæ ab *Anglis* sudor Anglicus nominatur. ex ἱδρώς sudor, & νόσος morbus. Idem quod *Hydropyretos* vel *Sudor Anglicus*. B. Sweet-koorts. Germ. Schweyß-fieber. Gall. *Fievre suante, la suëur Epidimiale*. Angl. The Sweating Fewer.

Hidros, Idem quod *Sudor*, ab ἱδρόω sudo.

Hidrotica seu *Sudorifera*, sunt, quæ fermentando & attenuando penitiores sanguinis poros penetrant, incidunt, attenuant, rarefaciunt, & vasa comprimendo, partim in sudorem erumpunt & partim in halitum convertunt, & quæcumque obvia sunt secum deferunt, & in summa corporis propellunt; ubi illa in sensibilem sudoris liquorem condensata, erumpunt. ab ἱδρώς sudor. Belgicè. Sweet-middelen. Germ. Schweyß-mittlen. Gallic. *Remede Sudorifique, diaphoretique, suante*. Angl. Sweating Remedie.

Hiera Picra est Electuarium ex aloe, ligno aloës, radicibus azari, spica indica, croco, mastiche & melle paratum. ex ἱερὸς sancta, propter vires laudabiles, & πικρὸς amara. Belgic. Heilig bitter. Germ.

Germ. Heilig bitter. Gall. *Le Saint amér*. Angl. The holy bitter.

HIEROGLYPHICÆ notæ, sunt plicæ, rugæque in manibus, ex quibus vana curiositas multum prædicere conatur. ex ἱερὸν sanctum, & γλύφω sculpo. Belg. Hand-kyk-konst. Germanic. Hand-weissagung. Gallicè. *Chiromantice*. Anglicè. Chiromancy.

HIPPOCAMPUS, non tantum pisculus marinus est, sed & processus ventriculorum cerebri superiorum sive anteriorum. ex ἵππος equus, & κάμπτω inflecto, quia illud animalculum inflexum est.

HIPPOCRATICA FACIES, vide *Facies Hippocratica*.

HIPPOCRATIS MANICA, vide *Manica Hippocratis*.

HIPPUS, est oculorum affectus in quo oculi tremuli continuo agitantur & subinde nictant, ut in equitatione fit. ab ἵππος equus. Belgic. Bevende oogen. German. Bebente augen. Gallicè. *Les Yeux tremblante*. Angl. Quaking or trembling eyes.

HIRCUS, *Hirci* vel *Hirqui*, oculorum anguli. κανθοὶ eorum qui ad nasum sunt, ῥαντῆρες & πηγαὶ dicuntur, quod inde lachrymæ manant: At qui ad tempora, παρῶπιαι *Poll. Nicandr*. Belgic. Oog-winkels / oog-hoekjen. Vide *Canthus*. Germanic. Augen-winckel. Gall. *Le Coing de l'œil*. Angl. The Corner of the eye. *Ala* etiam sub axillis *Hirci* appellantur. Belg. Den Okel hair. German. Achsel-haar. Gall. *Cheveux d'aisselle*. Anglic. The wing haire.

HIRQUUS, idem quod *Canthus*.

HIRUDO, sive *Sanguisuga*, insectum est palustre, quod exugendo sanguini nonnunquam à quibusdam applicatur. Belg. Bloed-suiger. Gr. βδέλλα.

Germ. Blut-ägel. Gallic. *Une Sangsuge*. Anglic. A Bloud ſucker.

HIRUNDO, piſcem & avem quidem denotat, ſed apud medicos eſt cavum illud in flexura brachii. ſunt & qui volunt pudendum muliebre ita vocari.

HISTOS, Gr. ἱςὸς, eſt inſtrumentum ligneum, in cujus ſummo aliud lignum tranſverſum imponitur, ex quo trochlea dependet, ad ſcalæ demiſſionem.

HOLCE, Græc. ὁλκὴ, Idem quod *Drachma*.

HOLIPPÆ, ſunt placentulæ ex infuſione Medicamentali farinaque triticeâ, addito inſuper ſaccharo, ſubactæ.

HOMÆOMERES, vide *Similares partes*. ex ὅμοιον ſimile, & μέρ☉ pars.

HOMOGENEÆ PARTICULÆ ſunt, quæ puræ, integræ & immixtæ ſibique per omnia ſimiles ſunt. ex ὁμὸν ſimile, & γέν☉ genus. Belgicè. Eendaantige deeltjes. Germ. Einſtaltige theilens. Gall. & Angl. *Homogene*.

HOMOPLATA, *Scapula*, *Spatula*, *Scoptula aperta* celſo. Græc. πλάται, ὠμοπλάται, ἐπινώτιοι, ſive os, quod humeri latitudinem conſtituat, triangulare, latum, & tenue præſertim in medio, ſed in proceſſibus craſſum, utrimque unum, incumbens ſuperioribus coſtis parte poſtica inſtar ſcuti; proceſſus ſunt tres *Acromium*, ſive humeri mucro; *Coracoides* ſive *Anchoralis*; & αὐχὴν ſive *Cervix*. Uſus eſt ad coſtarum robur; ad humeri & clavium articulationem, & ad muſculorum inplantationem. ab ὦμ☉ humerus, & πλατὺς latus. Belgic. Het ſchouderblad. Germ. Daß ſchulter-blat. Gall. *l'Os de l'Epaule*. Angl. The Schoulder-blade.

HOMOTONOS, eſt morbus eundem ordinem ſervans. vel eſt febris continua, æquali dramate ſuos actus,

actus, scenasque peragens. ex ὁμὸν æquale, & τείνω teneo.

Hoplomochlion, est nomen instrumenti Chirurgici universalis, toti corpori humano adaptandi & applicandi.

Hora, est Hippocrati determinatum anni tempus; quod liquet ex Aph. I. sect. 3. αἱ μεταβολαὶ τῶν ὡρέων μάλιστα τίκτουσι νοσήματα, καὶ ἐν τῇσιν ὥρῃσιν: &c. Id est mutationes temporum pariunt morbos ipsis anni temporibus &c. unde ὧρος annus, & ὡραῖος tepestivus.

Horæa & ὀπώρα, sunt fructus tempestivi seu æstivi, ut poma, pyra, pruna &c. ab ὥρα tempus. Belg. Ooft-vrugten / oest. Germanic. Oefft-fruchten / obs oder ops. Gall. *Fruits de l'eté.* Anglic. Summer Fruits.

Horarii Fructus, Idem quod *Horæa.*

Hordeatum, est Medicamentum liquidum internum, ex hordeo ad crepaturam cocto & tuso, liquoribus convenientibus affusis & colatis, præparatum, quibus amygdalæ, sem. papaveris albi, sem. quatuor frig. mai. &c. non raro accedunt. Belgic. Een gerste-melk. Germ. Gersten-milch. Gallicè, *Lait d'Orge.* Angl. Barley milke.

Hordeolum seu *Crithe* vel

Hordeum est tuberculum in summo palpebrarum, magnitudine hordei enascens, cujus altera species grando, tuberculum durum, mobile, pellucidum & rotundum, quæ vero tubercula majora hic eveniunt, ad nodos, melicerides, steatomata & cancros referuntur: Omnes id habent, quod pondere suo, aliisque modis motui palpebrarum remoram injiciunt. Græc. κριθὴ, & πόσθια. Belg. Een strontjen / scheetjen op't-oog / een stryge. Germ. Gersten geschwulst am der augen-glieder. Gall. *Bouf-*

 fette

sette comme un grain d'orge. Angl. Barly corn to the eye-brows.

HORRIFICA Febris, vide *Phricodes*.

HORROR, Græc. φρίκη & φρίκιον à φρίττω horreo. Dubites an minor sit Rigor, an Convulsio, aut Motus convulsivus. Nam quem Horror corripit, is & concutitur, & aliquandiu rigidus manet: Jam concussio est convulsio, sed quia ea mox desinit, & iterum repetit, motus videtur convulsivus, & quia hic non est validus, diuturnusque, rursum dubitatio fit, utrumne Horror non sit Tremor: decernendum ergo est, Horrorem, si diutius durat, & Convulsionem & Rigorem esse, sin brevior est, & mox, atque identidem repetit; Tremor est & motus Convulsivus, qui cutis fibras motrices, & quosdam ex musculis artuum, ac dorsi corripit: Jam Horror cum Rigore in initio febrium observatur, prænuncius futuræ febris, & quidem jam imminentis frigoris, rigorisque. Notabilis quoque Horror in metu, & aliquando à pastu, aut inter commedendum, & cum acris frigore afficimur. Belg. **Schudding / beving.** Germ. **Bebung / erzitterung.** Gall. *Horreur, tremblement, frayeur.* Angl. Dread, feare, terrour, shaking, quaking, trembling.

HUMECTANTIA sunt, quæ particulas suas humidas corporis nostri poris possunt insinuare. Item sunt omnia fluida. Gr. ὑγραίνοντα vel ὑγραντικά. Belg. **Verbogtigende middelen.**

HUMERUS, illa pars corporis est, quæ apparet in ea articulatione, qua superior humeri pars, quæ *Epomis & Superhumeralis* dicitur, ad collum vergit, & à posteriori parte ossi scapulæ; ab inferiori autem ei ossi, quod, dum totum brachium attollitur, manifestum fit & *Ala* nuncupatur. Alias *Humerus* quoque dicitur de parte prima brachii, quæ unico

unico esse constat, quæ alias *Brachium* per excellentiam appellatur. Belgic. De Schouder. Germanic. Schulter. Gall. *l'Epaule*. Angl. The Schoulder.

HUMIDUM *Primogeneum*, recte dicitur sanguis & succus nervosus, qui prius ante omnia in generatione conspicitur. Belg. Het eerste vogt. German. Der ersten feucht. Gall. *Le Primier liqueur*. Anglic. The First Licour.

HUMILIS MUSCULUS, est is, qui oculum deprimit, sic dictus, quia oculum deorsum malas versus trahit. Belg. De nederige spier. Gall. *Muscle Humbre, ou deprimente*. Angl. The Depressing brawne.

HUMORES, à veteribus in *Sanguine* constituuntur quatuor, nempe *Biliosus*, *Pituitosus*, *Melancholicus & Sanguineus* propriè dictus, idque secundum quatuor Elementa Peripatetica; verum illa opinio, inventa circulatione sanguinis, prorsus concidit. Tamen vitio ipsius sanguinis à crasi debita descifcentis, inveniuntur, sed sanguinis partem integralem non constituunt; Sanguis enim est humor unicus; secus si esset, tartarus in vino, & fæx in cerevisia forent partes vinum & cerevisiam constituentes. In sanguine venis emisso tres duntaxat diversæ corporum species ad oculum comparent; in superficie enim sanguinis coagulati crustam fibrósam, se per totam massam diffundentem, videbis; deinde, particulas quasdam rubras inter fibras conspicies, quæ circa fundum propter fibrarum paucitatem nigrescunt, ultimo massa hæc in sero suo expresso natat. Verum si quis accuratius procedere velit sanguinem destillet & arte Chymica dissolvat, quinque corpora tantum pura inveniet. Spiritum nempe, Sulphur sive Oleum, Aquam, Salem & Terram. Sanguis & Chylus omnia totius corporis vasa perluunt, &

exinde pro varia partium constitutione, speciales oriuntur succi; uti ex cerebro Succus Cerebralis seu Nervosus; ex Hepate, Fel; ex renibus, Urina; ex mammis, Lac. &c. Belg. **Humeuren/bogten.** Germ. Feuchten. Gall. *Humeurs.* Angl. Moystures, Licours.

HUMORES OCULARES sunt tres: *Aqueus* qui intra corneam & uveam tunicam continetur, 2, *Crystallinus*, sive *Glacialis* humor, is in tunica uvea concluditur & cæteros crassitie superat, 3, *Vitreus* reliquis duobus copiosior, posteriorem oculi cavitatem occupat. Belg. **d'Oog-bogten.** Germanicè. Die feuchtigkeit im aug. *Les Humeurs de l'Oeil.* Anglic. The Humours of the eye.

HUMOR IN SECUNDINIS est succus nutritius, qui ex uteri fundo in placentam, & deinde in funiculum umbilicalem descendit, & sic per exiguas papillulas inde in Amnii cavitatem transit. Addunt & membranam urinariam, cui esset urina inclusa, sed an urina in humanis fœtubus intra illam membranam asservetur, non ita manifestum est. Non tantum nutriendo fœtui inservit, sed & lubricandis viis tempore partus. Belg. **'t Water in de Nageboorte.** Germ. Das wasser im dem nachgeburt. Gall. *L'eau dans secundines ou l'arriere faix.* Angl. Water in The secundine.

HYACYNTHUS, est Gemma pellucida, ex flavedine rubens, ignisque flammas imitans. Sunt alii (vel aliæ) orientales, alii Europæi. Hi inveniuntur ad Iseram fluvium, in confinibus Silesiæ & Bohemiæ, suntque orientalibus ignobiliores. Quoad colorem, referunt alii colorem minii nativi, alii sanguinis admodum biliosi, & hi sunt præstantissimi: alii rubedine croci admodum flavescunt; alii exactè ostendunt succini colorem, & hi viliores: alii albi pellu-

cidi

cidi fuccini colorem referunt, & hi omnium vilissimi habentur. Belg. Hiacint. Germ. Hyacynth. Gall. *Hyacynth.* Angl. Jacinct, Hyacinth.

HYALOIDES, est humor oculi vitreus, intra tunicam retinam & uveam contentus. ex ὕαλ☉ vitrum, & εἶδ☉ forma. Belg. Glasachtige vocht. Germ. Gläsern augfeucht. Gall. *Hyaloide, l'humeur de Verre.* Angl. Vitrous humour.

HYBONA est omnium vertebrarum incurvatio ab ὑβάζω incurvo. Idem quod *Cyphosis.*

HYDATIDES, sive *Aquulæ* sunt vesiculæ aquosæ in *Hepate, liene, aut quodam alio viscere:* hydropicis familiares. Item circa palpebras pinguedinis incrementum ab ὕδωρ aqua. Belg. Waterblaasjes. Germ. Wasser blattern. Gallic. *Vesie aqueuse.* Angl. Watery bladders.

HYDATOIDES, est humor oculi aqueus, qui intra tunicam corneam & uveam comprehenditur. ab ὕδωρ aqua, & εἶδ☉ forma. Belg. Waterige vocht. Germanic. Wasser aug feucht, Gallic. *Humeur aqueuse.* Anglic. The watery humour of the eye.

HYDERODES AFFECTUS, idem quod *Hydrops.*

HYDEROS, idem quod *Hydrops.*

HYDRAGOGIA, vide *venas lymphaticas.* ex ὕδωρ aqua, & ἀγωγὴ ductus.

HYDRAGOGA, sunt medicamenta quæ attenuando & præcipitando, aquosos humores expurgant. ex ὕδωρ aqua, & ἄγω duco. Belg. Water af drijvende dingen. Germ. Wasser treibente mittlen. Gallic. & Angl. Hydragoge.

HYDRARGYROS, est Argentum vivum, sive *Mercurius.* ex ὕδωρ aqua, & ἄργυρ☉, argentum. B. Quicksilver. Germ. Queckfilber. Gall. *Vif argent.* Angl. Quicke sylver.

Hydrelæum, est mixtura ex aqua & oleo, ex ὕδωρ aqua, & ἔλαιον oleum. Belg. Een mengsel van olie/ en water.

Hydrenterocele, est intestinorum una cum aqua in scrotum prolapsus. ex ὕδωρ aqua, ἔντερον intestinum, & κήλη tumor. Vide *Hydrocele* & *Enterocele*.

Hydrocardia, est hydrops in pericardio, adeo ut cor aquæ innatet. ex ὕδωρ aqua, & καρδία cor. Vide *Aqua Pericardii*.

Hydrocele, est scroti tumor humore aquoso excitatus. ab ὕδωρ aqua, & κήλη tumor. Belg. Water-kloot/ water-breuk. Germ. Wasser bruch. Gall. *Hernie Aqueuse*, *Hydrocele*. Angl. Watery cleft.

Hydrocephalum, est capitis ex humore aquoso intumescentia, unde cranii suturæ ab invicem dissilire coguntur; oritur aliquando ex ruptione vasorum lymphaticorum. ab ὕδωρ aqua, & κεφαλὴ caput. Belg. Een water-hooft. German. Wasserhaupt Gall. *Hidrocephale*, *tête Aqueuse*. Angl. Watery head.

Hydrolæum, idem quod *Hydrelæum*.

Hydromel est *mulsum*, sive decoctio ex aqua & melle. ab ὕδωρ aqua, & μέλι mel. Belg. Mede / Honing / Water. Germanic. Meth. Gallic. *Hydromel*, *eau miellée*. Angl. Mead.

Hydromphalum, sive *Hernia aquosa*, est protuberantia umbilici, ex humoribus aquosis in abdomine contentis. ex ὕδωρ aqua, & ὀμφαλὸς umbilicus. Belgic. Een water-navel. Germ. Wasser nabel. Gallic. *Hidromphale*, Anglic. Watery Navel.

Hydrophobia, sive *Aquæ metus*, est affectus, maximè convulsivus, cum furore, liquido-

rum

rum & splendidorum fuga, aliquando cum delirio, febri, aliisque symptomatis, summo cum vitæ discrimine invadens, ortus & propagatus ex morsu canis rabidi, eique analogo contagio. ex ὕδωρ aqua, & φοβέω timeo. Belg. **Water-vrees.** Germanic. **Wasser-forcht.** Gallic. *Hydrophobie.* Angl. Watery Feare.

Hydropica, sunt medicamenta hydropicis humores aquosos educentia. Belgic. **Water afdrijvende dingen.** Germ. **Wasser treibunte artzeny.** Gall. *Medicine Hidropique.* Angl. Idem.

Hydrops est aquosi humoris in habitu corporis vel in quadam cavitate alia stagnatio: estque *Generalis* ut Anasarca & Ascites, quibus male adjungunt Tympanitem: vel *Particularis*, ut Hydrocephalon, hydrops pectoris, manus, pedis &c. de quibus specialiter suo loco. ex ὕδωρ aqua, & ὄπλομαι video. Belg. **Water-zucht/ 't water.** Germ. **Die wasser-sucht/ die wasser-susse.** Gallic. *Hydropisie.* Anglic. Dropsie.

Hydrops ad Matulam, idem quod *Diabetes.*

Hydrosaccharum est syrupus ex aqua & saccharo coctus. ex ὕδωρ aqua, & σάκχαρ saccharum. Belg. **Syroop van water.** German. **wasser syrup.** Gall. *Sirup d'eau.* Angl. Syrup of Water.

Hygieia est sanitas, quæ constat ex celerrimo humorum cursu & apta conformatione. *Sanitas* est dispositio partium humani corporis, actionibus recte perficiendis, apta. *Signa* sanitatis sunt tria, actiones debitæ, qualitates convenientes, excreta & retenta bene respondentia. Ab ὑγιαίνω bene valeo. Belg. **Gesontheid.** Germ. **Gesundheit.** Gall. *Santé.* Angl. Health.

Hygieina, est pars Medicinæ, quæ sanita-

tem conservandi modum tradit. Estque *Diateretica*, vel *Prophylactica* ab aliquibus in tres partes divisa fuit, in προφυλακτικὴν, morbos futuros & imminentes advertentem: συντηρητικὴν, quæ præsentem sanitatem tuetur: & ἀναληπτικὴν, à quâ valetudinarii reficiuntur. ab ὑγιαίνω bene valeo. Belg. **Bewaringe der gezontheid.**

Hygrocirsocele, est ramex varicosus quam aliæ humiditates comitantur. Ex ὑγρὸς humidus, κιρσὸς varix, & κήλη tumor. Belg. **Aderbreuk met water.** German. **Aderbruch mit wasser.** Gallic. *Varice avec d'eau.* Anglicè. Varice with water.

Hygrocollyrium, est medicamentum liquidum, oculis sanandis destinatum. Ex ὑγρὸν humidum, & κολλύριον, medicamentum oculare. B. **Oog-water.** German. **Augen-wasser.** Gall. *Collyre.* Angl. The yes water, Collyre.

Hygrophobia, idem quod *Hydrophobia*.

Hymen propriè membrana est; sumitur etiam pro membrana virginea, quæ oritur ex corrugatione inferioris partis vaginæ, quæ in prægnantibus, incrassante utero, evanescit. ab ὑμεναιόω matrimonio jungo. Belg. **Maagden-blies.** Germ. **Mägdleins häutlein / oder zeichen.** Gallic. *Virginité*, *puçelage.* Angl. The Virgines membranæ, virginity, maiden head.

Hyoides, sive *Lambdoides*, est os ad basin linguæ consistens à figura Υ vel Λ appellatum, & εἶδος forma. Belg. **Tong-been.** Germ. **Zungbein.** Gallic. *Hyoide.* Anglicè. The tongue's bone.

Hyothyroides sunt musculi duo laryngis, ab osse hyoidis in cartilaginem scutiformem deducti, rimulæque astrictioni destinati, ex littera, Υ, θυρεὸς

scu-

scutum, & εἶδος. B. De schiltachtige krakebeens spieren. Germ. Schilt gleiche knorpels mausz. Gallic. *Hyothyroide*. Anglic. Shieldlike Gristle's brawne.

HYPALEIPTRON, est instrumentum illitorium, sive specillum, illinitioni inserviens, vulgo *Spatha*.

HYPERCATHARSIS, est *Superpurgatio*, sive purgatio modum excedens. ab ὑπὲρ supra modum & καθαίρω purgo. Belg. Overmatige buik-zuiveringe. German. Ubermassige bauch säuberung. Gall. *Superpurgation*. Angl. Idem.

HYPERCRISIS, est excretio critica dicta, supra modum facta. ex ὑπὲρ super, & κρίνω secerno.

HYPEREPHIDROSIS, est nimia sudatio. ex ὑπὲρ super, & ἐφιδρόω insudo.

HYPEROON, sunt duo foramina, in superiore palati parte, quæ pituitosos humores, è naribus excipiunt, & facta excretione per os rejiciunt. ex ὑπὲρ super, & ὠὸν pars superior.

HYPERSARCOSIS, est excrescentia carnosa in quavis parte. ex ὑπὲρ super, & σάρξ caro, Belgicè Spongieus vleis / dat uitwast. Germ. Schwamm gleiche Fleisch. Gall. *Chair spongieuse*. Angl. Spongie Flesh.

HYPNOTICA sunt medicamenta quæ spiritus figendo, poros cerebri claudendo & augustando, soporem inducunt. ab ὕπνος somnus. Belg. Slaap-middelen. Germ. Schlaff-mitlen. Gall. *Hypnotique*. Angl. Sleep Remedie.

HYPOCATHARSIS, est levis quædam purgatio, cui opponitur *Hypercatharsis*. Belg. Een sachte purgatie. Germ. Linder bauch säuberung. Gall. *Hypocatharse*. Angl. Idem.

HYPOCHONDRIACA AFFECTIO, vide *Hypochondriacus affectus.*

HYPOCHONDRIACA MEDICAMENTA, sunt quæ in morbis Hypochondriacis usurpantur.

HYPOCHONDRIUM sive *Subcartilagineum*, est superior pars abdominis, sub cartilaginibus thoracis. ex ὑπὸ sub & χόνδρος cartilago. Belgic. **Zijde boven-buik / het week aan de zijden.** Germ. **Das weiche underhalf den rippen.** Gall. *Les hypochondres.* Angl. The lateral parts of the belly.

HYPOCHONDRIACUS AFFECTUS, est passio mere convulsiva & flatuosa, ab humoribus acidis & pungentibus, in liene vel pancreate existentibus, nervosas, membraneasque partes affligentibus, orta. ex ὑπὸ sub, & χόνδρος cartilago. Belg. **Miltsucht/ buiks-zijde-pijn / boven-zijde buiks-gezwel.** Germ. **Der miltz wehe.** Gall. *Maladie Hypochondriaque, mal ou douleur de rate.* Anglic. Disease of the milt, à Hypochondriac disease.

HYPOCHYMA, idem quod *Cataracta.* ab ὑποχέω suffundo.

HYPOCHYSIS, idem quod *Cataracta.*

HYPOCISTIS SUCCUS; Germen seu plantula est, è radice cisti fruticosi dum florescit, ceu viscum ex quercu prosiliens: dicitur & *Limodorum*, aliis *Robethron.* Ex hac itaque plantula, cum floribus succulenta sit, exprimitur succus, qui in sole exsiccatus Glycyrrhizæ succo non absimilis evadit; atque ad nos, sed raro asportatur.

HYPODESIS, sive *Subligatio*, est fascia, quæ antè injectas plagulas applicatur.

HYPODESMIS, idem quod *Hypodesis.*

HYPOGASTRIUM est exterior abdominis pars inter Hypochondrium & umbilici regionem. ex ὑπὸ sub, & γαστὴρ venter. Belg. **Boben-buik.** Germ. **Upper-**

Upper-bauch. Gall. *Surventre*, *Hipochondres*. Angl. The Upper-belly.

Hypoglossis sive *Ranula*, est inflammatio vel abscessus sub lingua. Item medicamentum laryngis asperitatem demens. ex ὑπὸ sub, & γλῶσσα lingua, Belg. **Een kik-borsch gezwel.** Germ. Frosch-geschwulst. Gall. *Tumeur de Grenoulle*, *Ranule*, *Hypoglosse*. Anglic. A Frogge tumour.

Hypopedium, idem quod *Supplantale*.

Hypophaulum, est diæta vulgaris inter exquisitam & simplicem media. ex ὑπὸ sub, & φαῦλον vile, humile. B. **Een gemeene levens regel.**

Hypophoræ & Σύριγγα, sunt profunda & fistulosa ulcera, in ulceribus aut sinubus dehiscentia. ab ὑποφέρομαι laboro, decido. B. **Fistuleuse ulceratien.** Germ. Hole geschweren / hole fisteln. Gall. *Ulcéres Caves*, *ou Fistuleuse*. Angl. Fistulous ulcers.

Hydrophthalmion, est illa pars oculis subjacens, quæ in Cachecticis & Hydropicis intumescere solet. B. **Bolligheit onder d'oogen.** German. Auffblasung under der oogen. Gallic. *Enflement sous le yeux*. Angl. A Swelling under the eyes.

Hypophysis, idem quod *Cataracta*.

Hypophthalmia, est dolor oculi sub tunica cornea. ex ὑπὸ Sub, ὀφθαλμὸς oculus, & ἄλγος dolor.

Hypopyon est puris, sub oculi tunica cornea, collectio: ὑποφθαλμία *Rufo*. ex ὑπὸ sub, & πύον pus. Belg. **Een etter-oog.** Germ. Enter-aug. Gall. *l'Oeil purulent*. Angl. A Matter eye.

Hyposarca, idem quod *Anasarca*.

Hyposarcidium, idem quod *Anasarca*.

Hypospathismus, est incisio tribus divisionibus facta, supra frontem ad pericranium usque*; nec tamen tribus illis lineis vel sectionibus frontem incidisse satis est, sed subjicienda etiam est spatha, unde

unde & sectioni huic inditum nomen fuit, & per subditas partes transmittenda, totumque id spacium usque ad pericranium excoriandum. Ex ὑπὸ sub, & spatha.

HYPOSPADIÆ sunt, qui jam inde à generatione urinæ iter inferius sub glandis vinculo habent. ab ὑποσπάω subtraho.

HYPOSPHAGMA, est sanguinis suffusio ab ictu in oculum. ex ὑπὸ sub, & σφάζω sanguinem effundo. Belgic. Blaauw-oog / Rotterdamsche fop. Germanic. Blau-aug. *Oeil meurtri*. Anglic. Blew-eye.

HYPOSTASIS urinæ, est illud crassum generale contentum, quod in urina versus fundum descendit, in eaque subsidet. ab ὑφίστημι subsideo. Belg. Grontsop / setsel. Germ. Niedersenckung. Gallic. *Hypostase*. Angl. Idem.

HYPOTHENAR, est spatium à digito, qui dicitur Index, usque ad digitum minimum. Item unus ex musculis pollicem adducentibus. ex ὑπὸ sub & θέναρ vola. Belgic. Onderpalm / onderpalmspier. Germ. under mauß. Gallic. *La dessousouris*. Angl. Under mouse.

HYPOTHESIS, est rei suppositio. ab ὑποτίθημι suppono. Belg. Onderstelling / een voor vast stelling. Germ. Grundstellung. Gall. *Supposition*, *Hipothese*. Angl. Supposition.

HYPOZOMA, est membrana intersepiens, ut Mediastinum in thorace. ab ὑποζώννυμι succingo.

HYPSILOIDES, idem quod *Hyoides*.

HYSTERA, idem quod *Uterus*.

HYSTERALGIA, est uteri dolor, ab inflammatione vel aliunde excitatus. ab ὑστέρα uterus, & ἀλγέω doleo. Belg. Moeder-pijn. Germ. Mutterwehe. Gall. *Douleur de la matrice*. Angl. Pain in the Womb.

Hysterica Passio, dicitur & *Suffocatio hypochondriaca, uterina, uteri ascensus* &c. est motus convulsivus, in quo respiratio valde læsa & imminuta est, cum sensu ac si fauces nodo stringerentur, vel bolus ab inferioribus in eas insurgeret; hisce acedit Anxietas, & quasi animi deliquium, sæpe cum lapsu corporis in terram, absque tamen convulsivis motibus artuum, nisi Epilepsia quoque adfuerit. Jam viri perinde ac fæminæ hoc morbo, sed hæ frequenter, illi rarissime laborant: hæ de murmure ventris, de globo ascendente & in latere subsistente, aut in fauces evolante, conqueruntur. Porro Paroxysmus gravior est vel levior. Nonnunquam habet periodos suas; cum solvitur paroxysmus, lassitudo, pallor aut æstus in facie cum rubore genarum, capitis, artuumque dolor, languor virium, cordis palpitatio, pigritia, ructus, suspiria, anhelatio, ciborum fastidium, nausea &c. accidere solent. In paroxysmo sæpe vociferantur, aut ranarum instar coaxant vel rident, vel lachrymantur. Denique paroxysmo antecedunt Oscitatio, Pandiculatio, imbecillitas, Tristitia, terror, ira, amor, odor rerum suavium, à quibus momento sæpe excitatur hoc malum, uti à fœtidis lenitur. Dulcia etiam ore recepta movent hanc passionem, sed in iis, quæ obnoxia sunt ei: At in Paroxysmo etiam exteriora pallent, & frigent rubentibus genis, ita ut fuerunt, quæ per dies aliquot, quasi mortuæ, non habentes pulsum, non respirantes, non loquentes, non sentientes, jacuerunt. Aliæ fuerunt sepultæ, & in sepulchris excitatæ tandem in latus, vel aliam partem versas fuisse compertum est; verum quæ sic mortuæ videntur, genas tamen rubentes habere solent, sed, ut diximus, rubor imprimis conspicuus est, cum paroxysmus finiri incipit, & suspiria audiri, quibus plerumque terminan-

nantur: Tum vero per aliquot dies sæpe remanet sensus ille constrictionis in faucibus, quæ aliquando difficilem deglutitionem una inducit, quæ autem per intervalla, & frequenter laborant, genas tumidas, rubras lividasque cum varicibus habent. Græc. ὑστερικὴ πνὶξ. Belg. **Opstyginge/ de Moer/ stikking des Lyf-moeders.** Germ. Aufsteigen der Mutter/ Mutter auffsteigung in dem hals. Gall. *Suffocation de Matrice.* Angl. The suffocation vel the rising of the Mother.

HYSTERICA, sunt Medicamenta, uteri morbis adversa. ab ὑστέρα uterus. B. **Kruiden tegen de Moer.** Germ. Mutter-kraut. Gall. *Remede pour la Matrice.* Angl. Medicine against the diseases of the womb.

HYSTEROTOMOTOCIA, sive *Sectio Cæsarea*, est fœtus ex utero excisio: quæ hoc modo peragitur; sub umbilico ad latera liniæ albæ sectio Semilunaris instituitur, cavitate sua lineam albam respiciens, deinde secundum fibrarum ductum, post sectionem extracto fœtu, uteri vulnus à seipso contrahitur, ita, ut sanguis vix majori copia, quam in ordinario partu, effluit, verum si mater mortua fuerit, locum tibi aptissimum eligito. ab ὑστέρα uterus, τέμνω seco, & τίκτω pario. Belg. **Keyserlyke snee/ Moeder snee.** Germ. Keyserlicher schnitt/ Mutter-schnitt. Gallicè. *Section Cesariene, ou, de la Matrice.* Angl. Cutting of the womb, the imperiall cutting.

HYSTEROTOMIA, est sectio uteri anatomica. ex ὑστέρα uterus, & τέμνω seco. Belg. **Een konstige ontleding van de Moeder.**

IALAP-

I.

IALAPPA, radix est, exterius subnigricans; interius ruffescens cum circulis, si bona sit, nigris seu resinosis. Radix integra longa est, & ab infima parte obtusa: quoad folia; & flosculos putant esse Mirabilem peruvianam, anne sit nec ne, sub judice lis est. Majoribus fuit incognita. Vocatur etiam *Gialappa*, *Chelopa*; *Celopa*, *Jalapium*, vel *Gelapo*. Item Mechoacanna nigra. Purgans est validissima. Venit ex India ad nos in taleolis.

IANITOR, idem quod *Pylorus*.

IATROCHYMICUS, est Medicus qui Operationibus & Medicationibus Chymicis operam dat. ex ἰατρὸς Medicus & χυμικὸς Chymicus. Belgic. **Een Chymiste geneesmeester.** German. **Ein Chymischer Arzt.** Gall. *Medicyn en Chymie*. Angl. A Chymical Physician.

ICHOR; sæpe significat serum sanguinis, aliquando est humor sulphureus & aquosus, ex ulceribus manans. Belg. **Waterig bloed.** Germ. **Wässerig blut.** Gallicè. *Sang Aqueux*. Anglicè. Watery-bloud.

ICHOROIDES, est humiditas saniem referens. ex Ἰχὼρ sanies, & εἶδος forma. Belgicè. **Water-bloedig.** Germ. **wasserblutig.** Gallic. *Sang aqueux*. Angl. Watery-bloud.

ICHTHYOCOLLA, est gluten alicujus piscis, qui dicitur esse sine ossibus, vocatur *Huso*, unde Germ. **Hausen-blas.** Belgicè. **Huisen-blas / sive Vischlym.** Piscis magnus est, longitudine viginti quatuor pedum, pondere nonnunquam ad libras quadringentas. In Danubio maxime ex Ponto venit.

Gluten illud album eſt, ex illius corio, inteſtinis, ventriculo, pinnis & cauda confectum. Arab. *Alcanna*. Gallic. *Colle du Poiſſon*. Anglic. Fishglew, Iſing-glaſs. Vocatur etiam *Alzanaban* vel *Alchanach* ſive *Alzanach*.

ICTERUS, eſt cutis in flavedinem mutatio, ab obſtructione ductus choledochi, vel glandularum hepaticarum, jecoris debilitate, obſtructione ſcirrho, unde in ſanguine retinetur. ἀπὸ τῆς ἰκτίδος, id eſt viverra, quæ eſt ex genere muſtelarum, quo venatores utuntur, cujus oculi ejuſmodi colore tincti cernuntur. Sive ab Ictero ave, ejus coloris, quam latini Galbulum vocant, quæ ſi ſpectetur (inquit *Plinius*, Lib. xxx. cap. xi.) ſanari id malum, tradunt, & avem mori. Latinis *Kegius Morbus* nominatur. hinc:

> *Regius eſt vero ſignatus nomine morbus,*
> *Molliter hic quoniam, Celſa curandus in aula.*

Malim ego ab auro metallorum rege, denominationem ſtatuere, ſicut & *Aurigo*, ab auri colore, nominatur & fellis ſuffuſio. *Celſo* ita dictus, quod in aulis regum molliter curetur, (ut *Sammonius* ait) ludis, laſciviaque, per quæ mens exhilaretur. *Arcuatus morbus Celſo*, à colore arcus cæleſtis æmulo. Belg. **De geluw / geelſucht / de geele.** Germ. **Die gelbſucht.** Gall. *La Jauniſſe.* Angl. The Jaundis.

IDEA MORBI, eſt proprietas & eſſentia morbi. ab εἴδω video. Belgicè. **Eygenſchap der ziekte.** Germ. **Eygenſchafft der kranckeit.** Gall. *La Propriete, ou l'Eſſence de Maladie.* Anglic. The Propriety and Eſſence of a Diſeaſe.

IDIOPATHIA, eſt morbus primarius, qui ab alio morbo non dependet, nec originem ducit. ab

ἴδιος

ἴδιος proprius, & πάθος affectus. Belg. **Eigenlijdig.** Germ. Eygenleidig. Gall. *Sympathie*. Angl. Idem.

IDIOSYNCRASIA, est propria cuivis corpori temperies. ex ἴδιος proprius, σὺν cum, & κρᾶσις temperamentum. Belgicè. **Eigen gematigtheit.** Germ. Eygen massigkeit; Gall. *Idiosyncrasie*. Angl. Idem; and Temperament perculiar.

IECORARIA VENA, idem quod *Basilica*.

JECUR, idem quod *Hepar*.

JECUR UTERINUM, vide *Placenta uteri*.

JEJUNUM INTESTINUM, est secundum tenuium, sic appellatur, quia frequenter vacuum est: in eo, papillæ glandulosæ chylum absorbent, venisque lacteis tradunt, vocatur à Varone *Hilla*. Græc. νῆστις. Belg. **De nuchtere darm.** Germ. Nüchtern darm. Gall. *Boyau Vuide*. Anglic. The Empty gutt, Hungry gut; the aise gut.

IGNIS ACTUALIS est qui primo contactu adurit: ut sunt ignis ipse & cauteria ferrea. Belgicè. **Dadelijk buur.** Germ. Thatlyck feur. Gall. *Le feu actuale*. Angl. Realy, or actual fire.

IGNIS CIRCULATORIUS est, tepor, vel talis caloris gradus, quem digiti facile ferunt.

IGNIS POTENTIALIS est Medicamentum, quod, postquam aliquandiu parti super impositum fuerit, vires suas exerit: Ut ruptorium cæteraque exedentia: Belg. **Vermogelijk buur / een gat branden Medicament.** Germanicè. Vermögente feur. Gallicè. *Le feu potentiale*. Anglicè. Potential fire.

IGNIS PERSICUS, idem quod *Gangrana*: sumitur etiam pro *Carbunculo*.

IGNIS REVERBERII, est ignis destructivus; qui vivâ flamma & follibus instituitur. Belg. **Reberbereer buur / weberom steur buur.** Germ. **wiederum stossund feur.** Gallic. *Feu reverberatoire.* Angl. Reverbering fire.

IGNIS SACER, idem quod *Erysipelas*: quidam tamen pro Herpete sumunt.

IGNIS SILVESTRIS, idem quod *Phlyctæna.*

IGNIS SUPPRESSIONIS, est ignis supra arenam.

IGNITIO, est calcinatio per ignem facta. Belg. **Kalkmaking.** Germ. **Kalckbrennung.** Gall. *Calcination de chaux.* Anglicè. Calcination by fire.

ILE, est cavitas à thorace ad coxæ ossa; in animalibus omnibus, homine & ove excepto, intestina omnia *Ile* appellari annotat *Plinius.* ab εἰλέω circumvolvo. Belg. **Ingewands hol.** German. **Die gedarme holl.** Gallicè. *Cavité pour les boyaux.* Angl. Cavity for the guts.

ILEUM MORBUS, vide *Iliaca passio.*

ILIA, partes dicuntur laterales ipsius abdominis, inter costam & pubem: *Celso* λαγῶν, κενεῶν, λαπάρη.

ILIACA PASSIO, sive *dolor iliacus*, *miserere mei*, *Volvulus*, *Tormentum*, & *Chordapsus.* Est dolor in intestino ileo cum pertinaci alvi suppressione & horrendo vomitu, quo primum humores, deinde alvi fæces fœtentes excernuntur, cum insigni anxietate, & periculo mortis tanto, ut rarissime evadant. Solet hæc passio Herniæ non restitutæ sæpe supervenire. Belgic. **De kronkel / darmking / dzekbzaken / ontfermt ulo mijner / lank-eubel.** Germ. **Darmgicht / grimmen.** Gall. *Iliaque Passion.* Angl. The Iliak peane in the guts.

ILIA-

Iliaca Vasa, est bifurcatio illa truncorum descendentium arteriæ magnæ, & venæ cavæ, in abdomine intra pelvis regionem. Belg. **Scheidinge der daten des onderbuiks.** Germ. Theiling der gefässer im dem under bauch. Gall. *Vaisseax Iliaque.* Angl. The Iliak Vessels.

Iliacus Musculus, est unus ex iis qui femur flectunt, inseritur tendine, qui Psoas musculi tendini connascitur, oritur à tota cavitate interna ossis ilii tenui carnosoque initio. Belg. **Darmbeens spier.** Germ. Darmbeins mauß. Gall. *Muscle Iliaque.* Angl. The Iliak brawne.

Ilingus, vide *Scotomia.* ab εἰλίσσω circumvolvo.

Ilium, est intestinum tertium tenuium: oritur ubi jejunum desinit; & finem ad cæcum assequitur. Longitudine unam & viginti palmas æquat. ab εἰλέω circumvolvo. Belg. **De omgewonde darm.** Germ. Der lange darm. Gall. *Le long boyau, intestin iliaque.* Anglic. The Winding or, turning gut. Iliak gut.

Ilium Os, est pars ossis Innominati: sic dicitur quod intestinum ilium continet. Circumferentia ejus circularis est, pars superior latissima, connectitur ossi sacro. Superior pars spina, interior costa, & exterior dorsum appellatur. amplius est mulieribus, propter partum, quam viris. Belgic. **Darmbeen/ heupebeen.** Germ. Darmbein. Gall. *l'Os Iliaque.* Angl. The gut's bone, Iliak bone.

Imbecillitas, denotat eum gradum, in quo qui consistunt, nec alacres sunt, nec validi ad labores & exercitia, unde facile defatigantur & delassantur, tales sunt pueri, senes, valetudinarii & reconvalescentes. Hi enim omnes tabe aliqua tum in pinguedine & carne, tum in succis laborant, verum

rum si in ægris consideretur imbecillitas, nomen adipiscitur aliud, quod indicat majorem imbecillitatem, qualis est virium jactura, prostratio, dispendium, debilitas, languor, hæc ægris evenit, & hoc magis, quo morbus morti propinquior; in qua maximè consumptis viribus, omnes denique deficiunt, atque in hac etiam majus vel minus dispendium est, & ad plures vel pauciores motus impotentia. In hac læduntur motus artuum, vel respirationis, vel cordis. Belg. Swackheid. German. Schwachheit. Gallic. *Foiblesse, debilité.* Anglic. Weaknesse, Feeblenesse.

IMMERSIO, est quando metalla vel mineralia rei alicui corrodenti immerguntur, ut tandem in calcem redigantur. Estque sicca vel humida. Belgic. Indunckelinge. Germ. Eintuncklung. Gall. *Immersion.* Angl. Ducking, dipping.

IMMERSUS MUSCULUS, idem quod *Infrascapularis.*

IMPERFECTA CRISIS, vide *Crisis.*

IMPETIGO CELSI, idem quod *Lepra Græcorum*, quatuor species proponit *Celsus.* Minimè mala est, *inquit*, quæ similitudine scabiem repræsentat, nam & rubet & durior est, & exulcerata & roditur. Distat autem ea, quia magis exulcerata est, & varis similes pustulas habet: videnturque esse in ea quasi bullulæ quædam, ex quibus interposito tempore squammulæ solvuntur, certioribusque hoc temporibus revertitur. Alterum genus pejus est, & simile papulæ ferè, sed asperius, rubicundiusque, figuras varias habens. Squammulæ ex summa cute decidunt, rosio major est, celerius & latius procedit, certioribusque etiam, quam prior, temporibus & fit, & desinit, *Rubra* nominatur. Tertia, etiamnun deterior est, nam & crassior est & durior, & ma-

& magis tumet, in summa cute finditur, & vehementius rodit. Ipsa quoque squammosa, sed nigra est: proceditque,& latet & tardat: minus vero errat in temporibus,quibus aut oritur aut desinit, neque ex toto tollitur, *nigræ* cognomen est. Quartum genus est, quod curationem omnino non recipit, distans colore: nam subalbidum est, & recenti cicratrici simile, squammulasque habet pallidas: quasdam subalbidas, quasdam lenticulæ similes: quibus demptis, nonnunquam profluit sanguis. Alioqui vero humor ejus albidus est, cutis dura atque fissa est, proceditque latius. Hæc vero omnia maximè genera oriuntur in pedibus, & manibus atque ungues quoque infestant. Idem impetigo quibusdam sonat ac lichen. vide *lepra Græcorum.*

IMPETIGO *Plinii*, idem quod *Lichen Græcorum.*

IMPRÆGNATIO, est species imbibitionis, quando res aliis rebus implentur; verbi gratia, si tartarus viribus emeticis ab antimonio imprægnatur: vel quando sal alcali ab acido liquore saturatur.

INAPPETENTIA est, quando cibus propter fermentum in ventriculo diminutum vel motum respirationis debilem, non appetitur. Belg. **Slappe etens-lust.** Germ. Unlust der speiß. Gall. *Degout.* Angl. Loathing.

INAURATIO est, quando Pilulæ auro foliato obducuntur. Cum nempe Pilulæ in capsula claudantur, & una cum foliis auri circumagitantur. Belgic. **Verguldinge.** Germ. Vergulduug. Gall. *d'Orer.* Angl. To gild Pils.

INCARNANTIA, & INCARNATIVA, sunt medicamenta carnem generantia. Idem quod *Sarcotica.*

INCERATIO est mistio humoris cum re sicca, per combibitionem lentam ad consistentiam ceræ remollitæ. Græcis ἐγκήρωσις.

INCIDENTIA, idem quod *Attenuantia.*

INCINERATIO, est ignitio, qua corpora vegetabilium & animalium in cineres, igne violentiore rediguntur. Belgic. **Aschmaking.** Germ. Aschmachung. Gall. & Angl. *Incineration.*

INCISIO, fit varie modo, recta, crucialis, triangularis &c. vide *Encope.*

INCISORES DENTES, idem quod *Primores dentes.*

INCISORII, idem quod *Primores.*

INCORPORATIO, est commistio, qua statim humida cum siccis in unum corpus per formam massæ contemperantur, itaque hic non fit lenta nutritio, sed tantum humoris statim additur, quantum ad corporis misti consistentiam requiritur, ut fiat veluti pasta, unde & *Impastatio* nominari potest, in nonnullis *Subactio.* Incorporatæ autem res in calore digestorio relinquuntur, ut mutua actione, & passione crasin communem nanciscantur. Belg. **Lyfmakinge.** Germ. Leibmachung. Gallic. & Anglic. *Incorporation.*

INCRASSANTIA sunt, quæ crassis ramosisque partibus prædita, & succis tenuioribus & liquidioribus nectendo, consistentiam crassiorem & stabiliorem ipsis conciliant. Belg. **Dikmakende Medicamenten.**

INCUBUS & INCUBO, Græc. Ἐφιάλτης ab ἐφάλλομαι insilio, est motus tardior qui in somno accidit & insomnio, quando falsò sibi imaginantur aliquem ventri aut pectori incumbere, ita ut compressi spirare, loqui vel clamare se non posse putent, quod si expergiscantur, anxii sunt, turbati, facie ruben-

rubentes & calentes. Porro in suspiria, in vigilias, & miras sæpe imaginationes de Diabolo, de hostibus, de spiritu ad coitum sollicitante, & cæteris incidunt: re autem bene perpensa, apparet hoc malum leve esse, & quæ in somno contingunt, suffocationem Hypochondriacam, dicitur & *Suppressio nocturna*. Belg. **Nagt-merrp/ mare.** Germ. Alp/ Marr/ schrätteleinnachtmännlein. Gall. *Chausse-máre*, Angl. The Night-mare.

INCURVATIO, idem quod *Cyrtoma*.

INCUS est unum ex ossiculis in aure interna contentis. Molarem dentem refert & malleo subjacet. habet inferne duos processus: unum breviorem, ossi squammoso innitentem; alterum longiorem sustinentem verticem stapedis sive ossis triangularis, quod cochleæ insistit, dum basi latiusculâ fenestræ ovali immergitur. Belg. **Het Ambeelt-been.** Germanic. Amboß. Gall. *Enclume*. Angl. Anvile.

INDEX, *Indicator*, *Salutaris* & *Demonstratorius digitus*. Græc. Sæpe dicitur λειχανὸς à lingendo; est digitus pollici proximus, sic dictus, quia hoc digito aliquid demonstratur, ideoque Δεικτικὸς à δείκνυμι Græcis appellatus. olim de diebus futuram crisin pronuntiantibus velut indicantibus dicebatur δάκτυλος. Belgic. **De wijs-vinger / voorste vinger.** Germanic. Der zeiger. Gallic. *Le second Doigt*. Anglic. The Fore-finger.

INDICANS nihil aliud est, quam quoddam in corpore secundum aut contra sanitatem observatum & designatum, cujus gratia aliquid fieri dicitur, quod ei conferre debeat. Belgic. **Het aanwijsende van 't gene moet gedaan werden.** Germanic. Anzeigung. Gallic. & Anglic. *Indication*.

INDICANTES DIES sunt, qui crisin certis diebus futuram indicant; qui propterea indicantes & comtemplabiles dicuntur: & sunt cujusque septenarii medii quaterni, ut dies quartus, undecimus, decimus septimus, vigesimus quartus. Sed illa enumeratio apud nostrates vana est, & jam ex facultate medica explosa. Belg. **Aanwijs-dagen.** Germanic. **Anzeig-tagen.** Gallic. *Iours indicantes.* Angl. Days indicant.

INDICATIO Belgis **insicht**/ est id, quod demonstrat quid in morbis sit faciendum. estque triplex *præservatoria*, **verhoedende**/ quæ sanitatem à morbis præservat. *Curativa*, **genesende**/ quæ morbum jam inductum expellit. Et *Vitalis*, **versterkende**/ quæ vires & victus rationem respicit. Scopi à quibus indicationes sumuntur, trito hoc disticho comprehendi solent:

Ars, Ætas, Regio, Complexio, Virtus,
Mos, & Symptoma, Repletio, tempus & Usus.

Gr. ἔνδειξις.

INDICATOR, est unus ex musculis, digitum indicem extendentibus.

INDICATUM est illud ipsum juvans, sive id quod indicanti congruit, aut consequens agendum, sanitatis restaurandæ gratia.

INDICES DIES, vide *Critici Dies.*

INDIGNATORIUS MUSCULUS, est musculus oculum abducens, ad latus in parvum angulum. Belg. **De verontwaardiger.** Germ. **Unwirschiger mauß.** Gallic. *Muscles Mescontentes.* Anglic. The discontent brawn.

INDURANTIA, vide *Sclerotica.*

INDUSIUM, idem quod *Amnios.*

INEDIA, est abstinentia à cibis, sic ut minus solito comedamus. Belgic. **Onttrekkinge van spijse.** Germ. **Mangel an nahrung.** Gall. *Faute de boire & de manger.* Angl. Abstaining from meat.

INFIMUS VENTER, vide *Abdomen.*

INFLAMMATIO vide *Phlegmone.*

INFLATIO, est partis alicujus, à flatibus distensio. Græc. ἐμφύσημα & ἐμπνευμάτωσις. Belgic. **Opblasinge.** Germ. **Auff-blasung.** Gallic. *Boursoûflure.* Angl. Up blasing.

INFRASCAPULARIS MUSCULUS, sive *Subscapularis* & *Immersus* dicitur: a scapulæ inferiore latere, carnosus latusque defertur, atque in ligamento tertio humeri finem suum assequitur, sed tendine cæteris latiore. Belg. **Onderschonderblads spier.** Germ. **Under schulterbeins mauss.** Gallic. & Angl. *Muscle infrascapulaire.*

INFRASPINATUS MUSCULUS, sive *Suprascapularis secundus*, sub spina scapulæ à basi profectus, cum suprascapulari secundo carnosus & crassus, brevi latoque tendine in humeri ligamentum, quod numero quartum constituunt, excurrit. Belg. **Bovenschonderblads spier.** German. **uberschulterbeins mauss.** Gallic. & Anglic. *Muscle suprascapulaire.*

INFUNDIBULUM vulgo *Tritorium*, est vas transmittens in summitate latum, quos paulatim in fistulam cuspidatam definit, ex metallo fabricatur vel ex vitro. Græc. χόανος & χόανον. Belgic. **Een tregter / tremmelle.** Germ. **Einguss.** Gall. *Un entonnoir.* Angl. A Tunnel, Funnel.

INFUNDIBULUM CEREBRI, πύηλος ληνὸς *Herophilo.* Idem quod *Choana.*

INFUNDIBULUM RENUM, est pelvis qua ex renibus, ad ureteres & vesicam urina transit. Belg.

Belg. **Bekken.** Germ. **Becken.** Gall. *Bassin.* Angl. Basin.

INFUSIO est extractio virium ex ipsis Medicamentis, per liquorem convenientem facta: quæ si purgans fuerit, unica vice absorberi potest, cui proprie nomen competit. Græc. ἀπόβρεγμα. Dicitur & *Maceratio* vel *Dilutum.* Belg. **Een afweiksel.** Ger. **Einguß.** Gall. *Infusion.* Angl. Idem.

INGREDIENTIA, dicuntur varia simplicia, quæ unicum compositum constituunt.

INGUEN Græc. βουβών dicitur ille locus à flexu femoris ad pubem. Belg. **De liessen / heupen / eigenisse.** Germ. **Die schwam am leib.** Gallic. *l'Aine.* Angl. The groine.

INJECTIO INTESTINALIS, idem quod *Clyster.*

INIUM, est initium medullæ oblongatæ, quod est sensorium commune, quia sensationes sive species ab organis externis exceptæ, ibi per nervos deferuntur. ab ἶν fibra, eo quod fibræ nervosæ ibi loci tanquam in camera & loco communi terminantur. Belg. **Het begin van 't lange merg.** Germ. **anfang von der rucken marck.** Gall. *Commencement de Mouelle de dos.* Angl. The Beginning of the oblongated marrow.

INNOMINATA *Tunica Oculi*, est tendinum à musculis, oculos moventibus, subtilis quædam expansio, ad iridis usque sive corneæ membranæ circumferentiam producta. Belgicè. **De ongenoemde oog-rok.** Germ. **ungenanten aug hautlein.** Gallicè. *Tunique d'Oeil innomine.* Angl. Tunicle Innominate.

INNOMINATUM Os, aliis os coxæ, vel ilium, ad latera ossis sacri est, constans ex tribus ossibus, *Ilio*, osse *Pubis & Ischio*, per cartilagines junctis, usque ad septimum annum, ex triplici linea distinctum apparent, sed adultis in unum os coalescunt.

Belg.

Belg. **Het ongenoemde been.** Dicuntur etiam cuneiformia, ossa innominata. Germanic. **ungenanten bein.** Gall. *l'Os Innomine*. Angl. The innominate bonn.

INNOMINATUS HUMOR sive insitus, est humor secundarius à veteribus dictus, ex quo corpus nutriri putabant. Sunt enim isti humores nutritii quatuor: Innominatus, ros, gluten, cambium. Belg. **De ongenoemde vocht.** Germ. **ungenanten feucht.** Gall. *Humeur innomine*. Angl. The Innominate licour.

INQUIETUDO, est motus convulsivus musculorum, in lumbis, cervice & artubus, quo identidem sese jactant, convertunt, & hinc inde movent ægri de latere in latus; brachia attollentes, pedes & femora ad nates trahentes; modo in ventrem, modo supini decumbentes, jam sedentes in lecto, jam surgentes. Hæc vero Inquietudo evenit vel initio febrium, vel etiam toto tempore, quo febris urget; est quoque ordinarium in ea febre symptoma, quam malignam sive pestem vocant. Dolores etiam graves ad se trahunt Inquietudinem, imprimis vero Cardialgia, Colica & Nephritis. Porro cum delirio sæpe est inquietudo, sed nusquam magis, quam ubi Mors in propatulo est, atque ægri sensim moriuntur, viribus adhucdum aliquando superstitibus. Gr. ταραχή. Belg. **Woelentheid.** Germ. **unruch.** Gall. *Inquietude*. Angl. Unquietenesse.

INSANIA sive *Amentia* est imaginationis & judicii depravatio, sumitur etiam pro mania, vide suo loco. Græc. παραφροσύνη. Belg. **Gekheid / dolheid / onsinnigheid.** Germ. **unsinnigkeit / tobigkeit / dollheit.** Gall. *Folie, phrenesie*. Angl. Madnesse.

INSESSUS, est balneum ventri, inferioribusque partibus dicatum, cui æger ad umbilicum usque insidet. Habentque tales insessus usus varios, qui nonnunquam

quam ad dolorem sedandum : Interdum ad emolliendum, vel flatus discutiendos: & non raro ad menses ciendos, parantur. Belg. **Een Bad daar men in sit.** Germanic. **Bad.** Gallicè. *Bain.* Anglicè. A Baine.

INSOLATIO, est, quando res macerandæ solis calori exponuntur.

INSPIRATIO, Gr. εἴσπνοὴ, est thoracis alterna dilatatio, qua aër nitrosus per asperam arteriam ejusque partes vesiculares, sanguini accensionis gratia communicatur. Causa respirationis videtur consistere in thoracis dilatatione & in tunicæ fauces, asperamque arteriam ad intimos usque recessus obtegentis, contractione. Belg. **Inademing.** Germ. **Einathemung.** Gall. *Inspiration.* Angl. Idem.

INSPISSATIO, est quando liquida materia evaporando in massam tractabilem & consistentem redigitur. Græc. πύκνωσις. Belg. **Verdikkinge.** Germ. **Dickmachung.** Gall. & Angl. *Inspissation.*

INSUCCATIO, est quando aloes &c. in succo violarum, rosarum &c. inspissatur.

INTELLECTUS, Græc. νὓς & Σύνεσις. est cogitatio, qua homo res objectas cognoscit. fieri videtur in corpore calloso, à spiritibus ibi expansis. Belg. **Begryp / verstant.** Germ. **Der Verstand.** Gallic. *Entendement.* Angl. The understanding.

INTEMPERIES seu *Dyscrasia*, est morbus, qui in qualitatum corporis inconvenientia consistit, eaque vel manifesta vel occulta : Manifesta est vel Simplex, vel Composita; simplex est quando una qualitas peccat; ut intemperies calida, aspera, rara, dura, acida, salsa &c. Composita est, ubi plures qualitates in vitio sunt : Ut intemperies calida & salsa, frigida & acida &c. Intemperies occulta est quæ oritur à qualitatibus venenatis, ut ex aëre, animali

malibus venenatis &c. ex aëre provenit, quando nempe nitrum aëreum, ab aquis ſtagnantibus, putridis, diurnis ſiccitatibus, terræ motibus &c. contagioſum evadit; unde febres malignæ, peſtilentiales & peſtes ipſæ naſcuntur: Sublatis quippe vaporibus, id quod reliquum eſt (propter elementum ſulphureum & ſalinum) fœtorem contrahit, unde & aër ejuſque nitrum à temperie & κρᾶσει optima deſciſcit & degenerat: idque ſimiliter ex terris ſiccis fieri cenſeo, particulis enim aqueis in altum vectis accreſcunt ſulphureæ & tandem ſalinæ particulæ quæ nitrum aëreum ita aculeatum reddunt, inſtar veneni arcenicalis, Mercurii ſublimati, aut aquæ ſtygiæ, quæ inſpirata ſanguinis maſſam coagulant, erodunt, ſpirituſque avolare faciunt: unde anginæ, pleuritides, bubones &c. producuntur. Belg. **Ongematigdheit/ ongetempertheit.** German. **un mässigkeit/ ungewitter.** Gall. *Intemperance.* Angl. Unseaſonablenes, Untemperantneſſe.

INTENTIO, idem quod *Indicatio.*

INTERCALARES DIES, ſive intercidentes, & ab aliis provocatorii dicti, ſunt in quibus vel ob vehementiam paroxyſmi, vel ob cauſam externam, corpus & ſucci irritantur ad intempeſtivam expulſionem præſtandam: Tales ſunt dies tertius, quintus, nonus, decimus tertius, decimus nonus. Sed illa enumeratio apud ſaniores medicos evanuit. Belgicè. **Tuſſen beyden komende dagen.**

INTERCIDENTES DIES, idem quod *Intercalares.*

INTERCOSTALES MUSCULI in utroque latere viginti duo ſunt, undecim externi & totidem interni: Omnes coſtis intertexuntur. Fibras habent obliquas, & invicem inſtar X ſeſe interſecant. Externi oriuntur à ſuperiorum coſtarum inferioribus par-

partibus, & oblique versus posteriora descendentes inseruntur in inferiorum partes superiores. Interni è contra. Belg. **Tusschen-ribbige spieren.** Germ. **Zwischen rippicke mauß.** Gall. *Muscles Intercostales*.

INTERCOSTALIS NERVUS, est nervus pari vago à medulla spinali accessorius, qui & in abdomine per omnia viscera spargitur. Belg. **De tussenribbige senuw.** Germ. **Zwischenrippike zehn.** Gallicè. *Nerf Intercostale.* Angl. The Intercostal sinew.

INTERCUS, vide *Anasarca.*

INTERFEMINEUM, idem quod *Perinaeum.*

INTERMISSIO FEBRIUM, vide *Apyrexia.*

INTERMITTENS FEBRIS, dicitur, quando unum vel plures dies intermittit, eaque tunc est *Quotidiana*, *Tertiana & Quartana*, quibus nonnulli quintanam addunt. Belg. **Afgaande koorts.** Germ. **Ablassenden Fieber / ungewisses Fieber.** Gall. *Fievre Intermittente.* Angl. Intermittent Feaver.

INTERMITTENS MORBUS est, quae quibusdam temporis periodis affligit & remittit. Febres intermittentes oriuntur non à foco quodam fictitio, sed unice ab assimilatione chyli impedita dependent. Belg. **Tusschen lating / gaande en weder komende ziekte.** Germ. **Ablassendes kranckheit.** Gall. *Maladie Intermittente.* Angl. A Intermittent disease.

INTERNODIUM, est digitorum ossium mutuo colligatio, articulatio & ordine successio. Belg. **De tussen-knoopingen.** German. **Zwischen knopffung.** Gall. & Angl. *Internodation.*

INTERNUNCII DIES, vide *Citrici Dies.*

INTEROSSEI MUSCULI, sive *Abductores*; sunt sex in spaciis metacarpi, tres exteriores & tres interiores, qui cum vermicularibus coëuntes, per

late-

latera exteriora & interiora digitorum incedunt, tendinesque suos ad tria internodia extendunt, extensioni aliquantulum inserviunt. Externi palmæ incumbunt, interni volæ inter metacarpi ossa. Ita in pede decem habentur *Abductores interossei*, à pedis ossibus nati, & spacia Metacarpi replentes. Externi vel Interni sunt, illi tendine lato ad primum digitorum internodicum per latera assurgunt; hi ad secundum internodium; nonus vero ad pollicis, ad minimi digiti adductionem decimus inservit. Belg. **Tusschen-beenige spieren.** German. **Zwisschen beinige mauß.** Gall. *Muscle entre l'Os.* Anglic. Brawn's between the bones.

INTERPASSATIO dicitur de sacculis seu fomentis siccis, idemque est quod intersuere, ne materia inclusa conglomeretur, cujus rei gratia quoque Gossypio pulveres suscipi solent. Belg. **Tusschen-naeping.** Germ. **Zwisschen-nähung.**

INTERSCAPULARIA, sunt cavitates inter scapulam & vertebras.

INTERSCAPULIUM, est processus scapulæ in gibba scapulæ parte, qui vulgo dicitur spina.

INTERTRIGO, vel *Attritus*, est partium ano vicinarum, seu partium inter femora sitarum, excoriatio, vel pelliculæ abrasio à motu vehementiori, præcipuè equitatione orta. Frequenter id evenit infantibus, ut cuticula in coxis à vera cute separetur & quasi abradatur atque dolor eo loci excitetur, qui infantes insomnes atque inquietos reddit. Belgicè, **Smertsel / blik-aars.** German. **Abgegnisster blets von der haut.** Gallic. *Entretail.* Angl. A Galling in the skinne.

INTESTINA, vide *Entera.*

INTUMESCENTIA, Idem quod *Tumor.*

INVOLCRUM CORDIS, vide *Pericardium.*

JONTHUS, sive *Varus*, vocatur etiam ἀκμὴ quoniam hujusmodi tubercula potissimum in ætatis vigore oriuntur. estque tuberculum parvum durum, & callosum, in faciei cute excitatum. Ab ὄνθος fimus, quia faciem deturpat & fœdat. Alii ab ἄνθος flos, eo quod circa ætatis vigorem efflorescit. Belg. **Een werte / vlck.** German. **Fleck.** Gallic. *Le Tac.* Angl. A Spot.

IRIS est circulus ille fibrosus oculi pupillæ proximus, variis coloribus distinctus, & ubi iridem constituit cærulea, cæsia vel nigra est. Belg. **De regenboog / het kroontjen.** *Iris* est etiam circulus niger, qui papillam ambit. Belgic. **De boog.** Germ. **Bogen.** Gall. *l'Arc.* Angl. The bowe.

ISATODES, est bilis cærulea, quæ glastum sive isatidem colore refert. Ex ἰσάτις glastum, herbæ nomen, & εἶδος forma. Belgic. **Blaauwe gal / weed-koleurige gal.** Germ. **Blawe gall.** Gall. *Fiel Isatode.* Angl. Blew bile.

ISCHÆMA sunt medicamenta sanguinem sistentia, quæ emplastica, astrictoria, refrigeratoria, vel exsiccatoria sunt vel meatus vasorum apertorum claudunt, vel sanguinis fluditatem & motum vehementiorem imminuunt, vel sistunt. Ab ἰσχύω valeo, cohibeo, & αἷμα sanguis. Belg. **Bloed-stoppende middelen.** Germ. **Blutstürtzende mittel.** Gall. *Etanchement le sang.* Angl. Blood-stopping.

ISCHIAS, est arthritis coxendicis. ab ἴσχις lumbus. ὀσφὺς *Hesichio.* Belgic. **Heupe-gicht.** Germ. **Hüfftwehe.** Gallic. *Goutte sciatique.* Angl. A Gout in the hanche bones.

ISCHIUM, est coxa, sive coxendix. Ab ἰσχύω sustineo, contineo; sedentes enim sustinet. Belg. **Heupen-been.** Germanic. **Das hüfftbein.** Gallic.

l'Os

l'Os de la Hanche. Anglicè. The hip, Hucklebone.

ISCHOPHONUS, est vox Gracilis. ex ἰσχνὸς Gracilis, & φωνὴ vox. Belg. **Kleine stem.** German. **Kleine stim.** Gallic. *Petite voix*. Anglic. A Small voice.

ISCHURETICA sunt medicamenta quæ urinam suppressam emingere curant. ab ἰσχὺς validus & ῥέω fluo. Belgic. **Pis ontstoppende dingen.**

ISCHURIA, est urinæ, vesica contentæ, talis suppressio, qua ejus nihil aut parum excerni potest. Quod in vesicæ aut renum calculo, in obstructione arteriarum renalium vel uretherum, vel urethræ à pituita aut concreto sanguine, aut hærentibus lapillis, contingit. Etiam in sudoribus, vomitu, vel alvi fluxu copiosis: imo in imbecillitate, paralysi vesicæ aut penis, delirio, Apoplexia, Lethargo &c. locum habet. ab ἴσχω cohibeo, & οὖρον urina. Belgic. **Pis-opstopping / opschorting der pis.** Germanic. **Harns-verstopffung.** Gallic. *Suppression d'urine*. Anglic. Upstopping of pisse vel water.

ISTHMUS, est ea pars, quæ inter os & gulam seu guttur in modum isthmi interjacet. Belg. **Een engte.** Item, Intersepimentum vel Discrimen narium: Interfinium *Isidoro*. Imbrex narium *Arnobio* scitè dicitur. Item ἰσθμιον, συλὶς, κίων, διάφραγμα. &c. Belg. **Middelschot der neus-gaten.** Germ. **Band / naaß locher.** Gall. *La taille des narines*. Angl. The ridg of the nostrils.

ITHMOIDEA OSSA, vide *Ethmoides*.

ITINERARIUM est instrumentum chirurgicum, quod urethræ infixum, sphincterem seu collum vesicæ ostendit, ut cum certitudine incisio fiat ad calculum explorandum. Belg. **Een tintel-yser /**

probet. Germ. Sucherlin / Wundeysen. Gall. *Esprouvette*. Angl. Wound Yron.

Juba, est arundinacea coma effusa, qualis est in milio.

Judaicum Bitumen, vide *Asphalites*.

Judaicus Lapis, olivæ specie oblongè rotundus, tener, striis secundum longitudinem discurrentibus & æquidistantibus, ac si arte (torno sc.) factæ essent; colore est subcinereo; duritie silici vix cedente; fractus, intus glabra est & polita. reperitur in Judæa, unde & nomen accepisse videtur, imo & ex Silesia huc adfertur. Alii putant medullam seu cor esse lapidis dunensis, sive arenacei. Majores vocant masculos, minores vero fæminas. In Nephritide sæpe præscribitur. Belg. Joden-steen. Germ. Juden-stein. Gall. *Pierre Iudaique*. Angl. Jiws-stone. Dicitur Aetio lapis Syriacus, aliis phenicites, Tecolithos. Arab. Hager alieudi, & Agiar Aliheud.

Chalcitis, est minerale simile æri, friabile nec lapidosum, Sory tenuius, Misy vero crassius, tractu temporis ex sory factum. Pro chalcite Pharmacopæi hodierni vitriolum album, vel ustum vel non: uti in Emplastro Diachalciteos, & Theriaca, licet in Ducatu Brunsviciensi reperiatur.

Jugale Os, idem quod *Zygoma*.

Jugularis Vena, est illa quæ juxta jugulum cranium petit. Belg. De krop-ader. German. Halß-ader. Gall. *Veine jugulaire*. Angl. The Throate Veine.

Jugulum idem quod *Furcula*.

Jujubæ, est prunorum species, extus rubræ sunt, dulcem habentes saporem; arbor prunum vix superat folia habet parva, & serrata. ex Italia fructus

tus nobis adferuntur, qui in pectoris morbis usui sunt. Belg. **Jujuben / borst-pruimen.** German. Brust-beerlein. dicuntur & *Ziziphæ.*

JULAP vide *Julepus.*

JULAPIUM, idem quod *Julepus.*

JULEP & JULEB, vide *Julepus.*

JULEPUS, est medicamentum liquidum internum sapore gratum & perspicuum, ex liquore idoneo cum syrupo vel saccharo ex tempore sine coctione mixtum, in tres quatuorve doses ad alterandum vel refrigerandum compositum. Constat communiter ex libra, una & semisse aquæ hordei vel ex aquis destillatis, rarissime vino, ex syrupo refrigerante ribesiorum, berberorum, violarum &c. frequenter aliquot guttæ spir. sulph. vitrioli, salis &c. ad gratum saporem admiscentur. *Juleb*, unde *Julepus*, nomen persicum est, idemque sonat quod potio dulcis *Arabibus* vox julebi à syrupis non distinguitur. Mos illa præscribendi jam à verioribus medicis prorsus evanuit, quia alterum tantum nocent quam prosunt. Belgicè. **Een koel-drank.** Germanicè. Kuel-tranck. Gallicè. & Anglicè. *Julep.*

JULUS. *Juli* sunt folia primum erumpentia. Belgic. **d'Eerste uitbreekende bladeren.** German. Die erste schößling. Gallic. *Chatton.* Anglic. Leafs first breaking out. Strictè notat juglandis arboris flores longiusculos, cum foliis prioribus apparentes. Belgicè. **Bloeysels voor de vrucht.** Germanicè. Die trateln vel nuß-blut. Gall. *Chatton de noyer.* Anglicè. Long Flowers called caskins.

JUNCTURA, idem quod *Diarthrosis.*

JUPITER, per Jovem Chymici significant *Stannum*; putant quoque ex planeta jove influentias

 fieri

fieri in certa ſublunaria corpora; ſed hæc potius mera figmenta quàm veriſimilitudines ſunt. Belg. **Tin.** Germ. **Zinn.** Gall. *Etain.* Anglic. Pewter, Tinne.

JUVANS, *Auxilium*, *Remedium*, idem quod *Indicatum.*

JUXTANGINA, eſt anginæ ſpecies, quæ dicitur *Cynanche*, vide ſuo loco.

IXIA, idem quod *Cirſos*, ſive *Varix.*

K.

KERMES, *Chermes*, *Coccus Infectoria*, *Granum & Coccus Baphica*, *Granum Tinctorum*, *Scarlatum.* Fructus eſt famoſiſſimi fruticis; qui inſcribitur Ilex in quo *Coccus Baphica*, naſcitur in creta, uti & multis Hiſpaniæ locis, in Narbonenſi etiam Gallia & Provincia, &c. Belg. **Scharlaken beſſen.** Germ. Schaarlach beer / Kermes-körner. Gall. *Du Vermillor*, *Oraine d'eſchuriate*, *Scherley.* Angl. Chermes berries.

L.

LABELLA LEPORINA, vide *Labia Leporina.*

LABDANUM, idem quod *Ladanum.*

LABES, eſt is cui labia prominent. Gr. χειλὼν & χελὼν.

LABES, est macula. Græc. σπίλος.

LABIA LEPORINA dicuntur ea, quæ ob vitiosam conformationem non cohærent quæ nonnullis Rostra leporina. Belg. **Een Hazemont.** Germanicè Hasen scharten. Gall. *Bec de Lièvre.* Anglic. Hare Mouth.

LABIA PUDENDI MULIEBRIS, pudendum propriè est, inter quæ rima est externa constituta, extuberantias habent, quæ monticuli veneris dicuntur, pilis decorati. Sunt corpora oblonga, mollia atque substantiam habentia, qualis nulla est in toto corpore; partim ex cute & carne, partim & spongiosa, cui pinguedo subjacet duriuscula. Inferna labiorum commissura, in virginibus tensa est, constricta ac veluti ligamentosa, in corruptis laxæ, & in his, quæ pepererunt laxior. Belg. **De lippen van de vrouwelykheit.** German. Schaam-läffzen. Gall. *Levres de parties honteuse d'une femme.* Angl. The Lips of the privitie of a woman.

LABIS, est *Volsella*, sive *Forceps*, qua aliquid extrahendi causa apprehenditur. Græc. λαβίς.

LABIUM & LABRUM, est illa pars quæ os nostrum à parte superiore & inferiore clauditur, sive oris margo. Sic & *Labia* dicuntur, quibus interiora muliebris pudendi clauduntur. Ita & vulnerum extremitates *Labia* appellantur. Sic & ossium processus Labiorum nomine veniunt. Belgic. **Lippen.** Germ. Läffzen. Gall. *Levres.* Angl. Lips.

LABOR, idem quod exercitium. *Laboratores Chymici*, vulgo **een Laborant.** German. Ein Laborant.

LABORATORIUM, est ille locus, in quo Chymici suas operationes magna cum instrumentorum & fornacum pompa peragunt; mihi omnia illa simplicissima sunt, & unica fornace ex tribus aut qua-

tuor instrumentis omne quicquid volo perago. Sic & omnis officina pharmaceutica, laboratorium est. Belg. **Een Stook-plaats.** Germ. Distillier-platz. Gall. *Un lieu pour distiller.* Anglic. A place for the distilling.

Labrum, est vas in quo *Balneum* instituitur. Idem quoque significat quod *Labium*.

Labyrinthus, est corpus gyris & circumrotationibus inflexum, sicut os quoddam auris internæ, & cerebri exterior facies. Belg. **Doolhof des oors.**

Lac Græc. γάλα, est liquor albus ex mammis, vel uberibus emulctus; fit sequestratione chyli à sanguine arterioso, per glandulas mammillares. Lactis generatio incipit plerumque post fœtus gestationem vel paulo ante partum: desinit vero in vetulis, gravidis & menstruatis. Ipse quoque chylus, lactis denominationem meretur. Sic & albi succi ex taraxico, papavere, tithymallo, esula &c. emanantes, lac vocantur. Belg. **Melk.** Germ. Milch. Gallicè *Du Laict.* Angl. Milke.

Lacca, in Pegu vasta invenitur arbor, foliis quodammodo pruni, in cujus surculis & minutioribus ramulis magnæ alatæ & punicei coloris (non alatæ enim non laborant) formicæ, in terræ visceribus aliisque locis enatæ, hanc laccam elaborantes inveniuntur: hæ super flores, frutices, arbores ac herbas circumvolitant, ex quibus non secus ac apes, laccæ conficiendæ materiam colligunt, ac in communes operas conferunt. Atque hoc modo ramuli laccæ materia circumvolvitur, uti ad nos deferuntur. Eodem fortè modo & in aliis regionibus colligitur, uti in Sumetra insula, Bengala, Martaba, Malavar &c. Lacca colorem habet rubram, & diaphanam; fumum igni injecta gratum emittit.

La-

Lacertus, vide *Brachium.*

Lachrymale Punctum, est foramen ossi nasi insculptum, per quod lachrymarum materia, ad nares transit; si punctum illud ex ulcere carunculæ occallescat, *Fistula* inde oritur *Lachrymalis.* Belg. Het Traan-gat. Germ. Trähn-loch. Gall. *Un trou pour larmes.* Angl. The Tears hole.

Lachrymæ sunt humiditates, quæ à glandulis oculi ad oculos humectandos secernuntur, quæ si nimiæ fuerint, ita ut à puncto lachrymali non recipiantur, extra oculos decidunt, & lachrymarum nomine veniunt. Belg. Tranen. Germ. Thränen. Gall. *Les Larmes.* Angl. Tears. Item *Lachryma*, est quoque humor è plantis tum sponte effluens (sive is concrescat in oleum, resinam, gummi, sive non) tum facta incisione, erumpens, uti lachryma Thuris, opii, sanguinis draconis, &c.

Lachrymalis Ductus, vide *Ductus Lachrymalis.*

Laconicum, sive *Caldarium & Assa* sive *Balneum aëreum*, cella olim erat nullam aquam intra se continens, ad provocandum sudorem potissimum instituta, & ob id à nonnullis *Calida sudatio* sicuti à *Cicerone & Celso Assa* nuncupata. In hac vapor calidus, seu calor siccus inclusus sudorem provocabat. Belg. Een droog bad. Germ. Truck bad. Gall. *Un bain sec.* A. Drye baine.

Lactatio, est lactis pro infantis nutritione ex mammis exsuctio. Belg. Melking. Germ. Milchsäugung. Gall. *Tirement de lait.* Angl. Milking.

Lactea Febris, est illa, quæ primis puerperii diebus puerperis supervenit. Belg. Een Melk-koorts. Germanic. Milch-fieber. Gall. *Fievre lactee.* Angl. The Milke Feaver.

Lactea Vasa, vide *Vasa Lactea.*

Lactes quidam pro pancreate, vel Mensenterio, alii pro lacteis vasis sumunt; pro intestinis tamen non ineptè sumeretur, *Plauti* enim verba sunt in Curcul. II. III.

Ita cibi vacivitate venio laxis lactibus.

Hoc est, laxis & inanibus intestinis.

Lactucimina, idem quod *Aphtha.*

Lactumia, idem quod *Achores.*

Lacunæ sunt potuli sive meatus in uteri vagina, sed nullibi majores quam inferiore parte meatus urinarii, ex ductibus illis materia quædam serosopituitosa emanat, pro semine habita, vaginam lubricat, & in Veneris quidem actu magna copia foras prorumpit. Belgic. **Slootjes/ duisktens.** *Lacuna* Lactantio *Philtrum*, cavum in Labro superiore sub naribus. φίλτρον. Belg. **Het voorlien in d'opperste lippe.**

Ladanum, seu *Labdanum* est liquor pinguis ex Cisti Ledon foliis exudans, qui canicularibus diebus in Cypro, Candia, Lybia, Arabia &c. Instrumentis quibusdam colligitur, & postea soli, ut induretur, exponitur. Quod ad nos fertur, durum est, friabile, colore opacum, cinereum aut subnigrum, inflammabile, cujus fumus grati est odoris, ideoque in suffitibus & odoramentis, usitatissimum.

Lævigatio est exactissima trituratio, qua Medicamentum aliquod in marmore, porphyrite, vel alio lapide polito, affuso liquore conveniente, vel etiam vino, mola parva lapidea, manu versatili, tam diu versatur, ut in pollinis pulverisque penè impalpabilis formam redigatur, eo modo, quo pictores colores præparare solent. Chymicis dicitur alcool.

alcool. Belgicè. **Een ontastbaar Poeder - making.**

LAGOCHILUS, qui leporina seu fissa labia habet. ex λαγωὸς vel λαγὸς lepus apud Hesiod: , & χεῖλος labium. Belg. **Een Hasemont.** Vide *Labia Leporina.* Germ. Hasen schatten. Gall. *Bec de Liévre.* Angl. Hare Mouth.

LAGOPHTHALMUS, sive *Oculus Leporinus* est, cum superior palpebra oculum non planè obtegit, manente nonnihil aperto oculo, cum somnium capiunt; ejusque sunt quatuor casus, à nativitate; vel cum à perversa consuetudine vel retro spectandi efficitur: vel cum convulsione tunica affligitur; vel cum cicatrix dura remanet à vulnere vel ulcere curato. ex λαγὸς lepus, & ὀφθαλμὸς oculus. Belgicè. **Hase-oogen.** Germ. Hasenaugen. Gallic. *Yeux de Liévre.* Angl. The eyes of the Hare.

LAMBDOIDES, est sutura cranii posterior à similitudine Λ dicta. Item os Hyoides. ex Λ λάμβδα, & εἶδος forma. Belgic. **Een winkel-naat.** German. Die dreyicktigte naat. Gall. *La Suture lamdoide.* Angl. The Lamdoides suture.

LANCETTA est cultellus Chirurgicus, rectus, acuminatus utrimque anceps; in venæ sectionibus, fistulis incidendis, vel ano, pene & utero clauso aperiendis, idoneus. Belgicè. **Een lancet / laat-yser / steek-mesje.** Germ. Laßeysen. Gall. *Lancette.* Angl. Launcelet.

LANUGO in Phytologia, sunt filamenta tenella, cuticulæ extimæ instar pilorum seu lanæ adnascentia, uti in verbasco, gnaphalio &c. Belg. **Wolligheyt der bladeren.** German. **Wollichkeit.** Gall. *Lameux.* Angl. Woolie.

LANUGO, item est barbæ in pubescentibus primum rudimentum, lanæ instar prorumpens. Belg.

Vlas-

Vlassen-haard / podde-hair. Germ. Gauch-haar/ milchhaar. Gall. *Le poil folet.* Angl. Soft Young haire, downe.

Lapides, in singulis tribus mundi regnis locum sibi vendicant: inter vegetabilia, cortices duriores nucleum includentes, dicuntur lapides. In animalibus habentur, uti calculi ex corpore humano. Lapis porcinus, Bezoar &c. Inter mineralia sunt lapides prætiosi & minus prætiosi. Nonnullis quoque imponitur medicamentis, quæ ad duritiem lapideam vel terrestrem, excocta sunt.

Lapidillum est instrumentum chirurgicum in extrahendis vesicæ calculis accommodatum. Belg. **Een steen-lepel / lapidil.** Germ. Stein-löffel. Gall. *Un lapidil.* Angl. Lapille.

Laqueus est vinculum ita nexum, ut attractum vel pondere pressum, claudatur: utriusque usus est ad fracta luxataque ossa extendenda, & reposita suo loco retinenda, ad partes constringendas & arctè vinciendas, Differentiæ laqueorum sunt variæ, nomina sortitæ vel ab inventoribus, vel ab usu vel alicujus rei similitudine & figura, vel nectendi modo vel effectu, quæ cum sine delineatione sint, vix ex sola descriptione percipientur. Belg. **Een strik.** Germ. Strict. Gall. *Laqs* vel *lacs.* Angl. A Snare.

Laryngotomia, idem quod *Bronchotomia.*

Larynx *guttur.* Græcis. λάρυγξ, βρόγχος, ἰσχία ἀρτηρία. *Galeno* tamen λάρυγξ, proprie est caput & ostium asperæ arteriæ, sive cartilaginosæ arteriæ, constat ex quinque cartilaginibus. *Primum* θυρεοειδὲς sive scutiforme dicitur, protuberantiam illam in collo, vulgo pomum Adami, constituens: *secundum* par, κρικοειδὲς sive annularis, quia instar annuli turcici rotunda est: *tertia* & *quarta* car-

cartilago aliis unica: sed si membrana exuitur, apparet gemina, dicitur ἀρυταινοειδὲς guttalis & glottis. *Quinta* ἐπιγλοττὶς appellatur, quæ rimam tegit & claudit. Inservit voci & respirationi. à λαρυγγίζω clamo. Belgic. **Strotten-hooft / gorgel / de onrechte keel.** German. Gurgel. Gallic. *Le Sifflet, Gorge, Gouille.* Anglic. Head of the Wind Pipe.

Lassitudo est major defatigatio, & cum dolore aliquo, atque velut tensione motarum partium, quam non modo sentiunt, dum sese movent, sed etiam quieti sedentes, decumbentes, haberque rursus quinque gradus. 1. In tota cute carnibusque sentiunt ac si aciculis pungerentur, maxime si moveant se, aut lassa membra contingant: dicitur *lassitudo ulcerosa*. 2. Cum in membris lassis præter alia ardorem percipiunt, dicitur *Lassitudo Phlegmonodes*, quæ in febribus ipsis citra laborem, aut si velis ab inquietudine evenit. Hinc illud *Hippocratis* spontanea lassitudo morbum denuntiat, id est febrem futuram, quæ jam levis aliqua invasit. 3. Cum in profundo circa articulos, id est, in ligamentis & tendinibus, tensio urget, appellatur *lassitudo tensiva* sive *tenodes*. 4. Cum adhuc profundius in ipsis quasi ossibus, id est in ossium & Epiphysium & apophysium periosteo, contusionis sensum habent, dicitur *Lassitudo contundens* sive ὀςοκόπος. 5. Lassitudo, quæ emaciatis, gracilibus, Hecticis aut pueris aut senibus facilis est. Græc. κόπος, κάματος. Belgic. **Vermoeytheyt.** German. Mude. Gallic. *Lasseté.* Angl. Wearinesse.

Lateralis Morbus, idem quod *Pleuritis*.

Latissimus Dorsi Musculus, vide *Aniscalptor*.

LAVAMENTUM, idem quod *Fœtus*.

LAUDANUM, dicitur de solo medicamento ex opio confecto, idque *Laudanum* opiatum vocitant, ob vires nempe quas præstat Laudabiles. Nonnulli dictum esse putant ab articulo barbarico & anodyna, quasi dicas *l'Anodyna*; alii quod Ladanum cyprium æmuletur. Occurrunt variæ apud Authores descriptiones. Dolores intollerabiles pellit, & fluxus quoscunque sistit.

LAXANTIA sunt medicamenta, quæ benignis stimulis emolliendo & detergendo, fæces ex intestinis evacuant. Belgic. **Sachte uytdrijvende middelen.** German. **Laxirende mittel.** Gall. *Remede laxative.* The laxatif remede.

LAZULI LAPIS, est lapis intensè *cæruleus*, non pellucidus, aureis punctulis, aut venulis exornatus, Armenio durior. Exinde præparatur color *ultramarinus* vulgo dictus. Alius est fixus, ex oriente ferè allatus, qui colorem in igne non mutat; & alius est non fixus, cujus color in igne disparet, & is in Germaniæ locis reperitur. Prō deponenda alvo adhibetur intus. Belg. **Lazuur-steen.** Germ. **Lazurstein.** Gallic. *La Pierre d'Azàr*. Anglic. Lazurstone.

LENIENTIA, idem quod *Laxantia*.

LENO, & *Linon* est torcular *Herophili*, est ille locus ubi sinus tertius meningis primo, secundo & quarto jungitur. Belg. **De Pers.** Germ. **Trott-l kelter.** Gall. *Pressoir.* Angl. A Presse.

LENTA FEBRIS est, qua homo lentè & emarcescendo consumitur, huic adsunt quoque viscerum quorundam obstructiones. Belg. **Tape en trage koorts.** Germ. **Ein langsames Fieber.** Gallic. *Fievre Lente*. Angl. Longsome Feaber.

LEN-

LENTICULARE INSTRUMENTUM pertinet ad operationes Chirurgicas, quo ossa minus glabra, poliuntur. B. Wikwyps-tuig / polyst-tuig. German. Glattzuig. Gallic. *Instrument pour le polir.* Angl. Instrument for the polishing.

LENTIGINES, sive *Ephelides*, sunt maculæ lentes colore referentes, quibus, in fœminis præcipuè, facies imprimis, interdum & Manus, Brachia, & thoracis pars superior aëri exposita, nunc densius, nunc rarius, quasi guttatim, conspersa est, sine omni dolore & molestia, in quibusdam æstatis solum tempore apparentes, hyeme vero evanescentes, in quibusdam verò perennantes. Græc. φακός. Belg. Somer-sproeten. German. Sommerflecken. Gall. *Des Lentiles.* Angl. Freckles.

LEONTIASIS, idem quod *Elephantiasis.*

LEPIDOIDES, est sutura cranii *Mendosa*, sive *Squammosa*, à relatione appellata. Vide *Mendosa.* Ex λεπὶς Squamma, à λέπω decortico, & εἶδος forma. Belg. De schub-naad. Germ. Schup-naat. Gall. *Suture Mendose.* Angl. The Scaly Suture.

LEPORINA LABIA, idem quod *Lagochilus.*

LEPRA est scabies sicca, qua cutis in squammulas, piscium instar mutatur: Differt à *Leuce* & *Alpho* eò quod lepra aspera est ad contactum & pruritum inducit; quandoquidem cutis sola affecta est, ideoque excoriata cute, subjecta caro sana apparet. à λεπρόω Scabrum reddo. Belg. Lazerie. Germ. Die Maltzey / aussatz. Gall. *Lepre, Ladrefie.* Angl. Leprie.

LEPRA ARABUM, Idem quod *Elephantiasis Græcorum.*

LEPRA GRÆCORUM, sive *Impetigo Celsi*: ἀπὸ τῶν λεπίδων à sqammis denominata. Summus quidam *Psora* seu scabiei gradus est, mox autem in prin-

fieri in certa sublunaria corpora; sed hæc potius mera figmenta quàm verisimilitudines sunt. Belg. **Tin.** Germ. **Zinn.** Gall. *Etain.* Anglic. Pewter, Tinne.

JUVANS, *Auxilium*, *Remedium*, idem quod *Indicatum*.

JUXTANGINA, est anginæ species, quæ dicitur *Cynanche*, vide suo loco.

IXIA, idem quod *Cirsos*, sive *Varix*.

K.

KERMES, *Chermes*, *Coccus Infectoria*, *Granum* & *Coccus Baphica*, *Granum Tinctorum*, *Scarlatum*. Fructus est famosissimi fruticis; qui inscribitur Ilex in quo *Coccus Baphica*, nascitur in creta, uti & multis Hispaniæ locis, in Narbonensi etiam Gallia & Provincia, &c. Belg. **Scharlaken bessen.** Germ. **Schaarlach beer / Kermes-körner.** Gall. *Du Vermillor*, *Oraine d'eschuriate*, *Scherley*. Angl. Chermes berries.

L.

LABELLA LEPORINA, vide *Labia Leporina*.

LABDANUM, idem quod *Ladanum*.

LABES, est is cui labia prominent. Gr. χειλών & χελών.

Labes, eſt macula. Græc. σπῖλος.

Labia Leporina dicuntur ea, quæ ob vitioſam conformationem non cohærent quæ nonnullis Roſtra leporina. Belg. **Een Hazemont.** Germanicè Haſen ſcharten. Gall. *Bec de Liévre.* Anglic. Hare Mouth.

Labia Pudendi Muliebris, pudendum proprie eſt, inter quæ rima eſt externa conſtituta, extuberantias habent, quæ monticuli veneris dicuntur, pilis decorati. Sunt corpora oblonga, mollia atque ſubſtantiam habentia, qualis nulla eſt in toto corpore; partim ex cute & carne, partim & ſpongioſa, cui pinguedo ſubjacet duriuſcula. Inferna labiorum commiſſura, in virginibus tenſa eſt, conſtricta ac veluti ligamentoſa, in corruptis laxæ, & in his quæ pepererunt laxior. Belg. **De lippen van de vrouwelykheit.** German. Schaam-läffzen. Gall. *Levres de parties honteuſe d'une femme.* Angl. The Lips of the privitie of a woman.

Labis, eſt *Volſella*, ſive *Forceps*, qua aliquid extrahendi cauſa apprehenditur. Græc. λαβὶς.

Labium & Labrum, eſt illa pars quæ os noſtrum à parte ſuperiore & interiore clauditur, ſive oris margo. Sic & *Labia* dicuntur, quibus interiora mulıebris pudendi clauduntur. Ita & vulnerum extremitates *Labia* appellantur. Sic & oſſium proceſſus Labiorum nomine veniunt. Belgic. **Lippen.** Germ. Läffzen. Gall. *Levres.* Angl. Lips.

Labor, idem quod exercitium. *Laboratores Chymici*, vulgo **een Laborant.** German. Ein Laborant.

Laboratorium, eſt ille locus, in quo Chymici ſuas operationes magna cum inſtrumentorum & fornacum pompa peragunt; mihi omnia illa ſimpliciſſima ſunt, & unica fornace ex tribus aut qua-

tuor instrumentis omne quicquid volo perago. Sic & omnis officina pharmaceutica, laboratorium est. Belg. Een Stook-plaats. Germ. Distillier-platz. Gall. *Un lieu pour distiller.* Anglic. A place for the distilling.

LABRUM, est vas in quo *Balneum* instituitur. Idem quoque significat quod *Labium.*

LABYRINTHUS, est corpus gyris & circumrotationibus inflexum, sicut os quoddam auris internæ, & cerebri exterior facies. Belg. Doolhof des oors.

LAC Græc. γάλα, est liquor albus ex mammis, vel uberibus emulctus; fit sequestratione chyli à sanguine arterioso, per glandulas mammillares. Lactis generatio incipit plerumque post fœtus gestationem vel paulo ante partum: desinit vero in vetulis, gravidis & menstruatis. Ipse quoque chylus, lactis denominationem meretur. Sic & albi succi ex taraxico, papavere, tithymallo, esula &c. emanantes, lac vocantur. Belg. Melk. Germ. Milch. Gallicè *Du Laict.* Angl. Milke.

LACCA, in Pegu vasta invenitur arbor, foliis quodammodo pruni, in cujus surculis & minutioribus ramulis magnæ alatæ & punicei coloris (non alatæ enim non laborant) formicæ, in terræ visceribus aliisque locis enatæ, hanc laccam elaborantes inveniuntur: hæ super flores, frutices, arbores ac herbas circumvolitant, ex quibus non secus ac apes, laccæ conficiendæ materiam colligunt, ac in communes operas conferunt. Atque hoc modo ramuli laccæ materia circumvolvitur, uti ad nos deferuntur. Eodem fortè modo & in aliis regionibus colligitur, uti in Sumetra insula, Bengala, Martaba, Malavar &c. Lacca colorem habet rubram, & diaphanam; fumum igni injecta gratum emittit.

LA-

LACERTUS, vide *Brachium*.

LACHRYMALE PUNCTUM, est foramen ossi nasi insculptum, per quod lachrymarum materia, ad nares transit; si punctum illud ex ulcere carunculæ occallescat, *Fistula* inde oritur *Lachrymalis*. Belg. **Het Traan-gat.** Germ. **Trähn-loch.** Gall. *Un tron pour larmes.* Angl. The Tears hole.

LACHRYMÆ sunt humiditates, quæ à glandulis oculi ad oculos humectandos secernuntur, quæ si nimiæ fuerint, ita ut à puncto lachrymali non recipiantur, extra oculos decidunt, & lachrymarum nomine veniunt. Belg. **Tranen.** Germ. **Thränen.** Gall. *Les Larmes*. Angl. Terras. Item *Lachryma*, est quoque humor è plantis tum sponte effluens (sive is concrescat in oleum, resinam, gummi, sive non) tum facta incisione, erumpens, uti lachryma Thuris, opii, sanguinis draconis, &c.

LACHRYMALIS DUCTUS, vide *Ductus Lachrymalis.*

LACONICUM, sive *Caldarium & Assa* sive *Balneum aëreum*, cella olim erat nullam aquam intra se continens, ad provocandum sudorem potissimum instituta, & ob id à nonnullis *Calida sudatio* sicuti à *Cicerone & Celso Assa* nuncupata. In hac vapor calidus, seu calor siccus inclusus sudorem provocabat. Belg. **Een droog bad.** Germ. **Truck bad.** Gall. *Un bain sec.* A. Drye baine.

LACTATIO, est lactis pro infantis nutritione ex mammis exsuctio. Belg. **Melking.** Germ. **Milch-saugung.** Gall. *Tirement de lait.* Angl. Milking.

LACTEA FEBRIS, est illa, quæ primis puerperii diebus puerperis supervenit. Belg. **Een Melk-koorts.** Germanic. **Milch-fieber.** Gall. *Fievre lactee.* Angl. The Milke Feaver.

Lactea Vasa, vide *Vasa Lactea.*

Lactes quidam pro pancreate, vel Mesenterio, alii pro lacteis vasis sumunt; pro intestinis tamen non ineptè sumeretur, *Plauti* enim verba sunt in Curcul. II. III.

Ita cibi vacivitate venio laxis lactibus.

Hoc est, laxis & inanibus intestinis.

Lactucimina, idem quod *Aphtha.*

Lactumia, idem quod *Achores.*

Lacunæ sunt poruli sive meatus in uteri vagina, sed nullibi majores quam inferiore parte meatus urinarii, ex ductibus illis materia quædam seroso-pituitosa emanat, pro semine habita, vaginam lubricat, & in Veneris quidem actu magna copia foras prorumpit. Belgic. **Slootjes / huiskens.** *Lacuna.* Lactantio *Philtrum*, cavum in Labro superiore sub naribus. φίλτρον. Belg. **Het voozlien in d'opperste lippe.**

Ladanum, seu *Labdanum* est liquor pinguis ex Cisti Ledon foliis exudans, qui canicularibus diebus in Cypro, Candia, Lybia, Arabia &c. Instrumentis quibusdam colligitur, & postea soli, ut induretur, exponitur. Quod ad nos fertur, durum est, friabile, colore opacum, cinereum aut subnigrum, inflammabile, cujus fumus grati est odoris, ideoque in suffitibus & odoramentis, usitatissimum.

Lævigatio est exactissima trituratio, qua Medicamentum aliquod in marmore, porphyrite, vel alio lapide polito, affuso liquore conveniente, vel etiam vino, mola parva lapidea, manu versatili, tam diu versatur, ut in pollinis pulverisque penè impalpabilis formam redigatur, eo modo, quo pictores colores præparare solent. Chymicis dicitur

alcool.

alcool. Belgicè. **Een ontastbaar Poeder - making.**

LAGOCHILUS, qui leporina seu fissa labia habet. ex λαγωὸς vel λαγὸς lepus apud Hesiod: , & χεῖλος labium. Belg. **Een Hasemont.** Vide *Labia Leporina*. Germ. Hasen scharten. Gall. *Bec de Lièvre*. Angl. Hare Mouth.

LAGOPHTHALMUS, sive *Oculus Leporinus* est, cum superior palpebra oculum non planè obtegit, manente nonnihil aperto oculo, cum somnium capiunt; ejusque sunt quatuor casus, à nativitate ; vel cum à perversa consuetudine vel retro spectandi efficitur : vel cum convulsione tunica affligitur; vel cum cicatrix dura remanet à vulnere vel ulcere curato. ex λαγὸς lepus, & ὀφθαλμὸς oculus. Belgicè. **Hase-oogen.** Germ. Hasenaugen. Gallic. *Yeux de Lièvre*. Angl. The eyes of the Hare.

LAMBDOIDES, est sutura cranii posterior à similitudine Λ dicta. Item os Hyoides. ex Λ λάμβδα, & εἶδος forma. Belgic. **Een winkel-naat.** German. Die dreyicktige naat. Gall. *La Suture lamdoide*. Angl. The Lamdoides suture.

LANCETTA est cultellus Chirurgicus, rectus, acuminatus utrimque anceps; in venæ sectionibus, fistulis incidendis, vel ano, pene & utero clauso aperiendis, idoneus. Belgicè. **Een lancet / laat-yser / steek-mesje.** Germ. Laßeysen. Gall. *Lancette*. Angl. Launcelet.

LANUGO in Phytologia, sunt filamenta tenella, cuticulæ extimæ instar pilorum seu lanæ adnascentia, uti in verbasco, gnaphalio &c. Belg. **Wolligheyt der bladeren.** German. Wollichkeit. Gall. *Laineux*. Angl. Woolie.

LANUGO, item est barbæ in pubescentibus primum rudimentum, lanæ instar prorumpens. Belg. **Vlas-**

Dlassen-haard / podde-hair. Germ. Gauch-haar/ milchhaar. Gall. *Le poil folet.* Angl. Soft Young haire, downe.

Lapides, in singulis tribus mundi regnis locum sibi vendicant: inter vegetabilia, cortices duriores nucleum includentes, dicuntur lapides. In animalibus habentur, uti calculi ex corpore humano. Lapis porcinus, Bezoar &c. Inter mineralia sunt lapides prætiosi & minus prætiosi. Nonnullis quoque imponitur medicamentis, quæ ad duritiem lapideam vel terrestrem, excocta sunt.

Lapidillum est instrumentum chirurgicum in extrahendis vesicæ calculis accommodatum. Belg. Een steen-lepel / lapidil. Germ. Stein-löffel. Gall. *Un lapidil.* Angl. Lapille.

Laqueus est vinculum ita nexum, ut attractum vel pondere pressum, claudatur: utriusque usus est ad fracta luxataque ossa extendenda, & reposita suo loco retinenda, ad partes constringendas & arctè vinciendas. Differentiæ laqueorum sunt variæ, nomina sortitæ vel ab inventoribus, vel ab usu vel alicujus rei similitudine & figura, vel nectendi modo vel effectu, quæ cum sine delineatione sint, vix ex sola descriptione percipientur. Belg. Een strik. Germ. Strick. Gall. *Laqs* vel *lacs.* Angl. A Snare.

Laryngotomia, idem quod *Bronchotomia.*

Larynx *guttur.* Græcis. λάρυγξ, βρόγχος, ἰσχχὺα ἀρτηρία. *Galeno* tamen λάρυγξ, propriè est caput & ostium asperæ arteriæ, sive cartilaginosæ arteriæ, constat ex quinque cartilaginibus. *Primum* θυρεοειδὲς sive scutiforme dicitur, protuberantiam illam in collo, vulgo pomum Adami, constituens: *secundum* par, κρικοειδὲς sive annularis, quia instar annuli turcici rotunda est: *tertia* & *quarta* car-

cartilago aliis unica: sed si membrana exuitur, apparet gemina, dicitur ἀρυταινοειδὴς guttalis & glottis. *Quinta* ἐπιγλοττὶς appellatur, quæ rimam tegit & claudit. Inservit voci & respirationi. à λαρυγγίζω clamo. Belgic. **Strotten-hooft / gorgel / de onrechte keel.** German. **Gurgel.** Gallic. *Le Sifflet, Gorge, Gouille.* Anglic. Head of the Wind Pipe.

Lassitudo est major defatigatio, & cum dolore aliquo, atque velut tensione motarum partium, quam non modo sentiunt, dum sese movent, sed etiam quieti sedentes, decumbentes, habetque rursus quinque gradus. 1. In tota cute carnibusque sentiunt ac si aciculis pungerentur, maxime si moveant se, aut lassa membra contingant: dicitur *lassitudo ulcerosa*. 2. Cum in membris lassis præter alia ardorem percipiunt, dicitur *Lassitudo Phlegmonodes*, quæ in febribus ipsis citra laborem, aut si velis ab inquietudine evenit. Hinc illud *Hippocratis* spontanea lassitudo morbum denuntiat, id est febrem futuram, quæ jam levis aliqua invasit. 3. Cum in profundo circa articulos, id est, in ligamentis & tendinibus, tensio urget, appellatur *lassitudo tensiva* sive *tenodes*. 4. Cum adhuc profundius in ipsis quasi ossibus, id est in ossium & Epiphysium & apophysium periosteo, contusionis sensum habent, dicitur *Lassitudo contundens* sive ὀστοκόπος. 5. Lassitudo, quæ emaciatis, gracilibus, Hecticis aut pueris aut senibus facilis est. Græc. κόπος, κάματος. Belgic. **Vermoeytheyt.** German. **Müde.** Gallic. *Lasseté.* Angl. Wearinesse.

Lateralis Morbus, idem quod *Pleuritis*.

Latissimus Dorsi Musculus, vide *Aniscalptor*.

LA-

Lenticulare Instrumentum pertinet ad operationes Chirurgicas, quo ossa minus glabra, poliuntur. B. **Wikwyps-tuig / polyst-tuig.** German. **Glattzuig.** Gallic. *Instrument pour le polir.* Angl. Instrument for the polishing.

Lentigines, sive *Ephelides*, sunt maculæ lentes colore referentes, quibus, in fœminis præcipuè, facies imprimis, interdum & Manus, Brachia, & thoracis pars superior aëri exposita, nunc densius, nunc rarius, quasi guttatim, conspersa est, sine omni dolore & molestia, in quibusdam æstatis solum tempore apparentes, hyeme vero evanescentes, in quibusdam verò perennantes. Græc. φακός. Belg. **Somer-sproeten.** German. **Sommerflecken.** Gall. *Des Lentiles.* Angl. Freckles.

Leontiasis, idem quod *Elephantiasis.*

Lepidoides, est sutura cranii *Mendosa*, sive *Squammosa*, à relatione appellata. Vide *Mendosa.* Ex λεπὶς Squamma, à λέπω decortico, & εἶδος forma. Belg. **De schub-naad.** Germ. **Schup-naat.** Gall. *Suture Mendose.* Angl. The Scaly Suture.

Leporina Labia, idem quod *Lagochilus.*

Lepra est scabies sicca, qua cutis in sqammulas, piscium instar mutatur: Differt à *Leuce & Alpho* eo quod lepra aspera est ad contactum & pruritum inducit; quandoquidem cutis sola affecta est, ideoque excoriata cute, subjecta caro sana apparet. à λεπρόω Scabrum reddo. Belg. **Lazerie.** Germ. **Die Maltzey / aussatz.** Gall. *Lepre, Ladrerie.* Angl. Leprie.

Lepra Arabum, Idem quod *Elephantiasis Græcorum.*

Lepra Græcorum, sive *Impetigo Celsi*: ἀπὸ τῶν λεπίδων à sqammis denominata. Summus quidam *Psora* seu scabiei gradus est, mox autem in prin-

principio, ne quis authorum lectione turbetur; observandum, nos hic de *Græcorum Lepra*, non de *Arabum* loqui. Quem autem Arabes *Lepram* nominant, ille *Græcorum* est *Elephantiasis*, qui nihil aliud est, quam universalis totius corporis *Cancer*; dum inquit: *Lepra* est morbus ortum habens ex bile atra per totum corpus sparsa, unde intemperies partium, forma & figura, & tandem etiam ipsa continuitas corrumpitur, & est cancer communis corpori toti. *Græcorum* vero lepram nominant *Arabes Albaram nigram. Albaras nigra*, idem est quod Impetigo excoriativa, & est scabiositas accedens cuti, aspera, vehemens, & facit squammas piscium, cum pruritu. Major in *Lepra* est humorum corruptio & intemperies, quam in *Scabie*, & in scabie solum quædam corpora furfuracea decidunt, in *Lepra* autem velut squammæ piscium; ita ut à pruritu per scabiem ad Lepram fiat transitus. Nam pruritus est levis quædam cutis, asperitas, in qua, nisi forte violentius scalpatur, nihil ex cute decidit; in scabie postea jam humor evidentior est, & scalpentibus furfuracea quædam corpuscula, sed sqammosa, seu scalpentibus, seu non scalpentibus decidunt. Etenim in scabie materia est tenuior, & summam saltem cutim depopulatur: deinde in *Lepra* materia crassior est, & non solum summam superficiem, sed etiam profundiora cutis depascitur. Græcorum hanc *Lepram* procul dubio sub impetiginis nomine proposuit *Celsus*. Non vero *Lichenem Græcorum*, quæ aliis impetigo dicitur, intellexit. Belg. **De Griekse Lazerie.** Germ. **Maltzey von der griechen.** Gall. *Lepre de Grece.* Angl. Leprie Greeke.

Leporinus Oculus, vide *Lagophthalmus.*

Leptun-

Leptuntica, Idem quod *Attenuantia*. à λεπτύνω attenuo.

Lethargus, est sopor in morbis, profundior quam in comate vigili, sed minor quam in comate & caro: tum quoque delirium & febris adsunt. Tumet facies, sudant & aliquando sudorem frigidum, oblivione tenentur, ut matulam fortè manu tenentes, mox ejus obliviscantur: Urina turbata est, & febris cum lenta, tum accessiones habens. Ex λήθη oblivio. Belg. **Slaap-koorts.** Germanicè Die schlaff-sucht / schlaff-fieber. Gall. *Lethargie*. Angl. A Dropsie.

Levator Musculus, est unus ex scapulæ musculis, ita per excellentiam nuncupatus, à transverso secundæ, tertiæ & quartæ, nonnunquam quintæ colli vertebræ processu, vario fibrosorum fasciculorum cætu emergens, circa medium intricatissime connectitur; quæque etiam carnea alterius classis fibram nervosam sive tendineam recipit. Validus ex parte carneus ex parte tendineus, elatiori atque inferiori scapulæ angulo infigitur, atque hic scapulam elevat. Dicitur & *Patientiæ Musculus*. Belg. **Opligtende spier.** Germ. Auffhebende mauß. Gallic. *Muscle Levatoire*. Anglic. The Uplifting brawn.

Leuce est mutatio, in qua pili, cutis & nonnunquam subjectæ carnes in album colorem mutantur; caro acu puncta non sentit, nec sanguinem emittit sed humorem lacteum. Dicta est λευκὴ à populo alba: quoniam, ut in illa arbore, sunt veluti quædam lanugines, sic in istoc affectu apparet albedo in ipsa cute; differt ab *Alpho* quod *Leuce* altius penetret & cutim mutet, ita ut etiam pili immutentur, à λευκόω album reddo. Arabibus *Albaras alba*. Belg. **De witte lasery.** Germ. Weiße

 malz

fundationis; aliam vero non excoriari; & aliam esse ambulativam & malignam, aliam vero stantem. Alia etiam est antiqua alia recens. Hinc liquet, Scabiem ipsius *Corn. Celsi* nihil aliud esse, quam Lichenes ipsos Græcorum, & Impetiginem Arabum. Fit in toto corpore, sed præsertim in facie & mento, ut habet *Galenus*, est enim Lichen, *inquit*: menti incundissima affectio; quoniam pruriginem multam inducit, facit partium affectarum circumtensionem: periculosa est non parum, proserpit per totam faciem, oculosque interdum contingit, & tandem etiam extremam fœditatem parit. *Lichen Græcorum* est *Impetigo Plinii*, sive inæqualitas cutis, cum insigni pruritu & pustulis siccis, ad vicina serpens & extendens. Belg. De Haar-worm. Germ. Flechten/schwinden/zittermal. Gall. *Dartre, seu volagie.* Angl. Tetter, ringworme, wild-fire. *Lichen* etiam callus in equo-quorum pedibus dicitur; item musci viridis species.

Lien, idem quod *Splen.*

Lienteria, est alvi fluxus, seu levitas intestinorum, qua alimenta cruda parum, vel permistis fæcibus excernuntur, ita tamen ut ab his ista dignoveris. Itaque alimenta non subsistunt in ventriculo, sed mox in alvum præcipitantur, cum murmure aliquo, distensione, dolore & nausea. Hic vero fluxus diu perseverans vires admodum frangit. Ex λεῖον leve, ἔντερον intestinum & ῥέω fluo. Belgic. Spijsloop/ afgang van onverteerde spijs. Germ. Die ruhr/ der bauchlauff. Gall. *Flux de ventre, Lienterie.* Anglic. To Flixe laxe vel lowsenesse of the bellie.

Ligamentum Græcis σύνδεσμος est pars solida, & admodum fibrosa, ex simili fere cum cartilagine, materia, ortum ducens, magnitudine, nu-

mero, situ, varia, lata vel rotunda, prout ad cartilaginis aut membranæ constitutionem accedat, siccior aut humidior, durior aut mollior, minus, magisque lenta & flexilis, colligandis partibus, maxime ossibus, ad faciliorem motum destinatur. Belgic. **Een band / been-band / geel hair.** Germanic. **Band / spanadern.** Gallicè. *Ligament.* Anglicè. Idem.

LIGAMENTUM CILIARE, oritur ex circumferentia uveæ tunicæ, ubi duplicata menbrana ejus se reflexit ad crystallinum, ligamentum illud seu *interstitium ciliare* dictum, quæ sunt tenuia quædam filamenta ex uvea producta, referentia lineas nigras, palpebrarum pilis similes, & crystallinum humorem cingunt, qui horum ope nectitur vicinis partibus, & cum uvea mobili quoque movetur. Belg. **Oog-hair gelijke band.** German. **Aughaargleiche band.** Gallic. *Ligament Ciliare.* Anglic. The ciliar ligament.

LIGAMENTA UTERI, impropriè dicta. Duo dicuntur rotunda sive teretia, instar lumbricorum. Oriuntur à lateribus fundi uteri & in ossa pubis desinunt. Alterum par latum est & membranosum, vocanturque *Vespertilionum ala*. Hæc habentur ad latera fundi. Belg. **De Moeder-banden.** German. **Bande der gebärht mutter / mutter bander.** Gallic. *Ligament de la matrice.* Anglic. The ligament of the Womb.

LIGULA, idem quod *Clavicula*.

LIMONADA, est species julepi, cui limonum succus, cum saccharo ingreditur. Belg. **Limoen-dranck.**

LINAMENTUM, idem quod *Motos*.

LINCTUS, idem quod *Eclegma*.

LINEA ALBA est tendinum musculorum abdomi-

dominis, concursus exceptis rectorum tendinibus. Nam tendines obliquorum uniuntur, & ita coëunt ab utraque parte, ut quasi tunicam abdomini obductam forment ac si unicus esset tendo. Alba est & carnis expers, procedens à mucronata cartilagine ad os pubis, estque infra umbilicum angustior, quam supra. Belg. **De witte linie.** German. Weiße linie. Gallicè. *La ligne blanche.* Anglicè. The White line.

LINEÆ FATALES, sunt quædam rugæ in cute frontis, ex quibus multa quædam prædicuntur inepti. Belgic. **Voorseggende linien.** Germanic. Vorsagung rugen. Gallic. *Lignes Fatales.* Angl. Fatall lin's.

LINGUA est membrum in ore contentum, à lingendo dictum, oblongum, latum, crassum, & ad radicem quidem crassius, in extremitate tenuius & acutius; magnitudo mediocris est, ut moveri expeditè possit. In exteriori linguæ parte, superiori sc: regione, copiosissima quædam corpora, serie quadam disposita, ab extrema linguæ superficie foras erumpunt, & modicè incurvata unanimiter, versus posteriorem linguæ partem inclinationem, positionemque habent, ita ut æmulentur pectinem carminatorium: hæc corpora cartilaginosa in bove præcipuè videntur eam referre figuram, quam in aprino dente; in parte inferiori concavitatem quandam exhibent; componuntur ex densa & tenaci materia, fibrosa, quæ quasi virgularum aggeries videtur: circa linguæ latera gracilescunt, ut ferè obliterentur & in basi eorum loco membranosa quædam corpora collocantur, quæ conum, mox obtusiorem papillam æmulantur: singula exposita cornua exteriori linguæ membrana investiuntur; firmiter inplantantur in tenaciori quadam linguæ tunica, & subjecta mu-

 cosa,

cosa, seu nervosa substantia, iis præcipuè in locis, ubi insignes foveæ pari ordine expositæ observantur, ita ut in parte interiori non exigua eorum portio emineat, quæ in mucosa quodam corpore tenaciter implantantur. Membrana hæc totam investiens linguam in superiori ejusdem area inserta, & convoluta habet exarata cornua, & quibus in locis papillæ foras protuberant, attenuantur & gracilescunt, & in minimæ cucurbitulæ figuram excavantur; minimi in hoc tubere observantur poruli. Hæc detracta sese offert glutinosa quædam substantia, & alba est ubi nectitur. Membrana subnigra autem, ubi partem interiorem tangit; conspicua foramina singulis exaratis cornibus respondentia habet; inter quæ innumeri & exigui meatus ad extimam linguæ superficiem hiant. Deinde, in conspectum sese offert nervosum & papillare corpus subflavum, quod membranæ instar excurrit, papillas etiam nerveas insignes miro ordine dispositas promit. Succedunt alterius ordinis papillæ copiosiores enarratis; quot enim cornua exterius linguam tegunt, tot etiam hujus generis nerveæ papillæ intus reperiuntur; hæ exortæ à communi papillari corpore, in mediocrem altitudinem elevantur, & ab extremo capite nerveas propagines ulterius emittunt, circa hæc conspiciuntur innumeræ papillæ idem exordium sortitæ & ad eandem altitudinem elevatæ, graciliores tamen, quæ coni figuram referentes, proprios sinus in jam exarata mucosa substantia excitatos subintrantes, tandem desinunt versus extimam membranam. Porro linguæ substantia musculosa est. Centrum autem linguæ ex multiplici fibrarum genere constat, longis, transversis & obliquis, quæ identidem invicem per superequitationem intextæ colliguntur, ita ut fiat veluti teges: musculis peculiaribus movetur, quibus

retra-

retrahitur & abbreviatur. Musculorum paria sunt *Styloglossum*; *Basioglossum*, *Genioglossum*, *Ceratoglossum* & *Myloglossum*. Græcis γλῶσσα & γλῶττα. Belg. **De tonge.** Germ. **Die zung.** Gall. *Langue*. Angl. A tongue.

LINIMENTUM, est medicamentum externum, consistentia inter oleum & unguentum media. Belg. **Smeering / strijking.** German. **Beschmierung / bestreichung.** Gallicè. *Oignement*. Anglicè. Annointing.

LIPODERMUS, est vitium cuticulæ, glandem colis investientis, adeo ut non possit retrahi. Item præputii absentia. Ex λείπω deficio, & δέρμα cutis.

LIPOPSYCHIA, est leve animi deliquium, sive virium prostratio. Ex λείπω deficio, & ψυχὴ anima. Belg. **Een flauwte.** Germ. **Hertzängst.** Gall. *Defaillance*. Angl. Feeblenesse.

LIPOTHYMIA, *Defectus animi*, *Defectio animæ*, *Deliquium animi*, λειποθυμία *Philoteo*, λειποψυχία Hippocr. sive insignis vivificationis læsio, quæ est magna virium omnium prostratio, ex sufficientis copiæ spirituum & caloris in cor aliasque partes, impulsorum defectu. Hæc si magna fuerit *Syncope* vocatur. Vide *Deliquium animi*. Ex λείπω deficio, & θυμὸς animus. Belg. **Een qualikte / Zwimeligheit.** Germ. **Hertzängsten / ohnmacht.** Gall. *Pâmoison*, *defaillance*. Anglicè. Feeblenesse, Weakenesse.

LIPPITUDO, est ophthalmiæ species, seu asperitas quædam intra oculos, ac si arena esset inspersa. Belg. **Leepoogig.** Germ. **Augentrieffung / das rinnen der augen / augen-fluß.** Gall. *La chassie mal de yeux quand ils pleurent & sont chassieux*. Angl. Blearednesse.

Lipyria, est febris continua, in qua simul externa frigent & interna uruntur: sæpe contingit in inflammationibus ventriculi, hepatis, lienis, aliorumque viscerum. Ex λείπομαι deficio, & πῦρ ignis. Belg. **Een heete koude koorts.** Germ. **Heiß kalte fieber.** Gall. & Angl. *Lipyrie*.

Liquid-Ambra, sive *liquida ambra*, ob odoris suavitatem sic dicta. Resina est oleaginosa suavissimi ac gratissimi odoris, effluens ex arbore quadam procera ac venusta, foliis hederæ, *Ococol* dicta. Estque partim siccior, quod sedimentum forte est, quæ seorsim conservatur; partim tenuior ficciori supernatans. Alia quoque exprimitur, sed vilioris conditionis est: nascitur ista arbor in Hispania nova.

Liquor quamvis de quolibet humore dici possit, in specie tamen denotat per deliquium paratum, quem oleum alias, nonnunquam Balsamum dicere solent. Sæpe & pro destillato liquore haberi potest.

Lithargyrium officinis, spumosum excrementum est, è purificatione argenti, quæ per plumbum fit, residuum. Duo ejus genera communiter statuuntur, videlicet *Argenteum*, quod coloris minus saturi, & *Aureum*, quod saturioris coloris, magis ad rubedinem vergentis, existit. Verum tamen non nisi coctione differunt, *aureumque* magis coctum est, quam *argenteum*. Sed proprie nihil aliud est quam plumbum. Belg. **Glit/ goud en silver-glit.** Germ. **Gleet.** Gall. *Litarge*. Angl. Litharge.

Lithiasis, est calculi in renibus, vesica, aliisque in partibus generatio, à λιθιάω calculos patior, calculis laboro. Belg. **De Steen.** Germ. **Stein.** Gall. *Pierre*. Angl. Stone.

Lithoides, est os petrosum, sic ob duritiem lapideam appellatum. Ex λίθ☉ lapis, & εἶδ☉ forma. Belgic. **Het steenbeen.** Germ. Steinbein. Gallicè. *l'Os Petreuse*. Anglicè. The stone bone.

Lithontriptica, sunt medicamenta saxiphraga, sive quæ calculum frangunt, & conterunt. Ex λίθ☉ lapis, & τρίβω tero. Belg. **Steen-brekende dingen.** Germ. Steinbrechende mittlen. Gall. *Remedes Lithrontriptique*. Idem ferè Anglis.

Lithotomia, est chirurgica calculorum è vesica sectio: & hoc modo procedit. Imponit Lithotomus ægrotantem alicujus robusti sinui, pulvinari molli instrato, postquam ter, quaterve ex loco altiori in inferiorem prosiliit, mox manum utrinque validè plantæ pedis alligat, genua vero utrinque adstantes duo ministri detinent, ita ut quam maxime à se invicem distent. Deinde primum sinistræ manus digitum solum, aut si necessitas exegerit, duos priores, oleo liliorum alborum madefacit, eosque in anum immittit, dextra vero pubis superiora leviter comprimit, ut hoc modo osse pubis ad perinæum transferatur calculus, quem quum digitis dictis eo adegerit sinistro lateri inter testiculos & anum, proxime ad suturam perinæi, cultro utrinque acuminato vulnus pro calculi magnitudine infligit, calculo tenus cultrum deducendo: & vulnere si sua sponte, aut digitorum insertorum propulsione, exire detrectet calculus, forcipe, aut quod præstat cochleari sive lapidillo eum foras trahit. Extracto calculo, vinculis omnibus solutis, vulnus obligat modo debito, sanguinem sistentibus adhibitis mediis, brevique tempore, ut consolidetur curam adhibet, ne urinæ per locum vulneratum stillicidio laboret æger. Hic modus, *Apparatus minor* vocatur, & in

in pueris imprimis locum habet, licet sæpe in adultis hisce in regionibus instituitur. In *Apparatu majore* vero, æger eodem modo ut supra, bene ligatus mensæ imponitur, & in ea detinetur, mox *Itinerarium* per urethram in vesicam intromittit chirurgus usque ad calculum, factoque foramine, ut supra, in sulcum itinerarii per vulnus *conductorem* immittit, deinde itinerario ex urethra ablato, per vulnus inflictum *forcipem*, lapidillum, aut instrumentum aliud, detrahendo calculo accommodatum, immittit, quo sic & apprehendere calculum & foras educere queat. Hoc facto, deligatio vulneris & consolidatio instituitur ut in pueris, adhibita, si nimis magnum fuerit, sutura, impositaque ad dies duos aut tres cannula argentea, evacuationi sanguinis concreti, pituitæ, urinæque arenosæ apta. Occurrit adhuc alius calculos extrahendi modus, nempe foramine in abdomine facto, calculus ex fundo vesicæ exscinditur, & hoc modo nunquam stillicidium est expectandum. Ex λίθ☉ lapis, & τέμνω incido. Belg. **Steensnijden.** Germ. **Stein-schneidung.** Gall. *Taillement de Pierre*. Angl. Cutting of the stone.

LITHOTOMUS est chirurgus secandis calculis peritus. Ex λίθ☉ lapis, & τέμνω seco. Belgic. **Een steen-snijder.** Germ. **Stein-schneider.** Gallic. *Tailleur des Pierres*. Angl. Stone Cutter.

LIVIDUS MUSCULUS una cum aliis musculis femur movens, dicitur & *Pectinaeus*, qui ab ossis pubis superiore ad commissuram parte, usque in femoris exporrigitur latus externum. Belg. **De loodverwige spier.** German. **Bleyfarbige mauß.** Gall. *Muscle Livide*. Angl. Leaden coloured brawne.

LIXIVUM, est sal aqua solutum: præparatur vulgo ex cineribus, ex quibus mediante aqua sal, quod continent, elixiviatur. Belgicè. **Loog.** Germa-

Germanic. Lauge. Gallic. *Lessive*. Anglic. Lee, Lie.

Lixivum Sal, est Alcali fixum, quod ignis torturas patitur. Belg. **Loog-sout.** German. Laug saltz. Gall. *Lessive*. Angl. Lie.

Lobuli Adiposi, vide *Sacculi Adiposi*.

Lobus Auris, est auricula, sive interior pars auris. Belg. **Het lellétjen van 't oor / oorlapjen.** Germ. Das ausserste am ohr. Gall. *l'Oreille exterieure*. Angl. Teap of the ear, lobe.

Localia Medicamenta, sunt quæ externè applicantur, ut emplastra, linimenta, unguenta &c. Græc. Τοπικά. Belgic. **Plaats-middelen.** Germ. Platz mittlen. Gall. *Remedes Topique*. Angl. Place Remedies.

Loch & Lochoch, idem quod *Eclegma*.

Loch Sanum & Expertum, est Eclegmatis species, quæ in morbis pectoralibus utilis censebatur, & experta.

Lochia sunt puerperarum expurgamenta, post fœtus & secundinarum exclusionem, prodeuntia. à λέχομαι cubo; unde λέχος lectus, & λεχωίδες ὧραι tempora partus. Belg. **De kraam / kraamsuyvering / reining.** Germ. Kramsduberung / reinigung. *Vuidanges*. Angl. Evacuation by woman in Child-bed.

Lochoch, idem quod *Eclegma*.

Loci Chymici, dicuntur vasa & fornaces apud chymicos.

Loci Muliebres, idem quod *Uterus*.

Loculamenta, sunt seminum involucra, quæ veluti parvæ capsulæ ea occludunt.

Locustæ, idem ac oculi aut gemmæ. Sed & insecta quædam denotat.

Loimographia, est descriptio morborum con-

contagiosorum. Ex λοιμὸς veneum pestiferum, & γράφω scribo. Belgicè **een beschrijving van besmettelijke siekten.**

Loimos, est venenum pestilentiale, quod oritur ex nitro aereo particulis heterogenæis nimis exaltato & aculeato, quod, inspirando sanguinem & spiritus animales inficit & corrumpit. Græcis λοιμὸς, παρὰ το λείπειν, id est à deficiendo, quia hominum defectum inducit: seu ut aliis placet παρὰ τȣ͂ λιμȣ͂, à fame. Unde proverbium Græcum, μετὰ λιμȣ͂ λοιμὸς pestis post famen. B. **een besmettelijke ziekte.** Germ. **Ansteckende kranckheit /** Gall. *maladie contagieuse.* Angl. Pestilent poyson.

Longanon, sive intestinum ultimum. item ἀπευθυσμένον, δακλύλιος, ἀρχὸς Hippocrati. vide *rectum intestinum.*

Longissimus Dorsi Musculus, producitur à margine ossis sacri, atque à lumborum vertebris oriundus fibrarum fasciculis coagmentatus, cum serrato postico inferiore ascendit, quem circa dorsi vertebram infimam deferens, singulis lumborum ac dorsi transversis processibus alligatus, primam thoracis petit vertebram. Thoracem, lumbos eorumque vertebras extendit. B. **De langste rug spier.** Germ. **Der langer ruck mausz.** Gall. *Muscle Tres longe de dos.* Angl. Long Brawn of the back.

Lopidoides, idem quod *Lepidoides.*

Lordosis, est spinæ dorsi in anteriora curvatio. à λορδόω in anteriora curvo. B. **Bultagtig na vooren toe.** Germ. **vorgebogchelt.** Gall. *incurvation devant.* Angl. Bending of the backbone forward.

Loricatio, est actio chymica, quando retorta igni nudo exponenda luto, argilla aut alia materia obducitur. B. **Een beharnassing.** Germ.

Be=

Beharnisschung. Gallice & Anglice *Lorication.*

LORIPES, est qui alterum vel ambos pedes habet contortos & incurvatos. dicitur quoque *varus.* B. **Scheef-been/ slim-voet / krom-been.** Germ. Krump-fuß. Gall. *La jambe tortue.* A. Crooked legged.

LOTIO, est quodammodo Balneum particulare, quo caput, axillæ, manus, pedes & genitalia abluuntur, idque decoctis medicamentosis. Lavantur etiam nonnulla medicamenta, idque propter eorum salsedinem & acrimoniam, ut in calce, tutia aliisque lapidibus contingit. B. **Wassinge.** Germ. Waschung. Gall. *Lavement, baignement.* Angl. a. Washung.

LOTIUM, vide *Uron.*

LOZANGIAE sunt idem quod *Morsuli.*

LUES MORAVICA, seu *pannonica* vide Febris *ungarica.*

LUES VENEREA, morbus gallicus, italicus, hispanicus, Siphylis *Fracastor.* παρὰ 'Ιο σίνειν τὰ φῦλα. est intemperies maligna & contagiosa, ex materia virulenta ab alio infecto, vel concubitu, aliove impuro contactu communicata, ortum ducens, cum capillorum defluvio, maculis, tuberculis, ulceribus, cruciatibus, & prout ad varias corporis partes delata, sit contagiosa, multisque aliis symptomatis sæviens. B. **De spaanse pokken.** Germ. Frantzosen / spannische kranckheit. Gall. *Verolet.* Angl. Pockes, the French pockes.

LUMBAGO est dolor in musculis lumborum à lue scorbutica, obsessis, ita ut æger sese recto situ tenere cogatur. B. **Lende-pijn/ 't spit/ lende-gigt.** Germ. Lenden-spiß. Gall. *Douleur durable des reins.* Angl. Th paine of the loines.

LUMBRICALES MUSCULI sive vermicu-

culares, sunt quatuor in singulis manibus, totidemque pedibus, sic ob exilitatem & figuram dicuntur. Belg. **De worm-gelijkende spieren.** Germ. **Wurm-gleiche mauß.** Gallic. & Angl. *Muscles Lumbricales.*

Lumbrici, sive *Vermes*, sunt animalcula ex ovulis in corpore nostro aliquandiu morantibus, producta. Belg. **Wormen.** Germ. **Wurmen.** Gall. *Vers.* Angl. Wormes. Alii sunt *Rotundi*, **ronde wormen.** Germ. **Spulwurmen.** Gall. Vers rondes. Alii, Cucurbiti seminis forma, Cucurbitini dicti, alii Ascarides. Belg. **Maepen.** Germ. **Wurmlein.** Alii Dracunculi, &c.

Lumbus & Lumbi, Gr. ψόα, ὀσφὺς, ἰξὺς. Propriè dicitur pars totius spinæ infra dorsum quinque vertebris omnium crassissimis, maximisque compacta, inter dorsum & os sacrum mediis; estque ea regio corporis, qua homines cinguntur. Belg. **De lenden.** Germ. **Lenden.** Gall. *Le rable.* Angl. The loine; the haunche, The Reine.

Luna, chymicis denotat *Argentum.* Belg. **Silver.** Germ. **Silber.** Gallic. *Argent.* Anglic. Silver.

Lunatici, dicuntur Epileptici, σεληνιακοὶ, quia mutato lunæ cursu, Epilepticis paroxysmus exacerbatur. Belg. **Maansiekte.** Germ. **Monsüchtige.** Gall. *Lunatiques.* Angl. Lunatikes.

Lupia est tumor sive protuberantia, fabæ turcicæ magnitudine; quidam pro *Meliceride*, accipiunt, alii pro *Ganglione.*

Lupinus, Græcè θέρμος, dimidiæ drachmæ æquatur. *Danich* Arabibus: quod tamen *Fernelius* solum gr. vi. *Agricola* & *Mercurialis* viii. sive tertiam scrupuli partem pendet. *Drachma* pendet lupinos novem; *Siliqua* dimidium; lupini tres scrupulum

lum pendent. Belgic. **Een half vierendeel loots.** German. Ein halb quintlein. Gall. *Demi drachme.* Angl. Half dram.

Lupus, est species cancri, crura & tibias occupans. Belg. **De Wolf.** Gall. *Le loup, ou le chancre.* Angl. The wolfe.

Lutatio, est vasorum chymicorum lutatio sive obsignatio. Belgic. **Een toelijming / een verzegeling.** German. Verlutierung. Gall. & Angl. *Lutation.*

Lutum, est materia quædam glutinosa, aqua subacta, ut Farina triticea, secalicea, lini seminis, amylum, ovi albumen & similia, qua vasa destillatoria, ne quid expiret, probè obsignantur. Belgicè. **Leem.** Germ. Leymen. Gall. *Lut, glu.* Anglic. A Lute.

Luxatio, est recessus ossis è proprio sinu & loco, in alienam sedem, motum arbitrarium impediens. Belgic. **Ontwrichting / uitleding.** Germ. Verrenckung. Gallic. *Luxation, dislocation.* Angl. A Dismembring.

Luz, an sit os vertebrarum, an vero sesamoideum in pede dubitatur.

Lycanche, est angina, quæ lupos strangulat, vide *Angina.*

Lycanthropia, est *Rabies Hydrophobica*, à rabido lupo excitata, in qua homines luporum ululatus imitantur. Ex λύκος lupus, & ἄνθρωπος homo. Vide *Hydrophobia.* Belg. **Wolfs-beet.** Germ. Wolffsbiß. Gallic. *Morsure de Loup.* Angl. Biting of the Wolfe.

Lycium, est succus extractus & coquendo inspissatus ex ramis ac caudice arboris pyxyacanthæ sive Lycii, sed cujus sit succus varii dubitant. Provenit in variis locis, uti in India, Hispania, creta,

Capa-

steen/ lynx-steen. Germ. Albschoß/ schoßtein/ Luchs-stein/ Tappen-stein (si niger sit.) Gall. *La Pierre de Lynx*. Angl. Lyncian-stone.

Lyteria, est signum solutionis magni morbo. à λύω solvo.

M.

M Simplex in præscribendis formulis denotat *Manupulum*, scribitur sæpe tribus literis ut *Man*. In fine formularum significat *Misce*.

Maceratio est species infusionis, quando dura quædam corpora in aqua aliove liquore mediante calore infunduntur, nam hoc modo magis aperiuntur. B. Weiking. Germ. Weichung. Gall. & Angelis *Maceration*.

Macis, quid sit Vide *Moschatam Nucem*. B. Foelp / bloem van Noternostaat. Germ. Muscatbluth. Gall. *Muguette, fueilles de muscat*. A. Macce. *Macer veterum* est ligni cujusdam cortex lignosus, crassus, rubescens ex Barbaria afferri solitus, gustu valde amarus & astringens, adeoque differt à maci, quamquam interdum modernis confundantur. Est & genus maceris Insularum orientalium, quod forsan idem cum veterum.

Macrocephalos, sive *capito*, est is, qui magnum habet caput. ex μακρὴ magna, & κεφαλὴ caput. B. Grootshooft. Germ. Großhaupt. Gall. *Tête grande*. Angl. great head.

Macrocosmus denotat mundum universum, sicuti homo *Microcosmus*, sive minor mundus in com-

Magisterium, pulverem designat proprie solutione ac præcipitatione paratum, impropriè resinosam materiam simili modo productam, utpote quæ verius Extracti nomine donatur. Magisteria ut varia sunt, ita & variè parantur, semper materiæ siccæ, si fieri potest pulverisatæ, aut si necessarium, calcinatæ, affunditur liquor solvens, qui pro diversitate ejus diversus est, acetum simplex aut destillatum, tum per se, tum acuatum per spiritum nitri, vitrioli, salis &c. Imo hæc sola in mineralibus & animalibus; lixivium ex sale tartari, & aqua paratum in vegetabilibus, spiritus vini in his sulphureis, hoc est, oleosa parte præditis, hæc tamen magis ad extracta spectant. Soluto affunditur liquor præcipitationem efficere valens; ex specialibus cognoscendus, fere ol. tart. per deliquium, urina, aqua salsa, spir. vitrioli, nitri &c. In mineralibus & animalibus, aqua communis, aut aluminosa in vegetabilibus; & secedet ad fundum vitri Coagulum exiccandum; & si necessitas urgeat primum edulcorandum, postea igniendum. B. Meester-poeder. Germ. Meister-pulver. Gall. *Magisterie*. Angl. Magistery.

Magistralia Medicamenta sunt, quæ à Medicis ad varios scopos & usus in officinis præscribi solent, *usualia* vulgo appellantur: quia eorum usus frequens esse debet; semel sc: in septimana, vel bis in mense. B. Meester-stukken. Germ. Meister-stucken. Gall. *Remedes magistrales*. Angl. Masterlyke remedie.

Magma spissum unguentum est; sed dicuntur quoque fæces post succorum expressionem, aut decoctionem; relictæ. à μάσσω pinso, subigo. B. De uitligheid. Germ. Unflat. Gall. *Marc*. Angl. dregs.

MAGNA ARTERIA, idem quod *Aorta*.

MAGNES est lapis polos mundi ostendens, ferrum chalibemque attrahens, præsertim ferreo circulo armatus. Reperitur circa ferri fodinas in diversis Germaniæ, Norvegiæ, Sueciæ, & Italiæ locis. Vegetior plerumque cæteris esse solet, qui ferri colorem habet. Ingreditur quibusdam emplastris, ut ferrum ex vulneribus attrahatur; sed frustra, cum magnes pulverisatus, & præsertim ustus, vires suas amittat, saltem non ostendit. Sanguinem quoque sistit. Gr. λίθος Μαγνῆτις & Ἡράκλειος, dicitur & sideritis. B. **Magneet-steen / Zeil-steen /** quia nautæ eo utuntur. Germ. **Magnet-stein.** Gall. **Aimant.** A. Load-stone.

MALA, est illa pars faciei, quæ est infra oculos et supra maxillam inferiorem, Sic dicta ob protuberantiam. B. **De wange / de koon.** Germ. **Ein backen.** Gall. *Une joue.* Angl. a cheeke.

MALABATRUM, ab *acosta* delineatum, cinamomi ramulus cum baccis & foliis mihi esse videtur, convenit enim cum folio quod servo, & fortè eadem res erit. Scriptores tamen non conveniunt. *Dioscorides* folia hæc in aquosis crescere locis aquisque innatare scribit, ut lens palustris. *Garcias ab orto* ut & alii scriptores esse folia arboris ajunt, inveniriqueque copiosè in India ac maximè in Cambaja, procul ab aquis. Utrum ergo *Malabatrum* hodierdum cum veterum idem sit, est de quo ambigitur. Forte ob folium quod habet magnum, per excellentiam quoque *Folium* dictum. Indi *Tamalapatra* appellant; Arab. *Cadegi Indi.*

MALACIA est fames depravata, qua ab usu humano aliena appetuntur: item corporis mollities, à μαλάσσω mollio. B. **Een verdorven honger / maag-de honger.** Germ. **Lust nach ungesienenden speisen.** Gall.

Gall. *Faim corrumpe.* Germ. Lust na dungesier den speisen. Gall. *Faim corrumpe.* Angl. depraved appetite.

MALACTICA sive *Emollientia* sunt, quæ mediocri sua calefaciendi & humectandi facultate, partes inter se firmius cohærentes, dissolvendo, & nonnulla dissipando, molles reddunt. *Malagma* idem majoribus sonat quod *cataplasma*. à μαλάσσω emollio. B. Versagtende middelen. Germ. Linderende artznev. Gall. *Medicine emolliente.* Angl. Softing remedie.

MALAGMA, idem quod *Malacticum*.

MALAXATIO, est quando massæ quædam pilularum, & præsertim emplastrorum in massam cum aliis rebus subiguntur, sive id manu fiat, sive pila, vel simili instrumento. B. Kneding. Germ. Knetting. Gall. *Petrissement.* Angl. a Kneading.

MALIGNUS MORBUS est qui sævit vehementius aut perseverat diutius, quam indoles ejus præ se fert, ut febris pestilens, ulcus cacoethes &c. B. Kwaatwillige ziekten. Germ. Böse kranckheit. Gall. *Maladie maligne.* Angl. a malignant disease.

MALLEUS est ex officulis illis quatuor in aure contentis unum. B. Het hamertjen. Germ. Hämerlein. Gall. *Petit marteau.* A. Hammer, beetle.

MALLEUS PEDIS, vide *Malleolus*.

MALLEOLUS sive *Malleus* σφυρὸν, πέζα polluci, est duplex, *externus* qui est inferior in pede ossis fibulæ processus: vel internus estque processus inferior ossis tibiæ. B. De enkele. Germ. Der knoden / vel knöchel am fuß. Gall. *La cheville du pied.* Angl. The Anckle.

MALTHACODE, est medicamentum cerâ emollitum. à μαλάσσω emollio, μάλθη est cera emollita.

Malum Mortuum, est scabiei genus, dictum quod corpus nigrum & quasi mortificatum apparet; quod est scabies cum livore & nigredine, ac pustulis crustosis, nigris & fœdis, sine sanie & sensu ac dolore, in coxis & tibiis præsertim sæviens.

Malogranatum &

Malum Punicum seu Granatum est cartilago *Xiphoides*, sic ab Arabibus nominatum, alias Fructum denotat.

Mammæ, *Mammilla*, *Uber*. Grammaticorum senatus curiosior *ubera*, interiora, *mammas* ipsas eminentias dici voluit. μαζὸς, μασὸς, τιτθὸς, τιτθίον, μῆλον *suidæ* ob mali in rotunditate similitudinem. οὖθαρ *Hom.* ὑπήθεον *suidæ*. uter propriè pro ubere animalium sumitur. est corpus globosum, album & molle, utrinque musculo pectorali incumbens, intus ex glandulis conglomeratis constructum, quo mediante lac à sanguine arterioso segregatur, & per tubulos minimos, papillam transeuntes foras in usum fœtus convehitur. B. *de borst*, *mammen*. Germ. Brust/ Dütlein. Gall. *la mamelle*. Angl. a dug, teat, pappe.

Mammiformes Processus sunt duæ ossis occipitis apophyses. B. *mamwijse uitsteeksels*. Germ. Brustgleiche außwäschs. Gall. *Apophyse mammiforme*. Angl. teatlike processe. Vide *Mastoidei*.

Mammilla, idem quod *Mamma*.

Mandibula, Maxilla. γαμφήλη, σιαγὼν, γένυς γένειον, γνάθος. estque superior vel inferior. *superior*, è duodecim componitur ossibus utrimque sex. 1. ad angulum oculi externum, & cum processu ossis temporum anteriore conjunctum, apophysi suâ os jugale producit. 2. Oculi canthum internum constituit, meatu præditum amplo, per quem ad nares redundans oculorum humiditas descendit. 3. Intra oculi orbitam, reliquis duobus interpo-

terpositum. 4. Maximum omnium, genarum, & palati potissimam absolvit partem, dentiumque cavernis elaboratum. 5. Juxta cum pari suo nasum constituit. 6. Extrema palati cum osse socio terminat: atque hæc omnia harmoniis potius, quam futuris combinantur. *inferior* vero vigente ætate in os unicum coalescit, duritie, crassitudine, adeoque robore insigne processus attollit duos, acutum unum, qui *Corone* tum retusum alterum, qui in capituli formam collectus *Condylus* appellatur. Foramina interna duo, totidemque externa nervis egressum concedentia; interiores dentes cavernulis excipit, & ossi petroso coarticulatur. B. **Kinnebakken.** Germ. Kinnebacken. Gall. *Maschoire.* Angl. The jawbone.

MANDIBULARES MUSCULI, idem quod *Masseteres.*

MANDUCATORII MUSCULI, idem quod *Masseteres.*

MANIA est imaginationis & judicii depravatio; cum excandescentia sine febri & timore: itaque nihil aliud est quam majoris ac inordinati spirituum animalium impetus, qui ab anima refrænari non possunt, quod non absurdè liquet ex fortitudine, quam furiosi habent, quæ equidem, deficientibus spiritibus, fieri nequit. à μαίνομαι furo, insanio; dicitur & *Rabies*, *Furor* gr. μανία, μανικὴ ἔκστασις, λύσσημα. B. **Dolligheid / rasentheid /** Germ. Schwerer abertwitz / unsinnigkeit. Gall. *Fureur.* Angl. Madnesse, Woodnesse.

MANICA HIPPOCRATIS est sacculus laneus, figura pyramidali, quo vina aromatica & medicamentosa, aliique liquores percoluntur. ex ὑπὸ sub, & κεράννυμι misceo. B. **een hipocras sak / Hippocrates mouw.** Germ. spitziger beutel. Gall. *une manche à Hippocras.* A. Hippocrates his sleeve-astrainer with a narrow end.

MANIODES, est delirium Maniæ *simile. à μανία* furor, & εἶδος forma.

MANIPULUS est mensura sicca Medicis in præscribendis formulis, familiaris, est enim determinata quantitas, quantum sc: unica manu comprehendi potest; hoc pondere plerumque herbæ metiuntur. *Manipulus Celso*, quod *Scribonio largo* fasciculus, *simpleri* indicio in nomencl. Rei Numar fol. 89. Quo sensu *Esthio* cap. 1. §. 1. de remed. formal. definitur fasciculus, qui manus comprehendi potest *Rondeletio* cap. 2. Meth. cur. p. 17. cæterisque omnibus à Manipulo differt fasciculus, nisi fortè cum *Agricola* lib. 2 de extern. pond. δεσμίδιον χειροπληθὲς intelligendum. *Heurnius* lib. 1. Meth. Prax. utriusque discrimen explicatius tradidit, cui fasciculus, quantum plicatis brachiis capi potest. *Ovidius* de Medic. faciei, manipulum scite circumscripsit: Quantum manus una prehendat. Notatur vulgo signo M. vel man. B. een hand-vol. Germ. ein hand vol. Gall. *une poignée*. Angl. and Hand full.

MANNA dicitur esse ros pinguis arboribus adhærens; sed *Th. Bartholinus* Calabriam peragrans, narrat se legisse ex fraxino Mannam. Dicit incolas alternis ictibus truncum arboris fraxini vel orni vulnerare, unde liquor destillat, qui à solis colore exsiccatur. Porro narratur tota examina insectorum (cicadarum, ut *Bartholinus*, vel apicularum, culicum instar, ut *Christ. à Vega*) ex arboribus istis succum dulcem exugere, quem uti apes, deponunt, unde manna foliis, lapidibus aliisque herbis sæpe communicatur, iisque adhærescit. tempore laboris nullas habent alas, Teste *Herm. N. Grimm.*, sed postea cum pluvia decidit, & manna eluitur, mutantur, quasi in viscum quendam, qui instar, clematis arborum ramos circumvolvitur; eo tempore, si tangas, resiliunt,

siliunt, virides crassasque alas obtinuerunt, quibus totum corpus contegitur. Error fortè inde venit forte, quia in sacris dicitur Manna roris in modum decidisse, sed si quis diversitatem spectet, facile judicabit non esse eandem mannam. Venit ex Calabria, imo ex India orientali, Syria, Persia, Goa ex ormuz, Ceilon &c. Cum carduis adhæret vel cum liquida sit *Tereniabin* strictè appellatur: sed si fuerit durior, *Mastichina* dicitur vel *Granata*, quia in granis est. Item *Mel Aëreum*, seu *Aeromeli*; *Men Siracost*, *Terniabin*, *Thereniabin*, *Trungibin*, *Terengibil*, *Drosomeli* &c. Leviter alvum morantem incitat, sapor est dulcis instar mellis; color debet esse albus, non fuscus aut ruffus. Mannam quidam veterum fuisse saccharum suspicantur. Δροσομέλι & Αεϱομέλι Græcis. Belg. Manna / Honigdauw. German. Wiltauw / himmelbrot / manne. Gall. *Manne*, *Miel du Ciel*. Angl. Heavenly foode, man.

Manna Thuris, vide *Thus*.

Mansorii Musculi, idem quod *Masseteres*.

Manus: in genere sumitur pro ea parte à summo humero ad digitorum extremitates. Sed strictè dividitur in *Brachiale* vel *carpum*, in *post brachiale* & *digitos*. Interna post brachialis pars *vola* seu *palma*, verum exterior dicitur *dorsum*. Gr. χείρ. Belg. De hand. Germ. Ein hand. Gall. *Main*. Anglic. The hand.

Manus Christi, est sacharum perlatum, sic dicitur quod cardiacis ingreditur, quo utuntur morte proximi, fortè sic dicitur, quia Christi manus tunc necessaria est, sive in vita sive in morte. Belgic. Paerel-suiker. Germ. Perlen zucker. Gall. *Sucre de Perles*. Angl. Pearle Sugar.

Marasmodes, est febris, quæ lento gradu

Capadocia, Lycia &c. Est medicamentum astringens.

L Y C O I D E S, est insania luporum instar, à semine retento, excitata. Ex λύκος lupus, & εἶδος, forma. Belgic. Wolfs-gebeer. German. Wolffs-geberden. Gallic. *Geste de Loup*. Anglic. Gesture of the Wolfe.

L Y G M U S idem quod λύγξ & *Singultus.*

L Y M P H A est humor lympidus à sanguine in cerebro primo sequestratus, deinde per nervos in totum corpus ductus, & tandem à vasis lymphaticis exceptus, vehitur in ductum chyliferum. Belg. Water. German. Wasser. Gallic. *Eau*. Anglicè. Water. Sumitur aliquando pro aqua illa, quæ puncturis nervorum aliisque vulneribus effluit. Belg. Zenuw-water / lee-water. Germ. Glit-wasser. Gall. *Eau Nerveuse*. Anglic. Sinewes water.

L Y M P H A T I C A V A S A, vide *Vena Lymphatica*.

L Y N X, idem quod *Lygmus*.

L Y N C I S L A P I S, sive *Belemnites*, ἀπὸ τ͂ βέλεμνον à sagitta, cujus effigiem refert, seu *Dactylus Idaeus*, à figura Dactyli, & Ida monte Cretæ Insulæ, ubi invenitur. Teres est & pyramidalis, sub variis coloribus repertus. Inveniuntur albi, nigri, cinerei, pellucidi, vini Falerni instar. Et hinc forsan est, quem veteres *Lyncurium* appellarunt, quem & succini speciem fecerunt, ob colorem, quo succinum refert, quemque ex urina lyncis, simul ac ea excernitur, coagulari, nonnulli fabulantur. Vetus hic lapis grave olet, & ne ustus quidem odorem deponit. Reperiuntur multis in locis Germaniæ, in Borussia, Pomeria, Episcopatu Hildesiensi, Helvetia, ducatu Wurtenburgensi, Goppingæ. In affectibus nephriticis præscribitur. Belg. Donder-steen/

steen/ lijnx-steen. Germ. Albschoß/ schoßtein/ Luchs-stein/ Zappen-stein (si niger sit.) Gall. *La Pierre de Lynx.* Angl. Lyncian-stone.

LYTERIA, est signum solutionis magni morbo. à λύω solvo.

M.

M Simplex in præscribendis formulis denotat *Manupulum*, scribitur sæpe tribus literis ut *Man.* In fine formularum significat *Misce.*

MACERATIO est species infusionis, quando dura quædam corpora in aqua aliove liquore mediante calore infunduntur, nam hoc modo magis aperiuntur. B. Weiking. Germ. Weichung. Gall. & Angelis *Maceration.*

MACIS, quid sit Vide *Moschatam Nucem.* B. Foelp / bloem van Notemoscaat. Germ. Muscatbluth. Gall. *Muguette, fueilles de muscat.* A. Mace. *Macer veterum* est ligni cujusdam cortex lignosus, crassus, rubescens ex Barbaria afferri solitus, gustu valde amarus & astringens, adeoque differt à maci; quamquam interdum modernis confundantur. Est & genus maceris Insularum orientalium, quod forsan idem cum veterum.

MACROCEPHALOS, sive *capito*, est is, qui magnum habet caput. ex μακρὴ magna, & κεφαλὴ caput. B. Grootthooft. Germ. Großhaupt. Gall. *Tête grande.* Angl. great head.

MACROCOSMUS denotat mundum universum, sicuti homo *Microcosmus*, sive minor mundus in com-

MAGISTERIUM, pulverem designat proprie solutione ac præcipitatione paratum, impropriè resinosam materiam simili modo productam, utpote quæ verius Extracti nomine donatur. Magisteria ut varia sunt, ita & variè parantur, semper materiæ siccæ, si fieri potest pulverisatæ, aut si necessarium, calcinatæ, affunditur liquor solvens, qui pro diversitate ejus diversus est, acetum simplex aut destillatum, tum per se, tum acuatum per spiritum nitri, vitrioli, salis &c. Imo hæc sola in mineralibus & animalibus; lixivium ex sale tartari, & aqua paratum in vegetabilibus, spiritus vini in his sulphureis, hoc est, oleosa parte præditis; hæc tamen magis ad extracta spectant. Soluto affunditur liquor præcipitationem efficere valens; ex specialibus cognoscendus, fere ol. tart. per deliquium, urina, aqua salsa, spir. vitrioli, nitri &c. In mineralibus & animalibus, aqua communis, aut aluminosa in vegetabilibus; & secedet ad fundum vitri Coagulum exiccandum; & si necessitas urgeat primum edulcorandum; postea igniendum. B. **Meester-poeder.** Germ. Meister-pulver. Gall. *Magisterie*. Angl. Magistery.

MAGISTRALIA MEDICAMENTA sunt, quæ à Medicis ad varios scopos & usus in officinis præscribi solent, *usualia* vulgo appellantur: quia eorum usus frequens esse debet; semel sc: in septimana, vel bis in mense. B. **Meester-stukken.** Germ. Meister-stucken. Gall. *Remedes magistrales*. Angl. Masterlyke remedie.

MAGMA spissum unguentum est; sed dicuntur quoque fæces post succorum expressionem, aut decoctionem, relictæ. à μάσσω pinso, subigo. B. **De builigheid.** Germ. Bussat. Gall. *Marc*. Angl. dregs.

Magna Arteria, idem quod *Aorta.*

Magnes est lapis polos mundi ostendens, ferrum chalibemque attrahens, præsertim ferreo circulo armatus. Reperitur circa ferri fodinas in diversis Germaniæ, Norvegiæ, Sueciæ, & Italiæ locis. Vegetior plerumque cæteris esse solet, qui ferri colorem habet. Ingreditur quibusdam emplastris, ut ferrum ex vulneribus attrahatur; sed frustra, cum magnes pulverisatus, & præsertim ustus, vires suas amittat, saltem non ostendit. Sanguinem quoque sistit. Gr. λίθ☉ Μαγνῆτις & Ηράκλειος, dicitur & sideritis. B. **Magneet-steen / Zeil-steen /** quia nantæ eo utuntur. Germ. **Magnet-stein.** Gall. **Aimant.** A. Load-stone.

Mala, est illa pars faciei, quæ est infra oculos et supra maxillam inferiorem, Sic dicta ob protuberantiam. B. **De wange / de koon.** Germ. **Ein backen.** Gall. *Une joue.* Angl. a cheeke.

Malabatrum, ab *acosta* delineatum, cinamomi ramulus cum baccis & foliis mihi esse videtur, convenit enim cum folio quod servo, & fortè eadem res erit. Scriptores tamen non conveniunt. *Dioscorides* folia hæc in aquosis crescere locis aquisque innatare scribit, ut lens palustris. *Garcias ab orto* ut & alii scriptores esse folia arboris ajunt, invenireque copiosè in India ac maximè in Cambaja, procul ab aquis. Utrum ergo *Malabatrum* hodierdum cum veterum idem sit, est de quo ambigitur. Forte ob folium quod habet magnum, per excellentiam quoque *Folium* dictum. Indi *Tamalapatra* appellant; Arab. *Cadegi Indi.*

Malacia est fames depravata, qua ab usu humano aliena appetuntur: item corporis mollities, à μαλάσσω mollio. B. **Een verdorven honger / maagde honger.** Germ. **Lust nach ungeziemenden speisen.** Gall.

Gall. *Faim corrumpe.* Germ. Lust nach ungefier den speisen. Gall. *Faim corrumpe.* Angl. depraved appetite.

MALACTICA sive *Emollientia* sunt, quæ mediocri sua calefaciendi & humectandi facultate, partes inter se firmius cohærentes, dissolvendo, & nonnulla dissipando, molles reddunt. *Malagma* idem majoribus sonat quod *cataplasma.* à μαλάσσω emollio. B. **Versagtende middelen.** Germ. Linderende artzneÿ. Gall. *Medicine emolliente.* Angl. Softing remedie.

MALAGMA, idem quod *Malacticum.*

MALAXATIO, est quando massæ quædam pipularum, & præsertim emplastrorum in massam cum aliis rebus subiguntur, sive id manu fiat, sive pila, vel simili instrumento. B. **Kneding.** Germ. Knettung. Gall. *Petrissement.* Angl. a Kneading.

MALIGNUS MORBUS est qui sævit vehementius aut perseverat diutius, quam indoles ejus præ se fert, ut febris pestilens, ulcus cacoethes &c. B. **Kwaatwillige ziekten.** Germ. Böse kranckheit. Gall. *Maladie maligne.* Angl. a malignant disease.

MALLEUS est ex ossiculis illis quatuor in aure contentis unum. B. **Het hamertjen.** Germ. Hämerlein. Gall. *Petit marteau.* A. Hammer, beetle.

MALLEUS PEDIS, vide *Malleolus.*

MALLEOLUS sive *Malleus* σφυρὰν, πέζα polluci, est duplex, *externus* qui est inferior in pede ossis fibulæ processus: vel internus estque processus inferior ossis tibiæ. B. **De enkele.** Germ. Der knoden / vel knöchel am fuß. Gall. *La cheville du pied.* Angl. The Anckle.

MALTHACODE, est medicamentum cerâ emollitum. à μαλάσσω emollio, μάλθη est cera emollita.

MALUM MORTUUM, est scabiei genus, dictum quod corpus nigrum & quasi mortificatum apparet; quod est scabies cum livore & nigredine, ac pustulis crustosis, nigris & fœdis, sine sanie & sensu ac dolore, in coxis & tibiis præsertim sæviens.

MALOGRANATUM &

MALUM PUNICUM seu GRANATUM est cartilago *Xiphoides*, sic ab Arabibus nominatum, alias Fructum denotat.

MAMMÆ, *Mammilla*, *Uber*. Grammaticorum senatus curiosor *ubera*, interiora, *mammas* ipsas eminentias dici voluit. μαζὸς, μαςὸς, τιτθὸς, τιτθίον, μῆλον *suidæ* ob mali in rotunditate similitudinem. ὖθαρ *Hom.* ὑπήθεον *suidæ*. uter propriè pro ubere animalium sumitur. est corpus globosum, album & molle, utrinque musculo pectorali incumbens, intus ex glandulis conglomeratis constructum, quo mediante lac à sanguine arterioso segregatur, & per tubulos minimos, papillam transeuntes foras in usum fœtus convehitur. B. *de borst*, *mammen*. Germ. Brust/ Dütlein. Gall. *la mamelle*. Angl. a dug, teat, pappe.

MAMMIFORMES PROCESSUS sunt duæ ossis occipitis apophyses. B. *mamwijse uitsteeksels*. Germ. Brustgleiche auswasch. Gall. *Apophyse mammiforme*. Angl. teatlike process. Vide *Mastoidei*.

MAMMILLA, idem quod *Mamma*.

MANDIBULA, MAXILLA. γαμφήλη, σιαγὼν, γένυς γένειον, γνάθος. estque superior vel inferior. *superior*, è duodecim componitur ossibus utrimque sex. 1. ad angulum oculi externum, & cum processu ossis temporum anteriore conjunctum, apophysi suâ os jugale producit. 2. Oculi canthum internum constituit, meatu præditum amplo, per quem ad nares redundans oculorum humiditas descendit. 3. Intra oculi orbitam, reliquis duobus interpo-

terpositum. 4. Maximum omnium, genarum, & palati potissimam absolvit partem, dentiumque cavernis elaboratum. 5. Juxta cum pari suo nasum constituit. 6. Extrema palati cum osse socio terminat: atque hæc omnia harmoniis potius, quam suturis combinantur. *inferior* vero vigente ætate in os unicum coalescit, duritie, crassitudine, adeoque robore insigne processus attollit duos, acutum unum, qui *Corone* tum retusum alterum, qui in capituli formam collectus *Condylus* appellatur. Foramina interna duo, totidemque externa nervis egressum concedentia; interiores dentes cavernulis excipit, & ossi petroso coarticulatur. B. **Kinnebakken.** Germ. Kinnebacken. Gall. *Maschoire*. Angl. The jawbone.

Mandibulares Musculi, idem quod *Masseteres*.

Manducatorii Musculi, idem quod *Masseteres*.

Mania est imaginationis & judicii depravatio; cum excandescentia sine febri & timore: itaque nihil aliud est quam majoris ac inordinati spirituum animalium impetus, qui ab anima refrænari non possunt, quod non absurdè liquet ex fortitudine, quam furiosi habent, quæ equidem, deficientibus spiritibus, fieri nequit. à μαίνομαι furo, insanio; dicitur & *Rabies*, *Furor* gr. μανία, μανικὴ ἔκστασις, λύσσημα. B. **Dolligheid / rasentheid /** Germ. Schwerer aberwitz/ unsinnigheit. Gall. *Fureur*. Angl. Madnesse, Woodnesse.

Manica Hippocratis est sacculus laneus, figura pyramidali, quo vina aromatica & medicamentosa, aliique liquores percolantur. ex ὑπὸ sub, & κεράννυμι misceo. B. **een hipocras sak / Hippocrates mouw.** Germ. spitziger beutel. Gall. *une manche à Hippocras*. A. Hippocrates his sleeve-strainer with a narrow end.

siliunt, virides crassasque alas obtinuerunt, quibus totum corpus contegitur. Error fortè inde venit forte, quia in sacris dicitur Manna roris in modum decidisse, sed si quis diversitatem spectet, facile judicabit non esse eandem mannam. Venit ex Calabria, imo ex India orientali, Syria, Persia, Goa ex ormuz, Ceilon &c. Cum carduis adhæret vel cum liquida sit *Tereniabin* strictè appellatur: sed si fuerit durior, *Mastichina* dicitur vel *Granata*, quia in granis est. Item *Mel Aëreum*, seu *Aeromeli*; *Men Siracost*, *Terniabin*, *Thereniabin*, *Trungibin*, *Terengibil*, *Drosomeli* &c. Leviter alvum morantem incitat, sapor est dulcis instar mellis; color debet esse albus, non fuscus aut ruffus. Mannam quidam veterum fuisse saccharum suspicantur. Δροσομέλι & Αεϱομέλι Græcis. Belg. **Manna / Honigdauw.** German. **Wildtaw / himmelbrot / manne.** Gall. *Manne*, *Miel du Ciel.* Angl. Heavenly foode, man.

MANNA THURIS, vide *Thus.*

MANSORII MUSCULI, idem quod *Masseteres.*

MANUS: in genere sumitur pro ea parte à summo humero ad digitorum extremitates. Sed strictè dividitur in *Brachiale* vel *carpum*, in *post brachiale* & *digitos.* Interna post brachialis pars *vola* seu *palma*, verum exterior dicitur *dorsum.* Gr. χείρ. Belg. **De hand.** Germ. **Ein hand.** Gall. *Main.* Anglic. The hand.

MANUS CHRISTI, est saccharum perlatum, sic dicitur quod cardiacis ingreditur, quo utuntur morte proximi, fortè sic dicitur, quia Christi manus tunc necessaria est, sive in vita sive in morte. Belgic. **Paerel-suiker.** Germ. **Perlen zucker.** Gall. *Sucre de Perles.* Angl. Pearle Sugar.

MARASMODES, est febris, quæ lento gradu

tabem accersit. ex μαρασμὸς tabes, & εἶδος forma. Belg. **Een uitdrogende koorts.** Germ. **Verwelchung/ volkommen etticq.** Gallic. & Angl. Marasmode.

Marasmus, est summus Tabidis seu Atrophiæ gradus; oculi sunt concavi, collapsa tempora, nares acutæ, prominentia mala, costæ protuberantes, scapulæ instar alarum & claviculæ instar arcus eminent, exerit se spina dorsi, collabitur venter, clunes pendent, aut consumuntur, manus aridæ sunt, incurvatis unguibus, cadunt pili atque tota cutis evadit flaccida, arida, fusca, & in rugas contrahitur, venis interdum conspicuis & eminentibus, corpusque universum aliquando pellucidum & transparens conspicitur. urget plerumque inexplebilis sitis, fames perit, respiratio existit summe difficilis, tandem alvi fluor, & tandem mors insequitur, hoc morbo senes non raro obnoxii sunt. à μαραίνω marcesco. B. **uitterende siekte.** Germ. **verwelckung/ volkommen etticq.** Gall. *eticque parfaite*. Angl. consuming feaver.

Marcasita, sive *Bismuthum* est excrementum metallicum, in generatione metalli ex portione aliqua, ad generationem metalli inepta productum, inque corpus minerale albicans, durum ac fragile mutatum. Differt à *cachymia*, quòd illa ex parte magis volatiliori constet, quæ primo sc. dum metalla generabantur, sequestrata fuit, hæc ex portione magis fixa, atque ultimo segregata. B. *Marcasite*, *bismuth*. Germ. **Wismuth/ marcasith.** Gall. *Marcasite*, *bismuth*. Angl. Bismuth, Marcasite.

Marcor, idem quod *Marasmus*.

Marga, est pinguis quædam materia, & quasi medullosa, in nonnullis saxis contenta, ideoque *medulla saxorum* vocatur. Belgic. **Merg in de steenen.**

nen. Germ. Stein-marck. Gall. *La moüelle de Pierres*. Angl. Marle, vel Marrow of Stones.

MARGARITÆ, *Perlæ* dictæ & *Uniones* si magnæ sint: Sunt lapides rotundi, in conchis nonnullis ex perittomate eodem quo testæ generantur, producti: imo & in ipsis animalculis, quæ conchis inhabitant, uti in Ostreis Anglicis, & Musculis nostratibus, sæpe inveni. Duplices censentur, *Orientales*, nempe & *Occidentales*. Illæ splendidiores sunt, adeoque cæteris præferuntur & præsertim Persicæ. Hæ lactescunt, minusque sunt splendidæ. Inveniuntur etiam in multis Europæ locis, uti in Scotia, Silesia, Bohemia, Frisia, locisque maritimis aliis, sed vilioris eæ sunt notæ. Majores itidem & quæ perforatæ sunt, censentur minoribus & non perforatis maturiores & præstantiores. In medicina, dicuntur cor roborare; sed præcipue margaritarum vires consistunt in temperando acido. Græc. Μαργαρίτης. Belg. Paerel. Germ. Perle. Gallic. *Margueritte*, *Perle*. Angl. Pearle. Arab. *Lulu*.

MARIS, est mensura decem choarum Atticarum, vel librarum octoginta trium cum unciis quatuor.

MARISCA, idem quod *Ficus*.

MARMARYGÆ, sunt oculorum fulgores & corruscationes. à μαρμαίρω resplendeo. Belg. Het vuur dat uit de oogen springt. Germ. Feuer das auß der augen springt. Angl. The glistenings and corruscations of the eyes.

MARMELATA, & MARMELADA, est succus cydoniorum in gelatinam crassiusculam cum saccharo condensatus: eaque tum simplex est, tum aromatisata, idque pro usu medico aut domestico. Belgic. Marmelade / quee-vleis. German. Quittenapffel fleisch. Gall. *Marmelade*, *Cotignac*. Angl. Marmale.

MAR-

MARMOR, lapis est, insignitur durus ac ad splendorem accipiendum, si poliatur, ita aptus, ut statuæ vel columnæ egregie nitentes inde sculpi possint. Genera multa sunt, cum nec certa illis figura, nec color certus fit. Alia sunt *Alba*, uti *Alabastrites*; Alia *Rubra*; Alia *Nigra*; ut *Lydius lapis*; Alia *Variis coloribus* uti *Porphyrites*, *Ophites* &c. Gr. μάρμαρος (à splendore) B. **Marmer-steen.** Germ. Marmelstein. Gall. *du Marbre*. Angl. Marble-stone.

MARMORATA AURIUM sunt aurium quædam sordes, quæ in meatu auditorio ab arteriolarum ostiis ibidem deponuntur vel cartilaginibus exudantur. Græcis κυψελὶς & inde κυψελόβυσα nuncupantur. Item ὤτων ῥύπον, aurium sordes. vide *Cerumina*.

MARS, Belli Deus, sed à Chymicis sumitur pro ferro aut Chalybe. Unde *Martialia* dicuntur Medicamenta, quæ ex Marte parantur. B. Yser / Staal/ Germ. Eisen / Stahel. Gall. *fer*, *acier*. Angl. yron, steel.

MARSUPIALIS MUSCULUS, sive *Bursalis* & *obturator internus* habet foramen, uti & externus, inter pubis & ischium os, dictorum ossium circuitui extreme latur affixus, transversim atque exterius, majori infigitur femoris processui. Interim carnosum veluti marsupium constituit, *nonus* est ordine secundum *nostram Anatomiam*, quo femur movetur. **B. de innerlyke stopspier / beursspier.** Germ. Die täsch mäusz. Gall. *Muscle bourzale*. Angl. The bagg brauwne.

MARTIALIS, vide *Mars*.

MARTIATUM UNGUENTUM est duplex *Majus* vel *Minus*. Sed minus majori præstat, ex variis herbis aromaticis, oleis, cera, adipibus, gummis &c. componitur adversus nervorum & tendinum mala. **B. Zenuwsalf.** Germ. Sennsalb. MA-

MARUM, planta est exotica, Majoranæ figuræ & viribus similis; adeo ut pro una eademque Herba à nonnullis habeantur. Vidi speciem Mari Thymi foliis, altitudine ejusdem crescentem, & odore gravem. Ex Syria ad nos defertur.

MAS quid sit, omnibus notum; sed in republica Medica instrumentum oblongum est, & acuminatum, quod modiolo sive trepano inditur, ut trepanum in initio firmiter staret: vide *Modiolus*. B. **Het Mannetjes van boor.** Germ. **Mänlein borer.** Gall. *Trepan masculin*. Angl. mans borer.

MASLACH, compositio Turcis est ex opio præparatum, cujus dosis est drachma, imo ad tres quandoque innoxé devorant, præsertim si Veneris aut Martis prelium sint ituri. Vocatur & *Ansion* vel *Amphion*.

MASSA nominatur sæpe omnis sanguis, in toto corpore, simul sumptus. Sic & *Massa* dicitur omnis compositio ex pulveribus aliisque rebus siccis cum fluidis in unam substantiam redactis, uti sunt massæ pilularum, massæ emplastrorum &c. Sic & pro *massâ* habetur carnis quædam excrescentia. B. **een deeg / Masse.** Germ. **Ein teig.** Gall. *Paste, Masse*. Angl. Past, Masse, wedge.

MASSETERES, MANSORII, seu *Manducatorii* & MANDIBULARES, sunt musculi maxillæ inferioris, à maxilla superiore & osse jugali producti, maxillæ inferiori connectuntur, atque eam dextrorsum, lævorsum, & antrorsum ob fibrarum diversitatem, commovere possunt. à μασσάομαι manduco. B. **kauw-spieren.** Germ. **Käuw-mäuß.** Gall. *Musclé Massetere*. Angl. Knawe brawne.

MASTICTAIO, & *Manducatio*, est actio, quæ cibos dentibus comminuit & saliva in ore admiscet.

miscet. Belg. Kauwinge. Germ. Käuwung. Gall. *Mâchement*. Angl. Knawing.

Masticatorium, est Medicamentum quod dentibus masticatur, ad salivam excitandam; ex *Pyrethro*, *sale*, *mastiche* &c. præparatum. Belg. Een kauw middel. Germ. Käuwartzney. Gall. *Masticatoire*. Angl. Knaw-remedie.

Mastix, seu *Mastiche*; est gummi; Resina aut lachryma ex lentisco arbore exsudans, venit ex Chio, Syria, Candia, Provencia; Hispania &c. ex albo citrina est, pellucida, granulata bene odorata, friabilis &c. Belg. Mastik. Germ. Mastix. Gall. *Du Mastich*. Angl. Masticke.

Mastoidei; sunt processus mammiformes, qui à latiore basi in obtusum verticem protenduntur, & vaccinum uber figuræ similitudine exprimunt. Item musculi capitis flexorii, à sterno & clavicula orti, & in mammiformem processum terminantur. ex μαςὸς mamma, & εἶδος forma. Vide *Mammiformes processus*.

Mater, idem quod *Matrix* seu *Uterus*.

Matrix, *Uterus*. Inter Vegetabilia tamen denotat Medullam sive cor alicujus plantæ.

Maturantia, sunt medicamenta, quibus tumores & abscessus in pus convertuntur. Belgicè. Rypmakende middelen.

Maturatio, Græc. πέπανσις, chirurgica vox est, & dicitur de tumoribus in pus vertentibus, item de variolis. Chymicis, quædam exaltatio est rerum crudarum in maturiorem & gratiorem statum; estque *digestio*, *circulatio*, *fermentatio* & *projectio*. Belg. Ryp-werdinge. Germ. Zeitigung. Gall. *Meurete*, *Maturite*. Angl. Ripenesse.

Maxilla Inferior est, quæ inferiores dentes continet: utrimque duos processus habet, anterior

terior *Corone*; posterior vero *Condylus* vocatur. vide *Mandibula*. Belg. **Het onderste kakebeen.** Germ. Under backe / under wange. Gall. *Mâchoire Inferieure.* Angl. Under Cheeke bone.

Maxilla Superior, ei ossa sunt undecim, utrinque lateri quinque & unum sine pari. 1. in cantho oculi minore: 2. in cantho oculi majore: 3. quod maximum, maximam palati regionem constituit, & inferius dentes superiores continet: 4. cum suo compari constituit partem nasi eminentiorem: 5. ad palati extremum ubi narium foramina ad fauces tendunt, situm est. vide *Mandibula*. Belg. **De bovenste kakebeenen.** German. Der oberst kinbacken. Gall. *Macheoire Superieure*. Angl. The Upper Cheekebone.

Meatus, Græc. πόρος, est vas, ut vena, arteria, vasa lymphatica, ductus chyliferi &c. per quod aliquid transit, alii sunt recti, alii ramosi, alii tortuosi &c. Belg. **Een doorgang / weg.** Germ. Ein gang. Gall. *Passage*. Angl. A Going.

Mastos, idem quod *Mamma*.

Mater, idem quod *Uterus*. Præter hoc significat fæminam, quæ peperit.

Mater Dura, est membrana, quæ cranio intus in quibusdam locis firmiter adhæret, cerebrumque & cerebellum mediatè obducit; quatuor habet sinus, qui vicem venarum sustinent & inter cerebrum & cerebellum simul conveniunt, quæ conjunctio ab *Herophilo Torcular* vocatur. Belg. **Het dikke herssen-vlies.** German. Das dicke hirnheutlein. Gallicè. *Meninge Espaisse*. Anglicè. Thick Brains Fleece.

Mater Perlarum, *Macra Perlarum* seu *Margaritarum*, sunt conchæ & testæ quæ intus splendore margaritarum stupent, uti præsertim sunt

ex

ex genere Nautilium unde & nomen diductum. Belg. Paerel-moer. Germ. Perlen-mutter. Gall. *Mere de perles*. Angl. Mother of Pearles.

MATER TENUIS, est membrana quæ cerebrum & cerebellum immediatè investit, vasculis sanguineis quam uberrimè perfusa; ne spiritus animales à cerebro, cerebelloque generati avolent, apta nata. Belg. Het dunne hersen-vlies. Germ. Dunn hirn heutlein. Gall. *Meninge tenue*. Angl. Thinn brains Fleece.

MATRACIUM nihil aliud est quam sacculus cui nest tartarum calcinatum vel aliud quid, qui etiam interpungitur in modum crucis, ut salia contenta inde in cella humida in liquoris formam, resolvantur: dicitur & Vitrum tenue & purum, urinis inspiciendis accommodatum, quod & *matula* dicitur, habetque formam fere rotundam, cum collo satis spacioso. B. Matras / Pisglas / Urinaal. Germ. Urinal. Gall. & Anglis Urinal.

MEATUS AUDITORIUS, à concha auris internæ incipit, & tenui cutis amicta ad oras usque tympani vestitur: usus est, aërem & species audibiles excipere, & aurium sudamina sive aurium marmoratum continere. B. het gehoor-gat. Germ. der gang des ohrs. Gall. *le treu de l'oreille*. Angl. The auditory passage.

MEATUS URINARIUS, vide *urethra*.

MECHOACANNA, est Radix Purgans alba, brioniæ instar, ex India Occidentali in taleolis ad nos mittitur, præsertim ex Hispania Nova. Duplex habetur ratione loci: Prima ex Mechoaca insula (unde nomen) affertur, altera vero ex continente circa Nicaragua nata, quæ priore longè præstantior est. Inter convolvuli species numeratur. Folia habet magna obscure virentia & lata, & in acu um desinentia.

hentia. Vocatur & Mechoacanna Peruviana, Rhabarbarum album.

MECONIUM, est opium sive condensatus papaveris succus. *Item* excrementa fœtus, post partum intestinis adhuc inhærentia, à papaveris succi nigredine sic dicta. à μήκων papaver. Gall. *la colle*, vel *poix*, sive *la larme du pavot*. Angl. juice of poppies.

MECONOLOGIA, est opii descriptio. ex μήκων papaver, & λέγω dico.

MEDELA, idem quod *Curatio*.

MEDIANA VENA, est illa in cubiti flexura inter Cephalicam & Basilicam media: ea tumefacta à perito Chirurgo tuto satis pertunditur; sed ab imperito non sine periculo læsuræ tendinis subiacentis, unde convulsiones; gangrænæ &c. Procurantur. B. **de mediaan Ader / middel Ader.** Germ. **Median-Ader.** Gall. *la veine Mediane*. Angl. The median veine

MEDIASTINUM est pleuræ membranæ duplicatura, pulmones cæteraque pectoris viscera in duas partes dividens; posterius à dorsi vertebris ortum ducit: anterius porrecta, sternum attingit & sepimentum hoc constituit. B. *het middelschot*. Germ. **das brust mittelfell**. Gall. *le mediastin*. Angl. the Mediastin.

MEDIASTINUM CEREBRI, idem quod *Septum transversum*.

MEDICAMENTUM, est auxilium conveniens, quo cum alteratione morbi impugnantur, eo fine, ut sanitas in integrum restituatur: vel quicquid corporis affectum depellit. Estque vel *Actuale* quod primo contactu corpus nostrum eâ, quâ præditum est, qualitate, afficit: ut ferrum candens, aqua frigida. Vel *Potentiale*, cujus vis non primo contactu, sed tum demum sese exerit, cum illa ex aliqua in corpore mora, in medicamento excitatur, ut Piper, Ra-

phanus, salia acria &c. deinde medicamentum dicitur vel primis vel secundis, vel tertiis facultatibus esse præditum. Eæque omnes à temperamento & varia particularum in corpore nostro actione innotescunt. *Medicamentum* est triplex *Chirurgia*, *Pharmacia* & *victus ratio*. vocatur etiam medicamen, ἴαμα, φάρμακον, λυτήριον, ἀλέξιον, Remedium, juvans, & indicatum. B. een Genees-middel. Germ. mittel / geneeß-mitteln / artzey. Gall. *Medicine*, *medicament*, *remede*. Angl. a Medicine, remede.

MEDICINA est ars medendi, sive qua per convenientia remedia, quantum possibile est, introducatur sanitas in corpore humano. à *Galeno* definitur à fine, quod sit *ars præsentis sanitatis conservatrix*, *& labefactatæ instauratrix*, & libro introductorio, *scientia sanitatis protectrix*, *& morborum expultrix*. ab *Herophilo* autem ex subjectis, *scientia salubrium*, *insalubrium & neutrorum*. *Medendi Methodus*, à clarissimo *Sylvio de le Boe*, sic definitur, *ars inveniendi & ritu usurpandi Remedia reparandæ ac restituendæ valetudini amissæ maximè convenientia*. Medicina à *Senerto* aliisque rectè in quinque partes dividitur; in *Physiologiam* nempe, in qua agitur de constitutione humana quatenus sana; ad hanc etiam pertinet *Anatomia*. 2. *Pathologiam*, in qua agitur de morbosa corporis nostri constitutione. 3. *Semioticam*, de signis sanitatis & morborum. 4. *Hygieinam*, illa de regimine sanitatis conservandæ leges pronunciat. 5. Et *Therapeuticam*, quæ docet *Diætam*, *Chirurgiam*, & *Pharmaciam*. Prima & generalis Medicinæ divisio bimembris tantum est, & una medicinæ partem *Theoricam* constituit, altera vero *practicam*. Medicinæ subjectum est corpus humanum quatenus sanabile: ejusque scopus seu *finis* est *sanitas*. *Hippocrates* vocat eam, *artem longam* cum dicit è contra

tra *Paracelsus* eam ponit *brevem* quidam Arabes eam μικροτέχνην appellarunt, artem parvam. Revera tamen ars magna & longa est, ita ut merito exclamare cogimur, *quantum est quod nescimus.* Gr. ab ἰάομαι, medeor. B. **Genees-konst.** Germ. **Artzney-kunst.** Gall. *Medicine.* Angl. Medicine; the art of Physick.

MEDICINALIS DIES, vide *Critici dies.*

MEDICUS est vir artis Medicæ summè gnarus, modestus, sobrius, & humanus; de quo cecinit poëtarum princeps *Homerus.* lib. iliad. XI.

Ἰητρὸς γὰρ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων.

hoc est: *Medicus enim vir multis anteponendus aliis.* & lib. odyss. IV.

Ἰητρὸς δὲ ἕκαστος πιστάμενος περὶ πάντων
Ἀνθρώπων. ἦ γὰρ Παιήονός εἰσι γενέθλης.

Hoc est:

Unusquisque Medicus peritus supra omnes
Homines est: sane enim Pæonis *sunt ex generatione.*

Et *Hippocrates* lib. de dec. orn. cap. V. ἰητρὸς γὰρ φιλόσοφος ἰσόθεος. *Medicus enim Philosophus est Deo æqualis.* Jul. Cæs. Scaliger hoc modo medicum rectè descripsisse videtur, quod opportet esse virum doctum, probum, lenem, diligentem, maturum, fortunatum, *Deo* fretum. non sua vel scientia, vel opera, vel successu tumidum, aut pecuniæ deditum. Quidam nummos exigunt dum morbus urget, juxta distichon.

Exige dum dolor est, nam postquam pœna recessit:
Audebit sanus dicere, multa dedi

quandoque & medici falluntur, ita ut à debita mercede privantur secundum illud

Medicis in Morbis totus prommittitur orbis,
Mox fugit à Mente Medicus, morbo recedente.

non pauci Medici sunt, qui versiculum hunc spectant.

Dat Galenus *opes*, *dat* Justinianus *honores*.
Nec non:
Theologis animum subjecit Lapsus Adami
Et *Corpus Medicis*, & *bona Juridicis*.

Gr. ἰατρὸς, ab ἰάομαι medeor. Vulgo vocatur Doctor ob promotionem suam, revera doctus esse debet. B. **Een Genees-Heer: Een geleerde in de Genees-konst.** Germ. **Artzt.** Gall. *Un Medicin.* Angl. a Physician, Doctour of Physick.

MEDIMNUS est Mensura aridorum Attica continet chænicas quadraginta & octo, sive centum & octo libras mensurales, seu modios sex, non medicos, sed georgicos, ejus nota fuit μ & in summitate ε

MEDITULLIUM, est spongiosum illud inter duas cranii laminas, vide *diploe*. B. **Tafelscheidsel.**

MEDIUS VENTER, idem quod *Thorax*.

MEDULLA, inter mineralia partem molliusculam denotat, quæ in saxis nonnunquam reperitur B. **Merg der Steenen.** Germ. **Steinmarck.** Gall. *Moëlle.* Angl. The Marrow, vel softer part in stones. Inter vegetabilia, est media cujuslibet pars mollior ac præstantior, quam & cor & matricem appellant. Quoad animalia, medulla est, pars mollior, & pinguior quæ in ossium cavitatibus continetur. Belgis **Merg.** Germ. **Das Marck.** Gall. *Mouëlle.* Angl. The Marrow.

MEDULLA CEREBRI: est substantia alba & mollis, exterius corticali substantia obducitur, quæ magis cinerea est, intus corpus callosum constituit: in ea fit spirituum animalium distributio & imaginatio. *Malpighius* eam ex innumeris filamentis constare affirmat, nam nervi exinde oriuntur. B. **Het Herssen-merg.** Germ. **Das Hirn-marck.** Gall. *Mouëlle du cervelle.* Angl. The Marrow of the Braine.

MEDULLA OBLONGATA, est initium spinalis

nalis medullæ, à quâ nervi intra cranium originem sumunt, quæ per foramen occiptis & vertebrarum usque ad os sacrum descendit, ex suis lateribus decem nervorum paria ad thoracem, abdomen & artus emittit, etiam sensorium commune & πρῶτον αἰσθητήριον appellatur, quia ubi nervorum origo, ibi est sensuum externorum receptio communis. B. **Het lange merg.** Germ. **Das lang marck.** Gall. *Mouëlle Oblonge.* Angl. The long Marrow.

MEDULLA OSSIUM, est substantia pinguis, in ossium cavitatibus, porositatibusve ab arteriis deposita; Medulla hæc membrana continetur, & omni prorsus sensu caret; in fistulis majoribus rubicunda est, in minoribus alba, in ossibus spongiosis mollis & succulenta: etiam conjicere licet, duntaxat exudationes ossium esse, ex eo quod ossa plus materiæ sulphureæ & pinguis accipiunt, quam in nutrimentum vertere possunt, quæ deinde per ductus adiposos ejusque sacculos, ad ossium interiora fluit, postea à venis recipitur & in sinum sanguinis deponitur. Gr. μυελός. B. **Been-merg.** Germ. **Das Bein marck** Gall. *Mouelle d'os.* Angl. Marrow of the bones.

MEDULLA SPINALIS sive DORSALIS est cauda cerebri. Gr. μυελὸς ῥαχίτης, νωτιαῖος, διαυχένιος, ψοίτης Galeno. est illa pars quæ per annulos vertebrales descendit & in os sacrum terminatur, habet etiam substantiam eandem & usum cum cerebro; nervorum coagmentatio est, quorum etiam usum possidet; superius bifida conspicitur; hinc si alterutra obstruatur, *Hemiplegia* sive paralysis unius lateris oritur. utrimque triginta nervorum paria ad artus, ventres, cæterasque corporis partes emittit. si convenienti liquore diligenter lavetur, in plurimas fibrillas dispescitur. B. **Het rugge-merg.** Germ. **Ruch grads-marck.** Gall. *Mouelle de l'epine vel echine,*

 Angl.

Angl. The Marrow of the chinebone.

MEGALOSPHLANCHNUS qui viscera magna & tumida habet. à μέγα. magnum & σπλάγνον viscus. B. Die groote ingewanden heeft.

MEL, Græc. μέλι. quid vulgo sit, notum. Pharmacopæis denotat aliquando succum simplicem ad mellis consistentiam inspissatum, melque sapore æmulantem sic convenit cum sapa sive Robub; uti mel passulatum, juniperinum. Non raro refert Syrupum cum melle paratum, ut mel rosarum, diamorum &c. B. *Honig*. Germ. Honig. Gall. *Miel*. Angl. Honie.

MELA G. μήλη est instrumentum Chirurgicum, *Specillum* dictum. Imperitum vulgus à tentando *Tentam* vocant. Conficitur ut plurimum ex argento, vel ebore, idque ad exploranda ulcera; vel calculum urethra infixum, extrahendum &c. aptum pro vario usu, varias habet formas. Gr. à μελίζω trunco. B. *een tent-yzer. een tintel-yzer, provet, proefyzer*. Germ. sucherlein / wundeysen. Gall. *esprouvette*. Angl. wound yron.

MELANAGOGA, sunt medicamenta atram bilem evacuantia. ex μέλας niger & ἄγω educo. Belg. *Genees-middelen tegen de swarte gal, ofte swaarmoedigheid*.

MELANCHOLIA, est delirium, quo ægri sine causâ manifestâ admodum tristantur & metuunt, horrenda, nonnunquam etiam ridicula, imaginantur & sibi persuadent & illa spectant vel ad corpus vel ad animam. nam si de corporis illis imaginatio est, putant nullum habere caput, nates, nasum &c. vel mortuos esse; sed quoad animam, de vita æterna desperant, & sibi persuadent à diabolo tentari, & cum eo sermones miscere &c. B. droefgeestig / swaarmoedig. Germ. Melancholey. Gall. & Angl. *Melancholie*.

de atra quoque dicitur bile, sive de sanguine nigro crasso & acidis particulis pleno. ex μέλαινα nigra, & χολὴ bilis. B. swarte gal. Germ. schwartzegall.

Melas, vide in *Alphus*.

Melanopiper, vide *Piper*.

Mele, vide *Mela*.

Meliceris est tumor tunica conclusus, ex materia mellea ortus, indolens, rotundus, digitis facile cedens, ast ilico rediens: ex particulis lymphaticis non rite circulantibus originem sumere videtur, quæ, evaporato humido, massam melleam relinquunt; eodem modo in Steatomate & Atheromate contingit. ex μέλι mel, & κηρίον favus. Belgis Een Honiggeswel. Germ. Honig geschwulst. Gall. *Melicere*. Angl. Honey tumour.

Melicratum, est hydromel, sive mulsum, quod componitur ex una parte mellis & octo partibus aquæ pluvialis. ex μέλι mel; & κεράννυμι misceo. B. Honig-water. Meede. Germ. Meeth. Gall. *Eau miëllée, Hydromêl.* Angl. Methegling.

Melitema, est Trageæ species ex melle & Medicamentis subacta. B. Medicinale Honigkoekjes. Germ. Hönig Kuchlein.

Melosis, est exploratio chirurgica, specillo facta. à μηλόω specillis exploro. B. Een ondersoeking / tentering.

Melotis, μηλωτὶς & μηλωτρὶς, idem quidem quod *Mela*, sed minori forma, ut est specillum auriculare. Ex μήλη specillum, & οὖς auris. B. Een klein prober / een klein oortent.

Membrana est substantia nervosa, fibrosa, lata, plana, alba, & dilatabilis, viscera, ventres, musculos &c. investiens, exquisito sensu prædita. Græc. ὑμὴν. B. Een vlies. Germ. Hautlein. Gall. *Membrane, Taye*. Angl. Coat.

MEMBRANA ADIPOSA, est quæ renes cingit, multo adipe referta. B. Het vet vlies. Germ. Den fett häutlein. Gall. *Membrane adipeuse*. Angl. The fat fleece.

MEMBRANA CARNOSA, idem quod *Panniculus carnosus*.

MEMBRANOSUS MUSCULUS, sive *Fascialis latus* & *Fascia lata*, tibiam movet, qui superne ilii spinæ, inferne femori ossis extremitati latissima, instar cæterorum ferè hujus partis musculorum involucri, tendineaque alligatur expansione. B. De vlies-spier / breede windel-spier. Germ. Pergamentgleiche mauß. Gall. *Muscle membraneuse*. Angl. The membranous brawne.

MEMBRUM, Gr. κῶλον & μέλος est corpus organicum, ex variis similaribus partibus compositum, actionibus voluntariis perficiendis, destinatum. B. Een lid. Germ. Glied. Gall. *Membre*. Angl. Member.

MEMORIA Gr. μνήμη est notarum sive motuum ab objectis venientium, ab anima quædam retentio. Anne ille motus ab anima in medulla oblongata fiat, (quod ob nervorum ex ea egredientium originem, verisimile est) incertum est. Bel. Geheugnis. Germ. Gedächtnuß. Gall. *Memoire*. Ang. Memory.

MENDOSA SUTURA: sive *Squammea*. Græc. λεπιδοειδὲς & λεπιδοειδὸν προσκόλλημα, est connexio ossium squammosa, ut in osse temporum cum bregmate apparet. vide *Lepidoides Sutura*.

MENINGOPHYLAX: est meningis sive membranæ cerebri custos, ut laminæ aureæ & argenteæ; quæ aperturis cranii accommodantur. ex μήνιγξ membrana cerebri, & φυλάσσω custodio. B. Hersen-beschermer. Germ. Hirn beschirmer. Gall. *Me-*

Meningophylace. Angl. Preserver of the heads fleece.

MENINX, vide *Mater dura* & *tenuis.*

MENSA, est dentium molarium pars latior, quæ cibum conficit atque comminuit, τράπεζα *Rufo.* at pars quæ gingivam contingit, Μωμίσκος *Poll.* sic & machinæ quædam chirurgis & Anatomicis dicuntur *Mensæ.* B. **Een tafel.** Germ. **Ein tafel.** Gall. *Table.* Angl. idem.

MENSES, sunt sanguinis excretiones, quæ singulis mensibus proveniunt, idque ex ipso utero, non vero ex collo aut vagina. Incipiunt, cum juvenculæ pubescunt anno scilicet duodecimo vel decimo quarto, desinunt vero in gravidis, lactantibus & effoetis. etiam vocatur *Menstruum*, *Profluvium mulierum*, *Lunare virus Ovidio*, profluvium genitale *Plin.* μῆνες, καθάρσεις ἔμμηνοι, ἔμηνα, γυναικεῖα *Theopr.* καταμήνια. Belgis **de stonden/ stonde-bloed/ maandstonden.** Menstruis laborare, dicitur **niet wel te pas zijn/ het goed hebben.** Germ. **Reinigung. monatliche reinigung/ monat zeit/ heimliche sucht/ frawen-zeit.** Gall. *les menstrues.* Angl. Moneth, blood, womans courses.

MENSIS CHYMICUS, constat ex quadraginta diebus.

MENSTRUA ALBA, vide *Fluor albus.*

MENSTRUUM MULIERUM, vide *Menses.*

MENSTRUUM, est id, quod in vase destillatorio est, & destillationi exponitur; vel liquor quo metalla corroduntur & lapides solvuntur, ut acetum, aqua fortis, sp. vini &c. sumi potest pro capite mortuo à destillatione relicto. Gr. à μένω maneo. Belg. **Een scheidocht.** Germ. **scheidfeucht.** Gall. *menstrue.* Angl. Idem.

MENTAGRA, est species lichenis feræ, quæ

tempore *Claudii* adhuc incognita erat morbus, dictus à mento, à quo incipit & faciem, pectus, manusque fœdo quodam furfure occupat. Græc. λειχὴν B. Geblekte of schubagtige Lazerie in 't aangezigt. Germ. Ein böse rand. Gall. *Male dartre*. Angl. à tetter, vel ring-worme.

MENTULA, idem quod *Penis* aut *Clitoris*.

MENTUM est inferior pars sub inferiori labio. Gr. γένειον. B. De kin. Germ. Das Kinn. Gall. *le menton*. Angl. The chinne.

MERCURIUS, est argentum vivum & Hermes, sive Ἑρμῆς dictus; chymicis dicitur omnis liquor, qui non inflammatur, sive sit spirituosus, acidus vel aquosus. Alii sumunt pro spiritu è plantis vel animalibus educto, vel pro liquore quovis acido arte chymica parato. dicitur triplex mineralis, cælestis & chymicus. B. Quikslber. Germ. Quecksilber. Gall. *Vif argent*. Angl. Quicke silver.

MERCURIALIA dicuntur, omnia, quæ ex mercurio præparantur. B. Quikbereidsels. Germ. Quecks arzeney. Gall. *Medicine mercuriale*. Angl. idem.

MEROBALINEUM, est species semicupii, in quo unicum membrum vel plura immerguntur. ex μέρος pars & Balineum sive balneum. B. Een lid-bad. Germ. Glied bad. Gall. *Bain pour un membre*. Angl. Bad for a member.

MESARÆUM, idem quod *Mesenterium*. ex μέσον medium, & ἀραιὸν tenue, ob vasorum tenuitatem, quibus abundè intertexitur: unde hæc vasa *Mesenterica* & *Mesaraica* appellantur: vide *mesenterium*.

MESARAICA VASA, vide in *Mesaraeon*. B. Scheil-baten.

MESENTERICA VASA, vide *Mesaraeon*.

ME-

MESENTERIUM, est peritonæi membrana duplicata, glandulis, nervis, arteriis, venis, vasis chyliferis & lymphaticis dotata; medium abdominis occupat: & intestina ordine quodam miro continet: in medio glandulam magnam habet *pancreas Asellii* nominatam, cui aliæ minores glandulæ circumfusæ sunt, ad eas lactea primi ordinis vasa ex intestinis tendunt & ab hepate aliisque partibus vasa lymphica descendunt; ab hisce iterum lactea secundi ordinis vasa ad sacculum chyliferum ascendunt & in ejus sinum sese exonerant. ex μέσον medium, & ἔντερον intestinum. item Mesaræum. Græc. ἐπιχορδὶς *Aritæo.* μέσαρχον, μεσαραῖον, μεσόκωλον. *Hippoc.* ἀνωχεὺς τῶν ἐντέρων *Rufo*, ἐπιχοργὶς apud veteres teste *Aretæo.* B. Het darm-scheil. Germ. Gekröse. Gal. *Mesentere.* Angl. The midst of the guts, vel bowels, mesentery.

MESERÆUM, vide *Mesaræum* & *Mesenterium.*

MESOCOLON, est pars mesenterii, quæ crassis intestinis continuatur. ex Μέσον medium, & κῶλον intestinum colon. B. Het kleine scheil. Germ. Klein gekröse. Gall. *petit mesentere.* Angl. The little mesentery.

MESOGLOSSUM, idem quod *genioglossum.*

MESONUCTIUM, est media noctis pars. ex μέση media; & νὺξ nox. B. Middernagt. Germ. mitnacht. Gall. *Le minuit.* Angl. Midnight.

MESOPLEURII, sunt musculi intercostales, in utroque latere viginti duo, undecim externi & totidem interni sunt. ex μέση media, & πλευρὰ latus. vide intercostales musculi.

METABASIS, est transitus ab una indicatione in aliam, ab uno remedio in aliud, qui cum prudentia & non temere fieri debet. à μεταβαίνω transgredior. B. Een overtreding. Germ. ubertrettung.

 Gall.

Gall. *Transgression.* Angl. Transgressing.

METABOLE, est temporis, aëris, vel morborum mutatio. à μεταβάλλω muto. B. **Verandering der zaken.**

METACARPUS, & *Metacarpium*, est manus pars posterior, constituitur ex ossiculis quatuor oblongis, volam manus expandentibus, quæ dicuntur *Postbrachialia*. ex μετὰ post, & καρπὸς manus junctura. Vocatur item *Torus manus, Tubercula.* μετακάρπιον. B. **De achter-hand / na-hand.** Germ. **Nachhand.** G. *metacarpe.* Angl. the wrist, the back of the hand.

METACONDYLI, sunt postremi digitorum articuli unguibus proximi; quemadmodum medii condyli & primi Metacarpio proximi *Procondyli* dicuntur ex μετὰ post & κόνδυλος digitus. B. **de voorste vinger leden.** Germ. **Vorster fingers gleiden.** Gall. *Metacondyle.* Angl. The utmost bones of the fingers.

METALEPTICUS MOTUS, est musculorum translativus, sive transsumptivus, & dicitur de motu quodam, quem musculi habent, & similis est motui sive tensionis speciei illi, quæ à superiori laqueo glossocomii perficitur. à μεταλαμβάνω transsumo. B. **Een overvoerende beweging.**

METALLUM, Gr. μέταλλον est substantia admodum solida & rigida, quæ in montibus & cryptis subterraneis invenitur: omnia illa hoc versiculo continentur ut.

Sol, Mars, Luna, Venus, Saturnus, Jupiter, Hermes.

Inter metalla aurum solidissimum est, cujus tinctura magnis laudibus à chymicis effertur. ex μετὰ post, & ἄλλος alter, quia una inventa vena, altera invenitur. *Hermes* sive *Mercurius* numeratur quidem inter metalla, sed quia Metallum malleabile quid est, ideoque Metallis accenseri non potest, & potius inter imperfecta sive mineralia annumerandus erit. B. **Metaal**

Germ.

Germ. metall. Gall. *Metail.* Angl. metall.

METALLURGIA, est illa operatio, qua metalla ex fodinis eruuntur, ideoque operariorum unusquisque vocatur

METALLURGUS, seu Metallicus, qui in terræ visceribus metalla scrutatur, ut chymici solent. ex μέταλλον metallum, & ἔργον opus. Een Metaalwerker / Mijn-werker. Germ. ertzgräber / bergknapp / bergmeister. Gall. *Metallique*, *maistres de mines*, *Tirers de Metaux*. Angl. Diggers of Metall.

METAPEDIUM, μεταπέδιον idem quod *Metatarsus*.

METAPHRENUM, μετάφρενον est pars dorsi post septum transversum. ex μετὰ post, & φρὴν præcordium. B. De rug. Germ. ruck. Gall. *dos*. Angl. The back.

METAPTOSIS, est morbi in alium morbum degeneratio: ut febris quartana in tertianam & vice versa: apoplexia in paralysin &c. à μεταπίπτω recido, relabor, degenero, transeo B. Verandering van siekte.

METASTASIS, est morbi demigratio ab una parte in aliam: quod apoplecticis contingit cum materia, qua cerebrum eclipsin patitur, ab eo in nervosum genus excutitur, unde paralysis. à μεθίστημι transstatuo. B. Verplaatsing van siekte.

METASYNCRISIS, est medicamenti foris applicati operatio, qua ex intimis recessibus humores evocentur. vide *Oribasium* lib. 1. cap. 34. ex μετὰ trans, & συγκρίνω coagmento.

METATARSUS, sunt quinque pes ossicula, tarsi ossibus connexa, quæ plantam pedis constituunt. ex. μετὰ post, & ταρσὸς crates, tarsus. B. Achter-voet. Germ. Affterfuß. Gall. *Metacarpe*. Angl. The afterfeet.

ME-

METHODICA MEDICINA est, cujus Author fuit *Themison Laodiceus*, excultor *Thessalus Trallianus*, qui artem sex mensium spatio addisci posse clamitabat. Hi Signis & caussis neglectis ad laxum & strictum in omni morbo respiciebant. ex μετὰ cum & ὁδὸς via.

METHODICI, sunt qui compendium artis methodo quæsiverunt, scil. *laxi*, *stricti* & *medii* cancellis omnia comprehendentes.

METHODUS, est pars Medicinæ, qua per indicationes auxilia inveniuntur, ut deperdita hominis sanitas restituatur. ex μετὰ cum, & ὁδὸς via. B. **Beleid van genesinge.** Germ. **Richtigkeit im artzney.** Gall. *Methode*. Angl. Method.

METOPUM, est frons, sive pars faciei supra oculos. ex μετὰ post, & ὤψ oculus.

METRENCHYTA, est instrumentum quo liquores utero immittuntur. ex μήτρα matrix, uterus, & χύω fundo. B. **Een moeder-trechter.** Germ. **Mutter-trechter.** Gall. *Metrenchyte*. Angl. Motherfunnell.

METRETES, est Mensura maxima apud Atticos, capiens, choas duodecim sive libras centum & octo.

MEUM seu MEU, ejus Herbæ folia sunt instar anethi aut fæniculi, ideoque *fæniculum porcinum* vocatur. ejus radix in usu est, ingrediturque Theriacæ & Mithridatio, aromatica est; crescit copiosè in sylva Hercinia, aliisque locis montanis, ut & in montibus campestribus & apricis; apud nos non nisi in hortis cultum invenit. Floret Junio ac Julio. B. **Beer-wortel.** Germ. **Beer-wurtz / Bär-wurtz / Wilder-dill / bärn-dill / Bärn-fenchel / Mutter-wurtz. Hertz-wurtz.** Angl. Spignel, Meu, Feaferefw, Wild Dil.

MIASMA, est inquinamentum contagiosum, quod

quod spiritibus & sanguini (ut in peste & scorbuto) accrescit. à μιαίνω inquino. B. **Besmetsel.** Germ. **Erbsucht.** Gall. *Maladie contagieuse*. Angl. a Contagious infection.

MICROCOSMUS, sic homo dicitur quasi parvus mundus & compendium totius. à μικρὸς parvus, & κόσμος mundus. B. **De kleine werelo.** Germ. **kleine welt.** Gall. *microcosme*. Angl. The little world.

MICROPHTHALMUS est, qui à nativitate parvos & fissos oculos habet. ex μικρὸς parvus, & ὀφθαλμὸς oculus. B. **Een braad-varkens-oog. klein-oog.** Germ. **Klein aug.** Gall. *Petit oeil*. Angl. Little eye.

MIGRANA, idem quod *Hemicrania*, sive capitis morbus, qui modo dextram, modo sinistram ejus partem occupat, & ad futuram usque protenditur, quæ doloris interstitium est. *Migrana* compositum videtur ex ἡμὶ semi & κάρα caput. Vide *Hemicrania*.

MILIARIS HERPES vide *Herpes*.

MINA sive *Mna*, patet ex Dioscoride pondus fuisse unciarum sedecim, sive drachmas centum viginti octo. Verum *Atticâ* levior erat Romana, & pendebat drachmas centum, sive duodecim uncias & semissem. *Romana* pendebat nonaginta & sex drachmas, sive uncias duodecim. *Alexandrina* videtur uncias viginti continere sive drachmas centum & sexaginta. fortè illa differentia oritur à regionibus, in quibus drachmæ differebant. *Mina* sive *Mna* videtur significare mille. B. **Een mine wigts / een pond.**

MINERA est terra sive materia, ex qua mineralia & maximè metallica fiunt, uti sunt mineræ auri, argenti, cupri, stanni &c. B. **Mineraal.** Germ. **Mineral.** Gall. *Mineral*. Angl. Idem.

MINERALIA sunt ea quæ non sunt Vegetabili

li

lia nec animalia : ut *Metalla perfecta* sex, Aurum, Argentum, ſtannum, cuprum, ferrum, plumbum. & metallis proxima ſeu *Metalla imperfecta*, ut *Antimonium*, cinnabaris nativa, ſulphur, marcaſeta, plumbago, creta, auripigmentum, argentum vivum; boli, & lapidum ſpecies &c. Hiſce accedunt nitrum, ſal gemmæ, ſal marinum, alumen, Vitrioli ſpecies, Borax, ſed illa ſunt ſalia mixta ex alcali & acido compoſita, et mineralium particulis acutis. Succinum quoque addunt, quod tamen alicujis arboris bitumen ſive reſina eſſe videtur. Item corallum, eſt quoddam vegetabile ſubmarinum. B. **Mijnſtoffen / Mineralen.** Germ. **Mineralen.** G. *Minerals.* Angl. Idem.

MIRACH, Arab. vox. idem eſt quod *Epigaſtrium.*

MISCE, ſcribitur plerumque per M ſimplex in fine formularum, & denotat mixtionem duorum vel plurium medicamentorum.

MISERERE MEI, idem quod *Iliaca paſſio.*

MISTIO, idem quod *Mixtura.*

MISY, eſt minerale, ſive potius chalcitidis efflorescentia, colore aurum imitans, aureiſque ſcintillis, dum frangitur, ſplendens, natum ſuper chalcitim & ex chalciti, non ſecus ac ærugo naſcitur ſuper æs & ex ære.

MITELLA eſt ſpecies faſciæ ſive linteum, in quo brachium læſum ſauciumque ſuſpenditur. B. **een arm-band / arm-ſwachtel / dwale / daar men de ſeere arm in draagt.**

MITHRIDATIUM à Rege Mithridate compoſitum, & pro Antidoto habitum ad depellenda è corpore venena: ab antiquis plurimi æſtimatur: verum quia conſtat ex ſimplicibus, quoad effecta, contrariis, nunc temporis non tanti venit: nam ſi *Opium* & pauca calida demerentur, tota compoſitio

viri-

viribus esset orbata. Hujus variæ dantur descriptiones. B. **Mithridaat.** Idem Germ. Gall. & Anglis Mithridat.

MITRALES VALVULÆ, vide *Episcopales.*

MIVA est caro sive pulpa mali cydonei sacchraro in consistentiam spissam cocta. Vide *Marmelata.*

MIXTURA, *Mistura, Mixtio, Mistio, Crama, Croma* & *Chrama* est substantia *solida* vel *liquida*, ex variis medicamentis commixta. Mixturæ pro scopi, quem habet Medicus, diversitate variæ admodum sunt: Guttis maximè, vel Cochlearibus, quandoque Haustu usurpandæ, conficiuntur vel ex Liquoribus solis, quales sunt præcipuè Aquæ destillatæ, spiritus, & olea, quovis modo inter se mixtis, sic ut aquæ misceantur aquis, olea Oleis, Aquæ Spiritibus, &c. vel ex iisdem cum Syrupis convenientibus, Pulveribus, Confectionibus, Opiatis, sive Omnia concurrant, sive Unum aut Alterum tantum adsumatur. B. **een mengsel.** Germ. **Vermischung.** Gall. *Mixtion, Melange.* Angl. mingling, mixture.

MNA, idem quod *Mina.*

MOCHLIA, est ossium luxatorum restitutio. μόχλος, vectis est, & μοχλίσκος parva vectis.

MODIUS, Gr. Μόδιος, est mensura continens sedecim sextarios.

MODIOLUS, est *Trepanum*, sive *Anabaptiston*, quo utimur in profundis ossium corruptionibus, contusionibus, fissuris & fracturis: non facile tamen adhibendum, nisi primo ossium prominentiæ & frustula pungant. 2. Cum suprema tabula integra, sed depressa & infima disrupta sit. 3. Cum sanguis extravasatus, corruptione sua, hominem jugularet. *Modus* perforationis hic est, derasis capillis, cutis in formam crucis usque ad pericranium, prudenter musculos temporales & suturas cavendò, est incidenda,

 & pro

& pro hac vice vulnus obligandum, nisi sanguinis profusio tam pauca sit, ut simul etiam pericranium à subjecto cranio diduci possit: deinde post aliquot horas, ægri auribus obturatis, Modiolum masculum sumito, cujus cuspis firmiter in cranio est collocanda, sed tam procul à fissura sive fractura, ne dentibus suis eam, multo minus suturam attingat; quanquam nonnulli suturas non magnopere vitent, & nos certiores reddant, eas tam feliciter, quam alia quævis loca perforasse. Tum modiolum manu sinistra fortiter teneto, eum dextra circumducendo, donec circulum mediocriter profundum incideris, postea fœminam (in cujus medio nulla cuspis) accipe, & eandem ut ante circumducito: interim scobem aufer-to & modiolum ad lubricandum & refrigerandum in oleo & aqua tingito & madefac. Sanguis jam apparens, signum est te ad secundam tabulam penetrasse, & tum lenius premendum; ne meninx incautè lædatur, ubi vacillare incipit officulum, vectim inter crepidines inserito, dissolvito, & illud volsella eximito. Græcis χοινικίον & χοινικίς. B. **een been-boor/een trepaan.** Germ. **ein böhrlein.** Gall. *un trépan.* Angl. an boorer, auger.

MOGILALOS, est is qui cum difficultate loquitur, ex μόγις vix, & λαλέω loquor. B. *swaarbespraakt.*

MOLA, *Patella*, seu *Rotula*, est os rotundum & latum, inponitur articulationi femoris & tibiæ, ubi genu, membranoso ligamento cingitur, excepta mola. Græcis κόγχη, κόγχος, μύλη, ἐπιγονατὶς, ἐπιμυλὶς Hippoc. μυλακρὶς Hipponacti. B. **de knie-schijbe.** Germ. **der knye pfanlein.** Gall. *le jaret.* Angl. the kneepan.

MOLA CARNEA est substantia carnosa quandoque etiam fungosa sine ossibus & visceribus; sæpe instar

instar sanguinis concreti, nigra: & nonnunquam durissima, loco fœtus in utero producta. Belg. **een zuiger/ vleisige misdracht.** Germ. **fleisch-gewächs/ mon-kalb/ affterbürde.** Gall. *mole, faul germe, corps molace.* Angl. misbirth.

MOLARES seu Maxillares dentes. Græc. μύλαι & γόμφιοι vide *Dentes*. Belg. **Baktanden.** Gall. *dents maschelière*. Angl. The checke tooth.

MOLLIENTIA, vide *Emollientia*.

MOLOPES, Vibices, Enchymoma, Sugillationes, idem sunt. dicuntur rubores vibicum instar in febribus malignis & pestilentialibus producti. μώλωψ vibex. vide *Enchymoma*.

MOLYBDÆNA, seu *Plumbago* duplex *Dioscoridi* est: *nativa* & *factitia*. Illa nihil aliud esse videtur, quam lapis, sive plumbi minera, seu potius minera plumbi & Argenti simul. Factitia est species lithargyrii, videlicet est illud recrementum quod in argenti, aurique purificatione cum plumbo, minerâve plumbi institutâ, fornacis solio concretum & perustum adhæerescit.

MOLYNSIS, idem quod *Miasma*.

MONOCEROS, idem quod *Unicornu*.

MONOCOLUM est *intestinum cæcum*.

MONOHEMERA, sunt morbi qui uno die curantur, ut Ephemera febris, ex μόνη solâ, una, & ἡμέρα dies. B. **eendaagse siekte.** Germ. **eintägiges kranckheit.** Gall. *maladie d'un jour.* Angl. disease of one day.

MONOPAGIA, vide *Monopegia*.

MONOPEGIA, est acutus capitis dolor, unum locum occupans. ex μόνον solum, & πηγνύω compingo. B. **eenzijdige hooft-pijn.** Germ. **Wehtag an einer seiten des haupts.** Gall. *Migraine.* Angl. Head pain of one place.

MONS VENERIS nominatur, superior pubis muliebris pars, præ reliquis nonnihil eminentior & crispior, quam in Veneris castris militaturi omnium primo conscendere debent. B. **Venus-berg.** Germ. **Venus berg.** Gall. *Montagne de Venus.* Angl. Montaine of Venus.

MONSTRUM, Gr. Τέρας, nihil aliud est quam fœtus sive homo perverse enixus, hoc est, capite duplici, pedibus aut manibus deficientibus vel abundantibus, ita ut perfecto homini similis non sit. B. **een Monster.** Germ. **ein Wundergeburt.** Gall. *Monstre.* Angl. a Monster, strange thing.

MORBILLI, quasi parvi morbi, sunt maculæ rubeæ quæ à contagio aëreo in sanguine contracto excitantur, quæ neque in molem attolluntur, neque suppurantur, à variolis, ut magis & minus tantum differunt. ab Arabibus *Bothor* vocantur. Belgis **maselen.** Germ. **die masern. die purpulen.** à colore purpureo, **kinder flecken / röseln.** Gal. *Rougeole.* Angl. The measels.

MORBUS, Græc. Νόσημα, νόσος, à *Morte* dicitur, unde est propinqua dispositio ad eam: etenim quicquid morbi nomine venit, non potest non initium esse, & velut gradus ad mortem, unde patet differre morbos, juxta majorem vel minorem propinquitatem: diciturque esse ejusmodi corporis constitutio, qua actionibus rectè obeundis simus inepti: vel, est constitutio hominis prava, functiones qualescunque lædens secundum *Sylvium de le Boe.* Morbus est duplex, *Pravæ conformationis* vel *succorum incrassatorum*, vulgo *intemperiei*: prava *conformatio* est sextuplex; consistit enim in Numero, Magnitudine, Figura, Cavitate, Superficie & Situ. *Intemperies* sive succorum inspissatio est venenata sive contagiosa & pestilens; vel Benigna, & sunt morbi vulgares, ut per

Idio-

Idiopathiam, Protopathiam, Deuteropathiam & Sympathiam. Item morbus est Simplex, Compositus, Multus, Complicatus, Connexus, Disjunctus, Magnus, Parvus, Benignus, Malignus, Brevis, Acutus, Longus, Continuus, Intermittens, Salutaris, Dubius, Lethalis, Sanabilis, Insanabilis, Exquisitus, Spurius, Hæreditarius, Nativus, Adscititius, Sanguineus, Bilarius, Pituitosus, Melancholicus, Vernus, Æstivus, Autumnalis, Hybernus, Pandemius, Epidemius, Sporadicus. B. **Siekte / krankte.** Germ. **Kranckheit / sucht.** Gall. *Maladie.* Angl. maladie, sicknesse, disease sore.

MORBUS GALLICUS, vide *Lues Venerea.*

MORBUS HISPANICUS, vide *lues Venerea.*

MORBUS INDICUS, idem quod *Lues Venerea.*

MORBUS REGIUS, idem quod *Icterus.*

MORETUS, mulierculis nostris usitatissimum potionis genus aromaticum est, quod parari faciunt, ubi præsumptio impraegnationis adest, persuasum nimirum sibi habent, falsam impraegnationem eo exturbari, veram corroborari. Moretum dicitur, à Moris seu Diamoro ingrediente. B. **een Moerbesie dranck.** Germ. **Maulbeeren tranck.** Gall. *Potion de meure.* Angl. a mulberries drink.

MORIA, *Stupiditas, Fatuitas, Stultitia, Stoliditas &c.* est judicii & intellectus defectus; oritur præcipuè ab imaginationis & memoriæ deliquiis. à *μωραίνω* stultè ago. B. **kranksinnigheyt.** Germ. **Thorheit.** Gall. *sottise.* Angl. stupidity.

MOROSIS, idem quod *Moria.*

MORPHÆA, idem quod *Alphus.*

MORSELLI, idem quod *Morsuli.*

MORSULI, seu *Morselli, Tabulæ*: medicamenta sunt quadrata ut plurimum, parata ex pulveribus & similibus saccharo soluto susceptis, superque ta-

 bulam

bulam ligneam, lapideam, cupreamve effusis; ut consolidentur. B. Rockjes. Germ. Zeltlein/ Morsell. Gall. *Tablette.* Angl. Morsull.

Morsus Canis Rabidi, idem quod *Cynanthropia.*

Mortariola seu cavernæ. Loculamenta sunt quibus singuli dentes sunt infixi. *βόθελα* *Galeno*, *ὁλμίσκοι poll. Rufo.* Tanden hollen. Germ. Zahnhölen. Gall. *caverne de dents.* Angl. Caverns of the Teeths.

Mortarium, est vas ex marmore, aut ligno, vel vitro confectum, in quo pistillo ligneo aut vitreo, vel lapideo res quædam contunduntur. B. Een Mortier / Vysel. Germ. Mörsel. Gall. *Un Mortier.* Angl. a Morter.

Mortificatio, idem quod *Sphacelus.*

Morum, idem quod *Pladarosis*, vel *Thymus.*

Moschata Nux & *Muscata*, duplex habetur, *Oblonga* nempe, quæ & *Mas* dicitur; alia est *Rotunda*, quæ *fæmina*, differentiæ gratia, appellatur. Nascitur arbor in Insula *Banda* Indiæ Orientalis: proceritatem habet arboris pyri: folia persicæ malo haud absimilia, vel ut verius dicam, breviora, & magis subrotunda, imo & latiora. Fructus apposite malum persicum refert: cujus cortex externa per maturitatem instar juglandis non tantum dehiscit, sed ab incolis quoque vescitur. Hac remota, sequitur *Macis*, constans ex variis subrubicundis foliolis: hæc item duram corticem investiunt, quæ ipsam nucem Moschatam inclusam servat. Integram unam cum cortice exteriore servo. Dicitur & *Nux Aromatica*, *Moschocaryon*, *Moschocarydion*, *Nux Myristica*, seu *Unguentaria.* B. Muscaat Noot. Germ. Muscatnüss. Gall. *Noix Muscade.* Angl. Nutmeg.

Moschus, Quidam esse saniem ex tumore circa um-

umbilicum alicujus animalis promanantem volunt: alii testiculos ejusdem, alii aliud quid censent. Moschifera caprea, capreæ minoris species est, dentibus duobus versus inferiora prominens, quadrupes, ungulis bisectis, sine cauda. Pilorum color variegatus ex luteo castaninus, & maculis quasi superbit: in abdomine cinerei, in capite ex albo & cinereo castanei, sunt & longissimi. Cæterum in abdomine non longè à posterioribus pedibus, eminentia quædam est, rotunda & dura, ovi gallinacei mediocris magnitudine, pilis albis, iisque non flexuosis, sed rectis, & ad folliculi fastigium porectis obsita. Circa cujus partem inferiorem unica utrinque caruncula apparet, qualis etiam, licet paulo major non longe ab istis in sinistro conspicitur latere. Is autem eminentia sive tumor nihil aliud est, nisi folliculus quidam in quo moschus, saniei instar, colligitur. Est & alia species sed longe vilior. Colligunt enim hujus animalis sanguinem, quem quieti aliquandiu exponunt, deinde serum supernatans decantant: animali mortuo cutim detrahunt, & exenterant; reliquum minutim conscindunt, cumque sanguine miscent, hancque massam pelli ejusdem animalis includunt, terræ committunt, & per aliquot dies urina perfundunt, donec materies putrefacta sit; hanc mumiam exiccatam pro Moscho venditant. Nonnulli intestina una cum fæcibus adjiciunt. B. **Muskus.** Germ. Musch/biesem. Gall. *Muse.* Angl. Mosch.

Motos, est linteum carptum, quod ulceribus inditur, quo etiam sanguinis fluxus sistitur. Vulgo *Carpi*, **plukzel.** à μοτόω linteamentum vulneribus indo.

Motus Convulsivus est convulsio, quæ alternatim fit inter musculos, vel fibras antagonistas sive oppositas. Hic vero motus convulsivus

 multa

multa complectitur, & in multis morbis tragædiam suam exhibet, vulgo quidem cum vix intuentur, nisi in una illa specie, quam vocant *Epilepsiam*, quæ ferme universalis est, sed altera quædam particularis occurrit, cum in his vel illis musculis, cum maxime in fibris motricibus, quæ longe, longeque frequentior est. B. **Stuiptrekkinge.** Germ. Die zu sammen ziehung der spannadern. Gall. *Les motions convulsive.* Angl. The convulsif motions.

MOTUS PERISTALTICUS, vide *Peristalticus motus.*

MOXA, venit ex China & Japan. Lanugo quædam est ab inferiore parte Artemisiæ foliis accrescens, quæ scalpello abraditur, & postea caro pretio venum exponitur. Inservit ustioni, eodem modo ut in Ægypto gossypium, & olim Hippocratis tempore fungi seu μύκητες. similem, sed magis fuscam lanugiuem ex America allatam, vidi.

MUCCUS, idem quod *Mucus.*

MUCAGO, est extractio viscida mediante aqua ex seminibus, gummi, radicibus &c. facta. Belgis **Slijm.** Germ. Sleim. Gall. *Limon.* Angl. Slime.

MUCARUM, idem quod *Mucharum.*

MUCHARUM sive *Mucarum* vocabulum est Barbarum, quo nonnulli infusionem rosarum per se, alii infusionem cum saccharo in syrupum coctum intelligunt. fortè illud *mucharum* significabit saccharum.

MUCILAGO, idem quod *Mucago.*

MUCRO CORDIS sive *Apex*, est inferior pars cordis cuspidata. B. **De punt van 't hert.** Germ. Spitz des hertz. Gall. *La pointe du cœur.* Angl. The point of the heart.

MUCRONATA CARTILAGO, vide *Ensiformis cartilago.*

MUCRONATUM OS, vide *Ensiformis cartilago.*

Mucus

Mucus, Græcis μύξα, βλέννα, κόρυζα. est excrementum liquidum, crassum & viscidum, quod ad nares & palatum defluit. B. Snot. Germ. Butze / schnuddel-kengel / rotz. Gall. *Morue; morueau*. Angl. snevil.

Mucus Intestinorum, est quædam viscidītas, ex glandulis exsudans, ne intestina facile ab acribus aut duris ingestis lædantur. B. Darm-slijm. Germ. Sleim des darms. Gall. *Limon d'intestins*. An. Lime of the Guts.

Muliebria, vide *Cunnus*.

Mulomedicina, idem quod *Veterinaria*.

Mulsum, idem quod *Hydromel*.

Mumia, ejus habentur quatuor species, *Arabum* nempe, quæ est liquamen seu liquor concretus exudans in sepulchro è cadaveribus Aloë, Myrrhâ, Balsamoque conditis. Altera *Ægyptiorum* est, sive liquamen ex cadaveribus pissaphalto conditis. Nimirum, hoc condiebantur cadavera & vilioris sortis adeoque & ipsamet cadavera nonnunquam eo modo condita prostant. Tertia, *Pissaphaltum factitium*, id est mixtum pici bitumen, quod pro *Mumia* venditant. Quarta, cadaver sub arena solis æstu torrefactum. Fitque in Hammoniorum regione, quæ est inter Cyrenarum regionem & Alexandriam, ubi arenarum Syrtes ventorum turbine sublatæ incautos viatores obruunt, unde horum cadavera à flagrante solis æstu torrentur & exarescunt. Omnium præstat prior species.

Mundatio, sive *Purificatio*, est quando medicamenta à pulvere, corticibus, aliisque immundis purgantur. B. suiveringe. Germ. saüberung. Gall. *mundation*. Angl. Purifying.

Mundificativum est tale medicamentum quo ulcera à sordibus purgantur. B. suiverende dingen.

Muscæ caput, idem quod *Myocephalum.*

Musculus est pars Organica, duobus tendinibus & fibroso seu carnoso ventre instructa, cujus officium est membra appensa movere. Motio illa seu contractio fit, quando à cerebro, per nervos ad tendines spiritus animales fluunt, qui propter instinctus è tendinibus versus medium musculi alicujus ventrem proritantur, ipsumque versus medium contrahunt, iterumque actione absoluta, versus tendines recedunt. Veteres musculi corpus in caput, ventrem & caudam diviserunt, accipientes pro capite, musculi extremitatem, parti ad quam fit contractio connexam; pro cauda, musculi finem seu portionem, parti movendæ insertam, pro ventre denique partem musculi intermediam, quæ carnium mole tumidior conspicitur; deinde pro motu obeundo, supponebant musculum, circa caput & ventrem intumescere, & deinde quoad longitudinem decurtatam, partem appensam sibi propius attrahere, sed quo ritu id fiebat magnum apud illos silentium est. Musculi sunt vel cavitatibus vel artibus, destinati, qui omnes à figuris, locis & actionibus variis diversimodo denominantur. Gr. μῦς. B. **een spier/ de muis/ mushel.** Germ. **Muszklein.** Gall. *Muscles.* Angl. The brauwne.

Musculosa Expansio, vide *Myodes platysma.*

Muscus, est excrementum herbaceum instar lanuginis corticibus arborum, vel ossibus aëri expositis adnascens. Dicitur & Usnea: interdum tamen certis plantis attribuitur. B. **Mos.** Germ. **Moß.** Gal. *Mousce.* Angl. Mosse.

Mustellanci, vide *Galiancones.*

Mutus, vide *Aphonia.*

Myctêres, sunt nares sive humorum pituitosorum, receptacula. B. **Snot-outfangers.** Germ.

der

der kutze empfangers. Gall. *réceptacle de morue*. Angl. The receptacles of pituitous humors.

Mydesis, est corruptio sive putredo, ex nimio madore, à μυδάω nimio humore & uligine vitior.

Mydriasis, est nimia pupillæ dilatatio, & diffusio visui hebetudinem adferens. ex ἀμυδρῶς obtusè, & ὁρᾶν videre. B. een stomp gesicht. Germ. Stumpff gesehen. Gall. *Veuë hebeté*. Angl. dim sight.

Myelos, idem quod *Medulla ossium*, vel *cerebri* vel *medulla* spinalis.

Myle, idem quod *Mola genu*.

Myloglossum, est par musculorum quod circa dentium molarium postrema oritur, & ligamento linguæ inseritur, linguamque sursum convertere perhibetur. ex μύλη mola sive dens molaris, & γλῶσσα lingua. B. De kauw-tandens tonge-spier. Germ. Die stakzähn-zung mauß. Gall. & Angl. Mulo-glosse.

Mylphæ, sunt palpebrarum defluvia: item medicamenta adversus capillorum defluvia.

Myocephalum, est inchoatus uveæ tunicæ prolapsus, muscæ capiti similis. ex μυῖα musca, & κεφαλὴ caput. B. Een Muggekops-oog.

Myodes Platysma, est musculosa expansio lata in collo, ibi à carnoso panniculo orta. ex μῦς musculus, εἶδος forma, & πλατὺς latus.

Myologia, est musculorum enarratio seu descriptio. ex μῦς musculus, & λέγω narro.

Myopia, est quædam visus in rebus distantibus cernendis obscuritas, sed tamen in propinquis perspicacia. ex μῦς mus, quia murium visum referunt, & ὤψ oculus. B. Bp-ziende / stik-ziende. Germ. Ubersichtig. Gall. *Myopie*, *la Veue courte*. Angl. Poore blind, vel sand blind.

Myopiasis, idem quod *Myopia*.

Myops,

Myops, est qui Myopia laborat; oritur ex eo quod radii solares nimiâ copiâ intus subeuntes, objectum percipiendum confusè cerebro repræsentant. Medemur myopiæ vitris concavis. ex μῦς mus, & ὤψ oculus. Vide *Myopia*.

Myrach, Arabica vox est, & idem sonat quod *Epigastrium*.

Myracopum, est Unguentum lassitudinem auferens. ex μύρον unguentum; & κόπος labor.

Myristica Nux, idem quod *Moschata nux*.

Myrobalani, proprie significat glandes unguentarias, ideoque procul omni dubio Veteres Medici aliud quid sub hoc nomine intellexerunt: componitur enim vox ex μύρον unguentum, & βάλανος glans. Qui nobis in usu sunt, prunis exoticis annumerari debent, veteribus græcis incogniti, ab Arabibus primum inventi, suntque *Chebuli*, *Citrini*, *Bellerici*, *Indi*, *Emblici*. *Chebuli* omnium maximi sunt, oblongi, intus nucleum continentes; externe colore fusco. Vocantur *Quebolia* & *Quebuli*, *Cepula*, *Chepulæ*, *Chebula*, maximi, oblongi, angulosi. *Citrini*, externe sunt colore citrino, & teretes, oblongi & ventricosi, dicuntur lutei, flavi, citrei, Gr. ξάνθοι Arab. *Delegi azfar*. intus nucleum habent. Ipsius arbor folia instar Amygdali habet. *Bellerici* etiam oblongi sunt, cucurbitam referentes, ejus arbor folia habet instar lauri. Vocantur *Belleregi*, *Bellilegi*, *Bellegu*. *Indi*, sunt oblongi & nigri, prioribus minores; folia habet instar Amygdali, vel ut alii volunt salicis. Fructus sunt octangulares. *Emblici* rotundi quidem sunt, sed semper fere in frusta fisci. Folia habent tenuia, in modum fere salicis. Appellantur *Embelgi*, *Emblegi*, *Ambegi*, *de Seni*. Omnes illæ species pruni sunt, & inter eas censeri debent, quamvis foliis, regione

gione & fructuum figura ab invicem differant: omnes quoque purgant & astringunt, fere uti Rhabarbarum.

Myrmecia est verrucarum species, sunt thymo duriora, humilioraque, quæ radices altius agunt, majoremque dolorem movent, infra lata, supra autem tenuia, minus autem sanguinis mittunt: magnitudine vix unquam lupini modum excedunt. Nascuntur in palmis aut in inferioribus partibus pedum. à μύρμηξ formica.

Myrinx, idem quod *Tympanum*.

Myron, idem quod *Unguentum*.

Myropola est Unguentarius qui unguenta vendit. ex μύρον unguentum, & πωλέω vendo. Belg. **een zalf verkooper.** Germ. Salb verkauffer. Gall. *Vendeur d'onguents*. Angl. a salve seller.

Myrrha, cujus arboris sit gummi adhuc incertum est. Est tamen Resina Gummea (concretus gummi resinosus succus) cujusdam arboris exoticæ, quæ, cortice vulnerato, Myrrham profundit, partim in substratas tegetes destillantem, partim circa caudicem concrescentem. Plurima affertur ex Arabia, tum etiam ex Regione Alexim, quæ Æthiopia est. Debet esse friabilis, levis, undiquaque concolor, minutis glebis, amara, acris, odorata & quæ confracta, venas unguium modo candidas & leves ostendit. Antefertur *Trogloditica*, colore pallescens, seu subviridis, splendens ac mordax. Inutilis est ponderosa, & coloris picei seu nigra. Græc. Σμύρνα. B. **Myrrhe.** Germ. Myrrhen. Gall. & Ang. *Myrrhe*.

Myrtum, est caruncula in muliebri pudendo, circa rimam, à corrugatione vaginæ excitata.

Mystax, est labium superius, ejusque pili in lateribus excrescentes. à μαστάομαι mando. B. **de knevels.** Germ. der knebelbart. Gall. *la moustache*. Angl. muschadoes on the upperlip.

Myurus, est pulsus decurtatus aut mutilus, sensim decrescens, vel accrescens, instar caudæ muris. ex μῦς mus, vel μέιος, pars divisa, & ὀυρὰ cauda.

Myxa, est mucus sive humor pituitosus, ex processibus papillaribus ad nares descendens. B. **snot.** Germ. **rotz/ schnuderkengel.** Gall. *morue*, *morueau.* Angl. snevel.

N.

No. Designat apud medicos numerum, ex gr. ℞ jujubarum No. VI. hoc est *numero sex.*

Nævi sunt quædam maculæ nativæ, eæque duplices, protuberantes & planæ, quæ sunt figura varia & colore diversimodo. Ea gravidis ex imaginatione falsa, ebrietate, ecstasi &c. eveniunt. Belg. **Moeder-vlecken.** Germ. **Ein anmahl / mutternahl.** Gall. *Tache, macule* & *marque de mere.* Angl. a mole, marcke in our nativitie.

Nakir, describitur à *Schenkio*, quod sit flatus furiosus, qui transit ab uno membro in aliud, cum dolore B. Vocari potest **een vliegende wind.** Germ. **Fliegunde wind.** Gall. *Vend voland.* Angl. Flying winde.

Naphtha, est colamen bituminis Babylonii, consistentia liquidum, ignis rapacissimum.

Napta, idem quod *Natta.*

Narcosis, est stuporis inductio, ut fit in paralysi; vel ex opio, aliisque stuporem inducentibus. à ναρκόω stuporem induco. B. **Een verdovinge.** Germ.

ents

entschläffung. Gall. *narcotique.* Angl. Stupiditie.

NARCOTICA sunt medicamenta, quæ stuporem inducunt, & dolorem sistunt. à ναρκόω stuporem concilio: Latinis *Torpor, stupor* & Hebetudo sensus motusque. νάρκη, νάρκημα Gal. νάρκωσις. B. **Verdovende middelen.**

NARDUS CELTICA, vide *Spica Celtica.*

NARDUS INDICA, sive *Spica Indica*, in Java magna quantitate crescit, ejusdem in culina apud Iavanos usus est, qui calami aromatici, ac junci odorati. Putant ex locis circa Gangem & Syria quoque adferri. Crescit fere ut cæpa aut allium, cujus inferior pars fibrosa est, exinde, tanquam basi aliquot bulbi sive spicæ se erigunt, anne hæ infra terram lateant, uti videtur, an supra promineant, mihi adhuc incertum est. Singulæ spicæ sunt quasi fibrillæ sibi invicem connexæ, constanei coloris, odoris Cyperi: saporem habent nonnihil amaricantem, & aromaticum. B. **Spikenard van Indien.** Germ. indianisch Spicanarden. Gall. *spic* vel *nard Indique.* Angl. Indian spikenard.

NARES Gr. μυκτῆρες, sunt partes concavæ nasi utrinque positæ, quæ meatum præbent spiritibus & odoribus, & exitum concedunt excrementis mucosis B. **Neus-gaten.** Germ. **Die näßlöcher.** Gall. *Narines.* Angl. The nostrils.

NASA, idem quod *Natta.*

NASALIA, idem quod *Errhina.*

NASCALIA, sunt globuli, ex eadem substantiâ quâ pessaria formantur, qui matricis cervici immittuntur. Distinguuntur à *Pesso* & *Pessario*. quod *Nascale* sit penicillus in nodi effigiem mollissimus, ex cotonis vel lanæ flocculo &c. qui exsuccatur vel succo idoneo vel unguento convenienti, B. **Moeder-setsel.**

nicæ alicujus Deæ, cui attribuebant, quod ejus ope omnia proveniebant, ideoque φύσις Græcis dicta à φύω cresco, nascor; & à nascendo dicta Natura, quia habebatur pro omnium rerum Matre. Figmentum gentilitium ergo est, & Christiano homine indignum: nos non habemus naturam, constamus ex corpore, succis & anima; & dependimus ab unico Deo. Familiarissima Philosophis & Medicis vox est, cujus ope, quæ ignorant, explicare volunt: asylum est eorum ignorantiæ, ad quam semper confugiunt. Veriores Medici & Philosophi hac voce, tanquam inutili, non amplius utuntur, imo in meis scriptis non reperietur, quia memet ipsum clarius explicare possum. Vulgo sumitur pro nascendi vi, ideoque partes genitales utriusque sexus appellarunt *Naturam*. Sic & indolem & temperamentum alicujus animalis, aut morbi & sanitatis constitutionem, aut aversionem alicujus, aut appetentiam, Naturam esse dixerunt. B. dicitur *Natuur*. Germ. **die natur.** Gall. & Angl. *Nature*.

NATURALES FACULTATES: quia nulla datur *Natura*, ut superius dictum, nam substantia non est nec qualitas, ergo non dantur ejusmodi *Naturales facultates* aut *operationes*. Describitur vulgo à *naturæ* sequacibus, quod sit actio à cerebello maximè deveniens, qua corpus, nobis insciis per spiritus animales & sanguinem temperatum, nutritur, augetur & conservatur; unde etiam excretiones, coctiones & generationes dependent. Belg. **de natuurlijke werkinge.** Germ. **naturlicher werkung.** Gall. *naturel le faculté*. Angl. The naturall facultie.

NAVICULARE OS, dicitur & σκαφοειδὴς & Cymbiforme, est tertium os tarsi in utroque pede. B. **het scheep-beentjen.** Germ. **das schiff bein.** Gall. *Os naviculaire*. Angl. ship bone.

Nausea, Gr. ναυτία, est Fastidii species & ad vomitum conatus, qui aut subsequitur aut non: labiis inferioribus tremore actis, & plerumque humore ex ore fluente. Est etiam nausea non infrequens, quæ à vomitu peracto aliquandiu remanet. Nausea insuper secum trahit Fastidium cibi, potus & medicamentorum, quæ tanta est sæpe, ut nequidem deglutitio fieri possit. Tandem ut Vomitus sic Nausea cùm multis morbis complicatur, & iis evenit sæpius, qui in mari aut aquis agitatis à vento peregrinantur. Sumitur & pro *Anorexia*, sive omni ciborum fastidio & aversatione. B. **Walging.** Germ. **Grauen/ eckel/ das auffstossen.** Gall. *degoust*. Angl. disgorging, Loating, Disning.

Necrosis est sugillatio alicujus partis. *νεκρόω morte afficio.*

Nectar, est potus Deorum, ut *Ambrosia* cibus. Medicis autem sonat potus medicamentosus, colore tamen gustu & odoratu gratissimus. Belgis. **Go-de-dranck.**

Nefrens, id est, dentibus carens sive in infantia, sive in senectute. Sic dicitur quia duriora dentibus frangere non possunt. B. **Tandeloos.** Germ. **Zanloss.** Gall. *edenté*. Angl. Toothlesse.

Nemomena, vide *Nomas*.

Nepenthes; Laudanum opiatum, medicamentum verè laudatum. *Theodorus Zwingerus* vir summus & insignis Medicus, primum illud ita appellari censuit. *Nepenthes*, quod Latinè dicitur quasi nullus luctus; ob summos & admirabiles quos exerit effectus laudani nomen ei aptissimè & summo jure competit. *Nepenthes* remedium *Helenæ* fuisse dicitur, quo omnes è corde languores & ægritudines sustulerit, & hilaritatem lætitiamque induxerit. Legitur apud Homerum Od. δ φάρμακον, νηπενθὲς remedium trist-

tristitiam animô eximens: dicitur autem à νη priv. & πένθ@ luctus.

Nephelæ, sunt tenues oculorum albedines. Item nubeculæ medio urinæ innatantes, dicuntur etiam maculæ albæ, quæ in unguium superficie nubeculorum speciem repræsentant. Græcis νεφέλη & νέφ@ nubes, nebula. B. een wolk. Germ. ein wolck. Gall. *nue*, & *nuée*. Angl. cloude.

Nephritica, sunt medicamenta, renum morbos auferentia. à νεφρὸς ren.

Nephriticum Lignum, dicitur & *Santalum cæruleum*; crescit in Nova Hispania; crassum est & enode; reddit aquam infusione cæruleam. Utimur hoc in affectibus nephriticis. B. Nier-hout. Germ. Grußholtz. Gall. *Bois nephretique*. A. Nephritick-wood.

Nephriticus est, qui renum dolore laborat, sive qui ex Renibus Laborat.

Nephriticus Lapis, est opacus & variegatus, ex colore viridi, aliisque permistus. Raro hic lapis in se duos colores habet, semperque viriditatem ex albedine refert, alius viriditatem subflavam, interdum subcæruleam; plerumque ex viridi albo, flavo, cæruleo nigroque colore mixtio est. Poliri exacte non potest, semper enim ipsius superficies pinguis apparet, quasi oleo inuncta fuisset. Adfertur ex Hispania in nonnullis etiam Hispaniæ locis, & in Bohemia reperitur. Tanta invenitur mole, ut pocula inde fieri possint. Utitur in nephriticis doloribus. B. Grabeel-steen. Germ. Griesstein. Gall. *la Pierre nephretique*. A. Nephretick-stone.

Nephritis, seu *Nephriticus dolor*, est qui dolorem in lumborum regione, ad latera spinæ in sinistra vel dextra parte, rarius in utraque percipit. Ab initio obscurus, sed mox acerbissimus, & sine remis-

 sione,

sione, usque dum totus intereat: plerumque stupet alterum crus ad illud latus, in quo dolor; urina aliquando supprimitur; vomitus nunquam non adest & maximus quidem, cum inexplicabili nausea, & anxietate & inquietudine; sæpe etiam dolor ad inguina, aut alterum inguen exporrigitur, descendens quasi à lumbis, juxta situm uretheris. Urina solet esse clara, & aliquando instar aquæ puræ, nonnunquam turbida & cum grumis sanguinis, pelliculis, arenulis &c. à νεφρὸς ren. B. **Nier-wee/ Grabeel.** Germ. **Grieß der Nieren.** Gall. *Gravelle.* Angl. Gravel.

NEPHROS, est *ren*, utrimque in abdomine unus qui circa lumbos sub hepate & liene, situs est; figura est instar phaseoli; substantia ejus ex innumeris canaliculis exiguis constat, hic in utroque latere serum (à glandulis, arteriis adjacentibus) suscipit & ad caruncualas papillares deducit, ut tandem per pelvim, uretheres, & vesicam foras eliminetur. B. **Een Nier.** Germ. **Nier.** Gall. *Rein.* Angl. Rein, Kidney.

NEPHROTOMIA, seu renum sectio, quando calculosi vel ulcere affecti sunt, posset hæc operatio in uno latere institui, vasis nempe colligatis, eo modo, quo lien eximitur, sed raro aut nunquam instituitur. B. **Steen-snijding uit de Nier.** Germ. **Stein schneidung auß de Nieren.** Gall. & Ang. *Nephrotomie.*

NERVALIA OSSA, idem quod *sincipitis.*

NERVINA, sunt medicamenta, quæ adversus nervorum morbos in usu sunt. B. Zenuw-middelen. Germ. **Senuwartzney.** Gall. *Remede nervine.* Angl. Remedie for the nerfs.

NERVUS est pars fibrosa, rotunda, longa, alba, instar cannæ indicæ porosa, spirituum animalium diductioni inserviens, ut hoc ritu partes corporis mobiles

biles & ſenſibiles ſint. Intra cranium à medulla oblongata decem Nervorum paria originem ſumunt: ut Nervus odoratorius, ophthalmicus, oculorum motorius, patheticus, guſtatorius, timidus, Auditorius, par vagum, linguæ motorius, & cervicis muſculorum motor. Intra cranium ſeptem duntaxat paria veteres agnoſcebant, quæ hoc diſticho continentur:

Optica prima; oculos movet altera; tertia guſtat,
Quartaque; quinta audit; vaga ſexta eſt; ſeptima lingua.

Infra cranium triginta paria enumerantur; nempe ſeptem ex colli lateribus, duodecim ex medulla ſpinali in dorſo: quinque ex lumbis, & ſex ex oſſe ſacro: nervi omnes infra cranium oriuntur à medulla ſpinali, qui per lateralia vertebrarum foramina artubus & ventribus deſtinantur. Nervus, tendo & ligamentum malè à Chirurgis confunduntur. Græcis Νεῦρον. Belg. een Zenuw. Germ. Seun/ ein Nerve/ Spann-ader. Gall. *Nerf.* Angl. a Sinew, nerve.

NEURODES, eſt ſpecies febris lentæ, ſic à doctiſſ. *Williſio* dicta; eo quod liquor nerveus ab indole ſua deſciſcens, & craſi ſua vitiatus, Atrophiæ cauſa exiſtit. Ex νεῦρον nervus, & εἶδος forma.

NEUROLOGIA, eſt elegans nervorum deſcriptio, quam *Thomas Williſius* omnium præſtantiſſimè deſcripſit. Ex νεῦρον nervus, & λέγω narro, deſcribo. B. een beſchrijvinge der zenuwen.

NEURON, idem quod *Nervus.*

NEUROTICA, ſunt medicamenta, nervorum mala auferentia. vide *Nervina.*

NEUROTOMIA, eſt anatomica nervorum ſectio. item nervorum punctura. Ex νεῦρον nervus, & τέμνω ſeco.

Neurotomus est, qui punctura nervorum laborat. vel qui nervos anatomicè dissecat. Ex νεῦρον nervus, & τέμνω seco.

Neuritica, idem quod *Neurotica*.

Nidorosa dyspepsia, vide *Dyspepsia*. B. salpeterige maag-koking.

Nidus, idem quod *Focus*.

Nihili album, idem quod *Pompholyx*.

Nitrum, sive *Salpetra*, est sal sapore salso-amarum, estque præter Antiquorum nitrum, quod plane nobis incognitum est, triplex. Primum elixiviatur ex terra; secundum, muris lapideis adhærescit. Et Tertium quod scopulis seu rupibus adnascitur: Attamen officinis nostris, non nisi unicum usitatum est. Primum videlicet, idque excoquitur ex terris desertis. Nitrum nativum Alexandrinum rosei coloris est, ejusdem Neapolitanum, flavescens Puteolanum. Nitrum crystallinum & purum eligendum est. Tanto autem purius censetur quanto minus salis communis particeps fuerit, quod experiri licet, si injiciatur carbonibus candentibus, nihilque post phlogosin remaneat. B. Salpeter. Germ. Salpeter/ Salneter. Gall. *Sal petre, Sel de nitre*. Angl. Salt peter, Salt of niter. Chymicis *Cerberus, Sal infernalis, Hermes, Bauraeh, Algali, Sal Anderonæ, Anatron, Cabalatar* &c. Basilio, Serpens terrenus.

Noctambulo, seu *Noctambulus*, aut *somnambulus*, est morbus è somno profundo, in somnis gravibus & motu corporis compositus; adeo ut hic status sit proximus quidem vigiliis, sed ut somnambuli plane excitati nesciant, quæ perpetrarint, unde oblivio hic regnat & somnum non adesse dicendum foret, nisi oculi clausi essent, & sensus externi omnes aboliti, somnambuli vero aliquos musculorum motus cient, surgunt, incedunt, stant aut alia quædam agunt,

agunt, nonnulli ad vitæ munia accedunt, & id aggrediuntur quod vigiles non auderent, quidam pullos è nido tollunt. Gr. Νυκτοβάτης & ὑπνοβάτης. B. **Nacht-Wandelaar.** Germ. Nacht-Wandler. Gall. *Promeneur de Nuit.* Angl. a Walker in his sleep.

NODULUS, *Nodus* κροκυφάντιον est sacculus linteus, medicamentis morbo convenientibus impletus qui in cantharo cerevisiæ aut vini pleno inditur, cujus tinctura ægris propinatur. B. **Een popje / sakje.** Germ. **Sacklein.** Gall. *Sachet.* Angl. Bagge.

NODUS, idem quod *Ganglion* & *Nodulus*

NOLI ME TANGERE, est species cancri, cum in facie: præsertim supra mentum, circa os & nasum oritur tumor vel ulcus, exulcerati cancri speciem gerens, lente in initio crescens, quasi pustula parva, toto anno manet, quod alias minus sævum quam cancer, & cancer plus rodit uno die quam noli me tangere uno mense. B. **De weet.** Germ. **Wolf.** Gall. *Le Loup*, *chancre.* Angl. The Wolfe.

NOMAS, est ulcus putridum & depascens. à νέμω depasco. Unde apud *Herodotum* νέμω νεκρὸν depasco cadaver: Nemomena sunt quæ excrescentem carnem exedunt. B. **Kwaat-sweer.** Germ. **Böß geschwär.** Gall. *Ulcere maligne.* Angl. Putrid Ulcer.

NOSOCOMIUM. est domus publica, seu Hospitium commune, in quo pauperes ægri recipiuntur, decumbunt, & curantur. ex νόσος morbus, & κομέω curam gero. *Nosocomia* est ægrorum curatio. B. **Een Gast-huis / Sieken-huis.** Germ. **Siechhauß.** Gall. *Hospital*, *l'hôtel de Dieu.* Angl. Hospital.

NOSOLOGIA, idem quod pathologia. à νόσος morbus, & λέγω narro.

NOSOS idem quod *Morbus.* à νοσέω ægroto.

NOTÆ MATERNÆ, idem quod *Nævus.*

NOTHÆ COSTÆ, sunt costæ quinque (in utroque latere) inferiores, spuriæ dictæ, sic vocantur quia non ut aliæ costæ cum sterno cohærent: neque sunt veluti aliæ osseæ, sed ferè cartilagineæ. à νοθεύω adultero. B. De Bastaart-ribben, vide *Costæ*. *Morbi* etiam nothi dicuntur, qui ordinariam & regularem normam excedunt, ut febres tertianæ, quartanæ, & quotidianæ nothæ; pleuritis notha &c.

NOTHUS, est tergum, sive dorsum, quod est posterior thoracis pars. à νοθίζω terga do, terga verto. B. De Rug. Germ. Ruck. Gall. *Dos*. Angl. The Bak.

NOVACULA, est culter chirurgicus, cujus forma, propter diversimodam operationem, variat: vix describi potest. *Cultur tonsorius* cic. ξύρον, ξύρος, ξυσὴρ, μαχαιρίς. Ammonio, μάχαιρα κυρικὴ eadem licentia à *Plutarcho* in *Dione* dicitur, qua *culter tonsorius* à *Cicerone*. siquidem tondendo ratio novaculæ aliena est. aliud enim est ξυρεῖσθαι radi, aliud κυρεῖσθαι tonderi. B. Een Scheermes. Germ. Scheermesser. Gall. *Un Rasoir*. Angl. a Shaving Rasour.

NUBECULÆ sunt particulæ leves, se mutuo, laxo amplexu comprehendentes, urinæque innatantes. Græcis Νεφέλιον. B. Wolkjes. Germ. Wölcklins. Gall. *Petites nuées*. Angl. a Small vel little cloudes.

NUCHA, est posterior pars colli, cervix dicta in qua Setac ea excitantur. B. De Nek, Nek-put. Gall. *Nuche*.

NUCIOSITAS, idem quod *Myopia*.

NUCLEUS, est semen nucibus vel fructibus inclusum.

NUMERO non solum fructus & semina metiuntur, sed & animantium partes, ut vitelli, vulgo sic notatur, No. vel Num.

Nutrimentum, idem quod *Alimentum*.

Nutritio est auctio corporis, qua continuum substantiæ corporeæ defluxum, alimentis idoneis restauramus. Item, species quædam est incrassationis, aut potius augmentationis, uti videre est in conficiendo unguento nutrito, in aloë, aliisque rebus. B. Voeding. Germ. Ernehrung/erhalting Gall. *Nourriture*. Angl. Nourishing, Foot.

Nux, est species doloris capitis, quæ magnitudine nucis sentitur; sicut ovum, clavus, aliæque species. Fructus item quosdam denotat cortice lapideo nucleum occludentes.

Nux Unguentaria, idem quod *Balanus Myrepsica*.

Nychthemerum, est tempus, denotans spatium viginti quatuor horarum. ex νὺξ nox, & ἡμέρα dies. B. Een etmaal.

Nyctalopia, est duplex: prima est visus hebetudo nocte vel in locis tenebrosis, citra ullum in clariore luce impedimentum: altera est hebetudo in clariori diei lumine, nocte vero & in umbris clara perspicuitas. ex νὺξ nox, & ὄπτομαι video.

Nymphæ, sunt colliculi seu summa pudendi muliebris labia, sic dicta, quod aquis è vesica prosilientibus adstare reperiantur. Græcis Νύμφη, μύρτον, ὑποδερὶς, κλητορὶς, ἐπιδερὶς, κέρκωσις ubi increverit. Item cavum inferioris labri. Poll. τύλος.

Nymphomania, idem quod *Furor uterinus*.

Nymphotomia, est nympharum excisio, quarum nimia protuberantiâ in nupturis virginibus, sponsus copula quandoque frustratur, aut saltem difficulter admittitur; earum excisio *Ægyptiis* frequens est. Ex νύμφη Nympha, aquarum & fontinum Dea, & τέμνω seco.

O.

O Simplex, chymicis denotat alumen, verum si triplex, fuerit, in basi nempe duo, & in superficie unum, oleum significat. Si Diametrum habeat, à dextris ad finistrum latus, sal denotat; verum à superficie ad infimam partem nitrum erit in superficie si aderit crux antimonium est, sed in imfima parte cuprum significabit in superficie semilunula rerecumbens dorso, & in infima parte crux, Mercurii erit signum. è Vertice, ad basin linea, & a dextris crux vitriolum denotat. Si habeat transversim telum mars sive ferrum au Chalybs est, in medio punctum Aurum sive sol esto.

Obelæa, est Sutura Sagittalis in cranio, quæ anterius coronalem & posterius lamdoidem suturam attingit; fit enim ex mutua ossium bregmatis conjunctione. Græcis ab ὀβελὸς veru. Belg. De pijlnaad. Germ. Pfeilnaat. Gall. *La Suture Sagittale*. Angl. Arrowe Suture.

Oblatæ laxativæ & purgantes, fiunt ex farina cum saccharo & speciebus purgantibus. B. Medicinale Oblien. Germ. Purgierende oblat / hippen. Gall. *Oublie laxative*. Angl. a Laxatif Wafer.

Oblivio, est rerum antea perceptarum, è cerebro, delapsus. Hoc fit cum impressio rerum percipiendarum, cerebrum leviter tetigerit; quemadmodum motus levis vix sentitur, ita vis leviter impressa facile elabitur. Gr. ἐπιλησμοσύνη, λήθη Belg. Vergetelheyd. Germ. Vergessenheit vel Vergeßligkeit. Gall. *Oubli*, *Oubliance*. Angl. a forgetting, forgetfulnes.

Obo-

Obolus, est dimidium scrupuli; pendet grana decem: sic à Medicis scribitur ɷ, nunc vero character iste *Hollandis* in usu non est. Est sexta pars drachmæ Atticæ sive æreola sex. B. **Een half Scrupel.**

Obsessus est, qui, ut dicitur, à Dæmone afficitur: sed illud interdum verius somnium est, quam verisimilitudo. Vulgares Medici non capiunt Christi Testamentum Græcum, ideoque non Christi sensum, sed si Hebraicæ linguæ essent rudes, certè aliud judicium de rebus ferrent. Præjudicium aliquod veteres judæos obsidebat, qui putabant, omnem morbum, à dæmone aut Diabolo oriri, atque hoc negatur, ergo. Inter epilepsiæ morbos recenseri debet. B. **Beseetentheid.** Germ. **Besessener mensch.** Gall. *Obsedé, demoniaque.* Angl. Demoniake.

Obstipitas, idem quod *Scoliasis*.

Obstructio est meatuum, à contractione, vel corpore impacto, occlusio. B. **Verstoptheid.** Germ. **verschoffung.** Gall. *Bouchement, Estoupement.* Angl. A stopping vel Shutting up.

Obturatores Musculi sunt ex iis qui femur flectunt & circumagunt. Horum *prior* foramen inter pubis & ischium os occupans, dictorum ossium circuitui extreme latus affixus transversim sive exterius, majori infigitur femoris processui. *Alter* etiam *Bursalis* dictus, ejusdem ossium terminis appositus superius inferiusque sub pectinæo musculo, validissimo tendineorum fasciculorum acerva, omnes abscondens quadrigemini tendines magni trochanteris implantatur concavitati. B. **De Stop-spieren.** Germ. **Schoff mauß.** Gall. *Muscle Bouchement.* Angl. a Stopping Brawne.

Obulus, idem quod *Obolus*.

Occiput Gr. ἰνίον est posterior cranii pars. B. **Het**

Het Achter-hooft. Germ. Das Hindertheil des hauptš. Gall. *Le Derriere de la Teste*. Angl. The hinderpart of the Head.

Oculares Dentes, vide *Dentes*.

Occulta Qualitas, sic dicebatur olim ea; quæ à nemine explicari poterat: sed nostra ætas qualitates occultas in manifestas mutavit. B. Verborgze hoedanigheden. Germ. verborgen gestalten. Gall. *Qualité Occulte*. Angl. Hidden quality.

Occulti Morbi, sunt, quorum causam sæpe ignoramus: vel qui in corpore nostro latent. ut sunt cancri, inflammationes in cerebro. B. Verborge Siekten. Germ. verborgen Kranckeit. Gall. *Maladie Occulte*. Angl. Hiden disease.

Ochema, est liquor seu vehiculum aliquod, quo medicamenta miscentur. ὄχεμα τῆς τροφῆς est vehiculum alimenti, sive serum in sanguine. ab ὀχέω veho.

Ochthodes, sunt ulcera, quorum labia callosa vel verrucosa sunt, non maligna tamen. ab ὄχθη ripa, & εἶδος forma.

Oculares dentes, idem quod *Cynodontes*.

Oculus, est organum visus externum; componitur ex musculis sex, duobus nempe rectis, totidemque transversis, quibus in brutis septimus additur. Tunicas habet septem, adnatam, innominatam, corneam, uveam, retiformem, crystallinam, vitream. Humores tres, aqueum, crystallinum & vitreum. Habet item Nervum opticum, iridem & pupillam. B. Het oog. Germ. Aug. Gall. *Oeil*. Ang. The Eye.

Oculi, sunt etiam florum prodomi, inque flores explicabiles. Quæ etiam gemmæ dicuntur. B. Botten, Germ. Rebaug. Gall. *Bouton*. Angl. Buds.

Odaxis

ODAXISMUS, est gingivarum pruritus, quando dentes infantibus erumpunt. ab ὀδάξω prurio. Vide *Dentitio.*

ODONTAGRA est instrumentum, quo dentes evelluntur. Vide *Forfex.* B. **Een Tant-trekker.** Germ. Ein Zahnzang / Uberwurff / Pellican. Gall. *Pincette ou tenaille pour tirer une Dent.* Angl. a Tooth-Drawer.

ODONTALGIA, sive *dentium dolor*, unus est ex maximis doloribus, sive fit in uno dente, sive in pluribus, sive continuus, sive periodicus. Principio hic dolor solus est, deinde accedunt plerumque gingivarum tumor, & non raro inflammatio aut abscessus: tumor vero sæpe exterius genas, aut Maxillam inferiorem visibiliter inflat, adeoque impedit masticationem, & deglutitionem. Sed caries dentium denique ex diuturno aut sæpius repetito dolore consequitur, ita ut dens vel pars ejus excidat, aut variis sinubus, iisque mire contortis perforetur, quos si aër frigidus subit, ingens ilico dolor suscitatur: jam ut gravidæ nonnunquam hoc dolore graviter, atque toto gestationis tempore laborant, ita solet hic plerumque eos afficere, qui frigus, nebulas & pluviam aëris passi sunt. Invenies rursum dolorem, qui quietus est, si quis in aërem frigidiorem prodit, qui vero in calido loco admodum exacerbatur; alii vero ne minimum frigus, & vel potum frigidiorem ferunt: sunt qui à dulcibus ore assumptis, etiamsi à dolore liberi, mox eo afficiantur: denique cum tumor apparet, plerumque dolor solet minui, & evanescere. Vocatur & *podagra dentium.* ex ὀδὼς dens, & ἀλγέω doleo. B. **Tandpijn / Tandsweer.** Germ. zahnwehe. Gall. *Odontalgie, douleur de Dents.* Angl. Tooth ach.

ODONTIASIS, idem quod *Dentitio*, & *Odontophyia.*

Odontica, sunt medicamenta quæ adversus dolores dentium adhibentur. ab ὀδὺς dens. B. **middelen tegens tandpijn.** Germ. zanwehe mittelen. Gall. *remede contre douleur de dents.* Angl. a remedie for the tooth ach.

Odontoides, quod denti simile est; ut dens secundæ vertebræ & aliorum ossium. ex ὀδὺς dens, & εἶδος forma. B. **tantachtig.** Germ. zahnglench. Gall. *danté, dentelé.* Angl. Toothed.

Odontolithos, est petrosus ille Tartarus dentibus accrescens. ex ὀδὺς & λίθος lapis. B. **kalk der tanden.** Germ. kalk der zahn. Gall. *la chaux de dents.* Angl. lime of the tooth.

Odontophyja, idem quod *dentitio*, sive dentium eruptio. ex ὀδὺς dens, & φύω cresco. vide *Dentitio.*

Odontotrimma, ex ὀδὺς dens & τρίβω tero. Idem quod *dentrificium.*

Odoramentum, est medicamentum odoris gratia adhibendum; componitur ex *labdano, styrace, benzoin, moscho, zibeto*, aliisque aromatis. Græc. Ἄρωμα & ὀσφρητόν. B. **Reuk-werk.** Germ. Guter geruch. Gall. *Parfum.* Angl. Sweet savour.

Odoratus, sive *Olfactus*, Græc. ὄσφρησις. est sensus, quo ex motu & irritatione nervorum, nasi membranis insertorum, effluvia odorifera sensorio communi offeruntur & repræsentantur. B. **de reuk.** Germ. Geruch. Gall. *odeur, odorement, senteur.* Ang. smel, savour, sent.

Odoriferum, idem quod *odoramentum.*

Oeconomia, est quidem rei familiaris dispensatio: sed & administratio quædam circa ægrorum dispensationem. Item, succorum in corpore nostro distributio *Oeconomia animalis* appellatur. Ex οἶκος domus, & νέμω distribuo. B. **Huishouding/ beschik-**

beschikking. Germ. Haushaltung. Germ. *l'œconomie*. Angl. œconomicke.

OEDEMA, Barb. *Undimia*, ab *Hippocrate* nonnunquam latè sumitur pro omni tumore præter sanitatem excitatus, stricte vero pro tumore à pituita sive viscido humore genitus: quando ejusmodi humor alibi stagnat, albus est, mollis & indolens, sine pulsatione, & digitis facile cedens. Sed si symptomata alterius indolis accedunt, ut pulsus, vel calor vel color sensibilis, vel intumescentia, vel dolor, vel aliud quid, dicitur *œdema phlegmonodes*, *Erysipelatodes*, *scirrhodes* &c. ab οἰδέω inflatus sum, tumeo. B. een kout geswel / slijm-geswel. Germ. Wässerige geschwulst. Gal. *Enflure humide* & *aqueuse*, *œdeme*. Angl. Pituitous tumour.

OENOLÆUM, est vini & olei admixtio. ex οἶνος vinum, & ἔλαιον oleum. B. geolyde Wijn. Germ. beoelite Wein. Gall. *Vin huileux*.

OENOIDES, est vinum dilutum: aut latex, vino analogus. ex οἶνος vinum, & εἶδος forma.

OENOGALA, est compositio ex vino & lacte, vel ut alii volunt, vinum lactei teporis. ex οἶνος vinum, & γάλα.

OENOMEL, est mel vinosum, sive mulsum vinosum, vel mulsum cui ingreditur vinum. ex οἶνος vinum, & μέλι mel.

OESOPHAGÆUS, est musculus, œsophagi constrictor, sphincter dictus. B. de sluit-spier. Germ. der speiß-rohr maus. Gall. *Muscle de l'œsophage*. Angl. the brawne of the gullet.

OESOPHAGUS, est fistula membranacea, à faucibus ad stomachum tendens, qua cibus in ore masticatus & saliva mixtus ad ventriculum transit: tunicas habet tres; *extimam* sive *membranaceam* à peritonæo, quo etiam ventriculus vestitur, sumit, vel potius

tius à pleura, quia per thoracis posteriorem partem incedit, cujus interna latera pleura investiuntur: nam ob communem originem, de nomine non est disputandum: videatur Anatomia reformata, nuperrime à me luci exhibita. *Intima*, est musculosa; videtur totus œsophagus ex duobus musculis constare, qui quatuor parallelogrammos cum fibris oppositis, & se invicem decussantibus efficiunt. *Tertia* seu *intima* prorsus nervea est, quæ intus crusta villosa obducitur, & pro quarta sumi potest. Fortè ab οἰσὸς vimen, quia fibræ ejus viminis instar contextæ sunt: vel ab οἴσω Fut. à φέρω feram, quia omnes cibos versus ventriculum fert, & φάγω edo. vocatur item *gula*, λαιμὸς, στόμαχ☉, ἰσθμὸς *Eustat.* διὰ τὸ ἴεσθαι τὰ σιτία. B. **de Slok-darm.** Germ. die speißröhr/ die gurgel. Gall. *l'æsophage*, *le gosier*. Angl. the gullet.

OESTRUM VENERIS, idem quod *Clitoris*.

OESYPUS *Plin.* lana succida eidem, vellus succidum *Mart. Ovidius*, OEsypum exponit succum ab immundo ovis vellere demptum. *Plin. lib.* 29. sordes sudoremque lanis ovium adhærenteis. versantur itaque non parvo in errore, qui *OEsypum* interpretantur pro scybalis & stercoris pilulis ovium lanæ inhærentibus; cum *Plinius* eodem in loco nomine alio eas donet, videlicet sordes caudarum in pilulas concretas appellans. οἴσυπ☉, quasi οἰὸς ῥύπ☉, & οἰσύπη. B. **'t Vet van de ongewasse Schape-wol/ wolle met der joekken.** Germ. Feiste/ unflätige unt schmutzige wollem am schaf. Gall. *Suin de Laine*. Anglic. Fatt Woole of a Sheepe.

OFFICINA Medicis est alia Pharmaceutica, in quo Galeni Medicamenta maximè præparantur: alia est Chymica, in qua essentiæ, ex mineralibus, Vegetabilibus & animalibus, in varia forma extrahuntur, & dicitur vulgo *Laboratorium* à Laborando.

Vide

vide *laboratorium*. Et alia est *Chirurgica*, in qua res ad Chirurgiam pertinentes tractantur. Ἐργαστήριον. Gr. B. Een Winkel / Werkplaats / Werkhuis. Germ. ein Werck-stat / Werckstäden. Gall. *Officine*, *Ouvroir*, *Boutique*. Angl. a Shop, a Ware house, Workhouse.

Olecranum sive *Ancon*, est processus major ulnæ sive ossis cubiti primi. Item suprema humeri pars. ab ὠλένη cubitus, & κρανίον caput.

Olecranus, idem quod *Anconæus*.

Oleum, Gr. ἔλαιον. est pinguedo quædam fluida ex fructubus aut seminibus expressa, uti est olivæ, palmæ, amygdalorum, raparum &c. vel est destillata ex rebus pinguibus, uti ex cinamomi cortice, caryophyllis, anisi semine &c. vel est composita, uti oleum jasmini, castorei, camomillæ &c. B. Olye. Germ. Oel. Gall. *Huile*. Angl. Oyle.

Olene, est *Cubitus*, sive *Focile majus*.

Oleum Petræ, vide *Petrolæum*.

Oleum Terræ, est pellucido rubicundum, odoris fortis Petrolæum æmulantis, sed gratioris. Ante paucos annos nobis ex India orientali allatum est, ubi ex monte quodam effluere dicitur.

Olfactus, idem quod *Odoratus*.

Olibanum, vide *Thus*.

Oligophoros, est vinum tenue, paucis spiritibus gaudens. Ex ὀλίγον paucum, & φορέω fero.

Oligotrophia, est imminuta nutritio. Ex ὀλίγη pauca, & τροφὴ alimentum.

Oligotrophus, est cibus minus nutriens, cui opponitur Polytrophus. Ex ὀλίγον paucum, & τρέφω nutrio.

Omasum, vide *Abomasum*.

Omentum, *Reticulum*, sive intestinorum operimentum, est membrana duplicata, intestinis in-

busdam candidis interstinctum, candidum, molle. Hinc apparet veterum ophitem à nostratibus esse diversum. Foditur noster in locis variis, Italiæ, Germaniæ, Verbi gratia in Misnia, quod tamen ob mollitiem, rectius Alabastris accensetur, diciturque *Zeblicium*. Gr. ὀφίτης. Lat. Serpentinus. B. **Serpentijn-steen.** Germ. Serpentin-stein. Gall. *la Serpentine*. Angl. Serpentin-stone.

Onyx, vide *Unguis*.

Operatio, Græc. ἐργαζία, ἐνέργεια est labor non tantum Chirurgis familiaris, ut operationes circa lithotomiam, Herniam &c. Sed & chymicis, qui suos processus etiam *Operationes* nuncupant. Ita medicamentorum in corpore nostro effecta, appellantur à Medicis Operationes. Ita & Pharmacopæi suas habent Operationes. B. **werking / verrigting / uitvoering.** Germ. ein würckung oder verbringung deß wercks. Gall. *Operation, œuvre*. Angl. a working.

Ophiasis, est capillorum morbus, quo extenuati, hinc inde spatiis intermissis, macularum serpentis instar, decidunt. ab ὄφις serpens, & ἴσον simile. vide *Alopecia*.

Ophthalmia, quam *Celsus* Lippitudinem vocat, est tunicarum oculi inflammatio, orta à Succis quibusdam ob impeditum refluxum, ibidem collecto & extravasato. ab ὀφθαλμὸς oculus. B. **ontstekinge der oogen / oog-gefwel.** Germ. Augenwehe. Gall. *Ophtalmie, mal des yeux*. Angl. a disease of the eyes.

Ophthalmica, sunt medicamenta adversus oculi mala. B. **Oog-middelen.** Germ. Aug mittlen. Gall. *Remede pour les yeux*. Angl. remede for the eyes.

Opiata & Opiatum, sive Electuarium, medicamentum internum, quod consistentia opiatæ

Officinali (ut *Theriaca* vel *Mithridatio*) simile, ex variis rebus melle vel syrupo exceptis, in plures doses est concinnatum. Generaliter sumitur pro omni Electuario, sed specialiter pro iis tantum quæ opium, à quo denominatio, recipiunt, uti pro *Theriaca*, *Mithridatio*, *Diascordio*, *Philonio*, *Requiei Nicolai* &c. B. **een Opiaat/een gecomponeerde Conserf.** Germ. **ein Opiat.** Gall. *un Opiat*. Angl. a Opiat.

Opiologia est Opii descriptio. ab ὀπὸς succus, & λέγω narro.

Opisthocyphosis, idem quod *Cyphosis* & *Opisthotonos*.

Opistotonus, est tenanus sive tensio aut convulsio cervicis & spinæ versus posteriora, contractis, sursum pedibus, cum rigore aliquandiu perseverante. Ex ὄπισθεν à tergo, pone, & τείνω tendo. B. **agterwaartse spanning.** Germ. **der krampff hindersich.** Gall. *Opisthotone*. Angl. cramp backwards.

Opium, sunt qui Opii ac Meconii nomen confundunt, & duo pro uno eodemque habent, sed malè. *Opium* enim lachryma est, quæ stillavit ex capitibus papaveris, dum maturescebant, leviter incisis. *Meconium* è contra succus est ex iisdem expressus. Estque triplex *Album* adfertur ex Cairo, quod & forte *Thebaicum* vocatur & *Meceri*. *Nigrum* & durum venit ex Aden. Tertia flavescens magis & mollius, ex Cambaja & Decan mittitur. Turcæ ex albo colligunt papavere. *Opium* quod hic in Hollandia divenditur nigrum est, amarum & graveolens, forsan nihil aliud erit quam *Meconium*, quod Javanenses *Ponst* vocitant, & eo utuntur infimæ sortis homines: sed quod ex ipsis capitibus stillat, *Affion* dicitur & à ditioribus tantum usurpatur, & in deliciis habent, præsertim si eo uti assueti fuerint. Alias paucula grana, ad saporem

porem concitandum, sufficiunt, ideo frigidum non est, sed ob penetrandi vim, *Calidum*. Gr. ὀπὸς. B. Cultsap. Germ. Saft von mag amen.

Opobalsamum, vide *Balsamum*.

Opochrisma, tale dicitur unguentum, quasi ensis aut aliud instrumentum vulnerans illinatur, vulnus adactum sua sponte sanetur. Ex ὅπλα arma, & χρίω ungo.

Opodeldoch, nomen est alicujus Emplastri vulnera & ulcera sanans: istius descriptiones inveniuntur apud *Paracelsum*, *F. Wurts*, *Mindererum*, aliosque authores. Nomen est Chymicum fictitium, nihil significans: species est Emplastri stichtici. Ideoque etiam Belgis sonat steek-pleister & wond-pleister. Germ. stichpflaster

Opopanax est gummeus succus ex Herbæ Panacis Heraclei radicibus & caulibus sauciatis stillans, ac concrescens: primo est albidi coloris, sed post siccationem flavum & quasi croceum acquirit colorem. odor est gravis, sapor amarus, friabilis est, intus albescit, & granulatim sæpe invicem adhæret.

Oportet, quid in simplici sensu sit nemini non notum: sed *Helmontius* ita describit, est, inquit, tribulus & spina terræ, in vita media hominis. Vel, restrixit, ad *Necessariam*, quo vitæ mediæ qualitates remanent in transmutatis, ideoque vocavit *Magnum oportet*.

Oppilatio, idem quod *Obstructio*.

Opticus nervus sive visorius, est, quo species visibiles ab oculo receptæ ad sensorium commune deferuntur; utriusque nervi origo ex thalamis nervorum opticorum provenit, postea hi nervi coëunt, & iterum cranium subituri ab invicem sejunguntur. Ab ὄπτομαι, video. *Optica* sunt medicamenta quæ adversus oculorum affectus valent. B. de oog-

zenuw. Germ. Sehe nerve. Gall. *Le nerf Optique.* Angl. Optick nerves.

Orbicularis, sive *Crepitus lupi*; sunt vel rotundi, ved semirotundi; sed incertæ magnitudinis. Nascuntur in campis desertis; nullum habentes pediculum, intus spongiosi sunt, & si recentes fuerint & aquam continent: siccati vero spongiosam & pulverulentam continent materiam instar ochræ. extus pellicula obducuntur ejusdem fere coloris: utuntur chirurgi in sanguine sistendo. B. Wolfsbeest / Bobist / duit / bult. Germ. Bubensist / Weiberfist / Wolffs fist / Pofist. Gall. *Vesse de Loup* Angl. Wolfs-fart.

Orchis, est testiculus, cujus substantia in viris nihil aliud est, quam minutissimorum vasculorum semen conficientium congeries: ast in fæminis longe aliter se res habet, componuntur autem in iis, ex multis membranis ac fibrillis laxè sibi invicem unitis, in quarum intercapedine plurima corpora alba reperiuntur: testiculi fæminarum ova pariunt, ideoque rectè *Ovaria* vocantur. vocantur item *Testes, Colei* Cic & Mart. *Vasa* Plauto, ὀρχεῖς, δίδυμοι, μέζεα Hesiod. μήδεα Homer. ὀρχίδια ὀλκοὶ Opiano. Hoc etiam nomine gaudent radices Satyrii ejusque species. Belg. Ballerjes / Klootjes. Germ. Hoden. Gall. *Testicules.* Angl. Testicles, Stones.

Orchotomus est, qui testiculos excindit; qua operatione animalia castrantur, ne cum aliis coeant ex ὄρχις testiculus, & τέμνω seco. B. Een Lubber. Germ. Ausschneider / oder Außhouwer des Heimliqen Glieds. Gall. *Châtreur.* Angl. a Gilder, or a spader.

Ordeolum, Barbaris, idem quod *Crithe* & *Hordelum.*

Orexis, est ordinarius cibi appetitus, is oritur à fer-

à fermento acido ab arteriis cœliacis ventriculo inspirato, quo tunica nervosa, ejusque nervi in ordinatius moveantur, ad alimentum idoneum appetendum ab ὀρέγομαι cupio. B. Honger / Eet-lust. Germ. Hunger. Gall. *Faim*, *Famine*. Angl. Appetite of meat, Hunger, Famine.

ORGANICA PARS est, quæ ex variis partibus, sibi dissimilibus, constat, ut musculus, constat ex carne, membranis, tendinibus, variisque vasis &c. ei opponitur *similaris pars*, de qua *suo loco*. B. Een Organish deel. Germ. Ein Organych Theil. Gall. *Parties Organique*. Angl. Organick part.

ORGANUM est pars, quæ ad sui constitutionem, actionesque perficiendas, rectam & determinatam, sensibilemque conformationem requirit; ut brachium, musculus, cor, &c. B. Een werktuigig deel. Germ. Werckzeug. Gall. *Partie Organique*. Angl. Organe.

ORGASMUS, est impetus & incitatio sanguinis vel spirituum; ut si quando spiritus animales cum impetu in nervorum genus ruunt. ab ὀργάζω. B. Drift. Germ. schnelle Triebung. Gall. *Incitation*. Angl. Quik Motion.

ORNAMENTUM FOLEACEUM, extremitas tubæ fallopianæ fimbriata est, eum in modum comparata, ut quasi tot digitis, ovum ex ovario prodiens melius comprehenderetur. B. Het Loofwerk. Germ. Blätteren zierd. Gall. *Ornement feuilleuse*. Angl. The Leaves Ornaments.

OROBOIDES, est hypostasis sive urinarum subsidentia, ervis aut orobis similis· ex ὄροβος ervum & εἶδος forma. B. Erwtachtige Pis.

ORTHOCOLON, est articuli rectitudo. ex ὀρθὸν rectum, & κῶλον membrum.

ORTHOPNOEA, est species Asthmatis sive vi-

tiata respiratio, qua ægri, ne suffocentur, non nisi cervice erecta respirare coguntur, ex ὀρθὴ recta, & πνοὴ flatus, spiritus, spiratio. B. Een Adembaling / die alleen recht opsittende / geschieden kan.

ORVIETANUS, dicitur esse nomen alicujus agyrtæ vel circumforanei, alias *Hieronimus Ferrantes* dicti, qui inventione alicujus antidoti singularis, vel Electuarii alexipharmaci claruit contra omnia venena. Is enim primus ausus fuit publico foro deglutire ignotum sibi quodlibet toxicum. Vulgo vocatur *Orvietaan*.

OS, Gr. ὀστῦν est substantia dura, & sicca; ex particulis terrestribus & salinis maximè constans, ut sic corporis stabilimentum, ejusque motum facilem reddat & in munimentum quibusdam partibus se præbeat, destinata. Ossium numerus *Achangeli* 249. constituitur. Alii communiter 304. quidam tot, quot unius anni dies. Numerus tamen incertus est, quia ossa infantium ab adultis differunt; item quod ossa sesamoidea & dentes in ipsis adultis & senibus certo numero non determinantur. Variant figura, quædam rotunda, plana, acuta, obtusa, concava, spongiosa, solida, oblonga, triangularia &c. Gr. ὀστέον. B. Been. Germ. Bein. Gall. *Un os*. Angl. a Bone. Os etiam est primus alimenti introitus qui duobus clauditur labiis. Gr. στόμα. B. De Mond. Germ. Mund / Maul. Gall. *Bouche*. Angl. The Mouth. Phytologici officuli vocabulum imponitur lapideis seu ligneis corticibus, qui nucleos circumdant. B. De steentjes in de Vruchten. Germ. De Stein. Gall. *Noyau*. Angl. Nut-schell.

OSCITATIO, est levis convulsio musculorum maxillarium, & omnium fermè, quæ respirationi inserviunt; hæc Febrium quoque ordinarium symptoma

toma est, sub initio incidens: attamen & alibi evenit, & iis quoque, qui sani utcunque habentur: sæpe, dum è lecto surgimus, oscitationi aliqua afficimur, maximè si somno non sumus expleti, aut quando pleno stomacho dormivimus; imo adeo frequens omnibus est Oscitatio, adeo ei assuevimus, ut merito dictum sit, *Oscitante uno, oscitat & alter*, hinc qui imbecilles, pigri, lassi, defatigati, valetudinarii, & ii maximè, qui à morbis reconvalescunt, sæpius de die solent, aut sponte sua, aut aliorum exemplo velut exciti oscitare. Dicitur & *Oscedo*. Gr. χάσμη, & χάσμημα. B. **Geutwinge / Gapinge.** Germ. **Geuwung / Geinung.** Gall. *Baillement*. Angl. Gaping, Yauninge.

Oscula sunt extrema vasorum apertüræ.

Osculum Uteri, est illa cavitas qua conceptio fit & penis virilis admittitur; in virginibus, tam exigua est, ut stylum tenuiorem solummodo excipiat, & nullo conatu vel minimus digitus in eam intrudi possit, ex ea etiam menstrua fluunt. prominet in vaginæ capacitate, tincæ piscis ori, aut ut *Galenus* mavult, glandi virili persimile est; rimam habet transversam; in virginibus osculum illud exiguum, ast in mulieribus quæ sæpe pepererunt, majus evadit; si nimium laxetur, vel exulceretur, cicatrice obducatur, vel humidum nimis fiat, sterilitas sequitur. Belg. **De mond van de Moeder / de Roze. De Kroon.** Germ. **Mund-loch** vel **mund der Mutter.** Gall. *Bouche de la Matrice*. Angl. The Mouth of the Womb.

Ossa, vide *Os*. dicuntur & *Officula*, suntque duri & lapidei cortices, qui nucleos circumdant.

Os Sepiæ, piscis sepiæ os candidum, superiori autem fungosa quasi medulla ejusdem coloris repletum. Gr. σήπιον, quia intra vesiculam

culam in corpore liquor ater, ac si esset putridus, reperitur, nam σήπειν significat putrescere. B. **Zee-schuim.** Germ. **Fischbein / Blackfisch / Blackkittel.** Gall. *Séche.* Angl. The Cuttle.

OSTAGA, est *Volsella* seu forceps quæ ossa eximuntur. Item, est instrumentum Chirurgicum, quo ossa vel attolluntur, vel deprimuntur, vel omnino loco moventur. ex ὀςέον os, & ἀγρεύω capio

OSTEOCOLLA, est lapis albo cinereove colore ossisque figuram æmulans. Nascitur Darmstatino in agro in Palatinatu, (**aan de Berg-straat.**) item in Saxonia, in Silesia &c. crescit per arenam forma corralli albi. Putant hoc Remedio ossa cito conglutinari, & callo obduci, si intus sumatur, & Emplastris admisceatur. B. **Wal-steen / Been-lijm.** Germ. **Beinbruch / Bruch-stein / Beinwell / Walstein / Sandstein / Steinbein.** Germ. *Ostiocolle.* Angl. a Stone like a bone, bone-binder.

OSTEOLOGIA est de ossibus enarratio seu descriptio. ex ὀςέον os, & λέγω. Belg. **Beschrijvinge der Beenen.**

OSTEON, vide *Os.*

OSTOCOPI, sunt dolores ossium, sive potius dolores periostei aut nervorum, ossa subeuntium: ossa enim quatenus ossa non sentiunt. dicitur & *lassitudo contundens.* ex ὀςέον os, & κόπος labor. Belg. **Pijn der Beenen.** Germ. **Smertze der Beinen.** Gall. *Doleur de l'Os.* Angl. Pains in the Bones.

OTALGIA, sive aurium dolor, is sæpe est gravissimus & lacerans, atque adeo nonnunquam, ut non modo somnum omnem impediat, sed delirium inducat. Jam ut hic dolor non sit sine inflammatione, quæ aliquando exterius conspicua est, ita frequenter in abscessum transit, pure ex auribus fluente: aliquando iste dolor per vices affligit, & conjunctam

junctam habet odontalgiam, imo tinnitum & surditatem. ab οὖς auris, & ἀλγέω doleo. B. **Oorpijn.** Germ. **Ohr-schmertze.** Gall. *Otalgie, douleur d'Oreille.* Angl. Paine in the Eares.

OTENCHYTA, *Clyster auricularius* Celso, αὐλὸς Ægin. est siphunculus, quo medicamenta auribus immittuntur. οὖς auris, & ἐγχύω infundo. B. **Een Oorspeut.** Germ. **Ohr sprütz.** Gall. *Siringue d'Oreille.* Angl. An Auricular Clyster.

OTICA sunt medicamenta, adversus aurium morbos. ab οὖς auris. B. **Geneesmiddelen der Ooren.**

OVA, sunt prima omnium animalium & vegetabilium rudimenta: in iis enim continetur Hominis, Brutorum ut & Vegetabilium primum stigma, quodque magis & magis solidescens suum producibile producit. B. **Een Ei.** Germ. **Ein Ey.** Gall. *Un Oeuf.* Angl. An Egge.

OVARIUM, est testis muliebris. vide *Orchis.*

OVIDUCTUS, idem quod *Tuba Fallopiana.*

OVUM est species doloris capitis, quæ sentitur magnitudine ovi: & sic à figura, quam ovum occupat, denominationem accepisse videtur. B. **Hoofdpijn een ei groote.**

OVUM PHILOSOPHICUM seu CHYMICUM est vitrum inferius rotundum, quodque in superficie fistulam ex eadem materia oblongam habet: hisceque utuntur ad circulandos & exaltandos liquores. dicitur & vas Hermeticum. B. **Een Philosoophs Ei.** Germ. **Philosophischer Ei.** Gall. *Oeuf Philosophical.* Angl. Philosophical Egge.

OXELÆUM, est mixtio acceti cum oleo. ab ὄξος acetum, & ἔλαιον oleum.

OXYCRATUM, est aceti cum aqua mistio: Pusca vel Posca dictum. ab ὄξος acetum, & κεράννυμι misceo.

misceo. B. Water en Eek. Germ. Wasser und Essik. Gall. *L'eau avec vin aigre.* Angl. Vinegar With water.

OXYCROCEUM, est emplastri cujusdam nomen, quod ex croco & aceto mixtum, pice aliisque rebus componitur. ex ὄξος acetum & κρόκος crocus. Bel. Saffraan Pleister. Germ. saffran Pflaster. Gall. & An. Oxycroce.

OXYDERCICA, sunt medicamenta visum acuentia. ex ὀξὺ acutum & δέρκω video.

OXYGALA, est lac acidum. ex ὀξὺ, & γάλα Lac.

OXYMEL, est compositio, in formam syrupi, ex aceto & melle. ab ὄξος acetum, & μέλι mel. B. Azijn-Honig. Germ. Essig-meth. Gall. & Angl. Oxymel.

OXYREGMIA, est acidus è ventriculo ructus, ab ὀξὺ acidum, & ἐρεύγω ructo.

OXYRHODINUM, est acetum rosaceum. ab ὀξὺ acetum, & ῥόδον rosa. B. Rosen-eek. Germ. Rosenessick. Gall. & Angl. Oxyrhodine.

OXYSACCHARUM, est compositio ex aceto & saccharo. Nonunquam in aceto prius infunditur vitrum antimonii, & tunc dicitur *Vomitivum*; aliquando Scilla, & appellatur *Scilliticum.* ex ὄξος acetum, & σάκχαρον Saccharum. B. Azijnige Supker. Germ. Essike Suker. Gall. & Angl. Oxysacchara.

ΟΞΥ ΝΟΣΗΜΑ, idem quod *Morbus acutus.*

OZÆNA, est ulceratio interioris naris, tetrum odorem spirans. ab ὄζω olfacio. B. Een stinkende Neus-sweer. Germ. Nasen Geschwär. Gall. *Ozene, Punaise.* Angl. Stinking of the Nose.

P. Sim-

P.

P Simplex Medicis *Pugillum* significat, imo & aliquando *pondo* vel πι aut Πι. vel π simplex.

P. Æ. vel *part. æq.* est partes & quales.

P. N. idem est quod præter Naturam.

PAR. significat *Paria*, Ex. g. Rec. No. par. V.

PART. ÆQ. vide Supra.

PACHUNTICA, sunt medicamenta incrassantia, crassis ramosisque partibus, prædita, quæ dum succis tenuioribus permiscentur, partes eorum conjungendo, & inter sese connectendo, crassiorem & stabiliorem consistentiam ipsis tribuunt, ut Bolus armenus, Amylum, Nymphæa, Amygdala, Papaver. à παχύνω incrasso. Belgis **Verdikkende middelen.**

PÆDARTHROCACE, cariem ossis significat; est scorbuti Symptoma. Ex παῖς puer, ἄρθρον membrum & κακὸν malum, nam pueri hoc malo plerumque afficiuntur, verum & adultis quoque accidit: confunditur cum Spina Ventosa. Nihil aliud ergo est quam caries ossium, maximè circa puerorum articulos cum dolore obscuro & apparente tandem articuli tumore conjuncta, orta à materia acri, dissolvente & corrodente, ab ossium medulla incipiens, ulterius serpendo ulcera sinuosa & maligni moris, fistulasque in vicinia producit. Belg. **Been-byter.** Germ. **bein Frässer.** Gall. *Devoreur de l'Os.*

PEDOTROPICA est pars Hygieinæ, spectans ad puerorum regimen. ex παῖς puer, & τρόπος ratio, modus. Vel à τρέφω nutrio. B. **opvoedinge der kinderen.**

PALATUM, est superior oris pars, instar tholi leviter concavum, unde & oris cœlum appellatur. Item ὑπερῷον, οὐρανὸς, οὐρανίσκος Galeno. B. het verhemelte des monds. Germ. der rache deses munds. der gaumen. Gall. *le Palais*. Angl. the Pallate.

PALIMPISSA, vide *Pix*.

PALINDROME, est morbus recidivus. ex πάλιν iterum, & δρόμος cursus. B. een wederkomende siekte.

PALLIATIO, sive cura palliativa, est therapeia, qua morbi incurabiles quantum fieri potest, medicamentis localibus, mitigantur. B. plaats-middelen/ streel-middelen.

PALMA est interior manus pars, *Vola* dicta. B. de hand-palm. Germ. Flache hand. Gall. *la Paume*. Angl. the Palme.

PALMARIS MUSCULUS, venit ab interno humeri ossis tuberculo, tendineo, gracilique carneorum fascium cœtu ejectus, tendineus mox usque in volam atque digitorum limites expanditur: cuti exterior pars, nexis, non sine laceratione solubili, cohæret, volamque in rugas contrahit. B. de Palmspier. Germ. Flache-hand mauß. Gall. *Muscle de la paume*. Angl. the brawne of the palme.

PALMUS, est tremor & palpitatio cordis, à convulsione aut irritatione nervorum cujus causa in sanguine vel succo nervoso consistit, vel in aquâ pericardii. à πάλλω vibro, quatio. B. hert-bevinge. Germ. Hertzbebung. Gall. *Tremblement du cœur*. Angl. Shivering, or palpitation of the heart.

PALPEBRÆ Græc. βλέφαρα, sunt integumenta oculos claudentia & tegentia: constant ex cute, membrana carnosa, musculis, tunica, tarsis & ciliis; suntque vel superiores vel inferiores. B. de oogscheelen. Germ. augen-glied/ augen-deckfel. Gall. *les paupieres*. Angl. eyelids.

PA-

Papillare os, idem quod *Sphenoides*.

Palpitatio seu *pulsatio cordis* est motus convulsivus non Arteriarum sed cordis, nam licet violenter & perturbato motu contrahatur, extendaturque, in carpo vix tamen sentitur; sed ægri ipsi id percipiunt, non sine molestia aliquando maxima; sæpe manu pectori applicata, palpitatio dignoscitur, & cum maxima est, sonitum edit, quem è longinquo audimus; aut costæ diffringuntur; vel si ossa mollia sint, extrorsum cedunt, & in ipso verò corde & auriculis, aut altera tantum, vel principio arteriæ sæpe maxima extensio, & Aneurisma inducitur. Adhæc Palpitatio Gradus habet, neque semper adeo ferax est, unde per Periodos incidit: at motu corporis vel animi perturbatione, æstu, vino, &c. intensior fit, quiete verò & somno leniter; cum Dyspnæa, Scorbuto, Cachexia, Chlorosi &c. plerumque jungitur, aut hi cum ista. Causæ sæpe sunt cordis obstructiones à sanguine coagulato, ossiculis, polypo, arteriæ initio angustato &c. Belg. Hert-klopping. Germ. Hertz-klopffen. Gall. *Palpitation du Cœur. Tressailement* & *Tremblement du Cœur.* Angl. Panting of the heart.

Pampiniforme Corpus, sive *Varicosum*, aut *Pyramidale*, sunt arteriæ & venæ ad testiculos euntes, quæ communi tunica includuntur, & corpus referunt pampinis crispatis simile. Vide *Varicosum corpus*. Belg. Wijnrankš gelijke lighaam. Germ. Rāblaubgleiche leib. Gallicè. *Corp Pampiniforme*. Angl. Vine branchelike body.

Panacea, est medicamentum universale, omnes morbos indifferenter curans; sed an detur dubito: de tabaco, tinctura solis, tartaro vitriolato, lapide philosophico, plurima plurimi jactant. ex πᾶν omne, & ἀκέομαι sano, medeor. Belgic. Een algemein

mein genees-middel. Germ. Ein algemeine artzney. Gall. & Angl. *Panacee.*

PANARITIUM, idem quod *Paronychia.*

PANATA, idem quod *Panatella.*

PANATELLA & *Panata*, est pultis genus, ægrotis utile, ex medulla panis triticei vel secalicei cum aqua in pultis formam, coctum. Melioris nutritionis gratia ova interdum admiscent. Sæpe semina melonum adduntur, ut magis esset refrigerans. à pane nomen sumpsisse videtur, licet Italica sit vox. Belg. Brood-pap / water-pap. German. Brodtbruhe. Gall. & Angl. Panatelle, panade.

PANCHYMAGOGA, sunt medicamenta purgantia, quæ dicuntur vim habere, omnes humores vitiatos è corpore educendi; sed an tale detur, dubitandum. ex πᾶν omne, χυμὸς succus, humor, & ἄγω duco. Belg. Een algemein buik-zuiverent middel.

PANCOENUS, idem quod *Pandemius.*

PANCREAS, *Pancration*, *Pancreon*, *Callicreas*, *Callicreon* & *Lactes*, Synonima sunt. Græc. πάγκρεας. Est glandula conglomerata in abdomine, sub posteriore ventriculi parte sita & duodeno intestino alligata, usque ad hepatis & lienis regiones extensa, cujus munus est succum lymphaticum volatilem & insipidum, vel ut aliis placet (res enim anceps est) subacidum, per proprium ductum ad duodenum, ulterioris chyli fermentationis & volatilisationis, nec non bilis subjugationis & attemperationis gratia, ablegare. Glandula hæc maxima est in toto corpore, in hominibus mediocris, in canibus ulnæ magnitudinem non raro excedit. ex πᾶν omne, totum; & κρέας caro, quasi diceres totum carnosum. Vide *Callicreas.* Belg. Alvleis / buik-klier-bedde / schoon vleis / de groote klier. German. Das g krösigdruse. Gall.

Gall. *Le Pancreas.* Angl. The Pancreas, all-flesh, vel ſweet-bread.

PANDALEA, neoterici ferè vocant, idem quod Electuarium ſolidum, niſi quod *Pandaleon* integrum remanet. Etenim ſaccharum ritè coctum pixidi infunditur, ac ſolideſcere ſinitur: æger fractam partem accipit inſtar eclegmatis: Pandaleon à Rotulis, Morſuliſve non niſi forma differt.

PANDALITIUM, idem quod *Pararitium.*

PANDEMIUS ſive morbus communis; eſt morbus ejuſdem ſpeciei, qui in una regione plures ſimul invadit. ex πᾶς omnis, totus, & δῆμος populus. Belg. **Een algemeene ziekte.** Germ. **Gemeine Kranckheit.** Gall. *Maladie commune*, vel *Pandemique.* Angl. A common diſeaſe.

PANDICULATIO, Gr. Σκορδινιασμὸς, Σκορδίνημα. Eſt convulſio brachiorum in altum ſublatorum ſub certa figura, ac nonnihil verſus lumbos contractorum, unde etiam ipſi lumbi nonnihil convelluntur, inflexo; & ad latus alterutrum, commoto corpore, imo etiam collo; ut facies quoque ad latus ſpectet, caputque verſus dorſum inclinetur; verum in Pandiculatione convulſio non eſt convulſio diuturna, ſed cum lenta; tum brevis: atqui plus, quam rigor ſolitam corporis figuram efficit, qua de cauſa magis ſpectat ad Opiſthotonon. Imo Pandiculatio ſæpe cum Oſcitatione una incidit; aut oſcitationem excipit Pandiculatio, vel hæc iſtam, & plerumque mutuæ viciſcitudines fiunt inter Oſcitationem, Pandiculationem & Horrorem, Rigoremque ſeſe mutuo excipientes; aut alteram cum altera complicantes. Belg. **Uitrekking.** Germ. **Ranckung / ſtreckung.** Gall. *Eſtenſion*, *Pandiculation.* A. Stretching.

PANICUS, eſt repentinus terror & conſternatio: dicitur à *Deo Pan*, qui minatus terrorem immittit. *Pan*, Paſtorum numen olim fuit.

tiata respiratio, qua ægri, ne suffocentur, non nisi cervice erecta respirare coguntur, ex ὀρθὴ recta, & πνοὴ flatus, spiritus, spiratio. B. **Een Adembaling / die alleen recht opsittende / geschieden kan.**

Orvietanus, dicitur esse nomen alicujus agyrtæ vel circumforanei, alias *Hieronimus Ferrantes* dicti, qui inventione alicujus antidoti singularis, vel Electuarii alexipharmaci claruit contra omnia venena. Is enim primus ausus fuit publico foro deglutire ignotum sibi quodlibet toxicum. Vulgo vocatur *Orvietaan.*

Os, Gr. ὀστοῦν est substantia dura, & sicca; ex particulis terrestribus & salinis maximè constans, ut sic corporis stabilimentum, ejusque motum facilem reddat & in munimentum quibusdam partibus se præbeat, destinata. Ossium numerus *Achangeli* 249. constituitur. Alii communiter 304. quidam tot, quot unius anni dies. Numerus tamen incertus est, quia ossa infantium ab adultis differunt; item quod ossa sesamoidea & dentes in ipsis adultis & senibus certo numero non determinantur. Variant figura, quædam rotunda, plana, acuta, obtusa, concava, spongiosa, solida, oblonga, triangularia &c. Gr. ὀστέον. B. **Been.** Germ. **Bein.** Gall. *Un os.* Angl. a Bone. Os etiam est primus alimenti introitus qui duobus clauditur labiis. Gr. στόμα. B. **De Mond.** Germ. **Mund / Maul.** Gall. *Bouche.* Angl. The Mouth. Phythologici officuli vocabulum imponitur lapideis seu ligneis corticibus, qui nucleos circumdant. B. **De steentjes in de Vruchten.** Germ. **De Stein.** Gall. *Noyau.* Angl. Nut-schell.

Oscitatio, est levis convulsio musculorum maxillarium, & omnium fermè, quæ respirationi inserviunt; hæc Febrium quoque ordinarium symptoma

toma est, sub initio incidens: attamen & alibi evenit, & iis quoque, qui sani utcunque habentur: sæpe, dum è lecto surgimus, oscitationi aliqua afficimur, maximè si somno non sumus expleti, aut quando pleno stomacho dormivimus; imo adeo frequens omnibus est Oscitatio, adeo ei assuevimus, ut merito dictum sit, *Oscitante uno, oscitat & alter*, hinc qui imbecilles, pigri, lassi, defatigati, valetudinarii, & ii maximè, qui à morbis reconvalescunt, sæpius de die solent, aut sponte sua, aut aliorum exemplo velut exciti oscitare. Dicitur & *Oscedo*. Gr. χάσμη, & χάσμημα. B. **Geuwinge / Gapinge.** Germ. Geuwung / Geinung. Gall. *Baillement*. Angl. Gaping, Yauninge.

OSCULA sunt extrema vasorum aperturæ.

OSCULUM UTERI, est illa cavitas qua conceptio fit & penis virilis admittitur; in virginibus, tam exigua est, ut stylum tenuiorem solummodo excipiat, & nullo conatu vel minimus digitus in eam intrudi possit, ex ea etiam menstrua fluunt. prominet in vaginæ capacitate, tincæ piscis ori, aut ut *Galenus* mavult, glandi virili persimile est; rimam habet transversam; in virginibus osculum illud exiguum, ast in mulieribus quæ sæpe pepererunt, majus evadit; si nimium laxetur, vel exulceretur, cicatrice obducatur, vel humidum nimis fiat, sterilitas sequitur. Belg. **De mond van de Moeder / de Roze. De Kroon.** Germ. **Mund-loch** vel **mund der Mutter.** Gall. *Bouche de la Matrice*. Angl. The Mouth of the Womb.

OSSA, vide *Os*. dicuntur & *Ossicula*, suntque duri & lapidei cortices, qui nucleos circumdant.

OS SEPIÆ, piscis sepiæ os candidum, superiori autem fungosa quasi medulla ejusdem coloris repletum. Gr. σήπιον, quia intra vesiculam

culam in corpore liquor ater, ac si esset putridus, reperitur, nam σήπειν significat putrescere. B. Zee-schuim. Germ. Fischbein / Blackfisch / Blackfittel. Gall. *Séche*. Angl. The Cuttle.

OSTAGA, est *Volsella* seu forceps qua ossa eximuntur. Item, est instrumentum Chirurgicum, quo ossa vel attolluntur, vel deprimuntur, vel omomnino loco moventur. ex ὀςέον os, & ἀγρεύω capio

OSTEOCOLLA, est lapis albo cinereove colore ossisque figuram æmulans. Nascitur Darmstatino in agro in Palatinatu, (aan de Berg-straat.) item in Saxonia, in Silesia &c. crescit per arenam forma coralli albi. Putant hoc Remedio ossa cito conglutinari, & callo obduci, si intus sumatur, & Emplastris admisceatur. B. Wal-steen / Been-lijm. Germ. Beinbruch / Bruch-stein / Beinwell / Walstein / Sand-stein / Steinbein. Germ. *Ostiocolle*. Angl. a Stone like a bone, bone-binder.

OSTEOLOGIA est de ossibus enarratio seu descriptio. ex ὀςέον os, & λέγω. Belg. Beschrijvinge der Beenen.

OSTEON, vide *Os*.

OSTOCOPI, sunt dolores ossium, sive potius dolores periostei aut nervorum, ossa subeuntium: ossa enim quatenus ossa non sentiunt. dicitur & *lassitudo contundens*. ex ὀςέον os, & κόπ☉ labor. Belg. Pijn der Beenen. Germ. Smertze der Beinen. Gall. *Doleur de l'Os*. Angl. Pains in the Bones.

OTALGIA, sive aurium dolor, is sæpe est gravissimus & lacerans, atque adeo nonnunquam, ut non modo somnum omnem impediat, sed delirium inducat. Jam ut hic dolor non fit sine inflammatione, quæ aliquando exterius conspicua est, ita frequenter in abscessum transit, pure ex auribus fluente: aliquando iste dolor per vices affligit, & con-

junctam

junctam habet odontalgiam, imo tinnitum & surditatem. ab ὧς auris, & ἀλγέω doleo. B. Oorpyn. Germ. Ohr-schmertz. Gall. *Otalgie, doleur d'Oreille*. Angl. Paine in the Eares.

OTENCHYTA, *Clyster auricularius* Celso, ἀυλὸς Ægin. est siphunculus, quo medicamenta auribus immittunter. ὧς auris, & ἐγχύω infundo. B. Een Ooꝛspeut. Germ. Ohr sprütz. Gall. *Siringue d'Orelle*. Angl. An Auricular Clyster.

OTICA sunt medicamenta, adversus aurium morbos. ab ὧς auris. B. Geneesmiddelen der Ooren.

OVA, sunt prima omnium animalium & vegetabilium rudimenta: in iis enim continetur Hominis, Brutorum ut & Vegetabilium primum stigma, quodque magis & magis solidescens suum producibile producit. B. Een Ei. Germ. Ein Ey. Gall. *Un Oeuf*. Angl. An Egge.

OVARIUM, est testis muliebris. vide *Orchis*.

OVIDUCTUS, idem quod *Tuba Fallopiana*.

OVUM est species doloris capitis, quæ sentitur magnitudine ovi: & sic à figura, quam ovum occupat, denominationem accepisse videtur. B. Hoofdpijn een ei groote.

OVUM PHILOSOPHICUM seu CHYMICUM est vitrum inferius rotundum, quodque in superficie fistulam ex eadem materia oblongam habet: hisceque utuntur ad circulandos & exaltandos liquores. dicitur & vas Hermeticum. B. Een Philosoophs Ei. Germ. Philosophischer Ei. Gall. *Oeuf Philosophical*. Angl. Philosophical Egge.

OXELÆUM, est mixtio acceti cum oleo. ab ὄξος, acetum, & ἔλαιον oleum.

OXYCRATUM, est aceti cum aqua mistio: Pusca vel Posca dictum. ab ὄξος acetum, & κεράννυμι misceo.

misceo. B. Water en Eek. Germ. Wasser und Essig. Gall. *L'eau avec vin aigre.* Angl. Vinegar With water.

Oxycroceum, est emplastri cujusdam nomen, quod ex croco & aceto mixtum, pice aliisque rebus componitur. ex ὄξος acetum & κρόκος crocus. Bel. Saffraan Pleister. Germ. saffran Pflaster. Gall. & An. Oxycroce.

Oxyderkica, sunt medicamenta visum acuentia. ex ὀξὺ acutum & δέρκω video.

Oxygala, est lac acidum. ex ὀξὺ, & γάλα Lac.

Oxymel, est compositio, in formam syrupi, ex aceto & melle. ab ὄξος acetum, & μέλι mel. B. Azijn-Honig. Germ. Essig-meth. Gall. & Angl. Oxymel.

Oxyregmia, est acidus è ventriculo ructus, ab ὀξὺ acidum, & ἐρεύγω ructo.

Oxyrhodinum, est acetum rosaceum. ab ὀξὺ acetum, & ῥόδον rosa. B. Rosen-eek. Germ. Rosenessig. Gall. & Angl. Oxyrhodine.

Oxysaccharum, est compositio ex aceto & saccharo. Nonunquam in aceto prius infunditur vitrum antimonii, & tunc dicitur *Vomitivum*; aliquando Scilla, & appellatur *Scilliticum*. ex ὄξος acetum, & σάκχαρον Saccharum. B. Asijnige Suyker. Germ. Essige Suker. Gall. & Angl. Oxysacchara.

ΟΞΥ ΝΟΣΗΜΑ, idem quod *Morbus acutus*.

Ozæna, est ulceratio interioris naris, tetrum odorem spirans. ab ὄζω olfacio. B. Een stinkende Neus-sweer. Germ. Nasen Geschwär. Gall. *Ozene, Poupe.* Angl. Stinking of the Nose.

P. Sim.

P.

P Simplex Medicis *Pugillum* significat, imo & aliquando *pondo* vel πι aut Πι. vel π simplex.

P. Æ. vel *part. æq.* est partes & quales.

P. N. idem est quod præter Naturam.

PAR. significat *Paria*, Ex. g. Rec. No. par. V.

PART. ÆQ. vide Supra.

PACHUNTICA, sunt medicamenta incrassantia, crassis ramosisque partibus, prædita, quæ dum succis tenuioribus permiscentur, partes eorum conjungendo, & inter sese connectendo, crassiorem & stabiliorem consistentiam ipsis tribuunt, ut Bolus armenus, Amylum, Nymphæa, Amygdala, Papaver. à παχύνω incrasso. Belgis **Verdikkende middelen.**

PÆDARTHROCACE, cariem ossis significat; est scorbuti Symptoma. Ex παῖς puer, ἄρθρον membrum & κακὸν malum, nam pueri hoc malo plerumque afficiuntur, verum & adultis quoque accidit: confunditur cum Spina Ventosa. Nihil aliud ergo est quam caries ossium, maximè circa puerorum articulos cum dolore obscuro & apparente tandem articuli tumore conjuncta, orta à materia acri, dissolvente & corrodente, ab ossium medulla incipiens, ulterius serpendo ulcera sinuosa & maligni moris, fistulasque in vicinia producit. Belg. **Been-eeter.** Germ. **bein Frässer.** Gall. *Devoreur de l'Os.*

PEDOTROPICA est pars Hygieinæ, spectans ad puerorum regimen. ex παῖς puer, & τρόπος ratio, modus. Vel à τρέφω nutrio. B. **opvoedinge der kinderen.**

PALATUM, est superior oris pars, instar tholi leviter concavum, unde & oris cœlum appellatur. Item ὑπερῷον, οὐρανὸς, οὐρανίσκος Galeno. B. het verhemelte des monds. Germ. der rache deses munds. der gaumen. Gall. *le Palais*. Angl. the Pallate.

PALIMPISSA, vide *Pix*.

PALINDROME, est morbus recidivus. ex Πάλιν iterum, & δρόμος cursus. B. een wederkomende siekte.

PALLIATIO, sive cura palliativa, est therapeia, qua morbi incurabiles quantum fieri potest, medicamentis localibus, mitigantur. B. plaats-middelen/ streel-middelen.

PALMA est interior manus pars, *Vola* dicta. B. de hand-palm. Germ. Flache hand. Gall. *la Paume*. Angl. the Palme.

PALMARIS MUSCULUS, venit ab interno humeri ossis tuberculo, tendineo, gracilique carneorum fascium cœtu ejectus, tendineus mox usque in volam atque digitorum limites expanditur: cuti exterior pars, nexis, non sine laceratione solubili, cohæret, volamque in rugas contrahit. B. de Palmspier. Germ. Flache-hand mauß. Gall. *Muscle de la paume*. Angl. the brawne of the palme.

PALMUS, est tremor & palpitatio cordis, à convulsione aut irritatione nervorum cujus causa in sanguine vel succo nervoso consistit, vel in aquâ pericardii. à πάλλω vibro, quatio. B. hert-bevinge. Germ. Hertzbebung. Gall. *Tremblement du cœur*. Angl. Shivering, or palpitation of the heart.

PALPEBRÆ Græc. βλέφαρα, sunt integumenta oculos claudentia & tegentia: constant ex cute, membrana carnosa, musculis, tunica, tarsis & ciliis; suntque vel superiores vel inferiores. B. de oogscheelen. Germ. augen-glied/ augen-deckel. Gall. *les paupieres*. Angl. eyelids.

PA-

PAPILLARE OS, idem quod *Sphenoides*.

PALPITATIO seu *pulsatio cordis* est motus convulsivus non Arteriarum sed cordis, nam licet violenter & perturbato motu contrahatur, extendaturque, in carpo vix tamen sentitur; sed ægri ipsi id percipiunt, non sine molestia aliquando maxima; sæpe manu pectori applicata, palpitatio dignoscitur, & cum maxima est, sonitum edit, quem è longinquo audimus; aut costæ diffringuntur; vel si ossa mollia sint, extrorsum cedunt, & in ipso verò corde & auriculis, aut altera tantum, vel principio arteriæ sæpe maxima extensio, & Aneurisma inducitur. Adhæc Palpitatio Gradus habet, neque semper adeo ferax est, unde per Periodos incidit: at motu corporis vel animi perturbatione, æstu, vino, &c. intensior fit, quiete vero & somno leniter; cum Dyspnæa, Scorbuto, Cachexia, Chlorosi &c. plerumque jungitur, aut hi cum ista. Causæ sæpe sunt cordis obstructiones à sanguine coagulato, ossiculis, polypo, arteriæ initio angustato &c. Belg. **Hert-klopping.** Germ. **Hertz-klopffen.** Gall. *Palpitation du Cœur. Tressailement* & *Tremblement du Cœur.* Angl. Panting of the heart.

PAMPINIFORME CORPUS, sive *Varicosum*, aut *Pyramidale*, sunt arteriæ & venæ ad testiculos euntes, quæ communi tunica includuntur, & corpus referunt pampinis crispatis simile. Vide *Varicosum corpus*. Belg. **Wijnranks gelijke lighaam.** Germ. **Rablaubgleiche leib.** Gallicè. *Corp Pampiniforme.* Angl. Vine branchelike body.

PANACEA, est medicamentum universale, omnes morbos indifferenter curans; sed an detur dubito: de tabaco, tinctura solis, tartaro vitriolato, lapide philosophico, plurima plurimi jactant. ex πᾶν omne, & ἀκέομαι sano, medeor. Belgic. **Een algemein**

Gall. *Le Pancreas.* Angl. The Pancreas, all-flesh, vel sweet-bread.

PANDALEA, neoterici ferè vocant, idem quod Electuarium solidum, nisi quod *Pandaleon* integrum remanet. Etenim saccharum ritè coctum pixidi infunditur, ac solidescere sinitur: æger fractam partem accipit instar eclegmatis: Pandaleon à Rotulis, Morsulisve non nisi forma differt.

PANDALITIUM, idem quod *Pararitium.*

PANDEMIUS sive morbus communis; est morbus ejusdem speciei, qui in una regione plures simul invadit. ex πᾶς omnis, totus, & δῆμος populus. Belg. **Een algemeene ziekte.** Germ. **Gemeine Kranckheit.** Gall. *Maladie commune*, vel *Pandemique.* Angl. A common disease.

PANDICULATIO, Gr. Σκορδινιασμὸς, Σκορδίνημα. Est convulsio brachiorum in altum sublatorum sub certa figura, ac nonnihil versus lumbos contractorum, unde etiam ipsi lumbi nonnihil convelluntur, inflexo; & ad latus alterutrum, commoto corpore, imo etiam collo; ut facies quoque ad latus spectet, caputque versus dorsum inclinetur; verum in Pandiculatione convulsio non est convulsio diuturna, sed cum lenta; tum brevis: atqui plus, quam rigor solitam corporis figuram efficit, qua de causa magis spectat ad Opisthotonon. Imo Pandiculatio sæpe cum Oscitatione una incidit; aut oscitationem excipit Pandiculatio, vel hæc istam, & plerumque mutuæ vicissitudines fiunt inter Oscitationem, Pandiculationem & Horrorem, Rigoremque sese mutuo excipientes; aut alteram cum altera complicantes. Belg. **Uitrekking.** Germ. **Ranckung / streckung.** Gall. *Estension*, *Pandiculation.* A. Stretching.

PANICUS, est repentinus terror & consternatio: dicitur à *Deo Pan*, qui minatus terrorem immittit. *Pan*, Pastorum numen olim fuit.

PANNICULUS ADIPOSUS, idem quod *Panniculus Carnosus.*

PANNICULUS CARNOSUS Gr. *ὑμὴν σαρκώδης*, est *membrana*, ut videtur, *adiposa*, pinguedini subjecta, in plurimis locis satis crassa & musculosa, in aliis iterum membranosa, plurimos ductus adiposos emittit, & velamentum toti corpori præbet. B. **Het vleizig Vlies.** Germ. **Daß fleischichste perment häutlein.** Gallic. *Pannicule carneux.* Anglic. The Fleshy Fleece.

PANNICULUS NERVOSUS, idem quod *Panniculus Carnosus.*

PANNUS, oculi morbus, est quando vasa sanguinea ad angulos oculorum excurrentia, propter obstructionem, sive inflammationem sanguine turgent. Postea crescente hoc malo, tela, quasi carnosa oculum vel ex parte vel in totum in superficie, obducunt, adeo ut oculi à lumine maxime offenduntur, & plane rubent. Belg. **Een oog-lap.**

PANUS, est species bubonis sub axillis, faucibus, auribus & inguinibus in partibus sc: glandulosis. Sumitur etiam pro *Phygetlo.*

PAPILLÆ INTESTINORUM, sunt glandulæ exiguæ, quibus intima intestinorum tunica referta est, quæ chylum colatum imbibunt & lacteis venis tradunt. Vide Anat. nostr.

PAPILLA est prominentia rubra in medio mammarum consita, cujus pori recipiunt omnes tubulos lactiferos, à glandulis mammariis, prodeuntes. Gr. *Θηλή*. B. **De tepel / speene.** Germ. **Brust-wartzlein / dutten wartzlein.** Gall. *Le tetin, le bout de la mammelle.* Angl. The Pappe Head.

PAPILLARUM processus, sunt extremitates nervorum olfactoriorum, quæ mucosos humores, per fibras, os cribriforme perforantes, in narium ca-

vernas & palatum deducunt. B. **De Tepeltwijsse uptsteeksels van de reuk-zenuwen.**

Papulæ, idem quod *Pustulæ*, vide *Exanthemata*. Item species morbillorum, quæ etiam *Boa, sudamina*, *fervidæ eruptiones* & *rubicundæ cutis asperdines* dicuntur. B. **rood-jong/ rood-hond/ rood-joolt/ rood-vonk.** Germ. zittermaal/ Hitz blätterlein. Gall. *Bourgeon*. Angl. A pimple, Whelke, Blisters.

Paracelsistica Medicina, idem quod *Hermetica*.

Paracentesis sive punctio est perforatio Thoracis vel Abdominis, per cannulam cuspidatam. In thorace fit, quando repletus sit pure vel aqua, & punctio instituitur in latere, intra quintam & sextam vertebram. in Abdomine vero cum illud Hydrope ascite intumet, ad latus lineæ albæ abdominis, in musculis rectis & oblique ascendentibus: adsint vires robustæ, & purgatio præcedat, etiam sint pulmones, intestina, reliquaque viscera incorrupta, quum umbilicus protuberet, aliam viam ne investigato, ibi vero apertionem moliri necesse erit. Pus, aquamve ne simul educito, sic enim ægrum jugulares, sed per partes, ut septenis diebus libram, aut libram unam & semissem, secundum ægri vires. Operatione peractâ, emplastro astringente & conglutinante vulnus obturandum. si meatus & vasa intus sint rupta ex Paracentesi auxilium quærere, esset oleum & operam perdere; sibimet hæc naturæ committenda. à παρακεντέω compungo. Belg. **Buik-opening/ Buiksteking** Germ. **Offnung der Bauch.** Gall. *Paracentese*, *apertion de Ventre.* Angl. Perforation of the Belly.

Paracheteusis, idem quod *Derivatio*.

Paracmastica, est febris continua decrescens: item ætas declinans. à παρακμάζω decresco. Belg. **Een afgaande koorts/ of afgaande Ouderdom.**

PARACME, vide in *Acme*.

PARACYNANCHE; est inflammatio, cum febre continua & respiratione difficili, in musculis laryngis exterioribus, excitata. ex παρὰ de, κύων canis, & ἄγχω ango. Vide *Angina*.

PARADYSI GRANA; vide *Cardamomum*.

PARALYSIS sive *resolutio* est movendi impotentia in his aut illis musculis, qui dicuntur arbitrio nostro subjecti, quod tamen non admodum strictè intelligendum: nullus adest dolor, membra flaccida sæpe etiam macilenta, & ad tactum frigidiora, subinde etiam sanguis quoque ablatus est, aut vermes quasi repentes in partibus percipiuntur. Si in utroque latere *Paraplegia* dicitur; si in uno *Hemiplegia*: si in hoc aut illo membro particularis appellari solet. à παραλύω resolvo. B. Lammigheid. Germ. Der schlag/ das Gut. Gall. *Paralysie*, *Assolure*. Angl. The Palsey, Lamenesse.

PARAMESUS, digitus medio proximus, minimoque vicinus, qui *Medicus* & *Annularis* dicitur. ex παρὰ juxta, & μέσον medium. Vide *Digitus*.

PARAPHIMOSIS & *Periphimosis*, est penis vitium; cum cutis ita curta est, ut glandem adducta, contegere nequeat. Item; cum ea, quæ meatus præter sanitatem claudebant; remota fuerint. Item uteri angustia & contractio, ex παρὰ de, & φιμόω c mo obligo.

PARAPHENITIS, est delirium cum febre continua ex inflammatione diaphragmatis, cum respiratione difficili, ut Veteres somniabant: verum hanc sententiam *Th. Willis* evidenter refutavit: & dixit materiam morbificam seu phreneticam cerebellum invadere, unde spirituum animalium fluxus inhibetur, & per consequens difficultas circa diaphragma & pulmones excitatur. ex παρὰ ex, & φρενῖτις phrenitis.

Bel-

Bel.. Bastaart rasende koorts.

PARAPHROSYNE, sive *Delirium*, est lævis quædam imaginationis & judidii alienatio. ex παραφρονέω mente sum alienus. Vide *Delirium.*

PARAPLEGIA, est paralysis quæ omnes corporis partes capiti subjectas occupat, ab utriusque trunco medullæ spinalis obstructione. ex παρὰ de, juxta, & πλήττω percutio. B. Lamheid des gantschen Lichaams. Germ. Algemeine Slag. Gall. *Paralisie par tous le Corp.* Angl. Universell Palsy.

PARAPLEXIA, idem quod *Paraplegia.*

PARARHYTHMUS, est pulsus alterius indolis quam ætas fert. ex παρὰ præter, & ῥυθμὸς modulus. B. Een Pols die tegen de gemeene regel slaat.

PARASTATÆ, idem quod *Epididymis.* à παρίσημι juxta sto.

PARASYNANCHE est inflammatio musculorum ipsius pharyngis, seu faucium cum febre sæpe continua. ex παρὰ præter, σὺν cum, & ἄγχω strangulo. ὑάγχη *Aureliano* quod suibus familiare sit malum.

PAREGORICA, sunt medicamenta mitigantia & anodyna. à παρηγορέω lenio, mitigo. B. Versagtende dingen. Germ. Smertzen lindren Artzney. Gal. *Mediçament appaisant des doleurs Paregorique.*

PAREMPTOSIS, est casus, vel coincidentia; exempli gratia: quando è corde constricto, in arteriam magnam delabitur cruor. à παρεμπίπτω incido. Vide *Coincidentia.*

PARENCEPHALOS, idem quod *Cerebellum.* ex παρὰ juxta, post, & ἐγκέφαλος cerebrum. παρεγκεφαλὶς *Herophilo.* ἔκρανον *Galeno*, ἐπίκρανις *Poll.* ὀπίσθιος ἐγκέφαλος. Vide *Cerebellum.*

PARENCHYMATA, sunt viscera, per quæ sanguis, ad ulteriorem perfectionem & fermentatio-

nem, intimè trajicitur, perfunditur & transcolatur: ut pulmo, cor, Hepar, & lien. Pro omnibus visceribus aliquando paulo latius sumitur. à παρεγχύω transfundo. B. **Ingewanden daar het bloed door vlied.** Gall. *Parenchime.*

PARESIS, est Paralyseos species quæ post dolorem colicum inducitur. à παρίημι laxo, solvo. Vide *Paralysis.*

PARIETALE OS, idem quod *Bregma* vel *Sinciput.*

PARISTHMIA, sive *Amygdalæ*, sunt glandulæ duæ, quæ tamen tenui, lataque productione inter sese connectuntur, sinum habent utrinque unum communem, amplum & ovalem in os apertum; usus præcipuus est, materiam quandam mucosam, sive pituitosam in fauces & os effundere. Vocantur etiam *Tonsillæ*, αντιάδες, μῆλα, & σπόγγος *Hippocrati*, *Antias.* ex παρὰ juxta, & ἰσθμὸς isthmus. B. **Amandelen.** Germ. **Mandeln.** Gall. *Amygdales.* Angl. Almonds.

PARONYCHIA, *Panaritium*, sive *Reduvia*, est Inflammatio subcutanea in apice digiti manus, quæ primo vix exterius conspicitur, dolore nihilominus acerrimo, qui vigilias molestas facit, cum ardore & pulsatione: sed tumore penè nullo in principio, aut rubore manifesto: tertio autem vel quarto die, cum tumor, tum inflammatio exterius elucent, & sæpe ad manum vel humerum usque extenduntur. Originem habet ex acri, & corrodente humore, tendines, nervos, periosteum, imo os ipsum corrodere valente. ex παρὰ juxta, & ὄνυξ unguis. Latinis *Panaritium.* B. **De Fijt / Worm / siekte sonder naam.** Germ. **Finger-wurm / Nagelgeschwär.** Gall. *Paronichie; panaris.* Angl. An Ancombe.

PAROPIÆ, sunt Anguli Oculorum minores, tem-

tempora versus spectantes. ex παρὰ juxta, & ὄπτομαι, video. Vide *Canthus*.

Paroptosis, antiqua quædam adustionis species est, quæ in variis morbis usu veniebat. à παροπτάω aduro. B. Branding.

Parotides, sunt glandulæ post aures sitæ. Item, tumores glandulis, post aures, contingentes. ex παρὰ pone, juxta, & οὖς auris. B. Oorklieren / gezwellen achter 't Oor.. Germ. Eiß hinter den Ohren. Gall. *Tumeur sous les Oreilles*. Angl. a Swillings behinde ones eares.

Paroxysmus, est pars periodi morborum, qua intenduntur & exacerbantur: estque vel ordinatus, qui certis temporibus intensionis affligit, ut in febri tertiana: vel inordinatus, qui nullum certum intensionis tempus observat; sed nunc hoc, nunc illo die redit; nunc citius, nunc tardius infestat, ut in febre erratica. Vocatur & *Periodus*, *Accessio* Celso, *Exacerbatio* & *Invasio*, aliis παροξυσμὸς, εἰσβολὴ Gal. λῆψις Arist. cujus ipsius initium ἀρχὴ & ἐπασημασία Galeno dicitur. à παροξύνω exacerbo. B. Aanval / Overval. Verheffinge. Germ. Entzündung / dem anstoß. Gall. *l'Acces*. Angl. a Fitte vel coursse of the disease.

Pars, est corpus toti cohærens, communique vita conjunctum, actionibusque perficiendis comparatum. Partes dicuntur sensibiles: spermaticæ, & sanguineæ: similares & dissimilares; organicæ vel inorganicæ: principales & ministræ: continentes & contentæ &c. Græc. μέρος & μοῖρα. B. Een deel. Germ. Ein theil. Gall. *Partie*. Angl. a Part.

Partus, est fœtus maturi in lucem editio. in partu Ordinario fœtus membranis ruptis, caput antrorsum vertit, eoque versus uteri collum inclinato, egressum conatur. Solito more fœtus mense nono ex-

cluditur partus non fit absque motu convulsivo musculorum abdominis, dorsi, Diaphragmatis & aliorum: imo etiam non sine dolore, anxietate & molestia, mereturque sane morbis accenseri convulsivis. Gr. Τόκος, Τέξις, Κύημα. B. De Baring. Sumitur & pro ipso fætu, tunc B. De Drucht. Germ. Geberung/ Geburt / Frucht. Gall. *Enfantement*, *Generation*. Angl. Delivrance. Germ. Kinds-noth / Kinds-genesung. Gall. *l'Accouchement*, *Travail*. Angl. Child-Bearing.

Partus Cæsareus, est quando infantes in difficili partu, ex abdomine & utero excinduntur. *Scipionem Africanum* primo ex utero sectum testatur antiquitas, adhuc superstite matre; idem de *Manlio* aliisque creditur; unde omnes Romani Cæsares nomen accepisse vulgo creditur, quia ex eadem familia erant.

Qui Cæsaris nomen sit sortitus,
E Matris Cæsum fuisse utero.

Belg. De Keiserlijke Sneede. Germ. Keiserlychen Schnitt. Gall. *Section Cesarienne*. Angl. The Imperiall cutting.

Partus Difficilis, idem quod *Dystocia*.

Parviviscerulus, Gr. σπλαγχὸς, est qui parva viscera habet, & nonnunquam prava. Belg. Klein van Ingewanden.

Parylis, est inflammatio, putredo, aut excrescentia, juxta gingivas. ex παρὰ juxta, & οὖλον gingiva.

Pasma, idem quod *Diapasma*.

Passio, idem quod *Pathema*.

Passio Bovina, vide *Phthiriasis*.

Pastillum est pomum odoriferum, fit ex odoratis pulveribus, qui cera, styrace liquida, Balsamo indico, Tragacantho cum tantillo terebinthinæ excipiuntur, & in globum formantur: usus est ut gratus odor concilietur; sumitur aliquando pro

tro-

troschisco. B. Een Ruikbal. Germ. Ruch Kuglein, Gall. *Pastille*. Angl. Pomander Balles.

PATELLA, idem quod *Mola genu*.

PATHEMA, est omnis passio, morbus, seu affectus præter ordinem, quo corpus nostrum laborat; Græc. πάθος & πάθημα, παθήματα τῆς ψυχῆς, sunt animi affectus. à πάσχω patior. B. Lijdinge / beweginge des gemoeds. Germ. Bewegung des gemüts. Gall. *Affection*, *Disposition*, *Passion*, ita quoque Anglis.

PATHETICUS, est nervus quarti paris intra cranium: quarto pari apud *Willisium*, & octavo apud *Fallopium* accensetur. à πάσχω patior. B. De lydende Zenuw. Germ. Leidend Senn. Gall. *Le Patient nerf*, *nerf Pathtique*. Angl. Fearful nerve.

PATHOGNOMONICUM, est signum proprium inseparabile, quod soli & omni convenit, ejusque essentiam indicat, quod etiam à Principio ad finem durat: ut in pleuritide vera, semper adest febris continua, respiratio molesta, lateris dolor punctorius & tussis. ex πάθος affectus, & γινώσκω cognosco. B. Een eigen Teiken.

PATHOS, idem quod *Pathema*.

PECHIAGRA, est arthritis circa articulationem cubiti. ev πῆχυς cubitus & ἀγρεύω. Vide *Arthritis*.

PECTINIS OS, idem quod *Pubis* Os.

PECTORALIA, seu *Bechica* sunt vel attenuando, vel incrassando & leniendo, ut ea quæ in pulmonibus tussim excitant, ad expectorandum apta reddantur. Gr. βηχικά. Bel. Borstmiddelen.

PATHOLOGIA, est pars Medicinæ, docens morbosam corporis nostri constitutionem. ex πάθος affectus, & λέγω dico, enarro. B. Verhaal der ongesondheid.

. Patientiæ Musculus, idem quod *Levator.*

Pectinis os, idem quod *Os Pubis.*

Pectoralis Musculus, brachium pectori admovet, & pectori incumbit. Tam, claviculæ quam sterni, nec non trium aut quatuor costarum à quarta cartilaginum sparsis suis adhæret involucris: inferne autem tendine robusto, complicato ac brevi ossis humeri Medio latè à Deltoidis Musculi latere connectitur: Singulæ Musculi hujus à sese invicem dissitæ fibrarum Classes, ut omnibus, externæ interioribus tendinibus longiores, ita pro, ab ossis humeri insertione distantia, laxiora intervalla ac spatia relinquunt. Hujus fasciculi ac ordines varii sunt, unde in multiplices etiam, ratione adhæsionis, posset resolvi; separato enim atque elevato fibrarum manipulo Musculum hunc constituente, tortus apparet. B. De Borstspier. Germ. Brust-mauß. Gall. *Muscle de la Poitrine.* Angl. The Brawne of the Breast.

Pectoris os, idem quod *Sternum.*

Pectus, Στῆθος, θώραξ, est pars thoracis anterior, quæ sub juguli clavicula est usque ad diaphragmatis regionem extensa, cujus posterior pars Dorsum *appellatur.* B. De Borst. Germ. Die Brust. Gal. *Poitrine.* Angl. Breast.

Pedicularis Morbus, idem quod *Phthiriasis.*

Pediculus, insectum homini præsertim infestum. Est & petiolus, quo folium, fructus aut flos dependet.

Pedium, idem quod *planta pedis.*

Pediluvium, est balnei species, lavandis pedibus utile, uti ex ipso Vocis sono liquet. B. Een voet bad. Germ. Ein Fusch bad. Gall. *Bain aux pieds.* Angl. a Foot-baine.

Pelecanatio Chymica, idem quod *Circulatio Chymica.*

Pelecanus, est instrumentum Chirurgicum, dentibus evellendis destinatum; forfex est rostro incurvato, dentibusque intus, melioris apprehensionis gratia, munito. Item Instrumentum est Chymicum circulatorium dictum à figura pelicani rostro pectus suum fodientis nuncupatum, amplo ventre sensim in augustius collum vergente, quod retortum & recurvum os rursum in ventrem immittit. Hoc vas in fundo canalem, per quem liquor infunditur, habet, qui, liquore infuso, hermetico sigillo occluditur, & calori admovetur. B. **Een Pellicaan.** Germ. **Pellican** Gall. & Angl. Idem.

Pelidnus, est color faciei plumbeus & lividus, Melancholicis frequens. à πελὸς niger, fuscus. Belgis **Lootverwige Coleur.**

Pellicula, idem quod *Membrana* vel *tunica.*

Pellis, cutis est brutorum, pilis aut lana necdum orbata, alias si præparationem subiisset corium appellaretur. B. **De Huid / Vel.** Germ. **Haut / Fell.** Gall. *Peau.* Angl. The Skin, hide, pelte.

Peltalis Cartilago, idem quod *Ensiformis Cartilago.*

Pelvis est locus ille in ventre imo, quo vesica & uterus continetur. B. **Het Bekken.** Germ. **Das Becken.** Gall. *Un Bassin.* Angl. a Basin.

Pelvis Aurium, vide *Cochlea.*

Pelvis Cererri, vide *Choana.*

Pelvis Renum, est receptaculum membranaceum in utroque rene, quod urinam recipit & in uretheres effundit. B. **Het Nierbekken.** Germ. **Der Nierenbecken.** Gall. *Bassin de rein.* Angl. Basin of the Kidney.

Pem-

PEMPHIGODES FEBRIS, est quæ, ob caloris intensionem pustulas & bullulas, producit: aliis placet febrem esse ventosam & flatuosam. ex πέμφιξ flatus, bulla, pustula; & εἶδος forma.

PEMPTÆOS, Quintana dicitur febris intermittens, quinto quoque die recrudescens. Sed an detur in praxi mea necdum observare licuit. à πέμπτη quinta. Belg. De vijfdendaagse koorts.

PENICILLUS, est instrumentum Chirurgicum ex pilis aut linteo carpto accommodatum, eluendisque ulceribus aliisque medelis destinatnm. Gr. κερκίσκος B. Een Quastjen. Germ. Ein Pinsel. Gall. *Brosse*, *Pinceau*. Angl. a Painsell.

PENICILLA, idem quod *Turundula*.

PENIDIUM, est sacchari clarificati, & depurati species, quæ in baccillos arte redigitur. B. Penijnsuiker. Germ. Peny-sucker. Gall. *Sucre Peny*.

PENIS, *Muto*, *Bolis*, *Colis*, *Veretrum* Suetonio: *fascinus virilis* Arnobio, *Caulis* Lucillo, *Nervus* Juvenali, *Tentum* Catullo, *Verbus*, *Virile*: *Virile membrum* Cic. *Scapus* Virgil. *Membrum genitale*, *cercoliva*. Catull. & *Sicula*, à Sica. *mentula*, *virga*, *Priapus*; *hasta*, *cauda salax* σάθη, πέος, ἀναγκαῖον Artemidoro σάννιον Cratino, ταῦρος Suid. δέμας Plat. in comm. ἔμβολον, βάλανος, Aristoph. ἐρέβινθος, ὀρὰ Eupolidi, μύκης, σῖνος, σῆμα, τύλος, κάπρος, αἰδὼς Hom. καυλὴ Aristoph. φλὲψ γονίμη Epigr. quasi genitalis vena. ῥοδανιά, ψωλή, κορώνη in oraculo quodam. ποσθὴ Xenoph. κεληθὴ, νεῦρον, τελέμβολον, ψοιά, κορκυλὶς, ἀνδρεία Artem. estque membrum virile, quod constat ex duobus corporibus nervosis, urethra, glande, cute, præputio &c. B. De Mannelijke roede. Germ. Das Männliche Glied. Gall. *Virge*, *le Membre viril*. Angl. a Mans yard.

PENIS CEREBRI, idem quod *Conarium* seu *Glan-*

Glandula Pinealis.

Penis Muliebris, idem quod *Clitoris.*

Pensilis Verruca, vide in *Verruca.*

Pentacula, seu *Periapta*, sunt signa, sigilla & delineamenta admirandis & incognitis aliquando literis & characteribus implicata; quæ collo appensa creduntur à malignis spiritibus & quovis fascino præservare. Idem quod *Periamma.*

Pentamyron, est unguentum ex quinque ingredientibus compositum: constat enim ex styrace, mastiche, opobalsamo, cera & unguento nardino. ex πέντε quinque, & μύρον unguentum.

Pentapharmacum, non tantum est medicamentum ex quinque constans medicamentis, verum etiam ex quinque alimentis. ex πέντε quinque; & φάρμακον Remedium.

Pentatheton, est emplastrum ad collisa, vibices flagellorum & cutim excoriatam destinatum. ex πέντε quinque; & τίθημι pono, quasi diceres ex quinque rebus compositum.

Pepansis, est vitiati, corruptique humoris in convenientiorem sanitatis statum deductio. à πεπαίνω excoquo.

Pepasmus est humorum coctio, sive (melius) fermentatio & maturatio, quæ iterum in dichotomiam dispescitur; nam una tendit ad finem, ut in *Phlegmone*: altera fermentationis expers est, cum nempe morbi ἀκμὴν non superat. à πεπαίνω excoquo. Vide *Coctio* & *Fermentatio.*

Pepasticum, est medicamentum mitigans, & cruda concoquens. à πεπαίνω excoquo.

Pepsis, est coctio sive fermentatio humorum & cibi in corporis constitutione, ut cum cibus in chylum, & chylus in sanguinem vertitur. à πέπτω coquo. Vide *Coctio* & *Fermentatio.*

Peracutissimus Morbus, vide *Acutus Morbus*.

Peracutus, vide *Acutus*.

Percipiolum, est Medicamentum ad Morbum comprobatum. Belg. Een geprobeert middel. Germ. Probiert Artzney. Gall. *Remede Probate*.

Perfecta Crisis, vide *Crisis*.

Percolatio, est, quando liquor turbidus per pannum linteum, chartaceum, pannum &c. ut mundior reddatur, percolatur. B. Een doorsijging/ doorkleinsing. Germ. Durchseychung. Gall. *Percolation*. Angl. Straining.

Pereterion, est Modiolus vel Terebellum rectum & acutum, à περάω transfodio. B. Een Boortuig. Germ. Böhrlein. Gall. *Trepan*. Angl. Boorer.

Perforans Musculus. perforato musculo substernitur *perforans*, qui superiori cubiti, radiique parti adnatus, tendine quadripartito priorem perforans, in tertium usque excurrit articulum. Unde hos duos musculos, ex pluribus suorum generum simplicibus constitutos esse censendum est. Vaginis includuntur, præter quæ ex carpi armilla erumpit, membranaceo cartilagineis, unum quodque circa internodium semicirculari obductis lagamentulo. Emittunt præterea vaginæ hæ varias emissiones atque vincula, & digitos cum perforatore flectunt. Ita ut manus, sic & pes suum perforantem obtinuit. Supernæ tibiæ, ut & tibiæ ex parte ossis extremitati posterius alligatus, in quatuor inferius dissectus tendines, tertiis affigitur digitorum ossiculorum integumentis, perforat hic ut prior tendines musculi perforati. B. De doorborende spier. Germ. Durchborunte Mauß. Gall. *Muscle Perforante*. Angl. The Perforant Brawne.

Perforatus Musculus prior Musculorum

rum digitis adhærens, *Perforatus* dicitur; interno humeri offis tuberculo alligatus, circa carpum tendines difpergit robuftos quatuor, qui prope finem rima quadam perforanti mufculo tranfitum præbente finditur, tandemque digitorum internodio fecundo affiguntur, & cum perforante digitos flectit. In pede in planta fitus eft, fuperius calcis offi adnatus; quatuor adhæret articulationibus fecundis. Sic & *Coracoideus* etiam *Perforatus* dicitur. B. De doorgeboorde Spier. Germ. Durchgeborte Mauß. Gall. *Muscle Perforate*. Angl. The Perforated Brawne.

PERIAMMA, *Periapton*, *Amuletum*, *Xenechton*. Medicamentum eft quod de collo fufpenfum morbum arcere creditur, ac præcipuè peftem. ex περιάπτω circumverto. Bel. Een Halsdracht. Germ. Halß Hencker. Gall. *Fermalet*. Angl. Carquan.

PERIAPTUM, vide *Periamma*.

PERICARDIUM, *Involucrum*, *Capfula*, *Burfa*, *Scrotum* feu *Sacculus membraneus cordis*, eft involucrum membranaceum quo totum cor inveftitur: à glandulis, fupra bafin cordis refidentibus, per vafa lymphatica (ut cor levius reddatur, vel ut aliis placet, refrigeretur) & per vafa lymphatica, quod inveteratum eft, ad ductum chyliferum, reducitur. ex περὶ circum, & καρδία cor. Belgis Hertte zakje/ Hertebeurgje. Germ. Hertzbändel / Hertz-häußlein / vel Täfchlein. Gall. *Pericarde*, *l'Envelope du Cœur*. Angl. The purfe of the Hart.

PERICARPIUM, illud eft, quod femen vel fructum ambit, in quibufdam edule eft, ut in pomis, pyris, in aliis non, ut in nucibus, caftaneis, &c. dicitur & *Folliculus*, & *Siliqua*. Belg. Peele / Peule. Germ. Häutle / Hulfche / Kifie. Gall. *l'Eftuy* vel *Gouffe de Grains*. Angl. The Huske of feed.

PERICHOLUS, præter modum biliofus. ex περὶ valde, & χολὴ bilis.

PERICRANIUM, est membrana, periosteo cranii superinducta. ex περὶ circum, & κρανίον caput, Belg. Het Pan-Vlies. Germ. Hirnhautlein. Gall. *Pericrane*. Anglic. Fleece of the skull of the head.

PERINÆUM, est sutura illa ligamentosa inter anum & Scrotum, quam *Aristophanes* κοχώνην videtur dixisse; & πυγαῖον. *Archippus.* περιχώνην locum sub pudendo, inter femora & nates medium, uti cum *Polluce* sentit *Aristoph. Scoliast.* Belg. De tusnaad / naad-sleuf. Germ. Der ars-naht. Gall. *Couture de Cul*. Augl. The buttocks suture.

PERINYCTIDES, sunt papulæ, pustulæ & tubercula papulis similia.

PERIODUS MORBORUM, est tempus in morbis intermittentibus ex intensione & intermissione constans. ex περὶ circum, & ὁδεύω iter facio.

PERIODUS SANGUINIS, seu Circulatio, est continua sanguinis per totum corpus circumgyratio, quæ sic peragitur; nempe cruor ex arteriis per fibras, sive carnis sive viscerum, aut partium membranosarum ad venarum oscula transfertur, dicimusque fibras circa venarum oscula terminari, iisque inseri; non secus ac plurimi in renibus canaliculi; uni carunculæ renali inseruntur, atque terminantur. per has igitur sanguis ex arteriis transiens continuò venis, ad dextrum cordis ventriculum revehendus; traditur: inde per venam arteriosam in pulmones, in quibus, postquam sanguis à particulis nitrosis, ab aëre inspiratis, accensus fuerit, subit arteriam venosam, hinc sinistrum cordis antrum, quod sese denuo in aortam deplet, ut nutritionis & vivificationis gratia in totum corpus propellatur. Videatur noster de circulatione sanguinis per fibras &c. Tractatus. ex περὶ circum,

cum, & ἰθύω iter facio. Belg. **Den omloop des bloeds.** Germ. **Umgang des bluts.** Gall. *Circulation du sang*. Angl. Circulation of the blood.

PERIOSTEUM, est membrana tenuis, ossa, paucis exceptis, immediate investiens. ex περὶ circum, & ὀστέον os. Belg. **Het been-vlies.** Germ. **Bein-häutlein.** Gall. *Membrane des os*. Angl. Fleece of the bones.

PERIPHERIA, est corporis vel alicujus visceris ambitus aut circumferentia. à περιφέρω circumfero. Belg. **Den omtreck.** Germ. **Umbkreiß.** Gall. *Circonference*. Angl. The roundnes of any body.

PERIPHIMOSIS, vide *Phimosis*.

PERIPNEUMONIA, est substantiæ pulmonum inflammatio, cum febri acuta, respirandi difficultate, tussi & dolore gravativo conjuncta. ex περὶ circum, & πνεύμων pulmo, à πνέω spiro. Belg. **Een ontsteekinge der longe / longe-sucht.** Germ. **Lungensugt.** Gall. *Inflammation vel exulceration des poulmons*. Angl. An inflammation vel disease in the lightes.

PERISCYPHISUS & PERISCYPHISMUS, est sectionis chirurgicæ genus in sincipite ad calvariam usque, una tribusve lineis.

PERISTALTICUS MOTUS, est vermicularis intestinorum motus, quo mediantibus spiritibus animalibus, excrementa alvina sensim egeruntur: item motus vasorum, quo, liquores ut Lympha, Chylus, Sanguis &c. ascendunt vel descendunt. à περιστέλλω contraho, arcto. Belgic. **Nederwaarts drukkende beweginge / ingewands beweginge.**

PERISTROMATA, sunt stragula, quibus ægri solent insterni. Item, tunicæ visceribus circumjectæ. ex περιστρωννύω circumsterno.

PERISYSTOLE, est tempus quietis inter Sy-

 stolen

ſtolen & diaſtolen cordis. Belgicè. De ſtil-ſtand.

PERITONÆUM, eſt membrana, quæ totum abdomen interius, ejuſque viſcera exterius circumveſtit, conſtat ex tunica duplici. Arabis *Siphac*. à περιτείνω circumtendo. Belg. de pens-ſak. Germ. eingeweid netz / dem umgeſpanten fell. Gall. *le peritoine*. Angl. the paunch-fleece.

PERITTOMA, eſt excrementum, poſt humorum coctionem in corpore, relictum. Item, reliquiæ, morborum. à περισσεύω redundo.

PERIZOMA, eſt cinguli ſpecies herniofis præſertim utilis. Vide *Amma*.

PERLA, vide *Margarita*.

PERNIO, χίμετλον, & μάλκη *Theoni* eſt tumor præter naturalis à frigore brumali, præcipue in pedibus & manibus excitatus, qui tandem in ſciſſuras & ulcerationes terminatur. Belg. koud-hielen / winter-hielen / ſchiſt-hielen. Germ. winter-fuß. Gall. *Mules aux talons*. Angl. a kibe on the heele.

PERONA ſive *Fibula*, ſic dicta, quod tibiæ muſculos conjungere videtur; etiam *ſura*, *Canna minor*, *Focile minus* &c. eſtque os minus & tenuius tibiæ extrinſecus attenſum, ut Radius cubito unde *peronaus* tibiæ primus & ſecundus muſculus ſic appellatur. vide *Fibula*. Belg. het kuit-been. Germ. waden bein. Gall. *l'os de petite focil*. Angl. the legg bonne.

PERONÆUS, vide in *Perona*.

PERPERACUTUS, vide *Acutus*.

PERSICUS IGNIS, denotat morbum cauſticum & igneæ indolis, eſtque vel anthrax ipſa, vel ei ſimilis. Vide *Anthrax* ſeu *Carbunculus*, ſumitur quoque pro *Gangrana*.

PERSPIRATIO, idem quod *Diaphoreſis*.

PERSULTATIO, idem quod *Diapedeſis*.

PER-

PERVIGILIUM, idem quod *Agrypnia*.

PES Gr. πῦς, sumitur late pro femore, tibia, & pede ipso. Vel stricte pro ipso, qui dividitur in tarsum, metatarsum & quinque digitos. B. de voet. Germ. ein fuß. Gall. *au pied*. Angl. the feet.

PESSARIUM est medicamentum oblongum, quod adversus varios uteri affectus, in crassioris, longiorisque digiti figuram efformatum, in cervicem ejus immittitur. B. Steek-pillen / Moeder-pillen. Germ. Mutter zäpflin. Gall. *Pessaires*. Angl. Mother pill.

PESSULUS, idem quod *Pessarium*.

PESSUS, idem quod *Pessarium*.

PESTIS est morbus epidemius, contagiosus ex miasmate venenato ab aëris nitro nimis aculeato, & evecto, primum suspecto: deinde per contagium propagato, ortum ducens, qui occulte & latenter homines aggressus, spirituum extinctiones, cruoris coagulationes, ipsius & partium solidarum, siderationes & νεκρώσεις infert; cumque apparentia exanthematum, Bubonum aut Anthracum, nec non horrendo aliorum symptomatum apparatu, ægros in vitæ periculum adducit. Græc. λοιμός. B. de pest / besmettelijke siekte. Germ. Pestilentz. Gall. *Peste, contagion*. Ang. the pest.

PETALE, idem quod *Pthiriasis*.

PETALOIDES, est urina foliacea aut squammea. ex πέταλον folium, squamma, lamina, & εἶδος forma. B. schubachtige pis.

PETECHIÆ, sive PETECHIALES, italica vox est, *pulicaris* dicta, qua cutis, maculis, pulicum morsui similibus, variegatur. B. Peper-koorn. Germ. rech-flecken. Germ. *fievre petechiale*. Angl. petechial feaver.

PETIA, est linteamentum ex quo sacculi forman-

 tur,

tur, in usum medicum. B. **een sakjen.** Germ. **süct-lin.** Gall. *Sachet.* Angl. Sachell.

PETIGO, idem quod *Lichen.*

PETROLÆUM, seu *Oleum Petræ*, est liquamen sive axungia Macrocosmi pingue, liquidum, è Petris & saxis effluens. In Italiæ regione Mutinensi stillat candidum & ruffum. In Sicilia fontibus innatat. Apud Mejanum pagum in tractu Parmensi Album est. Babylonicum autem in suo fonte flagrare dicitur, secus Italicum. Belg. **Steen-olp / Peter-olp.** Germ. **Stein-öle.** Gall. *Petrole.* Angl. Stone-oyl.

PETROSUM Os, est interna ossis temporum facies, sic ob lapidis petrosam duritiem appellatum. ex πέτρ@ lapis, & εἶδ@ forma. B. **het steen-been.** Germ. **das stein-bein.** Gall. *os petreux.* Angl. stone bonne.

PEZA, significat imam plantam vel pedis malleolum.

PHACIA, idem quod *Lenticula.*

PHACOS, est macula faciei lentem referens; unde *Lenticula* & *Lentigo* appellatur. B. **een sproete.** Germ. **laubflecke.** Gall. *Lentilleux.* Angl. Freckle.

PHACOTOS, est scalpri Chirurgici genus, lentem referens. à φακὴ lens.

PHÆNOMENA, sunt omnia quæ secundum & præter sanitatem in corpore nostro apparent. à φαίνω appareo. B. **verschijnselen.** Germ. **erscheinungen.** Gall. *apparitions.* Angl. shinings.

PHAHADAENA, est cancer exulceratus. à φάγω edo, & δάκνω rodo. B. **de Wolf.** Germ. **Wolff.** Gall. Coup. Angl. Wolfe.

PHALACROSIS, est calvities sive capillorum decidentia & profluvium. albus, & ἄκρ@ à φάλ@ summus. B. **uitvallen des hairs.** Germ. **Haarausfallen / scheussung deß haars.** Gall. *pelade.* Angl. the falling out of ones haire.

PHA-

Phalangosis, est palpebrarum vitium, quando duplicem aciem pilorum repræsentat, vel quando, interius crescunt, ita ut oculos pungant & lachrymas excitent. à φάλαγξ acies.

Phalanx, est ossium digitorum series, velut in aciem structa. B. **een ozder.** Germ. **ordnung.** Gall. *ordre, disposition.* Angl. an order.

Phantasia, est sensus internus seu *imaginatio*, qua aliquid menti repræsentatur & imprimitur, ut suo tempore cum ejus expressione proferatur. Videtur quod imaginatio sit, spirituum animalium quædam undulatio, interius in cerebri meditullio, & deinde versus ambitum ejus undequaque expansa. à φαίνω repræsento. Gr. φαντασία. Lat. Imaginatio. B. **Inbeelding.** Germ. **Einbildung.** Gall. *Imagination.* Angl. Imagination.

Phantasma, idem quod *Phantasia.*

Pharmaceutica, idem quod *Pharmacia.*

Pharmacia, est ars medicamenta colligendi, eligendi & componendi: pharmacopolæ tamen hodie plerisque in locis corrumpuntur, partim propter exotica quædam adulterata, partim avaritia pharmacopæorum; ideoque medicus monendus si citò, tutò, & jucundè medicinam facere velit ne medicamenta ex pharmacopoliis, sed αὐτοπαρασκευάσματα sua ægris propinet: expertus loquor. à φαρμακεύω medicamentis purgo. B. **konst der Apotheken / artzeny-bereiding.** Germ. **der artzneykunst / der artzney bereitung.** Gall. *l'art de l'apothecairerie* vel *preparation de medicine.* Angl. preparing of medicaments.

Pharmacopæa, est doctrina sive descriptio rerum medicamentalium ad bene medicandum: seu est doctrina medicamentorum, adeoque & *pharmacologia* eodem sensu dicitur. vide *dispensatorium.* B. **Artseny-konst.** Germ. **Apoteck.** Gall. *Apoticairerie,*

boutique d'apoticaire. Angl. a Apothecaries shop.

PHARMACOPÆUS, sive Seplasiarus est vir pharmacia peritus, qui novit medicamenta colligere, eligere & componere: estque medici manus dextra, quamvis arte & scientia Chirurgus anteponendus.

Dextra manus *Medici Doctoris*, *Pharmacopæus*:
Lævaque *Chirurgus* jure vocandus erit.

Ex φάρμακον medicamentum, & κόπτω tundo· vel ποιέω facio. B. **Een Apotheker**; **artzeny-bereider**. Germ. Apotecker. Gall. *Apoticaire*. Angl. a seller or preparer of medicine.

PHARMACOCHYMIA, est illa chymia quæ tantum præparationes tradit, quæ sanitati humanæ inserviunt, ideoque hac in parte à *metalurgia*, arte *Spagyrica* & *chrysopejetica*, facile distinguitur. B. Een chymische artzeny. Germ. Chymischer artzeny. Gall. *Medecine chymique*. Angl. Chimical medicine.

PHARMACUM, *Remedium*, seu *Medicamentum* est quicquid contraria agendi vi morbum impugnare est aptum: estque vel *actuale* vel *potentiale*: *simplex* vel *compositum*: *dogmaticum*, vel *empiricum*: *externum* vel *internum*: *naturale* vel *artificale*. à φαρμακέυω medicamenta conficio. Belg. **Een Medicament / Genees-middel.** Germ. Ein Artzney. Gall. *Medicine*. *Remede*. Angl. a Medicine, Remedie.

PHARYNGETRUM, nunc pro pharynge nunc pro osse hyoidis sumitur.

PHARYNGOTOMIA, idem quod *Laryngotomia*.

PHARYNX, est superior pars Oesophagi, movetur & constat ex tribus musculorum paribus, *Cephalopharyngæo*, *Sphenopharyngæo*, & *stylopharyngæo*, quibus accedit *Sphincter*, qui & *æsophagæus*, vocatur. à φάγω comedo, deglutio. Latinis & *Fauces* & *Frumen*

Frumen Donato. Græcis, φαρύγετρον, ἀσφάραγος, βρόχος. Belg. Het keel-gat. Germ. Der rachen Schlund. Gall. *l'Orifice de l'Estomac.* Angl. The Upper part of the Gullet.

PHIALA, dicitur vas vitreum ex ventre in modum sphæræ rotundæ gracilem canalem in proceritatem emittens; ejus usus frequens Chymicis in coagulationibus & solutionibus. B. Een Phiool Glas. Germ. Viole / Phiol. Gall. *Une Phiole.* Angl. a Vial, Phial.

PHILIATHROS est is qui Medicam artem amat & in ea Studet. ex φιλὸς amator, & ἰατρὸς Medicus. B. Een Liefhebber der Artzeny.

PHILOCHYMICUS, dicitur is qui Chymiam amat. ex φιλὸς amator, & χυμικὸς artis Chymicæ Peritus. B. Een Liefhebber der Chymie.

PHILONIUM, est Medicamentum Electuarii consistentia, & quia recipit Opium, Opiatis annumeratur. Ita ab inventore *Philone* vocatur: sed huius Medicaminis variæ occurrunt Descriptiones.

PHILOSOPHICA CALCINATIO, vide *Calcinatio Philosophica.*

PHILTRUM, est concavitas labro superiori impressa & dividens, sic quasi amabile dicitur. Sumitur quoque pro medicamento amorem conciliante *Amatorium virus* Plin. *Amatorium poculum* Cic. quale *deliniamentum* vocat Afrianius. Græc. φίλτρον, ἴυγξ. B. Minne-dranck / Volgt my na. Germ. Gehe mir nach / Buhlertranck. Gall. *Philtre.* Anglicè Love Drinck.

PHIMOSIS, idem quod *Paraphimosis.* Item, inversio palpebrarum ab inflammatione. à φιμὸς obturamentum.

PHLEBORRHAGIA, est venarum ruptio. à φλὲψ Vena, & ῥήγνυμι rumpo. B. Een Ader berst.

Germ. Ader bruſt. Gall. *Ruption de Veine.* Angl. The Breaking of a Vein.

PHLEBOTOMIA, eſt venarum ſectio per lancentam. Vide *Venæ ſectio.* ex φλὲψ vena, & τέμνω ſeco. B. Bloedlating / Aderlating. Germ. Aderlaſſung / öffnung der Aderen. Gall. *Saignée.* Angl. The Cutting of a Veine.

PLEBOTOMUS, qui venas ſecat; item inſtrumentum quo venæ ſecantur. ex φλὲψ vena, & τέμνω ſeco. B. Vlijm / Lancet / Laatyſer / Laatmes. Germ. Flieten / Laßeyſen. Gall. *Lancette.* Angl. a Knife.

PHLEGMA ſive *pituita*, eſt viſcidum ſanguinis excrementum: quod à nimio frigore & viſcidis alimentis non raro provenit, unde lympha, inſtar carnium juris coagulatur. Belgis Slijm / Snot / Fluimen. Germ. Rotz. Gall *Flegme, Pituite, Fleume.* Angl. Fleume, Sneuill. *Phlegma* item eſt deſtillatus aquoſus, ſpirituoſo liquori contra diſtinctus, liquor. item nubeculæ illæ quæ in aquis deſtillatis aliquando apparent *Phlegma* vocantur. B. ſlijmigſetſel in 't gediſtilleerde Water. Germ. Schleim. Anglicè Phlegm & Flegm. Apud *Hippocratem* inflammationem ſæpè ſonat. Sumitur interdum pro excretione viſcida. vide *Pituita.* Item morbus gallinarum. Belg. De Pip. à φλέγω uro, incendo.

PHLEGMAGOGA ſunt Medicamenta purgantia. ex φλέγμα pituita, & ἄγω duco. B. ſlijmdrijvende middelen.

PHEGMASIA, eſt inflammatio, æſtus, ardor, à φλέγω uro. Vide *Phlegmone.*

PHLEGMATICI, ſunt qui nimia pituita abundant. B. ſlijmige Luiden.

PHLEGMONE, ſive *inflammatio*, Græc. φλεγμονὴ & φλεγμασία, eſt tumor ex ſuccis in membranoſis

nosis partibus stagnantibus, unde cutis, subjectique musculi, viscera, aliæque membranæ, uti in Pleuritide, Angina, Ophthalmia, Paronychia &c. calore, rubedine, eminentia satis alta; pulsione & tensione afficiuntur. à φλέγω inflammo, uro. Belgis **Een ontsteking.** Germ. Entzundung. Gall. *Phlegmon.* Angl. Inflamming, Inflammation.

PHLEGMONODES, est inflammatio phlegmoni similis. ex φληγμονὴ inflammatio, & εἶδος forma.

PHLOGOSIS, idem quod *Phlegmone.* à φλογόω incendo.

PHLYCTÆNA sive *papula*, est pustula vel vesicula in cute excitata. B. **Waterpuist.** Germ. Wasser bulg. Gall. *Bouton.* Angl. Blisters. Item sub cornea tunica, ab ulcusculo, puris collectio. vocantur & φλυκτίδης, φλυζάκια, & φλύζεις. Arab. *Saphati* ab aliis *Ignis Silvestris* appellatur. Item φλύκταινα, φλυκτὶς, φλυζάκιον Galeno. à φλυκταινοῦμαι in pustulas erumpo. vel ἀπὸ τοῦ φλύειν vel φλύζειν quod bullire & fervere est, pustulæ & vesiculæ quasi à ferventibus & acerrimis humoribus excitatæ, iis, quæ ab igne vel fervente aqua excitantur, similes, Bel. **Het wild Vuur.** Germ. Purpelen. Germ. *Feu volagie.* Angl. The Wilde Fire.

PHLYCTÆNODES, sunt pustulæ phlyctænis similes.

PHLYSIS, idem quod *Phlyctæna.*

PHLYSACIUM, idem quod *Phlyctæna.*

PHŒNICIUS MORBUS, idem quod *Elephantiasis*, sic vocatus fortè, quia in phœnicia aliisque orientalibus plagis grassatur, vel colore rutilante. est & nomen alicujus Emplastri.

PHŒNIGMUS est Medicamentum, quod in cute rubedinem excitat, uti & *dropax* & *sinapismus*, à φοι-

Germ. Ader bruſt. Gall. *Ruption de Veine*. Angl. The Breaking of a Vein.

PHLEBOTOMIA, eſt venarum ſectio per lancentam. Vide *Venæ ſectio*. ex φλὲψ vena, & τέμνω ſeco. B. **Bloedlating / Aderlating.** Germ. Aderlaſſung / öffnung der Aderen. Gall. *Saignée*. Angl. The Cutting of a Veine.

PLEBOTOMUS, qui venas ſecat; item inſtrumentum quo venæ ſecantur. ex φλὲψ vena, & τέμνω ſeco. B. **Vlijm / Lancet / Laatyser / Laatmes.** Germ. Flieten / Laßeyſen. Gall. *Lancette*. Angl. a Knife.

PHLEGMA ſive *pituita*, eſt viſcidum ſanguinis excrementum: quod à nimio frigore & viſcidis alimentis non raro provenit, unde lympha, inſtar carnium juris coagulatur. Belgis **Slijm / Snot / Fluimen.** Germ. Rotz. Gall *Flegme, Pituite, Fleume*. Angl. Fleume, Sneuill. *Phlegma* item eſt deſtillatus aquoſus, ſpirituoſo liquori contra diſtinctus, liquor. item nubeculæ illæ quæ in aquis deſtillatis aliquando apparent *Phlegma* vocantur. B. **ſlijmigſetſel in 't gedistilleerde Water.** Germ. Schleim. Anglicè Phlegm & Flegm. Apud *Hippocratem* inflammationem ſæpè ſonat. Sumitur interdum pro excretione viſcida. vide *Pituita*. Item morbus gallinarum. Belg. **De Pip.** à φλέγω uro, incendo.

PHLEGMAGOGA ſunt Medicamenta purgantia. ex φλέγμα pituita, & ἄγω duco. B. **ſlijmdrijvende middelen.**

PHEGMASIA, eſt inflammatio, æſtus, ardor, à φλέγω uro. Vide *Phlegmone*.

PHLEGMATICI, ſunt qui nimia pituita abundant. B. **ſlijmige Luiden.**

PHLEGMONE, ſive *inflammatio*, Græc. φλεγμονὴ & φλεγμασία, eſt tumor ex ſuccis in membra-

noſis

nosis partibus stagnantibus, unde cutis, subjectique musculi, viscera, aliæque membranæ, uti in Pleuritide, Angina, Ophthalmia, Paronychia &c. calore, rubedine, eminentia satis alta; pulsione & tensione afficiuntur. à φλέγω inflammo, uro. Belgis **Een ontsteking.** Germ. **Entzundung.** Gall. *Phlegmon.* Angl. Inflamming, Inflammation.

Phlegmonodes, est inflammatio phlegmoni similis. ex φλεγμονὴ inflammatio, & εἶδος forma.

Phlogosis, idem quod *Phlegmone*. à φλογόω incendo.

Phlyctæna sive *papula*, est pustula vel vesicula in cute excitata. B. **Waterpuist.** Germ. **Wasser bulg.** Gall. *Bouton*. Angl. Blisters. Item sub cornea tunica, ab ulcusculo, puris collectio. vocantur & φλυκτίδης, φλυζάκια, & φλύζεις. Arab. *Saphati* ab aliis *Ignis Silvestris* appellatur. Item φλύκταινα, φλυκτὶς, φλυζάκιον Galeno. à φλυκταινοῦμαι in pustulas erumpo. vel ἀπὸ τοῦ φλύειν vel φλύζειν quod bullire & fervere est, pustulæ & vesiculæ quasi à ferventibus & acerrimis humoribus excitatæ, iis, quæ ab igne vel fervente aqua excitantur, similes, Bel. **Het wild Vuur.** Germ. **Purpelen.** Germ. *Feu volàgie.* Angl. The Wilde Fire.

Phlyctænodes, sunt pustulæ phlyctænis similes.

Phlysis, idem quod *Phlyctæna*.

Phlysacium, idem quod *Phlyctæna*.

Phœnicius Morbus, idem quod *Elephantiasis*, sic vocatus fortè, quia in phœnicia aliisque orientalibus plagis grassatur, vel colore rutilante. est & nomen alicujus Emplastri.

Phœnigmus est Medicamentum, quod in cute rubedinem excitat, uti & *dropax* & *sinapismus*. à φοι-

à φοινίσσω rubefacio. B. 't Vel / roodmakend Vel / Blaartrekkend middel.

PHRENES, sunt PRÆCORDIA, idem quoque quod *Diaphragma*.

PHRENESIS, idem quod *Phrenitis*.

PHRENITIASIS, idem quod *Phrenitis*.

PHRENITICI NERVI, sunt qui ad diaphragma pertinent.

PHRENITIS, *Phrenitiasis*, seu *Phrenesis*, est insania febrici tantium, sive delirium cum febre continua, sæpè cum furore & excandescentia, à spirituum animalium inordinato motu, ab exesionibus menigum, inflammationibus &c. Ejusmodi Symptomata producuntur: nam ab irritationibus istis convulsiones totius cerebri fiunt, unde imaginatio perturbatur, & objecta animæ non debite repræsentantur. Clariss. *Willisius* phrenesin hoc modo definit, quod sit, nempe, totius animæ sensitivæ, sive spirituum animalium quoad totam eorum Hypostasin, phlogosis sive inflammatio.. à φρὴν mens, quia mens laborat. Belg. rasende koorts. Germ. Taub Fieber. Gall *Phrenesie* Angl. The Frensie.

PHRICE, idem quod *Horror*.

PHRICODES, est febris horrifica, in qua una cum calore horrores sentiuntur. ex φρὶξ horror, & εἶδος forma. Belg. Bevende koorts. Germ. zitterende Fieber. Gall. *Fievre Tremblante*. Angl. Trembling Feavre, dreadful Fever.

PHTHARTICUM, est Medicamentum corrumpens & deleterium. à φθείρω corrumpo.

PHTHIRIASIS, sive *morbus pedicularis*, est affectio qua verminat corpus, scacetque pediculis. In hominis corpore primo exiguæ excitantur pustulæ, quæ si aperiantur, facile curantur, sin minus in gravem morbum pedicularem incidunt. B. Luis-siekte. Germ.

Germ. Lauß sucht. Gall *Pouilleux*. Angl. The Lowsie Evil. Aliud genus est quod dicitur ἄγριον sive ferum, quia ita corpori tenaciter adhærent, ut divelli nequeunt, ne priori durius est. Gall. *Marpion* & *Pattas*. Germ. Fillßläuß. Aliud Genus dicitur *Petale*: sunt lati pediculi in barba, palpebris, pectine & sub axillis nidificantes. Belg. Platluisen. Germ. filßläuß. Angl. Crabb-lowse. Huc referuntur *Syrones*, *dracunculi*, *passio bovina*, *ricinus* &c. quandoque infantibus *Pedicelli* succrescunt in pedibus. B. Leus-siekte / Luissucht. Germ. Seuten / Lauß sucht. Gall. *Maladie Pediculaire*. Angl. The Lowse evil.

PHTHIRIASIS item est palpebrarum scabies furfuracea & squamnosa. à φθειριάω pediculis scateo.

PHTHISICUS, est, qui pulmonum tabe laborat. à φθίω corrumpo. Belg. Die een Teeringe heeft. Germ. Die Schwind-sugt / die Lungen-sugt. Gall. *Etique*. Angl. Man in a consumption.

PHTHISIS, *Tabes*, φθόη φθίσις, φθίνας νόσος Plutarch. τηκεδὼν πύη Aretæo. est universi corporis consumptio, ex pulmonum ulcere orta, cum febri lenta & continua conjuncta; cui sæpe anhelitus fœtens & tussis comitatur. à φθίω corrumpo. Belgis Longe-zweer / Teering. Germ. Darre / Ettich / Schweinsuch. Gall. *Phthisie*, *Ethique*. Angl. Ulceration of the lightes.

PHTHOË, idem quod *Phthisis*.

PHYGETHLON, sive *panus* est tumor ex inflammatione glandularum ortus, ut in Peste circa inguina &c. Belgis Een Buil. Germ. Geschwulst. Gal. *Tuberosite*. Angl. Tumour.

PHYLACTERIUM, est amuleti species, qua venenati Morbi arcentur, ut Zenexton & alia.

PHYMA, sive tuberculum, Græc. φῦμα & φυλὸν quatuor vel quinque generum sunt, Verrucæ, Calli,

Vari,

Vari, Furunculi & Hydroa sive Desudationes, de quibus suo loco. aliis est tumor glandularum duntaxat qui statim augetur & ad suppurationem festinat. à φύω cresco.

PHYMATODES est tuberculum *phymati* simile.

PHYMOSIS, idem quod *phimosis*.

PHYMUS & PHYMOSIS, idem quod *phyma*.

PHYSEMA seu *Physesis*, est inflatio in quacunque corporis parte, intestinis vel abdomine ut in Tympanitide. Item Resina pini. à φυσάω inflo.

PHYSESIS, idem quod *Physema*.

PHYSIOGNOMICA, sunt signa, quibus nonnihil ex vultu præsagiri potest. ex φύσις natura, & γινώσκω cognosco.

PHYSIOGNOMIA est peritia in natura, hoc est, in creatis cognoscendis. à γινώσκω cognosco.

PHYSIOLOGIA: est medicinæ pars, quæ docet corporis humani constitutionem quatenus sana. ex φύσις natura, & λέγω narro.

PHYSIS, idem quod *Natura*.

PHYSOCELE, idem quod *Pneumatocele*.

PHYSODES, est quod flatibus abundat. à φυσάω inflo, & εἶδος forma.

PHYTOLOGIA, est pars Medicinæ, quæ strictè ad *pharmacologiam* & latè ad Physicos pertinet. est enim Vegetabilium & plantarum cognitio. ex φυτὸν planta, & λέγω dico. Belgis Plantkenning.

PIA MATER, vide *Mater Tenuis*.

PICA, vide *Citta*.

PICATIO, vide *Dropacismus*.

PICRA, vide *Hiera Picra*.

PICROCHOLUS, qui amaram bilem eructat, eaque abundat. ex πικρὰ amara, & χολὴ bilis. Belg.

Gal-

Galachtig. German. Gallich. Gall. *Bilieux*. Angl. Gallish.

Piestrum, est instrumentum chirurgicum ad contundenda ossa capitis in extrahendo fœtu mortuo; dicitur & *Piessorium* & *Contusorium*, & *Embryothlastes*.

Pigritia est maxima tarditas cum appetitu otii & somni, metuque defatigationis, lassitudinisque, sed pigri raro sunt macilenti, unde Pigritia non tantum in macie vel tabe pinguedinis carnisque & succorum defectu, quam in succis non satis agilibus & fibris motricibus, hinc inde obstructis, consistit. Ideo qui pingues, carnosi, crassique sunt, longi item & ventre tumidi, solent pigri esse: at Pigritia unum est, ex præcipuis scorbuti dicti symptomatis; quæ vero Pigritia aliquos tenet, qui cum alacres sunt uni rei, ad aliam segnes existunt: Exempli gratia, qui ad studia lenti, magis amant vitam in strepitu, in militia, labore, peregrinatione, venatione, lusu, alea, joco, saltatione &c. quam tranquilliorem & sedentariam. ea segnities non morbus in motu corporis tardiore, sed animi ægritudo ex aliis causis cum corpore nimium agili. Gr. ὄκνος. Belg. Luyheid / traagheid. Germ. Fauligkeit / tragheit. Gall. *Paresse*. Angl. Slouthfulnes, ydlenes.

Pila, species mortarii est, ex varia materia fabricata, ex ænea, lapidea, vitrea, fictilitia &c. sumitur & pistillo. Belg Een mortier. Germ. Ein morsel. Gall. *Un Mortier*. Angl. A Morter.

Pilaris Morbus, idem quod *Phalangosis* & *Trichiasis*.

Pili sunt corpora teretia, tenuia, constant ex plurimo sulphure & terra; pro diverso temperamento, diversum colorem obtinent, crescunt ex poris cutis, ut per eos, tanquam, tubulos, omnes vapores

res & fumi facilius foras exhalent. Microscopium nostrum in iis plurimos nodulos externe aliquando detexit, sed & interiorem partem, mirum esse vasculorum contextum. Dicuntur & *Crines*, & *Capilli*; quamvis capilli capiti solummodo attribuuntur; quasi essent pili capitis. Belg. **Hair.** Germ. **Haar.** Gall. *Cheveux*, *Poil*. Angl. The Haire.

PILULA, sive *Catapotium*, est Medicamentum solidum sphærica figura, pisi magnitudine; ex pulveribus, gummis, extractis &c. glutinoso liquore exceptis, efformatum. Suntque *purgantes*, *vomitum concitantes*, *sudoriferæ*, *acidum concentrantes* &c. Belg. **Pillen.** Germ. **Pillulen.** Gall. *Pillules*. Angl. Pilles.

PILUM, idem quod *Pistillum*.

PINEALIS GLANDULA, vide *Conarium*.

PINGUEDO, vide *Adeps*.

PINNA AURIS, est superior & latior pars ipsius auris, quæ *ala* dicitur. B. **De oor-top.**

PINNA NASI, vide in *Pterygium*, & *Ala*.

PIPER, ejus sunt variæ species, uti *vulgare piper* sive *nigrum*; *Melanopiper* Gr. dictum. Secundo, *Album*, sive *Leucopiper*, & *Longum* Græcis *Macropiper*; in Malavar maxima piperis provenit quantitas; nascitur & in Malacca, in insulis Javæ vicinis; Sunda & Cuda, aliisque locis. Seritur ad radices alterius arboris, ad cujus usque fastigium sese convolvenda scandere solet: foliis raris, mali assyrii effigie, sed minoribus, & per extremum acutis, virentibus gustu acri. Fructus uvarum ferè modo racematim cohæret; quamvis racemi & fructus minores sint; inter nigri & candidi plantam tam exigua est differentia, ut à nemine quam ab incolis dignosci possint. Longum nascitur in Bengala, cujus planta eadem quidem, sed folia teneriora & pallide virescentia habet, imo & petio-

petiolum breviorem. Virtute omnia calefaciunt sed album superat nigrum, & illud iterum longum sua præstantia. Belg. Peper. Germ. Pfeffer. Gall. *Du Poivre.* Angl. Pepper.

Piso, idem quod *Mortarium.*

Pissasphaltus est nativus vel factitius. *Nativus* describitur à Dioscoride, quod nascatur in Apollonia Epirotarum. Item, quod ex Cerauniis montibus devolvatur, & impetu fluminis raptum rursus æstu in littus expuatur, ibique concrescat. Et hac ratione nihil aliud esse videtur quam *Asphaltus*, de quo vide suo loco. *Factitius*, est mixtura ex pice ac bitumine, (unde & nomen accepit) videturque id esse, quod nostrates *Asphaltum* vocant, seu *Bitumen Judaicum.* Non desunt qui putant Arabum esse *mumiam.*

Pisseleon, vide *Pix.*

Pistillum est instrumentum Pharmaceuticum, quo res in mortario tunduntur. Belgis Een Stamper. Germ. Ruhrpistill. Gall. *Un Bistortier.* Angl. An Agitacle, a Pestle.

Pittacium, est pannus modicus, qui medicamento illitus, affecto loco imponitur. πιτλάκιον, πλάτυσμα. qui latior videtur, ut *splenium*, oblongior: *splenium* Plino, à splenis figura. longiusculum proprie emplastrum est. B. Wondplaaster. Germ. Wund pflaster. Gall. *Emplastre aux playe.* Angl. A Wound Plaister.

Pituita, idem quod *Phlegma.*

Pituitaria Glandula, vide *Glandula pituitaria.*

Pityriasis, vide *Furfuratio.* à πίτυρον furfur. B. Zemelachtig Vel.

Pityroides, est urinæ sedimentum furfuraceum. ex πίτυρον furfur, & εἶδος forma. Belg. Zemelachtige Pis.

Pix

Pix Græc. Πίσσα est pars resinosa ex arboribus resinosis, uti Pinu, Abiete, Larice, Terebintho, Cedro &c. Vi ignis extorta, modus fit per descensum. Primo venit pix liquida, deinde crassior & crassissima. affertur copiosè ex Finlandia aliisque circa Norvegiam locis. Pix liquida, dicitur *Pissælæon Dioscoridis*. Pix illa ubi denuo coctione purgatur, seu si mavis dephlegmatur, crassescit magis & magis, diciturque pix sicca, *Palimpissa*, *pix navalis* (quod navibus picandis adhibeatur) non quod à navibus maritimis derasa sit, quippe hæc appellatur *Zopissa*. Belg. Pek / Pik. Germ. Pech. Gall. *De la Poix*. Angl. Pitch.

Placenta Uterina, seu Hepar uterinum. Belg. De Moeder-koek. Est substantia rubra hepati similis plurimis acinis glandulosis referta. habet venam unam, & arterias duas ex funiculo umbilicali & vasa fortè lymphatica à partibus vicinis. parte exteriore utero adhæret, alterutri lateri indifferenter, frequenter tamen in medio, quemadmodum fructuum petiolus arbori: interius Chorio obducitur: ex uteri porositatibus succum nutrientem, (non secus ac in papillis intestinorum contingit, quæ chylum imbibunt & vasis lacteis communicant) accipit, qui per venam umbilicalem, una cum sanguine refluo, in usum fœtus facessit, cujus pars superflua ab arteriis in ammion fortè deponitur, ut fætus etiam per os nutriatur. Placenta illa una cum membranis, post enixum fœtum, etiam expellitur, & secundinarum nomine veniunt. Belg. De na-geboorte / geboorte koek. Germ. Affter-burte. Gall. *Le Gateau de Secundine*. Angl. Womb-kake, the Womb-liver.

Pladarosis sunt parva & mollia tubercula, internæ parti palpebrarum accrescentia. Belg. Stukjes vleis aan de oog-scheelen.

Plagula, vide *Splenia.*

Pnanetica Arthritis, à πλανάω erro, vagor. Idem quod *Arthritis Vaga.*

Planta, est vegetabile integrum, sive arborem velis, sive fruticem, sive herbam. Belg. **Een plante.** Germ. **Ein zweyg.** Gall. *Une Plante.* Angl. A Plante.

Planta Noctis, idem quod *Hydroa*, & *Sudamina.* sic dicitur eo quod à frigore nocturno potissimum inducatur.

Planta Pedis, est pedis inferior carnosa & concava pars, inter digitos & calcem. Belgic. **De voetsool.** Germ. **Fußsoll / fußbret.** Gall. *Plante du pied.* Angl. The Sole of the Foote.

Plantaris Musculus. Hic à latere inter soleum & gastrocnemium ab externo femoris inferiore tuberculo exilis, longissimo tendinis tractu, emissus, calcis teres insigitur externo lateri plantamque tegens totam, omnesque adit digitos: ejus officium est retrorsum extendere. Belg. **De plant-spier.** Germ. **Der fuß solen mauß.** Gall. *Muscle de Plante du Pied.* Anglicè. The Brawne of the Sole of the Foote.

Plastica Virtus, dicitur quæ vim habet aliquid formandi · veterum est locutio & ignorantiæ asylum; quod enim recte explicare non poterant, vim plasticam, vocabant: ut est vis ossifica, ossiphraga, expultrix, attractrix &c. à πλάσσω fingo.

Platysma, est linteum latum, quod ulceribus superimponitur. à πλατὺ latum.

Platysma Myodes, vide *Myodes.*

Plectrum, vide *Cion.*

Plenitudo, est *Plethora* sive boni sanguinis abundantia; quæ dicitur esse vel ad vasa vel ad vires: vide *Plethora.*

PLEROTICA, sunt Medicamenta carnem restaurantia & implentia. Vide *Sarcotica.* à πληρόω impleo. Belg. **Vleis-makende middelen.** German. **fleisch-machunde mitlen.** Gall. *Incarnative.*

PLETHORA, est, cum sanguis, alendo corpori utilis, in vasis supra mediocritatem abundat. diciturque esse vel ad vasa, cum sanguis ita abundet, ut vasa quibus continetur, mole suâ distendat: vel ad vires, quando tanta est sanguinis copia, ut vasa quidem non supra modum repleat; viribus tamen sit gravis. Sed illa differentia, potius ad morbos referri debet, quam ad sanitatem: nam si vasa distendantur, crassum sanguinem & obstructiones indicat; & si homines viribus fuerint, graves, obstructiones non tantum, sed & virium imbecillitatem significat. Si enim plethorici abundent succis optimis, certe vasa iis non erunt distenta, nec vires graves, à πλήθω impleo. Belg. **Bloedrijk / volsappig.** German. **Blut-reich.** Gall. *Sanguin, plein de sang.*

PLETHORICUS, est is qui multo sanguine & succis abundat. à πλήθω repleo. Belg. **Een die veel bloed heeft.** Germ. **Blutig / foll blut.** Gall. *Plethoric, sanglant, sanguin.* Angl. Bloudie, Bloudyish.

PLEURA, sive *Membrana Subcostalis*, est membrana thoracem ejusque viscera intus succingens. Belg. **Het borst-vlies / ribbe-vlies.** Germ. **Dass brust-fell.** Gallic. *Pleure.* Angl. The Breasts Membrane.

PLEURITIS, est, ut dicitur pleuræ & musculorum intercostalium inflammatio, cum febre acuta continuâ, punctorio lateris dolore, difficili respiratione, tussi sputoque interdum cruento. estque vel vera, ut supra definivimus, vel spuria. à πλευρά latus. Belg. **Zyde wee / pleuris.** Germ. **Das seiten stechen / brust stechen.** Gall. *Pleurisie, douleur de coste.* Angl. The pleurisie.

Pleuritis Notha seu spuria, est species pleuritidis, sed signa aliquomodo differunt. Belg. Een bastaart pleuris.

Pleurorthopnoëa, est lateralis morbus, in quo non nisi erecto collo respirare possumus. ex πλευρὰ latus, ὀρθὸς rectus, & πνέω spiro.

Plexus Choroides supra glandulam pinealem, velut supra fibulam suspendi videtur: iste plexus ad hunc modum constituitur: ex utroque medullæ oblongatæ latere, ubi cerebri limbus ei connectitur, duæ arteriæ è posterioribus carotidum ramis, ubi vertebralibus uniuntur, oriundæ; recta ascendunt; quæ statim divisæ, velut plures rivi juxta consiti, versus glandulam pinealem evehuntur, ibidemque mutuo occursu terminari videntur; atque illic loci, è sinu quarto surculi venosi utrinque prodeunt, qui pariter in filamenta divisi, arteriis capillaribus obviam fiunt, inque illos pluribus in locis inosculantur, & varie complicantur; adeoque hæc vasa, inter se plurimum irretita, & glandulis interserta, plexus admirandos constituunt. Belg. De netwijs gebloggten blegting. Germ. Netzgleiche flecht. Gall. *Rets Choroides*. Angl. The Net Choroides.

Plexus Nervosus dicitur, cum duo vel plures nervi coëunt, & exturberantiam velut nodum constituunt. Belg. Zenuw-blechten/ zenuw-knooping. Germ. Zenu-flecht. Gall. *Neud Nerveux*. Angl. Nerve Knott.

Plexus Reticularis seu *Retiformis*, vide *plexus Choroides*.

Plica est morbus *Polonis* endemius, quando capilli capitis, in unum cirrhum, vel plicam concrescunt, instar caudæ vaccinæ; adhæc; etiam gibbi fiunt, laxantur artus, membra conglobat & retor-

quet; pediculos fundit, aliaque ſymptomata inde proveniunt. diligentiſſimus F. *Ruiſch.* mihi plicam oſtendit, quam in muſæo inter alia rariora ſervat. B. **Cenvlecht.** Germ. **Maren-flecht** & **ſchrötlins zepff:** alii **maren-löck/** vel **moren-löck.**

PLUMACEOLA, idem quod *Splenia.*

PLUMBAGO, idem quod *Molybdæna.*

PNEUMATOCELE, eſt ramex ſeu Hernia ventoſa: cum ſcrotum à flatibus diſtenditur à πνεῦμα ventus, & κήλη tumor. Belg. **Wind-breuk.** Germ. **Wind-bruch.** Gall. *Hernie venteuſe.* Angl. A Windy rupture.

PNEUMATODES, eſt anheloſa reſpiratio. à πνέω ſpiro, & εἶδος forma.

PNEUMATOSIS, eſt ſpirituum animalium generatio, quæ fit in corticali cerebri ſubſtantia, illic arteriolæ deplentur, & ſpiritus extillantur, qui poſtquam cerebri meditullium ſubierint, totum nervoſum genus, motibus actionibuſque ſenſitivis perficiendis, irradiant. à πνεῦμα ſpiritus, & τίθημι conſtituo. Belg. **Geeſtmakinge.** Germ. **Geiſtmachung.** Gall. *Generation de Sprits.* Angl. Generation of Spirits.

PNEUMATOMPHALUS, eſt umbilici, à flatibus in ventre collectis, protuberantia. ex πνεῦμα flatus, & ὀμφαλὸς umbilicus. **Cen wind-breuk in de nabel.** Germ. **Windbruch in der nabel.** Gall. *Hernie Venteuſe dans le nombril.* A Windy rupture in the navill.

PNEUMON, Græcis Πνεύμων pulmo. à πνέω ſpiro. vide *Pulmones.*

PNIGALIUM, idem quod *Epialtes.* à πνίγω ſuffoco. Belg. **De nacht-maar.**

PNIGMUS, eſt ſuffocatio, ſeu ſtrangulatio. à πνίγω ſtrangulo.

Po-

PODAGRA, est Arthritis pedum, vide *Arthritis*. ex πᾶς pes, & ἀγρεύω capio. Belg. **Voetreuvel/ voet-flerecijn.** Germ. Sipperlein an den fussen. Gall. *Goute aux pied.* Angl. The goutie in the feete.

PODEX, idem quod *Anus.*

POLLEX, vide *Digitus.*

POLLUTIO nocturna, est involuntaria seminis, cum titillationis sensu, per libidinosa insomnia, excretio. Belg. **Onwillige zaad-loosinge.** Germ. **Unwillige saamen außtreibung.** Gall. & Angl. Pollution.

POLYCHRESTON, est medicamentum multis morbis accommodatum. Belg. **Een middel tot veele siekten.**

POLYCHRONIUS, est morbus diuturnus, qui ad menses & annos plurimos sæpe extenditur. ex πολὺς multus, & χρόνιος diuturnus. Belg. **Een langduurige siekte.** Germ. Langwilige kranckheit. Gall. *Maladie longue.* Angl. A long disease.

POLYGALACTOS, est ea, quæ multo lacte abundat. ex πολὺ multum, & γαλα lac. **Die vol sog ofte melk is.**

POLYGOPHORA, sunt potus seu vina plurimis spiritibus pollentia. ex πολὺ multum, & φορέω fero. Belg. **Sterke wijn/ krachtige wijn.**

POLYMORPHUM Os, idem quod *Sphenoides Os* & *Cuboides.*

POLYPHAGIA, est multi alimenti assumptio. ex πολὺ multum, & φάγω edo. Belg. **Veel-eting.**

POLYPHARMACON, idem quod *Polychreston.* Ex πολὺ multum, & φάρμακον Medicamentum.

POLYPODES, dicti *Aselli* & *Millepedes*: est insectum diureticum. Belg. **Zeugen/ pisse-bedden/ krobben/ eselkens.** Germ. Ezelgen/ schäffelein. Gall. *Cloporte, closeporte, porcelet.* Angl. Cheeslips, sows, Hogs-lice, many-feet.

POLYPUS, est tumor in cavitate narium excrescens, estque duplex, vel turundæ formam refert, & *Sarcoma* generali nomine vocatur: vel ramulis aut pedibus variis ad oris interiora aut nasi exteriora se extendit: color, est albus; sæpe ad rubedinem vergit; aliquando lividus, & niger. hujusmodi excrescentiæ in naribus, corde, & sinibus crassæ meningis aliquando contingunt. ex πολὺς multus, & πȣ̃ς pes. Belg. **Een slijm-prop/ veel-voet.** Germ. **Viel-fuß.** Gall. *Polype.* Angl. Tumour with many leggs.

POLYSARCIA, est nimia corpulentia corporis. ex πολὺ multum; & σὰρξ caro. Belg. **Corpulentigheit/ groſ-lijvigheit.** German. **Grösse des leibs.** Gall. *Corpulent, Charnu.* Angl. Corpulent.

POLYSPASTON, est machinamentum articulis reponendis accommodatum: ita dictum, quod multis orbiculorum circuitionibus facilitatem præstet. ex πολὺ multum, & σπάω traho.

POLYSPERMOS, qui semine dives est. ex πολὺ multum; & σπέρμα semen. Belgic. **Veel-sadig.**

POLYTROPHIA, est nutritio multa, quando nempe quis maximopere nutritur. Belg. **Veel-voedinge.**

POMAMBRA dicitur, quasi pomum ex ambra aliisque odoramentis compositum. Ingredientia sunt plerumque ambra Grysea, Moschus, Zibethum, Ladanum, Benzoin, Styrax calamita, oleum cinamomi, oleum caryophyllorum &c. ex hisce cum mucagine alicujus gummi, globuli majores seu poma odoris gratia componuntur. Belg. **Een amber-bal/ reuk-bal.** German. **Rauch-kugell/ rauch-ball.** Gall. *Pastille.* Angl. A Smell-ball, Pomander, Muske-ball.

POMPHOLIGODES, urina est, cui in superfi-

cie plurimæ bullæ innatant, quæ plerumque in flatibus & doloribus corporis observantur. à πομφολιγόω bullas excito. B. Schuimacht ge Pis.

Pompholyx, est favilla tenuissima & volatilis, quæ dum æs in fornacibus perficitur, supernæ earum parti adhærescit, Coit ibidem in glomusculos Vellerum lanæ similes, contactæque farinæ modo dispergitur. Eodem modo & Cadmia, vi ignis violenti in favillam seu tutiam redigi potest. Arab. *Tutia*. Lat. Bulla, nam πομφόλυξ Bullam significat, à πέμφιξ flatus; officinis *Nil* unde Belgis Piet / sive Witniet / ad differentiam Tutiæ, item dicitur *Nihili album*. Germ. Weiß nicht. Gall. *Pompholige* & *Tuthie Blanche*. Ang: The Withe Tutty.

Pomum Adami, est protuberantia illa in collo anterius conspicua, sic dicitur quia vulgò persuasum est, in Adami faucibus Pomi partem ex pœna divina remoratam esse, & ad posteros translatam. Nihil aliud est quam capitis laryngis protuberantia. Belgis Adams Appel. Germ. Adams Apffel. Gall. *Pomme d'Adam*. Angl. Apple of Adam.

Pomum Odoriferum, idem quod *Pomambra*.

Pondo, de ponderibus, *Joh. Rhodius* hæc habet inter pondera Romana reliquorum omnium tam Ponderum quam Mensurarum veluti Regula primas merito poscit *Libra*. Cujus Schema P. *Celso* sine ulla adjectione, notat pondo solum, hoc est, Libram, non Mercalem, negotiatoriam, σαθμικὴν *Poluci*, Gallis Regiam, quæ Senum Denum *Budæo*, de Aff. lib. 2. f. 38. Sedecim unciarum H. *Junio*, sed Romanam, quæ tam mensuralis à mole, quam à gravitate ponderalis, Assis instar, Romanis usitatissimè XII. Unciarum sive 84. Denariorum erat: non quidem levi conjectura sed computatione legitima, nostræ æqualis.

Hoc tamen discrimine, ut Libræ Unciæ XII. Mensurales, X ponderales respondeant, ex *Galeni* lib. 6. de comp. Med. S. gen. cap. 8. Sili, quod sciam, *Budæo* de Asse, duodecim & dimidiæ, cujus sententiæ momenta *Agricola* solide infregit lib. 4. de pond & Mensuris. nostris sic notatur. pond. & Lib. pro Regionum, imo & urbium diversitate innumera penè dantur ponderum genera. Vide etiam *Libra*. Belg. **Een Pond**. Germ. **Ein Pfund**. Gall. *Livre*. Angl. a Pound.

PONS VAROLII, sunt Processus quidam cerebelli globosi, prope vermiformes, sic à *Varolio* inventore dicti, Belg. **De Brug van Varolius**. Ger. **Bruck von Varolius**. Gall. *Pont de Varolius*. Anglicè Bridg of Varolius,

POPLES est articuli istius, quo os femoris articulatur ossi tibiæ, pars interior, sive posterior, qua crus flectitur. Gr. ἰγνὺς & ἰγνύα. Belg. **De Haassen** Germ. **Die Kniebieg**. Grll. *Le Jaret*. Angl. The hollow of the afterpart of the Knee.

POPLITÆUS MUSCULUS, est unus ex iis quo tibia movetur. Externo infernoque femoris osseo tuberi adnatus, oblique, itidem tibiæ superiori posteriorique eminentiæ quadrata ex parte figura inseritur. Belg. **De Haassen spier**. Germ. **Der Kniebieg mauß**. Gall. *Muscle Poplitee*. Angl. Idem.

POPLITÆA VENA, ex duplici ramo crurali mixto constat; & sub cute tecta posterius per medium poplitis flexum, excurrit usque ad calcem, aliquando ad malleoli cutim. Belg. **De Haassen Ader**. Germ. **Der Kniebieg Ader**. Gall. *Veine Poplitee*. Angl. Idem.

POPULEUM, est unguenti nomen, sic dictum, quia componitur ex oculis seu Gemmis Populi, quibus additur *Bardana*, *Hyoscyamus*, *Lactuca*, mandra-

dragora, papaver nigrum, sempervivum majus & minus, solanum, viola, umbilicus veneris, rubi cyma, & porci axungia. Belg. **Populier salf / Popelioen salf.**

Popularis Morbus, idem quod *Endemius* seu *Epidemius*.

Porcellio, est insectorum species, quæ & *Aselli* & *Millepedes* dicuntur. Belg. **Zeugen / Krobben / Pissebedden** / ob odorem urinæ, quem spirant. Eorum pulvis valde diureticus est.

Pori, dicuntur meatus exigui & insensiles cutis aliarumque partium per quos sudor & effluvia vaporosa ex corpore decedunt. Belg. **Zweet-gaten / pijpjes / luchtpijpjes.** Germ. **Schweißlöchlein.** Gall. *Pore.* Angl. Pores.

Porocele, est Hernia ex callo aut calculo excitata. ex πῶρος callus, & κήλη tumor.

Poromphalus, est calculus aut callus, in umbilico protuberans. ex πῶρος callus, & ὀμφαλὸς umbilicus.

Porosis, est calli generatio. à πωρόω callum induco. Belg. **Eeltmaking.**

Porotica, sunt Medicamenta callum generantia, seu quæ exsiccando, incrassando, & astringendo partis alimentum in callum convertunt. à πωρόω callesco.

Porracea Bilis, vide *Bilis*.

Porrus est Verrucæ species, quæ habet quasdam radices ad extra, ad similitudinem porrorum, & ita minutim fixa. Vulgo *Oculus Gallinæ*.

Porrigo, idem quod *Furfuratio*.

Porta Gr. πύλη. Sic vocatur hepatis pars sima, ubi duæ parvæ inveniuntur eminentiæ seu protuberantiæ, quas *Portas* appellarunt, putantes Chylum ad hepar sanguificationis gratia deferri, quod tamen fal-

...sum est. *Vena* quæ ibidem loci ex visceribus imi ventris sanguinem in hepar ducit, ideoque *Vena Portæ vocatur.* Belg. **De Lever-poort.** Germ. Der Leber pfort. Gall. *Porte de le Foye.* Angl. The Livers Port.

PORTÆ VENA, vide *Vena.*

PORUS BILARIUS, seu Hepaticus, est canalis, qui ab Hepate per ductum communem; biliosum suum excrementum, (quod in Hepate, mediantibus glandulis exiguis, segregatur) in intestinum duodenum a mandat. *Porus* etiam omnem ductum & meatum significat. à πείρω pervado. Belg. **Galleider** Germ. **Der Gall-leitung.** Anglicè The Bile Channel,

POSCA, idem quod *Oxycratum.*

POSSETUM Gr. ζυθόγαλα, est lac decoctum, cui sub finem coctionis cerevisia infunditur, potio est Anglis familiaris. Belg. **Een Biermelkjen.** Germ. **Biermilchlin.** Gall. & Angl. *Posset.*

POSTBRACHIALE, idem quod *Metacarpus.*

POTIO, vide *Haustus.*

PRÆCIPITANTIA sunt, quæ acidum in corpore nostro infringunt, & quasi præcipitant: est vox à Chymicis mutuata, quia præcipitando res alterius indolis fiunt. Vide *Absorbentia.*

PRÆCIPITATIO, est quædam minimarum particularum in liquore conveniente solutarum: & per alium liquorem infusum, subsidentia & reviviscentia. Si corallia aliive lapides ut Margaritæ, oculi cancri, argentum vivum &c. Aqua forti fuerint soluta, & sal aliquod alcalicum injiciatur, particulæ antea invisibiles, statim sub pulveris forma subsident. Ita sulphurea ut succinum, lacca, resina &c. spiritu vini soluta ab infusa aqua præcipitabuntur. Belg. **Schifting / nederstorting.** Germ. **Nidersturtzung.** Gall. & Angl. Precipitation.

PRÆ-

PRÆCORDIA, Græcis φρένες sunt viscera omnia, thorace contenta. Belg. **Borstingewanden.** Germ. **Ober Eingeweid.** Gall. *Les Partie autour du cœur.* Angl. The Entrails in the Breast.

PRÆFOCATIO *Uterina*, vide *Hysterica passio.*

PRÆPARANTIA VASA, sed melius *Testicularia*, sunt venæ & arteriæ ad testes & Epididymides euntes, sic à veteribus appellantur, ex præjudicio putantes in iis semen præparari: vena plurimis ramificationibus & anastomosibus: Arteria vero recto ductu, duabus aut ad summum tribus bifurcationibus incedunt. Belg. **Bereidende Vaten / Zaatvaten / Kloothaten.** Germ. **Samen-gefässe & die Bereit-gefässe.** Gall. *Vaisseax Spermatique*, vel *Preparante.* Angl. The Preparing Vessels.

PRÆPUTIUM, Græcis ἀκροβυςία & πόσθη est glandis, penis virilis, involucrum, à putando dictum, ab Hebræis enim & Turcis resecatur, unde Appellæ & Recutiti appellantur. Item clitoridis projectura, Belg. **De Voorhuid.** Germ. **Die Vorhaut.** Gall. *Preprnce.* Angl. The fore-Skin.

PRÆSEPIA, seu *Præsepiola*, sunt foraminula illa utriusque maxillæ, quibus dentes continentur. Φάτναι & φάτνια *Galeno.* Belg. **Tant-herbels.** Germ. **Zahnhölen.** Gall. *Cavite de Dents.* Angl. The holes of the Teeth. Item Apum alveos sive cellulas præsepia appellant.

PRÆSERVATORIA INDICATIO, est modus quo per victus rationem & remedia convenientia à morbis futuris præservamur. Belgis **Verhoedende insicht.**

PRÆSIDIUM, idem quod *auxilium*, *remedium*, aut *Indicatum.*

PRASSINA BILIS, vide *Bilis.*

PREGMA, vide *Bregma.*

PRES-

PRESBYTIA, est obscuritas visus in rebus propinquis, cum tamen in distantibus, aliqua sit perspicacitas: senibus familiaris. ex πρέσβυς senex. Belg. Blindheid van Ouderdom / ouw Gesicht.

PRÆT. NAT. significat *Præter naturam.*

PRIAPISMUS, est *Tentigo*, sive pudendi diutina, sine libidine erectio. Item, membrum virile. Græcis etiam vocatur Σατυρίασις. à πρίαπος *Priapus*, *Veneris* & *Liberi* Filius. Vide *Satyriasis.* Belgis Roedestand tegens wil.

PRIAPUS, idem quod *Penis.*

PRIMORES DENTES, sive *Anteriores*, ab officio in cibis incidendis dicuntur *incisores* & *incisorii.* Item γελάσινοι quia inter ridendum primi denudantur: *tonici* Celso, τομεῖς, διχαστῆρες, κτένες, τομίται &c. numero quatuor sunt superius, totidemque inferius. Belg. De Votterlanden. Germ. Die Vorderen zähn. Gall. *Les Dents de Devant.* Angl. The fore Teeth.

PRINCIPES DIES, vide *Critici Dies.*

PRINCIPIA, idem quod *Elementa.*

PROBOLE, idem quod *Apophysis.*

PROCATARCTICA, est causa morborum præexistens: vel præincipiens, una cum aliis agens, unde primo morbus producitur; sive illa sit externa sive interna, ut ira vel æstus aëris, Cacochymiam movens, febrimque inducens. à προκατάρχω antegredior. Belgicè Voorttreckende oorsaak.

PROCATARXIS, idem quod *Procatarctica.*

PROCESSUS, idem quod *Apophysis.*

PROCESSUS CILIARES, sunt quædam fibræ in oculo musculares, quibus oculi pupilla dilatatur

tatur & contrahitur. Ab oculi pupilla, velut radii à corpore luminoso profecti; in orbem disponuntur; fibræ istæ serie densa ordinatæ, anterius, ubi carneæ tunicæ cohærent, colore variegato insigniuntur; interim ubi crystallini humoris margini, ac etiam tunicæ retinæ oræ contiguæ sunt, semper nigræ apparent. Iste processus ciliaris ex minusculis musculorum fasciculis subalbidis componitur, numerum octogenarium excurrentibus, ligamento cuidam ex totidem nigricantibus extructo, alligatis. Harum utriusque ordinis fibrarum quædam, ligamenti latitudinis margines ambos tangunt, quædam ad Medium pertingunt. Musculosa hæc contextura cum tota uvea membrana mobilis est. Ubi crystallini humoris limbum, ut & retinæ expansionem tangit, nigra planè est. Non tantum etiam oculi pupillam dilatant, aut contrahunt, quin & humorem crystallinum protrudunt, ac retrahunt, inque objectorum aspectus huc illuc deflectunt. Belg. **De regenboogs haarige kring.** Germ. **Der Regenbogen haarge Kreiß.** Gall. *Apophyse cilare.* Angl. Idem.

P R O C E S S U S C H Y M I C I, nihil aliud sunt quam Operationes Chymicæ integræ; quando nempe procedunt, & tandem ad scopum quæsitum perveniunt. Belgicè **Chymische Hartbang** German. **Der Chymischer Furtgang.** Gallicè *Procession Chimique.* Anglicè Procession Chymical.

P R O C E S S U S P E R I T O N Æ I, describuntur quod sint veluti fistulæ duæ oblongæ, vel canales laxiores viris in scrotum descendentes, per foramina tendinum musculorum obliquorum & transversorum, in quibus productionibus,

tionibus, vel didymis uti vocarunt veteres, vasa seminaria descendunt & recurrunt, atque prope testes processus hi magis explicantur, fiuntque testium tunicæ. Verum illud magis locum habet in brutis quam hominibus: quia vasa ad testes euntia per peritonæi, duplicatam membranam excurrunt, nam si hominibus contingerent, nemo ab Herniis esset liber. Verum si detur, quid tum fit, quam quod intestina in scrotum delabantur, cujus lapsus, *Hernia intestinalis* vocatur. Belgic. **De pensfaks scheuten.** German. **Bauchs hautleins schuß.** Gallic. *Proces de Peritoine.* Angl. Proces of Paunc-fleece.

PROCIDENTIA ANI, est intestini recti, propter nimiam laxitatem, per anum delapsus. Vocantur item *Procidentia* sedis *Plin.* procidua sedes *Eidem*, προπίπτων ἀρχὸς, quando sedes prolabitur. προπτωσις ἀρχῦ ἢ ἕδρας. Belg. **Als het lijf uit gaat/ uithangen des eindel-darms.** Germ. **Senckung** vel **niderfallung der hinter darm.** Gall. *Tombement de boyau cuilier.* Angl. Falling of the arse gut.

PROCIDENTIA UTERI, est relaxatio tunicæ internæ vaginæ, qua per pudendum prolabitur, & à Medicis resecata fuit; olim & adhuc quidam uterum prolabi posse putant licet rarissime fiat: & si fiat, per imprudentiam obstetricum fit, putantes attrahere placentam, & ipsum arripiunt uterum. De quibus legendus Dom. *Portal* qui Gallice librum edidit *de l'accouchements des Femmes.* Belg. **Uitval** vel **sinking des Lijfmoeders.** German. **Senckung der mutter-rohr.** vel **niederfall/ auß-val/ zerreissung der mutter.** Gall. *Tombement de la matrice.* Angl. A Falling of the Womb.

PROCONDYLI sunt ossa digitorum, Metacarpio proxima. ex πρὸ pro, & κόνδυλ☉ digitus. Vide *Metacondyli.*

PRO-

PRODROMUS, est morbus, alium superventurum indicans: ut angustia pectoris, Phthisin vel Rachitim præsagit. ex πρὸ pro, & δρέμω fugio.

PRODUCTIO, vide *Apophysis*.

PROEGUMENA, est causa Antecedens interna, in corpore ex alia ortum habens, & ita morbum producens, ut eâ sublatâ, morbus possit perseverare quemadmodum cacochymia, à vitiata victus ratione producta, unde obstructio vasorum & meatuum vel constipatio viscerum producitur. à προηγοῦμαι antecedo. Belg. Voorgaande oorsaak. Germ. Furgehunde ursach. Gallic. *Cause Precedante*. Angl. Antecedent cause.

PROFLUVIUM multiplex est, nempe sanguinis ex naribus, vulneribus, ex pudendo muliebri, ut in expurgationibus, & menstruis nimiis. Sic dicitur de semine ut in Gonorrhæa. Sic de excrementis, ut in dysenteria, diarrhæa, lienteria, cœliaca passione: sic de lacte, nimia quantitate profluens. Ita de capillis decidentibus &c. Belg. Vloed. Germ. Fluss. Gall. *Fluxion*. Angl. A Fluxion, flixe.

PROFUNDUS MUSCULUS, idem quod *Perforans Musculus*.

PROGNOSIS, & *Prognostica signa* sunt, quibus futura, quæ ægro accidunt, præcognoscimus. Tria autem in ægro præcipue sunt prænoscenda Medico: Eventus morbi, tempus & ejus Modus. *Prognosis*, sive *Prænotio* Medicum aliquando admirabilem facit, &, si *Hippocrati* credas, Deo similem: arroganter dictum puto, nam Dei est futura præscire, & ejus qui ante novit prædicere: homini autem & Medico id non concedi potest, unde vana omnis est *Prognosis*, tum etiam ridicula, quod ab hac Medicus conetur, existimationem sibi erigere: nam qui prædicere potest, cui præscientia omnis denegatur? sed uti

uti quis pluviam prædicit ex eo, quod aves observat propius telluri volantes, aut nubes in se coactas, ita Medicus ex iis, quæ in morbis apparent, & quæ iis apparentibus consequi solent, de futuris hariolatur & conjicit potius, quam prævideat & prædicat: Etenim quia Medicus non exactè novit, quales sint vires & quæ morbi vehementia, tum etiam quot modis ægri peccaturi sint aut non, & quæ alia multa indies incidere possint, quo modo, quid sit futurum, prævidebit & dicet? Sæpe enim morbi in morbos transeunt: aliquando intus latent quasi sopita vita, demum eruptura, cum id minimè cogitaveris. Unde illud Proverbium *Præstare à Medicis quam a judice condemnari*; nam Medicorum prognosis sæpe ridicula est, cum omnia sæpe contrario eveniunt. à προγινώσκω præcognosco. Belg. **Voorkenning / Voorsegging** Germ. **Vorwissenschafft / Vorwissenkunst.** Gall. & Angl. Prognostication.

PROJECTURA, idem quod *Apophysis*.

PROLABIA, Græc. Πρόχειλα, sunt extremæ labiorum partes prominentes. Belg. **Voorlippen.** Germ. **Vorläffzens.** Gall. *Le devant du Levres*. Angl. The Fore Lips.

PROLAPSUS UTERI, vide Uteri *Prolapsus*, & *Procidentia Uteri*.

PROLEPTICUS, est morbus, semper anticipans: ut si febris hodie horâ quartâ adveniat, cras vero horâ quinta adveniat, cras vero hora tertiâ vel secundâ. à προλαμβάνω anticipo. **Een te rug gaande siekte.**

PRONATORES MUSCULI, alter est *rotundus*, alter vero *quadratus*, & ambo radium movent. *Primus* à forma & munere dictus *pronator rotundus*, interiori humeri tuberculo alligatus, hinc ad radii medium, cui valido adhæret tendine, excurrit. *Secundus* dicitur *quadratus*, ab interna ulnæ ossis parte transversum

pro-

productus, interno itidem radii lateri annectitur. Belg. **De voorombeerende spieren.** Germ. **Furumschwindigende mauß.** Gall. *Muscle Pronateire.* A. The Pronator's Brawne.

Prophasis, est prænotio in morbis. Item, occasio & causa antecedens. à προφαίνω præluceo.

Prophylactica, est pars Hygieinæ, quæ morbos futuros & imminentes avertit. à προφυλάσσω præservo. Belg. **Verhoedende insicht.**

Prophylactis, idem quod *Prophylactica.*

Propolis, est crassior apum materia, flava, odorata, styracem, ut scribunt, sed potius resinam odore referens, ceræ finitima, gluten in alveorum foribus repertum. Quidam *ceram sacram* vocarunt, quantum ego judico, non tantum ex aliorum relatione sed αὐτοψία teste, nihil aliud est quam rudis quædam resina, nullam habens nec odore, nec sapore, nec consistentiâ cum cera similitudinem: sapor subamarus est, igni, si imponatur, lignum aloes redolet, & consistentiâ spissior est, imo & colore subnigra. Illâ materiâ lateribus alvei non tantum adhæret, ne aëris injuriæ apium generi nocuæ sint, sed hiemali tempore circa introitum sive alvei portam ob eandem causam, unde & ei nomen, maxime adhæret. ex πρὸ pro, & πύλη porta. Belg. **Voorwasch.** Germ. **Bet / nebenwachs / vorwachs / vorstoß / vorgewächs / wachs-binden.** Gall. *Propole.* Anglic. Idem.

Propoma, est potus ex vino & melle vel sacccharo paratus. à προπίνω præbibo.

Propotisma, est Medicamenti propinatio. à προπίνω præbibo.

Proptosis, est partis alicujus procidentia: ut Oculi, Omenti, Uvulæ &c. à προπίπτω procido.

PRORÆ Os, vide in *Basilare Os.*

PROSPHEROMENA, sunt Cibi, vel Medicamenta, quæ intra corpus sumuntur. à προσφέρω offero, adhibeo, admoveo.

PROSPHYSIS, est agnascentia, cohærentia & coalitio, cum sc. digiti sibi invicem connexi sunt & coalescunt. à προσφύω agnasci facio. Belg. **Een t'samen-wasg.** Germ. **Zusammen-wachsung.** Gall. & Angl. *Coalition.*

PROSTATÆ, *Adstantes*, sive *corpora glandulosa*, sunt duæ glandulæ infra vesiculas seminales sitæ, juxta meatum seminarium; quæ (ut conjicere est) urethræ lubricationi inserviunt, & vehiculum, seminali materiæ ejiciendæ præbent; item & titillationi ansam dare perhibentur: quarum succus aut liquor per varios tubulos in urethra, ad latera foraminum semen ejicientium, desinentes, una cum semine ejicitur. simile quid in fœminis reperit Doctiss. *C. Barthol. T. F.* cum *R. de Graaf.* à προΐστημι prostituo, præsum. Belg. **De voorstanders.** Germ. **furstehenders.** Gallicè. *Prostates.* Anglic. The Fore Standers.

PROSTETHIS, est pectus, sive thoracis anterior facies: Item, pars carnosa in manuum & pedum cavitate, nec non inter digitos nascens. ex πρὸ pro, & στῆθος pectus.

PROSTHESIS, est pars Chirurgiæ, quæ quod deficit, restituit. Exemplum habemus in solutione continui, ut patet in ulceribus cavis & fistulosis, quæ arte chirurgica carne supplentur, à προστίθημι appono.

PROTOPATHIA, est morbus primarius, sive Idiopathia, quæ ab alio morbo non est orta. ex πρῶτος primus, & πάσχω patior. Belg. **Een voorname siekte / of die op sich selven bestaat.**

PROTUBERANTIA, vide *Apophysis*.

PROVOCATORII DIES, vide *Critici dies* & *intercalares*.

PRUNA, idem quod *Carbunculus*.

PRUNELLA sumitur aliquando pro *aphthis* vel albicantibus, nigris vel puniceis. aliquando pro *angina* vel *Febre Hungarica*. Belg. **De bruine.** Germ. **Breune / brounrot.** Gall. & Angl. *Prunelle*.

PRURIGO seu *Scalpurigo*.

PRURITUS, habet aliquid ex titillatione, dolore & voluptate: sed illud proprium est, ut ad scalpendum incitentur, unde clarum est, vires ad resistendum hic minores esse, sed tamen majores quam in dolore, unde scalpendo nova sensorio inducta concussione, adeo videntur vires augeri; ut id quod titillat, excutiatur, & ad latus depellatur. Id etiam notandum, non sentiri pruritum nisi in cute externa, adeoque comitem esse scabiei &c. definitur ergo quod sit cutis inæqualitas sicca, cum difficultate pruriginosa: ortum habens à particulis salino fixis acriter pungentibus, in cutis glandulosis acinis & poris ab aliis tenacioribus retentis, quæ circuitum absolvere, vel per diaphoresin emanare non possunt. Gr. Κνισμὸς, Κνησμὸς, Ξυσμὸς. Belg. **Jeukte.** Germ. **Beissigkeit / juckung der haut.** Gall. *Demangement*. Angl. Itching.

PSAMMISMUS, est balneum ex arena sicca & calida, quo Hydropicorum pedes exsiccantur. à ψάμμος arena. Belg. **Een bad uit zand.** German. **Sandbad.** Gallic. *Bain de Sable*. Angl. A Bath of Sand.

PSAMMODEA, sunt urinarum contenta arenosa & sabulosa, ex ψάμμος arena, & εἶδος forma. Belg. **Zandachtigheid in de Pis.** Germ. **Sandige harn.** Gallic. *Urine Sablonneuse*. Anglic. Sandy Urine.

PSAMMOS, est arena in corpore humano genita; quæ in passione nephritica sæpe emingitur. B. Graveelig zand. Germ. Griess. Gall. *Sable Graveleuse.* Angl. Gravel Sandy.

PSILOTHRON, est Medicamentum quo pili, vel è corpore auferuntur vel propter hirsutiem attenuantur. à ψιλὸς tenuis, & λύω lavo. Belg. Een hair uitvallend middel.

PSOAS, sunt musculi lumborum, circa duas inferiores thoracis & tres lumborum vertebras superiores, initium assecuti, obliquo descensu in rotatorem femoris minorem deferuntur, à quo femur flectitur. à ψαύω contraho. Belgic. Lenden-spieren. Germ. Der lenden mauss. Gall. Muscle de rable.

PSORA, est scabies fera, cutim in furfures mutans. à ψωριάω scabie laboro. Græcis ψώρα ἀγρία. Belg. Een zemelachtige schurft. Germ. Schüppechtige raud. Gall. *Galle, rongne, Sainct main.* Angl. Scuruinesse.

PSORIASIS, est scabies scroti sicca, pruriginosa, quæ sæpè cum exulceratione molestat.

PSORICA, sunt Medicamenta adversus scabiem.

PSOROPHTHALMIA, est pruriginosa oculorum scabies. ex ψώρα scabies, & ὀφθαλμία oculorum dolor. Belg. Schurftheit der oogen. Germ. Der augen kretzigkeit. Gall. *Gratelle des yeux.* Angl. Itching of the eyes.

PSYCTICA, sunt Medicamenta refrigerantia. à ψύχος frigus.

PSYDRACIA, ut definiverunt *Paulus* & *Alexander*, sunt exigua cutis capitis ulcuscula similia eis, quæ cutem exardere solent. *Celsus* paulo diversus definivit, quod sit paulo durior pustula subalbida, acuta, ex qua quod exprimitur, humidum est. 1. Vero

Pol-

Pollux ex medicis ipsis definivit psydracea esse igneas efflorescentias ulceratas sponte in capitis cute apparentes. *Psydraces* aliis sunt parvæ pustulæ, tanquam bullæ, supra cutim, à frigore hyemali efflorescentes. à ψυχρὸς frigus.

PSYLOTHRUM, vide *Psilothrum*.

PTARMICA, seu *sternutatoria*; sunt, quæ majori, quam errhina, prædita acrimoniâ, tantopere irritando, & corrugando meninges, pituitam circa nares exprimunt, ut magna copia tum expellatur, tum erumpat. à πλάιρω sternuo. B. **Pies-middelen.** Germ. **Nießkraut.** Gall. *Sternutatoire*. Angl. Sneesing powder.

PTERNA, idem quod *Calx*.

PTERYGIUM, est ala seu *Pinna* nasi vel oculi aut processus aliformis ossis sphenoidis. Item, excrescentia membranosa, *unguis* & *ungula* dicta, supra corneam oculi tunicam, ab angulo ut plurimum interno, versus oculi pupillam excrescens, eamque sæpe obscurans. Belg. **Een nagel.** Item Nymphæ pudendi muliebris. à πλέρον ala.

PTERYGIUM, idem quod *Ala*.

PTERYGOIDES, dicuntur processus & musculi ossis cuneiformis à parte inferiore. ex πλέρον ala, & εἶδος forma. **Vleugel-wyse spieren / of uitsteeksels.** Item, cui scoptulæ opertæ alarum in modum extant, teste *Galeno* & *Aretæo*, quod genus hominum tabi obnoxium est πτερυγώδης. *Hippocr.* & *Aretæo*. φθινώδης *Hippocr.* Belg. **Die de schouder-bladen uitsteekt.**

PTERYSTAPHYLINI, sunt musculi Gargareonis sive uvulæ, qui à processibus aliformibus originem trahunt, & in uvulæ lateribus finem consequuntur. à πλέρον ala, & ςαφύλη uvula. Belg. **De lel-spieren,** Germ. **Das zäpfleins mauß.** Gall. *Muscle de la Luette*, Angl. The brawne of the roof.

Ptilosis, est oculorum vitium, ut incrassatis, palpebrarum marginibus, ciliorum pili excidant. B. **Een dikte der oog-scheelen met uitrijzen des hairs.**

Ptisana, est decoctio ex hordeo decorticato, passulis mundatis, glycyrhiza &c. parata. à πτίσσω pinso, decortico. Belg. **Een koel-drank / gerstendrank.** Germ. Gerstenbrühe. Gall. *Ptisane.* Angl. Ptisan.

Ptyalismus, est nimia salivæ ex ore secretio. à πτύω spuo. Belg. **Een geduurig spuwen.** Gall. *Flux de Bouche.*

Ptyalon, est *sputum* sive illa materia quæ tussiendo ex pulmonibus ejicitur; *saliva* namque propriè significat liquorem per ductus salivales effusum; *humorem* è naribus & supra palatum, pituitam cerebri; at *mucus* tonsillarum, est materia viscida, quæ per tonsillas excernitur. à πτύω spuo. Vide *Saliva.*

Ptysma, idem quod *Ptyalon.*

Pubes, est illa pars abdominis quæ pudendo proxima & lanugine seu pilis tegitur, unde judicatur an quis maturuerit nec ne: ideoque qui hujusmodi pilis non adornati sunt *Impuberes* dicuntur. Maribus decimo quarto accrescit, fœminis vero duodecimo. Belg. **'t Schaam-hair.** Germ. Schamhaar. Gall. *Le Poil en Parties honteuses.* Angl. Haire in the privie partes.

Pubis Os, sive *Pectinis os*, est pelvis in quo intestina reconduntur, utrinque habet ossa tria, *ilium*, nempe, *coxa*, & *os pubis* quod præcedentibus tenuius est, amploque foramine pervium, sic vocatur ob pudendorum viciniam. Belg. **Het Schaambeen.** Germ. **Der schaam-bein.** Gall. *l'Os Barre.* Anglic. The share bone.

Pudendagra, idem quod *Lues Venerea*.

Puerpera, fœmina eſt, quæ iam, iam peperit. Græc. παιδολόκος. Belg. **Een kraamvrouw.** Germ. **Kinds betterin.** Gall. *Une Acochée.* Angl. a Woman in childe bet.

Pugillus, Græc. δεσμίδιον, eſt menſura medicorum, qua herbæ menſurantur; continet pugillus, quantum manu modica capi poteſt. Aliis tamen quantum tribus digitis capi poteſt. *Galenus* abuſivè rutæ faſciculum dixit quantum duobus digitis comprehendi poteſt. Belg. **Een Handvol.** Germ. **Handvoll / handbuſchlin.** Gall. *Une Poignee*, Angl. Handfull.

Pulmones, Græcis πνεύμονα & πλεύμονα vocant. Spiramentum animæ *Virg.* organa ſunt reſpiratoria ſtatuit CL. *Malpighius* pulmonis compagem (ſi nervi & vaſa quædam cum Tracheæ ramis excipiantur) quandam veſicularum aggeriem eſſe, atque veſiculas iſtas ubique protenſas & ſinuatas, talem ſitum & nexum obtinere, ut in eaſdem ex aſpera arteria, deinde ex aliis in alias aditus pateſcat; donec omnes in membranam, pulmones inveſtientem, deſinant. Pumonum *uſus* eſt reſpirationi inſervire, & ſanguinem in Pulmonibus, cum nitro inſpirato, aliquatenus miſcere & accendere. Belg. **De Longe / ligte / looſe.** Germ. **Die Lunger.** Gall. *Le poulmon.* Angl. The Ligſtes.

Pulmonaria, idem quod *Peripneumonia*.

Pulsatio, vide *Palpitatio*.

Pulpa, eſt caro fructuum, radicum aliorumve corporum, quæ infuſione, vel coctione extrahitur, eam per ſetaceum trajiciendo: ut pulpa tamarindorum, caſſiæ, althææ, dactylorum &c. vel contundendo, ut in cucumeris, melonumve ſemine; vel eligendo, ut pulpa colocynthidis &c. Belgice **Vleis / merg.** Germ. **Das marck / Fleiſch.** Gall. *Poul-*

pe, *Chair*. Anglicè Flesh ;. Marrow.

Pulsatio Cordis, vide *Pulsus*.

Pulsus sive *Pulsatio cordis* & *Arteriarum*, est motus fibrarum carnearum & contortarum, ex quibus constant, constrictorius & dilatatorius, sive est systole & diastole, ab influxu succi nervosi originem ducens, adeo ut constringendo & dilatando sanguis per totum corpus ducatur, atque idem refluens à corde accipiatur. Si enim dexter ventriculus constringatur, sanguis ex eo versus pulmones comprimitur, & dilatato sinistro in sinistrum ex pulmonibus fluit: constricto sinistro, iterum dexter dilatatur; atque ita se quoque res habet cum auriculis & arteriis. Pulsus itaque est immediatus index cordis & cerebri, sive potius sanguinis & succi cerebralis seu nervosi bene vel male dispositi. Porro pro varia convulsione, & irritatione cordis, cerebri, arteriarum &c. etiam variatur pulsus: nam in morbis dicitur *validus*, *languidus*, *celer*, *tardus*, *durus*, *mollis*, *æqualis*, *inæqualis*, *intermittens*, *deficiens*, *myurus*, *mediocris* &c. Belg. **De Pols**. Gall. *Pous*, *batement* vel *mouvement des artéres*, *pulsation*. Angl. Beating of the Hart.

Pulverisatio, est quando contundendo res duræ in pulverem *rediguntur*. Belg. **Poedermaking**. Germ. **Pulvermachung**. Gall. & Angl. Pulverisation.

Pulvilli, idem quod *splenia*.

Pulvis vide *species*.

Pumex, lapis est erosus, porosus, spongiosus, exiguisque cavernulis, seu foraminibus plenus. Ad confluentiam Germaniæ invenitur. Probatur, qui candore, minimoque pondere, ut & qui quam maximè spongiosi, aridique sunt, trituque faciles, nec fricando arenosi &c. Belg. **Puimsteen**. Germ. **Bymstein**. Gall. *Pierre ponce*. Angl. Pumice-stone. Gr. Κίσσηρις. Arab. Tanech.

Punc-

PUNCTUM LACHRYMALE, vide *Lachrymale punctum.*

PUNCTUM SALIENS, dum ovum grandescit, in interiori ejus tunica Amnios dicta, nubecula quædam comparet, quæ sensim crassior evadens, mucosam materiam acquirit, in cujus medio primo punctum saliens, deinde rude Embryonis corpusculum, ut informis galba, conspicitur: quod indies augescendo majorem perfectionem nanciscitur.

PUNCTURA NERVORUM, est quando nervus, tendo aut membrana, acu, spina, aut alia re acuta compungitur, unde sæpe symptomata lethalia orta fuerunt. Belg. **Een Zenuw-steek.** Germ. **Sennstech.** Gall. *Nerf pique.* Angl. Sinewe prik.

PUPILLA seu pupula, est Choroidis sive uveæ tunicæ apertio, in homine rotunda, quæ pro influxu spirituum animalium musculi in modum contrahi vel dilatari solet. ex κόρη & γλήνη. Belg. **Oogappel.** Germ. **Augapffel / Augenstern.** Gall. *La prunelle de l'Oeil.* Angl. The Ball, vel Apple of the Eye.

PUPPIS OS, idem quod *Frontis os.*

PUPULA, vide *Pupilla.*

PURGANTIA sunt, quæ propter peculiarem partium dispositionem, irritando, carneas ventriculi fibras, à dextris finibus inflatas & contractas, stomachi ambitum simul colligi & versus pylorum inclinari cogunt, ut excretio per inferiora succedat. **Buik-suiverende middelen / Purgeer middelen.** Germ. **Stulgang mittel.** Gall. *Remede purgative.* Angl. Purging Medicine.

PURGATIO est motus excretorius, in ventriculo & intestinis ob fibras eorum carneas celeriter ac seriatim contractas, crebrior & citatior; quo Chylus & fœces, tum humorum recrementa & corruptelæ, illic genitæ, aut aliunde suffusæ, à parte in partem

protruduntur, donec per sedem velut cloacam foras ejiciuntur. Belgicè **Buiksuiveringe / Purgatie.** Germ. **Ein außführung / ein Reinigung.** Gall. *Purgation.* Angl. Purging.

Purpura Febris est, in qua corpus externè maculis purpureis coloratur, & inter letiferas recenceri debet. Belg. **De Purperkoorts.** Germ. **Purpur Fieber.** Gall. *Fievre Pourpe.* Angl. a Purpue Ague.

Pus, vide *Pyon.*

Pusca, idem quod *Posca.*

Putrida Febris, sic olim vocabatur, sed talis non datur, nec dari potest, corruptis enim sanguine & succis, cætera non vivunt. Vide *Synochus.*

Pustulæ, sunt sanguinis vitiosi efflorescentiæ in cute excitatæ, quæ vel propter Diaphoresin impeditam, vel propter pustularum materiam nimis Viscidam eo loci hærent & inæqualitatem quandam excitant. Belg. **Puisten.** Germ. **Ein Porpel / Blätterlin / Blätter.** Gall. *Ampoulle*, *Vessie.* Augl. a Blister, wheale, pushe.

Putrefactio Chymica est corporis concreti, per putredinem ordinariam, in calore humido substantiam ipsam corrumpente, ejusque penetralia reserante, dissolutio. B. **Verrottinge.** Germ. **Vermoderung / Chimischer Faulung.** Gal. *Putrefaction Chymique.* Angl. Putrefaction in Chymistry.

Pycnosis, vide *Pycnotica.*

Pycnotica, idem quod *Incrassantia.*

Puelos, vide *Choana.*

Pylorus, sive *Janitor*, est dextrum ventriculi orificium, cibis expellandis aptum. à πύλη janua, & ὠρέω custodio. Belg. **De Poortier.** Germ, **Portner / thürhüter.** Gall. *Portier.* Angl. a Porter.

Pyon

PYON sive *Pus*, est sanguis putrefactus est in album materiam concoctus. Belg. **Etter / Materie.** Germ. Eyter. Gall. *Boue*, *Ordure d'üne Playe*, *Apostume*. Angl. Matter.

PYOSIS, est puris in qualibet parte collectio. à πύον pus.

PYRAMIDALES MUSCULI, in abdomine locantur, & rectorum infimis tendinibus incumbunt. nec sunt rectorum partes, ut putant *Vesalius* & *Colombus*, sed distincti musculi ut probat *Fallopius*, licet rationibus quibusdam validis, quibusdam inanibus; membrana peculiaris, qua investiuntur, & fibrarum cursus, diversos à rectis esse musculos ostendit. Ortum ab externo pubis osse sortiuntur, & quanto longius ascendunt, tanto fiunt angustiores, circa umbilicum in alba linea terminum consequuntur. Aliquando desunt, vel sinister dextro minor est, vel dexter sinistro. Germ. Saulgleiche mäuß. Gall. & Angl. *Muscle Pyramidale*.

PYRAMIDALIA CORPORA sunt vasa semen præparantia dicta, de quibus suo loco. Item musculi narium & Abdominis pyramidales dicti: item duæ chordæ medullares circa basin medullæ oblongatæ, videatur *Willis* de cerebro cap. 3. à πυραμὶς corpus in superficie acuminatum.

PYRENOIDES PROCESSUS, est dens secundæ Vertebræ, *dentiformis*.

PYRETICA, idem quod *Antipyretica* & *Febrifuga*.

PYRETOLOGIA, est Febrium descriptio: de quibus *Th. Willis* acutissimè scripsit. ex πυρετὸς febris, & λέγω enarro. Belg. **koorts beschrijvinge.**

PYRIFORMIS MUSCULUS, vide *quadrigeminus*.

Pyrosis, est ardens faciei rubor, qui illis præsertim contingit, qui fervidis diebus iter faciunt. à πυρέω accendo. Belg. **Hitte in 't aangesigt.** Germ. **Hitz im das angesigt.** Gall. *Chaleur de face.* Angl. Hotnesse of the Face.

Pyrotechnia, idem quod *Chymia*. ex πῦρ ignis, & τέχνη ars.

Pyrotica, sive *Urentia*, sunt Medicamenta potentiâ calida, quæ corpori humano adhibita valde incalescunt, propterea quod particulas & poros ita habeant dispositos, ut, vaporibus vel humoribus in eos se insinuantibus, subtilis materia tales ibi inveniat meatus; ut ipsa ibi vehementius mota, terrestres quasdam particulas duras & acutas, in iis natantes, impetuosius in vicinas partes agitet, atque ita calorem magis vel minus vehementem & diversimodè corrumpentem, vel immutantem, pro ratione sui motus & particularum movendarum diversitate excitet. Hæc sunt Rubefacientia, vesicantia, cathæretica, Septica, Escharotica, & Psilothra. à πυρόω incendo. Belg. **Inbrandende Medicamenten.**

Pyulcon, est Instrumentum Chirurgicum, quo pus vel sanies, è profundis, sinibus trahitur. ex πύον pus, & ἕλκω traho. Belg. **Een Etterloser.** Germ. **Eyte Außläßer.**

Pyxidis Os, vide *Basilares Os.*

Pyxis, Capsula est Pharmaceutica & Chirurgica, in quo nempe Medicamenta asservantur: Hinc Unguentum quoddam olim, emolliens & inflammationes depellens, quia commodissime in theca seu pyxide asservabatur, *Pyxidis* nomen sortitum est. Sinus item ossis coxæ quoque & *Pyxis* & *Acetabulum* & *cotyla* appellatur. Belg. **Busse.** Germ. **Büchse.** Gall. *Boëte.* Angl. Boxe.

Q. Pl.

Q.

Q. P L. Significat Quantum placet.
Q. V. eſt quantum vis, quantum volueris.
Q. S. Hoc eſt, quantum ſatis, quantum ſufficit.

QUADRANS, apud Medicos eſt pondus trium unciarum, id eſt Libræ Romanæ quarta pars. Belg. Een vierendeel / een Vaandel. Germ. Ein Vierteil. Gall. *La quatrieſme part d'un Tout.* Anglic. à Farthing.

QUADRATUS MUSCULUS, ab ilii poſtica, ſuperioreque, ſacrique laterali oſſis regione erumpens, tranſverſis lumborum proceſſibus, ultimæque coſtæ alligatur, lumboſque flectunt. Eſt & *alius Quadratus*, qui buccæ, labioque inferiori, imo toti ferè faciei inferiori ac laterali communis eſt; à poſtica colli parte, ſcapula, ſterno, claviculis, atque interdum primis coſtis originem ſumens, mentum, parteſque ſtatim nominatas, invicem conjungit, & oblique deorſum movet. Vide porro in *Quadrigeminus*, & *Pronator*. Belg. De vierkante Spier. Germ. Der vierſchrötiger Mauß. Gall. *Muſcle Quarre*. Ang. a Fouresquare Brawne.

QUADRIGEMINUS MUSCULUS, eſt unus ex iis qui femur movent: quadrifariam, poſterius ſupra femoris articulum collocati quatuor eique exigui ſunt. Hujus cætus primus, titulo dignoſcitur à ſitu aſſumpto, vocaturque *Pyriformis* ſeu *iliacus externus*: externo oſſis ſacri margini, ut qui ſequuntur *ſecundus* & *tertius*, iſchii oſſis tuberculo adnati, Trochanteris cavitatis, integumento affiguntur. Ejuſdem ordinis

nis *quartus* nomen *Quadrati* obtinuit, ischii internæ tuberis sedi exteriorique inseritur femoris processui majori. Belg. De vierdubbelde Spier. Germ. Das vierdobpelt Mauß. Gall. *Muscle Quaduple.* Angl. Foure double Brawne.

QUALITAS est particularum minimarum dispositio seu contextus, unde corpus nostrum quacunque ratione, quale denominari potest. Hæc est Manifesta, Occulta, Venenata, Contagiosa, Pestilens &c. Belgis Hoedanigheid. Germ. Gestalt. Gall. *Qualité* Angl. Qualitie.

QUARTANA FEBRIS INTERMITTENS, quam *Saturni filiam* nominavit antiquitas, *Octavio Horatiano* teste. Hodie opprobrium Medicorum, quia difficulter, à Medicis antiquam sectam sectantibus, curabatur. Quadrimi circuitus febris *Plinio*. Gr. τεταρταῖος estque præter ordinaria sanguinis commotio cum suis symptomatibus, quarto quovis die hominem invadens eumque deserens. In *causa* est sanguis acidus, austerus & succus nutritius ab assimilatione impeditus. Belg. De verdendaagse koorts. Germ. Viertägiges fieber. Gall. *Fievre quarte.* Angl. a Quartan Ague.

QUARTARIUM, idem quod *Quadrans.*

QUERCERA, idem quod *Phricodes.*

QUID PRO QUO, alias *Succedaneum* dicitur & *Antiballomenon.* Est, quando Medicamentum unius indolis & qualitatis pro altero substituitur, hoc tamen, non nisi Medicorum consensu faciendum. Gr. Ἀντιβαλλόμενον. Belg. 't Een voor 't ander.

QUINTA ESSENTIA, vide *Essentia Quinta.*

QUOTIDIANA FEBRIS *Intermittens*, est, quæ à sanguine crudo & fermentativo, una cum chyli prohibita assimilatione, initium sumens, qualibet die redire solet. Græcis πυρετὸς ἀμφημερινός. Belg. De

De dagelijkse koorts. Germ. Tächliches fieber. Gal. *Fievre quotidiene*. Angl. a Quotidian Ague.

QUARTIO, dicitur *Talus*, sive *Astragalus*, à Quatuor nempe lateribus. Vide suo loco.

R.

R. Idem est ac si diceres *Recipe*, quod signum jovis insigne quoque fert, quasi Medici Deum prius invocarent, & notatur ♃. in Principio formularum reperitur.

RABDOIDES, idem quod *Sutura sagittalis*. ex ῥαβδὸς virga, & εἶδος forma.

RABIES HYDROPHOBICA, vide *Hydrophobia*.

RACHITÆ & *Rachiæi*, sunt musculi ad dorsum pertinentes. à ῥάχις dorsi spina.

RACHITIS, vide *Rachitis*.

RADICALES DIES, vide *Critici dies*.

RADIÆUS, est Carpi musculus; *externus* est vel *internus*. Posterior ab eodem fere cum cubitæo protuberculo descendens radioque incumbens, primi Metacarpi ossis involucro, sub Indice affigitur. Alter *Externus*, ab externo brachii processu latus erumpens, radio impositus, circa prima metacarpi ossa duplici ut plurimum separatoque definit tendine; hic corpus flectit, ille vero extendit. B. Elleboogs Spier. Garm. Der elnbogen Mauß. Gall. *Muscle de Coude*. Angl. Brawne of the Elbowe.

RADIUS, est os cubiti minus, *Focile minus* dictum, obliquius est ulna, & ab ea in medio nonnihil di-

distat, ubi tenue intereſt ligamentum : ſupra vero ulna Radium excipit; infra hic illam. Superior ejus pars cum externo brachii proceſſu articulatur per diarthroſin, unde motus pronus & ſupinus. Inferior per appendicem cum carpi oſſe ad maximum digitum. Hujus ſuperior pars tenuior, inferior vero craſſior. Græcis Στήελγξ, κερκὶς, Παρεγπήχιον. Item, os tibiæ majus. Belg. De kleine Elleppijp. Germ. Arm-ſchiene / dir kleinere Einbogen Pfeiffe. Gall. *L'os du Coude.* Angl. The Elbow's Bone.

Radix eſt infima pars plantæ, terræ infixa.

Ramex vide *Hernia*.

Ramus, non tantum dicuntur Brachia vaſorum Majorum, ſed & plantæ.

Raninæ Venæ, ſunt eæ quæ ſub lingua manifeſtè viſuntur. Belg. Kikvorſch Ader. Germ. froſch aders. Gall. *Veine Ranine*. Angl. The frogge veſſels.

Ranula, ſive *Batrachium.*, vide *Hypogloſſis*.

Raphe, vide *Sutura*.

Rarefacientia, ſunt remedia, quæ moderato calore, vapores humoreſque difflando, poros partium majores faciunt. Gr. ἀραιωτικά. Belgis Dunmakende middelen.

Rasetta, ſive *Raſetta*, idem eſt quod *carpus* aut *Brachiale*.

Rasorium, eſt cultelli ſpecies, quo utuntur chirurgi in abradendis capillis, & oſſibus carioſis : à radendo vocatum. Idem quod *Raſpatorium* aliquando.

Raspatorium, ſeu *Scalprum Raſorium*, eſt inſtrumentum Chirurgicum, oſſibus carioſis & ſquammoſis abradendis, confectum. Græc. ξυςήρα vocant. Belg. Een Rasper. Germ. Schroteiſen/ ſchrotmeiſel. Gall. *Râpe, raſpe*. Angl. a Grate.

Ra-

Rationis Os, idem quod *Sincipitis.*

Raucedo, Gr. βράγχος, est vox rauca, acuta exilis, sic ut sæpè non audiatuo, nisi à prope adstantibus, adest etiam in hac sibilus aliquis: Sed raucedo consequitur vel tussim, vel suceptum frigus, vel crapûlam, vel nimios clamores, vel pulverem in fauces illapsum, vel consumptionem Instrumentorum vocalium quæ à lue venerea, vel denique abusum ciborum aut Medicamentorum acrium. Belg. Heesheid. Germ. Heiserkeit. Gall. *Enrouëment, Enroueure.* Angl. Hoarspinesse.

Raved Seni, est Rhabarbarum Orientale.

Receptaculum Chyli, idem quod *Sacculus Chyliferus.*

Receptaculum Chymicum, est vas amplum, in quo guttæ & vapores destillantes excipiuntur: Vocatur & *Recipiens*, & *Excipulum.* Belgicè Den Ontfanger. Germ. Receptackel/ Vorlag/ Recipient. Gall. *Un Recipient.* Anglis a Recipient.

Receptum, idem quod *Formula.*

Recidivus Morbus est, quando materia à priore morbo relicta, denuo recrudescit.

Recrudescentia, est quando morbus jam desinens aut mitis factus denuo invadit.

Rectificatio, est repetita liquorum destillatio, ad eos magis purificandos & exaltandos. Belg. Verbeteringe. Germ. Verbesserung. Gall. *Rectification.* Angl. Idem.

Recti Musculi habentur inter externos abdominis Musculos: in quibus arteriæ & venæ Epigastricæ ab interna parte ascendunt, tum à mammariis interius prope mammillam descendunt. Circa Medium abdominis in latitudinem majores inscriptionibus binis, ternis, interdum & quaternis, in plures veluti musculos dirimuntur. Ad mucranotam pectoris car-

tilaginem, costarumque trium vel quatuor cartilagines, exortu carnosi sunt, in osse vero pubis, valido tendinosoque corpore defixi. Duo porro paria dicuntur *Musculi recti Majores* & *minores capitis.* Par rectum majus, parvum est carnosum & gracile. Oritur à secunda colli vertebra, & desinit in Medium occiput *Minus Rectum* sub priori latet; venit à prima colli vertebra, & in Medium occiput terminum assequitur. Caput ambo retrorsum leviter ducunt & ad latus. B. **De regte Spier**. Germ. **Das rechte Mauß**. Gall. *Muscle droit*. Angl. The Right Brawne.

Rectum Intestinum, est omnium ultimum, incipit à coli fine, & desinit in anum, gaudet musculis sphinctere, & duobus dilatatoribus. Belg. **Den Aarsdarm / Endeldarm.** Germ. **Mast-darm Arsdarm / Affterdarm.** Gall. *Le Boyau culier, le gros Boyau.* Angl. The Streight Gut.

Recutitus, sive *Apella*, est cui portio praeputii resecta fuit, ut in Judaeis, & Mahometanis. Belg. **Besneden.** Germ **Beschnitten.** Gall. *Circoncis.* Angl. Circumsised.

Reducia, idem quod *Paronychia.*

Reduvia, est levis quaedam cuticulae ad unguium radices fissura. Belg. **Pijn-nagel.** Germ. **Nagelzwang.** Gall. *Panaris.* Anglicee An Ancome.

Reficientia, idem quod *Analeptica.*

Refrigeratorium, est vas ligneum, aqua plenum, cui fistula recta vel spiralis ex stanno vel plumbo inest, qua, aqua destillata, refrigerandi gratia perfluit. Belg. **Een Koelbat**. Germ. **Kühl-faß.** Gall. *Refrigeratoire, Refrigere.* Angl. Cooling Vessel.

Regimen, vox recepta est in arte Medica, circa diaetam & victus rationem, tam in statu sano quam

mor-

morboso. Chymicorum turba etiam de Regimine ignis jactant, atque in eo suos habent gradus. Vide *Gradus*. Belg. **Bestuur / regeeringe**. Germ. **Regierung**. Gall. *Gouvernement*. Angl. Governing.

REGISTERES, spiracula furni sunt, quibus ignis regitur, iis enim clausis, ignis debilior fit, verum apertis intensior. Belg. **Longtgaten / regeerpijpen**. Germ. **Lufftloch**. Gall. *Respiral*, *Soupiral*. Angl. a Hole to let in Aire.

REGIUS MORBUS, vide *Icterus*.

REGNUM: dicitur triplex in Medicina, *Vegetabilium*, nempe, ubi *Vinum* primum locum obtinet. *Mineralium*, ubi *aurum*, & *animalium*, ubi *homo*. Belg. **rijk**. Germ. **Reich**. Gall. *Regne*. Angl. a Kingdome.

REGULUS, Chymicis usitatissima vox est, quæ in probatione aut fusione alicujus mineræ, illud quod manet in crubili fundo vel cupula *regem* vel *regulum* appellarunt, fortè quia erat totius nobilissima essentia. Belg. **koninghsken**. Germ. **Königlin**. Gall. *Regule*, *Roitelet*. Angl. Regule.

RELAXANTIA, vide *Chalastica*.

RELAXATIO, est quarundam partium, uti musculorum, vasorum & membranarum dilatatio, quæ adesse non debebat, uti in strabismo, Varice, Aneurismata, Hernia &c. Græc. χαλασμὸς, Ἄνεσις, χαύνωσις. Belg. **Een Verwijdering**. Germ. **Nachlassung**. Gall. *Relaxation*, *Relache*. Angl. a Releasing, Loosing.

REMEDIUM, idem quod *Medicamentum*.

REMINISCENTIA Gr. ἀνάμνησις, est perceptio, qua rerum antea perceptarum ideæ; menti sensatione, vel alia perceptione impressæ, per earum vestigia vel imagines cerebro impressas, vel voces aut alia earum signa oblata, animæ mediantibus spiritibus

animalibus, in ſenſorio communi, rurſus offeruntur vel, reminiſcentia eſt arbitraria rerum cerebro antea impreſſarum, ad ſuos uſus depromtio. Bel. **De Geheugeniſſe.** Germ. **Widergedächtnuß.** Gall. *Reminiſcence*, *Souvenance*. Angl. Remembrance.

REMISSIO FEBRIUM, eſt incaleſcentiæ ſupra modum ſanguinis ceſſatio, quæ in febribus intermittentibus abſoluta eſt, in continuis vero partialis.

REMORA, eſt Inſtrumentum Chirurgicum apud Hildanum, quo os femoris fractum reſtituitur.

RENES Græcis νεφροὶ. bini ſunt in abdomine, ſub Hepate & liene ſitum habent; dexter in homine inferior quam ſiniſter eſt: conſtant maxima ex parte ex cananiculis exiguis, qui à glandulis circa arteriarum extremitates adiacentibus oriuntur & ſerum ex illis ſuſcipiunt, quod exinde ad caruncalas papillares, pelvim, & uretheres foras deducitur per veſicam. Belg. **De Nieren.** Germ. **Die Nieren.** Gall. *Les Roignons*, *Reins*. Angl. The Reynes, Kindneys.

RENES SUCCENTURIATI, vide *Capſula Atrabilariæ*.

REPELLENTIA ſunt, quæ ut dicunt, veteres, ſua frigiditate, vel aſtringendi vi, fervorem & affluxum humorum reprimendo ac poros & meatus partium claudendo, intumeſcentiam partis imminuunt, & allabentes humores alio pellunt. Sed ejuſmodi Medicamenta è foro Medico ſunt abigenda, talis enim affuxus non datur, multo minus, alio pelli poſſunt, qui hoc dicunt, ſanguinis periodo contradicunt. Gr. ἀποκρουστικά. Belgicè **Te rugdrijvende Middelen.**

REPERCUTIENTIA, idem quod *Repellentia*.

REPOSITIO, eſt operatio Chirurgica, qua membrum aliquod, quod loco ſuo debito excidit, cum

cum violentia & artificiosè, in pristinum locum reponitur. Belg. **Herstelling**. Germ. **Herstellung**. Gall. & Angl. *Reposition*.

Res Naturales, sive *res debita* aut *ordinata* nam ut diximus *natura* non datur, vulgo recensentur tres: Sanitas, Sanitatis causæ; & Sanitatis effecta. Alii septem enumerant, ut Elementa, Temperamenta, Humores, Spiritus, Partes, Facultates, Actiones: sed Elementa & Temperamenta pertinent ad Physicam; Humores, Spiritus & Partes, sanitatis causis annumerantur, quæ constant ex bona temperie & apta conformatione, facultates & actiones, sub Sanitatis effectis constituuntur. Belgis **Natuurlijke dingen.** vel potius **de behoorlijke** vel **ordentelijke dingen.** Germ. **Naturleiche sachen.** Gall. *Chose Naturelle.* Angl. Naturall things.

Res Non Naturales sunt sex, Aër, Cibus & Potus, Motus & quies, Sommus & vigilia, Animi pathemata, excreta & retenta. sic appellantur, quia si modum excedant, sæpe morbis ansam præbent. Nescio cur dicantur *non Naturales*, nam ut alibi diximus, non datur *natura*: quod subintelligitur recensuimus, pertinent igitur ad sanitatem, & ad morbos, prosunt enim & nocent: Sine illis nemo vivit, dicantur ergo potius *Res necessaria*. Belg. Dicuntur **niet Natuurlijke dingen**/ sed potius **Noodsakelijke dingen.** Germ. **Nicht naturleiche Sachen.** Gall. *Chose non Naturelle.* Anglicè Not Naturall Things.

Res Præter Naturam sunt, Morbus, Morbi causæ, & Symptomata sive morbi effecta. Cum nulla sit natura, nihil igitur præter naturam esse potest. Dicantur potius *Res non Necessaria*, sive *peccantes*. Belg. **Tegennatuurlijke Saken** vel **sondigende dingen.** Germ. **Gegen naturleiche Sachen.**

 Gall.

Gall. *Chose contre Nature.* Angl. Things Against the Nature.

Resina Gr. ῥητίνη, sunt arborum aut herbarum concretæ lachrymæ, ut *Mastix*, thus, *Ammoniacum*, *Terebinthina* &c. Quæ tempore & solari calore indurantur. Belg. **Hars.** Germ. **Hartz.** Gall. *Resine.* Angl. Rosin.

Resolventia, sunt medicamenta, quæ particulis suis spirituo-sulphureis, particulas corpori aut parti impactas, dissipare, sunt apta nata. Belg. **Verdrijvende middelen.**

Resolutio, idem quod *Paralysis.*

Respiratio est thoracis alterna dilatatio & contractio, qua aër nitrosus per asparam arteriam ejusque partes vesiculares accensionis gratia modo impellitur modo ex iisdem, una cum vaporosis effluviis ejicitur. Causa respirationis non in thoracis dilatatione & contractione tantum videtur consistere ut vulgò censetur, sed in tunicæ fauces, asperamque arteriam ad intimos usque recessus, obtegentis etiam contractione. Belg. **De Ademhaling.** Germ. **Der Athemhalung/ Athemzug/ Erschaubnng.** Gall. *Respiration, Respirement.* Angl. a Breathing.

Rete Mirabile, sic dicitur ob mirabilem structuram, constat ex plurimis arteriolis, subjicitur cerebri basi & glandulam pituitariam in ambitu suo complectitur, à lateribus ossis sphenoidis: usus est ne sanguis subito nimis ad cerebrum ruendo, aliquo modo supprimat; in homine & equo, qui generosis effectus edunt, non ita invenitur. Belg. **Het Wondernet.** Germ. **Das Wundernetz.** Gall. *Rets merveilleux.* Angl. The Wondernet.

Reticularis Plexus, idem quod *Choroides.*

Reticulum, idem quod *Omentum.*

Re-

RETIFORMIS PLEXUS, vide *Plexus Retiformis.*

RETIFORMIS TUNICA, est quædam interioris substantiæ nervi optici in oculo expansio, quæ se habet ut paries albatus in camera obscura, qui species visibiles per foramen cameræ atratæ admissas excipit, repræsentatque. Vide *amphiblestroides*. Belg. Het Netvlies. Germ. Das Netzhäutlein. Gall. *La Retine*. Angl. The Nets Fleece, Netlike Tunicle.

RETINA TUNICA, vide *Retiformis* & *Amphiblestroides*.

RETORTA, *cornuta* sive *matracium* est vas Chymicum, ex vitro, lapide, ferrove conflatum, figura rotunda, ad cujus latus rostrum est, flexum, retortum, & cavum, quo destillanda ingeruntur & egeruntur. Belg. Een retort / Kromhals. Germ. Retort / Storckenschnabel. Gall. *Cornue*, *Retorte*, *Matras*. Angl. a Retort.

REVERBERATIO CHYMICA, est ignitio, qua corpora igne vivo, in furno reverberii, calcinantur.

REVERBERIUM, est fornax chymica, qua corpora ignienda vel destillanda, calcinantur vel urgentur. Belg. Een weerstuit Oven. Germ. Reverberier Ofen. Gall. *Reverbere*. Angl. Idem.

REVULSORIA V. S. est, qua sanguis in partem aliquam irruens, in contrarium, per venam, in parte satis remota & apposita incisam, avertitur. Verum cum illa *Revulsio* ob circulum sanguinis fieri non potest, illa revulsio jam negatur. Belg. Verleiding. Germ. Wiederumführung. Gall. & Angl. Revulsion.

REVULSIO, vide *Antispasis*.

RHA, idem quod *Rheum*, & ita per excellentiam vocatur *Rhaponticum*, ab amne *Rha* voca-

tur, qui suas aquas per Tanaim fluvium tandem in Pontum Euxinum evomit. alii putant Rha Significari radicem, & radicem esse ponticam. Est radix purgans, flava, longior Rhabarbaro.

RHABARBARUM, idem fere ac *Rheum*, sed melior radix est flavi coloris, intus variegatum instar nucis moschatæ diffractæ, alias non valet, mitissime purgat, & astringit. Volunt nomen componi ex *Rha* radice, & barbarum, ac si esset Barbarorum radix. Duplex *verum de lavantes*, quod flavius & melius: alterum muscoviticum, quod obscurè flavum & vilius. Dicitur Arabibus *Raved* In china provenit, unde in Indiam & Turciam, hinc Venetias defertur, & quidem vel navibus vel itinere terrestri. Vide Rhaponticum.

RHABDOIDES SUTURA, idem quod *Sagittalis*.

RHACHIS, idem quod *Spina dorsi*.

RHACHISAGRA, est *Arthritis Spinalis*, in dorso.

RHACHITÆ vocantur musculi dorsales, qui universis costarum commissuris, in toto thorace, superinjecti sunt, à posteriore parte, nihil relinquentes, quod non contegant, sed omnes costarum radices, & vertebrarum processus, qui à lateribus sunt, adhæc, quid inter ipsas radices est, complectitur. Belg. De ruggegraads spieren. Germ. Das ruckgrads mauß. Gall. *Muscle de l'epine du dos*. Angl. The Brawn's of the Chine bone.

RHACHITIS, est medulla spinalis, quæ suo loco videatur. Item, morbus Anglis frequens, qui est inæqualis nutritio cum partium laxitate, mollitie, debilitate, languore, ignavia, torpore, capite justo majore, infra caput macie, protuberantiis circa articulos, incurvatione ossium, angustia pectoris, tumida

mida abdominis impletione, Hypochondriorum tensione, tussi &c. nomen ab Anglis inditum est, *the Rickets*: sed quia in medulla spinali quandoque causa latet, haud incongruè à CL. Glissonio Rhachitidis nomine indigatur. Belg. **Lendebang.** Germ. **Der lenden kranckheit.** Gall. *Rhachite*.

RHACOS, à ῥήγνυμι rumpo. est linteamentum lacerum & detritum, & exinde ulcera quædam hoc modo nominantur, quæ lacera sunt & detrita. Dicitur & *Rhacosis*. **Een gescheurde sweer.**

RHACOSIS, idem quod *Rhacos*.

RHAGADES, Latinis scissuræ, fissuræ, rimæ, ut in aliis corporis partibus accidunt, manibus, pedibus, labris, uteri osteo: ita enim in ano, ac recti intestini extremitate, ac in sphinctere seu musculo anum claudente accidere possunt. Suntque rhagades seu scissuræ, ani oblonga quædam in eo ulcuscula sine tumore iis similia, quæ interdum in manibus à magno frigore excitantur. Suntque alia superficialia saltem, alia profundiora: alia sine duritie & callo, alia callosa, latera habentia: alia humida & saniem fundentia, alia sicca & cancrosa. à ῥήγνυμι, rimo. Belg. **Berstenl / klooven des Fondaments.** Germanicè. **Spalt.** Gallicè. *Fente*. Anglicè. Chinks, Clefts.

RHAGOIDES, est *uvea tunica* oculi ab uvarum colore ita dicta, ordine secunda, quæ & perforata à structura, alias & choroides. B. **Het druiven-vlies.** Germ. **Der trauben hautlein.** Gall. *l'Uvée*. Angl. The grape fleece.

RHANTERES, dicuntur oculorum anguli interiores, naso proximi: qui & πηγαὶ vocantur, seu *Fontes Lachrymarum*. Vide *Canthus*.

RHAPE, *Sutura*, quando vulnera consuuntur mediante emplastro conglutinante. Item suturæ

 cran

cranii ita vocantur de quibus suo loco. Vide *Sutura*.

RHAPONTICUM, eadem ferè radix est ac *Rhabarbarum*, sed magis oblonga, imo & vires eædem. sunt qui putant *Rhabarbarum* & *Rhaponticum*, eandem esse radicem, prout hodie in officinis prostat; suprema nempe & crassa radicis pars esset *Rhabarbarum*, inferior & crassa Rhaponticum. Defertur ad nos ex Asia, sic fortè vocatur ex *Rha*, radice, & *Ponticum*, quia in Ponto nascitur. Belg. **Raponticum.** Germ. Rhapontick. Gall. & Angl. *Rhapontick.*

RHEGMA, est partis alicujus ruptio: ut ossis, peritonæi, oculi &c. à ῥήγνυμι rumpo.

RHEUM, idem quod *Rha*.

RHEUMA, est humoris è naribus in subjectas partes fluxio, ut in coryza contingit. à ῥέω fluo. B. **Een bloeyinge / snof / sinkinge.** Germ. Ein fluß. Gall. *Rheume*, *Rhume*, *Fluxion.* Angl. Rheume, Catharre.

RHEUMATISMUS, est dolor vagus, ubique ferè apparens in corpore, sæpe febriculam, tumorem, phlogosin &c. comitem habens. à ῥέω fluo. unde Rheumatici dicti. Belg. **Vloeyinge.** German. Flüssig / das fluß fallen. Gall. *Fluxion*, *rheumatisme.* Angl. Distilling.

RHEXIS, idem quod *Rhegma*.

RHINENCHYTES, est siphonculus quo medicamenta naribus immittuntur. ex ῥὶς nasus, & ἐγχύω Germ. der nasen sprütz. Gall. *Seringue pour le nez.* Angl. The nostrils syringe.

RHIZOTOMUM MEDICAMENTUM est, quod morbum funditus & radicitus evertit. ex ῥίζα radix, & τέμνω seco. Belg. **Yets dat tot de wortel uit-drijft.**

RHO-

RHODELÆON, est oleum rosarum. ex ῥόδον rosa, & ἔλαιον oleum. Belg. **Rosen-olie.** German. **Rosen-oel.** Gallicè. *Huile de roses.* Anglicè. Rose oylie.

RHODINUM, est acetum rosaceum, aut aliud quid, ex *rosis* paratum. à ῥόδον rosa.

RHODIUM LIGNUM. Asphalatorum quatuor modernis innotuerunt species, cortice cinereo, ligno purpureo seu Dioscoridis. Secunda, colore Buxi. Tertia, Albicans torulo citreo. quarta, rubens. Verum officinis nostratibus non nisi secundam & tertiam suppetunt. Prior est Aspalati species Lobelii. Posterior, dicitur *Rhodium Lignum*, quibusdam *Agallochum*, *oleaque Æthiopica*. *Rhodium lignum* vulgare roseum habet odorem, durum est, in Insula Rhodo insulisque fortunatis, altitudine unius hominis crescens, crassititie cerasi, colorè fere macis. Belg. **rhodes hout** & **rosenhout.** Germ. **Rodiser-holts.** Gall. *Bois de roses.* Anglicè. Rose-wood.

RHUS, sive *Rhoë*, *Rhus culinarium*, *sumach.* Arbor est foliis fere fraxini, semen, quod officinis in usu est, Botri in modum crescit. Provenit in Hispania, Italia, Ponto &c. sapor est astringens. color castaneus. Belg. **Smack.** German. **Ferber-baum / schling-baum.** Gall. *Rhon.* Angl. sumach.

RHODOMELI, est mel rosarum. ex ῥόδον rosa, & μέλι mel. Belg. **rosenhonig.** Germ. **Rosen honig.** Gall. *Miel du roses.* Angl. rose hony.

RHODOSACCHARUM, est saccharum rosaceum. ex ῥόδον rosa, & σάχαρον *Saccharum.* Belg. **Rose suiker.** Gern. **Rose sucker.** Gall. *Sucre de roses.* Angl. Rose sugar.

RHODOSTAGMA est aqua rosarum. ex ῥόδον rosa, & ςάζω stillo.

RHOEAS, fortè à ῥέω fluo, quia flosculi statim deci-

decidunt, sic vocatur Papaver Rhæas, sive Papaver erraticum, rubrum, quod & inter frumenta sæpè reperitur. Contra affectus pleuriticos ejus syrupus & decoctio valde prædicatur. Belg. Rooden heul / wilden heul / kolle bloemen / kanker bloemen / klapper rosen / koorn rosen. Germ. Clapper rosen & korn rosen. Gall. *Coquelicoc*, *pavot savage*, & *Confanons*.

RHOMBOIDES, est par musculorum, initium habens à tribus inferioribus vertebrarum colli, totidemque superioribus vertebrarum dorsi spinosis processibus: mox oblique descendens, principio, fineque carnosum, ad scapulæ basin fertur; quam retrorsum, sed & oblique sursum agit. ex ῥόμβος figura quadrata; & εἶδος forma. Belg. tarbots gelijke spieren. Germ. Halbfisch gleiche mauß. Gall. *Muscle rhomboide* Angl. the rhomboine brawne.

RHOMBUS, est species deligationis chirurgicæ, figura rhombum referens, hoc est quadrangulum æquilaterum, sed non rectangulum: hujus deligationis variæ describuntur species. Belg. de tarbots band.

RHYPTICA sunt medicamenta detergentia & sordes abluentia. Quidam sumunt, pro *rupteriis*. à ῥύπτω sordes abluo.

RHYTHMUS, est certa, pulsuum, temporum, vitæ, ætatum, &c. proportio. à ῥυθμίζω ad numeros aptos refero.

RHYTIDOSIS est corrugatio alicujus partis. à ῥυτιδόομαι in rugas contraho.

RICINUS, est insecti species sub cute nostra.

RIGOR, Gr. ῥῖγος à ῥιγέω rigeo est convulsio subito incidens in cute, & quibusdam musculis artuum, lumborum ac colli, ita ut, qui corripitur rigore, primum sentiat concussionem ex subita & im-

improvisa contraxione, deinde aliquandiu ita contractus, rigidusque manet: unde in hoc differt ab Opisthotono & Emprosthotono, quod in rigore nullum membrum distorqueatur ab ordinaria, quæ in motu corporis esse solet, figura, at si ritè perpenderis, *Rigor* est primus gradus, & viam sternit ad Opisthotonum vel Emprosthotonum, utpote qui non sine rigore fiunt, sed ultra procedentes rigorem efficiunt cum insolita corporis figura: hic vero Rigor, de quo loquimur, vix alibi observatur, quam initio febrium intermittentium, & in omnibus fermè, qui moriuntur. Belg. **Styfigheid.** Germ. **grimme kelte.** Gall. *Roideur*, *Rigeur*. Angl. Stiff.

Rima Pudendi sive *Fissura magna* dicitur: quia ab ossium pubis inferiore parte ad anum usque fere pertingit; ita ut inter illam & anum spatium, quod perinæum sive interforamineum appellatur, vix pollicis transversi latitudinem excedat. hæc repetito coitu dilatatur. usus est canalis modo penem tanquam in fossam dirigere, urinæ aliisque corporis excrementis exitum præbere, & fœtus exclusioni inservire. Belg. **De schamelheids spleet.** Germ. **Der schammen spalt.** Gall. *Fente de la partie honteuse*. Angl. Split of the privities.

Rima, est ossis fissura, quando os aut cranium fere ruptum fuerit. Belg. **Een Spleet.** Germ. **Spalt.** Gall. *Fente*. Angl. Split, cleft.

Rimula Laryngis, est ea, quæ ab epiglottidis cartilagine clauditur, ne quid cibi aut potus in laryngem incidat; nam si quid casu illabatur, illico tussis oritur, & non raro suffocatio, tunc nos belgæ dicimus, **'t Is in de verkeerde keel.** Belg. **Het Spleetjen des Strottenhoofts.** Germ. **Spalt der gurgel.** Gall. *Fente*, *sifflet*. Angl. Split of the gullet pipe.

decidunt, sic vocatur Papaver Rhæas, sive Papaver erraticum, rubrum, quod & inter frumenta sæpè reperitur. Contra affectus pleuriticos ejus syrupus & decoctio valde prædicatur. Belg. **Rooden heul / wilden heul / kolle bloemen / kanker bloemen / klapper rosen / koorn rosen.** Germ. Clapper rosen & korn rosen. Gall. *Coquelicoc*, *pavot savage*, & *Confanons*.

Rhomboides, est par musculorum, initium habens à tribus inferioribus vertebrarum colli, totidemque superioribus vertebrarum dorsi spinosis processibus: mox oblique descendens, principio, fineque carnosum, ad scapulæ basin fertur; quam retrorsum, sed & oblique sursum agit. ex ῥόμβος figura quadrata; & εἶδος forma. Belg. **tarbots gelijke spieren.** Germ. Halbfisch gleiche mauß. Gall. *Musche rhomboide* Angl. the rhomboine brawne.

Rhombus, est species deligationis chirurgicæ, figura rhombum referens, hoc est quadrangulum æquilaterum, sed non rectangulum: hujus deligationis variæ describuntur species. Belg. **de tarbots band.**

Rhyptica sunt medicamenta detergentia & sordes abluentia. Quidam sumunt, pro *ruptoriis*. à ῥύπτω sordes abluo.

Rhythmus, est certa, pulsuum, temporum, vitæ, ætatum, &c. proportio. à ῥυθμίζω ad numeros aptos refero.

Rhytidosis est corrugatio alicujus partis. à ῥυτιδόομαι in rugas contraho.

Ricinus, est insecti species sub cute nostra.

Rigor, Gr. ῥῖγος à ῥιγέω rigeo est convulsio subito incidens in cute, & quibusdam musculis artuum, lumborum ac colli, ita ut, qui corripitur rigore, primum sentiat concussionem ex subita & im-

improvisa contraxione, deinde aliquandiu ita contractus, rigidusque manet: unde in hoc differt ab Opisthotono & Emprosthotono, quod in rigore nullum membrum distorqueatur ab ordinaria, quæ in motu corporis esse solet, figura, at si ritè perpenderis, *Rigor* est primus gradus, & viam sternit ad Opisthotonum vel Emprosthotonum, utpote qui non sine rigore fiunt, sed ultra procedentes rigorem efficiunt cum insolita corporis figura: hic vero Rigor, de quo loquimur, vix alibi observatur, quam initio febrium intermittentium, & in omnibus fermè, qui moriuntur. Belg. **Styfigheid.** Germ. **grimme telte.** Gall. *Roideur*, *Rigeur*. Angl. Stiff.

Rima Pudendi sive *Fissura magna* dicitur: quia ab ossium pubis inferiore parte ad anum usque fere pertingit; ita ut inter illam & anum spatium, quod perinæum sive interforamineum appellatur, vix pollicis transversi latitudinem excedat. hæc repetito coitu dilatatur. usus est canalis modo penem tanquam in fossam dirigere, urinæ aliisque corporis excrementis exitum præbere, & fœtus exclusioni inservire. Belg. **De schamelheids spleet.** Germ. **Der schammen spalt.** Gall. *Fente de la partie honteuse*. Angl. Split of the privities.

Rima, est ossis fissura, quando os aut cranium fere ruptum fuerit. Belg. **Een Spleet.** Germ. **Spalt.** Gall. *Fente*. Angl. Split, cleft.

Rimula Laryngis, est ea, quæ ab epiglottidis cartilagine clauditur, ne quid cibi aut potus in laryngem incidat; nam si quid casu illabatur, illico tussis oritur, & non raro suffocatio, tunc nos belgæ dicimus, **'t Is in de verkeerde keel.** Belg. **Het Spleetjen des Strottenhoofts.** Germ. **Spalt der gurgel.** Gall. *Fente*, *siflet*. Angl. Split of the gullet pipe.

R iij

Risus Sardonius est spasmus utriusque maxillæ.

Rob, idem quod *Apochylisma*.

Roborantia, idem quod *Cordialia*.

Robub, idem quod *Apochylisma*.

Rochum Alumen, sive *rupeum*. Forte à Gallica voce *Roch*, quod *Rupem* denotat, vulgo *alumen Rochæ* vocatur. Belg. Klip aluin. Germ. Stein alaun. Gall. *alum roche*. Angl. Rock alum.

Roriferus Ductus, idem quod *Ductus Chyliferus*.

Ros antiquis dicebatur, cum prima humitas ab extremitatibus vasorum excidit, & in membrorum substantiam dispersa est. Ros inquit *Galen*. 7. method: 6. Tertia humiditatis species unde partes corporis nostri nutriuntur, quæ continetur in omnibus animalis partibus, ceu Ros quidam per earum substantiam sparsus: hæc est antiquorum opinio. Belg. Douw. Germ. Tau. Gall. *Rosée*. Angl. dew.

Rosa, idem quod *Erysipelas*.

Rossalia & Rossania sunt nomina Neapolitana. ab aliis *purpuræ* vocantur & *rubores* ac *ἐρυθήματα*. Sunt maculæ rubræ & quasi ignitæ, cum vix afflatu digno tumore, per universum corpus, quasi quædam Erysipelata parva, in principio morbi seu die quarto vel quinto morbi erumpentia. Progressu morbi totum corpus occupant, ut id quasi ignitum appareat, ac si universali Erysipelate laboret; qui colorin declinatione iterum, ut in principio in maculas mutatur, quæ tandem septimo vel nono die evanescunt, epidermide sqammarum instar decidente.

Rostriformis Processus, vide *coracoides*.

Rostrum, dicitur fistula illa quæ galeis seu capitellis destillatoriis continua est, per qua ex galea liquor

destillatus in receptaculum suppositum destillatur. Belg. **De bek / de snuit.** Germ. **Schnabel.** Gall. *Bec*, *museau*. Angl. Snoute.

ROTATOR MAJOR, & *minor* sunt duo Apophysis in superiore parte ossis femoris, Trochanteres dicti, in quibus plurium tendines terminantur. Belg. **De opdreeens draperg.** Germ. **des ober schenckels umdraher.** Gall. *tourneur de cuisse*. Angl. A turner of the thig.

ROTULA, idem quod *Molagenu*.

ROTULÆ, vide *Tabella*.

ROTUNDUS MUSCULUS MAJOR brachii, qui brachium retro deorsum trahit, & deltoidi musculo contrariatur. ab inferiore scapulæ margine & extimo angulo, unde transversas quasdam complectitur fibras radiosas, pronatus, brevi latoque tendine, brachii ossis infra cervicem desinit. Alter *Rotundus minor* est seu *brevior*, totus carnosus est, qui initio acuto ex infimo scapulæ angulo pullulat; postea magis magisque crascescit ad medium usque ventrem, inde sensim gracilescens, acuto fine finitur in ligamentum, quo humeri caput vestitum est oblique situs est, aliisque *transversus musculus brevior* appellatur. Videtur non sine ratione, partem esse præcedentis rotundi majoris. Tertius *rotundus* radii est, *pronator* dictus, vide *Pronator*. Belg. **de ronde spier.** Germ. **der runde mauss.** Gall. un rond muscle. Angl. à round brawne.

RUBEOLA est species variolarum vel morbillorum, sunt enim exanthemata ac tubercula rubra, cum calore ac tussi invadentia, morbillis minus periculosa. Invadunt autem quandoque sola, quandoque inter variolas insperguntur, quandoque iis sanatis superveniunt. Belg. **roodjonk.** Germ. **Die ritteln** sive **rötteln** à rubore appellant.

Rubinus, est Gemma Diaphana rutilans, rubensque, (exigua portiuncula est rubicundi coloris) ac limam respuens. Rubedo ipsius est instar sanguinis, laccæ Indicæ aut coloris coccinei, Germ. Kermsine. Gall. *Escarlatte.* Angl. Scarlet, Crimson colour. Belg. schaarlaken koleur. Nobiliores Rubini in insula Zeilan nascuntur, alii qui minores, in Coria, Calecut, Cambria, & Bisnagari Optimi in flumine Pegu. Exploratur Bonitas ore & lingua. Nam duriores & meliores reputantur. Nascuntur in Lapidea matrice rosei coloris, primumque candicant, deinde paulatim rubescentes ruborem contrahunt. Hinc alibi immaturi. Nascunrur plerumque in aurifodina, ubi Saphiri reperiuntur. Gr. Ἄνθραξ. Arab. Jacut. Lat. Carbunculus, κατ' ἐξοχὴν Belgis rubijn. Germ. Rubin. Gall. *Le Rubis*. Angl. Ruby, Rubin.

Rubrica, vide in *Impetigo*.

Ructatio, sive *Ructus*, *Bombus*, aut *Eructatio*. Est flatuum ex ore egressus cum sonitu majore vel minore. Sed quatuor gradus agnoscit. I. Cum flatus copiose ejiciuntur. II. Cum eructandi conatus est major quam ructus, sæpe non sine dolore & flatuum ascensu in æsophagum cum descensu eorem mox subsequente. III. Cum in Nausea & ante Vomitum Ructus fiunt, aut magnus conatus. IV. Cum Ructus sonori sunt, & acres, acidi, salsi, fætidi aut humidi. Gr. Ἐρευγμὸς, Ἐρευγὴ, Ἐρυγμὸς. Belg. rispinge / ruypsinge / opripsing. Germ. Gorpß / reupß. Gall. *Rot*, *Rottement*. Angl. Belching vel Breaking of wind Upward.

Ructus, vide *Bombus* & *Ructatio*.

Rugitus est chyli & excrementorum intestinis contentorum, effervescentia, qua flatus & motus varii in intestinis concitantur & hinc inde per excre-

menta

menta volvuntur, cum exitus per os & anum facilis denegetur. Belg. rommelinge. Germ. Gemuummel. Gall. *Murmure*. Angl. Murmur.

RUPTIO, vide *Rhegma*.

RUPTORIUM, est Medicamentum causticum, quo abscessus sæpè aperiri solent, parantur vulgo ex lixiviis, vel ex crystallis lunæ aliisque rebus.

RYAS, est nimia lachrymarum fluxio præter ordinaria.

S.

S. N. idem quod SECUNDUM NATURAM. S. Græc. Σ vel etiam C. utrumque characterem enim græcis in usu fuisse docent Numismata. Alias Latinum S. est nota characteristica ponderis vel mensuræ, denotans dimidium præcedentis, vel *Semis*.

SABULUM, sive Arena sunt arenulæ in renibus aut vesica hærentes, quæ aliquando eminguntur. Gr. Ἄμμος & ψάμμος. Belg. Sand / Grabeel. Germ. Sand / das Griess. Gall. *Gravelle*. Anglicè Gravell.

SACCHARUM, seu *Sacchar*, *Zuccharum*, *Zachar*, *Zaccharum*, *Succharum*, *Mel arundinaceum*, *Mel Cannæ*. Arundo hæc non tantum in India Orientali & Occidentali, sed & in Africæ locis, imo & in quibusdam Europæ regionibus crescit. Exibet autem Saccharum, partim incisione Cannæ unde Saccharum instar lachrymæ exstillat, quod Candidum est & rarum; partim elixatione potissimum medullæ

ac Radicis, donec scil Saccharum in fundo instar salis concreverit. Vulgare Saccharum est succus ex arundinibus expressus, dulcissimus, concretus, & in salis formam redactus: ideoque *Sal essentiale* jure vocari potest. Pro varia præparatione varia sortitur nomima, ut *nigrum*, *rubrum*, *album*, *albissimum*, *cantum* seu *crystallinum*, *penidium* &c. Ex plumbo etiam paratur cum aceto destillato *Sal*, quod ob dulcedinem *Saccharum Saturni* appellatur. Belg. **Suiker**. Germ. Zucker. Gall. *Sucre*. Angl. Sugar. Arab. *Zazar Sudur*, *Sutter*.

Saccus, à σάττω onero, est intestinum cæcum quod sacci instar propendet. Belg. **Een Sak.** Ger. **Ein Sack**. Gall. *Sac*. Angl. a Sack.

Sacculi seu Ductus Adiposi, seu *Vesiculæ adiposæ* aut *lobuli*: observamus, ubicunque pinguedo est, præcipue circa cutim & in musculorum interstitiis, ibi inveniri multiplices membranas sacculorum adinstar, & lobulorum excavatorum, quæ substratæ cuidam membranæ crassiori, adhærent. Per hanc propagari venas & arterias, quarum trunco à lateribus pinguedinis moles, veluti milii acervus, cumulatur. Vasa sanguinea expandi in ramos, arborum instar, quorum extremitatibus appenduntur membranosi sacculi seu lobuli, pinguedinosis globulis referti, qui veluti folia arboris adnata, arboris exactam figuram complent. Membranosi isti sacculi variè figurantur. Sunt enim leviter depressi & ovalem pene figuram habent, instar glandularum conglomeratarum. Nectuntur ad invicem membranis, quibus efformantur, & vasorum rete. Glandulas habet copiosissimas, mediantibus quibus pinguedo & adeps ex arteriis immediate accipitur & exinde sacculos adiposos. Belg. **smeer sakjen.** Germ. **Der feiste säcklin.** Gall. *Sachet Graisse*. Angl. The Fat Sacks.

SAC-

SACCULUS CHYLIFERUS sive *Roriferus*, est inferior pars ductus chyliferi, cui omnes venæ lacteæ secundi generis, & plurima vasa lymphatica inosculantur. Belg. **de gyl-sak.** Germ. **weisse saftsl der gyl sack.** Gall. *sac chylifere.* Angl. The chyle sack.

SACCULUS CORDIS, vide *Pericardium.*

SACCULI MEDICINALES componuntur ex variis simplicibus, scopo medici convenientibus; eaque si opus fuerit conteruntur; sacculoque, cujus figura parti affectæ quadrat, excipiuntur, qui sæpè, ne materia in unum locum coacervetur, acu, in quibusdam locis intersuitur. Belg. **popjes.** Germ. **sackl beutel.** Gall. *un sachet, pochette.* Angl. à little sack, bag.

SACER IGNIS, vide *Herpes Exedens.*

SACER MORBUS, vide *Epilepsia.*

SACRA FISTULA, idem quod *Medulla Spinalis.*

SACRUM OS, Græcis πλατὺ, ἡ, ἱερὸν ὀςῦν, ὑποσπόνδυλος, τρητὸς κόκκυξ. Constat ex vertebris inferioribus sex, cui ossa coccygis annectuntur, in abdomine à parte posteriori constituit pelvim. Belg. **Het heilig been.** Gern. **Des heiligen bein/ das grosse ruck bein.** Gall. *L'os Sacrum.* Angl. The holy bone.

SAGAPENUM, lachryma seu gummi est Ferulæ in Media nascentis, ejusdem cum succo nominis, ex qua sauciata educitur. Nascitur in Media regione, unde Alexandriam, ac hinc Venetias atque in alia Europæ loca transportatur. Optimum debet esse Syncerum, translucidum, foris colore fulvo vel russo, intus albido, gustu acre, odore gravi, porrumque æmulans. Appellatur & *Sacopenium*, *Serapinum*, *Sacopenium* &c. Belg. **Gom Sagapeen.** Germ. **stra=pinsaff.** Gall. *Sagabene.* Angl. Sagapen, Serapin.

SAGITTALIS SUTURA, vel veruculata,

Græcis ὀβελιαῖα. est illa quæ à coronali incipit, & in Lambdoidem desinit. Belg. **de pijl-naad.** Germ. Die pfeilnaat. Gall. *la suture Sagittale.* Angl. The Shaft Suture.

SAL, est triplex, *fixum*, *volatile* & *compositum* seu *neutrum*. *Fixum* est quod vi Ignis sursum non pellitur, ut sal tartari, cardui benedicti &c. & licet volatile sit, tamen ab aliis particulis ita fixum est redditum, ut motum ignis sequi nesciat. Longè secus se habet *volatile*, quod minimo ignis calore sursum evehitur, & inter salia simplicia recenseri debet. Sal neutrum est alumen, nitrum, vitriolum, sal marinum & fossile &c. quia constant ex sale puro & acido, & ab invicem tantum differunt, quod hoc alias particulas admixtas habeat quam illud. Salia vocantur quoque *Alcalia*, ex *al* arabica particula intensiva, & *Kali*, herba quædam marina sedi instar, sed coralli forma & Kali. fortè derivatur à græco ἅλς sal. Belg. **sout.** Germ. saltz. Gall. *sel.* Angl. salt.

SALACITAS, vide *Satyriasis.*

SALIVA & *Salivum*, quibusdam *Sputum*. Græc. πτύελον & σίελος, est liquor insipidus, à glandulis maxillaribus segregatus & in os per ductus peculiares effusus, ut os & œsophagum madefaciant, masticationi ciborum inserviat, eosque in ventriculo aliquomodo digerat & fermentet. Belg. **speekzel.** Germ. Geiffer. Gall. *Salive, Bave.* Angl. Spet, Spetting, Spuing.

SALIVANTIA, sunt medicamenta quæ salivam copiosè eliciunt, inter quæ Mercurialia Principem sedem obtinent. Belg. **Quyl-middelen.** Germ. Geiffer mittlen. Gall. *Remede Salivante.* Angl. the Spetting remedye.

SALIVATIO est sputi vel salivæ per medicamenta salivantia evacuatio, ut sunt mercurialia, quando-

que

quæ tamen in morbido statu pro ptyalismo sumitur. Belg. **Een salibatie / speekzel-making.** Germ. salivatie. Gall. Angl. *Salivation.*

SALIUNCA, Germanicum est vocabulum, quo significatur *Spica celtica vera*, quam in pharmacopoliis, *Spicam Romanam* appellant. Vide ulterius de *Spica celtica.*

SAL NITRUM, sive *Halinitrum*, idem quod *nitrum*, seu *Salpetra.*

SALPETRA, idem quod *nitrum.*

SALVATELLA, est vena quæ à brachii ramis tendit ad digitum minimum. Belg. **De hoofd-beschermster.** Germ. **Die miltz ader.** Gall. *La Salvatelle.* Angl. The Salvatelle.

SANGUIFICATIO, vide *Hæmatosis.*

SANGUIS, est liquor rubicundus, venis, arteriis, aliisque partibus contentus, qui constat farragine omnis generis partium alimentarium, quæ papillas intestinorum possunt ingredi, estque nutritionis & vivificationis materia, magnumque corporis stabilimentum. detegit Microscopium sanguinem ex globulis constare, & febrilem ex vermiculis. vocatur etiam *cruor*, anima *Virgilio.* ψυχὴ *Aristoph.* αἷμα, ἔαρ *Poet.* Belg. **Het bloet.** Germ. **Blut.** Germ. *du sang.* Angl. blood.

SANGUIS DRACONIS est lachryma rubra ex trunco arboris Draconis diebus canicularibus partim sponte, partim vulnere caudici illato emanans, quæ postea exiccatur. Arbor ista crescit in insula porto sancto. truncus est admodum durus, superius dividitur in octo & plures ramos, qui iterum subdividuntur, in cujus extremitate folia se erigunt instar Pancratii, vel jucæ Americanæ, memini hanc plantam vidisse Amstelodami. Fructus cerasis similes sunt, colore subflavo, gustu subacido. Intus dicunt, de-

tracta pelle, draconem repræsentare. Sunt qui *Dioscoridis* cinnabarim esse velint. Germ. *αἷμα δρακόντιον*. Belg. **Dralien bloed.** Germ. **Drachen blut.** Gall. *Sangue Dragon*. Angl. Dragons blood.

Sanies, est pus cruentum & crassum. Belg. **bloedig etter.** Germ. **Blutig eyter.** Gall. *Boue Sanglante d'ulcere*. Angl. Bloudie matter.

Sanitas, vide *Hygieia*.

Sapa, vide *Apochylisma* & *Defrutum*.

Saphæna, est vena cruralis. Fortè a *Σαφὴς* manifestus, quia manifestè demonstrari potest. Belg. **De moeder-ader.** Germ. **Die frauwen / vel rosen ader** Gall. *La saphene*. Angl. the saphene.

Saphatum, est exulceratio crustosa in capite, non absimilis Achori. vide *Achor*.

Saphyrus, est Gemma cæruleo colore, pellucida & diaphana. Sunt aliquæ colore cæruleo albidæ, aliæ cæruleo saturo: hæ mares, illæ fæminæ appellantur, aliæ omni colore carent, albæque vocantur. Orientales inveniuntur in Calecut, Cananor, Bisnagar, zeilan, & præstantissimæ in regno Pegu. Occidentales, variis in locis reperiuntur. Confinia Bohemiæ, & Silesiæ satis præstantes ferunt. Præstantiores tamen sunt orientales. Color in igne facile aufertur. Belg. **Sapphier.** Germ. **Sapphir.** Gall. *Sapphir*. Angl. Saphire.

Sapientiæ Dentes, vide in *dentes*.

Saponea, est linctus ex amygdalis confectus.

Sapor, vide *Gustus*.

Sarcites, idem quod *Anasarca* & *Leucophlegmatia*.

Sarcocele, est Hernia carnosa testiculorum ex *σὰρξ* caro; *κήλη* tumor. Belg. **Een vlees-breuk.**

Sarcocolla, est lachryma gummea in grabulis, mannæ seu pollini Thuris similis, colore subrussa

ruffa vel flava, sapore amara, dulcedinemque, glycyrrhizæ æmulans, post se relinquente. profluit ex arbore quadam exotica, spinosa & nodosa, ejusdem cum lachryma nominis, quæ tum sponte, tum sauciata lachrymam illam profundit. Adfertur nobis ex Persia. ex σὰρξ caro, & κόλλα gluten, quia dicitur ossa Conglutinari. Belg. **Vleis-lijm.** Germ. **Fleisch leim.** Gall. & Angl. *Sarcocolle*.

SARCOEPIPLOCELE, est *Hernia carnosa omentalis*, quando omentum in carneam substantiam accrescit, & induratur; sive circa umbilicum, sive in scroto fiat. ex σὰρξ caro, ἐπίπλοιον omentum, & κήλη tumor. Belg. **Eens nabels vleis breuk.** Gem. **Der nabels-fleisch bruch.** Gall. *Hernie carneuse de nombril.* Angl. flesh chap of the navil.

SARCOMA, est carnis excrescentia. Item, molarum in utero productio. à σὰρξ caro; & κομίζω porto, affero. Belg. **Een vleesig uitwas.** Germ. **Fleisig Außwasch.** Gall. *Sarcome.* Angl. Flesh waxe.

SARCOMPHALUM, est carnosa in umbilico excrescentia, ex σὰρξ caro; & ὀμφαλὸς umbilicus.

SARCOPHAGUM, idem quod *Cathæreticum*.

SARCOSIS, vide *Sarcoma*.

SARCOTICA sive carnem generantia sunt, quæ moderato calore & vi detersoria, sordes è vulneribus & ulceribus tollendo, partiumque temperiem conservando efficiunt, ut alimentum in partem solutam commode impellatur. à σαρκόω incarno. Belg. **Middelen die Vleis doen groejen.**

SARDIUS LAPIS, seu *Sarda*, est Gemma semidiaphana, loturæ carnis, seu carni sanguinolentæ similis, unde & *Carneolus*, vel Corrupte *Corneolus* vocatur. Non omnes uniusmodi inveniuntur colores, alii enim sunt rubri, alii exigua sanguinis rube-

 dine.

dine. Laudatissimus carneolus in sardinia invenitur hinc in Epyro & Ægypto, sed Babylonius Cæteris præfertur, Indici & Arabici etiam non contemnendi ut nec Europæi. Nam in Bohemia, Silesia, aliisque regionibus præstantes inveniuntur. Belg. **Sardus / Carneool**. Germ. Carneol. Gall. *La Carneole.* Angl. Sarda, Carneol.

SARDONIUS RISUS, est risus præter voluntatem nobis adveniens.

SARE, idem quod *Essere.*

SARSA PARILLA, Radix est fere insipida, lignosa, fibrosa & uniformis. Color externus obscure griseus, vel aliquantulum flavescens. Adfertur ex nova Hispania, Peru, aliisque locis Americanis, quam maximè smilacem asperam referre asserunt. Præscribitur in podagricis doloribus, Lue venerea, aliisque morbis. Belg. **salsa Paril / stekende Winden.** Germ. Sarsa Parill. Gall. *Salse Parrille.* Angl. Salsa Parille. Dicitur & *Zarzapillo.*

SARTORIUS MUSCULUS, sive *Fascialis longus*, est inter eos qui tibiam movent. Hic interiori ilii ossis tuberculo affixus, decussatim cæteris superstratus musculus anteriori sub genu tibiæ ossis acutæ eminentiæ implantatur. Belg. **De Windel-spier / snyer-spier.** Germ. Windlen Mauß. Gall. *Muscle Fasciale.* Angl. a Swadle Brawn.

SASSAPHRAS arbor est prægrandis, nascens in Florida, folio ficulneo, , Cortice ex fulvo nigricante, aliquantulum acri sapore, sed aromatico, odore ferè fœniculi & cinamomi mixto redolente. Dicitur & *Paname.* Cortex & lignum in morbis podagricis & lue venerea in maximo usu sunt, præsertim si ex radice fit, quippe radix reliquis partibus prævalet, adeoque & ejus cortex. Belg. **sassaphras-hout.** Germ. **Fenchelholz.** Gall. & Angl. Sassaphras.

SA-

Saturantia sunt quæ acidum è corpore nostro absorbent. Vide *Absorbentia*.

Saturnus, per eum intelligunt Chymici plumbum.

Satyriasis, *Satyriasmus*, *Priapismus* vel *Salacitas*, est nimia in Venerem, Propensio, hinc Satyriasis dicta, quod Satyri tales esse creduntur. *Priapismus* autem est Priapus sive virilis membri invita erectio, etiam absque appetitu congressus, convulso & Tetano diu affecto pene, quod non sine dolore fieri solet, ita ut tensio à coitu peracto non remittat, uti in Satyriasi accidere solet, licet & in hac mox nova erectio, eaque sæpius subsequatur: habet tamen Priapismus id quoque, quod subinde remittat, mox iterum revertatur, unde partim convulsio, partim motus convulsivus est: Reperiuntur vero hi affectus complicati cum aliis morbis, & quidem Satyriasis cum Elephantiasi, Priapus cum Gonorrhæa & Salacitas in iis qui multi roboris sunt, in hernia colica cum multis flatibus, Calculo, Epilepsia, & Cæteris aliquando incidit Priapismus, subsequente pollutione, id quod etiam in animi deliquio & iis evenit, qui laqueo suspenduntur: hic quoque spectat *Pollutio* dicta *Nocturna*, quæ etiam diurna est, ac verius diceretur somnosa, id est, in somno & insomnio contingens. Dicitur & *Tentigo veretri*. à σάτυρος simeus silvestris hominem referens, & venerem summopere appetens. vel à σάθη membrum virile. Belg. **Venusquelling/ Schaegts-stedigheid.**

Satyriasmus, idem quod *Satyriasis*.

Saxifraga, seu *Lithontriptica* sunt ea quæ calculum frangunt. Belg. **steenbrekende Middelen.**

Scabies, Græcis ψώρα. est humida vel sicca; humida est cutis inæqualitas cum pustulis humidis & pu-

purulentis cum prurigine quadam coniuncta: Sicca est quadruplex, Pruritus, Impetigo, Psora & Lepra; de quibus suo loco. Belg. schurft. Germ. Raud/grind/kratze. Gall. *La, Gale, Rongne.* Angl. a Scab, a Scalde, vel Scabbednesse.

SCALA, est instrumentum Chirurgicum, quo articuli dislocati restituuntur, dicitur quoque *Ambe.* Gr. Κλίμαξ. Belg. Een Leder/ Ladder. Germ. Ein Leiter/ stegen. Gall. *Eschelle.* Anglicè a Ladder.

SCALENUM, est par musculorum cervicem extendentium; oritur à prima thoracis costa vertebrarumque cervicalium processibus transversis anteriori tamen parte fibris obliquis adhærentes in ipsis finem suum consequuntur. Perforati sunt ut Nervis cervicalibus ad brachium tendentibus, venis & arteriis viam præbeant.

SCALPELLUM, vide *Scalprum.*

SCALPELLUM UMBILICARIUM, ὀμφαλιστὴρ *Poll.* quo obstetrix præcidit infantium umbilicos.

SCALPRUM CHIRURGICUM Celso, *Scalpellus* eid. *Phlebotomum* Isidor. φλεβότομον, μαχαιρὶς Ammonio, Μαχαιρὶς ὀξυβελὴς Hippocr. Galenus φλεβότομον vocat. Idem μαχαιρίδα σηθοειδῆ nominat, quod Σμιλίον γαστροειδὲς Galenus; nimirum cujus medius alvus latior fit & ventrosior. Vide *Lancetta.* Belg. Vlym/ Laat-yzer/ Lancet. Germ. Ein Fliettmesser/ Laßeysein/ Lanzet. Gall. *Lancette.* Angl. Launcelet.

SCALPRUM RASORIUM, idem quod *Raspatorium.*

SCAMMONIUM, *Scammoneum*, *Scammonia* & *Scammonea*, est succus inspissatus ex lactescente radice alicujus convolvuli, Scammonea dicti; Extrahitur

tur ſuccus vel radicem adhuc creſcentem incidendo, vel eadem (dubio procul cum foliis & caule) prælo ſubmittendo. Planta ſmilax eſt, & floſculos producit albos. Eſtque Planta Syriaca, Monſpeliaca, Valentina &c. Optimum eſt quod ex Antiochia adfertur, dein Armenium, Europæum omnino pravum eſt. Probatur quod nitidum, ſplendidum, (inſtar Gummi) rarum, cito liqueſcens, friabile, colore, cum frangitur, fulvo, non valde ponderoſum, tactu linguæ lacteſcens, nec vehementer eam calefaciens, (nimirum hoc Tithymalli admiſti ſignum eſt) purgans eſt egregium. Scammonium cum cydoniis præparatum dicitur *Diacrydium*, quaſi diceres *δακρύδιον*, ſive lachrymulam.

SCAMNUM HIPPOCRATIS, eſt Inſtrumentum longitudine ſex ulnarum ſeu cubitorum, membris luxatis & fractis reſtituendis, accommodatum. Belg. **De Bank van Hippocratis**. Germ. **Ein ſchemel van Hippocraat**. Gall. *Un Bank de Hippocrates*. Angl. Bench of Hippocrates.

SCAPHA, dicitur ambitus auris interior, exteriori oppoſitus.

SCAPHOIDES, eſt tertium os tarſi in pede, Naviculare, dictum, à Scaphæ ſeu cymbæ ſimilitudine: connectitur cum talo, & tribus oſſibus poſterioribus.

SCAPULA, vide *Homoplata*.

SCARIFICATIO, eſt inciſio cutis ſcalpello vel phlebotomo· quæ fit cum vel ſine cucurbitulis; ſine cucurbitulis fit in membris & partibus gangræna corruptis, ne ſc: Separatio procraſtinetur. Cum cucurbitulis autem fit, ut extrahatur ſanguis. Græc. Ἐγχάραξις, *καταχασμός*. Ἀπόσκηψις *Hippocr*. Ἀποχασμός. Belg. **Inſnydinge / ſcarificering / vlemen / ſchrabben.** Germ. ſchreſſen. Gall. *Ventouſer*. Angl. Cupping.

SCA-

SCARIFICATORIUM, est instrumentum quo scarificatio sive incisio fit. Belg. **Een Scherf-yser.** Germ. Schrepffeysen. Gall. *Scarificatoire.* Angl. Ferè idem.

SCAURUS, est is cui tali sunt extantes.

SCELETUM, est ossium totius corporis arida compages, arte anatomica articulis suis conjuncta. à Σκέλλω arefacio. Belg. **Een Geraamte.** Germ. Ein Beincörper / Beingerust. Gall. *un Squelette.* a Skeleton.

SCELOTYRBE, est cruris perturbatio, nunc ad hanc, nunc ad illam partem inclinans, sæpe ex scorbuto proveniens. ex Σκέλος crus, & τύρβη tumultus. unde aqua scelotyrbitis, quæ adversus scorbutum usurpatur. Belg. **Blaauw-scheut.** Germ. Mundfäule / schurbock. Gall. *Scorbut.* Angl. Scurvy.

SCHESIS, est corporis dispositio: unde schetica febris, quæ in dispositione est, non in habitu. à σχηματίζω dispono, effingo.

SCHETICA FEBRIS opponitur Hecticæ, schetica quippe in sanguine ita radices egit, ut facile curam admittat; Hectica vero in ipsa ἕξει sive partibus solidis ita altius radicata est, ut non nisi difficulter medicamentis curetur.

SCHIDACEDUM, est fracturæ species, per ossis longitudinem, non per transversum factæ, quæ καυληδὸν vocatur. vide *Cauledon.*

SCHISMA, est scissura in dura vel molli parte. à χίζω findo.

SCHIATICA, vide *Arthritis.*

SCIRRHOSIS, idem quod *Scirrhus.*

SCIRRHUS, & *Scirroma*, Barb. *Sclirosis*, est tumor durus, lividus, renitens, & doloris expers. à σκιῤῥόω induro. Belg. **Verhard geswel / een knoest-geswel.** Germ. Harte / Härtigheit. Gall. & Angl. *Scirrhe.*

SCHÆ-

SCHÆNANTHUM, juncus est arabicus, qui & fœnum Camelorum appellatur. est valde aromaticum, & fere roseo sapore, altitudine unius pedis; flosculos etiam aromaticos in summitate gerit, crescit in Arabia, uti hic loci graminum species. Belg. Kemels hop / vel kemels strop. Germ. Camels-heu / Camel-stroh. Gall. *Pasture de Chameau.* Angl. Camels-hay. ex Σχοῖνος fœnum, & Ἄνθος flos. vocatur & *Squinanthum.*

SCILLA idem quod *Squilla.*

SCLERIASIS, est alicujus partis induratio. à σκληρέω induro.

SCLEROMA, idem quod *Scleriasis.*

SCLEROPHTHALMIA, est Lippitudo dura, cum dolore, motu oculorum tardo, rubedine & siccitate. à σκληρὸς durus, & ὀφθαλμία dolor oculorum. Belg. Hardigheid der oog-schelen.

SCLEROTICA, vide *Cornea.* à Σκληρόω induro.

SCLEROTICA, sive indurantia sunt, quæ partes firmius inter se conjungunt: idque vel tenues & molles dissipando, vel eas interdum retinendo. Illud fit, ubi per nimis calefacientia scirrhus induratur; hoc, ubi, per sempervivum, solanum, portulacam, vel lentem palustrem, aliave refrigerantia & astringentia, pars ex. Gr. œdematosa duritiem acquirit. Ideoque horum materia, in calefacientibus, & refrigerantibus, ac astringentibus, est quærenda, à σκληρέω induro. Belg. Verhardende middelen.

SCLERUNTICA, idem quod *Sclerotica.*

SCLIROSIS & *Scliroma*, idem quod *Scirrhus.*

SCOLIASIS, est spinæ dorsi, in hoc aut illud latus distorsio. à σκολιόω intorqueo.

SCOLOPOMACHÆRION, est cultellus chirurgicus, quo vulnera thoracis angusta dilatantur; mag-

nis

nis item tumoribus aperiendis ſummopere convenit; abdominis item aperturæ, maximè utilis. ex σκολόπαξ gallinago, & μάχαιρα culter.

SCORBUTUS eſt intemperies Belgis mare accolentibus endemia, qua manus, pedeſque, maculis ſæpe lividis conſpurcantur, accedit item crurum debilitas, oris fætor, dentes vacillantes, ſanguinem manantes gingivæ, ſpaſmi, dolores, arthritideſque vagæ, colica & ſexcenta alia. Eſtque vel ſalino ſulphureus, vel ſulphureo-ſalinus; Item vel in ſanguine, vel in nervoſo ſucco, vel in utriſque ſimul, quod ſymptomatibus indicatur. Antiquitati hunc morbum non fuiſſe incognitum liquet ex *Hippocrate* Lib. II. Cap. XLII. ſcorbuti ſymptomata enarrat evolvitque. Belgicè **De ſcheurbuik / blaauw-ſchuit / ſchimmelziekte / blaauw-zugt.** Germ. Schurbuck / Scharbock / Schorbock / ſchor-mund. Gall. *Scurbut.* Angl. Scurvie.

SCORBUTICA, ſunt medicamenta acidum temperantia, & diaphoreſin procurantia, quibus ſcorbutus medetur. Belg. **Scheurbuiks middelen.**

SCORIÆ, ſunt recrementa metallica. Belg. **Schuim der metalen.** Germ. ſchlacken. Gall. *l'Ecume, l'impurite.* Angl. Droſſ, ruſt of metals.

SCORTUM, idem quod *Scrotum.*

SCOTODINOS, idem quod *Scotomia.*

SCOTOMA, idem quod *Scotomia.*

SCOTOMIA, Vertigo, δῖνος, ἴλιγξ, ἴλιγγος, σκότωμα, σκοτωματικὸν πάθος *Ægin.* σκοτόδινος *Hippocrates* σκοτοδινία *Platoni.* eſt ſpirituum animalium circumgyratio, ita ut, objecta externa videantur circumrotari. à σκοτόω obſcuro. Belg. **Draainge in 't hooft / ſuiſelinge / ſwymelinge / hooft-ſwymel.** Germ. Ein ſchwindel. Gall. *un Vertiginoſite, tenebroſite, tournement*

nement de tête. Angl. a turning round, vel rowling in ones head.

Scriptulus, vide *Scrupulus*.

Scrobiculus Cordis, idem quod *Anticardium*.

Scropha, idem quod *Scrophula*.

Scrophula, ſeu *Struma*, *Chœres*, χοιράδες, quia porcas infeſtare ſolent. glandulæ p. s. & adventitiæ, ſive tumores p. s. glandularum colli vel aurium renitentes, propria tunica contenti. Belg. klieren/ krop-zweeren. Germ. Kropff/ kruſe. Gall. *Eſcrouëlles*. Angl. The kinges evill.

Scrotocele, eſt Hernia ſcroti. Vide *Hernia*.

Scrotum & *Scrotum* Gr. ὄσχεος, ταῦρος, ποιεῖν *Nicand. ſcol.* πλωῖσχη & πυνίσχη θορράλιω invenio apud *Erotianum* fortaſſe rectius πυεῖνα. eſt ſacculus, quo teſticuli viriles continentur, conſtans ex cute, panniculo carnoſo, tunica Erythroide & Elythroide: in medio lineam habet ſecundum longitudinem, dextram à ſiniſtra parte dividens: ad faciliorem extenſionem & corrugationem pinguedine caret. Belgicè Het kloot-ſakje/ balſak. Germ. Der Hoden ſack. Gall. *La bourſe des teſticules*. Angl. ſack of the ſtones.

Scrotum Cordis, vide *Pericardium*.

Scrupulus, eſt tertia pars drachmæ, continet ſcrupulus grana viginti ſeu obulos duos. vocatur item *ſcriptulus* & *ſcripulus* Belg. Een ſcrupel. Germ. ſcrupel. Gall. & Angl. *ſcrupule*.

Scutalis Cartilago, idem quod *Enſiformis*. item idem quod *Thyroides*.

Scutiforme Os, idem quod *Mola genu*.

Scutiformis Cartilago, vide *Enſiformis* & *Thyroides*

Scutum, idem quod *Mola genu*.

Scu-

SCUTUM, item est emplastum *scutum* referens, quod stomacho, cordi aliisve locis applicatur. Belg. **Een schild-gelijke pleister.** Germ. ein schilt pflaster. Gall. *Emplastre scutiforme*. Angl. schield plaister. *scutum* quoque significat patellam seu molam genu, ideoque *os scutiforme* appellatur, vide suo loco.

SCYBALA, sunt excrementa alvina in globulos, velut ab ovibus aut capris, excreta.

SCYPHO, est infundibulum in cerebro: item meatus palato pituitam, ab osse cribriformi adducentes: sic appellatur, quod Scythæ simili vase vinum bibebant.

SCYTALIDES, vocantur ossicula digitorum singulorum terna, excepto pollice, qui duo habet, mutuo inter se colligata, & ordine succedentia, veluti in acie, turma equitum, quæ σκυτάλη vocatur. latine *internodia*.

SEBEL, idem quod *Pannus oculorum*.

SEBESTEN, prunorum species est, dicuntur & *Myxa* & *Mixaria*. Crescunt in Ægyto pruni instar. flores parvi, albi & geranio proximi, à quibus fructus crescunt parvis rotundisque prunis similes, quorum nuclei tricostati cernuntur, viscosi sunt admodum masticati, exterius, siccati nigri, pro tussi assumuntur. Belg. **Borst pruimen/ sebesten**. Germ. Brust beerlein. Gall. & Angl. sebesten.

SECTIO CÆSAREA, vide *Hysteromotocia*.

SEC. NAT, significat Secundum naturam, vide infra suo loco.

SECUNDÆ idem quod *Secundinæ*.

SECUNDINÆ sunt tres membranæ, Chorion, Alantois & Amnion, quæ una cum placenta uterina & lochiis, ab utero post partum excluduntur. Belg. **De nageboorte.** Germ. Nachgebuhrt/ affter geburt. Gall. *l'Arriere faux*. Angl. The secundine.

SECUN-

SECUNDUM NATURAM, quando omnia ſeſe debito modo habeant, ut in ſtatu ſanitatis. Cui opponitur *Præter naturam*, in eo ſtatu omnia male aut peſſime ſunt. vide quid de *Natura* dixerim.

SEDIMENTUM URINARUM ſunt particulæ à ſucco nutritio reſiduæ, una cum ſero à ſanguine ſecretæ, quæ, præponderante gravitate, in urinis ſubſidunt.

SELIBRA, eſt libræ dimidia pars, ſive unciæ ſex. Belg. **Een halfpond.**

SELLA EQUINA; ſeu *Turcica*, componitur interius ex quatuor proceſſibus oſſis Sphenoidis: continet glandulam pituitariam, & rete mirabile in brutis. Belg. **Het Saal-been.** Germ. **Das ſattel bein.** Gall. *l'Os de ſelle.* Angl. ſaddle bonne.

SELLA SPHENOIDIS, vide *Sella equina.*

SELLA TURCICA, vide *Sella equina.*

SEMEIOSIS, idem quod *Diagnoſis.*

SEMEN, eſt humor albus, calidus & ſpirituoſus, craſſus, viſcidus, ſubſalſus, ex ſanguine tenuiſſimo in teſtibus & Epididymidibus elaboratus, qui ad generationem fœtus, per vias proprias in uterum muliebrem ejaculatur. ibi enim à materia mucilaginoſa comprehenditur. eſt & in fœminis alia materia, ſemen appellata, ea enim ex lacunis, proſtatis glandulosæ vaginæ ſubſtantiæ inſertis, provenit, quod non raro in laſcivientibus prorumpit & foris emittitur: facit plurimum ad titillationem, ut concupiſcibilis eſſet coitus. ſecus in fœminarum ovariis ſive teſticulis, in quibus ova reperit *inſigniſſimus de Graaf*, quæ maturitatem adepta, à tubis & foliaceo ornamento comprehenduntur, uteroque materno traduntur. vocatur item, genitura *Plin.* ſemen genitale, urina genitalis. σπορὰ, σπέρμα, δρόσος Ariſtoph. γονὴ, θορὸς, θορὴ, *Aretæo.* Belg. ſaad.

Mm Germ.

Germ. ſaamen. Gall. *ſemence*. Angl. ſeed.

SEMEN, in officina minutiores plantarum fructus denotat, ex quibus ſimile naſci poteſt.

SEMICONGIUS, eſt dimidium congii, eſt nomen menſuræ liquidorum, continens aquæ libras quinque, olei libras quatuor cum dimidia.

SEMICOTYLE, eſt dimidium cotylæ. Vide *cotyla*.

SEMICUPIUM, idem quod *Inſeſſus*. eſt dimidium balneum, cui æger umbilico tenus inſidet.

SEMILUNARES VALVULÆ, vide *Valvula*.

SEMIMEMBRANEUS, ſeu *ſemimembranoſus muſculus*, eſt inter tibiæ motores. ab eadem, cum bicipiti, meta provectus, in tibiæ uſque oſſis involucrum tendinis lati productione extenditur. hic à diſſimili tendinum, ſupra carneam ſuperficiem, inflexione tendinis reſpectu membranæ præ ſe fert ſpeciem. Belg. **De half vliesige spier.** Germ. **Halb Fliesiger mauß.** Gall. *Muſcle ſemimembranoſe*. Angl. The ſemimembronous Brawne.

SEMINERVOSUS MUSCULUS, eandem hic cum ſemimembranoſo ſortitur alligationem, præterquam quod poſterius paulo atque inferius, tibiæ affigitur, uſque etiam ad oſſis medium provehitur, antequam tendinis arripit occaſionem. hujus tendines, ſeparatas cum teneant carneas claſſes, muſculum conſtituunt, intuitu primo, in duos diviſum, cum revera unus idemque maneat. Belg. **De half senuwagtige spier.** Germ. **Halb zennige mauß.** Gall. *Muſcle ſeminervenſe*. Angl. The ſeminervous Brawne.

SEMIOBOLUS, eſt oboli dimidium, vide quantitatem, *oboli*.

SEMIOTICA, eſt pars Medicinæ, ſanitatis & morborum ſigna tradens. à σημειόω ſignifico.

SEMIS

Semis vel *Semissis*, est unciæ dimidia pars, & scribitur S. vel ℥ß.

Semisideratus, idem quod *Hemiplegia.*

Semispeculum, est Instrumentum Chirurgicum, ad dilatandum vulnus, in collo vesicæ. Belg. **Een halve spiegel.**

Semissis, vide *Semis*,

Semispinatus Musculus, est dorsi musculus; oritur à spinis ossis sacri & lumborum omnibus apophysibus lumborum transversis, spinisque vertebrarum thoracis omnibus affigitur, easque amplectitur, donec in spina thoracis prima sibi ponit terminum, dorso movendo una cum aliis musculis & extendendo destinatos. Belg. **De halfgratige spier.** Germ. Halbgratige Mauß. Gall. & Angl. Muscle Semi spinate.

Semiuncia, seu *Semuncia*, est uncia dimidia, vide *Semis* & scribitur ℥ß. Belg. **Een half once.** Ger. **Ein Loth.** Gall. *Demie once:* Angl. halve Once.

Semuncia, idem quod *Semiuncia.*

Senna, estque Alexandrina, quæ & Orientalis, Ægyptiaca & Syriaca dicitur, quæ habet folia acuta, & ea est præstantissima: vel Italica, foliis magis obtusis, quæ priori substituitur. Appellatur & *Sena.* Estque planta sese erigens, floribus luteis instar coluteæ, folia habet oblonga, subviridia: post flosculos folliculi prodeunt semen continentes, renemque figura referentes. Belg. **Senebladen.**

Sensorium Commune, est illa pars in cerebro ubi sensuum nervi terminantur, quæ est initium medullæ oblongatæ, non vero glandula pinealis ut quidam ἐγχειρήσει anatomicæ imperiti statuerunt, Græc. τὸ πρῶτον αἰσθητήριον. Vide *Aistheterium.*

Sensus Gr. αἴσθησις, est receptio, qua motus à corpore aliquo objecto, fibrillis nervorum impressus

ſenſorio communi, ſive initio medullæ oblongatæ vel potius animæ mediantibus ſpiritibus animalibus in nervis exiſtentibus, communicatur. Vide *Aiſteſis.* Belg. **Sin / Bevat.** Germ. Empfindlichkeit / Sin. Gall. *Sens, Apprehenſions.* Anglicè The Senſe, perceiving.

Seperatorium, eſt vas Chymicum vitreum oleis ab aqua ſeparandis deſtinatum. Eſt vas tranſmittens quodammodo uniforme, oblongum, orificio ad capacitatem auricularis digiti aperto, cui materia infunditur, & fundo, in modum acus acuato materiam rurſus emittendi gratia, præditum. In Medio ventricoſum eſt, ad capiendam materiæ ſufficientem capacitatem. Belg. **Schei-glas / ſcheituig / ſchei-trechter.** Germ. ſcheidetrechter. Gall. *Un Separatoire.* Anglicè a Separator by Sifting.

Sehphyrus, eſt inflammatio uteri indurata.

Sepiæ Os, vide *Os Sepia.*

Seplasiarius, à foro Capuæ in Italia nomen habet *Seplaſia* dicta; erant ii, qui odoramenta & unguenta aromatica divendebant. Tunc temporis circumforanei ita vocantur, & Pharmacopæis illud nomen, ſed improprie, quoque attribuitur.

Septa, idem quod *Septica.*

Septana, dicitur de febre, quæ ſeptem dierum ſpatio periodum abſolvit. An detur dubitandum. Belg. **Sevendaagſe koorts.**

Septica ſive *Putrefacientia* ſunt, quæ calore & acrimoniâ malignâ, carnem tenuem colliquant, putrefaciunt, & corrumpunt. à σήπω putrefacio.

Septum Auris, eſt membrana Tympani, vide *Tympanum.*

Septum Cordis; eſt carnoſum interſtitium Ventriculum dextrum à ſiniſtro dividens. Belg. **Het Herte**

Herte schot. Germ. Dats Hertz schüt. Gall. *La taille du Corps.* Angl. The middle part of the Heart.

Septum Lucidum, est sepimentum, propter tenuitatem diaphanum, cerebri ventriculos distinguens. Belgicè Het doorschijnende Spiegelblies.

Septum Narium, est Sepimentum illud quo nares ab imvicem in duo foramina dividuntur. Belg. Het Neusschot. Germ. Der Nasen unterscheid. Gall. *La Taille des Narines.* Angl. The middle-part, or Bridge of the nostrils.

Septum Transversum, vide *Diaphragma.*

Septunx, est pondus unciarum septem.

Serapium, idem quod *Syrupus.*

Sericum: est tegmen bombycinum. Illud crudum & integrum folliculi serici dicuntur, qui Hyacinthorum confectionem ingrediuntur. Belg. Zijde. Germ. seyden. Gall. *Soye.* Angl. Silke.

Serpigo, vide *Lichen.*

Serra est Instrumentum Chirurgicum quo ossa serrando auferuntur. Gr. πρίων. Belg. Een Zaag. Germ. sägen. Gall. *Sie*, *Scie.* Angl. a Sawe,

Serratus Musculus quadruplex est, *Postici*, habentur duo & totidem *Antici*. *Posticus primus superior*, tenui ac membranoso principio, à tribus inferioribus vertebrarum colli posticis processibus, primaque spinæ productus, post in descensu carnosus ad tres quatuorve superiores costas feruntur, prout duobus aut tribus dentatis productionibus præditus fuerit costas sursum trahere videtur. Alter *Posticus inferior*, non minus dorso quam lumbis adhæret. Ab ilii ossis margine, sacri posteriore sede, spinosisque lumborum processibus ortus, à costis, quibus omnibus inferius duplici tendinea insertione, trium circiter di-

gitorum à spinis spatio alligatur, maximum fibrarum accipit acervum. Alterum par *Anticum* est. Istius inferior musculus major est, latus & undique carnosus, cum abdominis obliquo descendente serratam compagem efficit. Oritur carnosus ex basi interna scapulæ, alii à costis duabus supernis usque ad claviculam, quæ costæ videntur immobiles. Porrigitur tendine quinque inæqualibus extremis ad costas quinque superiores, nonnunquam & ad inferiores seu breviores duas, quas attollit. Alterum par *Superius Anticum minus* sub pectorali musculo latens, Costis superioribus quatuor, prima excepta, totidem extremitatibus adnascitur, hinc ad scapulæ processum coracoidem implantatur. Antrorsum ad thoracem scapulam adducit. Belg. **De Zaagspier.** Germ. **säg-mauß.** Gall. *Muscle serrate.* Angl. The sawe Brawne.

SERUM, Gr. ὀῤῥὸς, est humor aqueus; tenuis, subflavus, & subsalsus, constans ex plurima aqua, mediocri sale & pauco sulphure; usus est ut sit vehiculum sanguinis seu alimenti, deinde ut sanguinem diluat, ab adustione arceat, & ut commodè ad minimas partes, alimentum propellatur, aptum natum. Apud Hippocratem vocatur ὄχημα τῆς τροφῆς. Belg. **Wei / Hui.** Germ. **schotten / käßmolcken.** Gall. *Laict clair*, *Megue*. Angl. Whay.

SESAMOIDEA OSSA, sunt ossicula, 16, 19, 20, & plura aliquando, à figurâ sesami seminis dicta, quæ in internodiis manuum & pedum reperiuntur. Belg. **De Zaatbeentjes.** Germ. **samen beinleins.** Gal. *Les os Sesamoides*. Angl. Seed-bones.

SESCUNCIA, sive *Sesquiuncia*, continet unciam unam & semissem, sive drachmas duodecim. Sic notatur ℥iß.

SESQUIHEMINA, est Hemina una & dimidimidia.

Sesquilibra, est libra una & dimidia.

Sesquiobolus, est obolus unus cum dimidio sive grana quindecim.

Sesquicyathus, est Heminæ quadrans, vel sextans cum uncia dimidia.

Sesquiplum, est libra una cum dimidia.

Sesquisextarium, est sextarius unus cum dimidio.

Sesquiuncia, idem quod *Sescuncia*.

Setaceum, pertinet ad Operationes Chirurgicas, est cum cervix acu compungitur, vulnusque per setas aut ligulam apertum servatur, ut per id vitiosi humores evacuentur. Sed intentio illa nullius est momenti, nam per illud ulcus nihil evacuatur quam pus in ipso ulcere generatum, ideoque materia morbifica non exantlatur: Et si quis attentus fuerit ad rem, nunquam experietur, morbos hoc modo, nisi casu, vel ab aliis medicamentis, aut bona diæta, curari; idem sit dictum de *Fonticulis*. hæc enim circuitui Sanguinis contrariantur. Belg. **Een Seton.** Germ. idem uti & gallis & Anglis.

Sevum est pinguedo duriuscula, sumiturque à solis quadrupedibus corruptis.

Sexcunx, idem quod *Semiuncia*.

Sextans, est libræ sexta pars, uncias duas continens.

Sextarius, mensuræ Romanæ genus est, quod si melle repleatur, pendet vncias triginta; si oleo uncias octodecim; si vero aqua repleatur, pendet aquæ uncias viginti. Capit (ut alii dicunt) mensurales uncias viginti olei: pondere vero habet uncias sedecim, Drachmas quinque & scrupulum unum. continet duas heminas vulgo, seu uncias decem & octo. Dicitur sexta pars Congii. Belg. **Een halve mate.**

SEXUNX, est pondus sex unciarum, sive libra dimidia.

SEXUS, sive *cunnus*, est differentia inter marem & fœminam. Belg. **Geslagt / kunne / sexe.** Germ. Geschlecht. Gall. *sexe.* Angl. a Kind, or sexe.

SIAGONAGIA, est arthritis Maxillarum, à σιαγὼν maxilla, & ἀγρεύω capio. Belg. **'t Flercijn der kake.**

SIALISMUS, idem quod *Ptyalismus.*

SIALOCHUS, idem quod *Ptyalismus.*

SIALON, seu *Sielos*, idem quod *Saliva.* à σιελίζω salivam emitto.

SIBILUS AURIS, idem quod *Tinnitus auris.*

SICILICUS, seu *Sicilium*, ponderis nomen veterinariis usitatum, pendens unciam dimidiam sive drachmas quatuor; alii putant esse quartam unciæ partem.

SIDERATIO, idem quod *Sphacelus.*

SIEF ALBUM, est Collyrium siccum; vide *Collyrium.*

SIELISMUS, idem quod *Salivatio*, à σιελίζω sputum emitto.

SIELOCINETICA, idem quod *Salivantia*, ex σίελον sputum, & κινέω moveo.

SIGMOIDES sunt Apophyses ossium semilunares; ut processus Ancyroides scapulæ, & sinus ossis radii, græcorum antiquorum C referentes.

SIGMOIDES item sunt valvulæ tres arteriæ magnæ, circa cor foris spectantes, ut sanguinis recursus inhibeatur. à littera C, seu sigma & εἶδος forma. vide *Valvula.*

SIGNUM MORBI Gr. σημεῖον est, quicquid sensibus nostris obvium, vel morbum, vel aliquid ad

ad ipsum pertinens, potest indicare, quare id quod ad curationem necessariam pertinet, indicatur. signum est morbi causa vel Symptoma: signum est proprium vel commune: proprium separabile; proprium inseparabile sive Pathognomonicum; Synedreuon; Epiphainomenon; Bonum; Malum; Certum; Incertum, Salutare; Lethale &c. *Signa Sanitatis* sunt, Actiones integræ, Qualitates convenientes, excreta & retenta benè convenientia. Belg. **Teiken der siekte.** Germ. Zeichen von der Kranckheit. Gall. *Signe de Maladie.* Angl. a token of the disease.

SILIQUA, Græcis κεράτιον est dimidium lupini, & siliquæ sex pendent scrupulum. semen autem in siliqua contentum, non tota siliqua intelligitur: & id mediocre, non enorme & habitius; neque strigosum & emaciatum, quare hordei aut tritici grana usurpamus, quæ hodie minimum pondus faciunt, velut olim grana lentis. *Siliqua*, est etiam folliculus, sive integumentum, cui grana leguminum includuntur.

SILIQUÆ DULCES, quorum arbor *Ceratonia* appellatur. Crescunt in Regno Neapolitano, insula Creta, Syria, Hispania &c. Fructus sunt siliquæ instar oblongi & plani, extus colore castanei; intus semina fere continent, ut cassia fistula; fructus ipsi dulces sunt, ideoque in morbis pueumonicis usu veniunt. Belg. **Sint jans-brood.** Germ. Johanns brodt. Angl. St. Johns-bread.

SILO, est is, qui habet nasum resimum, hoc est, sursum versus repandum, more simiæ. Belg. **Kamuis neus.** Germ. Rumpffnaß.

SIMILARES PARTES sunt, quæ sibi ubique per totum similes sunt, ut os, Cartilago, Ligamentum, membrana, tendo, fibra, vena, Arteria, Cutis,

Caro, Adeps, Pili, Ungues &c. Notandum tamen, illas partes non adeo esse similares, quam creditum vulgò fuerit, Venæ enim & arteriæ in varias tunicas sibi dissimiles dividi possunt: Cutis item ex variis fibrillis, vasculis & glandulis constat, & sic de cæteris. Vulgo decem his versiculis continentur. ut

Cartilago, Caro, Membrana, Arteria, Nervus,
Vena, Ligamentum, Cutis, Os, Lentissima Fribra.

Vulgo *simplices partes* dicuntur. B. **eenbaantige deelen/ enkele deelen/ similare deelen.** Germ. einfältige theilen. Gall. *Les parties similaire.* Angl. The simple parts, similar parts.

SIMPLICES PARTES, vide *Similares partes.*

SIMPLICIA sunt medicamenta singularia & non composita, ut sunt radices, herbæ, semina, flores, gummi, succi, partes animalium &c. B. **enkele genees-middelen.**

SIMUS, est cui nares depressæ superius. Græc. σιμὸς. B. **stamnus.** Germ. schaaffnas/ flachnas. Gall. *Camus.* Angl. Flatte nose.

SINAPISMUS, est medicamentum capiti conveniens, ex *Sinapi, Raphano silv. sale* & *Fermento acido* paratum. à Σίνηπι sinapi semen. B. **een mostert-pap.** Germ. Senff papff. Gall. *Sinapisme.* Angl. Mustard Cataplasme.

SINAPIUM, est embamma vel intinctus, ex semine sinapi paratus.

SINCIPUT, Græc. Βρέγμα, est pars anterior à fronte, usque ad suturam coronalem. B. **'t voorste deel des hoofds.** Germ. der vordertheil des haupt. Gall. *le devant de la tête.* Angl. The fore parte of the heade.

SINGULTUS Græc. Λυγμὸς & λύξ à λύζω singultio. Est respiratio brevis interrupta, cum expiratione, quæ sonitum acutum edit: molestus item est

eſt, nec ſine aliquo, ut plurimum, dolore in cordis regione. Laborant aut Singultu, qui cibo aut potu non ſatis bono ſe impleverint; maxime autem nonnulli febricitantes, Hyſtericæ affectione afflictæ fœminæ: imo ſæpe ii, qui Pleuritidem, colicam, Nephritidem, Iliacam paſſionem, gravem Vomitum, alvi fluxum vel Dyſenteriam patiuntur: quinimo cum aliis convulſionibus incidit, & à vomitoriis & catharticis, aut julapiis refrigerantibus perperam datis, à cibis nimis celeriter ingeſtis ſæpe efficitur; quinetiam moribundos exercere ſolet. Denique reperitur ſingultus non lethalis, qui per aliquot hebdomadas perſeverare ſolet. Belg. den Hik / Hok. Germ. Klutzung / das Klutzen. Gall. *Hoquet*, *Hochet*. Angl. Yexing, Hicket, Sobling.

Sinus, eſt cum abſceſſus & ulceris initium ſatis anguſtum adparet, profunditas vero ſe in latitudinem diffundit. Græcis κόλπος, ὑπόνομον ἕλκος Dioſc. Belg. Boeſem zweer. Germ. Buſem geſwâr. Gall. *le Sein Surgidoire*. Angl. Boſome of an ulcer.

Sinus Meningis, ſunt cavitates, quas Galenus ventriculos craſſæ membranæ vocat: primus & ſecundus ſive laterales inter cerebrum & cerebellum ſitum habent, & deſinunt in ſinubus vertebralibus; tertius ab oſſe cribriformi incipit & in medio priorum ſinuum finem conſequitur; quartus à glandula pineali oritur & in medio lateralium ſinuum deſinit: quorum inſertio vocatur *Torcular Herophili*: cranio egreſſi partim venis jugularibus continuantur, partim per totam medullæ ſpinalis partem ad os ſacrum uſque deſcendunt. uſus eſt venarum vicem agere, nam omnem ſanguinem à cerebro & cerebello accipiunt & partim in venas jugulares, partim in ſinus vertebrales ſe exonerant. Belg. Hock-hollen. Germ. Buſem-hole. Gall. *Sein*. Angl. Boſome cavitie.

Sinus Ossium sunt cavitates, quæ capita aliorum ossium admittunt.

Sirenes, idem quod *Sirones*

Siriasis, est cerebri & meningum, ab ardore solari, inflammatio seu (rectius) incalescentia; pueris propter tenuitatem cranii, frequens. à σίρος cavitas sincipitis.

Sirones sunt pustulæ, quæ in vola manus & pedum plantis oriuntur, in quibus minutissimum quoddam vermiculorum seu pediculorum genus sub cuticula latet.

Sitis est defectus humoris (salivæ nempe) ad irrigationem partium internarum, necessarii; quo phantasia sibi potum imaginatur in auxilium. Sitis etiam est ordinaria, quæ homini sano obtingit; vel præter ordinaria & nonnunquam depravata quæ ægris. Græcis δίψος Belg. Dorst. Germ. Durst. Gall. *soif.* Angl. Thirst.

Smile est *scalpellum*, sive instrumentum chirurgicum, quod utrinque aciem habebat, & lineas utrasque, utrinque curvas; sed alteram concavam, alteram vero illi oppositam, gibbam. Cuspis autem acuta erat; diversi generis erant; aliud magnum, aliud parvum, aliud mediocre.

Smyrna; idem quod *Myrrha.*

Soda, idem quod *Cephalalgia.*

Soda, idem quod *Ardor ventriculi.*

Soda, sunt cineres ex herba kali usti, quibus vitra conficiuntur.

Sol, quid sit notum. Sed à Chymicis sumitur pro auro: adeo ut Medicamenta solaria sint ex auro parata.

Solen, Chirurgis est instrumentum oblongum, intus cavum, in quod membrum fractum, crus aut femur, imponitur, aut continetur.

Solens Musculus, est latus & tibiæ fibulæque

læque ossis commissuræ posterius insertus robostissimus existit, suræque maximum constituit molis partem. Variam ab tendinum connexionem, varios fingit, ut Gastrocnemius, musculos. Belg. **De Sool spier.** Germ. **solen mauß.** Gall. *Muscle de Plante.* Angl. The Sole Brawne.

SOLUTIO CHYMICA, est operatio qua corpus quodcunque mistum in quinque sua principia, Spiritum nempe, Salem, Sulphur, Aquam & Terram, ex quibus omnia mista conflata sunt, recluditur. Belg. **Ontdoening der Schei-konst.** Germ. **Entbinding der Chymischer sachen.** Gall. & Angl. Solution.

SOLUTIO CONTINUI est, quæ partium cohærentiam & unitatem dissolvit: ut in vulneribus, ulceribus, fracturis &c. Belg. **Een scheiding des geheels.** Germ. **Entbindung eines theils.** Gall. *Solution de quelque partie.* Angl. Solution of the parts.

SOLUTIVE, idem quod *Laxantia.*

SOMNAMBULO, vide *Noctambulo.*

SOMNIFERA Græc. ὑπνωτικά, sunt, quæ sulphureis suis fœtidis particulis, ex sulphure nempe & sale fixo constantibus) spiritus animales, profligant, extingunt & eorum generationem aliquo modo impediunt, unde quies eorum & somnus concitatur.

SOMNUS, est pororum cerebri & nervorum considentia & angustatio, à quiete spirituum animalium orta, qua sensus externi ab operationibus externis desistunt. Somnus dicitur *naturalis* vel *præternaturalis*, qui iterum divina vel diabolica. vocatur item *Sopor* & *quies.* Græc. ὕπνος Belg. **Slaap.** Germ. **Schlaff.** Gall. *Sommeil.* Angl. sleepe.

SOMNOLENTIA continua, est assidua in somnum procidentia & inclinatio; oritur, quod pori extremi corticalis substantiæ cerebri viscositate quadam obliterantur & clauduntur, ita ut liber transitus & ge-

generatio spiritibus animalibus denegatur.

SOPHRONESTERES, sunt sapientiæ dentes, vide *Dentes*.

SOPORARIÆ ARTERIÆ, idem quod *Carotides*.

SOPORIFERA, idem quod *Somnifera*.

SORA, idem quod *Essere*.

SORBETTUM, vulgo *Serbet*.

SORY, est minerale lapidosius & vehementius compactum quam *Chalcitis* aut *Misy*, sed & crassissimum, fricatum scintillas *Miseos* emittens, *Chalcitis*, *Misy* & *Sory* mineralia sunt, inter se origine & viribus conjunctissima. Nimirum ex sory fit chalcitis, ex hac Misy. in ducatu Brunsviciensi inveniuntur.

SPAGYRICA CALCINATIO, vide *Calcinatio Philosophica*.

SPAGYRICA MEDICINA quam vocem nonnulli ἀπὸ τοῦ σπᾶν & ἀγείρειν, à segregando, & conjungendo, quod heterogerea separet, & homogenea iterum conjungat; deductam putant. idem quod *Hermetica Medicina*.

SPARADRAP, sive *Sparadrapum*, est linteum utrinque unguento spisso vel emplastro tinctum, & hoc modo fit; post liquationem unguentorum vel emplastrorum, linteum penitus immergitur, quod tinctum extrahitur, extenditur & in usum medicum asservatur.

SPARGANUM, vide Fascia. à σπαργανόω fasciis ligo.

SPARGANOSIS, est mammarum, à nimia copia lactis, distensio. à σπαργανόω fasciis distendo.

SPARSI MORBI, vide *Sporadici*.

SPASMA, idem quod *Spasmus*.

SPASMODICA, sunt medicamenta spasmum pel-

pellentia. Belgicè **kramp en stuip-middelen.**

SPASMOLOGIA, est de contractione nervorum & tendinum enarratio. ex σπασμὸς contractio, & λέγω enarro. Belg. **Verhalinge der kramp.**

SPASMUS, & *Spasma*, ut cum *Doctiss. Willisio* loquamur, denotat quemlibet motum convulsivum in genere: nam *Cardanus* affectus convulsivos dividit dupliciter, in Tetanum & spasmum; per illum contractionem constantem, qua membrum rigidum & inflexile evadat; per hunc vero motus celeres & conconcussiones; quæ interjecta quiete, alternatim cessent redeantque, intelligit. Spasmus fit cum acri dolore in artubus, crure, sura, pede, &c. Spasmus fit, qui aut momento uno aut altero, aut aliquot horis perseverat; accidit vero ægris & iis qui utcumque sani sunt; in febribus, scorbuto, crapula, & sæpe in somno: ac cui semel evenit, ei solet sæpe contingere, ita ut somnus interrumpatur. Hujus species sunt, spasmus in vulneribus, spasmus cynicus, Strabismus, risus sardonius &c. à σπάω contraho. B. **De kramp.** Germ. **Krampff.** Gall. *Spasme.* Angl. Crampe.

SPASMUS CYNICUS, sive *canina convulsio*, est convulsio musculorum oris. Hoc est, quando musculi maxillares convelluntur, & os, nasus, oculus, atque adeo dimidii faciei pars in obliquum & in rugas torquetur, imo & irati canis effigiem repræsentant, ita ut qui correpti, efflare aërem, aut humorem expuere nequeant, saliva ex ore fluente. Belg. **Honds trekking.** Germ. **Hunds krampff.** Gall. *Convulsion de chien.* Angl. the doggs crampe.

SPATHA, est instrumentum oblongum, ex argento chalybe, cupro aut ligno confectum: inferius latum, quo electuaria vel conservæ, absque manuum inquinatione commodè tractantur, Chi-

rur-

rurgis & Pharmacopæis, familiare· Belg. **Een spatel.** Germ. **Spattel.** Gall. *Un Spatule.* Angl. a Spatula.

Spathomela, sive specillum latum, est instrumentum oblongum ex argento vel ferro, ligno, aut cupro confectum, quo Chirurgi & Pharmacopæi utuntur. dicitur & spatha. ex σπάθη spatha, & μήλη specillum. Belg. **Een spatel.** Germ. **Spattel.** Gall. *Un Spatule.* Angl. a Spatule.

Spatile, est species alvi lubricæ.

Spatula vel *Spathula*, est instrumentum minori forma, quam *Spatha*.

Species, seu *Pulvis*, dicuntur in officinis simplicia (ingredientia) pro compositis conficiendis coordinata. Sic dicuntur species theriacæ, i.e. ex quibus theriaca compilatur: sic sunt & species decoctorum usualium. præ reliquis tamen hoc nomen sibi vendicant pulveres nonnulli, tum aromatici, tum cathartici. Forsan quia ordinati fuerint olim, ut inde conficerentur electuaria, morsuli vel rotulæ. sic sunt species aromatic. rosac. Species Diaturbith cum rhabarbaro, &c. Belg. **Poeder.** Germ. **Pulver/ staub.** Gall. *Poudre.* Angl. Powder.

Specifica Medicamenta, sunt, quæ vi specifica, hoc est appropriata morbos invadit, ut sunt quæ dicuntur Hepatica, Splenica, cephalica & sexcenta alia.

Specillum, est instrumentum chirurgicum, Spithamæ longitudine, tenue ex argento, vel chalybe, ab una extremitate latum, rotundum & nonnihil incurvatum; ab altera vero rotundum nodulum habet; specillis vulnerariis, vulnerum, fistularumque altitudo pertentatur. videtur esse diminutivum à *Specium*, quo usus est *Pacuinus.* μήλη, τραυματικὴ μήλη *Galeno*, ἰχνὴ *Hippocrat.* à tentando

do imperitum vulgus *Tentam* vocant. Belg. Een Tintel-yzer / tenten-yzerken / probet / wond-yzer / proef-yzer / sondeer. Germ. such-eysen / wund-eisen / prusseisen. Gall. *Sondé*, *Esprouvette*. Angl. a Lancette.

SPECULUM LUCIDUM, idem quod *Septum Lucidum*.

SPECULUM OCULI, est *Aranea Tunica Oculi*.

SPECULUM MATRICIS, vide *Dilatatorium*.

SPECULUM ORIS, Matricis &c. vide *Dilatatorium*.

SPERMA, idem quod *Semen*,

SPERMA CETI, quid propriè sit, necdum constat. Alii Balænæ semen putant, & mari instar spumæ supernatans. Alii alicujus Ceti Macrocephali cerebrum, lixivio peculiari purificatum autumant. Alii aliud quid. Est substantia pinguedinosa, facile flammam suscipiens, optima est alba, adipis ferè odore. Belg. Walschot. Germ. Walroth. Gall. *Spérme de Baleine*. Angl. Parmacity, Seed of the Whale.

SPERMATICÆ PARTES: sunt venæ & arteriæ, sanguinem à testiculis abducentes & adducentes. *Item*, vasa seminis excretoria. *Item*, partes albidæ, quæ olim propter albedinem censebantur ex semine duntaxat generari; ut nervus, membrana, os, cartilago &c. Verum omnes partes ex semine successive generantur; quia ex ovo, quod totius fætus rudimentum continet, generantur: imo & omnes partes, quotquot habentur, si sanguis aliive succi eluantur, etiam albidæ apparent. Hinc omnibus illud nomen ex æquo competit. Ex Σπέρμα semen. Belg. Zaad-deelen. Germ. Samen theilen. Gall. *Les Parties spermatique*. Angl. The Spermatick Parts.

SPERMATOCELE, impropiè ita dicitur, quia

non semen, sed vas seminis ejaculatorium corrugatum in Scrotum delabitur. ex σπέρμα semen, & κήλη tumor.

Sperniola, seu *Spernialum* vocatur *Sperma ranarum*; est enim mucilaginosa quædam substantia, aquis innatans. Belg. **Kikvorsch Schot.** Germ. Samen von Fröschen. Gall. *Semence de Grenouilles.* Angl. Seed of Frogg's.

Sphacelodes, est sphacelo similis. ex Σφάκελος sphacelus, & εἶδος forma.

Sphacelus, est Sideratio, sive sensus & vivificationis in quacunque parte extinctio. à σφάζω interficio. Græc. σφακελὸς, σφακελισμὸς, τελεία νέκρωσις. Belg. **Het Heet vuur.** Germ. **Kalten-brandt.** Gall. & Angl. Sphacele.

Sphagitides, sunt venæ jugulares in collo. à Σφαγιάζομαι jugulo, macto.

Sphenoides, vide *Sphenois.*

Sphenois sive *Sphenoides*, vide *Cuneiforme os.*

Sphenopharyngæus, est par musculorum, à sinu alæ internæ ossis cuneiformis ortum ducens, atque oblique deorsum inclinans, in œsophagi latera extenditur; gulam dilatat. ex σφὴν cuneus; & φάρυγξ œsophagi caput sive fauces. Belg. **Wiggebeens strotspier.**

Sphincter, est musculus constrictor. œsophagi, Ani, Vesicæ &c. à σφίγγω constringo. Belg. **Sluitspier.** Germ. **Schliesmaus.** Gall. *Muscle Spinctere.* Angl. Contract Brawne.

Sphygmica, est pars Hygieinæ, agens de pulsibus. à σφύζω pulso.

Sphygmus sive *pulsus*, est motus fermentationis & ebullitionis sanguinis, à particulis spirituosis & fermentabilibus concitatus, ut mediante corde, sanguis

guis ex arteriis quaquaversum per totum corpus distribuatur, cui accedit fibrarum, arteriam una cum cæteris partibus componentium, contractio & remissio. ἀ σφύζω pulso.

Spica. *Spicæ* sunt summitates in longum deductæ, uti Spica lavendulæ, stæchados &c.

Spica Celtica, sive *Nardus Celtica*. Crescit in Liguria, Carinthia, Styria, in Alpibus Tyrolis, montibusque pyrenæis, ad spithami altitudinem: folia ferè salici similia habet, unde *Saliunca* forte dicitur; sed minora, erigit spicam, huc mittunter folia cum radice fibrosa, aromaticum spirant odorem. Belg. Celtische spicenard. Germ. Celtischer Narden. Gall. *Du Nard Celtic*, *Aspic*. Angl. Celtick, Spikenard.

Spica Indica, vide *Nardus Indica*.

Spina, vide *Acantha*.

Spina Dorsi, vide *Acantha*.

Spina Ventosa, Barbaris vocatur *Flatus*, seu *Ventus Spinæ*, & *Ventositas spina*. Est exulceratio, qua ossa; ab humore maligno, sine ullo periostei dolore, corrumpuntur & exeduntur, postea orto œdemate indolente, pars affecta exulceratur, unde non raro partis amputatio subsequitur. Vocatur & *Caries ossis*, *Teredo*, *Padarthrocace*, vide suo loco. Belg. Een Beenbreter / Windboorn. Germ. Beinfresser / Beinfeule. Vide *Caries*.

Spinalis Medulla, vide *Medulla Spinalis*.

Spinati Musculi duo habentur in cervice, inter spinas totam cervicem occupant, suntque longi & ampli. Oriuntur à quinque spinis vertebrarum colli, septemque thoracis. In totam inferiorem spinæ secundæ vertebræ partem valide implantantur. Usus est, extendere vel in posteriora flectere, & obli-

que movere. Belg. Graatspieren. Germ. Gratige Mauß: Gall. & Angl. Muscle Spinare.

SPIRITUS dicuntur triplices; *Animalis* in cerebro; *Vitalis* in corde; *Naturalis* in Hepate, dichotomiam amant, & dicuntur *Animales* in cerebro, sed *Vitales* & *Naturales*, qui idem sunt, in massa sanguinea collocantur. Alii hunc numerum respuentes, unicum tantum agnoscunt: & revera rem bene intuenti, unicus apparebit succus cerebralis: cui notus est sanguinis circuitus, etiam non ignarus sit, per arterias carotides sanguinem in cerebri corticalem substantiam vehi, quæ glandulosa est, & ab illis glandulis succum tenuissimum ex sanguine in medullarem seu fibrosam substantiam transcolari; qui latex tandem ad nervos penetrans totum corpus irradiat. Hinc satis liquet, unicum tantum esse spiritum, vel potius succum *cerebralem*, qui & *nervosus succus* dicitur, spiritus enim dici non meretur. Ille succus, qui jam in omnes partes influxerit, iterum per vasa lymphatica in ductum thoracicum revehitur. Usus istius succi est sensibus non tantum inservire, sed & actionibus, sive motibus tam voluntariis, quam involuntariis, imo & nutritioni. Græc. πνεῦμα. Belg. Geesten. vel Hersensap/ senuwsap. Germ. Geister. Gall. *Esprits*. Angl. Spirits, Ghosts.

SPIRITUS CHYMICI, sunt liquores, qui destillando non tantum tenuissimi sunt redditi, sed & incorruptibiles & majoris efficaciæ. Sunt triplices, *Sulphurei*, *acidi* & *Salsi*. *Sulphurei* sunt, qui facile flammam concipiunt, & constant ex particulis oleosis, ut est spiritus vini, & omnes spiritus ardentes ex baccis ribium, fragorum, sambuci &c. *Acidi* sunt qui constant ex particulis acidis & aqua, ut sunt spiritus vitrioli, sulphuris, salis &c. Qui veri spiritus non sunt. *Salini* sunt, qui ex sale volatili & aqua con-

constant, ut spiritus salis armoniaci, spir. urinæ, fuliginis &c. Alii sunt simplices, ut jam recensiti, alii *compositi sulphurei*, ut spir. aromatici, spiritus diuretici. *Acidi compositi*, ut Aqua fortis, spiritus nitri dulcis, aqua regia &c. *Salini compositi*, ut sal volatile oleosum, spir. salis armon. acidus &c. Belg. Geesten. Germ. Geisten. Gall. *Esprits*. Angl. Spirits, Ghosts.

SPLANCHNICA sunt Medicamenta, adversus morbos intestinorum. à σπλαγχνεύω exta in manus sumo.

SPLANCHNON, est viscus, sive pars organica, in magna cavitate contenta. Item, vide *Intestina*.

SPLEN, sive *Lien*, Græc. Σπλὴν, est infimi ventris viscus, à parte sinistra situm, post ventriculum, rubrum seu sanguinolentum quidem, sed & sæpe lividum, adeo ut obscure rubeat. Pars ventriculum spectans sima est, ubi & vasa sanguinea cum nervis & vasculis lymphaticis conspiciuntur. Ab altera parte gibba, & lumbis & diaphragmati, peritonæo adhærens. Interior substantia constat ex plurimis vesiculis seu sacculis, quibus glandulæ interspersæ sunt, qui vicem venarum gerunt, plantæ pedis non absimilis est, in vaccis & bobus bovinam linguam affabre refert. Usus est è sanguine lympham, segregare, eandemque in cisternam chyli ablegare: hinc lienes tam obscure rubent; nam sanguis, lympha sua orbatus, intensum colorem amittit. Hinc olim putarunt receptaculum esse humoris melancholici. Sive ut alii excrementorum salsorum & terrestrium, ut ibi mediantibus spiritibus animalibus volatilisentur, & sanguine denuo ad ulteriorem fermentationem inspirentur. Sed hoc verum non est, & si liveat, & atro sanguine turgeat, casu hoc factum aut à morbo & in-

crassato sanguine puta. Belg. **De Milt**. Germ. **Der Miltz**. Gall. *La Rate* vel *Ratelle*. Angl. The Milte. *Lienes Morbidi*, valde obstructi & tumentes, etiam vocantur *Lienes*. Græc. à σπλάγχον viscus, vel à σπάω λέαν contraho valde. Belg. **Milt gesweллen**. Germ. **Miltz Kranckheit / Miltz-zucht**. Gall. *Mal de Rate*. Angl. a Disease in the Milt.

Splenetica, sunt Medicamenta, adversus splenum morbos. Belg. **Milt middelen**.

Splenia, *Plumaceoli*, seu *Plagulæ*, componuntur ex linteo ter, quater & quinquies duplicato, ita ut *Spleni* crassitie quadret, quæ vulneribus, ulceribus & fracturis imponitur. Sic à figura & crassitie lienis, dicta plumaceola antiquis, quia vulgo ex pluma inter duos pannos consuta constabant à splenis figura, splenia dicuntur. Item pulvilli, quod pulvinaris formam referant. Differunt ratione figuræ, longitudinis, latitudinis & crassitiei. Figura triplex est, pro positionis sc: eorundem modo. Quidam enim parti secundum longitudinem rectè, quidam oblique, quidam vero transverse imponuntur. & quidem nunc singuli, nunc plures; pro usu parti affectæ debito. ad deligationem firmandam, membra crassitudine inæqualia, aut partes graciles & concavas æquandas & explendas, ut tota deligatio æqualis evadat, partes item à fasciarum & vinculorum onere defendendas & saniem ichoresque exprimendos & imbibendos. Imponuntur interdum sicca vel liquore aliquo imbuuntur & madefiunt. Belg. **Plumesolen / Compressen / Wondkussentje**. Germ. **Plumesole / Trucktuch Compress**. Gall. *Plumesole*. Angl. Bolsters.

Splenica sunt, quæ validius attenuando, incidendo, & volatilizando, obstructionibus splenis corrigendis conducunt. Belgicè **Milt-middelen**.

Sple-

SPLENII MUSCULI seu Triangulares sunt, origine gemina, partim à quinque spinis vertebrarum colli inferiorum, partim à totidem apicibus vertebrarum thoracis superiorum prodeunt. atque obliquatis nonnihil fibris in occiput inseruntur; caput ad posteriora trahunt. sic à laterum figura nomen inditum est. Belg. **De spalk - spieren.** Germ. Spalk-mauß. Gall. *Muscle Splenetique.* Angl. The Splen brawn.

SPODIUM, est favilla eadem ac *Pompholyx* ob gravitatem in pavimentum decidens. Dicitur *Spodium Græcorum* ad differentiam *Spodii Arabum*, quod nihil aliud est, quam radix Alcannæ Combusta & Officinæ nostrates *Ustum Ebur* ejus loco substituunt. *Spodium Græcorum* uti specie à Pompholige non differt, ita & viribus inter se conveniunt. Gr. Σπόδιον & Σποδὸς Lat. *Spodium Græcorum offic. Nil* vel *Nihili gryseum*; Belg. **Grauwe Tutia** / *Spodium.* Germ. Grau nicht. Gall. *Tutie grise.* Angl. Spodium, Grey Tutey.

SPONDYLUS seu *Vertebra*, *Verticillus*, sunt ossa triginta capiti subjecta, in medio excavata pro transitu medullæ spinalis, variis processibus, pro insertione musulorum, & foraminibus, pro vasorum & nervorum transitu, prædita. Septem collo, duodecim dorso, quinque lumbis, & sex ossi sacro tribuuntur. Connectuntur per ginglymum. Gr. Σπόνδυλος, στροφεῖς, ἀστράγαλοι Hom. κύβοι Belg. **Werbel-beenen.** Germ. Die gewerbbein des ruck grathß. Gall. *Spondile*, *vertebre.* Angl. Back bone, Chine bone.

SPONGIOSUM OS, idem quod *Cribriforme Os.*

SPONGOIDEA OSSA, vide *Cribriformia.*

SPORADICI MORBI sunt, qui specie differentes, plures homines simul uno tempore. & in una

regione infestant: item venarum propagines hinc inde palantes. à σπείρω sero. Belg. **Verspreidende siekte.** Germ. Versspreitende kranckheit. Gall. *Maladie Sporadique*. Angl. Sprinckling disease.

SPURII MORBI, ut febres spuriæ, pleuritis & angina spuria &c. sunt qui ordinarium rythmum non absolvunt. item *costæ* breves, dicuntur *spuriæ*. vide *notha costa*.

SPUTUM est liquor saliva paulo crassior, ab Amygdalis in palatum effusus. Gr. πλύελον. Belg. **Spog/ Spousel.** Germ. Speichel/ Gall. *Crachat*. Angl. Spitle.

SQAMMOSA SUTURA, vide *Lepidoides*.

SQUILLA, bulbus est, ex Italia vel Hispania huc allatus, non procul à mari crescens, Floribus subalbidis, ad sulphureum colorem, quantum memini, nonnihil vergentibus. Exinde componuntur trochisci pro theriaca, & acetum scilliticum. dicitur & *Scilla* & *cæpa marina*. Belg. **Zee ajuin.** Germ. Meerzwibel. Gall. *Scipoulle*, *Sqille*, & *Stipoulle*. Angl. Sea-onion.

SQUINANTHIA, barbaro vocabulo, dicitur Angina. vide *Angina*.

SRINT, morbi apud Hungaros familiaris nomen, quo omnis tumor in ore, gutture vel ano inflammatorius indigitatur.

STACTE, sive gutta, à ςάζω stilla. sunt guttæ alicujus gummi ut styracis, myrrhæ &c.

STAGMA, sunt latices, qui destillationi exponuntur. à ςάζω stillo.

STALAGMA, est id quod à Stagmate destillatum est. à ςάζω stillo.

STALTICA, idem quod *Sarcotica*,

STAPES; vide *Incus*.

STAPHYLE, idem quod *Cion*.

STA-

Staphylepartes, est instrumentum chirurgicum, quo uvula laxior elevatur & attollitur. dicitur & σαφυλάγρα. Belg. Een huig-ligter. Germ. Zäpfleins-zang. Gall. *Pincette pour la luette.* Angl. The roof pincer.

Staphyloma, est oculi vitium, quando cornea rupta, & tunica uvea ei subjecta, acini instar excidit à σαφὴς uva, latinis *uvatio*.

Stater, est nomen ponderis unciam semis pendentis.

Status Morbi, vide *Acme*.

Steatocele, est tumor scroti sebaceus. ex σέαρ sebum, & κήλη tumor. Belg. kloot-sakspek-geswel.

Steatoma est tumor propria tunica contentus, originem trahens à materia sebo simili, ejusdem ubique coloris, mollis, ab exiguo principio, augmentum paulatim sumens, digitis difficulter cedens, at iis remotis facile ad primam magnitudinem rediens. ex σέαρ sebum. Belg. Een spek-geswel. Germ. Speckgeschwulst. Gall. *Steatome* Angl. Suet swelling.

Stegnosis, est pororum constrictio & constipatio. à σέγω constipo.

Stegnotica, idem quod *Astringentia*.

Stercus est excrementum crassum, ab alimentis residuum, bile permixtum, & nutrioni inutile, quod per intestinum rectum & anum excernitur. vocatur item Excrementum alvi, Alvus, Merda, Horat. Σκώρ, κόπρος, ἀποπάτημα, ἀπόδωσις, πύεθος *Nicandro*, σπατίλη *Aristoph.* πάτος, σκύβαλον, ἀφόδιον γαςρὸς *Nicandr.* ἀπόδευμα, διαχώρημα Belgicè Stront / dreck / uitdijgzel. Germ. Koth / dreck. Gall. *Estron*, *merde*, *fiante.* Angl. Dung, Turd, excrement.

Sterilitas, idem quod *Agonia*.

STERNOHYOIDES, eſt muſculorum par oſſis hyoidis, quod recto ductu deorſum movet, à ſupremo ſterno exterius profectum, in baſin oſſis hyoidis aſcendit. à ςέρνον pectus; & ὑοειδὲς os Hyoidis. Belg. **Tongbeens borſt-ſpieren.** Germ. **Bruſt-blats mauß.** Gall. *Muſcle de l'os de la poitrine.* Angl. The breaſt bones Brawn.

STERNOIDEI MUSCULI, idem quod *Triangulares.*

STERNOTHYROIDES, eſt par muſculorum cartilaginis ſcutiformis, eamque deorſum trahens, à ſuperiore atque interna ſterni parte profectum, inferiori ſcutiformis cartilaginis lateri inſeritur. ex ςέρνον pectus; & θυρεοειδὲς ſcutiformis. Belgic. **Schildwijze-kraakbeens borſt-ſpieren.**

STERNUM, eſt os quod in anteriore thoracis parte coſtis incumbit & inſternitur unde *Sternum* dici putant; conſtat nunc ex tribus nunc ex quatuor oſſibus, in adultis ſæpe in unum ſolidum os faceſcit: inferius ei cartilago enſiformis adhæret. Belg. **Het borſt-been.** Germ. **Bruſt-bein.** Gall. *L'os de la Poitrine.* Angl. Breaſt plate. The breaſt bone.

STERNUTAMENTUM, idem quod *Sternutatorium.* Vide *Ptarmica.*

STERNUTATIO, Gr. Πταρμὸς à πλαίρω ſternuto. Eſt fortis ac ſubita aëris efflatio per nares potius quam per os: ſed ita, ut in altum ſublatis viſceribus abdominis, imo altius quam ſolent, tum etiam & his & pulmonibus fortius conſtrictis, valida ac ſubita inſpiratio ſubſequatur cum forti pæne totius corporis concuſſione, atque ita fit ſternutatio, quæ raro una vice, plerumque bis vel pluries ſucceſſive contingit, ſed cum ſæpius repetit, admodum moleſta eſt non modo naribus, à quarum vellicatione incipit, ſed toti corpori & maximè ventri ex illa concuſſione, aliquan-

aliquando cum tussi illis morbis reperitur. Sunt etiam sani, nares humidas habentes, qui sæpius de die sternutant. Sic à sternutatoriis frequens est sternutatio. Belg. **Niesinge.** Germ. **Niessung.** Gall. *Eternuement.* Angl. Neezung.

Sternutatorium, *Sternutamentum* Cic. Græcis πταρμικὸν est medicamentum quod naribus inditum, tunicas cerebri in motus convulsivos concitando, per sternutationem caput expurgat. Belgicè. **Nies-poeder.** Germ. **Nies-pulver.** Gall. *Sternutatoire.* Angl. Sneesing Powder.

Stertor, Græc. ῥόγχος à ῥέγχω sterto, est sonus insolitus, qui inter respirandum auditur, maximè vexat quosdam moribundos, cum, viribus detritis, loquela abolita est. Sed etiam multi inter somniandum stertunt; sic ut alios secum dormientes excitent, iisque molesti sunt. In Asthmate vero Apoplexia & Epilepsia frequens est stertor. Sed Asthma nunquam sine stertore, aut si gradus minor sit, sine sibilo, sive sonitu paulo arctiore respirationem difficilem facit: cum tussi denique etiam. stertor sæpe auditur, & tum Asthmatis initium; & in tussi etiam sonus auditur, qui tamen non est stertor. Belg. **Ronking/snorking.** Germ. **Schnarchen.** Gall. *Ronflemens.* Angl. Snooring, Snorting.

Stibium, quod & *Stibi* & *Stimmi*, Græcis στίμμι idem quod *Antimonium.*

Stigma, est cicatrix unde cutis deformatur. à στίζω pungo. Belg. **Een lijk-teiken/ eenlid-teiken/ Brandmerk.** Germ. **Malzeichen/brandmahl.** Gall. *signe* vel *marque de playe.* Angl. a skarr, gash, marke.

Stillicidium supra partem, vide *Embroche.*

Stillicidium urinæ, idem quod *Stranguria.*

Sti-

Stipes, est pars plantæ inter radicem & ramos, idemque quod caulis.

Stipulæ, cunt folia culmum ambientia.

Stoma, Os, seu cavitas, linguà, dentibus, palato &c. præditum. Item, oscula vasorum dehiscentia, dicuntur *Stomata* & *Ora*. Belg. mondekens. Germ. Mundlein.

Stomacacia, idem quod *Stomace*, & *Scelotyrbe*.

Stomace, est Scorbuti symptoma, illud ob oris malè olentis & putridi vitium dicitur.

Stomachica, sunt medicamenta, adversus stomachi morbos. Belg. Maagmiddelen.

Stomachus, quandoque sumitur pro toto stomacho, verum strictè refertur ad sinistrum ventriculi orificium, cibis recipiendis destinatum, & plurimis nervis ex ramo paris vagi & intercostalis intertextum, ex στόμα os; & χέω fundo: vel à στόμα os; & ἄγχω coarcto: aliis à στενὸς & μακρὸς, angustus & longus. Belg. De linker mond des maags. Germ. Der magen lincker mund. Gall. *l'Estomac.* Angl. The left orifice of the ventricule.

Storax, vide *Styrax*.

Strabilismus, idem quod *Strabismus*.

Strabismus, seu *Strabilismus* & *Strabositas*, est oculi spasmus, quo pupilla versus nares, vel tempora, vel frontem, vel genas trahitur: ita ut objecta cerni nequeant è directo, sed in contrarium flexo oculo. Est vero hic spasmus plerumque perpetuus, vel in uno tantum, vel in utroque oculo, atque iis versus unam partem, vel altero versus contrarium, contortis. Hinc evenit, quod objecta dupliciter representantur. Causa non tantum à spasmo, sed à relaxatione, paralysi, nimia

mus-

musculorum oculos moventium longitudine, aut brevitate &c. à στρεβλόω sum oculis distortis. Belg. Scheel-oog / dubbelt gesigt. Germ. Schilleckt / schiäug. Gall. *Louche*, *bigle*. Angl. askew, asquint.

STRABOSITAS, idem quod *Strabismus*.

STRANGURIA, sive *urinæ Stillicidium*, est quando urina, guttatim cum dolore stillat cui adest indesinens mingendi conatus. fit autem vel ex potu, &c, ut passim creditur diverso, una vice hausto vel gonorrhæa, in dysuria, vesicæ calculo, &c. ex στράγξ gutta, & οὖρον urina. Belg. Droppelpis / de koude pis. Germ. Der harn wind. Gall. *Difficulte d'uriner*, *retention d'urine*. Angl. a drop of pisse.

STRATIFICATIO, est corrosio per pulveres corrosivos; fit cum crucibulum, metallo laminato & pulveribus corrosivis replentur, faciendo S. S. S. hoc est ponendo aliquid de pulvere corrosivo in crucibulum, & huic supersternendo tenuem laminam corporis metallici, & sic pergendo, donec vas referciatur postea ponuntur carbones per circuitum, vel datur ignis reverberii paulatim augendo, ut res postulat.

STRATUM SUPRA STRATUM, vide *stratificatio*.

STRICTOR seu *Constrictor*, idem quod *Spincter*.

STRUMA, idem quod *Scrophula*.

STRYPHNA, vide *Astringentia*.

STUPEFACIENTIA, idem quod *Narcotica*.

STUPHA seu *Stupa*, est linteum liquori intinctum & parti dolenti admotum. idem quoque quod *Laconicum balneum* vel *Sudatorium* aut *Vaporarium*.

Stupor, est id quod sensum tactus tollit; ut obstructio nervorum in Paralysi. Vel quando quis ex casu, lapsu aut alia plaga in caput stupet, & talis stupor vocatur Græcis ἔκπληξις. Idem fit in *Hæmodia dentium*. Vel quando pes, brachium, postque musculo premendo & incumbendo dicuntur dormire, & quando remittuntur punctionis sensum subsequitur. Belgic. Doof-gevoelig / een slapend gevoel. Germ. Schlaffertigkeit der theilen. Gall. *Stupidite*. Angl. Numnefs.

Stuppa vel Stupa, vide *Stupha*.

Styloceratohyoides, sunt musculi ossis Hyoidis oblique sursum trahentes, oriuntur à Styliformis appendice externo, qui in os Hyoidis cornuæ porrigiuntur. ex στύλος stylus, & κερατοειδὴς cornuformis. B. priem-wijse tong-beens hoorn-spieren.

Styloglossum, est par musculorum linguam attollens, à styliformi appendice natum, quod circa linguæ medium inseritur. ex στύλος stylus; & γλῶσσα lingua. B. priem-wijse tong-spieren.

Stylohyoides, idem quod *Styloceratohyoides*.

Styloides, sunt processus ossium styliformes posterius, basi ipsius cranii infixi. ex στύλος stylus, & εἶδος forma.

Stylopharyngæus, est par musculornm gulam dilatans; ab appendice styliformi descendens, in gulæ latera exporrigitur. ex στύλος stylus, & φάρυγξ gula. Belg. Des priemwijzigen Keelgchen-spier.

Stymma, est spissamentum seu crassamentum rerum (florum, rerumque aliarum) quod remanet post macerationem & expressionem oleorum.

Styptica, idem quod *Astringentia*. à στύφω astringo.

Styrax, sive *Storax*, est *siccus* & *liquidus*. siccus dicitur *Calamita*, à cannarum calamis sic dicta, in quibus olim ex Pamphilia apportabatur. Est gummi alicujus arboris betulæ vel Cydonio non absimile. Florem profert album; fert quoque nuces fere uti *Staphyladendrum*, sed rotundiores. Ex cortice stillat illud gummi seu resina, quæ concrescens odoris est suavissimi. Fertur ad nos non in cannis, ut olim, sed in globulos concretus. Venit ex Syria, Silicia, Pamphilia &c. Debet esse pinguis lentus, fragmentis albicantibus ruffescens, vel flavus, odore perseveranti, qui dum mollitur, melleum liquorem reddit, *Styrax* porro *Liquidus*, instar Terebintinæ spissus est & graveolens. Unde veniat necdum ita planum: quidam putant esse factitium quid, alii quod ex fructibus & corticibus ejusdem arboris exprimatur: Alii esse Myrrhæ stacten. Στύραξ dicitur tela seu canna, in quibus olim solebat colligi & conservari.

Subactio, est, quando res quædan manibus tractatur; & dicitur de mistione & emolitione Emplastrorum ceræ & similium massarum, manibus vel in mortario cum pistillo facta. Belg. **t'Onderbrenging**. Germ. **Underbringung**. Gall. & Angl. Subaction.

Subcartilagineum, idem quod *Hypochondrium*.

Subclavia Vasa, sunt venæ & arteriæ quæ sub clavicula transeunt. Belg. **Onderfleutelbeens Vaten**. Germ. **Underschlüsselbeins gefassen**. Gall. *Vaisseax Souclaviculaires*. Angl. The Vessels under the Channel bone.

Subclavius Musculus, ita dictus, quod sub clavicula situs sit, spacium replet inter claviculam & prin am costam. Oritur carnosus à parte interiore & inferiore claviculæ: inseritur carnosus in partem

tem superiorem primæ costæ, quam sursum & extrorsum trahit. Belg. De Ondersleutelbeens spier. Germ. Underschüsselbeins Mauß. Gall. *Muscle souclaviculaire.* Angl. The under Brawne of the Channel Bone.

Sublimamentum, idem quod *Enæorema.*

Subeth *Avicennæ*, idem quod *Coma.*

Sublimatio, est sicca subtiliorum partium per ignem in sublime elevatarum, & vasi adhærentium, extractio. Uti sunt Mercurius dulcis &c. significat quoque exaltationem alicujus rei; quando à debiliori statu res in statum majorum virium elevatur. Belg. Opheffinge/ verheffinge. Germ. Erhöhung. Gall. & Angl. *Sublimation.*

Sublimatum, est res elevata per ignem, uti flores sulphuris &c. Belg. Sublimaat / bloem / opheffing. Germ. sublimat. Gall. & Angl. *Sublimate.*

Sublimis Musculus, idem quod *Perforatus.*

Subluxatio, sive elongatio; est quando os paululum tantum promovetur à sinu: vel est ossis alicujus de loco suo aliqualis dimotio. Belgice Verbringing. Germ. Verrenkung. Gall. & Angl. *Subluxation.*

Subscapularis Musculus, vide *Infrascapularis.*

Subsidentia, idem quod *Hypostasis*; & *Sedimentum.*

Subtiliatio, Chymicis dicitur dissolutio, qua partes crassiores à subtilioribus separantur. Illa est quando corpora brevi temporis spatio dissolvuntur Estque iterum duplex, *elevatio* vel *descensio.* Hæc dicitur, quæ tempore longiore res dissolvit. Estque *exaltatio* & *digestio.*

Sub-

Subvola, idem quod *Hypothenar.*

Succago vide *Apochylisma.*

Succidus, idem quod *Oesypus.*

Succinum, à quibusdam inter mineralia recensetur; alii tamen illud pro terebinthina habent, quæ æstivo tempore ex arboribus (quæ juxta aquas crescunt, in aquam, & ex ejusmodi sortis arboribus, in terram, quæ certis temporibus, maris nempe fluxu & refluxu aqua marina, obducitur) destillat: postea hinc & inde aquæ superficiei innatans, vel potius fundum petens, in succinum mutatur. Colore differunt, habetur enim *Album*, *Flavum* sive *Phalernum*, *Citrinum* sive *Cereum* & *nigrum*, quod omnium vilius est, sed album præ omnibus est præferenda. Dum adhuc liquidum est, varia animalcula involvuntur, uti muscæ, culices, araneæ, festucæ &c. uti inter rariora mea videre est. Chymica Analysis docet, *Succinum* ex multo oleo, pauca aciditate, & magna salis volatilis parte constare, illud oleum & sal volatile, optima sunt medicamenta; sed ipsum succinum crudum tanti non est æstimandum. Dicitur *Ambra*, *Electrum*, *Chrysolectrum*, *Carabe*, *Glessum*, (*Gentarum* Prussorum, *Smalternium* Scytharum, *Sacul* Ægyptiorum putatur) Paracelso. Belg. **Amber / Barnsteen / emmer.** Germ. Agstein / Bernstein / Gentar. Gall. *Ambre.* Angl. Amber.

Succedaneum, idem quod *Antiballomenon.*

Succenturiati Renes, vide *Capsulæ atrabilares.*

Succolata, vide *Chocolata.*

Succotrina Aloe, dicitur quibusdam quasi constans ex succo citrina, quia pulverem præbet crocei coloris: vel denominatio venit ab insula *Soccotra* ubi copiosè crescit.

Succubus, est *incubus* mulieribus noctu adve-

nicus, putantes cum incubo rem veneream habere. Idem quod *Epialtes*, vide *Ephialtes*.

Succus, succi in officinis vocantur expressi liquores, seu expressæ essentiæ ex radicibus, foliis, floribus, fructibus &c. Belg. **Sap.** Germ. **Saffte.** Gall. *Suc, jus.* Angl. Juice.

Succus Cerebralis, vide *spiritus*.

Succus Nervosus, vide *spiritus*.

Succus Pancreaticus, vide in *Callicreas* & *Ductus pancreaticus*.

Succus Nutritius, idem quod *Chylus*.

Sudamina, Græcis ὑδρῶα, sunt exanthemata in summa cute corporis hærentia, granis milii simillima, quæ ἑλκώδως cutem exasperant. à *Plinio* papulæ sudorum appellantur. affectus familiaris est pueris & juvenibus, præsertim temperamento calidioribus, qui æstatis tempore nimis moventur & exercentur, in collo, scapulis, pectore, brachiis, & femoribus, frequentius tamen circa pudenda & anum accidens. Belg. **Zweet-zweertjes.** Vide *Hydroa*.

Sudationes, idem quod *Sudamina*.

Sudor, est humor aquosus, ex plurima aqua, mediocri sulphure & sale constans, caloris & fermentationis ope, interdum quoque & sanguinis debilitate, per cutis poros sive glandulas aut tubulos lymphaticos, expulsus, & à frigore externo condensatus, qui in guttas colligitur. Istum humorem, cutis glandulæ, si calor fuerit paulo intensior, à sanguine separant, qui deinde per lymphica vasa, & tubulos foras erumpit. Græcis ἱδρὼς & ὑδρὼς. B. **Zweet.** Germ. **Der schweys.** Gall. *Sueur*. Angl. sweat.

Sudor Anglicus, sive *Hydronosos*, & *Hydropyretos.* In Anglia febris est species, qua quis unico die liberatur vel moritur, vagabunda est, & contagiosa, finitur ut plurimum per sudorem, unde

de & febrem etiam *sudorem* appellant incolæ. Quibus per sudorem solvitur, ferè omnes evadunt, sin minus, maxima pars perit. B. Sweet-koorts. Germ. Schweyß fieber. Gallic. *Fuevre suante*. Anglic. The sweating feaver.

SUDORIFERA, vide *Hidrotica*.

SUFFERSURÆ, dicuntur exanthemata, vel pustulæ, quæ pueris ex calore solent evenire, interdum sicciores, interdum humidiores.

SUFFIMENTUM, idem quod *Suffitus*.

SUFFITUS, est pulvis crassiusculus, ex plurimis odoriferis paratus, qui super carbones vivos injectus, non ingratum odorem & fumum à se diffundit. vocatur & suffimentum *Plin.* suffitio *ibidem*, suffimen *Ovidio*. Græcis θυμίαμα, θυμίασις. Belgic. rooking. Germ. Ein berauchung. Gall. *Parfumement*. Angl. A Perfuminge, Fumigation.

SUFFOCATIO HYPOCHONDRIACA, vide *Hysterica Passio*.

SUFFOCATIO HYSTERICA, vide *Hysterica Passio*.

SUFFOCATIO UTERINA, vide *Hysterica Passio*.

SUFFUMIGABULUM, est instrumentum, quo utimur in suffimentis accendendis. B. Een rook-tuig. Germ. Rauch-zeug. Gall. *Encensoir*. Angl. A Censor, smoaking vessel.

SUFFUMIGIUM; vide *Suffitus*.

SUFFUSIO, vide *Hypochyma* & *Cataracta*.

SUGILLATA, vide *Enchymoma*.

SUGILLATIO, vide *Enchymoma*.

SULPHUR est resina sive terræ pinguedo vitriolica aciditate gravida. *Nativum* seu *vivum* prostat in officinis & *Factitium*. *Nativum* ex terra effoditur, purum, solidum, interdum scissile & ignis expers. Ha-

betur & *solare Americanum pellucidum*, quam speciem inter alia sulphura reservo. *Factitium* vel ex vivo sulphure impuriori vi ignis educitur, vel ex aquis sulphureis excoquitur. *Sulphur caballinum*, fæces sunt è coctione sulphuris vivi impurioris relictæ & in urceos admixtis nonnunquam sqammis martis transfusæ. Adhærescunt quoque interdum quædam stiriæ sulphureæ camino, ubi vitriolum ex sua vena excoquitur, quæ nihil aliud sunt, quam sulphuris flores ex vitriolo dum excoquitur, elevati. Horum copiam exhibet Suecia sat magnam. Exhibet chymia & artificialia sulphura, ex Antimonio, cinnabare &c. sulphur stillatitium, nitidissimè figuratum, & purissimum, inter *κειμήλια* mea reservo. Eligatur colore optimè flavescens, facile inflammabile, luculenter ardens, fumumque magis cæruleum halans. Græcis θεῖον. Arab. *Cibut*, *Chybut*, *Crybtis*, *Rabric*, *Albufao*. Chym. *Akiboth*, *Abusal*, *An*, *Anerit*, *Anerick*, *Alnerick*, *Kibrith*, *Kaprili*, *Lamare*, *Tifasum*, *Tin*, *Ussfur*. Belg. Swavel / Solpher. Germ. schwevel. Gall. *soufre*. Anglic. Brimstone, sulphur. Omnia quoque olea, resinæ, Adipes & pinguedines Chymicis sub nomine sulphuris veniunt, sive ex vegetabilibus, sive ex animalibus; imo omne, quidquid est inflammabile sulphur habent. Sulphur proprie constat ex particulis ramosis, facile aliis adhærentibus.

Sumach, idem quod *Rhus*.

Summitates, sunt cacuminula herbarum, *Summitates* dictæ, & dicuntur de herbis foliorum minutiorum. ut absinthii, centaurii &c. Belgic. De opperste topjes. Germ. Dolder / wadel. Gall. *Le sommet*. Angl. Crowne.

Superbus Musculus, est is qui oculum attolit, superius locatus: oritur juxta foramen ubi nervus

vus opticus oculi orbitam intrat, venter ei carnosus est & teres: finis tendo tenuissimus est ad corneam porrectus. Belgic. **De hovaardige spier.** German. **Hoffertige mauß.** Gallic. *Muscle Orgueilleuse*. Anglic. High minded brawne.

SUPERCILIUM, dicitur quod *super cilium* sit. Græc. Ἐπισκύνιον & ὀφρύς. *Supercilia* dicuntur pili in frontis fine supra oculos, excipientes quæ à capite defluunt, ne in oculos delabantur. Belg. **Winkbrauwe.** Germ. quid **Die augbrawen.** Gall. *Les sourcils*. Angl. An eye browe. Partes ad sinuum orbem instar labrorum circa ossa prominentes, & sinus cavitatem augentes, *supercilia* quoque dicuntur & *Labra*.

SUPERFOETATIO, est cum post conceptum foetum, ex congressu iterum novus concipiatur, cujus exempla apud *Senertum* aliosque prostant. Belg. **Over bevrugting.** Germ. **Uber empfangung.** Gall. *Superfetation*. Angl. Idem.

SUPERGEMINALIS, idem quod *Epididymis*.

SUPERHUMERALIS, idem quod *Epomis*.

SUPERIMPRÆGNATIO, idem quod *Superfœtatio*.

SUPERLIGAMEN, idem quod *Epidesmus*.

SUPERLIGULA, idem quod *Epiglottis*.

SUPERPURGATIO, vide *Hypercatharsis*.

SUPERSCAPULARIS SUPERIOR, idem quod *Supraspinatus*.

SUPERSCAPULARIS INFERIOR, idem quod *Infraspinatus*.

SUPINATOR MUSCULUS est duplex amboque movent radium. Primus est *Supinator longus*, ab extremo humeri ossis tuberculo, ad radii apicem ten-

dine membranaceo, funiculoso ac valido descendit ad inferiorem. Alter *brevis* est *supinator*, ab externo brachii processu emergens, circa radii medium tendineus ut supra, definit. Hi ambo radium extrorsum movent. Belgicè **De achteromkeerende Spieren.**

Supplantalia sive *Hypopedia*, sunt Medicamenta externa, quæ in formam cataplasmatis pedibus alligantur: componuntur ut plurimum, ex fermento acido, sinapi, raphano silvestri, sale, sapone, pulvere pyrio &c. Belg. **Voetpappen**. Germ. **Fußpapp.** Gall. *Supplantale*. Angl. Feet pultise.

Suppositorium, dicitur & *glans* & *balanus*, est Medicamentum rotundum, longitudine digiti medii in adultis: in pueris digiti minimi aut paulo minus ex melle, sale, & speciebus purgantibus, ut plurimum confectum; quod ano inseritur. Belgicè **Een Setpil.** Germ. **zapflin.** Gall. *Suppositoire*. Angl. Suppositorie.

Suppressio Mensium. est quando mulierum mensium expurgatio cessat, sive à morbo, sive ab impraegnatione aut lactatione. Belg. **Ophouding van de Vrouwe suivering.** Germ. **stillstand der Frauwe Fluß.** Gall. *Suppression de Mois*. Angl. a Stopping of Menstruall fluxe.

Supressio Urinæ, idem quod *Ischuria*.

Suppressionis Ignis, est ignis supra arenam.

Suppurantia, sunt ea quæ abscessum maturant. Belg. **rijpende middelen.**

Suppuratio, vide *Abscessus*.

Suprascapularis, idem quod *Infraspinatus*.

Supraspinatus Musculus, sive *superscapularis superior*, aliis *Rotundus minor*, supra axillam car-

carnosus & oblongus implet cavitatem inter costam scapulæ superiorem, & ejusdem spinam, è qua nascitur. Inseritur vero tendine lato & valido cervici humeri ad articuli ligamentum, articulum primum supervectus. Brachium ad exteriora circumagere retrorsum videtur.

SURA, est posterior, intra genu & pedem infimum, maxime carnosa & extuberans, pars. Græc. γαςροκνημία. Belg. De Brape / de Kuit. Germ. Die Waden. Gall. *Le Gras de la jambe*. Angl. The Calfe vel Brawne of the legge. Item *os* significat *fibula*, vide *fibulæ os*.

SURCULUS est, quod ex ramis simplex oritur, estque velut germen quoddam ex ipso trunco vel caudice productum.

SURDITAS, idem quod *Cophosis*.

SUSPIRIUM, est cum magno nixu respiratio fit rursumque cum sonitu efflatur susceptus aër. Hoc evenit tristibus & in iis, qui sæpe contristantur, in consuetudinem transeunt, ut etiam inscii, & sine tristitia suspirent in morbo quoque Melancholico; in Cachexia, in debili valetudine, & maximè cum quis ab animi deliquio revertitur: fœminæ quoque magis suspiriis afficiuntur quam viri. Gr. Στεναγμὸς & Στεναχή. Belg. Sugting. Germ. seufftzung. Gall. *Souspirement*. Angl. Sighe.

SUSURRUS, idem quid *Tinnitus*.

SUTORIUM ATRAMENTUM, idem quod *Vitriolum*.

SUTURA ossium, est connexionis species, imitans compagem duarum serrarum, vel vestium ex plurimis pannis laceris compositionem. in cranio suturæ sunt coronalis, Sagittalis, Lambdoides & Mendosa. Commissuræ cranii item vocantur. Græc. ῥαφαὶ, σύμβολαὶ, γραμμαὶ. Belg. Een Naad. Germ,

Germ. Fuge/Naat. Gall. *Suture, jointure.* Angl. Suture.

SUTURA, est connexio labiorum vulneris aut aliarum partium mollium, quæ duplex est; *Actualis*, quæ fit acu triangulari, cannula & filo cerato. Sutura autem hoc modo fit: in medio vulneris acu duplex filum trahente, si vulnus sit magnum, vulneris labia transfiguntur, & facto nodo filum paulo supra nodum resecatur. deinde in mediis utrinque spatiis alii punctus simplici filo fiunt, & facto nodo similiter filum abscinditur, idque continuandum donec labia vulneris rectè consuta sint. quæ sutura interscissa vocatur, quod post singulos punctus facto nodo filum abscinditur; prospiciendum ne nimis rara nec nimis crebra fiat, monendum, suturas ita faciendas esse, ne ore ipsæ extorto se contingant, ut si quid intus humoris concreverit, sit, qua emaneat. unde Chirurgi turundas vel penicilla unguentis illita, immittere solent. Est & alius suturæ modus, qui prorsus ea ratione perficitur, qua pelliones pelles consuere solent, vulneratis intestinis & venis & arteriis dissectis accommodatus. Aliam describit *Celsus* quæ fit duabus acubus. & *potentialis*, sive emplastro firmiter conglutinante. quæ vocatur sutura per glutinum est in hac apparatus talis. lintea comparantur valida, æqualia, mollia, quadrangularis, triangularis, vel alterius figuræ, prout vulneris situs & membri, cui applicari debent, constitutio requirit, quæ in parte, qua vulnus respiciunt, complicentur vel suantur subtiliter, & fila per latitudinem eorum aliquoties trajiciantur. linteis istis annectuntur ansulæ è filo duplicato vel multiplicato & contorta cera oblito, ea Distantia, quam suturæ habere solent, aut etiam minore linteis istis inducatur. glutinum, ex medicamentis astringentibus & viscosis compositum, qualia sunt *Albumen ovi*, *bolus arm*, *thus*, *mastix*, *sarcocolla*, *farina volatilis*, *gypsum*,

tragacantha, *gummi*, *resina pinguis &c.* Sutura hæc, circa corpora aut vulnera teneræ adhibentur, quæ acum non ferunt. Belg. **Een Hegting.** Germ. fuge | naat. Gall. *Connexion*, *Conjunction*, *Suture*. Angl. Suture.

Sycoma, idem quod *Sycosis.*

Sycosis, *Sycoma*, *Marisca*, seu *Ficus*, est carnis excrescentia circa anum à ficus similitudine appellata. Est etiam ulcus, quod à fici similitudine Συκωσις à Græcis nominatur, quia caro in eo excrescit: & id quidem generale est. Sub eo vero duæ species sunt. Altera ulcus durum & rotundum est: altera humidum & æquale. Ex duro exiguum quiddam & glutinosum exit: ex humido plus & mali odoris. Fit utrumque in iis partibus, quæ pilis conteguntur: sed, id quod callosum & rotundum est, maxime in barba; id vero quod humidum, præcipue in capillo. à συκῆ ficus. Belg. **Een Viggeswel.** Germ. feig wartzen. Gall. *Condylome*. Angl. Fig tumour.

Syderatio, vide *Apoplexia.*

Symbebecota, sunt accidentia sanis contingentia: nam Symptomata ægris obvenire dicuntur. à συμβάλλω accido.

Symmetria, est bona temperies, sive pars sanitatis, in conveniente qualitatum constitutione consistens. ex σὺν cum, & μέτρον. Belg. **Een Gematigtheid.** Germ. Mässigkeit. Gall. *Temperament.* Angl. Temperance, Temper.

Sympasma, idem quod *Catapasma.*

Sympathia, est morbus ab alio morbo dependens. Ut si quis nephritide laboret, per consensum sæpe vomiturus est. Sic à pleuritide, spirandi difficultas subsequitur. à συμπάσχω compatior. Belgice **Medelijdigheid.** Germ. Mitleiden. Gall. *Sympathie accord*, *Convenance*. Angl. Consens.

SYMPATHETICUS, dicitur de vitrioli pulvere, quo vulnera sanantur, modo sanguinem attingat, sed hæc nugæ sunt, nam vulnera absque illo pulvere, simplici deligatione, ne ab aëris injuriis afficiantur, sanantur. Porro, an habeant astra, lapides, signa quædam fictitia, consensum, influxum, aut sympathicum nobiscum, esset inquirendum, ad me quod attinet, nego. De pulvere Sympathetico integrum librum scripsit *Kenelmus Digbæus*.

SYMPEPSIS, est humorum in abscessum abeuntium coctio. à συμπέπτω concoquo.

SYPHONIA, idem quod *Harmonia*.

SYMPHYSIS est ossium coalitio, quæ fit absque motu, & duo tamen ossa se invicem tangunt, vel ad se mutuo appropinquant; estque vel absque medio, ut *Rhaphe*, *Harmonia*, *Gomphosis*: vel per medium, ut cartilagine, ligamento, carne. à συμφύω concresco. Belg. **Aangroeijing.** Germ. **Anwasch.** Gall *Symphyse*. Angl. Joining.

SYMPHYTON, vide *Emphyton*.

SYMPTOMA, sive *Accidens*, est res contra sanitatem in corpore nostro à morbo profecta. Estque vel morbus à morbo ortus: vel morbi causa à morbo nata: vel Symptoma simplex. Hoc postremum est actio læsa, excrementorum vitium, qualitas corporis immutata. à συμπίπτω accido. Belg. **Een toeval/ een Accident.** Germ. **zufalle.** Gall. *Symptome*, *Accident*. Angl. a Accident, chance.

SYNACTICA, sunt Medicamenta contrahentia à συνάγω contraho.

SYNAITIA vel *Synatia*, vide *Continens causa*. ex σὺν cum, & αἰτία causa.

SYNANCHE, vel à suspendii similitudine, quod non secus, quam laqueus præfocans enecet. ἀγχόνη enim laqueus est: vel à συνέχειν, quod spiritum contineн-

tinen-

tinendo respirationem inhibeat, ut *Aurelianus* inquit est anginæ species, sive inflammatio p. s. in musculis faucium exterioribus. vide *Angina*. à συνάγχω coarcto. Belg. Quade keel. Germ. Braüne / kälengeschär / halswehe. Gall. *Esquinancie*. Angl. The quinsey.

Synarthrosis, est articulatio, interveniente cartilagine. à συναρθρόω Belg. t'zamen-leding / nauw in malkander gesloten leding. vide *articulatio*.

Syncampe, est flexura, sive locus, ubi pars brachii inferior committitur cum superiore, & ad hanc inflectitur.

Syncausis, est combustionis species, quando excrementa, æstu quasi febrili, indurata sunt.

Sychondrosis, est ossium interveniente cartilagine connexus. ex σὺν cum, & χόνδρος Cartilago. B. kraakbeens vereeniginge.

Synchysis, est sanguinis aut humorum confusio p.s. in oculo. à συγχύω confundo.

Syncipυt, vide *Sinciput*.

Syncomistus, vide *Autopyrus*. item, est cataplasma ex pane cibario paratum. à κομίζω conveho.

Syncope, est magna omnium virium cum pulsu debili aut deficiente & motus sensusque privatione conjuncta, prostratio. à συγκόπτω concido. defectio animæ *Celso* deliquium animi. præceps virium lapsus. vide *deliquium animi*. Belg, Onmacht / zwymelinge / hert-vang. Germ. ein starke ohnmacht / das beschweimen. Gall. *Defaillance*. Angl. Feeblenesse.

Syncritica, sunt Medicamenta relaxantia.

Syndesmus, idem quod *Ligamentum*.

Syndrome, est congressus variorum symptomatum in uno morbo concurrentium. Gr. συνδρομὴ concursus.

SA-

SYNEDREUONTA, sunt signa communia, quæ una cum morbo invadunt: hæc cum morbis necessario non cohærent, nec fluunt ab eorum essentia, declarant tamen aliquid circa morbum: magnitudinem, sc: durationem, morem &c. à συνεδρεύω consideo.

SYNNEUROSIS, est ossium nexus seu alligatio, quæ fit interventu partium, ligamentorum sc: ut femoris cum tibia &c. ex σὺν cum, & νεῦρον nervus.

SYNNYMENSIS, est talis connexio, quæ fit ope membranarum, uti in recens natis ossa sincipitis junguantur osse frontis. ex σὺν cum, & ὑμὴν membrana.

SYNOCHA, est Febris continua, quæ continuo intenditur & remittitur, quæ ad plurimos dies extenditur, cum insigni ardore & nonnunquam putredine conjuncta. estque vel quotidiana, tertiana, vel quartana. à συνοχέω una veho, sustineo. Belg. **Een geduurige verminderende en verheffende koorts.**

SYNOCHOS, est febris continens, nullas remissiones habens, quæ ad plurimos dies quandoque extenditur. estque simplex vel putrida. à συνέχω contineo. Belg. **Een geduurige koorts sonder verminderinge.**

SYNOVIA, est liquor glutinosus intra articulorum commissuras. item, recensetur inter species luis venereæ quando ille succus acris sit factus, membranas & ossa erodat &c.

SYNTASIS, est partium, a tumore vel alias, distensio. à συντείνω distendo.

SYNTENOSIS, idem quod *Syneurosis*.

SYNTERETICA, est pars *Hygienæ* quæ præsentem sanitatem tuetur.

Syntexis, *Plin.* consumatio *Ciceroni*, est contabescentia & colliquatio corporis, qua mollis primum caro tabescit, mox etiam solidarum partium substantia. à συντήκω colliquo. vide *Marasmus*.

Synthesis, est totius corporis structura & compages: sed strictè pro ossium compositione anatomica accipitur. à συντίθημι, compono.

Synulotica, vide *Cicatrisantia*. à συνουλόω cicatricem infero.

Syphilus, idem quod *Lues venerea*.

Syphon, idem quod *Syringa*.

Syringa, est instrumentum, quo liquores in anum, uterum & aures, &c. injiciuntur. Item, vas fistulosum, ut arteria aspera. Belg. **Een spuit / stringe.** Germ. **Eine sprütze.** Gall. *Seringue.* Angl. a Spout.

Syringomata, sunt cultelli chirurgici, quibus fistulæ inciduntur. Belg. **Fistel-mesjens.** Germ. **fistelmesser.** Gall. & Angl. *Syringotome.*

Syringotomia, est Fistularum incisio. ex σύριγξ fistula, & τέμνω seco.

Syringotomus, idem quod *Syringotomia*.

Sirones, vide in *Phthiriasis*.

Syrupus, Serapium, Δρόσατον Nic. Σεράπιον Actuario, aliis Συρυπός, quasi Κύριος ὀπὸς, ut cuidam placuit. *Serapium* fortassis à *Sirapa*, quam vocem adulta Latinæ linguæ ætas, quæ *Columellam* tulit, agnovisse videtur, pro usitato quodam conditura olivarum genere: unde ad similes conditura translata fit vox. Est medicamentum internum fluidum, ex decoctis, succis, vel infusione, cum addito sacchare vel melle, in eam consistentiam coctum, ut gutta in marmore non diffluat: estque simplex vel compositus: item alterans, Purgans, ad Tussim, Confortans, Stomachi-

chicum, Nephriticum, Scorbuticum, &c. B. een Syroop. Germ. Sirup. Gall. *Syrop.* Angl. Syrup.

SYSSARCOSIS, est connexus ossium mediante carne, ut in Hyoides osse conspicitur. Ex σὺν cum; & σαρκόω incarno.

SYSTEMA, idem quod *Synthesis*. à συνίστημι constituo.

SYSTOLE, est cordis contractio, ejusque ventriculorum commissio, qua cruor in arteriam aortam expellitur. à συστέλλω committo. Belg. toesluiting des herts. Germ. sammen truckung der hertz. Gall. *contraction du cœur*. Ang. contraction of the heart.

SYSYGIA, est debita temperies. ex σὺν cum, & ζεῦγος jugum.

T.

TABELLA, est medicamentum internum solidum ex pulvere & triplo vel quadruplo sacchari, in liquore accommodato soluti, ad spissam syrupi consistentiam cocti & supra lapidem marmoreum in orbiculos effusi, confectum. Belg. koekjes/ vide *Morsuli*. Germ. zeltlein/morsell. Gall. *Tablette*. Angl. a morsel.

TABES, vide *Atrophia*.

TABES DORSALIS, ex spinali medulla præcipue vero recentes sponsos & libidinosos corripit. febris sunt expertes, bene comedunt & colliquantur, quod si ita affectum percontêris, asseret, sibi videri ex superioribus partibus à capite velut formicas in spinam demitti, cumque urinam aut stercus reddit: semen genitale copiosum & liquidum ei effluit, neque gene-

generatio fit, & inter dormiendum, cum uxore dormiat, nec ne, veneris ludibria patitur. Cumque alias, tum præcipuè per locum arduum iter fecerit aut concurrerit, anhelosus & imbecillis evadit, caput gravatur, & aures sonant. Sic temporis progressu vehementibus febribus correptus perit [ex lipyria febre. B. rugge tering. Germ. ruckettick. Gall. *etique de dos*. Angl. consomption in the spinal marrow.

TABULA, vide *Tabella* & *Morsuli.*

TABUM, est sanies tenuis è malo ulcere exiens. B. waterig bloed. Germ. wasserich blut. Gall. *sang aqueux*. Angl. waterish-blood.

TACAMAHACA, resina est, ex Hispania nova huc allata. Colligitur ex vulnerata arbore instar populi procera, admodum adorata, cujus fructus rubet, pœoniæ semen emulans. Resina autem colore accedit, ad Galbanum, unguibus est albis, uti Ammoniacum, odorem ac saporem gravem refert, cutique tenaciter adhærescit.

TACTUS, est sensus, quo tactiles quorumvis corporum tactilium qualitates, ex diverso nervorum, per totum corpus diffusorum, motu, mediante cute, communi sensorio offeruntur, ibique percipiuntur. vel, Tactus est rei tactæ, mediante cute, per nervos sensorio communi oblatæ, ibique perceptæ, sensus. Belg. 't gevoel. Germ. das fühlen. Gall. *sens, attouchement*. Angl. a touching.

TÆNIÆ, sunt lumbrici lati, vide lumbrici, ubi cucurbitini vocantur.

TALPA est tumor ita dictus, quod sicut talpa sub terra repit, ita hic sub cute cranium depascit: referri potest ad species atheromatis, B. een blint gezwel. Germ. Blind geschwulst. Gall. *Tumeur aveugle*. Angl. Mole tumour.

TALPARIA, idem quod *Talpa*.

TA-

TALUS, vide *Astragalus.*

TAMARINDUS seu THAMARINDUS, est arbor Fraxini aut juglandis, castaneæve amplitudine; Folia sunt solsequia, noctu se contrahentia, interdiu se explicantia, minutim incisæ, vere forma & virore ciceris arietini, palmi magnitudine: flores fert albos & odoratos mali aurantii floribus perquam similes, è quorum medio exeunt quatuor fila alba & tenuissima, ex quibus siliquæ crassæ producuntur, primo virides, tandem maturæ cineritiæ, quæ intus nonnulla semina crassa, rubentia, dura & inæqualia, lupinorum magnitudine, pulpamque nigram gustui acidam, continent. per totam Indiam orientalem ferè crescit. *Tamar-Indi* idem vult ac *Dactylus indi*, quamvis dactylum vel glandem non referat. Græc. Οξυφόινιξ palmula acida. fructus conditi ad nos vehuntur.

TARAXIS, est humorum oculi, ventriculi, aut alvi perturbatio. à ταράσσω turbo.

TARSUS, est palpebrarum extremitas cartilaginosa, ex qua pili erumpunt à Latinis cilium dictum. item octo ossa pedis posteriora, cratium more ordinata. στῆθος *Ruso* προστηθὶς. Belg. **Voorvoet.** Germ. Die fuß biege / der reigen. Gall. *Le cou du pied.* Angl. instep.

TARTARUS significat id, quod vini doliis instar lapidis accrescit;. sed & latius deducitur ad quodvis sabulum in rebus fermentantibus, imo ad crassamentum sabulosum in corpore humano.

TECMARSIS, morborum conjectura. à τεκμαίρω conjicio.

TELEPHIUM, idem ulcus est cum chironio, ita à *Telepho* dicitur, qui tali ulcere longo tempore afflictus fuit.

TEMPERAMENTUM, est qualitas ex unione & mistione

mistione elementorum; resultans, vide *Crasis.*

TEMPERANTIA, sunt ea quæ acidum in corpore nostro temperant. Vide *Absorbentia.*

TEMPERATA sunt, quæ nec nimis calida, nec nimis frigida sunt.

TEMPERIES, idem quod *Crasis.*

TEMPORALIS MUSCULUS, Gr. κροταφίτης dictus. nomen sortitur à situ, nam Temporum cavitatem occupat. ejus exortus circularis est è temporum regione, pericranio obductus infra os jugale descendens, sensimque attenuatus in tendinem brevem atque validissimum, maxillæ inferioris acuto processui inseritur. Musculus hic levissimo negotio in varios ac multiplices secundum longitudinem, id est, à circumscriptione ad tendinum punctum vergentes findi potest, secundum latitudinem in duos sive biventralem, non solum respectu intermediæ tendinosæ membranæ, sed & carnearum fibrarum apparentiæ dividendus est. Horum enim tendinosæ & motrices fibræ membranoso septo ab invicem distinguuntur. Belg. De slaap-spier. German. Der schlaff mauß. Gallic. *Muscle temporale.* Angl. The Temples brawne.

TEMPUS, Græcis κρόταφος est pars cranii lateralis inter oculos & aures media, in qua emplastra cephalica ad odonthalgiam & cephalæam applicantur. Belg. De slaap van 't hooft. Germ. Schlaff. Gall. & Angl. *Temple.*

TENACULUM, idem quod *Forceps.*

TENDO, est pars similaris nervosa, musculis & ossibus, annexa, qua motus arbitrarius membrorum, maximè peragitur. Græcis τένων, Ἀπονεύρωσις vulgus chirurgorum, tendinem & nervum vix distinguunt. Belg. Een peės. Germ. Ein senne / sennader / haarwachs. Gall. *Tendon* & *Tendron.* Anglic. A tendon.

Tenesmus, *Tenasmus*, τηνεσμὸς & τεινεσμός. est continua considendi cupiditas, qua tamen nihil præter pauca cruenta, mucosa aut purulenta excernuntur: aliquando Vermes & præsertim Ascarides in causa sunt. Hic morbus sæpe diuturnus esse solet, & in gravidis non raro abortus est causa, *Tenesmus* dicitur ἀπὸ τάσεως, id est contentione & nisu, quitum fit, cum vehementi cupiditate egerendi, & lassi crebro exurgere coguntur. Belg. Persinge / kruipinge / druckinge / dwang tot stoel-gang. Germ. Zwang / Sprenszung. Gall. *Tenesme*. Angl. Idem.

Tenta, idem quod *Mela*, vel quod *Turunda* aut *Penicillus*.

Tentigo, idem quod *Priapismus*.

Tephrion, est collyrii nomen.

Terebellum, idem quod *Modiolus*.

Terebinthina in officinis duplex est *Veneta* & *Vulgaris*. Veneta quæ etiam dicitur *Chia*, & *Cypria* est liquidiuscula, referens Balsamum. sive Oleum crassiusculum, colore ex albo flavescens, sapore acris, lenta, cutique tenaciter adhærens. (Avicennæ est *Gluten Albotin*.) Paracelsus *Lorchet* appellat. Optima debet esse clara, pellucida, alba, vitrei coloris in cæruleum vergentis, acris & odorata. Venit ex Chio, Lybia, Cypro, Ponto, Syria, Judæa, Arabia &c. Ipsius arbor non admodum procera est, multos emittit ramos, cujus folia instar Fraxini ferè divisa sunt, & singuli nervi habent septem, novem vel plura folia uti in fraxino, rosis, sambuco &c. videre est. *Terebinthina Vulgaris* depromitur ex Larice arbore, ideoque & *Laricea* appellatur. Hæc quanto priori similior, tanto quoque præstantior. Pollet viribus cum priori, ast non est adeo pellucida. Græc. τερέβινθος & τέρμινθος. Belg. Terpentijn / termentijn. Germ. Turpentyn. Gall. & Angl. *Terebinte*. Tere-

TEREBRUM, vide *Modiolus.*

TEREDO sive Caries ossis vocatur & *Teredum*; Gr. *Pædarthrocace*, & ab Arabibus, *Spina ventosa.* Idem quod *caries ossis.* Belg. Beenbzeter. Germ. Beinfresser. Gall. *Vermolisseure des Os.* Angl. Worm-eating of Bonnes.

TEREDUM, idem quod *Caries.*

TERENIABIN, vide *Manna.*

TERES RADII MUSCULUS, vide *Pronator Rotundus.*

TERETRUM, vide *Modiolus.*

TERGUM, vide *Dorsum.*

TERMINTHUS, est tumor in cruribus supra quem pustula nigra eminet, fructus terebinthini magnitudine.

TERRA DAMNATA, idem quod *Terra Mortua*, & *caput mortuum.*

TERRA JAPONICA, vide *Catechu.*

TERRA MORTUA, est terra ex elixiviatione residua, omnibus facultatibus efficacibus destituta. Belg. Doode aarde. Germ. Tode erde. Gall. *Terre Meurtri.* Angl. Death Earth.

TERTIANA FEBRIS INTERMITTENS, est p. s. sanguinis effervescentia, tertio quovis die, cum variis suis symptomatis ad aliquod horas exactè homines invadens. Causa est sanguis acido-sulphureus. Estque Vera, vel spuria. Græcis τριταῖος. Belg. De anderendaagse koorts. Germ. Dreitägiges fieber. Gall. *Fievre Tierce.* Anglicè a Tertian Feaver.

TESSELLÆ, idem quod *Rotulæ* aut *Tabellæ.*

TESSERÆ, vide *Cuboides.*

TESTES MULIEBRES, dicuntur *Ovaria*, vide *Orchis.*

TESTES VIRILES, constant ex plurimis &

tenuibus vasculis in quibus semen generatur: exterius variis tunicis obducitur. *Colei* Cic. & Mart. *vasa* Plauto, ὄρχεις, δίδυμοι, μέζεα Hesiodo, μήδεα Hom. ὀρχείδια, ὁλκοὶ Oppiano. *poma amoris* quibusdam, vide *Orchis*. Belg. Ballen. Germ. Manlichen Hoden. Gall. *Testicules*. Angl. Testicles, Stones.

Testes Cerebri, sunt prominentiæ duæ posteriores cerebri ob similitudinem testes dictæ, quæ homini majores quam brutis sunt.

Testiculus, vide *Testis* & *Orchis*.

Testiculus Venereus, est quando testis post illicitam & contagiosam Venerem valde intumescat, non sine doloris sensu. Sand-kloot / Venus-kloot. Germ. Venus Hoden. Gall. *Testicle Venerien*. Angl. The Venus Stone.

Testudo Cerebri, vide *Fornix*.

Testudo, est tumor magnus mollis, vel non valde durus, in capite, latiore forma in modum testudinis, à cujus similitudine accipit nomen, in principio in castaneæ, postea vero in formam ovi excrescit, in quo mollis materia, tunica quadam obducta, continetur, (unde ab authoribus ad Meliccrides referur) quæ calvariæ ita inhæret, ut ipsam plerumque vitiet, ipsique cariem inducat. Belg. Een Schildpad gestwel. Germ. Schildkrot geschwulst.

Tetanus est convulsio sive tensio ex Emprosthotono & opisthotono composita, contractis utrumque antagonistis in cervice, spina & artubus: ita ut corpus rigidum efficiatur & inflexile: quo ipso patet Tetanum esse Rigorem vehementem, qui à communi rigore vehementia differt & duratione; tum etiam quod alter ille Rigor plus affligat fibras in cute, seu panniculo carnoso. Tetanus vero musculos utrinque, ita tamen ut semper vel Emprosthotonus, vel Opisthotonus, nonnihil excedat. Aliquando quoque

Par-

Particularis est, qui membrum quoddam vel articulum privatum respicit. à τείνω extendo. Belg. **kramp/ trekkinge/ regt-stijfdigheid/ spanning.** Germ. Halß starre. Gall. *Tetane*, *Rigeur du Col.* Angl. Constant Contraction.

TETRATÆUS, idem quod *Quartana.*

TETRADRACHMON, sunt quatuor unciæ.

TETRAPHARMACUM, est Medicamentum ex quatuor ingredientibus constans, ut unguentum Basilicum. ex τέτρας quatuor, & φάρμακον medicamentum.

TETROBOLON, est pondus quatuor drachmarum.

THAMAR, Arabibus *Dactylum*, palmæ arboris fructum significat; unde confectio quædam *Diathamaron*: corrupte *Diacamaron.*

THAMARINDUS, vide *Tamarindus.*

THEE, Frutex est, Chinensibus, Japonensibus, & Tartaris indigena. Dicitur & *Chà* vel *Chià.* Foliculum amygdali foliis ferè simile, obscure viride profert. Estque virgultum quod in ramulos varios aut virgulas sese diffundit. Flores fert cisti fæminæ & Gossipii mediam faciem referentes, quinis foliolis albicantibus aut pallidis constantes, staminulis multis medium florem occupantibus. His demum succedunt fructus, dum adhuc vigent, ut ferunt, virides, resiccati autem cortice magis rugoso, ex spadiceo fusco vestiti: Figura sæpe globosa est, magnitudine globuli lusorii, semen tantum unicum continentes: Alii contra geminati, sive in duos loculos ceu scrotum caninum dispertiti: Alii vero trigoni, & tria semina continent. Folia porro hujus fruticis, colligunt, & ignis calore in sartaginibus resiccant, quæ postea, urgente siti, aquæ fervidæ injiciuntur, quorum tinctura tunc ex vasculis myrrhinis sorbillando ebibitur:

Folia masticata leviter astringunt, & non ingratum saporem relinquunt.

THENAR, est unus ex musculis pollicem abducentibus. *Thenar* quoque habetur pro cavitate omni interiore manuum & pedum; dicitur *vola* item pro *planta*, suntque carnosæ portiones sub digitis manuum & pedum, sed strictè sumitur pro *vola manus*, sive *palma*. Belg. De hand-palm. Germ. Die flecht der hand. Gall. *La paulme de la main.* Angl. The palme of the hand.

THEODORETOS, quód & διακαρδίων vocatur, est Antidotus, ad frigidas capitis affectiones.

THEOPHILION, est collyrium quoddam.

THEOPHRASTICI, sunt Sectatores *Paracelsi.*

THEOREMA, vide *Theoria.*

THEORETICA, vide *Theoria.*

THEORIA, est pars Medicinæ speculativa & contemplativa, à θεωρέω contemplor. unde Theorema, quod est speculatio: & Theorerica, quæ ad Medicinam speculativam pertinent. Belg. Bespiegelende deel der Medicijnen.

THERAPEUTICA, est pars Medicinæ, quæ tradit Methodum medendi. à θεραπεύω sano. Belgicè Genezende deel der Medicijnen.

THERENIABIN, sive Tereniabin, est Manna orientalis; quæ *Drosomeli* & *Aëromeli* Græcis dicitur.

THERIACA, est medicamentum venenum expellens. à θὴρ fera. quia ferarum morsus medetur: vel quia viperinæ carnes in ejus compositionem ingrediuntur; ab ἀκέομαι sano. Belg. Dríakel. Germ. Thiriack. Gall. *Thriacle,* Angl. Treacle.

THERIOMA, est ulcus ferum, carcinomati simile, à θηριόω in ferinam indolem degenero.

THER-

THERMÆ, sunt balnea vide *Balaneum.* à θερμαίνω calefacio.

THERMANTICA, sunt Medicamenta calefacientia. à θερμαίνω calefacio.

THERMINTHUS, vide *Terminthus.*

THERMOMETHRON, est calor debitus qui ex pulsibus deprehenditur. à θερμαίνω calefacio, & μέτρον modus. Belg. Vulgo **De natuurlijke warmte.** Germ. **Naturlicher hitz.** Gall. *Chaleur naturelle.* Angl. Natural heat.

THLIPSIS, est vasorum compressio. à θλίβω comprimo.

THORACICA, sunt medicamenta, adversus pectoris mala.

THORAX, sive medius venter, est totum id, quod circumscribitur superiore parte, à claviculis; inferiore, à Diaphragmate; parte antica, à sterno; postica, ab ossibus dorsi; lateribus à costis; ovalis figura est, continet cor, & pulmones, intus membrana pleura circumtenditur: ab Hippocr. & Aristotel. pro thorace sumebatur: totum id quod à claviculis, ad pudenda usque excurrit, hoc est medius & infimus venter. à θορέω salio, quia in eo cor continuo salit. Belg. **De borstcholligheid.** Germ. **Die burst.** Gall. *Poitrine.* Angl. The bulke, breast.

THOREXIS, est vini generosioris potus, pectus calefaciens & quasi loricis circumdans. à θωρήσσω lorico.

THROMBUS, est sanguinis, aut lactis in grumos coagulatio. à θρομβόω grumesco. Belg. **Geronne bloed.** Germ. **Geronnen blut.** Gall. *Grumeaux de sang, le sang caillé* vel *Coagulé.* Angl. Clodded bloud.

THUS, sive *Olibanum*, Gr. λίβανος & λιβανωτόν. Resina est duriuscula, obscurè pellucida, profluens ex arbore Arabica, quæ, ut ajunt, lentis-

cum apposite refert. Genera thuris traduntur duo; Masculinum sc. quod propriè. *Olibanum* vocatur, seu *Melax*, Arab. *Melason*: & *Fœmininum*. *Masculum* ex albo flavescit, & testiculorum instar rotundum est, guttarumque formam referens, candidum intus & pingue *Fæmininum* magis resinosum est ac molle, cito ardens & flavum. Præfertur *Masculum*, ut quod ex arboribus montanis colligitur. *Cortex* etiam in usu est; debet esse crassus, pinguis, odoratus, recens, minime scaber. *Manna Thuris*, sunt micæ fragmenta, pollen ac farina Thuris, quæ ex collisione, dum in saccis vehitur, colliguntur. Belg. **Wierook.** Germ. **Weyrauch.** Gall. *l'Encens.* Angl. Frankincense. Arab *Lovan*, *conder*, *Thus* vel *Tus* oriri putent à tundendo.

Thyma, idem quod *Ecthyma.*

Thymiama, idem quod *Suffitus.*

Thymion, est verruca minor super corpus in cute eminens, ut *Acrochordon*, tenuis, supra latior, subdura & in summo aspera. idque summum colorem thymi repræsentat floris, à quo denominatur, habet magnitudinem fabæ ægyptiacæ. modo unum, modo plures. nascuntur in palmis, talis & plantis pedum; pessima sunt in ob cænis locis, maximè ubi sanguinem fundu it.

Thymus, est glandula in jugulo posita, quæ lympham à sanguine segregat, & per vasa lymphatica amandat, Item, tuberculum p. s. carnosum, quod supra corpus, instar verrucæ eminet, colere florem thymi referens; unde ei nomen impositum est. Belg. **De borst-klier.** Germ. **Brust-drüss.** Gall. *Thyme.* Angl. The breast glandule.

Thyroarytænoides, est pars musculorum, ortum habens à cartilagine scutiformi, anterius

rius in latera Arytænoidis conſcendens, laryngis rimulam aſtringit. ex θυρεός ſcutum, ἀρύω aerem haurio, ἀνοίγω aperio, & εἶδος forma.

Thyroidææ Glandulæ, ſunt numero duæ, ſubſtantiam habent viſcidam, ſolidam, ſanguineam, vaſis omnis generis communibus, membranaque duriore mire perfuſam, ovi gallinacei fere magnitudinis atque figuræ, ſitæ circa laryngis ſedem humiliorem, ad latera cartilaginum, thoracis, cricoidis, primorumque aliquot annulorum aſperæ arteriæ, quibus partibus immediatè incumbunt, ita tamen, ut facillime ab iis ſeparentur, niſi, ubi pertinacius adhæreant, circa principium & finem; ad id Studio in iis locis collocatæ, ut eadem frigidiora calefaciant, humiditates recipiant, colloque ornatum contribuant.

Thyroides, eſt *Scutiformis cartilago* laryngis ſive *enſiformis*. Item, foramen oſſis pubis. ex θυρεός janua, ſcutum, & εἶδος forma. Belgicè **Det schiltgelijke kraakbeen.** Germ. **Der schildgleiche knorſel.** Gall. *Cartilage Thyroide*. Angl. Schield like griſtle.

Tibiæ Os, Græcis κνήμη. eſt pars inter genu & talum, oſſibus duobus conſtat; unum exterius quod Focile minus: alterum interius & majus, totius nomine donatur & tibia dicitur, κνήμη, aliis *Focile majus, Canna major &c.* ſuperius proceſſum habet à femoris cavitate exceptum, & ſinus binos oblongos, pro femoris capitibus; quorum ſinuum profunditatem auget annexa per ligamenta cartilago, mobilis, mollis, lubrica & humore unctuoſo delibuta, in ambitu craſſa, centrum verſus attenuata, unde lunata dicitur, anterius aſpera veniunt ligamenta, quæ cartilagines lunares augent. anterior pars acuta & longa, ſpina dicitur. inferius adeſt proceſſus ex interno latere gibbus & prominens juxta pedem, diciturque malleolus inter-

 nus,

nus. Belg. **Het scheen-been.** German. **Das schinbeyn.** Gallicè. *Jambe.* Anglicè. A shin, shinbone.

TIBIÆUS MUSCULUS, idem quod *Tibialis Musculus.*

TIBIALIS MUSCULUS, *Anticus* dicitur & *Posticus*. *Primus* flectit pes antrorsum. Tibiæ fibulæque ex parte ossis superiori extremitati alligatus tibiæque involucro lateris exterioris affixus, sub annulari pedis ligamento provectus, tarsi ossis pollici subjecto ligamentaceo ligamento, ut plurimum adhærere, bifido namque nonnunquam tendine metatarsi, ut & innominato pedis ossi affigitur inferior hic tendo ubi sub tarso reflectitur, cartilaginis instar durus evadit, suoque sub extimo fibrarum fasciculo, oscicu-lum abscondit minusculum, Sesamoideum appellatum. Alter, sive *Posticus*, Tibiæ fibulæque ossa interlocatus horumque involucris, ubi dehiscunt, penniformiter sive radiatim affixus, juxta interioris malleoli posteriora, tendinem tarsi ossis, quod tesseræ conterminum est, ligamentaceo integumento inseritur: atque hic inter oblique moventes & adductores; & ab aliis inter extensores numeratur. Belg. **Scheen-spieren.** Germ. **Schin-mauß.** Gall. *Muscle de la Jambe.* Angl. The shin brawne.

TINCTURA, seu Elixir, est coloris, qualitatis & virium, alicujus rei extractio. Belg. **Verssel/ afverssel / uittreksel.** Germ. **Färbung / eintuncktung.** Gall. *Teinture.* Angl. A Tincture.

TINEA, si achores diu durent, aut tarde nimis & malè curentur, in tineam, ulcera nimirum capitis crustosa cutem ejus erodentia, & fætida, transeunt; propterea merito inter morbos infantium sed paulo adultiorum refertur. & si enim adulti quandoque hoc morbo laborent, tamen rudimenta ejus & initia

tia in infantiâ contraxerunt. Dicitur autem *tinea* à vermiculis illis vestes erodentibus ; quia ulcera ista cutim capitis instar tineæ erodunt & corrumpunt quo nomine à Græcis hic affectus appellatus fuerit, vix patet.

TINNITUS AURIUM, sive *Sibilus* est susurrus quidam aurium, ab obstructione vel re aurem irritante, qua aër occlusus ab arteriis pulsantibus continuò movetur & tympanum leviter verberatur, unde susurrus & bombus producitur. Belg. **Suisinge in het oor / oortuiting / oorsuising.** Germ. Das gerauscht in dem ohr / das klingen der ohren. Gall. *Bruit dans l'Oreille*, *Tintouin.* Anglic. The eares tingle.

TITILLATIO, est in voluptatis sensus gradus, prope dolorem proximus: nam ut voluptatem percipimus, cum organum sensus ita concutitur, vires uti sint ad resistendum majores: ita, si concussio fiat aliquantulum major, minor vero vis, quæ resistat oritur *titillationis sensus*, qui cum habet aliquam conjunctam molestiam, proxime ad dolorem gradum struit, quare ad morbos referri debet: solet autem maxime sentire in latere, & sub planta pedum, & in iis, quibus cutis tenera est & non assuevere. Gr. γάργαλος. Belg. **Kittelinge.** Germ. Kutzlung. Gall. *Chattouillement.* Angl. tickling.

TMETICA, idem quod *Attenuantia*

TOMICI DENTES, vide *Dentes.*

TOMOTOCIA, idem quod *Hysterotomia.* ex τέμνω seco, & τόκος partus. à τίκτω pario.

TONICA, sunt quæ membris foris illinita, nervis & tendinibus robur conciliant. à τείνω porrigo, tendo.

TONICUS, idem quod *Tetanus.*

TONOTICA, idem quod *Tonica.*

TON-

Tonsillæ, vide *Paristhmia* & *Antias.*

Topasius, idem quod *Chrysolithus.*

Tophus, est concretio lapidosa, in quacunque parte, excitata.

Topica, sunt medicamenta externa, quæ foris applicantur, ut Emplastrum, Cataplasma, litus &c. ἀ τόπος locus. Belg. Plaatsmiddelen. Germ. Platzmitteln. Gall. *Topiques.* Anglice a Topike.

Topinaria, idem quod *Talpa.*

Torcular Herophili, est ille locus ubi quatuor sinus crassæ meningis, conjunguntur. Belg. De Pers van Herophilus/Persen Persbak. Gall. *Presse d'Herophile.* Germ. Preß von Herophilus. Angl. Press of Herophil.

Tormina Alvi. idem quod *Colicapassio.*

Tormina Hysterica, sunt hystericæ *passiones*, vide *Hysterica passio.*

Tormina Infantium, sunt dolores infantium ventris.

Tormina Post Partum, sunt dolores, quos puerperæ post partum patiuntur, quando nempe lochia ritè non procedunt. Belg. Naween. Germ. Nawehe. Gall. *Doleurs apres l'Enfantement.* Angl. Pangs, or throwes after Child bearing.

Tostio, est actio qua medicamenta torrentur, uti fit in tostione Rhabarbari.

Toxica, sunt Medicamenta venenata, quibus Barbarorum sagittæ illinebantur.

Trachea, idem quod *Aspera arteria.*

Trachelagra, est Arthritis cervicis.

Trachoma, est quando palpebræ invertuntur, densiores & inæquales factæ; vel cum asperitate etiam rubent cum pruritu & pustulis, in-

instar milii granorum; vel cum inveterato malo, insuper à parte interiore exulcerantur cum fissuris & callis. à τραχύνω aspero. Belg. Rouwe Oogschee-len.

Trachomaticum, est Collyrii species, quæ olim in usu erat.

Tragacantha, seu *Tragacanthum*, est Gummi fruticis ejusdem nominis pellucidum, album, subdulce, leve ac Syncerum, in granis plerumque fragmentisve contortis: ejus frutex pumila admodum est, lentis fere folia habet & pallida: Frutex hirsutus est, unde nomen, τράγος Hircus, & ἄκανθα spina, hinc dicitur *Spina Hirci*. Exudat hoc gummi radice incisa, vel ut alii volunt sponte sua. Præstat pellucens, gracilis, levis, syncera & subdulcis. Belg. Dragant. Germ. Tragant. Gall. *Melese*. Angl. Gum-Dragant, tragacanth.

Trageæ, non differunt à pulveribus, nisi quod tenuissimè adeo Medicamenta, ex quibus parantur, haud terantur, & vel externè adhibentur corpori, appositæ aut in fumum resolutæ; vel sacculo lineo inclusæ in vino aut alio liquore detinentur, ut vires suas liquori communicent. Aliquando tamen componitur etiam ex speciebus antidotorum, odoratisque aliis rebus & medicamentis simplicibus in pulverem redactis, saccharo addito. in his conficiendis communiter capitur uncia una sacchari, ad singulas drachmas specierum, præsertim amariorum & minus gratarum. Belg. Koekjes. Germ. Pfaffen-futter. Gall. *Dragée*. Angl. Cake.

Tragema, idem quod *Tragæa*.

Tragus, est auris eminentia, quæ tempora spectat, pilis aliquot hispida, in quibusdam densam hirci barbulam exprimens. Belg. De Bok. Germ. Bock. Gall. *Bouc*. Angl. Bucke.

Transversales Musculi, primum par exhibet sese membranoso principio, ab ipsis transversis lumbalium vertebrarum processibus, osse item Ileum cartilaginosoque: præterea costarum confinio interius profectum, peritonæo subjecto inhæret, & ad eandem cum cæteris abdominis metam fertur. Alterum par cervici extendendo vel in posteriora flectendo destinatum, oritur à sex aut septem primarum vertebrarum processibus externis, & inseruntur exterius in omnes vertebrarum cervicis transversos processus. Belg. **Dwersspieren.** Germ. zwerch-mauß. Gall. *Muscle Transversale.* Anglicè Over Thwart Brawne.

Transversus Musculus Humeri, idem quod *Rotundus minor.*

Trapesius Musculus sic dictus à figura Geometrica. Vide *Cucullaris Musculi* descriptionem.

Traulus & *Traulotes*, est blæsitas, sive vitium in L & R pronunciando. à τραυλίζω balbutio. Belg. **Lispende / een Lisper of Lisperaar.**

Trauma, vide *Troma.*

Traumatica sunt, quæ in decoctis & potionibus assumpta. serosos & acres humores seu succos è corpore educunt, sanguinemque ita attenuant, ut in partes vulneratas, ruptas vel confusas commodè propelli possit; & quibusdam partibus adstringunt, & detergunt, ista, lapsis, contusis, & vulneratis conducentia, Vulneraria nuncupantur. à τραυματίζω vulero. Belg. **Wondmiddelen.**

Tremor, Gr. Τρόμος à τρέω tremo, est motus convulsivus nimis vehemens, in quo contractiones & alternæ sunt & crebriores, sed non ita violentæ versus principium, quare Motus convulsivus plus habet de convulsione, at Tremor plus de motu ordinario.

Belg.

Belg. Schuddinge / Bevinge. Germ. Bebung / zittertern / schaudern / Erzitterung. Gall. *Horreur*, *Tremblement*, *Frayeur*. Angl. Trembling, Quaking.

TREPANATIO, eſt Actio Chirurgica, qua Trepano ſive Modiolo hominis viventis cranium pertebratur. Belg. Trepaneringen. Germ. Trepanierung. Gall & Angl. *Trepanation*.

TREPANUM, idem quod *Modiolus*.

TRIANGULARE OSSICULUM, eſt illud os quod inter ſuturam Lambdoidem & Sagittalem ſitum eſt; quod ad epilepſiam quoque conducere ferunt.

TRIANGULARES MUSCULI, eſt aliquando unicus, ſed non ſemper, à ſummo cubiti ortus, & circa medium ejuſdem carnoſo, anguſtoque fine deſinens. verum *Caſſerius* putat ſe inveniſſe duos parvulos, circa articulum cubiti exiles, & oppoſito modo incedentes, atque inſtar trochleæ pronum & ſupimum rardium moventes. Sunt & alii Triangulares muſculi, dicti Sternoidei ſub ſterno oriuntur è medio ſternoidei muſculoſi faſciculi, pro parte triangulari linea circumſcripti, ſi oblique coſtarum extremis partibus ut & cartilaginibus quatuor, quinque & ſex ſuperioribus alligantur, cum intercoſtalibus tam indiſſolubili nexu ſæpe cohærent, ut alterutrorum faſciculi ſine laceratione ſeparabiles non exiſtant: imo vero, nonnunquam radiata ſolummodo intercoſtalium muſculorum fibrarum veſtigia longe ab invicem remota inveniuntur, atque hoc in caſu, pleura ſub ſterno ſolito craſſior reperitur. Belg. Borſt-beens ſpier / drykantige ſpier. Germ. Bruſtbeins mauſz. dreiſchrötige mauſz. Gall. *Muſcle triangulaire*. Angl. brawne triangulare.

TRICA INCUBORUM, eſt plicæ polonicæ ſpecies. Germ. Maren flegt / ſchrötlinszepff / ma-

ren

ten lock / vel Moren-lock.

Trichiasis, idem quod *Phalangosis*. Item, Urina pilosa, cui ab humoribus pituitosis, pili innatare videntur. à θρὶξ pilus.

Trichismus, est fracturæ quædam species tenuissima, & veluti pilaris, ita ut sensum fere effugiat, hinc etiam mortis aliquando causa existit, quia se non facile prodit. à θρὶξ pilus.

Trichosis, idem quod *Trichiasis*.

Tricongius, est mensura octodecim sextariorum.

Tricuspides Valvulæ, vide *Valvulæ*.

Triens, est tertia pars libræ medicinalis, continens uncias quatuor.

TrioboLon, est pondus drachmæ dimidiæ, sive trium obolorum.

Tripsis, est contritio, sive contusio. à τρίβω tero.

Trismus, est dentium stridor: sive convulsio musculi temporalis, qua dentes invitè strident. à τρίζω strido. Belgic. **Knerssinge der tanden.** German. **Das kirren der zahnden.** Gall. *Grincement avec le dents*. Angl. Grinding of the teeth.

Tritæophyes: est febris continua remittens, quæ tertio quoque die exacerbatur. ex τεταῖος triduanus, & φύω cresco. Belgic. **Een geduurige anderendaagsche koorts.**

Tritæus, idem quod *Febris tertiana intermittens*.

Tritorium, idem quod *Infundibulum*.

Trituratio, est contusio, qua medicamenta in pulverem rediguntur, ut eo aptius cum aliis misceri vel virtus eorum extrahi possit.

Trochanter, idem quod *Rotator*.

Trochisci, sunt rotulæ seu orbiculi signati: sunt

fiunt ex pulveribus cum mucilagine exceptis & in pastam redactis, ex qua orbiculi in umbra siccandi formantur. à τρόχος rota. vocantur item pastilli, δακτύλιοι *Hippocr.* ab annuli specie. ἀρτίσκος, quod panem referat. κυκλισκὸς à circuli figura. B. **Trochsjes.** German. **Zeltlein.** Gallic. & Anglic. *Trochisque.*

Trochlea, vide *Bathmis*, & *Trochlearis Musculus.*

Trochlearis Musculus, est musculus oculi obliquus superior, sive major, & omnium tenuissimus, habens tendinem longissimum, oculum circumagit ad angulum internum: nam communi principio, cum primis quatuor ortus, ad internum angulum recta fertur, ibi per trochleam transit, & recto angulo adscendit ad eum locum ubi quintus inserebatur. Dicitur *Trochlearis*, quia quasi per trochleam circumrotatur, quæ cochlea cartilago est in oculo propendens, sita ad os Maxillæ superioris juxta internum oculi angulum. Hic cum altero obliquo, *Amatorius* appellatur. *Trochlea* venit à τροχίζω torqueo. Belg. **Katrol-spier.** Germ. **Schetzmauß.** Gall. *Muscle Trochaire.* Angl. The windlose brawn.

Troglodytica Myrrha, est ea quæ optima est, & in troglodyti patria nata. Vide *Myrrha.*

Troma, est vulnus, à causa externa inflictum. à τιτρώσκω vulnero.

Trombosis, est coagulatio lactis, vel sanguinis in corpore humano. Vide *Coagulatio.*

Tromas, idem quod *Tremor.*

Truncus, dicitur illa pars arteriæ magnæ & venæ cavæ, quæ descendit à corde ad vasa iliaca, verum hoc in genere; verum specialiter, attribui-

tur ramulis, qui è trunco magno, emittuntur ad viscera speciatim, ut truncus splenicus, hepaticus &c. Belg. **De Stam.** Germ. **Ein stamm.** Gallicè. *Le tronc*, Angl. A Logge.

TRYPANUM, idem quod *Modiolus*.

TRYSMUS, vide *Trismus*.

TUBA UTERI, idem quod *Tuba Fallopiana*.

TUBÆ FALLOPIANÆ, sunt duo meatus graciles, ab utero oriundi, cumque parum recesserint ab eo latiores sensim redduntur, & capreoli modo crispantur, foramina ampla habent, quæ ferè clausa jacent, concidentibus fimbriis illis extremis; tamen si diligenter aperiantur & dilatentur, tubæ cujusdam æneæ extremum orificium exprimunt. usus est, ut ova à testibus recipiant & in uterum deferant, secundum Doctiss. *R. de Graaf*: ex inspectione cuniculorum veritas manifesta est. Belg. **Trompetten / eyerleiders.** Germ. **Trommetter des Fallopii.** Gall. *Trompette de Fallope.* Anglicè. The Trumpet of Fallope.

TUBERCULA, idem quod *Phymata*.

TULUS, idem quod *Callus*.

TUMOR, Græc. ὄγκος, οἴδημα est Morbus quo partes humani corporis præter solitum modum ampliantur & extenduntur, ita ut destinatam operationem perficere nequeant. Belg. **Een geswel.** Germ. **Geschwulst.** Gall. *Enflure.* Angl. A Swelling, a mushrom.

TUNICA, idem quod *Membrana*.

TUNICA CORNEA, vide *Cornea Tunica*.

TUNICA RETIFORMIS, vide *Retina* & *Amphiblestroides*.

TURBITH, seu *Turpetum* putatur esse radix purgans alicujus convolvuli Indici, quæ vario, longoque reptatu ad tres quatuorve cubitos ascendit. Radix,

dix, pollicem & amplius crassa, lignosa in aliquot ramos divisa, crasso fuscoque cortice tecta, qui ruptus, stillat succum lacteum, glutinosum in pallide flavescentem resinam illico concrescentem. Folia habet altheæ, floremque monopetalum convolvuli vulgaris magnitudine & forma candidum. adfertur nobis ex Guzarata, Canara, Goa, Cambaja, Dio insula, Bacia &c. in officinis eligitur non cariosa, intus alba, & resinosa. Fortè species erit scammonii, cujus radix etiam resinosa, & ejusdem indolis.

TURBITH MINERALE, seu *Turpethum minerale*, est pulvis flavus ex Mercurio præparatus.

TURGESCENTIA HUMORUM, idem quod *Orgasmus*.

TURIONES, sunt teneritates summitatum in arboribus, quæ singulis annis crescunt.

TURPETHUM, vide *Turbith*.

TURUNDA, idem quod *Turundula*.

TURUNDULA, seu *Turunda* Varr. *Linamentum* Celso, *Pannus* Colum. μοτὸς, ἔμμοτον, est linteum concerptum, quod unguento illitum, ulceribus imponitur. Belgic. **Een wiecke.** Germanic. **Lumple / meissel von schleissen.** Gallicè. *Tente*. Anglicè. Idem.

TUS, idem quod *Thus*.

TUSSEDO, idem quod *Tussis*.

TUSSIS, Græc. βὴξ à βήττω tussio. Est motus convulsivus musculorum & motricium fibrarum, quibus respiratio peragitur, ita ut expiratio variis vicibus interrupta, iterumque repetens, aërem expellendo è pulmonibus, & repellendo & in gyros flectendo intra Asperæ arteriæ ramos, tandem post aliquot ictus, & nisus cum sonitu graviore, vel acutiore, non sine vi, & sæpe humoris vel phlegmatis

excretione peragitur: hinc ex tussi perinde ut in sternutatione concussio corporis fit, adeo ut in vehementiore tussi non lævis labor sit & motus suffocationis, ideoque facies & oculi rubore & livore afficiuntur, atque à tussi aliquot horas durant & identidem repente vires admodum franguntur, & venter, pectus atque caput dolore affliguntur, præsersim in *Sicca tussi*; aliquando etiam vomitus subsequitur, ex illa concussione viscerum aut Hernia in inguine vel umbilico. Verum Tussis comitem agit in Asthmate, Pleuritide, Hydrope, Empyemate, vulneribus pectoris, malo Hypochondriaco, Hæmoptoë, gravedine, phthisi &c. Dividitur in *Tussim siccam* in qua nihil vel parum excernitur, uti omnis tussis in Principio est. In *Humidam* in qua sanguis, pus, pituita vel tenuis liquor excernitur, sed ea ex accidenti fit. In *Nocturnam* & *infantium convulsivam*, quæ & etiam ex accidenti est. Dicitur quoque *Tussedo*. Belg. Den hoest. *Sicca* dicitur kinkhoest. Germanicè. Der Husten. Gallicè. *Toux*. Anglicè. Couge.

TUTIA, sive *Cadmia factitia*, est corpus densum, ex fuligine æris, dum in fornace, conficitur concretum, adhærens lateribus, camerisque fornacum, vel & in partem infimam delabens. Triplicis id fit generis, nominibus à re, quam repræsentare videtur, sumptis. *Botritem* appellant, quæ uvæ speciem refert: *Ostracitem*, quæ testis similis est: *Placitem*, quæ crustis. *Botritis* reperitur in fornacis parte media. *Ostracitis* in infima: *Placitis* in editiore. Sunt qui *Capnitem* & *Calamitem* addunt. *Capnitem*, quæ in ipso fornacum ore reperitur, tenuissima, exusta & nimia tenuitate simili favillæ. Verum hæc à Pompholige vix vel parum differre videtur. *Calamitem* vocant, figura calami, quam à pertica ferrea

ferrea acquirit. Nimirum decutitur hæc à ferreis perticis, quibus cadmia, dum æs fusum iis agitatur adhærescit. Optima est *Botritis*, densa, modicè gravis, & in lævitatem magis clinans, racemosa facie, quæ fracta cinerulenta est. Vulgo in officinis dicitur *Tutia*, vel *Cadmia Græcorum*. Græc. Καδμεία. Arab. Climia, vel Chlimia. Belg. **Tutje/ Piet/ oog-niet.** Germ. **Augen nicht.** Gall. *Tuthie.* Angl. Tutty.

TYLOMA, idem quod *Callus*.

TYMPANIAS, idem quod *Tympanites*.

TYMPANITES, *Tympanias*, *aqua intercus sicca*, est tumor abdominis fixus & constans, æquabilis, durus, renitens; & à pulsione sonitum edens, à partium & viscerum membranaceorum inflatione τεταμένῶδες ortus, propter spiritus animales in fibras istas copia nimia adactos, ibidemque succi nervei obstruentis vitio, à recessu impeditos; cui affectioni, consequenter, flatuum in locis vacuis aggestio, velut, complementum accedit. à τυμπανίζω tympani instar sono. Belg. **Trommel-water / wint-water / wint-sucht.** Germ. **Trummen wasser / windt wasser.** Gall. *Timpanite.* Angl. Tympany.

TYMPANUM, est membranula tenuis, orbicularis, pellucida; cavitati auris internæ aërem congenitum continenti obtenditur, inservit auditui. Significat etiam in aure cavitatem concha dictam. Belg. **Het trommel-vlies.** Germ. **De trummel des ohrs.** Gall. *Le tympan de l'oreille.* Angl. The drum of the ear.

TYPHODES, est febris symptomatica continua & ardens; velut ab inflammatione viscerum. ex τύφος fumus & εἶδος forma.

TYPHOMANIA, est delirium cum phrenesi, & Lethargo. ex τύφω incendo, effero, & μανία furor.

Typhonia, idem quod *Typhomania.*

Typus, sive *Periodus* & *Circuitus*, est ordo febrium, constans ex intensione & remissione, à τύπτω verbero, tundo.

Tyria, idem quod *Ophiasis.*

Tyriasis, idem quod *Elephantiasis* & *Satyriasis.*

Tyroides, vide *Thyroides.*

Tyrosis, est quando lac comestum, in materiam caseosam coagulatur, à τυρὸς caseus. Belg. Kaasachtigheit.

V.

Vacuatio, vide *Evacuatio.*

Vacui Dies, sunt, quibus rarissima & imperfecta ac mala crisis plerumque contingit: iique sunt 6. 8. 10. 12. 16. 18; quibus nonnulli addunt 22. 23. 25. 29. 30. 32. 33. 35. 38. 39. hi Medicinales appellantur, quod in iis medicamenta exhiberi possint. verum illi dies hic loci non observantur.

Vaga Arthritis vide *Arthritis vaga.*

Vagina Uteri, dicitur & *matrix*, uteri ostium, uteri cervix, αἰδοῖον, γυναικεῖον, κόλπος γυναικεῖος. est meatus ille, cui virilis penis in coitu inditur, non aliter quam vaginæ gladius aut culter; sita est in hypogastrio, figura oblonga; magnitudo, pro ætate & Veneris usu variat. crassities ejus in superiori parte latitudinem straminis adæquat. in inferiori vero

vero propter accretionem, eandem duplo vel triplo superat. Latitudo, qualis recti intestini, interne nervea & rugosa. perforatur plurimis porulis, præsertim in inferiori parte circa meatus urinarii exitum Belg. **De scheede der lijfmoeder.** Germ. **Scheide der mutter.** Gall. *Vagine de la matrice*. Angl. Mother Sheth,

VAGINA PORTÆ, idem quod *Capsula Glissonii.*

VAGINA HEPATICA, idem quod, *Capsula communis Glissonii.*

VAGINALIS TUNICA, vide *Elythroides.*

VALETUDINARIUS, est is, qui optima sanitate non fruitur, verùm continuò morbis obnoxius est Græc. νοσώδης, νοσηματικός. Belg. **Sieckelijk.** Germ. **Bawfellig ander gesundheit.** Gall. *Maladif*, *mal sain*. Angl. Sicklie, subject to Sicknesse.

VALGUS, est is cui pedes vel crura extrorsum versi sunt. vide *Blæsus.*

VALETUDO, est partium nostri corporis qualiscunque sive bona sive mala agendi dispositio.

VALVULÆ sunt membranulæ tenues in vasis aut fibris valvam referentes, à varia figuratione variam denominationem accepere, ut *Sigmoides*, *Semilunares*, *Tricupides*, *Mitrales* &c. reperiuntur in venis, arteriis, vasis lymphaticis, lacteis & in fibris musculosis, quas nostra curiositas primo detexit, de quibus peculiari tractatu egimus. usus est sanguinem & alios liquores à regressu impedire. Belg. **Klap-vliesen.** Germ. **Fallen.** Gall. *Valvules*. Angl. idem.

VALVULÆ etiam reperiuntur in intestinis. in tenuibus & crassis, præsertim in jejuno & circa initium intestini ilei, quæ à figura semicirculares vocan-

cantur. hæ valvulæ seu plicæ, quo proprius accedas ad ileum, paulatim incipiunt magis magisque obliquari, & in principio ilei minus obliquantur quam in progressu ejusdem. similiter prope finem jejuni, plicæ sensim longius ab invicem distant: & in ileo similiter quo ulterius descendat, adhuc longius. in principio & medio jejuni vix semi pollicem distant; in ileo, pollicem integrum & amplius. digito impulsæ aliquantulum cedunt, & huc atque illuc mobiles sunt. in principio coli valvula carnosa & circularis est, & præter hanc varias adhuc obtinet colon. *usus* est cibos nonnihil remorari, ut melius fermententur, chylus distribuatur, adjacentes partes calore foveantur, postremò ne iterum ascendant. Belg. Klap-bliesen Germ. Fallen. Gall. *Valvules*. Angl. idem.

VAPORARIUM, sive *æstuarium* est, cum non in liquore sedet æger, sed vapor ex sella perforatâ exhibetur. ollâ subditâ, decocto calente ex rebus morbo curando convenientibus, quantitate sufficiente parato plenâ, quo frigido, aliud infunditur. Belg. Bad stoof. Germ. Bad-stube. Gall. *Une estuve, Archet a Sueer.*

VARICIFORMES PARASTATÆ, epididymidibus continui sunt, ita nominata vasa, quod varicum instar flexuosa, contortaque spectentur, ad majorem, ut putant seminis elaborationem. præ cæteris nervosa est, atque tangenti duriuscula deprehenduntur, hisce continui sunt vasa semen ad vesiculas seminales deferentia.

VARICOSUM CORPUS, dicitur ille plexus vasorum spermaticorum, qui testiculos ingreditur.

VARIOLÆ, ex intemperie sanguinis contagiosa constat, ab aëris vitio aut aliunde contracta, cum febre

febre continuâ incertâ & vagâ, quæ modo intensior modo remissior, dolore capitis & lumborum, anxietate & inquietudine, pustularum eruptione, quæ in molem attolluntur & suppurantur. CL. T. *Willisius*, causam putat esse inquinamenta seu semina fermentativa, ab utero fœtui unà cum alimento communicata; sed quomodo hoc locum habet in adultis, in quibus sanguis tam varias subiit alterationes, ex ipsius scriptis, necdum percipere potui. Videtur potius consistere in prava aëris temperie, cui accedit peculiaris sanguinis & succi nervosi in hunc morbum dispositio. Venenositas illa aëris, primo inficit succum nerveum (unde capitis & lumborum dolor) qua sanguis intumescit, effervescit & in frusta frustillatim ab invicem secedit, quæ inter circulandum, partibus extremis item & internis visceribus adhærent, maturescentibus postea tuberculis, in pus abeunt. Arab. *Bothor.* Gr. ἐξανθήματα. Belg. **Kinder Pokjes.** Germ. **Die Kindsblattern / Bocken / Pocken / Urschlechten.** Ang. Small Poxe.

VARIX, vide *Cirsos.*

VARUS, vide *Jonthus*, *Varus* quoque sumitur pro *Arthritide vaga*, & pro eo cuspedes introrsum versi sunt.

VASA sunt cavitates, per quas liquores transeunt ut vena, arteria, vasa lymphatica, ductus chyliferus, ductus salivales &c. *Vas* Græcis Ἄγγος, Ἀγγεῖον. Belg. **Een Vat.** Germ. **Gefäß.** Gall. *Vaisseau*, *Vase.* Angl. Fat, Vessell.

VAS BREVE, vide *Breve vas.*

VASA CAPILLARIA, vide *Capillaria Vasa.*

VASA DEFERENTIA, dicuntur, quæ semen ex testiculis in vesiculas seminales deferunt.

VASA LACTEA, sunt vasa tenuia, in mesen-

 te-

terio; ab intestinis præsertim tenuibus ad glandulas mesenterii porrecta, quæ sunt primi generis, deinde quæ secundi generis sunt ab istis glandulis ad sacculum chyliferum deducuntur; *usus* est chylum ab intestinis ad sacculum chyliferum & ductum thoracicum vehere. eorum inventor primus *Asellius* est, in quibus postea dexterrimus *F. Ruischius* valvulas detexit. Belg. De Melk-aderen / melkvaten / chylvaten. Germ. Milchäderlein. Gall. *Les Veines lactées*. Angl. Milke Vessels.

VASA LYMPHATICA, vide *Vena Lymphatica*.

VASA PRÆPARANTIA, vide *Præparantia Vasa*.

VASA SEMINARIA, dicuntur venæ & arteriæ ad testiculos euntes. Vulgo *Præparantia*. Belgicè Saad vaten. Germ. Samen-gefässe. Gall. *Vaisseax Spermatique*. Angl. The Preparing Vessels, Seed Vessels.

VASA SPERMATICA, idem quod *Vasa Seminaria*.

VASTI MUSCULI extendunt tibiam quorum *externus* à radice tota trochanteris magni, & cruris osse subjecto: internus à trochanteris parvo, utrinque paulo patellam infra ad latus recti inseruntur. B. De vaste Spier. Germ. Der grosse Mauß. Gall. *Muscle Grande*. Angl. The great Brawne.

VECTIS, vide *Modiolus*.

VEGETABILE, dicitur de omnibus plantis, & arboribus.

VEHICULUM, vide *Ochema*.

VELAMENTUM BOMBICINUM est lanugi-nosa quædam substantia interiorem partem, crustæ instar, aut musci villosi succingens. Alii *Vermicularem crustam* vocant. Belg. De Fluweele Darmrok.

Germ.

Germ. Sammetgleiche Darmrok. Gall. *Tunique velourè de Boyau.* Angl. Veluet Membrane of the Guts.

VENÆ sunt illæ fibræ, quæ in plantarum foliis apparent, in ramulos divisæ.

VENA CAVA, Græc. φλὴψ, *ἐπανθισμὸς Eudoxo δεξαμένη Hesichio*, species sunt vena Cava, Portæ, Lymphaticæ, & Lacteæ. Arteriæ aliquando pro venis sumuntur. Constant ex quatuor tunicis, nervosa sc: glandulosa, musculari & membranosa. Venæ cavæ rami supra cor vocantur Venæ jugulares, quæ ad Brachia tendunt *Axillares*, in cor, *Coronaria*, in pulmones *Pulmonaria*; sic dicitur *Hepatica*, in hepate; *Phrenica* in diaphragmate, in cruribus *Cruralis*, in renibus *Emulgentes*, & sic à varia ramificatione variam denominationem accepit. Belg. **De holle ader.** Germ. Holer Ader. Gall. *Veine Cave.* Angl. a Veine Cave.

VENA AZYGOS, vel *Sine pari*, vide *Azygos*.

VENÆ LACTEÆ, vide *Vasa lactea*.

VENÆ LYMPHATICÆ, lympham à glandulis conglobatis accipiunt, vel in venas sanguineas, vel in chyli cisternam se exonerant. Vasa lactea chylum à papillis intestinorum accipiunt, quem in glandulas mesenterii deponunt, qui exinde statim per vasa lactea secundi generis, in sacculum chyliferum fluit. Belg. **Water-vaten.** Germ. Wasser-gefässe. Gall. *Veine Lymphatique.* Angl. Lymphatik Vessels, Lymphatyk ducts.

VENA PORTÆ in adbomine tantum residet, & suas radices in hepar Lienem, Ventriculum, Mesenterium, Intestina, Pancreas, Omentum &c. Extendit: Venæ cavæ & portæ officium est sanguinem à nutritione superfluum circulariter ad Hepar vel cor & pulmones relegare. Belg. **De Poort-ader.** Germ.

Die

Die Pfort-ader. Gall. *La Veine Porte.* Angl. The Port Veine.

VENÆ SECTIO, eſt ſanguinis, qui in vaſis continetur, per venam arte ſectam, evacuatio, hæc dicitur, ſed malè Evacuatoria, Revulſoria & Derivatoria in venæ ſectione ad vires reſpiciendum eſt. plus ſanguinis quam libra educi non debet, educantur potius primo unciæ ſex vel octo, & ſi neceſſitas exigat, repetatur. vena, per longitudinem fibrarum ſecanda eſt. Belg. Een Aderlating. Germ. Aderläſſe. Gall. *Seignée*. Angl. Letting of Bloud, opening of a Vein.

VENENUM, Græc. *φάρμακον*, eſt omne illud quod corpori noſtro communicatum, mortem adfert ut ſunt arcenici genera, pleraque Mercurialia deleteria qualitate prædita. Belg. Fenijn. Germ. Gifft. Gall. *Poiſon*, *Venin*. Angl. Venom.

VENEREA LUES, vide *Lues Venerea.*

VENERIS OESTRUM, idem quod *Clitoris*.

VENTER, dicitur triplex *Infimus* ſumitur pro abdomine. *Medius* pro Thorace, & *Supremus* pro capite. Vide *Cavitates*. Sed ſtricte ſumitur pro abdomine. Belg. Buik. Germ. Bauch. Gall. *Ventre*. Angl. The Bellie.

VENTER EQUINUS, Chymicis dicitur fimus equinus, in quo, ob lenem calorem, ſuas tincturas & eſſentias collocant.

VENTER INFIMUS, vide *Hypogaſtrium*.

VENTOSA, vide *Cucurbitula*.

VENTRES, vide *Cavitates*.

VENTRICULUS, eſt viſcus membranoſum, in abdomine ſub diaphragmate inter hepar & lienem, conſtans ex quatuor tunicis; nervoſa. fibroſa, glandulοſa & membranoſa; habet duo orificia, dextrum Py-

Pylorus seu Janitor vocatur, ex quo cibi expelluntur: Sinistrum vero stomachus, per quem cibi in ventriculum impelluntur. Officium est cibos concoquere seu fermentare, vocatur item stomachus, aqualiculus. γαστὴς, ἡ ἄνω κοιλία, σῶμα κοιλίας. Belg. **De Maage.** Germ. der Magen / Bäuchlein. Gall. *Le Ventriculi*, *l'Estomac.* Angl. The Stomack.

Ventriculi Cerebri sunt quatuor, eorum usus est serosos humores accipere & per pelvim deducere ad glandulam pituitariam: vel in processus mammillares per os cribriforme ad nares. nihil aliud sunt quam complicationes cerebri, quæ ibi tanquam ex accidenti evenere. Belg. **Holligheden der Hersenen / Hersengroefjes.** Germ. das Hirn Hölen. Gall. *Ventricule de Cerveau.* Angl. The Ventricles of the Brain.

Ventriculi Cordis, duo sunt; primus sive Dexter sanguinem è vena cava recipit & pulmonibus tradit: Alter sive sinister à pulmonibus sanguinem recipit & per arteriam in totum corpus propellit. In contractione ventriculorum sive systole, sanguis exprimitur: in Diastole seu expansione & dilatatione, sanguis recipitur & admittitur: Alii tamen contrario explicant, quia Græca non sapiunt, & per consequens vim vocum ignorant. Belg. **De holligheid des Herts.** Germ. des Hertz hele.i. Gall. *Ventricule de Cœur.* Angl. Ventricles of the Heart.

Veratrum, idem quod *Helleborus.*

Veretrum, idem quod *Penis* seu *Membrum Virile.*

Vermes, vide *Lumbrici.*

Vermicularis Crusta, idem quod *Velamentum Bombycinum.*

Vermiformis Processus, est prominentia cerebelli, sic à figura dicta. Gall. *Prominence,*

Ver-

Vermiforme. Angl. Wormlike Processes.

VERMIS CEREBRI, vide *Febris Ungarica*.

VERNACULUS MORBUS, idem quod *Endemius*.

VERNIX, quod & *Vernisium* & *Sandaracha*, sive *Gummi Juniperinum* vocatur. Sed aliquando componitur cum aliis rebus, uti cum lacca, copalto, succino &c. Belg. **Vernis**. Germ. **Vernis**. Gall. *Vernis*. Angl. Varnish.

VERRICULARIS TUNICA, idem quod *Amphiblestroides Tunica*.

VERRUCÆ, sunt species tuberculorum, Græcis ἀκροχορδόνες, à papulo *porri*. *Acrochordones* dicuntur, eò quod si vertices horum tuberculorum inspiciantur, similes sunt resectæ chordæ. *Celsus* hujus appellationis eam causam videtur attulisse, quod in fundo sint angustiores, in summo latiores; adeo ut pendere videantur, ideoque à plerisque verrucæ pensiles appellantur. Dicuntur porri, eo quod si inspiciantur summitates ipsorum, videntur æmulari brevia illa capillamenta porrorum. Est tuberculum durum, eminens, cuti erumpens, callosum, parvum, & in omnibus corporis partibus nascens. Belg. **Een Wratte / Werte**. Germ. **Wartzen**. Gall. *Verrue*. Angl. a Wart.

VERTEBRA, idem quod *Spondylus*.

VERTEX, est pars capitis inter synciput & occiput media & gibbosa. Græc. Κορυφή. Belg. **De kruin**. Germ. **Das Scheitel**. Gall. *Le Sommet*. Angl. The Toppe of the Heade.

VERTICILLI, idem quod *Cotyledones*.

VERTIGO, vide *Scotomia*.

VESANIA, est furoris species vel dilirium ex nimio amore.

VESICA, est pars membranacea cava, in qua liquor

quor excernendus continetur: ut Vesica urinaria, Bilaria, Seminaria. Græcis κύςις, χοληδόχος κύςις. Belg. **Een Blaas.** Germ. **Blase.** Gall. *Vesie.* Angl. The bladder.

Vesica Bilaria, idem quod *Folliculus fellis.*

Vesica Destillatoria, est vas æneum sive ahenum cupreum, quod materiam destillandam continet. Belg. **Een blaas.** per vesicam destillare, **door een blaas destilleren.**

Vesica Urinaria, Græc. Κύςις: est ea, quæ in viris posterius intestinum rectum habet; in fœminis vero uterum, cujus vaginæ alligatur. accipit urinam ex renibus per uretheres, eamque per urethram, quæ viris quam fœminis longior est, deponit. Belg. **De Pis-blaas.** Germ. **Harn-blase / Harn-blater / die blasen.** Gallicè. *Vessie.* Anglicè. The bladder.

Vesicatoria, sunt species cauterii, ut dicitur potentialis, quando nempe ob copiam salis volatilis, cutis & cuticula quasi aduritur, unde cuticula mortificatur, & quicquid lymphaticum est, intra cutim & cuticulam colligitur, unde vesicæ excitantur. Inter illa sunt cantharides, ranunculi radix, tithymalli lacteus succus, arboris juglandis cortex &c. B. **Bleintrekkende dingen / spaanse vliegpleister.** Germ. **Blädder machund pflaster.** Gall. *Vesicatoire.* Angl. Vesicatorie.

Vesiculæ Adiposæ, vide *Sacculi Adiposi.*

Vesicula Fellis, idem quod *Folliculus Fellis.*

Vesiculæ Seminales solummodo in viris reperiuntur, nunquam in fœminino sexu: sedem habent inter vesicam urinariam & intestinum rectum. Con-

Conſtant ex membrana ſatis tenui, & avium minorum inteſtinorum inſtar variis modis contortæ, niſi quod hinc inde varicum ad inſtar mirum in modum dilatatæ & interna cavitate magis contractæ conſpiciantur. Intus ſemen ex teſticulis recipiunt, & aſſervant. Belg. **Zaad-blaasjes.** Germ. Samen-geſaſſen. Gallic. *Veſicule ſeminale*. Anglic. The ſeed Veſſels.

Vespertilionum Alæ, ſunt ligamenta duo lata & membranoſa, utrinque unum, quibus uteri fundus oſſibus ilſii laxe connectitur: *Aretæus* Veſpertilionum alis aſſimilat. Belg. **De vleermuis gelijke banden.** Germ. Die Fläder-mäusichten flügel / vel breiten-ſehnen. Gallic. *Aîle de Chauve-ſouri.* Angl. Bats-wings.

Veterinaria Medicina, eſt ea ars, quæ de Medicatione circa jumenta & pecudes agit, vulgo *Mulomedicina*.

Veternus, vide *Lethargus*.

Vibex, vide *Enchymoma*.

Vibratio, eſt agitatio & motio corporis & membrorum involuntaria, ut conquieſcere non liceat, etiamſi ſtrenuè renitaris. Belg. **Schuddingen.** Germ. Schuttung / ſchwungung. Gall. *Branlement*. Anglic. Shaking, quaking.

Vibrissæ, dicuntur pili, qui è naribus excreſcunt. Belg. **De neushairen.** Germ. Die naſe-härlein. Gall. *Le Poil de Narines*. Angl. The haire in the naſe.

Victus Ratio, eſt modus vivendi, quo ſanitas per convenientia conſervatur & morbus propellitur: conſiſtit in recto uſu rerum neceſſariarum: eſtque in Morbis triplex, Craſſa, Mediocris, Tenuis: Tenuis item eſt tenuis ſimpliciter, tenuior & tenuiſſima, vide *Diæta*.

Vigi-

VIGILIA, est spirituum animalium in poris cerebri agitatio & expansio, qua per organa motus objectorum sensorio communi, facili negotio, offeruntur. qui si nimis expanduntur & agitantur, vigiliam pervicacem inducunt. Belg. Waken. Germ. Wachung. Gall. *Veille*. Angl. Watching.

VIGILIA NIMIA, idem quod *Agrypnia*.

VIGOR MORBI, vide *Acme*.

VILTRUM, idem quod *Filtrum*.

VINUM Cos, est vinum Colore, odore & sapore pollens; Anglorum Schola Salerni nitorem addit hoc versiculo:

Vina probantur, odore, sapore, nitore, colore.

VINUM HIPPOCRATICUM, est cui saccharum & aromata infusa fuerint, & postea per manicam Hippocratis colantur. Belg. Hipocras wijn / specery wijn. Germ. Hippocras. Gall. *Vin d'Hippocrate*. Angl. Wine of Hippocrates.

VINUM MEDICATUM, est cui medicamenta infusa sunt in usum ægrotantium. B. Genees-wijn.

VIRGA, vide *Penis*.

VIRGINALE CLAUSTUM, vide *Hymen*.

VIROSUS, est in quo *virus* sive *venenum*; sæpe etiam pro teterrimo & graveolento sapore aut odore sumitur.

VIRUS, est humor fluens, et accipitur quoque pro semine: venenum etiam significat, nec non ichores ex ulceribus manantes.

VISCERA, sunt organa, in cavitatibus majoribus contenta. vocantur item, *Exta*, interranea. σπλαγχνὰ, ἔγκατα, ἐγκοιλία. Belg. Ingewanden. Germ. Eingeweide. Gall. *Entrailles*. Angl. Bowells Entrailles.

VISCUM, vel *viscus*, est frutex peculiaris in arborum quarumdam ramis enatus, semper virens: uti

est viscus quercinus. Gr. ἰξὸς & ἰξία. Belg. Marrentakken. Germ. Mistell. Gall. *Guy* ou *Guys*. Angl. Missel.

Visus, est sensus, quo ex materiæ subtilis, in retinam oculi impingentis motu, lumen & colores ab anima percipiuntur. Gr. ὄψις. Belg. Gesicht. Germ. Gesicht. Gall. *Veuë*. Angl. Seeing, Sight.

Vita, est curriculus noster à prima enixione, mortem usque. et consistit in partibus nostri corporis bene constitutis, & in optima succorum circulatione. Græc. Βίος, Ζωή. Belg. Leven. Germ. Leben. Gall. *Vie*. Angl. Life.

Vitalia, idem quod *Cardiaca*.

Vitalis Facultas, est actio qua homo vivit, quæ involuntarie peragitur, ut sunt motus cordis, respiratio, nutritio &c. dependit maxime à cerebello: eadem dicitur esse enim cum facultate naturali, quanquam veteres distinguebant, naturalem ponebant in Hepate, & vitalem in corde.

Vitalis Indicatio, est modus quo vires continuò reficiuntur & præservantur. Belg. Versterkende insicht.

Vitellina Bilis, vide *Bilis*.

Vitiligo, vitiliginis tres species sunt. Ἀλφὸς, ubi color est albus, fere subasper, & non continuus, ut quædam quasi guttæ dispersæ esse videantur. interdum etiam latius, & cum quibusdam intermissionibus serpit. μέλας colore ab hoc differt, quia niger est, & umbræ similis. cætera eadem sunt. λευκὴ habet quiddam simile alpho, sed magis albida est, & altius descendit, in eaque albi pili sunt, & Lanugini similes. omnia hæc serpunt, sed in aliis celerius, in aliis tardius. belg. Witte ruidigheid. Germ. Weische raudigheit. Gall. *Gratelle blanche*. Angl. White leprosy.

VITREUS HUMOR, vide *Humores Oculi.*

VITRIOLUM est sal minerale metallis proximum, ac præcipuè cupro &c. varia sunt ejus genera pro indole mineræ, quam in se continent, differentia. præcipua autem quorum hoc tempore est existimatio, sunt primo *Cæruleum*, Sapphyri instar, compactum, ut saccharum candum, tactu siccum, *Hungaricum* vocant, vel *Cyprium*, aut *Gallicum* ex agro Lugdinensi. secundo *Subviride*, herbacei coloris, magis granulatum, grumosumque instar salis communis, paulum unctuosum, manuique tangentis adhærens, quale *Goslariense*, *Suecicum* &c. Tertio, *Album*, in formam parvulorum panum effictum, tactu siccum. *Eduardus Brounw*, etiam de *Rubro* mentionem facit. *Cæruleum* & *Album*, de cupro participat, *viride* autem de ferro. Gr. χάλκανθον. Arab. *Cancantum*, *Calcant*, *Alcalcadis*. Belg. **Vitriool / Koperrood.** Germ. **Vitriol / kupfferwasser.** Gall. *Vitriol*. Angl. Vitriol. vitriolum nomen accepisse videtur à vitro, quia vitrum aliquatenus, modo purum fuerit, refert.

VITTA dicitur pars Tunicæ Amneos quæ capiti infantis, cum in lucem prodeat, adhæret, atque hoc locum habet in sexu fæminino, verum in masculis *Galea* appellatur. vide *Galea*.

ULCERATIO, vide *Exulceratio.*

ULCUS, est solutio continui, à materia erodente ortum ducens, in mollibus corporis partibus, cum imminuta magnitudine. Gr. ἕλκος. Belg. **Een zweringe.** Germ. **Ein geschwär eyterstock / eyterbeule.** Gall. *Ulcere.* Angl. Botche, sore.

ULNA, *Focile majus.* πῆχυς, ωτοπήχιον est os inter brachium & carpum, parte superiori cum humero per γιγγλυμὸν articulatur, ideo habet ibidem processus & sinus. processus sunt duo oblongi, & quasi

triangulares, asperi, ut ligamenta articulum valide ambiant. dicuntur κορῶναι id est rostra seu glandes. Anterior & superior minor, humeri sinum subit: posterior crassior & amplior in obtusum angulum desinit, & humeri sinum posteriorem subit. vocat *Galenus* ὠλέκρανον. *Hippocrates* ἀγκῶνα, Latini *Gibberum*. in medio horum est magnus sinus seu cavitas instar semicirculi, unde dicitur σιγμοειδὴς habet adhuc alium sinum lævum externum, lateralem pro radii capite. parte interiore articulatur cum carpo, tum per mediam cartilaginem, tum per processum acutum, ideoque styloidem dictum: unde ligamentum oritur, cubitum cum carpi articulo firmans. Belg. **De groote elle-pijp.** Germ. **Ell bein.** Gall. *l'Os d'aune*. Angl. The elle bonne.

Ulomelia, est totius membri integritas. ex οὖλος integer, & μελὸς membrum.

Umbellæ, sunt summitates plantarum sinuosæ, instar nidi avis formatæ.

Umbilicus, umbo, ὀμφαλος, ῥίζα γαςρὸς *Aristoteli*. est umbo in medio abdominis situs, cui in fœtu intestinulum umbilicale conjungebatur, quod post partum abscinditur. Belg. **De nabel.** Germ. **Der nabel.** Gall. *Le nombril*. Angl. The navell.

Umbilicus Marinus, est testaceum quiddam, planum, ab una parte rubrum, ab altera fuscum: habentur majora & minora. Belg. **Zee-nabels**; Germ. **Merbonen.** Gall. *Umbilic Marin*. Angl. Seanavil.

Uncia, est duodecima pars libræ medicinalis; continet uncia drachmas octo. Vide Gr. ὀγκία Belg. **Een once / twee lood.** Germ. **unze / zwey loth.** Gall. *Once*. Angl. ounce.

Uncus, idem quod *Hamus* & *Hamulus*.

Undemia, idem quod *Oedema*.

UNGARICUS MORBUS, sive *Hungaricus*, est species febris Epidemicæ malignæ, plerumque cum nimio capitis dolore, delirio, aut angina periculosissima invadens, aliquando cum petechiis, sive maculis pulicaribus.

UNGUENTUM, est Medicamentum externum, quod consistentiam linimento paulo crassiorem habet. vocatur etiam Unguen *Plin.* Gr. ἄλειμμα & ἄλειφαρ. Belg. Salf. Germ. Salb. Gall. *Onguent.* Anglic. Ointment.

UNGUICULI, idem quod *Alabastri.*

UNGUIS, Gr. ὄνυξ. est pars similaris, flexilis, alba, dura, digitos ab externis injuriis defendens, & quodammodo exornans, radix ejus ligamento cuidam jungitur, & ob vicinas adsitasque ei tendines, sensilis est. constitui videntur, ex collectione minimarum fistularum, densè sibi invicem adhærentium & in longitudinem excurrentium. ubi incipiunt, inveniuntur quædam fibræ nervosæ in modum papillarum elongatarum, quarum elongatæ partes ad unguem usque conspiciuntur. Si autem vi abrumpantur, foramina diversa relinquuntur. Ita ut cornea unguium substantia retis figuram obtineat. hisce accedit corpus papillosum ungui subjectum, una cum suis vasis excretoriis. apices unguium sunt, qui ultra carnem exeruntur, ἀκρωνυχίαι sive extremitates; partes quæ præciduntur, segmina unguium dicuntur; partes sub ungue, κρύπτα pars alba & semilunaris radici proxima, ἀνατολὴ, sive exortus, & ἄργεμος ab albedine, ipsa initia eorum cuti adnata, ῥιζώνυχες, unguium radices vocantur; latera ῥάγες καὶ κορυφαὶ, rima & vertices; anguli, γωνίαι, maculæ albæ, νεφέλια, nubeculæ & cicatrices albæ. B. Nagelen. *Unguis* etiam dicitur *Pterygium*, oculi quoddam vitium, vide locum. B. De nagel, Germ. Ein nagel. Gall. *Ongle*. Angl. The nail.

Ungula, ὄνυξ *Hippocr.* est uncinus seu Hamus educendo mortuo foetui comparatus. Embryorectes *Tertulliano.* dicitur lib. de Anima, nisi placeat eo loco reponere ex *Galeno* ἐμβρυοθλάστης, sic enim ille nominat, aut ἐμβρυουλκὸς qua voce *Hippocrates* utitur, à quo idem instrumentum etiam ἑλκυστήρ, item πίεστρον lib. de mulieribus, & ἰχθύη dicitur.

Ungula Oculi, idem quod *Pterygium.*

Unicornu, sæpè à medicis maximoperè laudatur, verum, an verum detur necdum ostensum est, nuperrime frustum dimidii spithami ostensum est, quod quia striis carebat, non videbatur mihi esse de dente piscis in groenlandia *Narhval* dicti. intus erat albi coloris & sine medulla. sed si daretur, quis diceret, tantis viribus valere, ut ignota Medicorum turba clamitat: facile est credere non aliis virtutibus, quam cornu rhinocerotis, aut cornu cervini. quod pro eo venditant, est dens alicujus piscis gronlandici, *Narhval* dicti. Piscis iste in juventute duos habet dentes, quod illi mihi narrarunt, qui illas regiones frequentarunt, imo & stigma & locus sive foramen, in quo collocatus fuerat: cum adoleverit sinister excidit, & loculus evanescit, verum dens dexter, qui remanserat, ut esset pisci æquilibrium, non recta via enascitur, sed sinistram versus partem magis ac magis inclinat. Cornua illa, sive potius dentes, aliquando sex pedes superare vidi: albi sunt instar eboris, sed cochleæ in modum striati. Græcis Μονοκερώς. Belgicè **Eenhooren.** Germanicè **Einhorn.** Gallicè *Unicorne.* Anglicè Unicorn.

Unio seu *Margarita* aut *Perla*, est Gemmæ mariti-

ritimæ quædam species, in ostreis, musculis & fortè aliis conchis nascens. Ob vires insignes valde laudatur. Sed si res intimius inspiciatur, nihil aliud faciunt quam acidum temperare, uti & mater perlarum, & omnia conchilia faciunt. Vide *Margarita*.

VOLA, est postbrachialis pars interna manuum, *Palma* dicta, Græcis δῶρον, κοῖλον χειρός, κοτύλη, θέναρ, Pind. Scol. Item, vola est concavitas pedis, κοτύλη, κοῖλον ποδός. Belg. Het hol van de Voet/ of Hand. Germ. die höle am Hand oder fuß. Gall. *La Paulme*. Angl. The Palme.

VOLATICA, idem quod *Lichen*.

VOLATILIA sunt, quæ facile avolant, uti sunt omnes spiritus & salia volatilia, Mercurius &c.

VOLSELLA, seu *Vulsella*, μαδιστήριον, τριχολαβίς, τριχολάβιον. Instrumentum, quo pilos prehensos radicitus è corpore exstirpant: seu forceps chirurgica, quæ pro vario usu, varia forma est. Belg. Een Hair-trekker/ Nijp-tang/ koren-tang. Germ. Rauff zenglin. Gall. *Pinses*. Angl. a Paire of Pincers.

VOLVULUS, vide *Iliaca passio*.

VOMICA, est vitium pulmonis à sanguine heterogeneo excitatum, qui alibi in pulmonis sinu, forsan intra cellulam quandam vesicularem deponitur; nec tussim nec febrem inducit; postea vero cum sensim aucta, vasa sanguifera vicina comprimit, quin & sanguini præter fluenti effluvia sua imprimit, proinde febricula, cum inquietudine & marcore succedit, tandem illa ad plenitudinem aggesta & diuturna concoctione in pus sincerum maturata, cystin seu nidum facit. Belg. Longe zweer. Germ. Lungen schwar. Gallicè *Aposteme de Poulmon*. Angl. Impostum of the lights.

VOMITORIUM, est Medicamentum internum, ex remedio emetico simplici decocto, infuso, vel dis-

dissoluto, factum. Vide Emetica. Græcis Ἐμετικόν. Belg. Een Braakdrankje. Germ. Ein Spey Tranck-lein. Gall. *Un Emetick*, *Vomitoire*. Angl. a Vomiting drinke.

VOMITUS, Gr. Ἔμετος, ab ἐμέω vomo. Est ventriculi & œsophagi convulsivus motus, quo versus superiora contrahitur ventriculus, Pyloro occluso & fundo ac lateribus in se coactis versus sinistrum orificium, unde per partes convulso etiam œsophago ab imo ad fauces, contenta, si quæ sint in cavitate expelluntur in os & ultra: Hinc Anxietas, Dolor in cordis & ventris regiones, Respiratio nonnihil est impedita, facies rubet & tumet sæpe, caput distenditur, labia tremunt, sudor exprimitur, si vomitus diu durat, & indentidem repetit, ut solet: nam convulsio hæc est motus convulsivus, qui per vices repetit, unde contentorum ejectio una vice major, altera minor est: neque enim Respiratio concedit diuturnam convulsionem, & quasi Tetanum, sed sursum actus ventriculus ab Inspiratione aliisque causis, brevi deorsum urgetur, licet mox revertantur convulsiones, quæ rursum remittunt: atque in tali vicissitudine vomitus fit. Hujus species sunt, ab Ebrietate, Fastidio, cibis vel potibus acribus, venenis, Emeticis, Catharticis, in gravidis, vulneribus cerebri, viscerum inflammatione, eorumque dolore ut in colica, ileo, nephritide, Febribus, &c. Estque vel rei ingestæ, sanguinis &c. Belg. Braking / Spouwing / Gcubeling. Germ. Koȝung / Erbrechung / ubergebung. Gall. *vomissement*. Angl. Vomiting, Casting, Spewing.

VOPISCUS, dicitur is, qui ex duobus conceptibus, uno ab ortu exclusa, d partum legitimum reducitur.

URACHUS, & ductus urinarius in fœtibus, à vesica

vesica in Membranam Allantoidem porrectus, qui post fœtus editionem in substantiam ligamentosam facessit, & vesicæ pro suspensorio cedit. Conjungitur umbilico & vesicæ fundo. Belg. **Water-bat / blaas-band.** Germ. **Der Blasen-band.** Gall. *Urache.* Angl. Urinary passagie, the Bladders Ligament.

Uranismus, idem quod *Palatum*.

Urentia, vide *Pyrotica*.

Urether, est vas fistulosum & membranosum ab utroque rene intra vesicæ membranas se aperiens, per quod urina à renibus, vesicæ traditur. vena alba *Celso*, dicitur. Belg. **Een Pis-leider / Pis-buis.** Germ. **Harngang.** Gall. *l'Urethere*, *Ouragie.* Angl. Urine-Pipp, The Urether, Urinary Passagie.

Urethra, vel *fistula*, οὐραχὸς, οὐρήθρα, πόρος οὐρητικὸς est meatus urinarius, quo ex vesica per penem vel vulvam sive pudendum muliebre, urina excernitur. Item, inservit seminis ejectioni. in initio suo per duo foramina vesiculæ seminales, quum opus fuerit, se exonerant, iisque prostatæ glandulosæ, etiam plurimis foraminibus circumsistunt: quibus caruncula apponitur. Belg. **De Pisgang / de Schaft.** Germ. **Harn-durchfahrt.** Gall. *Conduit de l'Urine.* Angl. The Urinary Passage.

Uretica, idem quod *Diuretica*.

Urina, vide *Uron*.

Urina Pericardii, vide *Aqua Pericardi*.

Urinaria Fistula, idem quod *Urethra*.

Urinosa sunt Medicamenta Urinam olentia, ut spir. Urinæ, salis armon &c. ea poros cerebri dilatant & excitant, unde in affectibus Comatosis laudatissima sunt.

Urocrisis, idem quod *Urocritica*.

Urocriterum, est judicium de urina. ex οὖρον urina, & κρίνω judico.

Urocritica, sunt signa quæ ex urinis observantur. ex οὖρον urina, & κρίνω judico.

Uromantia, vide *Urocriterium.*

Uromantis, est qui ex urinis aliquid divinare valet. ex οὖρον urina, & μάντις vates.

Uron, *Urina*, Lotium, οὖρον & οὔρημα excrementum serosum à sanguine in renibus, cum multo sale, pauco sulphure, terra & spiritu, per uretheres ad vesicam delatum donec convenienti tempore & loco, excernatur. ab οὐρέω urinam reddo. Belg. **De Pis** Germ. **Harn / Brunz.** Gall. *Urine, Pisset.* Angl. Urine, Pisse.

Uroscopia, est urinæ inspectio. ab οὖρον urina, & σκοπέω inspicio.

Uroscopium, idem quod *Matracium.*

Urticatio, est Operatio Chirurgica, qua membra corporis urticis recentibus percutiuntur, ad calorem nempe revocandum.

Usnea, est muscus ossibus vel arboribus adnascens. Propiè tamen sumitur pro mosco calvariis increscens. Belg. **Mosch.** Germ. **Moß.** Gall. *Mousse.* Angl. The Mosse.

Ustio, est quando res in cineres rediguntur, uti arte salis ex vegetabilibus elixiviatio fiat. Vel ut res melius in pulverem redigantur, uti fit in cornu cervino calcinando. *Ustio* Chirurgis quoque familiaris, quando cauteriis urunt. Belg. **Branding.** Ger. **Brennung.** Gall. *Brulement.* Angl. a Burning.

Uteri Ascensio, idem quod *Hysterica passio.*

Uteri Ligamenta, vide *Ligamenta uteri.*

Uteri Osculum, vide *Osculum uteri.*

Uteri Procidentia, vide *Procidentia uteri.*

Uterus, *Loci*, *Matrix*, δελφὺς, ὑστέρα, νηδὺς Hesiod. & *Homer.* γονή Hippocr. μήτρα, ἀγγεῖον κυη-

τήριον

τήϱιον Galeno. est pars organica in abdomine mulierum sita, quæ in fundum, collum & vaginam dividitur. Ligamenta duo lata & totidem teretia habet. Substantiam obtinet nervosam & fibrosam; crassities variat pro ætate, & tempore gestationis fœtus. Intus in fundo osculum habet, ex cujus cavitate menses profluunt, in quo & conceptio & generatio contingit: anterius vesicam habet, posterius intestinum rectum. & sic homo inter stercus & urinam nascitur. Belgice De Moeder / de Lijf-moeder. Germ. Gebährmutter / Bährmutter / Gebermutter. Gall. *La Matrice.* Angl. The Whombe, Matrixe.

Uva, idem quod *Cion.*

Uvea Tunica, dicitur & *Uviformis* vel *Rhagoides.*

Uvea Membrana, sive *choroides*, tunicæ scleroticæ intus ferè per totum continua est, anterius perforata & aperturam pro oculi pupilla relinquit, quæ contrahi & dilatari potest. Belg. Druif Beslie. Germ. Das Trauben Häutlein. Gall. *l'Uvée.* Angl. The Grapes Fleece.

Vulneraria, vide *Traumatica.*

Vulnus, solutio est continui, externo aliquo instrumento, recens in parte facta, cum cutis apertione: estque varium, tam ratione loci & partis affectæ, unde aliud nervi est, aliud carnis; quam instrumenti infligentis, unde si ab aliquo acuto cæsim illud fiat, *Sectio* vel *incisio*, si vero ab acuto punctim fiat, punctura, vel punctio dicitur. Græcis τραῦμα & τρῶμα. Belg. Een Wonde. Germ. Wunde. Gall. *Playe.* Angl. a Wound, a Hurt.

Vulsella, vide *Volsella.*

Vultus, idem quod *Facies.*

Vulva, est *pudendum muliebre*, vide *Cunnus.*

Vulva Cerebri, est fovea quædam, inter eminentias cerebri, oblonga. Uvu-

Uvula, vide *Cion.*
Uvulæ Casus, vide *Cion.*

X.

X. ξ. in quibusdam scriptis Medicis denotat unciam.

Xenexton, idem quod *Zenechdon.*

Xeraphium, est Medicamentum adversus capitis & Menti exanthemata utilis.

Xerasia, est capillorum vitium, quando lanuginis instar apparent, & velut pulvere conspersi. Inter species Alopeciæ referri debet.

Xerocollyrion, est collyrium siccum.

Xeromyrum, est unguentum desiccans, sive compositio ex aromatis, pro suffitu, amyletis &c. constans. utitur quoque adversus fætorem axillarem.

Xerophthalmia, est arida & sicca lippitudo. ex ξηρὸς aridus, & ὀφθαλμία oculorum dolor. Bel. Drooghteukende Ooghen.

Xerotes, sicca corporis dispositio. à ξηραίνω sicco.

Xiphoides, cartilago pectoris mucronata. ex ξίφος ensis, & εἶδος forma.

Xyloaloes, est lignum aloes vide *Agallochum.* Germ. Aloes holtz. Gall. *Du Bois d'Aloes.* Angl. Aloes Tree.

Xylobalsamum, est frutex vel sarmentum aut surculus Balsami. Amputabatur enim ab incolis, & vænibat propterea, quod eo decocto in unguentis vice Opobalsami multi uterentur; etiam si ex toto Bal-

Balſamo minima illi ineſſet odoris gratia. Vide *Balſamum.*

XYLOCASSIA, ſive *Caſſia Lignea*, vide *Cinamomum.*

XYMPHYSIS; idem quod *Symphyſis.*

XYNTASIS, idem quod *Syntaſis.*

XYPHOIDES CARTILAGO, idem quod *Enſiformis Cartilago.*

XYSTER, eſt ſcalprum raſorium, radendis oſſibus aptum. à ξύω rado.

Z.

Z. Olim ſignificabat *Seſcunciam*, pleriſque octavam unciæ partem ſive *denarium*, hoc eſt *drachmam*, vel *Semiſicilicum*, ex veteri quadam ænea tabella conſtat *Duellam* fuiſſe, quæ tertiæ unciæ pars octonis ſcrupulis terminatur.

ZAPHARA, vel *Zaſfera*, eſt materia mineralis ex *Biſmutho*, ad *Smaltha* vel *Amaaſa* pertinens, quæ tingit vitrum cæruleo, unde & figuli utuntur ad tincturam cæruleam.

ZARZAPARILLA, & *Zalza Parilla*, idem quod *Salſapilla.*

ZEDOARIA eſt Radix è China & extremis Indiæ finibus allata. Habetur *longa* & *rotunda*, quæ promiſcue uſuales. Item *tuberoſa nigricans* & *geiduar* minus uſitatæ. Priores ſpecies externè cinerei coloris, intus vero fuſci ſunt. Odor & ſapor aromaticus valde & acris. Quoad vires non differunt. dicitur & *Zerumbet Serapionis*, & à quibuſdam *Anthora.* Belgicè

Zedoar,

Zedoar. Germ. Zittwer. Gall. *Zedoar*, *Cretonart*. Angl. Zedoary, Setwal.

Zenechdon seu *Zenexton* est vox arabica, & idem est ac si dicerem *diarsenicum*, seu compositio ex arsenico; arsenicum enim cum arabum *Arsenes*, *zenech* & *Zene* idem sonat: per aphæresin, senium pro Arsenicum, Zenech pro *arsenech*, & sic *Zenechdon*, pro diazenech dicitur. Idem quod amuletum.

Zenexton, idem quod *Zenechdon*.

Zerna, idem quod *Lichen*.

Zibethum, est liquor pinguis felis zibethicæ, vesiculis glandulosis, intra penem & testes collocatis, emanans, qui premendo exprimitur & colligitur; & quod hic videntur esse vesiculæ zibeticæ, eædem in Castore Castoreum dicerem: liquor hic gravis est odoris, nisi adsit pauca quantitas. Dicitur & *Civetta* & *Zibetta*. Belg. Civet. Germ. Ziebeth. Gall. *Sivette*. Angl. Civet.

Zingiber, radix aromatica & acris est, geniculatis repit internodiis; singulis annis folia habent iridis aut gladioli in modum, crescit copiose in India Orientali, unde & ad nos portatur. Dicitur quoque *Zinziber*, *Gingiber*. Belg. Gember. Germ. Ingber. Gall. *Zingembre*. Angl. Ginger.

Zirbus Arab. idem quod *Omentum*.

Zizipha, idem quod *Jujube*.

Zona à ζωνύω cingo, est ea pars corporis, qua cingimur. Item Herpetis seu Erysipelatis species, qua corpus cingitur. Belg. Den rooden Omloop. Germ. Rothen umgehung. Gall. *Zone*. Angl. Idem.

Zoogonia, est animalium perfectorum generatio, qua vivos fœtus excluduntur. ex ζῶον animal, & γονὴ genitura.

Zopissa, vide *Pix*,

Zythogala, idem quod *Possetum*.

Zoo-

CHARACTERES
qui apud medicos authores vulgo occurrunt.

Acetum	🜊
Acetum Destillatum	🜋
Aër	🜁
Æs, cruprum, venus	♀
Æs ustum	🜧
Alcohol vini	🜇
Alembicum	🝪
Alumen	O
Amalgama	āāā
Ana	an. ā, āā.
Antimonium seu Stibium	♁
Aqua Destillata	▽
Aqua Fortis	🜅
Aqua pluvialis	▽P
Aqua Regia	🜆
Aqua Vitæ	🜈
Arena	🝗
Argentum, Luna	☾
Argentum Vivum	☿
Arsenicum	🜺
Auripigmentum	🜽
Aurum sive sol	☉

Balneum arenosum	AB
Balneum Mariæ vel Maris	MB. BM
Balneum Vaporosum	VB
Borax	🝪 🝫
Calx	C
Calx viva	🜁 ♆
Cancer	♋
Caput mortuum	🝎
Chalybs vel ferrum & Mars	♂
Cineres	🝗
Cineres clavellati	🝘
Cinnabaris	🜓
Cornu cervi	CC.
Cornu cervi ustum	C.C.V.
Crocus martis	🜞
Crocus veneris	🜨
Cucurbita	🝪 🝫
Crucibulum	🝧 . 🝨
Cuprum, æs, vel Venus	♀
Destillare	🝬
Dies	☌
Dies & Nox	🝰
Drachma	ʒ
Ferrum chalybs, mars.	♂
Fiat	F
Granum	gr̄
Gutta	gutt
Hora	🝮
Ignis	🜂
Ignis Rotæ, sive Reverberii	🜂

Jupiter vel Stannum	♃
Libra, Pondo	℔
Libra semis	℔ ß
Luna, argentum	☾
Mars, chalybs, Ferrum	♂
Martis Limatura	♂
Mercurius, argentum vivum	☿
Merc. præcipitatus	☿⊽ ☿⊽
Merc. sublimatus	☿≏ ☿≏
Mensis	⧗
Misce	M
Nitrum	⦶
Nox	ρ
Obolus	ɕ
Oleum	🝆
Phiala	ð
Plumbum, saturnus	♄
Præparare	PP. ℙ
Præcipitare	⊽
Pulvis	⚳
Quantum placet	q. p.
Quantum vis	q. v.
Quinta Essentia	Q. E
Recipe	℞. ♃.
Regulus stellatus	✵
Regulus antimonii stellatus	✵
Retorta	🝭
Sal alcali	8
Sal armoniacum	✱
Sal commune	⊖

Sal gemmæ	♉
Sal nitri vel petræ	⦶
Sal volatile	⊖∨
Saturnus	♄
Scrupulus	℈
Secundum artem	s.a
Semis	ß
Sol. aurum	☉
Spiritus	♌ s f
Sp: vini	🜈
Sp: vini rectificatus	🜈R
Sp. vini Rects. Alcohol	🜈A
Stella reguli antimonii	✵
Stratum super stratum	s.s.s.
Sublimatum	☿♌
Sulphur	🜍 🜍
Talcum	✕
Tartarum	🜿
Terra	🜃
Tinctura	℞
Tutia	⊗
Venus, cuprum, æs	♀
Vinum	V
Viride æris	⊕
Vitriolum	⊕+
Vitrum	o-
Uncia	℥
Volatile	♑
Urina	⊡

Zootomia, est animalium artificiosa sectio. ex ζῶον animal, & τέμνω seco.

Zotica, est facultas vitalis. à ζάω vivo.

Zurumbeth & *Zerumbeth*, est species Zedoariæ, quæ radicem habet rotundam & globosam, & affertur cum zedoaria Longa. vide *Zedoaria*.

Zygoma, est os jugale circa tempora. à ζυγὸς jugum. Belg. **Het jok-been.** Germ. **Joch-bein** Gallicè *l'Os jugale*. Angl. Anglicè Yake bonne.

Ὑψίςῳ μόνῳ δόξα κλέος τε Θεῷ.

AUTHORES.

Qui huic Lexico partem contulerunt.

AVenzoar.
Acta Societ.regiæ in Anglia.
Ægineta.
Agellius.
Agricola.
Ammonius.
F. ab Aquapendente.
Arantius.
Aretæus.
Aristoteles.
Asellius.
Athenæus.
Averrhoës.
Avicenna.
de Back.
Bapt. Porta.
Barbette.
Casp. Bartholinus.
Th. Bartholinus.
Bauhinus.
Beguinus.
Beverovicius.
Bidloo.
Blasius.
Bontius.
Boyleus.
Budæus.
Calepinus.
des Cartes.
Cardanus.
Cassianus.
Castellus.
à Castro.
Celsus.
Charleton.
Cicero.
Columbus.
Columella.
Conringius.
Cordus.
Decker.
Deusingius.
Diemerbroekius.
Dodonæus.
Ent.
Ephem. Germ.
Erotianus.
Euripides.
Eustachius.
Everhardi.
Fallopius.
Fannius.
Fernelius.
Fœsius.
Fontanus.
Forestus.
Galenus.
Gemma.
Glissonius.
Gorrhæus.
de Gradibus.
Grammatici.
de Graef.

Guido.

Guido.
Harvæus.
Helmontius.
ab Heers.
Herodotus.
Herophilus.
Hesychius.
Hesiodus.
Otto Heurnius.
Joh. Heurnius.
Higmorus.
Hildanus.
Hippocrates.
Hoboken.
Hofmannus.
ab Hogelande.
Hollerius.
Homerus.
van Horne.
Horstius.
Isidorus.
Junius.
Johnsonus.
Kircherus.
Krollius.
Kyperus.
Langius.
Laurentius.
Liddelius.
L. de Bils.
van der Linden.
Lowerus.
Marchette.
Malpighius.
Martialis.
Massarias.
Moebius.
Mercurialis.
Minsicht.
Needham.
Nicander.
Oribasius.
Ovidius.
Owenus.
Pacuinus.
Pancratius Bruno
Paracelsus.
Paræus.
Passeratius.
Pavius.
Pecquet.
Philotheus.
Piso.
Pindarus.
Pinæus.
Platerus.
Plautus.
Plempius.
Plinius.
Plutarchus.
Pollux.
Primerosius.
Portal.
Quercetanus.
Regius.
Renodæus.
Reusnerus.
Rhodiginus.
Rhodius.
Riolanus.

A U T H O R E S.

Riverius.
Rolfinkius.
Rondeletius.
Rouſſettus.
Rubekkius.
Ruiſch.
Sala.
Sanctorius.
Salius Diverſus.
Saxonia.
Scaliger.
Scapula.
Schenkius.
Scheinerus.
Schola Salernitana.
Schroderus.
Sculterus.
Senguerdus.
Sennertus.
Severinus.
Spigelius.
I. Sylvius.
D. Le boe Sylvius.
Stenonius.
Suida.
Swaluwe.
Swammerdam.
Swelfer.
Tertulianus.
Tulpius.
Valverda.
Varro.
Vernay.
Veſalius.
Veſlingius.
Virgilius.
Walleus.
Wekkerus.
Whartonus.
Williſius.
Wormius.

& alii plures.

FINIS OPERIS.

AAN

AANWYSER
der
NEDERDUITSE
KONST-WOORDEN
IN DE MEDICINE,
In 't vorige boek begrepen.

A.

Af 2 Af-

B.

Baſt

Bui-

Dwerg-

E.

F.

G.

Ge-

Hoest

In-

Da-

vogt

M.

P.

Pols /

Rijp

Slok-

Stra-

T.

V.

Uit-

Vv 2 fege

REGISTER

Der

Furnemster
KUNSTWORDEN

Durchs gantze Buch hien aus zu finden.

A.

An

Register der Furnemster Kunst=wozden.

B.

Blutß

D.

E.

[illegible]

G

H.

Haffes

Register der

be-

I.

K.

 Kinder

Lab orant

L.

M.

N.

Q.

R

Rosen

S.

der

W

Z.

Y.

TABLE

Des

TERMES MEDICINALE.

Dans ce Livre.

Am-

Cho-

E.

de-

F.

Faim

G.

H.

I.

Im-

Lethar-

M.

Mur-

Petit

Q.

R.

Sue

Tra-

V.

Vitriol

Y.

Z.

EN-

ENGLISCH REGISTER,

In which alle the
PHYSICAL TERMS

Are very accurately demonſtrated.

A.

Arſe

Chie-

D.

De-

E.

F.

K.

L.

Lad-

N.

Q.

R.

Salve

Speech-

Toad-

V.

W.

Weake

INDEX
GRÆCORUM NOMINUM,

Quæ ad artem Medicam spectant, & in hoc Lexico præcipue exhibentur.

A.

ἀνα

B.

βουλι-

δροσο-

ἰητρὸς

κοιλία

μέτω-

οὔρημα

σατυ-

τρι-

Ψω-

FINIS.

LECTORIBUS
TYPOGRAPHUS.

HIc Habetis hujus Lexici quartam editionem, Lectores; primo ab Auctore editam; secundo in Germania recusam; tertio Londini Anglicè versam; verum quam nunc damus recens revisam, correctam, & uti videtis, auctam. Insuper adjecti sunt Indices Belgici, Germanici, Gallici ac Anglici; addidisset quidem Arabicarum, uti & aliarum Gentium, quæ in hoc Lexico hinc & inde occurrunt, vocabula, imo & Chymicornm Mystica nomina, sed ea vel in opere præcedenti vel explicata sunt, vel ob usum diu obsoletum, studio prætermissa. Leve unicuique forte videbitur Lexica scribere, non negatur: sed arduum sane est de Medicinæ Apicibus tot Chiliadas componere; & si nobis non credas, quæso & ipse faciat quisque periculum, & certè experietur difficultatem. Modus erat ei in hisce rebus colligendis, ideoque breviter omnia tanquam unica mappa, constrinxit; Largiter enim scribere & tædium parit & Auctori & Legenti. Sit ut sit, vix scribitur liber tam malè, unde non aliquid boni possit decerpi. Valete.